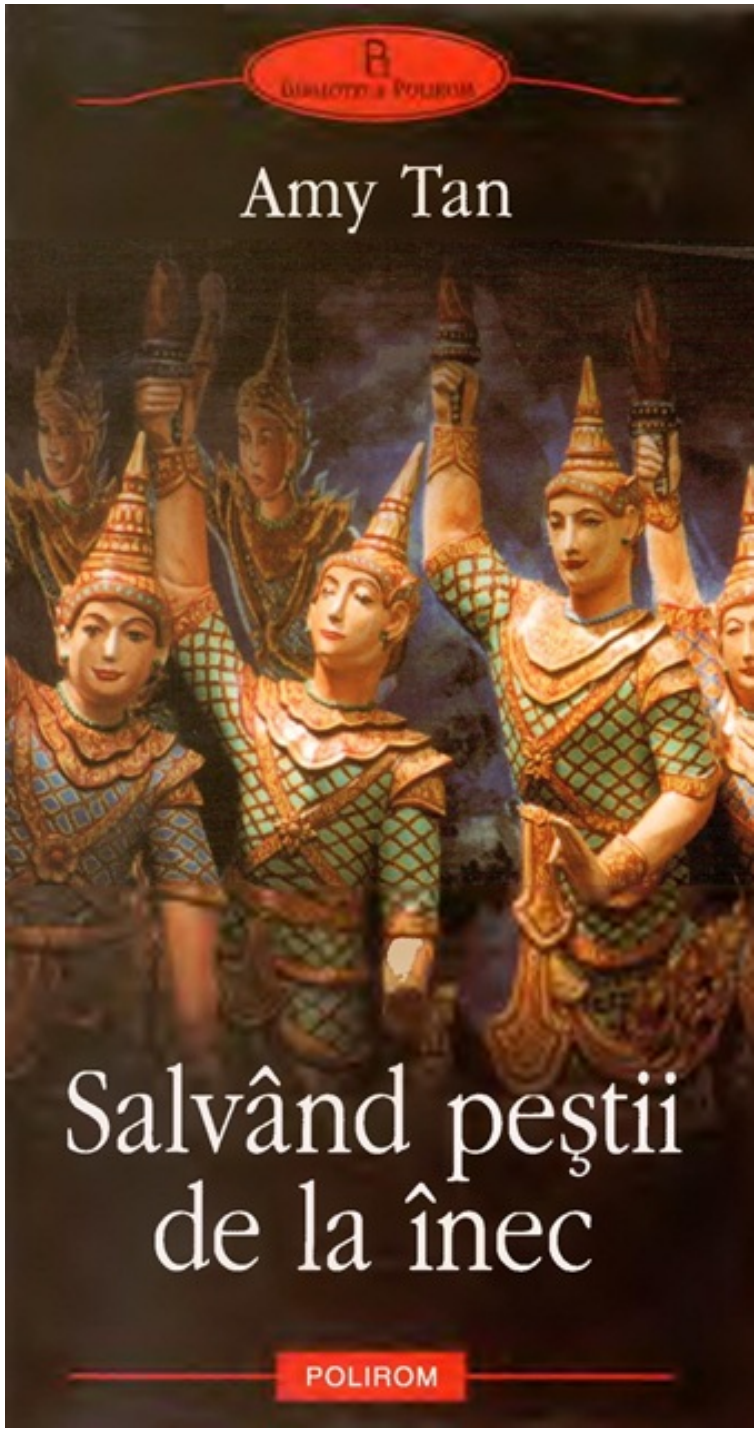
Amy Tan
Salvând peştii de la înec
POLIROM

AMY TAN

Salvând peştii de la înec

Traducere din limba engleză şi note
de IOANA MIRUNA VOICULESCU

Colecția „Biblioteca Polirom”
Editura POLIROM

2008

Titlul original:

Amy Tan
Saving Fish from Drowning
(2005)

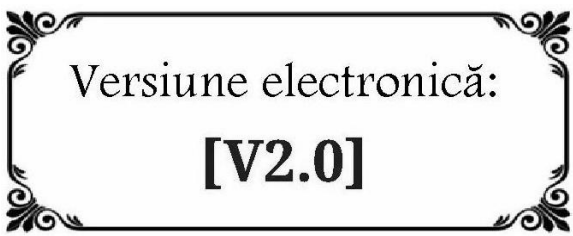

Corectură [V1.0]: aprilie 2016
Corectură [V2.0]: aprilie 2016

Una dintre cele mai în vogă autoare americane contemporane, Amy Tan s-a născut în 1952 în Oakland, California. Părinții ei imigraseră din China în urma Războiului Civil. Studiază limba engleză şi lingvistica la San Jose State University. Debutează cu proză scurtă în reviste bine cotate, precum *FM* şi *Seventeen.* În 1987, după o călătorie în China, începe să scrie romanul *Clubul Norocoaselor* (Polirom, 2005), publicat mai întâi în foileton în *Ladies' Home Journal, Atlantic Monthly* şi *San Francisco Focus.* Apărut în 1989, *Clubul Norocoaselor* a rămas nouă luni pe lista de bestselleruri a prestigiosului *New York Times* şi a fost tradus în peste douăzeci şi cinci de limbi. Romanul a fost nominalizat la National Book Award şi National Book Critics Circle Award şi a fost distins cu Bay Area Book Reviewers Award for Fiction şi Commonwealth Club Gold Award. Romanele *Soția Zeului Bucătăriei* (1991; Polirom, 2007), *Cele o sută de simțuri secrete* (1998; Polirom, 2006) şi *Fiica tămăduitorului de oase* (2001; Polirom, 2005) îi consolidează poziția în fruntea listelor de bestselleruri. Amy Tan este, de asemenea, solista formației

Rock Bottom Remainders, din care mai fac parte şi alţi scriitori celebri, precum Stephen King şi Dave Barry, şi care susţine concerte în scopuri caritabile. *Salvând peştii de la înec* (2005) este o minunată aventură pe tărâmuri exotice. Bibi Chen, cunoscută în cercurile mondene din San Francisco drept o protectoare a artelor, organizează pentru unsprezece prieteni apropiaţi o călătorie de neuitat în China şi Birmania, pentru a admira comorile de artă şi cultură prezente pe traseu. Ghinionul face ca Bibi Chen să moară în circumstanţe bizare cu puţin timp înainte de călătorie. Însă asta nu o împiedică să-şi însoţească prietenii în spirit, asumându-şi astfel rolul de martor pe alocuri indulgent, pe alocuri intransigent al gafelor şi prejudecăţilor culturale cu efecte mai mult sau mai puţin dezastruoase, al descoperirilor şi evoluţiei relaţiilor între membrii grupului. Cei unsprezece, plus naivul Bennie, noul conducător de grup, îşi încep expediţia ca orice turişti în căutare de exotic şi inedit, dar ajung să trăiască experienţe la limita miraculosului picaresc: intenţiile se bat cap în cap cu rezultatele lor, superstiţiile cu evidenţa şi idealurile cu realitatea într-o manieră pe cât de bizară, pe atât de amuzantă, sub privirea pătrunzătoare a spiritului lui Bibi Chen.

Răul care este în lume vine aproape întotdeauna din ignoranță, şi bunele intenții, dacă nu sunt luminate de conştiință, pot să facă tot atâtea stricăciuni ca şi răutatea.

Albert Camus

Un înțelept le-a explicat adepților săi: „Este rău să iei vieți şi nobil să le salvezi. În fiecare zi mă angajez să salvez o sută de vieți. Îmi arunc plasa în lac şi scot o sută de peşti. Pun peştii pe mal, iar ei sar şi se zbat. «Nu vă fie teamă», le spun eu peştilor. «Vă salvez de la înec.» După puțin timp, peştii se liniştesc şi rămân nemişcați. Da, cu tristețe vă spun, ajung întotdeauna prea târziu la ei. Peştii mor. Şi pentru că e rău să faci risipă, iau peştii morți şi-i duc la piață, unde îi vând la un preț bun. Cu banii pe care-i primesc, cumpăr mai multe plase ca să pot salva şi mai mulți peşti".

Anonim

Notă către cititori

Ideea acestei cărți a început cu o scăpărare de fulger şi o bubuitură de tunet. Mergeam pe Upper West Side în Manhattan când m-a prins o ploaie torențială de vară, iar eu eram fără umbrelă. Am reperat un posibil adăpost: o impunătoare clădire din piatră maronie, cu uşi duble de un negru lucitor. Pe o placă de aramă se putea citi: „Societatea Americană pentru Studii Paranormale". Tentată de ce promitea acest nume, am apăsat pe sonerie şi mi-am petrecut restul zilei cotrobăind prin arhivele Societății.

La fel ca prima bibliotecă publică pe care o vizitasem, copil fiind, încăperea era plină din podea până în tavan de cărți vechi cu cotoare din piele sau pânză – mici pietre funerare pentru idei şi istorie, îmbrăcate în bleumarin, mov, maro şi negru, cu titlurile imprimate în litere aurii aproape şterse. În mijlocul încăperii se aflau scaune înalte, o masă îngustă de lemn şi dulăpioare care conțineau fişe cu titlurile şi autorii cărților. Clasate între „S" şi „Ş", am găsit înregistrări despre „Scriere automată", o arhivă de descrieri de „mesaje din lumea nevăzută". Acestea erau scrise în diverse limbi şi alfabete, inclusiv chineză, japoneză şi arabă, precizându-se că fuseseră transmise unor persoane care nu cunoşteau limbile în care primeau mesajul. Mesajele de la regi şi regine şi alte personaje faimoase se distingeau prin faptul că aveau semnături „verificate de experți".

Unul dintre lucrurile care m-au impresionat cel mai tare au fost mesajele primite între anii 1913 şi 1937 de către „o casnică obişnuită" din St. Louis, Pearl Curran, a cărei educație formală se oprise la vârsta de 14 ani, dar pe care o stafie locvace pe nume Patience Worth o alesese drept destinatara povestirilor sale. Patience trăise, se pare, pe la 1600 şi scrisese despre perioada medievală. Rezultatul a fost o serie de volume de proză învechită care dovedeau o cunoaştere intimă a expresiilor colocviale şi a obiceiurilor din acele timpuri străvechi, o limbă care nu era nici engleza medie, nici nu conținea vreun fel de arhaisme de după secolul XVII. Una dintre aceste lecturi pasionante începea în modul cel mai

diafan: „Boabe de rouă muiau ierburile aşternute sub spicul recoltei de mai an...". Lăsând la o parte stilul plat, aveai destule motive să le admiri, dar şi să le urăşti pe Patience Worth şi Pearl Curran. Unul dintre romane fusese dictat de-a lungul a 35 de ore.

Am mai găsit în arhive un alt caz care m-a fascinat şi mai tare. Scrierile fuseseră înregistrate de un medium pe nume Karen Lundegaard care locuia în Berkeley, California. Aceasta primise, de-a lungul a 54 de şedinţe, povestea dezlânată, jumătate delir, jumătate memorii, transmisă de un spirit pe nume Bibi Chen.

Numele m-a făcut să tresar. În oraşul meu natal, San Francisco, trăise o femeie foarte cunoscută care avea acelaşi nume. O femeie mondenă, proprietară a magazinului The Immortals, din Union Square, adevărat punct de reper, unde se vindeau antichităţi asiatice. Murise în nişte circumstanţe ciudate care nu au fost niciodată elucidate. Karen Lundegaard o descrisese pe Bibi Chen foarte exact: „o chinezoaică mărunţică, certăreaţă, încăpăţânată şi extrem de amuzantă, fără voia ei".

N-o ştiam pe Bibi Chen decât din vedere, deci nu pot spune că am cunoscut-o personal. Ne salutam când ne întâlneam la colectele pentru arte sau pentru comunitatea americano-asiatică. Numele ei apărea deseori scris cu litere de-o şchioapă în articolele de mondenităţi, însoţit de fotografii în care ea era îmbrăcată extravagant, cu părul împletit în şuviţe multicolore şi cu gene false la fel de groase ca aripile păsărilor colibri.

Karen transcrisese cu creionul ce-i spusese Bibi, pe carneţele cu foi galbene. La început, semne contorsionate şi false începuturi mâzgălite, mai apoi pagini pline de mâzgăliturі frenetice şi fără noimă care se transformau treptat într-un îngrijit scris de mână. Era ca şi cum aş fi privit electroencefalograma unei persoane aflate în moarte clinică pe cale de a fi resuscitată, o marionetă ale cărei sfori erau puse în mişcare. Paginile curgeau una după alta, umplute cu generozitate şi aplicaţie cu semne de exclamare şi fraze subliniate apăsat, un stil pe care majoritatea scriitorilor începători sunt avertizaţi să nu-l folosească.

La întoarcerea în San Francisco, m-am întâlnit cu Karen Lundegaard de câteva ori, în bungalow-ul ei înţesat cu

mărunțișuri şi „obiecte de colecție”, cum le numea ea. Era o femeie fragilă, slăbită de un cancer la sân în metastază, de care ştia de mult timp, dar pentru care nu putuse fi tratată din cauză că nu avea asigurare medicală. („Dacă vei pomeni de mine”, mi-a zis ea, „spune-le asta oamenilor”.) Deşi era bolnavă, a fost bucuroasă să se lase iscodită de mine. Şedințele cu Bibi Chen, mi-a spus ea, i-au adus satisfacție profesională pentru că mesajele spiritului erau transmise cu claritate. Legătura cu alte spirite, mi-a explicat ea, era de multe ori bruiată, ca atunci când vorbeşti la telefon şi se pierde semnalul. „Bibi are o personalitate *foarte* puternică”, mi-a zis ea. Am întrebat-o dacă aş putea asista la o şedință de scriere automată. Karen mi-a promis că o să încerce, dar mai târziu, când se va simți mai bine. „Primitul” o golea de energie.

Oricum ar fi apărut aceste scrieri, am hotărât că materialul era irezistibil. Într-un oraş cunoscut pentru personajele sale, Bibi Chen era un astfel de personaj autentic, o locuitoare neaoşă a San Francisco-ului. Fără să vă dezvălui povestea, voi spune doar că era vorba despre unsprezece turişti dispăruți în Birmania, poveste care a ținut prima pagină a ziarelor săptămâni la rând, şi pe care cititorii o pot recunoaşte cu uşurință. Da, Karen Lundegaard ar fi putut inventa povestea plecând de la ceea ce citise în ziare, însă scrierile ei conțineau detalii care nu fuseseră făcute publice, după cum mi-au confirmat persoane pe care le-am intervievat ulterior.

Indiferent dacă cred sau nu în comunicarea cu morții, cititorii sunt dispuşi, atunci când se cufundă în lectură, să-şi anuleze neîncrederea. Vrem să credem că lumea în care am pătruns prin poarta imaginației altcuiva există cu adevărat, că naratorul se află sau s-a aflat printre noi. Şi în acest spirit am scris şi povestea de față, ficțiune inspirată de scrierile automate ale lui Karen Lundegaard. Am păstrat comentariile religioase şi rasiale ale lui Bibi, care pot fi considerate ofensatoare sau pline de umor, în funcție de convingerile politice ale cititorului. Câteva persoane care au luat parte la evenimentele reale mi-au cerut să nu le folosesc numele. Şi dacă nu am avut cum să verific unele dintre detaliile oferite de Bibi, le-am păstrat pe cele care mi s-au părut interesante. Aşadar, se poate ca unele fapte să fi fost distorsionate. Şi, din nou, oamenilor le stă în fire şi să-şi înfrumusețeze, exagereze şi

subiectivizeze amintirile.

Deşi ați putea crede că şi această carte a fost la fel de uşor de scris ca şi cele dictate de Patience Worth, am avut nevoie de ajutorul multor oameni pentru a pune bucățile cap la cap. Pentru interviuri, le mulțumesc tuturor celor care m-au ajutat, prea mulți la număr ca să le dau numele, dar ştiu ei cine sunt. Le sunt recunoscătoare celor de la Muzeul de Artă Asiatică din San Francisco şi celor de la Societatea Americană pentru Studii Paranormale din New York pentru că şi-au deschis uşile pentru mine. Sper că cititorii vor vizita colecțiile acestor instituții şi că vor face donații generoase.

Când am scris această poveste, scriitorii şi ziariştii străini tot nu aveau voie în Birmania, aşa că nu am putut vedea locurile respective cu ochii mei. Astfel, m-am bucurat să pot urmări înregistrările video cu această țară pe care mi le-a împrumutat Vivian Zaloom. Bill Wu şi-a oferit comentariile de expert în artă budistă prezentă în China şi de-a lungul Drumului Birmaniei, corectând câteva dintre interpretările lui Bibi legate de influențele culturale. În unele locuri, am lăsat intenționat erorile ei de interpretare şi sper că doctorul Wu mă va ierta pentru asta. Mike Hearn de la Muzeul Metropolitan de Artă din New York mi-a oferit informații suplimentare despre estetica chineză. Robert şi Deborah Tornello, de la Pepinierele Tornello, mi-au descâlcit misterele vegetației dintr-o pădure tropicală, iar cartea lui Mark Moffett, *Frontiera superioară: o explorare a frunzişului din pădurile tropicale,* mi-a oferit o privire de ansamblu asupra ecosistemului, cu vădită şi viscerală plăcere; Mark Moffett nu are nicio legătură cu personajul din carte care are acelaşi nume. Ellen Moore a organizat tonele de informații adunate şi a ținut departe orice m-ar fi putut distrage. Behavioristul Ian Dunbar mi-a oferit informații avizate despre comportamentul câinilor şi principiile de dresaj, dar metodele şi filosofia prezentate în această ficțiune nu sunt o reprezentare fidelă a acestora.

Deşi este imposibil să coroborezi gândurile şi motivele juntei din Myanmar, am inclus „raportul lui Bibi" ca fantezii ficționale ale unor personaje ficționale. Asta se poate să fi înceţoşat linia dintre ceea ce ține de spectaculosul ficțional şi ceea ce ține de oroarea adevărului. Tot ce vreau să spun pe scurt este că adevărul din povestea lui Bibi poate fi găsit în numeroasele

surse care citează mitul Fratelui Alb Mai Mic, uciderea sistematică a membrilor tribului Karen, şi chiar faptul că regimul militar a interzis să se mai facă publice înfrângerile înregistrate de echipa națională de fotbal. Îmi cer scuze pentru inexactitățile strigătoare, cele mai multe aparținându-mi fără îndoială, dar unele putând „să-i aparțină" şi lui Bibi. Redactorii Molly Giles şi Aimee Taub au făcut ordine în haosul de pe pagină, clarificând direcția în care mă îndreptam şi motivele pentru care mă pierdeam pe drum. Anna Jardine a anihilat o invazie de greşeli jenante.

O ultimă şi importantă mulțumire: îi mulțumesc postum lui Karen Lundegaard, care mi-a dat binecuvântarea ei să folosesc „scrierile lui Bibi" cum am considerat eu de cuviință, care mi-a răspuns la întrebări fără să obosească şi care m-a primit ca pe o prietenă. Karen a murit din cauza bolii de care suferea în octombrie 2003.

Turiştii părăsesc Birmania, dispariţia a peste 11 americani provoacă temeri

de May L. Brown

Reportaj special de la faţa locului pentru
San Francisco Chronicle

Mandalay, 31 decembrie – în barul de lux dotat cu aer condiţionat al hotelului Pagoda de Aur, turiştii răsfăţaţi contracarează efectele umidităţii cu cocktailuri la preţuri americane dintre cele mai mari. Niciunul dintre ei însă nu sărbătoreşte venirea Anului Nou, mai ales după aflarea veştii că 11 americani aflaţi într-o expediţie cu temă artistică în Birmania au dispărut în condiţii „suspecte”, de aproape o săptămână. Agitaţi, clienţii hotelului schimbă între ei zvonuri care merg de la trafic de droguri la răpirea de către Naţi supăraţi şi răzbunători, spirite malefice din inventarul superstiţiilor birmaneze.

Turiştii, patru bărbaţi, cinci femei şi doi copii din San Francisco Bay Area, au fost văzuţi ultima dată pe 25 decembrie, la lacul Inle, cazaţi fiind la complexul Insula Plutitoare. Înainte de răsăritul soarelui, în ziua de Crăciun, americanii şi ghidul lor birmanez s-au urcat în două şalupe pilotate de localnici ca să meargă să privească răsăritul. Plimbarea durează în mod normal 90 de minute. Pasagerii au dispărut cu tot cu şalupe şi echipajul acestora.

Lacul, cu o suprafaţă de aproape 100 de km, înconjurat de vârfuri muntoase acoperite de pini, este o încrengătură de canale care duc la sate izolate şi grupuri de ostroave pe care se cultivă roşii. Complexul se află în zona muntoasă din sudul statului Shan, a cărui graniţă estică este poarta de trecere către Triunghiul de Aur, cunoscut pentru comerţul cu

heroină. În ultimii ani, regiunea a fost închisă pentru turişti din cauza conflictelor dintre triburile locale şi guvernul militar. Ghizii turistici locali subliniază că azi zona e lipsită de pericole, motivând că multe staţiuni sunt gestionate chiar de foştii conducători militari ai altor triburi.

Cei 11 turişti au fost daţi dispăruţi de un alt membru al grupului, Harry Bailley, în vârstă de 42 de ani, celebru dresor de câini, născut în Marea Britanie, vedetă a emisiunii TV *Dosarele Fido*. Bailley nu a plecat în expediţia din zori din cauza unei toxiinfecţii alimentare. Când a văzut că prietenii lui nu se întorc nici la prânz, nici la cină, acesta l-a anunţat pe directorul complexului turistic care, s-a plâns Bailley, nu a contactat imediat autorităţile locale.

Pe 26 decembrie, ghidul birmanez de 26 de ani al grupului, Maung Wa Sao, zis „Walter", din Rangoon (Yangon), a fost găsit zăcând fără cunoştinţă de către doi novici în vârstă de 10 ani de la o mănăstire din In-u, aproape de celălalt capăt al lacului. Maung avea o serie de tăieturi la nivelul scalpului, era deshidratat şi părea să aibă şi o contuzie. De pe patul de spital, acesta a stat de vorbă cu poliţia militară, pretinzând că nu-şi aminteşte nimic din momentul în care s-a urcat în şalupă şi până când a fost găsit în ruinele pagodei părăsite.

Poliţia militară din Shan nu a contactat ambasada SUA din Rangoon (Yangon) decât pe 29 decembrie. „Biroul nostru colaborează intens cu regimul militar birmanez", a declarat reprezentantul consular, Ralph Anzenberger. „Dispariţia a 11 americani aflaţi în vacanţă este un motiv de mare îngrijorare pentru noi toţi. Pentru moment, identităţile celor dispăruţi nu sunt făcute publice, ţinând cont de situaţia incertă în care se află aceştia."

Anzenberger a refuzat să confirme ştirea conform căreia una dintre femeile dispărute este o cunoscută ziaristă şi militantă pentru o organizaţie care luptă pentru drepturile omului, Free to Speak International. Regimul militar nu permite cu bună ştiinţă accesul

ziariştilor străini, a spus Anzenberger. Dar Philip Gutman, purtătorul de cuvânt al Free to Speak din Berkeley, a declarat pentru *Chronicle* că „[Ea] a povestit despre opresiuni, totul fiind credibil şi bine documentat". Gutman se temea ca regimul militar birmanez să nu o fi reținut pe ziaristă şi pe tovarăşii ei de călătorie, îngroşând astfel rândurile celor 1.500 de presupuşi prizonieri politici. „Sunt cunoscuți pentru faptul că îi bagă la puşcărie pe toți cei care critică regimul", a subliniat Gutman. „Concepția lor despre drepturile omului este cel puțin discutabilă."

Gutman a recunoscut de asemenea că ziarista a participat la mitinguri în sprijinul liderului opoziției, Aung San Suu Kyi, „Doamna", al cărei partid a înregistrat o victorie covârşitoare la alegerile din 1990, rezultat schimbat în mod ilegal de juntă. Aung San Suu Kyi, care din 1989 se află în arest la domiciliu, a primit Premiul Nobel pentru Pace în 1991. În repetate rânduri, aceasta a cerut altor guverne să facă presiuni asupra juntei încetând comerțul cu Birmania. Statele Unite au impus sancțiuni asupra dezvoltării de noi afaceri, în 1997.

Dar acest lucru nu i-a împiedicat pe turişti să se năpustească spre această destinație exotică, la prețuri atât de mici. Turismul a cunoscut o dezvoltare continuă, până acum, desigur.

„Noi o respectăm cu adevărat pe Doamnă", ne-a mărturisit un ghid turistic din Birmania, sub anonimat. „Dar, sincer să fiu, când vin turişti, guvernul se poartă mai blând cu oamenii. Când nu vin turişti, oamenii buni sunt pedepsiți, nu guvernul."

Azi, poliția militară, în bărci cu motor lăsând în urmă o dâră de fum, a început o nouă zi de căutări de-a lungul malurilor lacului Inle. Între timp, personalul cu mănuşi albe de la hotelul Pagoda de Aur din Mandalay e ocupat să care bagaje din hotel. „Sigur, e un motiv de teamă", spune un turist aflat pe picior de plecare, Jackie Clifford, 41 de ani, consultant în materie de investiții în biotehnologie, din Palo Alto, California. „Aveam de gând să zburăm până la Bagan

mâine să vedem ruinele acelor temple incredibile. Acum însă încercăm să găsim un bilet de avion pentru o stațiune din Thailanda."

Va trebui să stea la coadă. Mulți alți turişti sunt în drum spre aeroport, hotărâți să facă aranjamente similare.

1 – Scurtă istorie a vieţii mele încheiate prematur

N-a fost vina mea. Dacă grupul ar fi urmat itinerarul meu iniţial fără să-l schimbe pe ici, pe colo, prin părţile esenţiale, nu ar fi ajuns niciodată într-o asemenea încurcătură. Dar ei n-au făcut asta, o, nu, şi uite ce li s-a întâmplat.

Numisem expediţia: „Pe urmele lui Buddha”. Urma să înceapă în extremitatea de sud-vest a Chinei, în provincia Yunnan, cu privelişti ale munţilor Himalaya şi flori veşnic înflorite, continuând cu partea de sud, de-a lungul faimosului Drum al Birmaniei. Astfel, urma să descoperim influenţa impresionantă a diferitelor culturi asupra artei budiste, de-a lungul a o mie de ani şi a o mie de kilometri – o spectaculoasă călătorie în trecut. Şi dacă toate acestea nu ar fi fost destul de tentante, eu urma să fiu şi conducătorul, şi ghidul avizat al grupului, ceea ce ar fi făcut din această expediţie o ocazie dublu valorificată. Însă pe data de 2 decembrie, la orele mici ale dimineţii, cu numai 14 zile înainte de plecarea în expediţie, mi s-a întâmplat un lucru odios: am murit. Aşa, am spus-o în sfârşit, oricât de greu de crezut vi s-ar părea. Încă mai văd titlul dramatic din ziar: „O femeie mondenă a fost măcelărită în cadrul unui ritual”.

Articolul a fost destul de lung: două coloane pe prima pagină, în partea stângă, alături de o poză color cu mine moartă, acoperită cu un material foarte vechi şi preţios iremediabil compromis pentru vânzare.

Raportul suna groaznic: „Trupul lui Bibi Chen, de 63 de ani, expertă în comerţul cu amănuntul, femeie mondenă şi membră a consiliului Muzeului de Artă Asiatică, a fost găsit ieri în vitrina magazinului său din Union Square, The Immortals, cunoscut pentru chinezăriile…”. Cuvântul acela oribil, „chinezărie”, peiorativ la modul preţios. Articolul continua cu o descriere destul de ambiguă a armei crimei: un obiect mic, de forma unei greble, cu care mi se secţionase beregata, şi o funie în jurul gâtului, semn că ucigaşul încercase să mă sugrume după ce nu reuşise să-mi taie gâtul. Uşa fusese forţată şi se găsiseră urme de sânge, amprente de pantofi bărbăteşti

numărul 46, care duceau de la platforma pe care mă aflam eu afară şi apoi în josul străzii. Lângă cadavrul meu s-au găsit bijuterii şi statuete sparte. Potrivit unei surse, se găsise şi o hârtie cu un mesaj de la un cult satanic care se lăuda că aceasta ar fi fost cea mai recentă ispravă a lor.

Două zile mai târziu, a mai apărut o poveste, numai că mai scurtă şi fără poză: „Noi indicii în cazul morții patroanei artelor". Un purtător de cuvânt al poliției a explicat că nu au considerat-o niciodată ca fiind o moarte rituală. Detectivul notase „o hârtie" vrând să spună un ziar, un tabloid, iar când a fost întrebat de reporteri care era mesajul, el le spusese titlul articolului: „Un cult satanic amenință să ucidă din nou". Purtătorul de cuvânt a continuat spunând că s-au găsit şi alte dovezi şi că s-a făcut şi o arestare. Un câine polițist a urmărit dâra de sânge. Ceea ce este invizibil pentru ochiul uman, a spus purtătorul de cuvânt, conține însă „particule de miros pe care câinii special dresați le pot detecta şi după o săptămână de la eveniment". (Moartea mea fusese un eveniment?) Dâra i-a dus până la o alee unde au găsit o pereche de pantaloni plini de sânge îndesați într-un cărucior de cumpărături plin cu gunoaie. La mică distanță de locul respectiv, au găsit un fel de cort făcut din pânză albastră şi carton. L-au arestat pe locatar, un bărbat fără adăpost, încălțat cu pantofii care lăsaseră urmele revelatoare. Suspectul nu avea cazier, dar avea antecedente psihiatrice. Caz rezolvat.

Sau poate că nu. Imediat după ce prietenii mei au dispărut în Birmania, ziarul şi-a schimbat încă o dată povestea: „Moartea proprietarei de magazin a fost catalogată drept un accident stupid".

Niciun motiv, niciun scop, niciun vinovat, doar „stupid", cuvântul acesta urâcios asociat cu numele meu pe vecie. Şi cum se face că fusesem retrogradată la statutul de „proprietară de magazin"? Articolul spunea în continuare că analiza ADN-ului din particulele de piele prelevate de la bărbat a dovedit că nu se potrivea cu cel de pe pantalonii şi pantofii stropiți cu sânge, confirmând astfel că bărbatul nu mai era suspect. Deci cine intrase în galeria mea şi lăsase acele urme? Nu era un caz clar de crimă? Ce putuse mai exact să cauzeze acel accident stupid? Şi totuşi, nu se pomenea nimic de continuarea investigațiilor. Să le fie ruşine! În acelaşi articol, reporterul

menționa „o coincidență bizară”, mai precis faptul că „Bibi Chen organizase excursia de-a lungul Drumului Birmaniei, unde 11 persoane plecaseră ca să vadă artă budistă şi dispăruseră”. Vedeți cum mă arătau acuzator cu degetul? Era clar că asta insinuau, printr-o asociere discutabilă cu nişte întâmplări inexplicabile, ca şi când eu aş fi pus la cale o excursie blestemată de la bun început. Ce aberație.

Partea cea mai proastă este că nu-mi amintesc cum am murit. Ce făceam eu în acele ultime clipe? Pe cine am văzut eu manevrând instrumentul care mi-a adus moartea? M-a durut? Poate că a fost aşa de oribil că mi-am blocat această amintire. E în firea omului să facă asta. Şi, chiar dacă am murit, nu sunt eu în continuare om?

Autopsia a arătat că nu murisem strangulată, ci că mă înecasem cu propriul sânge. Suna înfiorător. Până acum niciuna dintre aceste informații nu a folosit la nimic. O greblă mică ce mi-a secționat beregata, o funie în jurul gâtului – şi a fost un accident? Ar trebui să fii cretin ca să crezi aşa ceva şi, după cât se vede, s-au găsit şi unii care să creadă.

La morgă s-au făcut fotografii în special cu partea mutilată a gâtului. Cadavrul a fost băgat într-un sertar de metal pentru a fi studiat din nou mai târziu. Am zăcut acolo câteva zile şi apoi au început să preleveze din mine câte o bucățică din toate – foliculi de la rădăcina părului, sânge şi suc gastric. Apoi au mai trecut încă două zile pentru că autopsierul-şef plecase în vacanță în Maui şi, cum eram o persoană celebră, cu mare renume în lumea artelor – şi nu *doar* în comunitatea comercianților cu amănuntul, cum sugerase ziarul *San Francisco Chronicle* – dorise să mă examineze el însuşi, la fel ca şi alte persoane cu renume din domeniul criminalisticii şi al medicinei legale. Treceau să mă vadă în pauza de prânz şi îşi dădeau cu presupusul la modul cel mai macabru despre cauzele decesului meu prematur. Zile la rând m-au scos şi m-au băgat la loc spunând lucruri abominabile despre conținutul stomacului meu, despre funcționarea vaselor de sânge din creier, obiceiurile personale şi antecedentele medicale, unele dintre ele destul de nedelicate, genul de lucruri pe care nu-ți doreşti să le auzi discutate cu atâta lejeritate de nişte străini care-şi mănâncă pachețelul de acasă.

În universul acela refrigerat mă simțeam ca după o coborâre

într-un fel de infern alcătuit din pleava societății, zău aşa. Cei mai amărâți oameni – o femeie supărată care traversase în goană Van Ness Avenue ca să-şi sperie prietenul, un tânăr care sărise de pe Golden Gate Bridge şi se răzgândise la jumătatea drumului, un veteran de război alcoolic care îşi pierduse cunoştința pe o plajă de nudişti. Tragedii, neplăceri fatale, finaluri nefericite, asta erau cei de acolo. Dar ce căutam eu în locul acela?

Eram prizoniera acestor gânduri, incapabilă să-mi părăsesc trupul fără suflare, până când mi-am dat seama că suflarea nu mă părăsise, ci mă înconjura, împingându-mă în sus. Era de-a dreptul uimitor, zău: fiecare respirație, acest proces care mă ținuse în viață, tot ce inspirasem şi expirasem timp de 63 de ani, parte din reflex, parte cu un efort real, se acumulase undeva ca într-un cont de economii. Şi la fel şi respirația celorlalți, se pare, inspirații de speranță, expirații de dezamăgire. Supărare, dragoste, plăcere, ură – erau toate acolo, izbucnirile, pufnetele, oftaturile şi țipetele. Aerul pe care-l respirasem, înțelegeam acum, era alcătuit nu din gaze, ci din densitatea şi parfumul emoțiilor. Trupul fusese un simplu filtru, un cenzor. Am înțeles asta dintr-odată, fără tăgadă, şi m-am simțit eliberată, liberă să simt şi să fac ce-mi doream. Acesta era avantajul de a fi mort: gata cu teama de consecințe viitoare. Sau cel puțin aşa credeam atunci.

Când a avut loc în sfârşit înmormântarea, pe 11 decembrie, trecuseră deja aproape zece zile de când murisem, iar dacă nu aş fi fost păstrată la rece, m-aş fi transformat în îngrăşământ. Cu toate acestea, mulți au fost cei care au venit să mă vadă şi să mă jelească. După modesta-mi estimare, să zicem opt sute, deşi nu i-am numărat cu atenție. Întâi de toate, terierul meu de Yorkshire, Poochini, stând abătut în rândul din față, cu capul pe labe, oftând constant în timpul numeroaselor discursuri laudative. Lângă el, bunul meu prieten, Harry Bailley, care-i dădea din când în când câte o bucățică de ficat uscat. Harry se oferise să-l adopte pe Poochini, iar executorul meu testamentar se grăbise să i-l dea pentru că, după cum ştie toată lumea, Harry este celebrul dresor de câini de la televizor. Poate i-ați şi văzut emisiunea – *Dosarele Fido*? Cel mai mare rating, şi multe, multe premii Emmy. Norocosul de Poochini.

A venit şi primarul – v-am zis? – şi a stat cel puţin zece minute, ceea ce poate părea un fleac, dar el are de mers în multe locuri într-o zi şi-n cele mai multe stă mult mai puţin de-atât. Membrii consiliului şi personalul de la Muzeul de Artă Asiatică au venit şi ei să-mi aducă un ultim omagiu, la fel şi ghizii pe care-i pregătisem, în ani şi ani de muncă, plus toţi cei care se înscriseseră pentru călătoria de-a lungul Drumului Birmaniei. Mai erau şi cei trei chiriaşi ai mei – inclusiv cel care-mi făcea probleme – şi dragii mei cumpărători fideli, şi cei care-mi vizitau zilnic magazinul, plus Roger, curierul meu Fedex; Thieu, manichiurista mea vietnameză; Luc, stilistul meu homosexual; Bobo, cel care avea grijă de casa mea, un brazilian homosexual; şi, spre marea mea surpriză, Najib, vânzătorul libanez de fructe şi legume din piaţa din colţ, de pe Russian Hill, care timp de 27 de ani mi-a zis „iubita", dar nu mi-a făcut nici măcar o dată o reducere, nici la fructele trecute. Apropo, nu am enumerat persoanele în ordinea importanţei lor. Aşa mi-au venit în minte.

Dacă mă gândesc mai bine, aş zice că au fost *peste* opt sute de oameni la înmormântare. Amfiteatrul de la Muzeul de Young era plin *ochi,* sute de oameni revărsându-se pe holuri, unde monitoarele televiziunii cu circuit închis arătau imagini de la trista ceremonie. Era luni dimineaţa, când muzeul e în mod normal închis, dar câţiva vizitatori din afara oraşului care se plimbau pe Tea Garden Drive s-au folosit de înmormântarea mea ca să se strecoare în muzeu să vadă expoziţia curentă, *Comorile drumului mătăsii din expediţiile lui Aurel Stein,* o mărturie, după părerea mea, a jafului făcut de Imperiul Britanic aflat în culmea lăcomiei sale. După ce au fost goniţi de lângă exponate de paznici, intruşii s-au oprit la înmormântarea mea, părând să simtă o atracţie morbidă faţă de diferitele mele necrologuri aflate lângă cartea vizitatorului. Cele mai multe ziare conţineau aceeaşi amestecătură de date biografice: „Născută în Shanghai… A fugit din China împreună cu familia când era mică, în 1949… Absolventă a Mills College şi conferenţiar invitat la aceeaşi facultate, pe probleme de istoria artei… Proprietara magazinului The Immortals… Membru în consiliile a numeroase organizaţii…". Urma apoi o lungă listă de cauze nobile faţă de care mă dovedisem a fi un donator fidel şi generos: liga X, cercul Y, pensionarii asiatici şi orfanii

chinezi, săracii, bolnavii, cei cu dizabilități, cei abuzați, analfabeții, cei înfometați şi cei cu boli psihice. Se menționa şi pasiunea mea pentru artă şi sumele substanțiale pe care le donasem pentru înființarea unor colonii artistice, Orchestra tinerilor în cadrul Filarmonicii din San Francisco şi Muzeul de Artă Asiatică – principalul beneficiar al largheții pungii mele, înainte *şi* după moarte – care se grăbise să ofere locația neobişnuită pentru înmormântarea mea, Muzeul de Young, care adăposteşte Muzeul de Artă Asiatică.

Citindu-mi pomelnicul de realizări personale, ar fi trebuit să plesnesc de mândrie. În loc de asta, mi s-a părut lipsit de sens. Brusc, m-a asaltat un vuiet de voci angajate în discuții de la toate cinele, prânzurile şi galele la care am participat vreodată. În fața ochilor aveam un amalgam de nume imprimate pe broşuri groase şi lucioase, numele meu fiind plasat în categoria „Arhangheli", sub numele celor mai norocoşi cu acces la „Sfânta Sfintelor", categorie mai puțin numeroasă din care părea să facă mereu parte şi băiatul acela, Yang, cel care îşi abandonase studiile la Stanford. Nici urmă de satisfacția pe care mă aşteptam s-o resimt la sfârşitul vieții. Nu puteam să-mi spun: „Aici am fost cea mai specială, cea mai importantă şi e suficient pentru o viață întreagă". Mă simțeam ca un vagabond bogat care-şi pavase drumul prin viață cu praf auriu fermecat, pentru ca apoi să-şi dea seama, când era prea târziu, că drumul se dezintegrase în urma lui.

Despre cei pe care-i lăsasem în urmă, necrologul spunea: „Nu există supraviețuitori", acelaşi lucru care se spune în urma accidentelor de avion. Trist, dar adevărat, nimeni din familia mea nu mai trăia: tata murise de atac de cord; unul dintre frați de ciroză hepatică provocată de alcool, deşi nu ar trebui să spun asta; celălalt frate într-un accident de maşină; cât despre mama, ea a părăsit această lume înainte de a apuca eu s-o cunosc. N-o pun la socoteală pe mama mea vitregă, Mama Scumpă, care trăieşte încă, dar cu cât vorbim mai puțin despre ea, cu atât mai bine.

Eu am fost vinovată pentru faptul că a fost o ceremonie cu capacul sicriului deschis, rezultatul nefericit al unei vorbe aruncate de mine în prezența unui grup de prieteni veniți la galeria mea pentru o degustare de ceai. Vedeți, tocmai primisem un container cu nişte obiecte extraordinare pe care le

descoperisem prin satele din provincia Hubei. Printre ele se afla şi un coşciug lăcuit din lemn de paulownia, vechi de două sute de ani, făcut de un cântăreț eunuc care jucase în piese de teatru la palatul regal. Când mureau, cei mai mulți eunuci, cu excepția celor de la vârful scării ierarhice a profesiei lor, aveau parte de înmormântări dintre cele mai expeditive, fără ceremonial, din moment ce trupurile lor mutilate oricum nu puteau apărea în fața tăbliţelor spiritelor[1] din temple. Odinioară, şi oamenii bogați, şi cei săraci se pregăteau pentru lumea de dincolo făcându-şi coşciugul cu mult înainte de a auzi pentru ultima oară cocoşul cântând ca să anunțe începutul unei noi zile, iar faptul că acestui eunuc i se permisese să-şi facă un coşciug atât de bogat dădea de înțeles că fusese favoritul cuiva – de obicei asta se întâmpla cu băieții cei mai frumoşi. Dar, vai, acest adorat eunuc s-a înecat pe când pescuia pe malul râului Yangzi, iar trupul lui a pornit în jos pe râu plutind fără barcă, înghițit de uitare. Părinții eunucului, din orăşelul Longgang, cărora le-au fost trimise posesiunile sale, au păstrat cu sfințenie sicriul într-un şopron, în speranța că trupul rătăcit al fiului lor se va întoarce într-o zi. Generațiile următoare au sărăcit din cauza unui complex de cauze: secetă, şantaj şi prea multe daruri făcute cântăreților de operă, toate acestea ducând la pierderea reputației şi averii familiei eunucului. Anii au trecut, iar noii proprietari nu aveau curaj să se apropie de şopronul despre care se spunea că ar fi bântuit de un eunuc-vampir. Lăsat în paragină, şopronul a fost acoperit de țărâna purtată de vânturi, de noroiul adus de ape şi de praful depus de trecerea timpului.

Într-o bună zi, când un fermier proaspăt îmbogățit s-a apucat să construiască un teren de minigolf lângă vila cu două etaje în stil elvețian în care locuia cu familia sa, şopronul cu pricina a fost dezgropat. În mod uimitor, sicriul nu putrezise decât superficial şi nici nu avea prea multe crăpături; acestea sunt calitățile lemnului de paulownia – deşi e foarte uşor, este mai rezistent decât multe tipuri de lemn de esență mai tare. Exteriorul era dat cu mai mult de cincizeci de straturi de lac negru, la fel şi suportul scund cu patru picioare. Sub praful gros, se vedea că în lac fuseseră sculptați tot felul de spiriduşi şi zeități şi animale mitologice, precum şi alte motive magice care se continuau şi pe interiorul capacului. Detaliul meu

preferat era un spaniel tibetan foarte jucăuş de pe partea din capac care ar fi venit exact în dreptul ochilor mortului. Cum interiorul capacului fusese protejat de razele soarelui, culorile se păstraseră încă deosebit de vii în contrast cu lacul negru. Pe fundul sicriului erau aranjate teancuri de coli de hârtie – am dedus eu că era vorba de o scurtă istorie a vieții celui care ar fi trebuit să ocupe sicriul – şi poeziile nepublicate ale acestuia, omagii aduse naturii, frumuseții şi, cel mai surprinzător, iubirii romantice pentru o doamnă, de când era tânără până la moartea ei prematură. În fine, *bănuiesc* că era o doamnă, deşi cu unele nume chinezeşti nu ştii niciodată, nu-i aşa? Coşciugul mai conținea două obiecte: o urnă mai mică, tot din lac, cu numele câinelui eunucului, spanielul tibetan, şi o cutiuță cu muchii din fildeş în care se auzeau zornăind trei boabe pietrificate despre care se spunea că ar fi bărbăția eunucului şi cele două părți însoțitoare ale acesteia.

Mi-am dat seama pe loc că sicriul era în acelaşi timp o piatră de moară, dar şi o comoară. Aveam câțiva clienți – majoritatea din industria cinematografică – cărora mă gândeam că le-ar putea plăcea o asemenea ciudățenie ca piesă decorativă, mai ales dacă păstram şi boabele pietrificate. Dar dimensiunile erau stânjenitoare. Partea de sus se prelungea dincolo de lungimea coşciugului ca o proră în formă de cioc de rață. Şi era şi monstruos de greu.

I-am spus fermierului să-mi zică un preț, iar el a emis o cifră care era cam o zecime din ceea ce eram eu dispusă să-i dau. „Ridicol", am zis, pregătindu-mă să plec. „Hei, hei, hei!", a strigat el, eu m-am întors şi am pronunțat o sumă care era o treime din cea inițială. A dublat-o, iar eu i-am replicat că, dacă era aşa de amorezat de casa unui mort, nu avea decât s-o păstreze. Am înjumătățit apoi diferența şi i-am zis că voiam monstruozitatea de cutie doar ca să depozitez nişte articole pe care le cumpărasem şi n-aveam unde să le pun, urmând apoi să fac coşciugul surcele pentru foc. „Poți depozita o groază înăuntru", a început să-l laude proprietarul crescând puțin miza. Eu am emis cel mai adânc suspin de care eram capabilă şi i-am atras atenția să se asigure că oamenii lui îl livrează în portul Wuhan, de unde urma să fie expediat împreună cu restul extraordinarelor mele chilipiruri. Gata! *Voilà tout!*

După ce m-am întors în San Francisco şi a sosit şi

coşciugul, l-am pus în încăperea din spate a magazinului cu gândul că-l voi folosi ca să depozitez în el nişte ţesături vechi făcute de triburile de munte Hmong, Karen şi Lawa. Curând după aceea, am avut invitaţi la ceai. Degustam diferite tipuri de *puer tuocha* – care este, apropo, *singurul* ceai ale cărui calităţi se îmbunătăţesc pe măsură ce se învecheşte; orice alt ceai, după şase luni, poate fi foarte bine folosit ca nisip pentru lădiţa pisicii. La cea de a cincea rundă de degustare, ajunseserăm la echivalentul aurului în lumea ceaiurilor vechi, o preţioasă mostră, veche de douăzeci de ani, dintr-un ceai numit pe bună dreptate „răsuflarea cămilei", care are o aromă deosebit de puternică, dar este excelent pentru scăderea nivelului de colesterol şi longevitate. „Iar când voi muri, mai devreme sau mai târziu", am zis eu în glumă, „*acesta*" – am continuat mângâind imensa cutie funerară – „acest magnific vapor către lumea de dincolo, adevărat Cadillac al sicrielor, să-mi servească drept coşciug, iar în timpul înmormântării capacul să fie ţinut desfăcut pentru a putea fi admirată şi opera măiestrită de pe interior…".

După moartea mea, mai mulţi dintre cei prezenţi la acea degustare de ceai şi-au amintit de remarca mea bizară. Ceea ce eu spusesem ca să fac o remarcă spirituală a fost luat drept „preştiinţă", echivalent al unei „ultime dorinţe care *trebuie* îndeplinită" etcetera, *ad nauseam.* Şi astfel am ajuns să mă „odihnesc" în acel sicriu bătut de soartă, dar, din fericire, *fără* părţile stafidite ale eunucului. Cutia cu muchii de fildeş în care se aflau macabrele relicve a dispărut împreună cu recipientul ce conţinea oasele mult iubitului spaniel tibetan al eunucului – deşi motivul pentru care cineva ar vrea să fure acele triste rămăşiţe şi să le păstreze ca suvenire mă depăşeşte complet.

Personalul muzeului care se ocupa cu restaurarea şi conservarea a reparat şi lustruit pe ici, pe colo sicriul fără să se atingă însă de crăpături şi zgârieturi. Pentru că aşa înţeleg ei să păstreze autenticitatea. Un restaurator chinez l-ar fi făcut să arate ca nou dându-l cu un frumos lac roşu-aprins şi cu auriu lucitor. Pentru că era destul de adânc, au pus pe fund polistiren expandat în formă de păstăi, iar pe deasupra venea o bucată de catifea – *poliester bej,* oribil! Şi aşa am ajuns eu să fiu expusă în amfiteatrul muzeului, într-un imens coşciug negru lăcuit, pe care erau sculptate animale imaginare şi

numele ocupantului său de drept care mă va căuta negreşit, cu o notificare de evacuare tremurându-i în mână.

Dacă m-aş fi pregătit cu adevărat pentru o moarte prematură, atunci aş fi cerut să fiu incinerată precum călugării budişti de rang înalt, puf!, aş fi dispărut fără urmă, fără niciun fel de legătură cu trupul. Cât despre recipientul destinat rămăşiţelor mele, în niciun caz nu ar fi fost de-ajuns o singură urnă. Aş fi ales nouă cutii de mărimi delicate şi diferite, toate din magazinul meu The Immortals, spre exemplu, o cutie cu un desen sinuos din dinastia Song de sud, o *tao yuanming*[2] rotundă pentru colectat petale de crizanteme şi – preferata preferatelor, căreia îi pusesem intenţionat un preţ exorbitant – o cutie simplă pentru pensule, din dinastia Ming, făcută din piele neagră lăcuită. Obişnuiam s-o deschid şi să inspir adânc, lăsând poezia să mi se prelingă pe obraji.

Cele nouă cutii alese cu grijă ar fi fost aranjate pe o masă în timpul lecturii testamentului, trei rânduri dispuse oblic şi trei în jos, după modelul celor trei aruncări ale monedelor I Ching Yijing – în acelaşi timp aleatorii şi pline de miez. Nouă prieteni, la rândul lor aleşi cu mare grijă din cea mai selectă societate, ar fi fost rugaţi să aleagă câte o cutie conţinând o parte din cenuşa mea. La cererea mea, urmau să mă ducă într-un loc frumos – eu nu sunt făcută pentru sedentare polițe deasupra şemineurilor sau capace de piane Steinway – unde să-mi împrăştie cenuşa, dar să păstreze cutia drept amintire. Cutiilor, care aveau valoare de exponat de muzeu, le-ar fi crescut valoarea odată cu trecerea anilor, iar asta i-ar fi făcut pe oameni să-şi aducă aminte de mine „cu crescândă prețuire”. Ha-ha, ar râde ei citind această parte. Astfel, cenuşa mea ar fi urmat un itinerar mai uşor şi peripatetic, iar eu aş fi evitat dezgustătorul spectacol al unei înmormântări cu sicriul deschis. În schimb, iată-ne pe toţi, inclusiv pe mine, aşteptându-ne rândul să vedem macabrul cu ochii noştri.

Unul câte unul, prietenii, cunoştinţele şi chiar necunoscuţii aparţinând diferitelor perioade din viaţa mea încheiată prematur s-au oprit lângă sicriu să-mi spună: *rămas-bun, adieu, zai jian.* Mulţi, mi-am dat eu seama, erau curioşi să vadă cum acoperiseră cei de la pompe funebre rana mortală. „Dumnezeule mare!”, i-am auzit şoptind clar între ei. Sinceră să fiu, eu însămi am fost şocată să văd cât de grotesc mă

pregătiseră pentru a-mi face intrarea în moarte. În jurul gâtului mutilat îmi legaseră o eşarfă argintie lucioasă cu o fundă imensă. Arătam ca un curcan garnisit cu folie de aluminiu, gata să fie băgat la cuptor. Ba mai rău, Bennie Trueba y Cela, ghidul care mă jelise cel mai tare, adică acela care mă jelise bocind cel mai sonor, le dăduse celor de la pompe funebre o poză cu mine făcută cu trei ani în urmă în timpul unei călătorii în Bhutan. Arătam în putere şi fericită în poza respectivă, dar aveam un păr groaznic – nespălat de trei zile. Părul îngrăşat îmi atârna în şuviţe lungi, în vârful capului era lipit de scalp, iar în jurul frunţii aveam un fel de şanţ acolo unde-mi stătuse lipită de cap, din cauza căldurii şi a transpiraţiei, o pălărie de soare. Himalaya, mda… Cine ar fi crezut că se va face atât de cald în timp ce urcam? Cine ar fi crezut că Bennie îi va da tocmai această fotografie fetei de la pompe funebre ca ilustrare a felului în care arătam „în vremurile cele mai bune"? Şi că prostuţa de faţă va încerca să reproducă varza aceea de coafură din Himalaya şi că îmi va colora pielea într-o nuanţă la fel de închisă ca tenul unei fecioare Brokpa[3], astfel încât oamenii îşi vor aminti faţa mea complet greşit, ca pe un mango trecut, scofâlcit şi zbârcit?

Nu că m-aş fi aşteptat ca toată lumea să zică: „O, mi-o amintesc pe Bibi, era frumoasă". Pentru că nu am fost. Încă de mică am avut ochi bun pentru lucrurile frumoase, aşa că-mi cunoşteam defectele. Aveam un corp scund, cu picioare scurte, ca un ponei mongol, iar mâinile şi picioarele groase ca nişte cărţi necitite. Aveam nasul prea lung şi obrajii prea ascuţiţi. Totul era *un pic prea mult.* Asta o moştenisem pe linie maternă, exces insuficient, prea mult care nu era niciodată de-ajuns.

Cu toate acestea, nu eram nemulţumită de cum arătam – în fine, când eram mai mică, da, foarte nemulţumită. Dar odată ce-am devenit o tânără femeie, mi-am dat seama că e mai bine să ai o aparenţă de neuitat decât una insipidă. Am învăţat să-mi transform defectele în efecte. Mi-am făcut sprâncenele dese şi mai negre, mi-am pus inele cu pietre mari pe degetele boante. Mi-am vopsit părul cânepiu în şuviţe lungi aurii, roşii şi negre strălucitoare şi le-am împletit într-o coadă grea care-mi atârna până la coapse. M-am împodobit cu straturi de culori neaşteptate, tonuri incompatibile asortate prin textura materialului, model sau felul cum cădea acesta. Purtam

pandantive şi medalioane mari din gaspit{4} verde fosforescent atunci când oamenii se aşteptau la ceva rezervat, cum ar fi jadul imperial. Pantofii mi-i desenam singură şi erau făcuți de un pantofar din Santa Fe.

— Ați remarcat vârfurile întoarse ale papucilor, în tradiția persană? le atrăgeam eu atenția celor care se uitau prea insistent. De ce credeți că au început perşii să facă acest lucru?

— Ca să-şi arate apartenența la clasa superioară, spunea cineva.

— Ca să-şi îndrepte picioarele către ceruri? se aventura un altul.

— Ca să ascundă pumnale cu lama întoarsă, îşi dădea cu părerea altcineva.

— Mă tem că răspunsul este mult mai puțin fascinant de-atât, le spuneam eu înainte de a le dezvălui fascinantul amănunt: Vârfurile întoarse *le ridicau* tivurile fustelor lungi ca să nu se împiedice în timp ce parcurgeau lungile săli cu covoare pentru a-şi aduce omagiul şahului. Vedeți, sunt pur şi simplu practice.

De fiecare dată când le povesteam asta, oamenii se arătau foarte impresionați, iar mai târziu, când mă întâlneau, spuneau: „Îmi amintesc de tine! Eşti femeia cu pantofii ciudați".

La înmormântare, Zez, curatorul de la Muzeul de Artă Asiatică, cel care se ocupa de picturile prin care erau comemorați strămoşii, a zis că aveam un stil „absolut memorabil, la fel de emblematic ca şi cel mai reuşit portret din colecția Sackler"{5}. Exagera puțin, asta e sigur, dar o spusese din inimă. Şi cu siguranță am simțit, la rândul meu, înțepături şi strângeri în inima mea răposată. La un moment dat chiar am simțit durerea celorlalți. Mă simțeam pătrunsă de durerea comună – în sfârşit, trăiam şi eu un sentiment atât de profund – şi m-am bucurat cu adevărat, de data asta, că nu avusesem copii, niciun fiu sau o fiică iubiți care să fi resimțit durerea pierderii mele, mama lor. Dar dintr-odată toată această tristețe-bucurie s-a evaporat, iar eu am intrat într-o stare mai reflexivă.

Când mă gândesc că toată viața mea nimeni nu m-a iubit total şi cu disperare. O, am crezut la un moment dat că Stefan

Cheval simțea acest lucru pentru mine – da, *acel* Stefan Cheval, cel faimos, cu nota de subsol controversată. Asta se întâmpla acum o mie de ani, înainte ca acel congresman cu pielea rozalie să-i declare picturile „obscene şi ne-americane”. Părerea mea? Sinceră să fiu, seria lui „Libertatea de alegere” mi s-a părut artificială şi clişeizată. O ştiți şi voi: straturi de guaşe reprezentând steaguri ale Statelor Unite drapate peste animale sacrificate cu ştampila Ministerului Agriculturii, câini eutanasiați şi monitoare de calculatoare – sau erau televizoare pe vremea aia? În orice caz, excese peste excese pentru a ilustra risipa imorală care se făcea. Roşul steagurilor era sângeriu, albastrul țipător, iar albul era culoarea „spermei ejaculate”, după cum îl descria chiar autorul. Fără îndoială, nu era un al doilea Jasper Johns. Cu toate acestea, după ce picturile lui au fost condamnate, Stefan a fost apărat cu cerbicie de grupurile care susțineau drepturile garantate de primul amendament, de ACLU{6}, de o grămadă de facultăți de arte de pe la universitățile cele mai de soi şi de toți adepții libertarianismului de tip civil. Şi vă spun eu, *ei* au fost cei care i-au încărcat lucrările lui Stefan cu mesaje grandioase la care el nu se gândise niciodată. Au văzut în ele variate straturi de semnificații suprapuse, cum unele valori şi stiluri de viață erau considerate mai importante decât altele şi cum noi, americanii, aveam nevoie de şocul urâtului pentru a ne recunoaşte valorile şi responsabilitățile. Pârâiaşele de spermă au fost cele mai citate ca reprezentând lăcomia noastră legată de plăcere care nu ține cont de haosul din jur şi de proliferare. În anii care au urmat, haosul se referea la încălzirea globală, iar proliferarea la armele nucleare. Şi aşa a luat naştere faima lui. Prețurile au crescut. Simplul muritor a devenit un simbol. Câțiva ani mai târziu, până şi şcolile şi bisericile aveau afişe şi vederi cu reproduceri după cele mai celebre teme ale sale, iar galeriile în regim de franciză din centrele turistice metropolitane au obținut un câştig imediat vânzând ediția sa limitată de serigrafii semnate, alături de stampe după Dalf, Neiman şi Kinkade.

Aş fi fost mândră să am aşa un bărbat celebru în viața mea. Din punct de vedere social, eram cuplul ideal. Cât despre plăcerile budoarului, să zicem că am avut parte de nenumărate nopți sălbatice care s-ar fi ridicat la standarde dionisiace. Dar

nu puteam să renunț la munca mea pentru a fi o anexă la munca lui. Iar cum el era mereu plecat ca să țină conferințe plătite, să participe la cina anuală a curatorilor Met-ului{7} la New York sau ca să-şi arate fața pe la tot felul de petreceri şic în scopuri caritabile, câteva pe seară, pentru asta fiind nevoit să sară dintr-o maşină cu geamuri fumurii, să-şi facă apariția oprind toate conversațiile timp de douăzeci de minute şi apoi să treacă la următoarea petrecere… Când eram împreună ne plăcea să ne tachinăm verbal. Dar nu eram tandri. Niciunul nu a arătat niciun fel de sentimente bombastice, din cele care se pot regreta mai târziu. Şi astfel, anotimpurile au trecut, florile s-au ofilit, iar natura şi-a urmat cursul către descompunerea inevitabilă. Fără vreo ceartă sau explicație, am început să ne neglijăm unul pe altul. Cumva am rămas prieteni, asta însemnând că puteam frecventa aceleaşi petreceri salutându-ne cu un sărut prefăcut pe obraz. Astfel, am evitat să devenim subiect de bârfă aprinsă. Eram, cel mult, un subiect de bârfă de duminică după-amiaza. Apropo, un prieten mi-a spus de curând că Stefan suferă de o mare şi paralizantă depresie, lucru care m-a întristat. Ce e şi mai rău, mi-a zis că reproducerile lui cu stropituri, semnate, cele care au ca tuşe finale lovituri de pensulă cu acrilic pur mânjite pe ici, pe colo cu mâna lui, se vindeau pe eBay începând de la 24,99 dolari, stocul aproape epuizat, prețul incluzând şi rama. După cum spuneam, destul de trist.

Am mai avut şi alți bărbați ca parteneri de durată şi cu fiecare am simțit un anumit grad de afecțiune, dar nicio boală din dragoste care să merite menționată. În fine, au fost multe dezamăgiri, desigur, şi chiar şi un episod penibil când am tăiat un neglijeu cumpărat pentru o noapte de pasiune, un impuls care n-a avut niciun respect pentru bani, din moment ce cămaşa făcea mult mai mult decât bărbatul. Dar mă întreb acum: am cunoscut eu marea dragoste? A existat cineva care să devină obiectul obsesiilor mele şi nu doar al afectelor? Sincer, nu prea cred. Parțial, a fost vina mea. Asta era firea mea, bănuiesc. Nu puteam să-mi permit să *uit de mine* în halul acela. Şi nu asta înseamnă dragostea – să-ți pierzi mințile? Nu-ți mai pasă ce cred ceilalți. Nu-i vezi defectele iubitului, o uşoară aciditate, un pic de neglijență, ocazionala undă de malițiozitate. Nu-ți mai pasă că-ți este inferior din punct de

vedere social, educațional, financiar şi *moral* – astea-s cele mai rele, zic eu, deficiențele morale.

Mie-mi păsa mereu. Eram mereu conştientă de ce putea să nu meargă bine, ce era deja „neideal". Am urmărit rata divorțurilor. Şi vă întreb: ce şanse sunt să ai o căsnicie care să dureze? 20 la sută? 10? Cunoşteam oare vreo femeie căreia să nu-i fi fost zdrobită inima ca o cutie reciclabilă? Nici măcar una. Din câte am observat eu, după ce trece efectul de anestezic al iubirii, rămâne întotdeauna durerea consecințelor. Nu trebuie să fii proastă ca să te măriți cu bărbatul nepotrivit.

Uitați-vă la cea mai bună prietenă a mea şi administratorul averii mele, Vera Hendricks. E o femeie foarte inteligentă, cu doctorat în sociologie la Stanford, este directoarea uneia dintre cele mai mari fundații nonprofit pentru cauzele africano-americane şi este deseori citată ca una dintre cele mai influente o sută de femei de culoare americane. Oricum, cât era de deşteaptă Vera, în tinerețe a făcut greşeala de a se mărita cu un baterist de jazz, Maxwell, care considera că treaba lui era să stea în oraş, să fumeze, să bea şi să spună bancuri, apoi să vină acasă la orele mici ale dimineții. Şi nici măcar nu era negru, ci evreu. Un cuplu format dintr-un negru şi un evreu nu era o aberație aşa de mică pe vremea aceea. Mama lui trecuse la ortodoxism, îl declarase mort şi ținuse *shiva*[8] pentru el câteva săptămâni. Când s-au mutat din Boston la Tuscaloosa, Vera şi Maxwell au trebuit să se ia de piept cu lumea ca să rămână împreună. Vera mi-a mărturisit că ura oamenilor față de ei era motivul pentru care ei existau ca şi cuplu. Mai târziu, când s-au mutat în mediul tolerant din Berkeley, unde căsătoriile mixte constituiau norma, se luau de piept doar unul cu celălalt şi de obicei din cauza banilor şi a băuturii, două dintre cele mai banale motive de discordie conjugală. Vera era un fel de memento pentru mine că şi femeile inteligente fac alegeri proaste în materie de bărbați.

Apropiindu-mă de 40 de ani, aproape m-am convins să mă mărit şi să fac un copil. El mă iubea profund şi-mi vorbea cu tot vocabularul romantic: destin, diminutive de alint prea jenante ca să le pot repeta. În mod firesc, mă simțeam şi flatată, şi emoționată. Nu era chipeş la modul convențional, dar găseam că avea un spirit puternic care funcționa ca un ciudat afrodiziac. Din punct de vedere social era inapt şi avea

şi o serie de obiceiuri ciudate, dar exclusiv din punct de vedere al ADN-ului era un partener ideal pentru procreare. Vorbea despre viitorul nostru copil ca fiind jumătate înger, jumătate copil minune. Mă intriga ideea de a face un copil, dar în mod inevitabil aceasta făcea parte din pachetul numit maternitate, ceea ce mă ducea cu gândul la mama mea vitregă. După ce am refuzat numeroasele cereri în căsătorie insistente ale individului, întreaga lui fiinţă a fost zguduită din temelii. M-am simţit destul de vinovată până când s-a însurat cu alta, şase luni mai târziu. A fost brusc, da, dar m-am bucurat pentru el, sincer, şi am continuat să mă bucur şi când au avut un copil, apoi încă unul, şi încă unul şi încă unul. Patru! Şi aveam şi de ce să mă bucur, nu? Unul ar fi fost maximum la mine şi timp de ani de zile m-am gândit la acest copil care n-a existat niciodată. Oare fiica mea m-ar fi iubit?

Uită-te la cele două fiice ale Verei, mă gândeam eu deseori, au adorat-o mereu chiar şi când erau adolescente. Erau progenituri de vis. Oare fiica mea ar fi avut aceleaşi sentimente faţă de mine? Aş fi aşezat-o pe genunchii mei şi i-aş fi periat părul mirosind a curat. Mă imaginam punându-i un bujor după ureche sau prinzându-i în păr o agrafă drăguţă presărată cu smaralde. Şi ne-am fi privit amândouă în oglindă şi am fi ştiut că ne iubim atât de mult încât ne-ar fi dat lacrimile. Mult mai târziu mi-am dat seama că fiica pe care mi-o imaginam eram de fapt eu însămi care, copil fiind, îmi dorisem exact aşa o mamă.

Recunosc că de câte ori auzeam de câte una dintre odraslele prietenilor mei că devenise un inadaptat ingrat, vestea îmi dădea un fel de bucurie răutăcioasă, făcându-mă să mă simt uşurată că nu fusesem nevoită să trec prin întregul spectru al frustrării şi disperării de părinte. Ce poate fi mai groaznic din punct de vedere social decât ca propria ta fiică să declare că te urăşte, şi asta în faţa unor oameni care nu-ţi sunt prieteni apropiaţi?

Această întrebare mi-a venit în minte în timp ce o urmăream pe Lucinda Pari, director de comunicare la Muzeul de Artă Asiatică, ridicându-se şi apropiindu-se de pupitru pentru a spune şi ea câteva cuvinte de omagiu în memoria mea. Cândva îmi spusese că am fost ca o mamă pentru ea. Şi iat-o acum, la înmormântarea mea, lăudându-mi calităţile:

— Banii rezultați din vânzarea proprietăților lui Bibi Chen – aici a făcut o pauză ca să-şi dea pe spate părul greu şi mătăsos ca al unui cal de curse –, adică din vânzarea clădirii de apartamente de *lux* formată din trei corpuri şi a *superbului* apartament cu vedere la Golden Gate de pe Leavenworth, plus a magazinului său, *legendarul The Immortals* şi a *extrem* de celebrei sale colecții on-line, plus o colecție personală de artă budistă – o colecție foarte rafinată şi apreciată, aş putea adăuga – au fost încredințați, prin testament, muzeului.

Au urmat aplauze răsunătoare. Talentul Lucindei a fost mereu acela de a îmbina dramatizările şi exagerările cu fapte concrete şi plate, astfel încât discursul rezultat să fie credibil. Înainte ca aplauzele să devină asurzitoare, a ridicat o mână şi a continuat:

— Toate acestea înseamnă o moştenire estimată la – o clipă, iată cifra – *douăzeci de milioane* de dolari.

Nimănui nu i s-a tăiat răsuflarea. Mulțimea nu a sărit în picioare să mă aclame. Au bătut tare din palme, dar nu tocmai frenetic. Era ca şi cum toată lumea s-ar fi aşteptat la donația mea, cât despre sumă, o găseau dintre cele ordinare. După ce s-a făcut linişte în sală, prea curând, aş spune, a ridicat o placă.

— Vom monta această placă pentru a comemora generozitatea sa în una dintre aripile noului muzeu care se va deschide în 2003.

O aripă! Am ştiut eu că trebuia să specific gradul de recunoaştere pe care ar trebui să-l primesc în schimbul a douăzeci de milioane. Ce e şi mai rău, placa era un pătrat modest, din inox lustruit, iar numele meu era gravat cu caractere atât de mici încât până şi cei din primul rând au fost nevoiți să se aplece şi să-şi mijească ochii. Acesta era stilul care-i plăcea Lucindei, modern şi plat, un font simplu la fel de imposibil de citit ca şi modul de folosire de pe o cutie de medicamente. Obişnuiam să ne contrazicem prieteneşte în legătură cu broşurile pe care ea le comanda la artişti grafici foarte scumpi.

— Ai ochii încă tineri, i-am zis eu nu cu mult timp în urmă. Trebuie să înțelegi că oamenii care dau mari sume de bani au ochii îmbătrâniți. Dacă ții la stilul acesta, dă-le oamenilor şi ochelari de vedere să-l poată citi.

Aici, ea a râs, dar nu era râsul ei, şi a zis:
— Eşti exact ca mama. Găseşte mereu *ceva* de criticat.
— Îți dau nişte informații folositoare, i-am spus.
— La fel ca mama, mi-a răspuns ea.
La înmormântarea mea, la sfârşit de tot, a spus aceleaşi cuvinte, numai că de data asta zâmbea cu ochii plini de lacrimi: „Bibi mi-a fost ca o mamă. Extrem de generoasă cu sfaturile".

Mama mea nu mi-a dat sfaturi niciodată, fie ele extrem de generoase sau de orice alt fel. A murit pe când eu eram încă bebeluş. Aşa că eu şi cei doi fraţi ai mei am fost crescuţi de prima soţie a tatălui meu. O chema Bao Tian – „Boboc Scump" un nume nu tocmai potrivit. Noi, copiii ei vitregi, eram obligaţi să-i spunem acelei acrituri pe numele de alint, Mamă Scumpă. Toate deficienţele emoţionale mi s-au tras de la ea. Excesele, după cum am spus deja, de la mama.
Conform spuselor Mamei Scumpe, ea ar fi fost singura soţie a tatălui nostru dacă nu ar fi insistat pe lângă el să-şi ia o concubină care să-i facă şi lui nişte urmaşi. „A fost ideea mea", se lăuda Mama Scumpă, „nu am fost nevoită să accept situaţia, ba dimpotrivă".
Soarta a vrut ca Mama Scumpă să nu poată face copii. La puţin timp după căsătorie, a luat o boală de la care îţi ies bubiţe – pojar sau vărsat-de-vânt, dar în niciun caz nimic atât de grav ca variola. Consecinţa acestei boli, se plângea ea, a fost că i s-a blocat calea către izvoarele calde ale corpului şi, prin urmare, nu a mai avut suficientă căldură pentru a incuba sămânţa bebeluşilor. În schimb, această căldură irosită i se ridica în corp şi ieşea la suprafaţă sub formă de băşici pe faţă şi pe mâini şi probabil şi pe restul trupului, unde noi nu vedeam, nu că ne-am fi dorit asta. Se întreba iar şi iar cu voce tare cu ce greşise într-o viaţă anterioară de primise o soartă aşa de stearpă. „Care a fost greşeala pentru care am fost pedepsită atât de aspru?" se plângea ea în timp ce se umplea de pete roşii. „Nu am avut parte de copii, doar resturile altora" (adică eu şi fraţii mei). De câte ori înghiţea ceva ce nu-i pria, de la *kumquat*[9] necopt la insulte ascunse, faţa i se umplea de pete enervante care semănau cu hărţile unor ţări străine. „Ştii unde e India?" întrebam noi înghiţindu-ne chicotelile. Ca să se

aline, se scărpina şi se plângea încontinuu, iar când nu mai avea ce să zică se uita la mine şi o critica pe mama pentru că-mi dăduse trăsături aşa de urâte. În timp, îi căzuseră sprâncenele de la scărpinat, iar atunci când nu-şi desena două linii răutăcioase cu negru, semăna cu o călugăriță budistă cu noduri pe frunte, fierbând de furie.

Aşa mi-o amintesc pe Mama Scumpă: scărpinându-se mereu cu un deget ascuțit pe sprâncenele chele şi dând din gură fără rost. Frații mei mai mari reuşiseră să se sustragă influenței ei. Erau imuni la ea şi o tratau cu un dispreț suveran. Prin urmare, toate săgețile ei se îndreptau spre mine, solitara ei țintă.

„Ți-o spun eu", îmi zicea Mama Scumpă, „doar ca să nu ți se facă rău auzind-o din gura altcuiva". Şi apoi îmi povestea încă o dată cum mama fusese la fel de micuță ca şi mine, dar nu aşa de îndesată, abia avea 40 de kg la vârsta de şaisprezece ani, când o luase tata pe post de concubină de prăsilă.

„Deşi era mărunțică", spunea Mama Scumpă, „tot ceea ce făcea era excesiv. Mânca prea multe pere. Era prea emotivă. De pildă, când râdea, nu se putea controla şi cădea pe podea scuturată de o criză de chicoteli, iar eu trebuia s-o plesnesc ca s-o fac să-şi revină. Ce e şi mai rău, dormea toată noaptea, iar apoi căsca toată ziua. Dormea aşa de mult că i se înmuiaseră oasele. De-aia leşina tot timpul ca o meduză scoasă din apă".

În timpul războiului, când prețul cărnii de porc bună şi grasă se triplase, Mama Scumpă zicea: „Deşi avem destui bani, eu mă mulțumesc să mănânc puțină carne, doar pentru gust şi nu mai des de o dată pe săptămână. Dar mama ta, când trăia, stătea cu ochii căscați ca o pasăre care mănâncă leşuri, gata să se înfigă în orice bucată de carne moartă". Mama Scumpă spunea că o femeie respectabilă nu trebuie niciodată să se arate pofticioasă, nici față de mâncare, nici față de alte plăceri. Şi cel mai important, nu trebuie niciodată „să devină o povară", acest lucru fiind ceea ce Mama Scumpă încerca din răsputeri să nu devină şi pretindea de la alții, în special de la tatăl meu, să recunoască acest lucru la fel de des ca şi ea.

Pe atunci, locuiam într-o casă cu trei etaje în stil Tudor de pe Rue Massenet, din partea franceză a Shanghaiului. Nu era cel mai bun cartier, nu se compara cu Rue Lafayette, unde locuiau familiile Song şi Kung, cu vilele şi grădinile lor imense,

care se întindeau pe multe hectare, cu terenuri de crichet şi care trase de ponei. De altfel, nici nu eram genul de familie care să le scoată ochii celor mai săraci ca noi cu norocul nostru. Una peste alta, casa noastră era foarte bună, mai bună decât casele celor mai mulți oameni, chiar şi decât casele de mai multe milioane de dolari din San Francisco, din ziua de azi. Familia tatălui meu avea o fabrică de bumbac cu tradiție şi magazinul universal Honesty pe care îl fondase bunicul meu în 1923. Se prea poate să fi fost o idee mai puțin prestigios decât magazinul universal Sincerity, dar chiar dacă magazinul nostru nu era la fel de mare, marfa era la fel de bună, iar în ceea ce priveşte produsele din bumbac, calitatea era chiar mai bună la acelaşi preț. Toți clienții străini ai tatălui meu spuneau asta.

Tatăl meu era un reprezentant tipic al clasei superioare din Shanghai: absolut tradițional când venea vorba de familie şi casă şi complet modern când venea vorba de afaceri şi lumea din exterior. Când ieşea pe poartă, intra într-o altă realitate la care se adapta ca un cameleon. La nevoie, vorbea şi limbi străine, iar accentul era specific meditatorului pe care şi-l alesese pe motive de clasă şi prestigiu: engleza lui avea accent de Oxford, franceza era cea vorbită pe malul drept al Senei, iar germana, cea vorbită în Berlin. Ştia şi latină şi un tip de manciuriană formală în care fuseseră traduşi toți clasicii literaturii. Îşi purta părul negru pomădat şi dat pe spate, fuma țigări cu filtru şi putea purta o conversație pe diverse teme începând de la ghicitori şi până la particularitățile fiziologice ale diferitelor rase sau la curiozități culinare. Putea susține o argumentație despre nedreptatea comisă împotriva Chinei prin Tratatul de la Versailles şi putea face o paralelă între *Infernul* lui Dante şi versiunea timpurie a *Visului camerei roşii* a lui Cao{10}. Când păşea iar pe poarta casei noastre, revenea la eul său privat. Citea mult, dar vorbea puțin şi, sincer, nici nu avea nevoie s-o facă într-o casă în care femeile îl adorau şi-i anticipau nevoile înainte ca el să şi le formuleze în gând.

Prietenii săi străini îi spuneau Philip. Numele englezeşti ale fraților mei erau Preston şi Nobel, nume de bun augur, pentru că primul semăna ca rezonanță cu „preşedinte”, iar cel de-al doilea era numele unui premiu prestigios care era însoțit şi de o sumă mare de bani. Mama Scumpă îşi alesese numele de

Bertha pentru că tatăl meu îi spusese că seamănă ca pronunție cu „Bao Tian”, iar mamei i se spunea „Little Bit” („Bucățica”) pentru că așa pronunța ea numele de Elizabeth pe care i-l dăduse tatăl meu. Tata îmi spunea Bibi, care era şi un nume european, şi un diminutiv de la Bifang, numele pe care mi-l dăduse mama mea. După cum v-ați dat deja seama, eram o familie mondenă. Şi eu, şi frații mei aveam meditatori vorbitori nativi de engleză şi franceză, ceea ce ne asigura o educație modernă. În plus, asta ne oferea două limbi secrete pe care le puteam folosi în fața Mamei Scumpe care nu ştia decât shanghaineză.

Odată, Nobel ne-a adus la cunoştință că terierul nostru Bedlington, pe care Mama Scumpă îl ura, îi lăsase un mic suvenir în cameră – *„Il a fait la merde sur le tapis”* – şi cum modelul covorului disimula proaspetele depuneri fecale, mama noastră vitregă nu a reuşit să-şi dea seama ce puțea în toate camerele din casă decât când a fost prea târziu. Băieții aveau o plăcere deosebită în a adăuga elemente surpriză în flacoanele ei cu medicamente şi în cutiile cu tutun de prizat. *Caca d’oie,* adunat din străfundurile coteților de gâşte, era unul dintre ingredientele lor favorite pentru că reunea trei caracteristici ale lucrurilor scârboase: fetid, vâscos şi de un verde dezgustător. Când îmi povesteau cu ce se ocupaseră mă tăvăleam pe jos de râs. Ah, cât îmi lipsesc frații mei!

De cele mai multe ori, însă, frații mei nu erau acasă să mă salveze de asalturile Mamei Scumpe. De fiecare dată când mă aşezam în fața clapelor pianului, Mama Scumpă îmi povestea despre lipsa de talent muzical a mamei, pretinzând că ar putea fi explicația pentru propria mea lipsă de talent. Am apărat-o pe mama o dată, spunându-i că tatăl meu le povestise de curând unor oaspeți că „ştia să cânte *Fantaisie Impromptu* de Chopin şi o făcea să sune ca apa care curge repede într-un pârâu primăvăratic”.

„Țțț!” a contraatacat Mama Scumpă. „A spus-o unor oaspeți *străini.* Care se aşteaptă la vorbe umflate. Pentru că nu au ruşine, dau dovadă de proastă-creştere şi de lipsa oricărui standard de excelență. În plus, *orice* fetişcană poate cânta cântecul acela cu uşurință, chiar şi *tu* dacă ai exersa puțin mai mult.” Acestea fiind spuse mi-a dat una peste cap ca să obțină efectul complet.

Mama Scumpă spunea că tata nu avea nevoie să-i umfle *ei* meritele pentru că între ei doi exista o înțelegere deplină. „Nu e nevoie de cuvinte în plus când căsnicia e echilibrată, în armonie perfectă”, îmi spunea ea. „Şi asta pentru că noi am fost uniți de soartă.”

La momentul respectiv, nu mi-a trecut prin cap să pun la îndoială ce spunea ea, iar frații mei nu aveau nicio părere despre dragoste sau, dacă aveau, nu ar fi împărtăşit-o cu mine. Aşa am ajuns eu să cred că o căsnicie bună e cea în care soțul respectă intimitatea soției sale. Nu îşi bagă nasul în viața ei, nu intră la ea în cameră, nici nu o deranjează cu întrebări. Nu aveau nevoie să vorbească din moment ce gândeau la fel.

Dar într-o zi, unchiul meu şi familia sa au venit într-o vizită extinsă pe mai multe luni. Eu şi verişoara mea Yuhang stăteam tot timpul împreună, de dimineața până seara. Eram ca două surori, deşi ne vedeam doar o dată pe an. Cu ocazia acelei vizite, mi-a povestit că i-a auzit pe părinții ei bârfind cu nişte prieteni – pe atunci era singurul mod în care puteam afla adevărul. Bârfeau despre căsătoria tatălui meu cu Mama Scumpă. Fusese stabilită înainte ca ei să se nască. În 1909, doi tovarăşi, din medii sociale complet diferite, au jurat că dacă revoluția care avea drept scop înlăturarea dominației dinastiei Qing va reuşi, iar ei vor apuca să vadă asta, îşi vor uni familiile prin căsătorie. Ei bine, dinastia Qing a fost înlăturată în 1911, iar tovarăşul care avea un fiu avea o reputație aşa de mare că ajungea până la cer. Aceasta era familia tatălui meu. Celălalt avea o fată, iar gospodăria lui era săracă lipită pământului, ca rădăcinile putrezite ale unui copac gata să cadă la prima pală de vânt. Aceasta era casa Mamei Scumpe. Când tovarăşul cel sărac care avea o fiică s-a întâlnit cu cel bogat care avea un fiu, i-a pomenit de jurământul lor din trecut, deşi standardele lor de viață erau acum incompatibile. Toată lumea ştia, spuneau servitorii, că bunicul meu era un bărbat cu un înalt simț al moralității dacă l-a forțat pe fiul său cel mai mare să se însoare cu o fată atât de insipidă, atât de lipsită de farmec, care să compenseze zestrea jenant de mică. Nici nu-i de mirare că fiul şi-a luat o concubină de îndată ce şi-a permis.

Desigur, Mama Scumpă avea altă versiune: „Mama ta”, spunea ea, „a fost fiica unei concubine dintr-o familie din clasa de mijloc. Concubina a născut zece copii sănătoşi, toți băieți,

mai puțin unul. Singura fată, deşi arăta jalnic la cei 16 ani ai ei, promitea să fie la fel de prolifică precum fusese şi mama ei. Eu i-am sugerat tatălui tău să şi-o ia drept concubină, iar el a zis că eu îi sunt de-ajuns ca soție. Eu am insistat spunându-i că un armăsar trebuie să aibă iepe, iar iepele se prăsesc, aşa că să nu se poarte ca un catâr".

Conform spuselor Mamei Scumpe, relația dintre tata şi mama era „foarte politicoasă, aşa cum se cuvine să fie între doi străini". De fapt, tata era mult prea bun, iar mama învățase să profite de asta. Mama Scumpă prezenta situația cam aşa: „Era o profitoare. Îşi punea rochia trandafirie, îşi prindea părul cu agrafa ei preferată în formă de floare şi cu privirea prefăcut umilă îşi ridica fața spre tatăl tău cu zâmbetul acela fals al ei. O, ştiam mereu ce voia. Cerea mereu bani ca să le plătească datoriile de la jocuri de cărți celor nouă frați ai ei. Am aflat prea târziu că întreaga ei familie era un cuib de şerpi. Să nu ajungi ca ei când te faci mare, că altfel las şobolanii să intre la tine noaptea şi să te ronțăie".

După părerea Mamei Scumpe, mama mea s-a dovedit ceea ce promisese să fie, o iapă de prăsilă, rămânând gravidă în fiecare an. „L-a născut pe fratele tău cel mai mare", povestea Mama Scumpă numărând pe degete. „Apoi a venit al doilea frate al tău. Apoi trei bebeluşi născuți morți, înecați în uter, ceea ce a fost mare păcat, dar nu o tragedie, pentru că erau toți fete."

În 1937 a fost rândul meu să mă nasc, Mama Scumpă aflându-se de față la dramatica mea sosire pe lume.

— Ar fi trebuit s-o vezi pe mama ta când era însărcinată în nouă luni cu tine. Arăta ca un pepene cocoțat pe două beţişoare, balansându-se de colo-colo... În zori i s-a rupt apa, asta după ce ne-a făcut să aşteptăm după ea toată noaptea. Cerul iernatic avea culoarea cărbunilor stinşi, la fel şi fața mamei tale... Erai prea mare ca să ieşi printre picioare, aşa că a trebuit ca moaşele s-o taie practic în două ca să te scoată ca pe o tenie grasă. Aveai peste 5 kg, iar părul plin de sânge îți ajungea până la umeri.

M-au trecut toți fiorii când am auzit asta.

— Mama ta ți-a pus numele Bifang, deşi Dumnezeu mi-e martor că am încercat să o fac să aleagă alt nume. „Jad cu reputație bună" sună ca un afiş publicitar, după părerea mea,

mângâietor pentru urechile celor care nu ştiu mai mult de-atât. *„Bifang, bifang,* cumpărați acum *bifang*!" Ha, mai bine ți-ar fi zis *fang pi,* un pârț, da, chiar asta ai şi fost, un pârț mic şi puturos care a ieşit din fundul ei.

Mama Scumpă mi-a arătat o agrafă, ținând-o însă departe de mine.

— Ți-a pus numele Bifang pentru că tatăl tău i-a dat urâțenia asta ca să sărbătorească naşterea ta încununată de succes.

Era o agrafă cu o sută de frunzulițe sculptate în jad imperial verde deschis. Pe crenguțe erau flori de bujor făcute din diamante micuțe. Agrafa lucitoare, prinsă în păr, inspira ideea de primăvară înfloritoare. De când am văzut pentru prima dată acea agrafă am ştiut de ce mă numise Bifang: eram jadul ei prețios, bobocul ei scump, primăvara ei înfloritoare. *Bifang.*

Mama Scumpă a încercat să-mi schimbe şi numele de la şcoală.

— Îmi place Bibi, am zis eu. Tata îmi spune aşa.

— Ei bine, nici numele acesta nu are nimic bun. E extrem de comun. Tatăl tău a avut odată un client olandez pe a cărui soție o chema Bibi. Atunci tatăl tău a întrebat-o pe doamna olandeză dacă Bibi e un nume neobişnuit la ea în țară. Iar ea i-a răspuns: „O, Doamne, nu. Bibi poate fi şi nume franțuzesc, nemțesc, italian chiar, asta înseamnă că se găseşte peste tot". Atunci tatăl tău a bătut din palme şi i-a zis că avem o expresie care înseamnă exact acest lucru: *bibi jie shi* – care se găseşte peste tot. Dacă se găseşte peste tot, a spus el din politețe, atunci înseamnă că e un nume popular, de bun augur. După cum văd eu lucrurile, dacă se găseşte peste tot înseamnă că e un lucru banal şi enervant ca puricii sau praful.

În ziua în care îmi spunea toate astea, Mama Scumpă purta agrafa mamei, cea despre care spunea că e urâtă. Voiam să i-o dau jos. Şi pentru că nu puteam face asta, i-am spus pe tonul cel mai hotărât că Bibi o să fie numele meu de la şcoală şi gata. Atunci, Mama Scumpă a zis că, dacă eram suficient de mare ca să-mi aleg numele, eram suficient de mare şi ca să aflu adevăratele circumstanțe în care murise mărunțica mea mamă.

— A murit din cauza excesului combinat cu nemulțumire, mi-a dezvăluit Mama Scumpă. Prea mult, dar niciodată de-

ajuns. Ştia că sunt prima soție a tatălui tău, cea mai respectată, favorita. Indiferent câți fii i-ar fi făcut, el tot putea s-o dea afară oricând şi să-şi ia pe altcineva.

— A spus tata asta?

Mama Scumpă nici nu a confirmat, dar nici nu a negat. Mi-a zis în schimb:

— Vezi tu, respectul durează. Afecțiunea trece, un moft de un anotimp sau două, numai pentru a fi înlocuită de o nouă fantezie. Toți bărbații fac aşa. Mama ta ştia asta, eu ştiam asta. Într-o zi o vei şti şi tu. Dar în loc să accepte situația, mama ta şi-a pierdut controlul asupra simțurilor. A început să poftească dulciuri. Nu se putea opri din mâncat dulciuri. Şi-i era sete tot timpul, bea ca duhul care a înghițit oceanul şi l-a scuipat la loc. Într-o zi, un spirit a văzut că era o pradă uşoară şi i-a intrat în trup prin gaura din stomac. Mama ta s-a prăbuşit, zvârcolindu-se şi rostind cuvinte fără şir şi apoi a rămas nemişcată.

În amintirile mele inventate, o vedeam pe mama mea cea mărunțică ridicându-se din pat şi ducându-se la o oală cu supă îndulcită de semințe de susan. Îşi înmuia degetele ca să vadă dacă e suficient de dulce. Nu era. Atunci mai adăuga bucăți de zahăr, şi mai multe, şi mai multe, şi mai multe. Apoi amesteca pasta fierbinte şi întunecată, îşi vărsa bol după bol în gură până când stomacul i se umplea până la nivelul gâtului, apoi îşi umplea şi gura până cădea la pământ, udă şi înecată.

Când am făcut diabet, asta cu doar cinci ani în urmă, m-am gândit că poate de diabet a murit şi mama, că sângele ei era când prea dulce, când prea puțin dulce. Diabetul, am aflat eu, este o luptă continuă pentru echilibru. Oricum, aşa am cunoscut-o eu pe mama, prin defectele pe care le-am moştenit de la ea: dinții de jos strâmbi, încrețitura sprâncenei stângi, dorința de a avea mai mult decât cantitatea satisfăcătoare pentru o persoană normală.

În noaptea în care am părăsit Shanghaiul pentru totdeauna, a fost încă o ocazie pentru Mama Scumpă să facă paradă de simțul ei nesfârşit de sacrificiu. A refuzat să plece.

— O să fiu complet inutilă acolo în America, cum nu ştiu să vorbesc engleză, i-a spus ea pe un ton umil tatălui meu. Şi nu vreau să fiu o povară, în plus, Bifang are deja 13 ani, e prea

mare ca să mai aibă nevoie de dădacă.

S-a uitat în direcția mea, aşteptându-se s-o contrazic cu proteste îndârjite.

Tatăl meu a zis:

— Nici nu începe vorbă. Sigur că vii şi tu.

Se grăbea pentru că-l aştepta portarul, un om rău pe nume Luo pe care niciunul dintre noi nu-l plăcea. El aranjase plecarea noastră în grabă înainte ca Shanghaiul să cadă cu totul în mâinile comuniştilor.

În fața fraților mei, a bunicului şi a servitorilor, Mama Scumpă continua să protesteze privindu-mă şi aşteptând să spun ce voia să audă. Ar fi trebuit să mă arunc la picioarele ei, să mă dau cu capul de podea şi s-o implor să nu mă părăsească. Şi pentru că nu am făcut-o, asta a întărâtat-o şi mai tare să mă facă să o implor.

— Bifang nu mai are nevoie de mine, a zis ea. Mi-a spus-o deja.

Era adevărat. Chiar în dimineața aceea îi spusesem ceva asemănător. Mă certase pentru că dormeam prea mult. Îmi spusese „Oase moi şi putrede". Şi că eram la fel ca mama, că, dacă nu mă vindecam de năravurile astea, urma să pățesc asemenea ei. Nu mă trezisem de tot şi în dorința mea de a mai dormi puțin, mi-am acoperit urechile cu mâinile şi, crezând că strig în vis, i-am zis: „Opreşte-te, vacă mugitoare ce eşti". În secunda următoare, m-am trezit luată la palme de Mama Scumpă.

Şi iată-mă acum, împreună cu toată familia, pregătindu-ne să fugim din oraş în toiul nopții, cu aur şi diamante îndesate în corpurile de cârpă ale păpuşilor mele, şi mai era şi agrafa mamei. O furasem de pe măsuța de toaletă a Mamei Scumpe şi o cususem în căptuşeala hainei.

Portarul Luo ne-a îndemnat să ne grăbim, dar Mama Scumpă continua să se dea în spectacol amenințând că ea nu vine. Voia să ne facă pe toți să o implorăm să se răzgândească. Gândurile mi-au zburat în altă direcție. Ce s-ar întâmpla dacă Mama Scumpă *chiar* ar rămâne acolo? Cum mi-ar schimba asta viața?

Acest gând m-a făcut să simt furnicături în stomac. Simțeam cum mă lasă picioarele şi şira spinării. Aşa mi se întâmpla de fiecare dată când simțeam că se va petrece ceva

bun sau rău, când eram pe punctul de a mă lăsa în voia emoțiilor extreme. Cum şi mama fusese la fel, mă temeam că şi eu voi pierde într-o zi controlul şi voi cădea moartă la pământ din cauza excesului. Aşa că învățasem să-mi înăbuş emoțiile, să mă oblig să nu-mi pese, să nu fac nimic şi să las lucrurile în voia lor.

De data aceasta tăcerea îmi hotăra soarta.

— Spune ceva, m-a îndemnat tata. Cere-ți scuze.

Am aşteptat în tăcere.

— Hai odată! m-a certat tata.

Probabil că a trecut astfel un minut. Iar simțeam că mă lasă picioarele. Înăbuş-o, îmi spuneam, înăbuşă-ți dorința.

Într-un final tata a rupt tăcerea spunându-i Mamei Scumpe: „Sigur că vii cu noi", dar ea s-a bătut atunci cu pumnii-n piept strigând: „S-a terminat! Prefer să mă străpungă comuniştii cu baionetele decât să merg cu copilul acela nerecunoscător!". Şi cu asta a ieşit clătinându-se din cameră.

Când ne-am urcat în barca ce ne ducea la Haiphong, m-am gândit cu groază la ce făcusem. Stăteam pe punte în timp ce barca ridica ancora, sub cerul negru plin de stele şi galaxii, şi-mi imaginam ce viață luminoasă ne aştepta în țara cea nouă, dincolo de orizont. Ne duceam în America, unde era atât de multă bucurie încât nu era nevoie să o numeşti noroc.

Mi-o imaginam pe Mama Scumpă singură în fosta noastră casă de pe Rue Massenet, cu încăperile încă bogat mobilate, dar fantomatice, golite de viață. Curând soldații urmau să intre în casă cu baionetele lor, zdrobind simbolurile capitaliste, iar în tot acest timp Mama Scumpă urma să stea în fotoliul ei, spunându-le revoluționarilor că nu vrea să fie o povară. Poate că o s-o pedepsească oricum pentru viața ei de burgheză. Poate că o să-i pălmuiască fața fără sprâncene – asta îmi puteam imagina foarte clar – bărbați cruzi, strigându-i să-şi folosească părul şi lacrimile ca să curețe podeaua. Ar lovi-o peste coapse ca s-o facă să se grăbească, i-ar da şi un şut în fund. În timp ce savuram scenariul, derulându-l iar şi iar în minte, simțeam cum mi se înmoaie picioarele şi brațele de teamă şi încântare, o combinație stranie care mă făcea să mă simt cu adevărat rea. Simțeam că urma să fiu pedepsită pentru asta într-o viață ulterioară. Eu o să fiu o vacă, iar ea va fi corbul care-mi va ciuguli coastele. Cu această imagine în minte, am simțit dintr-

odată nişte degete osoase trăgându-mă de obraz, ciupindu-mă până am simțit gustul de sânge.

Era Mama Scumpă. Tata se întorsese şi mai insistase încă de trei ori ca să vină. Cu demnitatea zdruncinată, țipând, s-a lăsat smulsă din fotoliu şi purtată până la maşina care îi aştepta şi care i-a adus în viteză până la chei. Astfel s-a întors Mama Scumpă, mai hotărâtă ca niciodată să-mi bage minţile în cap şi să scoată răul din mine cu bătaia. Ce noroc pe capul meu să o am în continuare drept lumină călăuzitoare.

Mama Scumpă a încercat să-mi modeleze spiritul frământându-l ca pe un aluat pentru cozonaci. Şi cu cât încerca mai tare, cu atât eu semănam mai mult cu mama mea, sau cel puțin aşa spunea ea. Eram lacomă, mă avertiza ea, şi nu-mi puteam umple inima cu suficientă plăcere, stomacul nu mi-l puteam sătura, iar somnul nu-mi ajungea niciodată. Eram ca un coş pentru orez cu o gaură făcută de şobolani pe fund, astfel că nu puteam să fiu satisfăcută şi să dau pe dinafară şi nici nu puteam fi umplută. Nu aveam să cunosc niciodată adevăratele dimensiuni ale iubirii, frumuseții sau fericirii. O spunea ca pe un blestem.

Din cauza criticilor ei, mă comportam ca şi cum aş fi fost mai lipsită de sentimente decât eram de fapt, mai ales față de ea. Îmi dădusem seama că lipsa de expresie şi de emoție erau exact lucrurile care o făceau pe Mama Scumpă să plesnească de furie. Logica era următoarea: cum să mă rănească dacă eu oricum nu simțeam nimic? Deveneam din ce în ce mai puternică. Nu-mi mai tremurau picioarele şi învățasem să-mi ascund durerea. Îmi ascundeam sentimentele cele mai profunde atât de bine încât uitam unde le pusesem.

Îmi amintesc acea noapte groaznică în care mi-am dat seama că blestemul Mamei Scumpe se împlinise. Eram în anul întâi de facultate şi venisem acasă la ordinul Mamei Scumpe pentru a petrece împreună cu familia Festivalul Toamnei, care este în mod tradițional o perioadă a recunoştinței. Aşa că iată-ne pe mine, pe tatăl meu şi pe frații mei la obişnuita adunare a rudelor îndepărtate şi a prietenilor chinezi, atât dintre cei de mult americanizați, cât şi dintre cei recent emigrați. Eram în curtea din spate a casei unui văr de-al doilea, în Menlo Park, pregătindu-ne să vedem cum răsare luna plină. Cu felinare din hârtie şi lumânări din care curgea ceara ne îndreptam spre

piscină. Iar în piscină am văzut luna apărând şi tremurând, un pepene auriu, nu doar un disc plat cum o văzusem mereu până atunci. I-am auzit pe ceilalți gemând de plăcere. I-am văzut cum rămân cu gurile deschise, cum ochii li se tivesc de lacrimi.

Aveam gura închisă şi ochii uscați. Vedeam luna la fel de bine ca şi ei şi eram chiar capabilă să-i apreciez splendoarea. Dar de ce nu aveam şi eu ochii plini de lacrimi? De ce fericirea lor era de zece ori mai intensă decât ceea ce simțeam eu? Îmi lipsea legătura potrivită dintre simțuri şi inimă?

Apoi mi-am dat seama că aşa mă obişnuisem. Să-mi țin în frâu sentimentele. Să nu-mi las genunchii să înceapă să tremure. Şi cu această convingere, eram pregătită să simt tot ce voiam, cât de mult voiam. Priveam luna şi-mi spuneam că e momentul să simt toate emoțiile. Am aşteptat să mă inunde bucuria şi venerația. Eram hotărâtă, eram pregătită, anticipam, aşteptam, speram… dar nu s-a întâmplat nimic. Picioarele mi-au rămas drepte şi țepene.

În noaptea aceea cu lună plină mi-am dat seama că voi avea mereu o problemă cu sentimentele mari. Şi asta din cauză că nu am avut niciodată o mamă adevărată care să mă crească. Mama este prima ființă care-ți umple sufletul. Te învață în ce constă fericirea: cantitatea potrivită, ce e prea mult şi acel fel de fericire care te face să vrei din ce în ce mai mult, deşi ştii că-ți face rău. Mama îşi ajută fata să-şi exerseze primele sentimente de plăcere. Mai târziu o învață când să se abțină sau când să se bucure cu țipete ascuțite la vederea frunzelor tremurânde ale arborelui *gingko,* când să se lase pătrunsă de o satisfacție mai discretă, dar şi mai profundă la vederea unui pin nemuritor. Mama e cea care te ajută să-ți dai seama că există mai multe grade de frumusețe, şi că acolo se află sursa plăcerii, unele vulgare şi accesibile, şi prin urmare de scurtă durată, iar altele greu accesibile şi rare, şi, în consecință, care merită căutate.

Dar în anii în care m-am format nu am avut-o decât pe Mama Scumpă. Femeia aceea uscată pe dinăuntru a încercat să-mi impună valorile ei – spunându-mi să mă bucur că nu eram golaşă ca pomii iarna, să fiu recunoscătoare că scheletul fetiței găsite în şanț nu era al meu, să recunosc că umbra unei sălcii pe o căldură insuportabilă era un sacrificiu fericit pe

care-l puteam face față de cei care erau fie mai tineri, fie mai bătrâni decât mine, adică toată lumea, după cum se dovedea de fiecare dată. Urmând instrucțiunile Mamei Scumpe am ajuns să nu mai simt în mod natural, ci în mod grijuliu.

Când a murit tatăl meu, am avut un sentiment de pustietate şi tristețe, cu siguranță, dar în niciun caz nu am simțit tulburarea şi disperarea pe care au arătat-o frații mei şi mama mea vitregă. Cât priveşte poveştile mele de dragoste, da, am simțit împunsături de dragoste, dar niciodată acea pasiune care-i copleşea pe prietenii mei.

Şi apoi am descoperit arta. Acolo am văzut pentru prima dată natura şi sentimentele pure exprimate într-o formă pe care o puteam înțelege şi eu. Un tablou devenea o *traducere* a limbajului inimii mele. Acolo erau toate emoțiile mele – într-o pictură, într-o sculptură. Am vizitat muzeu după muzeu, prin labirinturile încăperilor şi implicit ale sufletului meu. Şi acolo le-am găsit pe ele, sentimentele mele, toate naturale, spontane, autentice şi libere. Inima mea făcea giumbuşlucuri printre forme şi umbre şi pete, în modele, repetiții şi linii terminate brusc. Sufletul îmi tremura repede şi uşor, ca şi cum ai clipi din ochi.

Şi aşa am început să colecționez obiecte de artă. În acest fel, puteam să mă înconjor cu ceea ce era de neexprimat, să exult în sufletele altora. Sunt datornica de-o viață întreagă a artei!

Cât despre Mama Scumpă, a rămas aceeaşi fire încrâncenată şi plângăreață. Când a murit tata, am adus-o într-un apartament din clădirea mea şi i-am angajat o menajeră care să-i țină casa curată şi să-i gătească mâncăruri chinezeşti. Nu ridica un deget în rest, ci doar ca să mă certe pe mine sau pe oricine altcineva care avea ghinionul să-i iasă în cale. Când a rămas infirmă, am internat-o în cel mai bun azil, extrem de costisitor. Nu a fost recunoscătoare. Îl numea „anticamera morții". Timp de ani de zile mi-am spus să am răbdare, că urma să moară curând, sigură fiind că furia ei explozivă va avea acelaşi efect exploziv asupra propriilor vase de sânge, creier sau inimă. Ea avea aproape 91 de ani, iar eu doar 63, când am părăsit această lume.

O, cum m-a mai jelit. Îşi amintea trecutul nostru împreună în culori atât de rozalii încât m-am întrebat dacă nu cumva era mai senilă decât o credeam eu. Sau poate chiar se răzgândise

în ceea ce mă privea? Când mi-am dat seama care e răspunsul, şi eu m-am răzgândit în ceea ce o privea. Dacă în trecut aşteptasem cu nerăbdare să-i vină sfârşitul, acum îi doream o viaţă cât mai lungă. Să nu părăsească „anticamera morţii" şi să mi se alăture în viaţa de apoi.

La sfârşitul primei părţi a înmormântării mele, mulţimea a coborât treptele Muzeului de Young luând-o pe Tea Garden Drive. Coşciugul a fost sigilat cu ceară, pus pe o platformă mobilă şi împins repejor spre o zonă de încărcare unde aştepta un dric. Dricul a ieşit din parcare odată cu copiii de la Şcoala Internaţională Chinezo-Americană – al cărei generos sponsor fusesem mereu – care părăseau chicotind estrada pentru orchestră a Conservatorului cu instrumentele lor producătoare de sunete dulci, aliniindu-se în spatele dricului. De pe băncile verzi de lemn s-au mai ridicat vreo douăzeci de elevi purtând îmbrăcăminte din pânză albă – sacouri largi, pantaloni şi pălării, costume rămase de la ultimul carnaval de primăvară. S-au încolonat în spatele orchestrei. Doi băieţi mai solizi purtau o pancartă cu fotografia mea mărită, cea cu coafura din Himalaya. O coroană de flori încadra faţa mea umflată şi zâmbetul prea larg. Vai mie, arăta de parcă aş fi candidat la primăria lumii de dincolo!

În scurt timp, cortegiul funerar, la care s-au adăugat vreo zece-douăzeci de turişti pe role închiriate şi încă vreo zece care fuseseră daţi afară din Grădina de ceai japoneză, s-a aliniat în spatele orchestrei, conformându-se gesturilor grăbite ale angajaţilor de la muzeu. Flautele şi-au început trilul, talgerele au clinchetit, tobele au duduit, iar un stol de porumbei graşi şi-au luat zborul fluturând din aripi şi lăsând în urma lor o pală de vânt, şi astfel a început plimbarea noastră în cinstea „unei mari doamne care a dispărut dintre noi".

Deşi era decembrie, vremea era însorită şi nu bătea vântul, ceea ce-i făcea pe toţi să se simtă plini de viaţă, incapabili să mă jelească cu o disperare autentică. Aceia care se înscriseseră pentru nefericita călătorie de-a lungul Drumului Birmaniei mergeau încet, grupaţi mai la coada cortegiului. Lor m-am hotărât să mă alătur, cuibărindu-mă în adâncurile minţilor lor şi trăgând cu urechea. În timp ce dădeam ocol piaţetei, Harry Bailley a adus în discuţie posibilitatea de a contramanda excursia.

— Ce rost va mai avea fără Bibi? spuse el cu vocea lui gravă de bariton pe care-mi plăcea atât de mult s-o ascult când mă uitam la emisiunea lui.

— Cine ne va mai spune cu ce să ne delectăm, ce să vedem?

Două întrebări care mă mişcară profund.

Marlena Chu se grăbi să-l aprobe:

— Sunt convinsă că nu va mai fi acelaşi lucru, spuse ea cu vocea ei educată, nuanțată cu un accent special, rezultat al originii ei shanghaineze, al copilăriei petrecute la São Paolo, al profesorilor britanici şi studiilor făcute la Sorbona.

Provenea dintr-o familie cândva extrem de influentă şi de bogată, dar care, în urma exilului în America de Sud, scăpătase până ajunsese doar o familie înstărită. Marlena se ocupa cu achiziționarea de obiecte de artă în calitate de curator profesionist pentru colecții private şi făcea comenzi de instalații-sculpturi pentru corporații care îşi înființau sediile internaționale în locuri îndepărtate. În plus, întâmplător ştiam că are un potențial nou client la Milano. S-ar fi simțit uşurată să aibă un motiv ca să nu mai meargă în excursia birmaneză. Pe de altă parte, fiica ei de 12 ani, Esme, care visa să ajute orfanii din Birmania şi care se şi lăudase în fața profesoarei ei şi a colegilor de clasă în legătură cu această cauză nobilă, ar fi protestat încontinuu dacă i s-ar fi spus că în loc de Birmania urmau să meargă în Italia, țara modei.

Cum de ştiam toate astea, la început habar n-am avut şi nici nu mi-am pus această problemă. Dar îi percepeam pe ceilalți cum mă percepeam şi pe mine; sentimentele lor deveneau şi ale mele. Eram la curent cu cele mai secrete gânduri ale lor: motivațiile şi dorințele, sentimentele de vinovăție şi regretele, bucuriile şi temerile, atât doza de adevăr din ceea ce spuneau, cât şi ceea ce rămânea nespus. Gândurile înotau în jurul meu asemenea unor bancuri de peşti colorați, iar în timp ce ei vorbeau, adevăratele lor sentimente mă străbăteau cu viteza fulgerului. Era pe cât de neaşteptat, pe atât de simplu. Conştiința Celorlalți – aşa ar fi numit-o Buddha.

Indiferent de explicație, cert e că această conştiință extinsă îmi permitea să trag cu urechea la prietenii mei în timp ce discutau despre soarta excursiei în Birmania.

— Sinceră să fiu, am auzit-o pe Roxanne Scarangello

spunând, m-am întrebat de ce am fost eu de acord de la bun început să merg într-o excursie în Birmania.

Asta era de fapt o săgeată adresată soțului ei, Dwight Massey, care îi înscrisese pe amândoi, deşi ea nu era prea încântată de idee. Cu toate acestea, nu spusese niciodată nu, un nu hotărât. În timp ce ea era ocupată cu partea de analiză a lucrării sale, l-a lăsat pe el să facă toate aranjamentele, spunându-i însă că nu ar deranja-o dacă ar merge din nou în insulele Galapagos ca să mai adune informații despre schimbările ecologice şi efectele lor asupra speciilor endemice de pe insule. Acesta era subiectul următoarei ei cărți. Era biolog evoluționist, specialistă în teoriile darwiniste şi bursieră MacArthur{11}.

Soțul ei era psiholog behaviorist şi fusese pe vremuri studentul ei; avea 31 de ani, cu 12 ani mai tânăr decât ea. Specializarea lui erau diferențele la nivel neurologic dintre femele şi masculi, „deseori considerate în mod eronat ca diferențe între coeficientele de inteligență medii", obişnuia Dwight să spună, „în loc să fie considerate fluențe diferite localizate în anumite regiuni ale creierului". Acum era asistentul unui alt coleg, om de ştiință, într-un proiect care cerceta felul în care veverițele sunt capabile să îngroape nuci în o sută de locuri diferite, fără vreun tipar vizibil în afara unui cerc aproximativ, iar apoi, după mai multe luni, sunt capabile să le găsească. Ce strategii folosesc veverițele pentru a-şi îngropa şi apoi a găsi nucile? Dar ce strategii folosesc veverițoii? Şi care e diferența dintre strategii? Care sunt mai eficienți, veverițele sau veverițoii? Era un proiect interesant, dar nu era proiectul lui Dwight. El era un simplu membru al echipei. Cariera lui de până acum depinsese mai mult de locația universităților care o angajau pe Roxanne.

La începuturile vieții lor de cuplu, Dwight o venerase pe Roxanne fără drept de apel – asta se întâmpla acum 10 ani, la puțin timp după ce ea apăruse în numărul din *Esquire*{12} cu tema „Cele mai iubite femei". El avea 21 de ani şi era cel mai strălucit student al ei. În ultimul timp se lua mai des la întrecere cu ea, atât intelectual, cât şi fizic. Amândoi erau extrem de atletici şi le plăcea foarte tare să transpire. Aşa că aveau multe în comun. Dar dacă te întâlneai cu ei pentru prima dată, ai fi putut crede, cum mi s-a întâmplat şi mie, că

erau un cuplu destul de nepotrivit. Ea era musculoasă şi îndesată, cu faţa rotundă şi tenul roşcovan şi o atitudine în acelaşi timp inteligentă şi prietenoasă. El era lung, avea faţa unghiulară, ceea ce-i dădea un aspect uşor răutăcios, iar ca atitudine era mai degrabă combativ şi arogant. Ea prezenta încredere, iar el adoptase rolul complexatului agresiv.

— Eu am o problemă de etică, spuse Roxanne. Dacă te duci în Birmania, nu ai cum să eviţi să nu contribui financiar la sprijinirea unui regim corupt.

Aici interveni Marlena:

— Roxanne are foarte mare dreptate. Atunci când ne-am înscris pentru excursie, regimul părea să facă eforturi să schimbe lucrurile în mai bine. Erau pe punctul de a stabili un fel de relaţii cu femeia aceea, cea care a câştigat Premiul Nobel pentru Pace…

— Aung San Suu Kyi, spuse Dwight.

— …şi, dacă ne-am duce acum, continuă Marlena, când atâţia oameni o susţin să boicoteze regimul, ei bine, ar fi ca şi cum am fi spărgători de grevă, zic eu…

Dwight o întrerupse din nou.

— Ştii ce fel de oameni sunt cei care susţin boicoturi de genul ăsta? Acelaşi fel de oameni ca şi cei care spun că dacă mănânci hamburgeri înseamnă că eşti de acord cu torturarea vacilor. E o formă de fascism liberal. Boicoturile nu folosesc la nimic, nu în mod real. Doar le dau ocazia „binefăcătorilor” să se simtă buni…

Indiferent care era adevărata părere a lui Dwight despre boicoturi, el voia neapărat să facă această călătorie pentru că numai cu un an în urmă aflase că stră-străbunicul din partea mamei plecase în Birmania, în 1883, lăsându-şi în urmă soţia şi cei şapte copii, în Huddersfield, un orăşel industrial din Yorkshire. Se angajase la o societate britanică de cherestea şi, se povestea în familie, fusese atacat de băştinaşi undeva pe malul râului Irrawaddy, în 1885, cu un an înainte ca britanicii să preia în mod oficial conducerea vechii Birmanii. Dwight simţea o afinitate bizară pentru acest strămoş al său, ca şi cum o amintire genetică l-ar fi mânat în acea parte a lumii. În calitatea sa de psiholog behaviorist, ştia că acest lucru era imposibil din punct de vedere ştiinţific, dar totuşi îl intriga, iar în ultimul timp devenise de-a dreptul o obsesie.

— Ce rost are să alegi să *nu* faci ceva? continuă el să argumenteze. Să nu mănânci carne de vită şi să te simți bine că ai salvat vacile. Să boicotezi regimul din Birmania şi să te simți bine că nu te-ai dus acolo în excursie. Dar ai realizat ceva bun cu asta? Pe cine ai salvat? N-ai făcut decât să-ți fuți vacanța ducându-te în Bali în loc de Birmania…

— S-ar putea oare să discutăm mai rațional? zise Vera.

Draga mea prietenă detesta să-i audă pe cei din jur folosind cuvinte din registrul sexual pentru emfază. Mai bine invocați religia în loc, le spunea celor din organizația ei – folosiți „la dracu'" sau „pentru Dumnezeu", care demonstrează tăria credinței. Folosiți cuvântul care începe cu „f" numai cu sensul lui originar, plăcerea visceralã şi guturală a sexului. Şi nu-l trântiți în mijlocul unei argumentații acolo unde sufletul şi creierul ar trebui să prevaleze. Era cunoscută pentru faptul că dăduse oameni afară din proiecte pentru ofense lingvistice mult mai uşoare de-atât. Îşi dăduse seama că Dwight era inteligent şi acid, iar această combinație e mai rea decât aceea de a fi prost şi enervant. Îi făcea pe ceilalți să-şi dorească să-l ia la pumni, deşi erau probabil de acord cu o parte din ceea ce spusese.

— În Africa de Sud, sancțiunile au dat roade… începu Marlena.

— Asta pentru că opresorii erau albi şi suficient de bogați ca să simtă şfichiul biciului, îi termină Dwight fraza. Sancțiunile americanilor asupra Birmaniei sunt cam fără efect. În cea mai mare parte, Birmania face comerț cu alte țări asiatice. De ce le-ar păsa că noi nu suntem de acord cu ei? Să fim serioşi, ce i-ar putea motiva?

— Am putea schimba planul şi să mergem în Nepal, spuse altcineva din micul nostru grup.

Era Moff, un vechi prieten al lui Harry de pe vremea când stătuse la internatul Ecole Monte Rosa din Elveția, unde fuseseră colegi în timp ce tații lor diplomați călătoreau în țări fără şcoli în limba engleză. Moff voia în Nepal pentru că avea o fermă de bambus lângă Salinas şi, întâmplător, se documentase în legătură cu posibilitatea de a exploata cherestea în regiunile mai joase ale Nepalului şi de a locui acolo şase luni pe an. Îl chema de fapt Mark Moffett, dar toată lumea îl ştia de Moff de când erau mici şi Harry îi spusese aşa.

Cei doi prieteni aveau acum peste patruzeci de ani şi erau amândoi divorțați. În ultimii patru ani îşi făcuseră un ritual din a călători împreună în timpul sărbătorilor de iarnă.

Moff se gândea că fiului său de 15 ani, Rupert, îi va plăcea la nebunie Katmandu, la fel de mult cât îi plăcuse şi lui când era de vârsta lui Rupert. Dar, fără îndoială, fosta sa soție l-ar fi lovit peste boaşe cu bolurile lui cântătoare nepaleze dacă i-ar fi dus fiul în „locul ăla hipiot". În bătălia pentru custodia lui Rupert, îl acuzase pe Moff că ar fi dependent de droguri, de parcă ar fi fumat iarbă toată ziua, iar el nu făcea decât să mai tragă ocazional un fum, două cu prietenii. Fusese o luptă crâncenă şi să o convingă să-l lase pe Rupert cu el în China şi Birmania de sărbători.

Vera îşi drese vocea ca să capteze atenția tuturor.

— Dragii mei tovarăşi de călătorie, îmi pare groaznic de rău să vă spun asta, dar dacă vreți să schimbați sau să anulați ceva în acest moment, înseamnă să pierdeți întregul avans care, apropo, reprezintă 100% din costul călătoriei din moment ce ne aflăm la numai câteva zile de data plecării.

— Dumnezeule mare, e scandalos! exclamă Harry.

— Şi cum rămâne cu asigurarea de călătorie? spuse Marlena. Ar trebui să acopere totul. Deces neaşteptat.

— Îmi pare rău să vă spun, dar Bibi nu a făcut nicio asigurare de călătorie.

De ce-şi *cerea scuze* Vera pentru mine? În timp ce fiecare murmura câte ceva, care mai de care mai şocat, mai dezgustat sau mai dezamăgit, eu strigam şi băteam cu pumnul în masă ca să-mi impun punctul de vedere. Dar nimeni nu mă auzea, desigur, cu excepția lui Poochini, care îşi ciuli urechile, îşi ridică boticul şi scânci încercând să mă amuşine.

— Ssst, spuse Harry, şi când Poochini tăcu timp de cinci secunde, îndesă încă o bucățică de ficat uscat în gura iubitului meu cățel.

Lăsați-mă însă să clarific lucrurile. Chiar dacă în final nu am mai făcut niciun fel de asigurare de călătorie, am adus acest subiect în discuție cel puțin de două ori. Îmi amintesc exact că le-am spus cât ar veni de persoană, moment în care Harry a exclamat, după obicei: „Dumnezeule mare, e scandalos!". Ce voia să spună cu „scandalos"? Voia să cumpăr asigurarea aia nenorocită sau nu? Eu nu sunt unul dintre

câinii lui şi nu mă poate dresa spunându-mi: „Bravo, Bibi, ssst, Bibi", până înțeleg ce vrea să fac. Am continuat apoi detaliind costurile în situații diferite, de la simpla anulare a călătoriei la evacuarea de urgență cu elicopterul şi transferul la un spital occidental. Le-am explicat diferențele dintre polițe privind condițiile preexistente şi, spre exemplu, dacă o fractură sau o muşcătură de câine suspectat de turbare reprezintă motive suficiente pentru a fi evacuat. Dar cine mă asculta? Nimeni în afară de sora vitregă a lui Roxanne, Heidi Stark, care-şi face griji din *orice*. „Bibi, o să fie sezonul malariei când ajungem acolo?" „Bibi, să luăm cu noi soluție împotriva muşcăturilor de şarpe?" „Bibi, am citit despre o femeie care a făcut epilepsie după ce a muşcat-o o maimuță în Madagascar." Şi a ținut-o tot aşa până când Harry i-a pus o mână pe umăr spunându-i: „Heidi, draga mea, nu trebuie să fii aşa de pesimistă. De ce să nu ne gândim că totul va merge excelent?".

Problema e că *fiecare* s-a gândit că totul va merge excelent. Gândurile pesimiste au fost ignorate; maimuțele purtătoare de encefalită au fost gonite din minte, la fel ca şi nevoia de asigurare, asta până la înmormântarea mea. Iar atunci a fost vina *mea* că nu puteau ei să gândească pozitiv, vina *mea* că nu puteau anula călătoria. Cât de uşor se transformaseră în nişte creaturi cârcotaşe, văicărețe, ca nişte copii care se țin după mama lor într-o zi călduroasă la cumpărături.

Dricul rula, orchestra mărşăluia, iar prietenii mei îşi târau picioarele de-a lungul aleii mărginite de eucalipți, trecând pe lângă grămezi de gură-cască ieşiți din clădirea Academiei de Ştiințe din California, țânci agățați de dinozaurii de cauciuc şi țipând de bucurie la vederea acestei parade inedite.

— Ham-ham! Cea mai tare emisiune! se auzeau strigăte.

Harry dădea din cap către fanii săi.

— Jenant, de-a dreptul, spuse el încet, dar plin de mulțumire.

Cu zâmbetul lui telegenic încă întipărit pe față, se întoarse către grupul nostru şi, în urma infuziei de curaj datorată demonstrației de adorație publică, spuse pe un ton eroic:

— Ei bine, ce mai e de făcut? Faptul e deja consumat, zarurile au fost aruncate, cel mai bine e să ne ducem, zic eu. Pentru Birmania.

Vera aprobă.

— Nimeni nu se poate compara cu minunata noastră Bibi, dar găsirea unui alt ghid este doar o chestiune practică. Este un imperativ simplu.

— Cineva care cunoaşte Birmania, adăugă Marlena. Cineva care a fost acolo de multe ori. Domnul acela specialist în artă asiatică, doctorul Wu, parcă. Am auzit că e foarte bun.

— Cel mai bun, aprobă Harry.

— Indiferent cine ne va fi ghid, adăugă Dwight, să-l punem să taie jumătate din rahaturile culturale – muzee şi chestii de genul ăsta, şi să pună în loc activități fizice, mers cu bicicleta, drumeții.

Heidi îl întrerupse:

— Eu cred că fiecare ar trebui să se documenteze în legătură cu Birmania, cu istoria, politica sau cultura ei. Bibi ştia atâtea.

Unul câte unul şi-au dat acordul, dar nu înainte de a aduce amendamente, a exprima neajunsuri la care s-au adăugat nuanțări şi avertismente şi mai complicate – un semn în legătură cu ce urma să se întâmple.

Când am ajuns pe John F. Kennedy Drive, orchestra cânta o versiune chinuită de „Amazing Grace" scârțâită la instrumentul *erhu,* cu două corzi, iar grupul mă iertase pentru că nu făcusem o asigurare în caz de anulare a călătoriei. În timp ce două motociclete de poliție țineau traficul în frâu, dricul a accelerat, iar eu i-am spus adio trupului meu. Apoi Harry i-a rugat pe restul tovarăşilor de călătorie să i se alăture, şi-au pus mâinile una peste alta şi le-au ridicat împreună strigând:

— Fie ca Bibi să ni se alăture cu spiritul.

Deci asta a fost povestea. Şi-au dorit să merg şi eu. Cum aş fi putut refuza?

2 – Cum mi-au fost date planurile peste cap

Aproape toate planurile mele au fost date peste cap. Itinerarul meu inițial începea aşa: prietenii mei, cu toții iubitori de artă, cei mai mulți dintre ei bogați, inteligenți şi răsfățați, urmau să petreacă o săptămână în China şi să ajungă în Birmania în ziua de Crăciun.

Totul a început conform planului: pe 18 decembrie, după aproape două zile de călătorie şi două escale, am ajuns în Lijiang, China, „Țara de dincolo de nori". Grupul a fost întâmpinat de unul dintre cei mai buni ghizi din regiune, pe care-l mai angajasem într-o altă călătorie. Domnul Qin Zheng era un bărbat atletic, care purta jeanşi de firmă, Nike în picioare şi un pulover cu inscripția „Harvard". Prietenii mei au fost surprinşi de înfățişarea lui atât de occidentală – cu excepția accentului chinezesc, ar fi putut fi foarte bine unul dintre ei. Le-a povestit despre locurile pe care le mai puteau încă vizita la căderea serii.

De la geamul autocarului de lux, cu aer condiționat, eu şi prietenii mei vedeam vârfurile înzăpezite din Tibet, de un alb orbitor, sclipind în depărtare. De fiecare dată când le văd, trăiesc aceeaşi uimire ca şi prima oară.

Vera clinchetea şi zornăia din cauza drumului accidentat. În jurul gâtului purta o mulțime de bijuterii de inspirație populară, la fel şi-n jurul încheieturilor de la mâini şi de la picioare, toate acestea completate de un caftan colorat, mărimea XXL, deşi ea nu era deloc grasă, doar înaltă şi osoasă. De când împlinise 50 de ani, adică în urmă cu zece ani, hotărâse ca hainele pe care le poartă pe stradă să nu fie mai puțin comode decât cele pe care le poartă în pat. Aruncată pe umeri, o altă marcă a ei personală: o eşarfă din mătase neprelucrată imprimată cu motive africane desenate chiar de ea. Părul, vopsit castaniu închis şi tuns scurt, semăna cu un ghiveci de *soleirolia* dând pe dinafară.

Lângă ea stătea noul conducător al grupului, Bennie Trueba y Cela, care se apucase să citească cu voce tare comentariile pe care le ataşasem la itinerar, cu luni de zile înainte: „Mulți cred

că Lijiang este oraşul de legendă, Shangri-La, pe care James Hilton l-a descris în romanul său *Orizont pierdut…”*. Gândindu-se la mine, Vera a chicotit, dar, în acelaşi timp, ochii i s-au umplut de lacrimi usturătoare pe care şi le-a şters de pe obrajii moi cu eşarfa.

Recunosc că mă copleşise mila de sine. De când murisem, îmi luase ceva timp să mă obişnuiesc cu această efuziune constantă de emoții. Întrucât întreaga mea viață suferisem de lipsa acestei dimensiuni emotive, acum, prin ceilalți, lărgimea, volumul şi densitatea emoțiilor creşteau încontinuu. Oare dezvoltasem mai multe dintre cele şase puteri supranaturale cu care Sakyamuni a fost înzestrat înainte de a deveni Buddha? Aveam oare şi Ochiul Ceresc şi Urechea Cerească pe lângă Conştiința Celorlalți? Dar ce fapte atât de bune făcusem eu încât le primisem? Mă simțeam teribil de frustrată că, de câte ori vorbeam, nu mă auzea nimeni. Nu ştiau că sunt cu ei. Nu mă auzeau cum mă opuneam vehement oricăror sugestii de modificări la planurile pe care eu le alcătuisem cu atâta grijă. Şi acum, uite, habar n-aveau că strecurasem aceste „comentarii” în itinerar şi cu scop distractiv, pe lângă acela de a elucida etapele excursiei în sine.

De exemplu, remarca despre Shangri-La: aveam de gând să pornesc de la ea o discuție în legătură cu diferitele transformări suferite de noțiunea de „Shangri-La”. Desigur, există clişeul făcut să atragă turiştii către orice loc, de la Tibet la Titicaca, Shangri-La – avanpostul cocoțat în vârf de munte, ireal de frumos, aproape imposibil de atins şi de altfel foarte scump când ajungi totuşi acolo. Pentru urechea turistului, cele mai fermecătoare cuvinte sunt: „rar, retras, primitiv şi ciudat”. Dacă serviciile sunt proaste, dați vina pe altitudine. Acest nume incită atât de mult fantezia încât chiar în acest moment, muncitori, buldozere şi betoniere trebăluiesc de zor ca să amenajeze un cătun lângă granița dintre Tibet şi China despre care se spune că ar fi adevăratul Shangri-La.

Aş fi făcut apoi legătura cu geografia, cu descrierile botanistului Joseph Rock ale cărui expediții pentru *National Geographic* în anii ’20 şi ’30 au dus la descoperirea unei văi înverzite, luxuriante, ascunsă în inima unui munte din Himalaya şi străjuită de un „con” de zăpadă, conform informației din articolul publicat în 1931. Despre unii dintre

locuitorii acestei văi se spunea că ar avea peste 150 de ani. (Am întâlnit rezidenți ai unor aziluri de bătrâni care sufereau de demență şi susțineau cam acelaşi lucru.) James Hilton a citit probabil articolul lui Rock pentru că, la scurt timp după aceea, a folosit descrieri similare pentru miticul său Shangri-La. *Voilà,* aşa s-a născut un mit, cu iluzii şi tot ce trebuie.

Dar cel mai interesant pentru mine este *celălalt* Shangri-La la care se face referire în *Orizont pierdut* şi care este o stare de spirit, cumpătare şi acceptare. Cei care practică autoconstrângerea pot fi recompensați pentru asta cu o viață mai lungă, poate chiar cu nemurirea, pe când cei care nu o fac vor muri cu siguranță ca rezultat direct al impulsurilor lor necontrolate. În universul Shangri-La, *blase* înseamnă fericire, iar pasiunea este *sans raison.* Oamenii pasionali creează prea multe probleme: sunt nesăbuiți. Îi pun pe ceilalți în pericol în goana lor după fetişuri şi pasiuni trecătoare. Se agită degeaba, când e mai bine să o iei uşor şi să laşi lucrurile să curgă de la sine. De aceea unii cred că Shangri-La e un leac foarte bun. Este un mod de gândire destinat maselor – ar putea fi chiar îmbuteliat sub numele de „Indiferență Sublimă" o poțiune care să îi facă pe oameni să aleagă calea cea mai sigură, aceea fiind, desigur, statu-quoul, anestezie pentru suflet. Peste tot în lume sunt de găsit multe forme de Shangri-La. Eu însămi am simțit câteva pe propria piele. Mulți dictatori le-au folosit ca să liniştească populația – taci din gură sau mori. La fel şi în Birmania. Dar în artă, în minunata şi subversiva artă, devine vizibil ceea ce reuşeşte să iasă la suprafață în ciuda constrângerii sau tocmai datorită ei. Arta disprețuieşte platitudinea şi suprafețele regulate. Fără artă, m-aş fi înecat într-o baltă a neputinței şi a plictiselii.

Cât despre Wendy Brookhyser, pentru ea platitudinea nu era în niciun caz o opțiune. Venise în Birmania cu o obsesie în minte şi o pasiune arzătoare în inimă. Voia să lupte pentru drepturile birmanezilor, pentru democrație şi libertatea cuvântului. Cu toate acestea, nu putea mărturisi asta nimănui. Ar fi fost periculos. Tovarăşilor de călătorie, Wendy le spusese că era directoarea unei fundații pentru familii. Ceea ce nu era departe de adevăr, fiind vorba într-adevăr de o fundație pe care o înființase mama ei, Mary Ellen Brookhyser Feingold Fong, „văduva veşnic proaspăt căsătorită", cum era numită cu

răutate în unele cercuri. În calitate de directoare, Wendy nu făcuse niciodată mai mult decât să participe din când în când la câte o şedinţă. Pentru asta, primea un salariu care să-i asigure o viaţă fără griji cu infuzii regulate de capital din partea mamei ei, la diferite ocazii, de Crăciun, Hanuka şi Anul Nou chinezesc. Banii erau dreptul ei de când se născuse, dar, adolescentă fiind, luase hotărârea de neclintit de a nu deveni o mondenă care organizează toată ziua petreceri ca mama ei.

Aici va trebui să intervin şi să-mi exprim propria părere cum că sus-menţionata mamă nu era o intrigantă lipsită de scrupule cum o descria fiica ei. Mary Ellen organiza cele mai bune petreceri pentru a atrage atenţia asupra unor cauze nobile. Nu completa doar cecuri pentru cauze caritabile ca alte venerabile doamne posesoare de carnete de cecuri şi de averi exprimate în nouă cifre, dar care nu au timp să-şi exploreze umanitatea. Se implica total, atât financiar, cât şi moral, iar eu o ştiam pentru că Mary Ellen îmi era prietenă – da, cred că o pot numi prietenă din moment ce organizaserăm un număr apreciabil de evenimente împreună. Iar ea era unul dintre acei organizatori maniaci care iau parte la fiecare întâlnire de planificare plictisitoare. Mă tem că eu aveam obiceiul mai degrabă jenant de a moţăi la unele dintre întâlnirile de genul ăsta. Mary Ellen era omul detaliilor; ştia dacă datele propuse pentru un eveniment nu se armonizau cu agendele sociale ale celor mai importanţi donatori. Iar datorită reţelei ei sociale, putea aduna vedete pentru a crea un pic de „vâlvă" în jurul evenimentului; identifica vedetele, cântăreţii, actorii de cinema sau sportivii care puteau fi atraşi pe baza antecedentelor din familie, boli genetice, boli nervoase, dependenţe, cancer, crimă, molestare, tragedii stupide şi multe alte tipuri de nefericiri care alimentează cauzele şi, în consecinţă, galele caritabile. Ţinea o meticuloasă socoteală a tuturor evenimentelor cu ţinută obligatorie la care rezervase mese la cel mai înalt nivel, în ideea că organizatorul principal al evenimentelor respective va fi sensibilizat, la rândul lui, şi va respecta regulile nescrise, dar împământenite, de a înapoia favorul. Totul se petrecea la nivel de relaţii şi bârfe intime. În orice situaţie, ştiam că pot conta mereu pe contribuţia anuală a lui Mary Ellen la cauza întrajutorării vârstnicilor, subliniind că aceasta îi include şi pe cei care suferă de Alzheimer, boala de care murise primul ei

soț; apropo, primul ei soț fusese cel care practic inventase țevile de PVC şi făcuse o avere imensă vânzându-le. Ernie Brookhyser. Poate ați auzit de el. Una dintre multele colecte la care Mary Ellen participase a fost cea pentru Muzeul de Artă Asiatică. În cadrul licitației, ea licitase cel mai mult pentru călătoria în Birmania, oferind de trei ori valoarea reală, ceea ce m-a bucurat foarte tare. Ulterior, îi făcuse cadou călătoria lui Wendy de ziua ei.

Primul gând al lui Wendy a fost să refuze călătoria şi, în plus, să-şi dojenească mama cea lipsită de conştiință politică din moment ce-şi trimite fiica în vacanță într-o țară condusă de un regim represiv. Spumegase pe această temă, la prânz, cu un fost coleg de apartament din anii studenției la Berkeley, Phil Gutman, directorul organizației Free to Speak International. Phil se gândea că această călătorie cu toate cheltuielile incluse ar putea fi folositoare pentru „o activitate discretă de colectare de informații". Ar putea constitui un proiect umanitar, şi încă unul necesar. Wendy ar putea poza în turist în căutarea plăcerilor, le-ar cânta în strună turiştilor lipsiți de griji şi apoi, când i s-ar ivi ocazia, ar putea sta de vorbă cu studenți birmanezi sau chiar cu localnicii pentru a afla care dintre vecinii, prietenii şi rudele lor sunt dați dispăruți. Free to Speak ar putea apoi să propună reportajul ei spre publicare în revista *The Nation.* În acelaşi timp, Phil i-a atras atenția că trebuie să fie extrem de precaută. Jurnaliştii străini nu aveau voie în Birmania. Iar cei care erau prinşi scotocind după opinii antiguvernamentale erau arestați împreună cu informatorii lor, probabil chiar torturați, pentru ca apoi să dispară în vidul care înghițise alte mii de oameni înaintea lor. Cel mai grav era că guvernul local nega existența prizonierilor politici. Iar tu vei fi acolo, un prizonier invizibil, uitată de toată lumea care în mod tacit va ajunge la concluzia că trebuie să fi avut tu o vină de te-ai băgat în aşa o încurcătură. Vezi şi tu ce i s-a întâmplat americancei ăleia în Peru, îi spusese Phil.

„Să nu le vorbeşti celorlalți despre ce faci tu", a avertizat-o el pe Wendy, „şi oricât de tentată ai fi, nu te implica în activități care ar putea pune în pericol siguranța celorlalți. Dacă îți faci griji, aş putea să-mi reorganizez programul şi să vin cu tine. Ai spus că ai două bilete, nu?".

Conversația lor a trecut pe nesimțite de la prânz la cină. Phil tot făcea remarci sugestive, legându-se de micul flirt de pe vremea când erau colegi de apartament, flirt pe care Wendy nu-l concretizase niciodată. I se părea că are un corp buretos, ca o figurină din plastilină cu membre flexibile, dar fără mușchi. Ei îi plăceau trupurile puternice, fesele ferme, bărbiile bine conturate. Pentru ea sexy însemna imaginea „cercetașului obraznic". Dar pe măsură ce discutau și beau, Wendy devenea din ce în ce mai pasionată de suferința celor din jur, acest elan sfârșind prin a se transforma în pasiune sexuală. Îl vedea pe Phil ca pe un erou necunoscut, un luptător pentru libertate care într-o zi va fi la fel de admirat ca și Raoul Wallenberg{13}. Cu aceste gânduri eroice în minte, l-a lăsat pe Phil să creadă că a sedus-o. Era un amant stângaci, iar când a mușcat-o ușor de ureche și i-a șoptit cuvinte porcoase, a fost nevoită să se abțină să nu râdă. Înapoi în apartamentul ei, singură în pat, scrisese despre experiența cu pricina în jurnal. Era mulțumită că făcuse sex cu el. Era darul ei pentru el. Îl merita. Dar ar mai repeta experiența? Nu e o idee așa de bună. El ar putea crede că e ceva mai mult decât sex. În plus, avea așa de mult păr pe spate că aveai senzația că faci sex cu un vârcolac.

Cel care a însoțit-o însă în călătoria în Birmania nu a fost Phil, ci iubitul ei de-o lună, Wyatt Fletcher. Unicul copil adorat al lui Dot Fletcher și al soțului ei decedat, Billy, regele orzului din Mayville, Dakota de Nord, un oraș al cărui motto era: „America așa cum ar trebui ea să fie!", genul de oraș care se solidariza întru totul atunci când fiii săi dădeau de necaz, mai ales când necazul nu era din vina lor.

Wendy adora stilul lui Wyatt, de exemplu, faptul că nu putea fi constrâns sau cooptat. Dacă ceva sau cineva intra în conflict cu el, pur și simplu „își vedea de drum", cum îi plăcea să spună. Era înalt, cu șolduri înguste, cu un piept și spate musculoase, fără păr, era blond și veșnic bronzat cum numai cei cu strămoși norvegieni pot fi. Wendy considera că ei doi sunt complementari. După părerea mea, însă, contrariile nu sunt în mod necesar complementare. Ea era scundă și cu forme pline, cu o claie de păr roșcat deschis, o piele care se ardea imediat la soare și un nas ca turnat, cadou de la un chirurg plastician când împlinise 16 ani. Mama ei avea case în San Francisco, Beaver Creek și Oahu. Cât despre Wyatt,

Wendy îşi imagina că provine dintr-o familie de intelectuali, din moment ce vorbea puțin despre părinții săi.

Dintr-un anumit punct de vedere, Wyatt era o persoană fără adăpost; adăpostul lui consta în camera de oaspeți a prietenilor săi avuți pe care-i parazita în luna respectivă. Modul în care îşi câştiga existența depindea total de locul unde stătea. Iarna, îşi mai găsea câte o slujbă în magazine cu articole de schi şi făcea snow-board în timpul liber, iar de dormit, dormea pe podeaua câte unei cabane împreună cu prietenii săi salvamontişti şi câteva veverițe de apartament. Vara de dinainte şi-o petrecuse plimbându-se cu bicicleta pe drumurile forestiere de pe muntele Tamalpais, însoțit de cei doi ogari scoțieni ai părinților fostei lui prietene, proprietarii absenți ai unui conac îmbrăcat în lemn şi pietre de râu, în Ross, unde Wyatt locuia şi în acelaşi timp păzea casa împreună cu ogarii, în ciudata clădire cu piscină, cu hamac, masă de biliard şi un şemineu din piatră supradimensionat. În primăvara de dinainte de asta, lucrase pe un iaht privat de lux care-i ducea pe ecoturişti să vadă fiordurile din Alaska. Mai mulți dintre călătorii cu buzunare pline de pe iaht i-au oferit o slujbă cu masă şi casă, „jobulețe", le spunea el. Una peste alta, era un seducător adaptabil, a cărui replică repetitivă „în fine, cum o fi", la orice remarcă sau întrebare, era sinonimă cu lipsa lui de direcție sau a greutăților în viață.

Oricât ar părea de superficială descrierea mea, Wyatt îmi era mai degrabă simpatic. Avea o atitudine pozitivă față de tot, fie că era vorba de foşti profesori, prietene sau angajatori. Nu era cinic față de aceia dintre noi care erau bogați şi nici nu ne invidia sau profita prea mult de noi. Îşi păstra o atitudine plăcută şi respectuoasă față de toată lumea, până şi față de polițista care-l amenda pentru că parcase ilegal maşina de împrumut. De altfel, îşi plătea întotdeauna amenzile. Aş spune că avea una dintre cele mai mari calități pe care le poate avea un om, după părerea mea, adică bunătate necondiționată. Bine, faptul că nu-l motiva absolut nimic era o altă treabă.

În timp ce autocarul intra în Lijiang, Wyatt moțăia, iar Wendy le împărtăşea celor care rămăseseră treji impresiile ei la cald. „O, Doamne, uitați-vă la oamenii aceia de pe marginea drumului. Sparg pietre ca să le transforme în pietriş cu care să paveze drumul… Ce fețe! Par atât de osteniți. Oare guvernul

chiar crede că oamenii sunt nişte roboţi?...". Deşi de-abia intraseră în China, Wendy îşi etala deja sensibilitatea la regimul despotic.

Ca orice cățeluş exuberant, Wendy trebuia să învețe ce înseamnă „ssst". Asta gândea Harry Bailley. Stătea pe celălalt rând de scaune, vizavi de ea şi Wyatt. Uitase că şi el fusese în tinerețe militant trup şi suflet. În tinerețe, adică acum douăzeci şi ceva de ani, şi el îşi dorise cu disperare să se înfrupte din cauze nobile. Jurase să nu se complacă niciodată, să lupte împotriva apatiei, „să aducă schimbări în bine şi de durată şi să lase o urmă a trecerii sale pe pământ".

Cu ani în urmă, un Harry mult mai tânăr condusese mişcarea pentru abolirea metodelor agresive de dresaj, metode care se bazau pe smucirea lesei, zgărzi cu şocuri electrice şi băgarea câinelui cu nasul în propriile fecale. După ce a terminat Facultatea de Medicină veterinară, şi-a făcut doctoratul în cadrul Departamentului de ştiințe comportamentale de la Universitatea Berkeley din California, unde a cercetat comportamentul în haită şi mai ales modul în care câinii învață în mod instinctiv de la superiorii lor pentru ca apoi să transmită ce au învățat celor inferiori lor în ierarhia haitei. Temperamentul câinilor nu e gata format la naştere, nota el. Poate fi modelat prin interacțiunea cu ceilalți câini, cu oamenii şi, de asemenea, cu ajutorul mitei sub formă de bucățele gustoase de mâncare. Oricine înțelegea principiile de bază ale lui Skinner ştia că, atunci când primesc stimuli pozitivi, câinii răspund mai repede şi mai ferm la ceea ce oamenii îşi doresc de la ei şi învață comportamente noi mai uşor dacă îi ademeneşti, struneşti şi-i cucereşti.

„Dacă vă găsiți cățeluşul cu cea mai scumpă poşetă din piele de aligator în gură", spunea Harry la seminarii, „oferiți-i o bucățică de crenvurst la schimb. O, ce delicatesă, apoi va gâfâi puțin şi va lăsa jos poşeta, la picioarele dumneavoastră. Care e lecția? Țineți-vă poşetele şi pantofii scumpi într-un loc în care Pluto nu ajunge! Şi apoi duceți-vă şi căutați-i o minge de tenis veche şi murdară. Jocul e simplu: în mână țineți mingea, în gură îi băgați o bucățică de ceva bun. Chiar şi un baset se va transforma într-un retriever drăgălaş dacă ştiți cum să negociați cu el".

Şi, datorită acestui gen de sfaturi de bun-simț, doctorul Harry Bailley a devenit cel mai mare şi mai tare dresor de câini, fondator al respectabilei Societăți Internaționale a Behavioriştilor Canini, inventator al metodelor umane de dresaj (pentru care încă aşteaptă brevetul), vedetă a *Dosarelor Fido,* iar acum şi stăpânul extracalificat al dragului meu Poochini. Mi-e teamă însă că eu nu l-am prea dresat, iar obrăznicătura de Poochini i-a ros deja câteva cotoare de cărți ediție princeps din colecție.

„Trebuie să-i puneți în gardă pe clienți, cu blândețe, dar şi cu fermitate", le spunea el învățăceilor săi în timpul cursurilor. „Câinii nu sunt oameni cu blană. Asta e sigur. Câinii nu vorbesc la trecut. Iar de trăit trăiesc numai clipa prezentă. Iar spre deosebire de mine şi de voi, câinii beau apă din closet. Spre norocul nostru, sunt în acelaşi timp specimene perfecte când vine vorba de eficiența condiționării şi a consolidării pozitive şi totul va merge ca uns numai să ştim să aplicăm principiile corect. Manipulatorii umani trebuie să fie absolut obiectivi în legătură cu ceea ce îi motivează pe căței – prin urmare, trebuie să eliminați din start orice tendință de a atribui obiceiurilor adoratului canin – de a lătra, a mârâi sau a fura mâncare de pe masă – motivații antropomorfe cum ar fi mândria, răzbunarea, şiretenia sau trădarea. În termenii aceştia vorbim de fostele soții, de fostele iubite sau de politicieni. Nu uitați: *Canis lupus familiaris* are propriile bucurii care sunt de obicei inofensive pentru cei din jur, dar pot distruge covoare albe şi pantofi italieneşti. Faptul că îşi marchează teritoriul şi rod este un dat. Şi dacă au ceva în comun cu *Homo erectus,* sunt acele trăsături ale masculului inadaptat la viața în societate. Ambii fac numai ce le place: se scarpină la testicule, dorm pe canapea şi amuşină între picioare pe oricine întâlnesc. Iar voi, ca nişte dresori de câini străluciți ce sunteți, trebuie *să-i dresați pe stăpâni* – da, chiar aşa, acele ființe umane neevoluate care umblă cu ziare făcute sul în mână cam cum umblau şi oamenii peşterilor cu măciuci –, trebuie să-i dresați pe oameni să le arate câinilor ce *preferă* câinii norocoşi să facă în loc să rontăie şi să scheaune sau să ia canapeaua de piele drept jucărie de mestecat. Ah! Iată, «a prefera» pare să fie verbul cel mai eficient, nu credeți?"…

Harry Bailley credea că oamenii trebuie dresați cât mai din

timp, înainte să apuce să-şi traumatizeze pe viață sensibilii cățeluşi. „Cursuri despre căței!", obişnuia el să spună pe un ton călduros la televizor. „O excelentă ocazie de a interacționa, de a socializa, mult mai interesant decât cluburile anoste pentru cititori care fac ravagii pe alte posturi. Cursuri pentru cățeluşi, un mod *fantastic* pentru celibatari de a cunoaşte oameni noi. Bărbați puternici şi sensibili. Ham! Doamne fidele, cu picioare lungi. Ham-ham! Şi-n plus, o grămadă de cățeluşi adorabili. Imaginați-vă cum dau din coadă – de *căței* vorbesc, perverşilor mici." Şi în timp ce clienții săi din fața camerelor de luat vederi îşi purtau cățeii cu grație prin toate comenzile de la „şezi", „culcat", la „stai" şi „vino", Harry îi dădea înainte ca să-i facă pe toți să se simtă învingători, încrezători şi continuu motivați. „Ademeniți-vă câinele. Aşa, dați-i cu bucățica de brânză pe la nas, acum mai pe spate până când ia poziția de «şezi». Uşor, uşor… *Daaaa!* Bingo! Dați-i recompensa imediat. A reuşit. Şi *dumneavoastră* ați reuşit. Numai 5,2 secunde de data asta. O, Doamne, ce *rapizi* sunteți amândoi. Ce echipă grozavă!" La final, câinii gâfâiau şi oamenii odată cu ei.

Harry revoluționase dresajul pentru câini. Toată lumea o spunea. La începuturi, mersese atât de departe încât să creadă că teoria lui despre comportamentul câinilor poate fi aplicată la orice, de la învățatul la oliță la politica internațională. Asta spunea şi la seminarii: „Ce funcționează mai bine: să bați şi să umileşti un regim dictatorial sau să-l ademeneşti să urmeze un model mai bun şi plin de recompense? Dacă ne aplecăm asupra unei țări numai ca s-o pedepsim pentru că a fost rea, ce şanse mai avem ca acea țară să se întoarcă spre noi căutând consiliere umanitară? Nu e clar ca lumina zilei?". După care scotea o bancnotă de o sută de dolari pe care o flutura prin fața celor din primul rând care dădeau aprobator din cap. Pe vremea aceea era chiar îndrăzneț.

În ultimii ani, însă, Harry devenise mai puțin preocupat de comportamentul negativ al stăpânilor de câini şi al guvernelor şi mai mult de propria virilitate pentru care se temea că ar putea avea aceeaşi soartă ca şi speciile pe cale de dispariție: se duce, se tot duce, s-a dus. De căzut nu-i căzuse părul, doar îi încărunțise pe la tâmple, ceea ce era un semn de autoritate. Avea un fizic îngrijit; costumele extrem de scumpe făcute la comandă îl ajutau în acest sens. Ghinionul naibii era că avea

prostata mărită, acea hiperplazie prostatică benignă care îi afectează pe mulți bărbați, mai mult supărătoare decât periculoasă. Dar, pentru numele lui Dumnezeu, se tânguia Harry, cum se poate ca un bărbat să-şi vadă prietenul cel mai bun strangulat înainte de a împlini cincizeci de ani! Era îngrijorat de faptul că urina prea des şi cu cât se forța mai tare, singurul rezultat obținut erau câteva picături, spre ruşinea lui când se afla într-un pisoar public. Era suficient de instruit ca să ştie că forța jetului de urină – sau lipsa acesteia – nu se afla în strânsă legătură cu performanțele sexuale. Cu toate acestea, îi era teamă ca nu cumva să se pomenească în curând cu instalația din dotare, din care cele două lichide esențiale țâşniseră cândva cu aceeaşi putere ca apa din furtunul lui din grădină, strangulată ca un cap de duş pentru economisirea apei, şi de aici consecințe frustrante atât pentru el, cât şi pentru femeia care s-ar fi aflat lângă el în momentul respectiv.

Căutase informații pe internet din care să afle care era prognoza pentru viața lui sexuală în caz că i s-ar fi agravat afecțiunea. Rateurile ejaculatorii erau una dintre griji. Chiar îşi dădeau seama femeile? Găsise un site despre problemele de prostată, cu mesaje de la bărbați care sufereau de aceeaşi afecțiune enervantă. Mai mulți dintre cei care lăsaseră mesaje sugerau că ejaculările zilnice ar putea încetini activitatea hiperplastică păstrând, în acelaşi timp, muşchii pelvisului în formă. Forumul era invadat şi de invitații pentru site-uri porno unde cei afectați şi-ar putea găsi uşurarea instantaneu, la un preț fix. Excelent, se gândise Harry, soluția e să te masturbezi ca un adolescent cu o revistă care să țină loc de o aventură de o noapte. Nu, mulțumesc. Asta nu l-a făcut decât să fie şi mai hotărât să-şi găsească o parteneră – una singură ar fi perfectă în lumea asta a sexului protejat şi a fricii de intimitate –, o femeie incredibil de frumoasă pe care să o aibă şi să o păstreze, care ar înțelege când anumite părți ale lui ar da rateuri şi s-ar strica, acum şi pentru totdeauna. Harry era disperat după dragoste şi sex, iar pentru prima dată în viață, chiar în această ordine.

Frumoasa şi eleganta Marlena Chu se urcase în autocarul care urma să-i ducă la Lijiang chiar în fața lui şi se aşezase pe unul dintre locurile de la geam în timp ce fiica ei, Esme,

alergase în partea din spate a autocarului şi se aruncase pe scaunele de acolo. O, da, o ocazie ce nu trebuia ratată. Harry se prefăcuse că trece de Marlena pentru ca apoi să se întoarcă s-o întrebe în şoaptă dacă nu cumva are o aspirină. Femeilor le place la nebunie să ajute creaturile aflate în suferinţă; Harry ştia acest lucru, precum şi faptul că femeile au întotdeauna asupra lor remedii pentru dureri menstruale sau de cap. În timp ce Marlena răscolea prin geantă, el s-a aşezat lângă ea cuminte ca un căţeluş aşteptându-şi recompensa.

Deşi Harry şi Marlena se întâlniseră la multe evenimente sociale în San Francisco, aici, în această vale pierdută între munţi, undeva în China, Harry o găsea reconfortant de exotică. Oare de ce? De ce nu îl interesase înainte? Oare o ignorase pentru că era trecută de o anumită vârstă a pielii mirosind a lapte? Dar iat-o acum. Era toată numai eleganţă şi moliciune: părul, faţa, hainele şi mai ales mişcările şi gesturile. Când se dădea cu cremă împotriva ţânţarilor arăta ca o zeiţă. Câtă graţie, cât rafinament. Purta un fel de sarafan negru şi o eşarfă mare şi colorată, cu încreţituri, înfăşurată şi legată în aşa fel încât părea îmbrăcată într-un sarong, un şal origami, un sari, toate aceste iluzii vestimentare abia aşteptând să fie îndepărtate de o briză, o şoaptă de amor târziu în noapte.

Fireşte, se temea ca nu cumva amicul Moff să aibă aceleaşi gânduri. Li se întâmpla deseori când venea vorba de femei. Îi aruncă o privire lui Moff care chiar atunci se uita fix la Heidi care se întinsese să-şi ia o pernă pentru gât din suportul de bagaje de deasupra capului. Fiul lui Moff, Rupert, care până atunci se jucase cu un pachet de cărţi, se holba şi el fără ruşine la sânii domnişoarei. Harry observase deja că Moff îi aruncase Marlenei nişte priviri insistente, măsurându-i din ochi silueta de sus până jos şi insistând pe fese. Aşezându-se lângă ea, Harry spera ca acest indiciu teritorial să ajungă până la creierul lui Moff şi să producă o scânteie de înţelegere acolo unde comportamentul impulsiv şi reflexele primitive se aflau instalate comod. Moff se putea dovedi greu de cap exact când nu-ţi doreai asta.

Cum a fost atunci, îşi aminti Harry, când erau amândoi într-o cafenea din Stinson Beach, iar Harry îşi exprimase clar interesul pentru proprietara cafenelei spunându-i lui Moff: „Ce ochi superbi. Irişi imenşi căprui, cel puţin 14 mm diametru” –

Harry avea o obsesie cu ochii. Iar Moff răspunsese: „Zău? Nu remarcasem”. A doua zi Harry se întorsese la cafenea şi comandase ochiuri. Femeia fusese prietenoasă, dar nu reuşise să se apropie mai mult de ea; era ca unul dintre câinii de la adăpostul pentru câini găsiți care fug când le întinzi mâna pentru că au fost bătuți de foştii stăpâni. Dar îl încânta provocarea de a transforma creaturi sperioase în pupăcioşi maniaci. O iei încet, fără mişcări bruşte, se instruise el.

A doua zi, n-o mai găsise la cafenea. Aflase mai târziu că Moff o făcuse să-şi dea imediat chiloții jos întrebând-o dacă nu ar vrea să facă o plimbare cu motocicleta lui, o Harley pusă la punct. Apoi se plimbaseră cu motocicleta de-a lungul coastei până la Monterey, ocazie cu care ea îşi dăduse jos toate hainele până la ultima ațişoară şi le aruncase în Pacific. După două luni de delir, Moff fusese nevoit să rupă relația pe motiv de „mari diferențe la nivel de aşteptări”. Ea îi răspunsese mâzgălindu-i motocicleta cu un spray cu vopsea roz. Harry fusese mai afectat decât Moff de acest episod. Fir-ar al dracu’! Moff o transformase într-un Cerber dezlănțuit care nu-şi dorea decât să atace şi să ucidă orice ființă posesoare de penis. O scosese definitiv din circuitul întâlnirilor amoroase pe viitor. Şi, ca să fie tacâmul complet, insulta supremă: „Cât despre ochii ei căprui pe care i-ai admirat atâta? Lentile de contact, prietene!”, îi spusese Moff.

Ce naiba vedeau femeile la Moff? Harry încerca să-l vadă prin ochii femeilor… Era mai înalt decât media (adică mai înalt decât Harry, care avea 1,78), era destul de bine făcut, suplu, fără grăsime. Dar când venea vorba de haine, Moff era un dezastru total. Prietenul său din copilărie purta aceleaşi cămăşi de safari şi aceiaşi pantaloni trei sferturi largi indiferent de anotimp sau ocazie. Cât despre pantofi, ei bine, să-i numim mai degrabă bocanci de muncitor pe şantier, mânjiți cu noroi şi pătați cu vopsea. Avea mâinile aspre ca ale unui muncitor de rând. Nu era genul de bărbat care să-i cumpere unei femei flori sau să-i spună vorbe măiestrite, spre deosebire de Harry. Părul lui Moff era şi el la fel de neîngrijit, cu şuvițe lungi încâlcite strânse într-o coadă de cal, cu linia unde începe părul avansând din ce în ce mai mult şi accentuându-i fruntea deja lată. Acest ultim detaliu îl făcea să pară foarte deştept, ceea ce şi era, Harry o recunoştea, deşi

ştia şi că Moff fusese exmatriculat pentru chiul şi pentru că fuma iarbă înainte de a împlini 16 ani, fiind astfel nevoit să devină autodidact.

Toate cunoştinţele lui Moff proveneau din lecturi, din umblatul brambura pe străzi, din slujbele ciudate pe care le avusese în tinereţe, mai ales cele din porturi unde făcea inventare pentru societăţi de import-export şi cele în casele din Miami şi Los Angeles unde tunsese garduri vii şi curăţase piscine. Începuse să se intereseze de bambus în anii ’70, când creştea garduri din bambus ca să-şi ascundă culturile de marijuana. Dorind să obţină un soi de canabis cât mai puternic, devorase cărţi de horticultură, mai ales pe acelea despre ameliorări genetice. În timp, cultivarea bambusului devenise mai interesantă pentru el decât avantajele reprobabile privind cultura marijuanei – şi e şi de înţeles, din moment ce bambusul se regenera cel puţin la fel de repede ca şi marijuana, dar fără tot apanajul ilegalităţii. Şi astfel, în anii ’80, se transformase în fermier capitalist care expediază containere cu „produs viu”, cum îl numea el, destinat holurilor noilor clădiri de birouri, aeroporturilor reamenajate şi hotelurilor de lux din toată lumea. (Harry nu avea de unde să ştie la acel moment că Moff şi Marlena aveau destul de mulţi clienţi comuni. Dar, pe de altă parte, nici Moff nu o ştia.)

Bun, trebuia să recunoască, Moff avea o afacere destul de neconvenţională. Iar faptul că se autointitula „proprietar de plantaţie” îl făcea extrem de atrăgător pentru femeile pline de iluzii romantice. Imediat îşi imaginau plantaţia ca fiind ceva idilic, ca decorul unui film cu dinozauri, şi nu greşeau prea tare, plantaţia lui Moff fiind folosită de câteva ori în acest scop. Dar Moff nu avea nici măcar o urmă de romantism în cap. Îşi amplasase plantaţia intenţionat lângă pista de curse Laguna Seca din Salinas şi tot acolo îşi scotea la plimbare şi iubitele – ceea ce era în avantajul lui, asta în cazul în care iubita cu pricina înţelegea prin distracţie, ca şi el, să-şi umple plămânii cu miros de ulei de maşină şi să i se spargă timpanele de la zgomotul prototipurilor Le Mans. În mod inexplicabil, nu era niciodată criză de astfel de femei.

Poate, se gândea Harry, ar trebui să fie direct cu Moff şi să-i spună fără ocolişuri că-l interesa Marlena şi încă mult. „Prietene, sper să nu te superi, dar, ştii…” şi ar arăta spre

Marlena ca fiind aleasa inimii lui. Şi-l imagina pe Moff răspunzându-i cu un „Ho-ho”, apoi bătându-l bărbăteşte pe spate, oficializând astfel înțelegerea. Marlena, fără să ştie de pactul lor, urma să simtă inconştient înțelegerea dintre cei doi bărbați şi să nu o încalce culcându-se cu amândoi.

— Ai văzut copacii de pe marginea drumului? i se adresă Marlena.

Harry se întinse să se uite pe geam şi îşi sprijini pieptul pe brațul ei, obrajii aproape atingându-li-se. Trunchiurile copacilor erau văruite până la jumătate.

— Aşa a fost kilometru după kilometru, continuă ea, ca un gard de şipci de lemn văruite în alb.

Dumnezeule, se gândi Harry, vocea ei era curgătoare asemenea chihlimbarului topit, uşoară şi misterioasă.

— Probabil e insecticid, concluzionă el.

Ea se încruntă.

— Crezi? Eu credeam că e pentru ca şoferii să vadă drumul noaptea.

El dădu înapoi.

— Excelentă deducție. Cu scop dublu. Omoară insecte şi salvează şi vieți.

— Şi totuşi, te cam hipnotizează dacă te uiți la ei, adăugă ea. Ceea ce nu e tocmai bine pentru şoferi.

— Oare din cauza asta mă simt aşa de amețit?

O privi în ochi.

Din instinct de apărare, ea schimbă subiectul.

— Diferența de fus orar, probabil.

Şi-ar fi dorit să-i vadă ochii mai bine, dar lumina era prea chioară. Îşi dădea seama cât de receptivă e o femeie după felul în care îi reacționau pupilele. Dacă pulsau hiperdilatându-se însemna că e gata să flirteze, iar în câteva ore, dacă nu chiar minute, actul sexual devenea o posibilitate.

Marlena zâmbi şi apoi căscă.

— De-abia aştept să mă trântesc în pat.

— Ce coincidență, glumi Harry. Şi eu îmi doresc *exact* acelaşi lucru.

Şi aici imită cât putu de bine gâfâitul unui cățeluş.

Ea ridică dintr-o sprânceană în semn că pricepuse ambiguitatea obraznică a răspunsului lui. El zâmbi cu toți dinții, iar ea îi întoarse un zâmbet reținut care nu însemna nici

respingere, dar nici încurajare.

— Copacii, îndrăzni ea din nou pe un ton ceva mai apăsat, oare sunt plopi? E greu să distingi forma frunzelor. Sunt cam desfrunziți.

Obraz lângă obraz, priveau împreună în întuneric la peisajul confuz cu copaci văruiți.

Ca să-mi ajut prietenii să intre în starea necesară pentru a vizita Lijiangul, indusesem în itinerar şi o traducere a sentimentelor unui arhivar amator localnic: „De-a lungul ultimelor opt secole, cutremurele dese care au afectat regiunea, unele de până la 7 grade, au cam făcut să le clănțănească dinții în gură localnicilor şi au dat jos câteva alimente de pe rafturile bufetelor, dar nu ne-au slăbit hotărârea de a continua să locuim aici. Datorită frumuseții sale, Lijiangul e un loc din care nu-ți vine deloc să pleci. Dar dacă totuşi trebuie să pleci, la sfârşitul unor bătrâneți liniştite sau al unui sejur turistic, atunci uită-te în jos din cer şi vei vedea că Lijiangul seamănă cu o piatră veche pentru cerneală folosită secole la rând pentru a scrie poezii despre relicvele sale şi despre calitățile sale regenerabile”.

Acest tribut adus oraşului său natal era discret, iar felul în care era exprimat era perfect. Desigur, majoritatea prietenilor mei nici nu s-au deranjat să-l citească.

Conform planului meu, grupul s-a cazat la cel mai bun hotel din Lijiang. Vila cu vedere superbă se afla în partea nouă, reconstruită a oraşului, chiar peste drum de oraşul vechi istoric cu sumedenia lui de alei, canale mici şi case vechi cu curți, cu țigle cenuşii de culoarea pieii de şarpe şi cu chirpicii uscați de soare. Noile hoteluri din Lijiang nu aveau nimic pitoresc, dar erau dotate cu un lucru esențial pentru turişti: toalete separate şi băi. Vila cu vedere superbă avea şi alte accesorii de lux: un hol pardosit cu marmură străjuit de angajați ai hotelului în uniforme care fuseseră îndelung instruiți despre cum să-i întâmpine pe clienți cu fețe zâmbitoare şi urări vesele: „Bine ați venit!”, „Sunteți bine-veniți!”, „Sunteți extrem de bine-veniți!”.

Camerele erau mici, banale şi luminate slab cu becuri fluorescente din acelea care consumă puțin. Paturile unite, cearşafurile şi prosoapele erau mai noi şi mai curate decât cele

din oricare alt hotel din oraş. Pe covor nu erau decât câteva pete de pepene. În fiecare zi se distribuia o cantitate mică de hârtie igienică, îndeajuns pentru cei care nu fuseseră blagosloviți cu un stomac deranjat. Se putea obține mai multă la cerere sau furând-o din cărucioarele cu consumabile aflate pe coridor şi supravegheate de camere video. Vila cu vedere superbă era de fapt cel mai bun hotel din întreaga regiune autonomă Naxi, dar pentru nişte oameni care erau obişnuiți să stea în hoteluri care nu scădeau sub standardele lanțului Four Seasons, „cel mai bun" ar fi fost văzut cel mult ca fiind un termen comparativ, în niciun caz un standard fix de excelență.

Dar până şi această distincție a pălit în ochii lui Roxanne şi-ai lui Dwight când au încercat butoanele de pe panourile de lângă pat, omniprezenta instalație din hotelurile chinezeşti. Au apăsat în mod corect pe butoanele pe care scria „lumină", „televizor", „stereo". Luminile au rămas aprinse, televizorul negru, iar radioul mort.

— Asta e hotel de 4 stele? se enervă Roxanne. E o magherniță.

Din cauza descrierii oraşului Lijiang ca fiind „istoric", „retras", „aşezat la poalele dealurilor tibetane", Roxanne îşi imaginase că urmau să stea într-o vilă construită după modelul unui cort de nomazi. Cu pământ bătătorit pe jos şi piei de iac deasupra, iar pe pereți tapiserii colorate. Îşi dorea cămile înşeuate fornăind neliniştite în fața uşii în loc de taxiuri venite parcă din război şi zeci de mii de turişti, cei mai mulți chinezi. Dar singurul care fornăia era Dwight. Îşi freca nasul de sânii soției sale, semn că dorea să se împerecheze. Am folosit verbul „a se împerechea" în mod intenționat. Erau amândoi disperați să facă un copil cât mai puteau. În vederea călătoriei, ea se echipase cu un termometru şi conform ultimei citiri era perioada cea mai fertilă. N-avea niciun chef, dar aici nu era vorba de pasiune.

— Nu pot să cred că paturile lor sunt şi mai mici decât ale noastre, spuse Roxanne.

Şi arătă cu reproş spre celălalt pat cu tăblia de lemn fixată în perete, la o distanță de vreo doi metri de perechea lui.

— Iubitule, vezi dacă găseşti o cameră cu pat dublu. Chiar dacă trebuie să plătim în plus.

În secunda următoare, Dwight o luă la goană coborând

două etaje – liftul era prea lent pentru el – ca să-şi îndeplinească misiunea. Era vorba de procreare, de un posibil descendent al său, rezultatul încrucişării a doi viitori laureaţi ai Premiului Nobel. Până s-a întors el în cameră să-i spună soţiei că paturile duble erau considerate imperialiste prin părţile acestea ale lumii, Roxanne adormise la modul cel mai sonor.

Vizavi, Harry Bailley, singur în camera sa de hotel, îşi repeta în cap conversaţia avută cu Marlena. Flirtase cu el, era sigur de asta. Deci ce-ar trebui să facă el acum ca să grăbească puţin lucrurile? Şi cum rămâne cu fiica ei cea mărunţică? Ce surprins fusese când aflase că Esme avea doisprezece ani. Arăta de opt ani, o elfişoară cu tunsoarea ei băieţească, tricoul roz şi blugi. Avea încă un trup de copil, nici urmă de adolescenţă incipientă. Dar la doisprezece ani putea să-şi poarte singură de grijă, un obstacol în minus în calea dorinţei lui de a primi mângâierile solitare ale Marlenei. Oricum, aveau trei săptămâni la dispoziţie, destul timp ca să pună la punct logistica şi felurile în care o preadolescentă se poate distra în lipsa încântătoarei sale mame. Esme, drăguţo, uite zece dolari. De ce nu te duci până-n junglă să dai câte un dolar fiecărei maimuţe pe care o găseşti?

Harry se uită în portofel. Iată-le, două prezervative. Timp de o clipă o cântări pe cealaltă femeie singură şi atrăgătoare din grup, Heidi, sora vitregă şi mai tânără a Roxannei. Avea cu siguranţă câteva calităţi ademenitoare: ochi mari şi curioşi, picioare suple, bucle blonde care cad în valuri. Şi sânii aceia mari pentru o cutie toracică aşa de mică – imposibil să fie reali. (De fapt, chiar erau.) Harry, expert în structuri animale, se convinsese că el ştia mai bine. Împungeau bluza şi nu se mişcau; nu era prima dată când vedea sâni puşi. În plus, sfârcurile erau plasate prea sus, ca două mileuri plutind pe două baloane. N-avea niciun dubiu, nu erau jucării bune de mestecat de provenienţă 100% naturală. Se culcase cu vreo şase femei cu sâni artificiali, aşa că se pricepea. Şi prietenul lui, Moff, se culcase cu multe astfel de femei gonflabile – câteva fiind chiar *aceleaşi* din moment ce amândoi îşi făceau vacanţele în aceleaşi locaţii Club Med dar „băiatul cu bambusul" jura că el nu face diferenţa. Ţţţ. Asta spunea mai multe despre Moff decât am putea crede la prima vedere, era

Harry convins în adâncul sufletului. Un amant mai bun, cum era el, îşi dădea seama imediat. Femeile cu dotări naturale reacționau înfiorându-se intens atunci când sfârcurile le erau mângâiate cu o pană, o bucată de mătase sau o limbă mătăsoasă. Reacțiile femeilor cu implanturi veneau o secundă sau două mai târziu, iar uneori, spre groaza lui Harry, mai ales dacă femeile îşi țineau ochii închişi şi deci nu ştiau când să se prefacă, reacțiile lipseau cu desăvârşire. Când i se întâmpla asta, Harry avea senzația că pipăise un cadavru.

Două puncte în minus pentru Heidi din cauza implanturilor, hotărî Harry. Sânii Marlenei erau mai mici, dar sigur reacționau în mod delicios la atingere, iar în ziua de azi acest lucru e de departe mult mai sexy decât mărimea sânilor. Un alt punct în favoarea Marlenei, faptul că era relaxată, mai în vârstă decât Heidi cu siguranță, dar avea o maturitate pentru care Harry se simțea pregătit. Heidi era tânără, drăguță şi puțin nevrozată, combinație care în scurt timp o va transforma într-o femeie mai puțin tânără, mai puțin drăguță, dar mult mai nevrozată. Heidi îşi făcea tot timpul griji că se va întâmpla ceva rău – e curat, e sigur? Dacă tot caută probleme, se gândea Harry, asta o să şi găsească. Ar face mai bine să caute lucrurile bune din viață. Aşa sunt instruiți şi dresorii de câini. Dacă ai tendința să cauți comportamentul negativ la un câine pentru a-l pedepsi, atunci vei vedea numai asta. Când îl prinzi pe câine făcând ceva bun, recompensează-l şi atunci vei începe să remarci comportamentul pozitiv. Doamne, de-ar şti mai mulți oameni principiile comportamentului canin. N-am trăi într-o lume mult mai bună?

Fiica Marlenei, Esme, se gândea şi ea tot la câini, la un câine anume: un puiuț Shih Tzu căruia îi curgeau ochii şi care tuşea – îl văzuse în salonul de cosmetică al hotelului mai devreme în seara aceea. Salonul de cosmetică, cu luminile lui roz, avea un orar ciudat şi oferea servicii şi mai ciudate. Serviciile oferite nu erau tunsul sau coafatul, ci compania a trei frumuseți locale care nu păreau mai mari decât Esme. Cățeluşul era al uneia dintre fete şi spunea că mai erau şi alții, şapte degete ridicate. Cățeluşul avea probabil trei luni, zicea ea, şi era „un câine foarte bun”. În timp ce tocmai spunea asta, cățelul se aşezase pe vine şi făcuse pipi. Plus că-l dă şi ieftin, continuase fata fără să ezite, numai două sute de *kuai,*

aproximativ douăzeci şi cinci de dolari americani.

— Unde e mama cățelului? întrebase Esme.

— Mama nu aici, răspunsese fata.

— E orfan?

Iar frumusețile se grăbiseră să o liniştească:

— *Fun, fun, fun*[14]. Garantat, dacă nu banii înapoi.

Spre deosebire de Esme, care prefera încă tricourile şi blugii, frumusețile locale erau înfăşurate în rochii mulate şi cocoțate pe pantofi cu talpă foarte înaltă. De centurile strânse jos pe coapse purtau agățate chei care atestau faptul că erau proprietare de maşini sau cel puțin aveau privilegii legate de maşinile respective. În mâinile cu manichiură îngrijită strângeau telefoane mobile minuscule, gata să-şi ofere serviciile în orice moment. Harry primise o astfel de ofertă la o jumătate de oră după ce se cazase. O voce cu accent texan şi inflexiuni chinezeşti îi gângurise: „Bună, păsărel, te simți singur în seara asta?". Şi, deşi fusese tentat, Harry era veterinar şi ştia foarte bine care sunt căile cele mai prielnice pentru transmiterea paraziților şi a viruşilor mortali. Jos, băiete. Bravo.

Bennie Trueba y Cela primise un telefon asemănător care-l făcuse să râdă din toată inima. „Drăguțo, chiar ai greşit adresa", îi spusese el. Bennie avea circumferința taliei şi implicit robustețea mamei lui texane şi buzele senzuale şi gesturile extravagante ale tatălui său spaniol care murise la o lună după ce Bennie îl anunțase printr-o scrisoare că e homosexual. Şi aşa ajunsese Bennie pe canapeaua psihiatrului pentru a-şi rezolva problemele cu mânia, dezamăgirea şi criticile celorlalți la adresa lui. „Moartea tatălui meu a echivalat cu o respingere totală." Spunea asta sau ceva asemănător la fiecare şedință, iar de fiecare dată suna ca o epifanie spontană.

Bennie primise camera mea la Vila cu vedere superbă, vizavi de camera Verei, la capătul culoarului. Hotelul avea această politică de a-i mulțumi pe conducătorii grupurilor de turişti şi le dădeau camere cu vedere spre munte, în cazul nostru Muntele Dragonului de Jad. Numeroasele vârfuri ca dinții de ferăstrău te trimiteau într-adevăr cu gândul la un dragon adormit, cu spinarea dințată. Când fusesem acolo ultima dată şi mi se spusese că primisem o cameră cu vedere spre munte, fusesem foarte suspicioasă deoarece multe hoteluri se laudă cu

vederile lor, dar de obicei nu primeşti decât un fel de licenţă poetică de vedere spre munte. Într-una din dăţi chiar, când am tras draperia, am avut neplăcerea să constat că într-adevăr aveam vedere spre munte, numai că muntele era practic lipit de fereastră, cu stânca neagră întunecând camera şi răspândind un iz jilav de peşteră.

Bennie trase adânc aer în piept, inspirat de priveliştea munţilor. Grupul sperase iniţial să-l ia pe doctorul Bill Wu drept conducător de grup şi ar fi fost o alegere foarte înţeleaptă. Era un bun prieten al meu de pe vremea când predam amândoi la Mills College. Dar era ocupat cu alt grup pe care-l ducea într-o călătorie cu tema: un studiu intensiv al celor o mie de statui ale lui Buddha din peşterile de la Dunhuang. Bennie avea câţiva ani de experienţă ca ghid, dar, spre deosebire de mine, nu fusese niciodată în Birmania sau China şi ştia foarte puţine lucruri atât despre cele două ţări, cât şi despre arta lor. Când îl anunţaseră că fusese desemnat noul conducător al grupului, după înmormântarea mea, se entuziasmase plin de recunoştinţă. (Asta se întâmplase după ce fuseseră excluse câteva alte posibilităţi.) După numire, promisese să facă tot ce poate ca să ajute – să organizeze colectarea bagajelor pentru a fi transportate, să se ocupe de confirmarea rezervărilor la avion şi de paşapoarte, să se ocupe de cazare, să discute cu ghizii locali trimişi de agenţiile de turism din Birmania şi China, tot ce trebuie pentru a se asigura că toată lumea va avea o aventură extraordinară, de cea mai bună calitate.

Obişnuia să spună că cea mai mare bucurie a lui este să le facă bucurii altora. Din păcate, de multe ori promitea ceea ce era omeneşte imposibil şi astfel devenea ţinta furiei celorlalţi când realitatea înlocuia promisiunea. Aşa stăteau lucrurile şi cu afacerea lui. El era grafician, iar iubitul lui, Timothy, era director artistic. Bennie promitea modificări într-un timp imposibil de scurt, elemente speciale de design şi actualizări ale stocului de hârtie gratuite, un buget cu 20% mai mic decât oferta oricărei alte firme, dar care în final depăşea cu 25% oricare dintre celelalte oferte. (Moştenise această tehnică a devizelor şi depăşirilor de buget de la tatăl său, care avusese o firmă de construcţii.) Existau întotdeauna motive perfect valide, de neevitat pentru depăşirile de buget, desigur, iar în

final îi fermeca întotdeauna pe clienți pentru că de fiecare dată rezultatul îi lăsa extaziați. Era într-adevăr un designer foarte talentat. Dar plecând trei săptămâni în China şi Birmania, risca să-şi depăşească termenele limită – din nou.

Pe de altă parte, proiectul la care lucra acum era pentru Muzeul de Artă Asiatică, iar Bennie credea că măcar ei se vor arăta înțelegători. Se convinsese chiar că eu, draga şi răposata Bibi, îi trimiteam semne pentru ca el să conducă grupul în absența mea permanentă. De exemplu, găsise într-o prăjiturică cu răvaş următorul mesaj: „Du-te acolo unde te ghidează inima". Când era într-o librărie, se pomenise cu o carte despre Birmania în mână. În aceeaşi zi, făcând curățenie prin hârtii, dăduse peste o invitație veche la o colectă pentru Muzeul de Artă Asiatică, invitație pe care eu eram trecută ca protectoare a muzeului, iar el pentru că făcuse o donație în natură. Vă asigur, eu nu eram capabilă de asemenea mesaje edulcorate. Şi dacă aş fi fost, mesajul ar fi fost ceva mai puțin subtil. L-aş fi sfătuit pe Bennie să stea acasă.

Spre onoarea lui, Bennie studiase cu conştiinciozitate itinerarul pregătit de mine. Înainte de data plecării, sunase la diferite agenții de turism din Birmania şi China pentru a se asigura că toate aranjamentele erau încă valabile. Era atât de obsedat să se asigure că totul e în ordine încât mânca nuci caju încontinuu pentru a mai domoli angoasa care-l rodea. Mai târziu a trecut la fistic şi semințe de floarea-soarelui, deoarece faptul că trebuia să le curețe de coajă încetinea consumul. Cu toate acestea, se îngrăşase cu câteva kilograme, ceea ce însemna că obiectivul lui de a da jos zece kilograme înainte de a pleca în călătorie trebuia schimbat acum la „un pic mai mult de atât". Călătoria în Birmania urma să-l ajute în acest sens, credea el. Cu toată căldura de acolo şi alergătura aferentă, grăsimea urma să se topească precum nişte ghețari în deşertul Gobi.

Culcuşindu-se în pat în acea primă noapte petrecută în Lijiang, era încrezător că totul va merge la fel de lin ca cea de-a doua limbă a Rolexului de la mână. Patul i se părea foarte tare, dar n-avea nicio îndoială că urma să doarmă foarte bine în el. În avion nu putuse să doarmă pentru că nu existau prize în care să-şi bage aparatul de ventilație cu presiune pozitivă continuă pe care-l folosea pentru apneea în somn de care

suferea. Nu putuse să adoarmă de teamă să nu sforăie foarte tare sau, şi mai rău, să nu se sufoce în somn la douăsprezece mii de metri deasupra Oceanului Pacific. Din cauza escalelor la Seul, Bangkok şi Kunming i se părea că nu mai dormise de secole, iar când avionul aterizase în sfârşit în Lijiang, începuse să halucineze şi i se părea că era înapoi pe aeroportul din San Francisco şi ratase plecarea.

Acum că se afla în siguranță la hotel, îşi pusese masca de somn pe ochi, îşi reglase aparatul de ventilație pe programul pentru altitudine înaltă, dăduse presiunea la 15 şi apoi se lungise pe spate aşezându-şi capul într-un suport pentru gât în formă de potcoavă. Îmi mulțumise în gând pentru ideea înțeleaptă pe care o avusesem când lăsasem indicații ca grupul să doarmă până târziu în prima zi, apoi să se trezească în voie pentru o „degustare de delicatese iernatice" la un restaurant pitoresc. Alesesem meniul cu mâna mea: ferigi sote, ace de pin în sos picant, ciuperci „vântul de nord" cu pălăriile lor micuțe, ciuperci ficat de vacă, mari, de un negru catifelat, o, şi partea cea mai bună, trestie albă coaptă pe jar, a cărei textură este ceva între sparanghel şi andive. Bennie era încântat de ideea trecerii de la somn direct la mâncare.

Dwight avea însă cu totul alte idei. La şapte dimineața a reuşit să le mobilizeze pe Roxanne şi pe Heidi, precum şi pe tinerii şi neliniştiții Rupert, Esme, Wyatt şi Wendy. Au ieşit la jogging în oraşul vechi riscând să-şi scrântească gleznele în timp ce încercau să evite spanielii tibetani şi pechinezii întinşi pe aleile cu pavaj neregulat de piatră. Rupert şi Esme l-au depăşit în viteză pe Dwight. Rupert avea aceeaşi culoare a pielii şi aceleaşi trăsături ca şi copiii localnicilor, remarcă Dwight. Şi totuşi, aş spune eu, înălțimea şi cerceii lui Rupert, câte doi în partea de sus a fiecărei urechi, erau nişte semne țipătoare cum că nu era de prin partea locului. Dar Esme ar fi putut trece cu uşurință drept un copil din Lijiang. Majoritatea locuitorilor erau rezultatul a secole de fuziuni operate în dormitor între chinezi han, câteva zeci de triburi din Yunnan, şi, de-a lungul timpului, aventurieri britanici, exploratori europeni, nomazi aflați în trecere şi evrei în exil. Populația autohtonă rezultată devenea astfel un minunat amestec neplanificat, niciodată doi la fel, ca-n artă.

Era o alergare incitantă, vertiginioasă – mirosul focurilor de

dimineață, cazane din care se ridicau aburi, grătare sfârâinde, totul pe fundalul vârfurilor înzăpezite. „Atenție!”, strigau ei şi treceau pe lângă grupuri succesive de femei Naxi cu greutăți de aproape 50 de kg de ace de pin ataşate de spinare, cu legături în formă de cruce.

După ce prietenii noştri treziți cu noaptea-n cap au petrecut 45 de minute antrenându-şi plămânii în activități aerobice la o altitudine de 2.400 m şi la o temperatură de 10 grade, au dat peste locul perfect pentru micul dejun. Ce noroc: iată-i stând printre localnici, pe bănci lungi, înghițind cu o poftă proletară castron după castron de tăiței groşi şi condimentați cu ceapă verde, un mic dejun care venea la fix, din moment ce stomacurile lor confuze le dădeau semne că era vremea pentru o cină bogată şi nu un mic dejun simplu.

La 9, aerul nu mai era înțepător, iar odată întorşi la hotel, grupul de atleți era gata pentru noi aventuri. I-au trezit şi pe ceilalți, sporovăind de zor despre minunățiile pe care le poți vedea dacă ieşi la alergat în aerul tare de munte în loc să dormi într-o cameră sinistră. Curând toată lumea se adunase în hol gata să se întâlnească cu ghidul şi să o ia din loc.

Bennie îi anunță că a intervenit o mică schimbare în planuri. S-a grăbit să-i asigure că schimbarea a fost în bine. Mai devreme primise un telefon de la un bărbat care îi spusese că ghidul din ziua precedentă, domnul Qin, avusese o neplăcere neaşteptată. (Neplăcerea era, de fapt, că un alt conducător de grup care cunoştea foarte bine calitățile domnului Qin reuşise, cu ajutorul câtorva dolari bine plasați, să-l scoată din joc.) Bennie şi-a imaginat că primul ghid sau un membru al familiei acestuia se îmbolnăvise. Vocea de la celălalt capăt îi spusese că poate să aleagă dintre doi ghizi, amândoi disponibili. Primul dintre ei era un bărbat mai în vârstă născut şi crescut în provincie, şi care cunoştea fiecare centimetru din întreaga regiune, de la vârfurile cele mai înalte până la stâncile de la bază. Pe lângă faptul că ştia şi engleză şi mandarină, mai vorbea şi alte câteva dialecte ale minorităților, inclusiv *bai,* limba lui maternă. Era un ghid excelent, foarte activ şi vesel, toată lumea fiind încântată de serviciile lui în ciuda „pierderii suferite recent”.

— Ce pierdere? întrebase Bennie.

— Brațul, răspunsese vocea de la telefon. Şi-a pierdut un

braț.

— O, îmi pare rău. Şi celălalt? întrebase Bennie.

— Celălalt braț bun.

— Voiam să spun celălalt ghid.

Vocea de la telefon îi descrisese o femeie, mai tânără decât bărbatul, dar nu foarte tânără. Nu-şi pierduse nimic. Înainte lucrase la oraş, în Chengdu, dar acum fusese transferată aici. Înainte fusese profesoară. Din cauză că era nouă în regiune, nu era la fel de experimentată ca bărbatul mai în vârstă, dar studiase mult, aşa că şi ea era foarte bună.

— Profesoară de ce? întrebase Bennie.

— De engleză, i se răspunsese.

— Aşa că am ales-o pe ea, le-a explicat Bennie celor din grup. M-am prins că voiau să mi-l bage pe gât pe bătrânul ăla pe care nu-l voia nimeni. Dar am reuşit să pun mâna pe profesoara de engleză care, din ce-mi spusese, părea mai descuiată şi mai la curent cu toate.

Un minut mai târziu, profesoara de engleză intra în hotel. Purta nişte ochelari imenşi cu lentile atât de strălucitoare încât de-abia îi vedeai ochii prin ele. Părul îi fusese supus unui tragic experiment; cumnata ei, care visa să ajungă să lucreze într-un salon de frumusețe într-o bună zi, îi făcuse un permanent, iar acum, oricât ar fi încercat să-şi îmblânzească buclele foarte mici cu care se alesese, părul ei era un amalgam de şuvițe care stăteau în toate direcțiile. Purta o bluză într-o nuanță spălăcită de albastru, cu un guler mare şi nasturi albi, combinată cu o pereche de pantaloni largi la fel de insipizi. Nu mi-a stat niciodată în fire să judec oamenii după aparențe, dar de data asta presimțeam ceva rău.

A păşit spre grup cu timiditate şi cu o voce care de-abia se auzea, a spus:

— Plăcere să cunosc pe voi în Lijiang.

Şi aşa a făcut cunoştință grupul cu rigida şi reticenta domnişoară Rong, nume pe care toată lumea l-a pronunțat *wrong*[15] de la început până la sfârşit.

Dacă aş fi putut să mă scol din morți ca să împiedic acest fiasco, aş fi făcut-o. Domnişoara Rong nu era din zonă, nu era nici măcar din provincia Yunnan. Nu vorbea niciun dialect al niciunei minorități, habar n-avea de artă şi cultură. Bărbatul fără un braț, apropo, era un ghid excelent, cel mai bine

pregătit dintre toți ghizii. Dar domnişoara Rong se poziționa undeva pe fundul unui butoi foarte adânc. Nu era în stare să vorbească despre superbele peisaje cu pajişti de munte sau să ofere vreun fel de informații despre istoria Lijiangului, despre cele două familii străvechi, despre obiceiurile tribului Naxi sau ale altor triburi din zonă. Învățase pe dinafară tot felul de date, suprafața în kilometri pătrați, populația, procentul de creştere economică în cele mai importante sectoare ale industriei şi agriculturii. Nu mi-a trebuit să aud mai mult de-atât:

— Oraşul vechi, spuse ea cu un accent foarte puternic, pe un ton egal şi monoton ca şi cum ar fi recitat, e protejat de UNESCO. Ştiți, UNESCO. Din această cauză, Lijiang va rămâne vechi, dar şi dezvoltat economic, prin urmare puteți vedea situl istoric autentic cu legi speciale pentru vânzarea de gustări, croitor, frizer şi alte atracții turistice.

— Deci ce vom face azi? întrebă Bennie pe un ton voit vesel.

Spera că lucrurile se vor îmbunătăți odată ce ghidul se mai relaxa. Domnişoara Rong începu să descrie activitățile propuse pentru ziua respectivă. Cu cât vorbea mai mult, cu atât engleza ei se înrăutățea. Cu toții se chinuiau să o înțeleagă. Bennie se prefăcea că el o înțelege. Drept urmare, o discuție a fost inițiată de prietenii mei, discuție condusă de Dwight, despre o posibilă mică schimbare a planurilor care să includă poate şi o plimbare cu bicicleta a doua zi în loc de vizitarea templului şi o drumeție în loc de turul sitului UNESCO. Chipul domnişoarei Rong nu exprima nimic în timp ce cuvintele englezeşti îi intrau pe o ureche şi-i ieşeau pe alta.

— Şi-ar trebui să anulăm această „degustare de delicatese iernatice", spuse Dwight. Nu vreau să stau în cine ştie ce restaurant turistic şi să mănânc ce mănâncă toți turiştii.

Şi apoi începu să laude bucătăria autentică pe care o degustaseră de dimineață, cum au stat printre localnici şi cum totul fusese complet spontan, nu o activitate turistică, ci o experiență reală. Supa cu tăiței fusese chiar bună. Toți prietenii mei au avut o reacție pozitivă.

— Sună foarte bine.

Dwight se întoarse spre tăcuta domnişoară Rong şi revărsă asupra ei o serie de cuvinte pe care ea nu avea cum să le înțeleagă:

— ...autentic... fără bufet... fără restaurante turistice... fără

program strict.

Părea foarte dur, îşi dădea ea seama, atât de multe interdicţii, să nu faci asta, să nu faci aia. Dar despre ce era vorba? Obiectul interdicţiilor nu îi era foarte clar. Singurul răspuns împiedicat, pe care domnişoara Rong reuşi să-l dea a fost:

— Nu e problemă.

Nici Bennie nu avea niciun fel de obiecţii la sugestiile făcute. Tot ce voise fusese să le facă tuturor pe plac, iar acum era îngrozit că alesese un ghid aproape ininteligibil.

— Excelent, aşa să facem! spuse el în legătură cu noul plan.

În adâncul sufletului însă îi părea rău după delicatesele iernatice. Ferigi sote, o, vai, pierdute în favoarea spontaneităţii.

În urma încă unui consiliu s-a hotărât că se vor îmbarca imediat în autocar pentru o expediţie către Templul Clopotul de Piatră, unde ar putea face o drumeţie. Şi-au adunat toate lucrurile de care aveau nevoie pentru ziua respectivă, pentru toţi ceilalţi în afară de Heidi aceasta însemnând hainele de pe ei, un aparat de fotografiat sau o cameră de filmat, jurnalele de călătorie şi blocurile de desen. În scurt timp, erau cu toţii în autocar gata de plecare, fluierând şi strigând: „direcţia Templul Clopotul de Piatră", în timp ce Roxanne făcea o poză de grup cu camera digitală. De-acum încolo acesta va fi ritualul: întâi schimbă planurile şi apoi îşi întâmpină noua soartă cu urale ca şi cum ar fi una mai bună.

După două ore de mers cu autocarul, câţiva din grup au strigat că au văzut un restaurant care părea foarte autentic chiar pe marginea drumului. Într-un nor de praf, autocarul a oprit în faţa unei cocioabe cu o singură cameră. Mort de foame, Bennie a declarat că această oază e demnă de trecut în revista *Travel & Leisure*. Scaunele contorsionate şi masa joasă cu muşamaua de plastic străveche întruchipau dintr-odată un miraj al ospăţului câmpenesc… Cu toţii coborâră din autocar, îşi dădură gecile jos şi se dezmorţiră. Moff şi Rupert se îndreptară spre primul pâlc de copaci. Ceilalţi se aşezară la masă. Bennie îşi scoase blocul de desen, Wendy avea la îndemână jurnalul îmbrăcat în piele moale, cu pagini liniate aproape imaculate, iar Roxanne privea peisajul prin obiectivul omniprezentei sale camere digitale. Ce noroc avuseseră să dea peste acest mic restaurant rustic (pe care până şi localnicii îl

evitau cu un dispreț autentic). Ce noroc pe bucătar (pe care Wendy îl promovase la rangul de „bucătar-şef") şi soția lui, chelnerița. Nu mai văzuseră un client înfometat de trei zile.

— Ce să comandăm? întrebă Bennie pe toată lumea.

— Nu câine! strigă Esme.

— Atunci poate şarpe? glumi Rupert.

— Oare mănâncă pisici? adăugă Heidi şi se cutremură la acest gând.

Domnişoara Rong traduse mesajul în mandarină pentru bucătar:

— Nu vor să mănânce câine, dar vor să ştie dacă serviți faimosul fel de mâncare din Yunnan: „dragonul se-ntâlneşte cu leul".

Bucătarul o informă cu părere de rău că nu mai primiseră şarpe sau pisică proaspete. Dar, interveni soția lui, sunt bucuroşi să le servească ce au mai bun. Aceasta s-a dovedit a fi un pic de ceva care semăna cu carnea de porc, dar ar fi putut fi foarte bine şi pui sau orez reîncălzit, toate acestea garnisite cu picioruşe de gândaci invizibile, purtătoare de microbi care se hrănesc din mucoasa intestinală umană. Acest *plat du jour* a fost udat din plin cu sticle de bere şi cola calde.

Harry Bailley a băut trei beri din marca locală, dar nu a mâncat nimic. Dragul de el, cum îmi e un bun prieten, ştiu ce mofturos e la mâncare – Languedoc se bea la cutare fel de mâncare țărănească, Sancerre la celălalt, şi să fie neapărat din cutare an, servit la temperatura cutare. Berea era deja o concesie pentru el, cu atât mai mult o sticlă de bere caldă care nu era Guinness. După trei beri, simțea o nevoie stringentă să meargă la toaletă. Cum era uşor pilit, iar la baie nu era lumină, aproape a căzut în hău. Oprindu-se exact la timp, a avut ocazia să constate atât vizual, cât şi visceral, cam care era nivelul de igienă practicat de restaurantul în cauză. Dumnezeule, gaura aceea din podea care trecea drept toaletă era o țintă abia schițată. Plus că se vedea cu ochiul liber că o sumedenie de oameni cu boli intestinale grave îşi găsiseră uşurare în toaleta de față. Mai mult, nu era nicio bucățică de hârtie igienică, şi nici apă ca să te speli pe mâini. Îngrozitor! Slavă Domnului că nu se împărtăşise din festin.

Nici Heidi nu se înfruptase din picnicul de la marginea drumului. Apucase deja să mănânce unul dintre batoanele de

soia bogate în proteine pe care le căra cu ea în rucsac, alături de o sticlă de apă şi fierbătorul pe care-l folosise ca să dezinfecteze apa în acea dimineaţă. În acelaşi compartiment al rucsacului ţinea şi două sticluţe de dezinfectant antibacterian, vreo zece şerveţele cu alcool, un ac şi o seringă luate pe reţetă de la medic în caz că ar fi fost victima unei coliziuni frontale şi ar fi fost operată, propriile ustensile de mâncat fără pori, un pachet de şerveţele umede, tablete împotriva aciditǎţii care-ţi protejează stomacul înainte şi după ce ai mâncat (auzise despre ele că te pot proteja de până la 98% din chestiile care provoacă diaree), o pâlnie de plastic prevăzută cu un tub de 15 cm pentru urinat din picioare, mănuşi care nu sunt făcute din latex pentru manevrarea pâlniei, un creion de injectat epinefrină în caz că intra în şoc anafilactic în urma muşcăturii vreunei insecte exotice, baterii de 9 volţi de rezervă pentru aparatul de curăţat aerul pe care-l purta în jurul gâtului, baterii cu litiu pentru dispozitivul împotriva senzaţiei de greaţă pe care-l purta în jurul încheieturii, precum şi pastile Malarone pentru malarie, antiinflamatoare şi o cutie de antibiotice luate pe reţetă, pentru bolile gastro-intestinale bacteriene. În valiza de la hotel mai avea o sumedenie de lucruri cu rol profilactic sau curativ, inclusiv o perfuzie.

Şi aşa au scăpat Heidi şi Harry de dizenterie, ea fiindcă era plină de temeri, iar el pentru că era snob. Datorită anilor de experienţă, şoferul autocarului, Xiao Fei, pe înţelesul americanilor, „domnul Fred”, avea un tract intestinal şi un sistem imunitar rezistente la infecţie. Câţiva din grup, în virtutea robusteţii ereditare, urmau să învingă boala înainte ca primele simptome să se instaleze. Cât despre ceilalţi, consecinţele acestei aventuri culinare cu *Shigella bacillus* urmau să se facă simţite abia peste câteva zile. Dar bacteria îşi începuse deja coborârea în intestine străine, urmând să-şi croiască apoi drum în tracturi intestinale şi măruntaie. Autocarul urma să aibă şi el un traiect la fel de sinuos şi întortocheat de-a lungul Drumului Birmaniei, unde grupul urma să se confrunte cât de curând cu forţele destinului şi ale *Shigellei.*

3 – Asta le-a fost karma…

Ar fi trebuit să le reamintesc prietenilor mei că, atunci când vine vorba de călătorii în grup, întârzierile se numără printre păcatele capitale, acele păcate care nu se pot tolera şi care sunt pedepsite de soartă în diferite şi nemiloase moduri. Dar cum această regulă şi acest avertisment nu au fost stabilite din timp, după oroarea aceea de prânz, prietenii mei au mai pierdut douăzeci de minute încercând să adune pe toată lumea ca să poată pleca.

Rupert se îndepărtase în josul şoselei în căutare de locuri de cățărat şi, cum la 15 ani nu prea poți face diferența între cinci şi cincisprezece minute, ca să nu mai vorbim de aceea dintre proprietatea privată şi cea publică, reuşise să se cațăre pe un gard de piatră şi să intre într-o curte care adăpostea şase găini şi un cocoş zburlit. Roxanne înregistra pentru posteritate imagini artistice cu Dwight plimbându-se pe un drum pustiu. Wendy ochise nişte copii fotogenici care aparțineau surorii soției bucătarului şi era ocupată să le facă poze cu un aparat Nikon foarte scump, în timp ce Wyatt se strâmba la ei ca să-i facă să râdă. Bennie haşura umbrele pe desenul pe care-l făcuse după cârciuma chinezească unde mâncaseră, o clădire dărăpănată amplasată la intersecția unor drumuri care nu păreau să ducă nicăieri. Domnul Fred, şoferul autocarului, traversase drumul ca să fumeze o țigară de foi{16}. Ar fi stat mai aproape de autocar, dar Vera, care voia să se urce, îi făcuse semne foarte ample să nu-i contamineze aerul. Domnişoara Rong era pe scaunul din față, studiind un ghid de expresii englezeşti. Moff se urcase şi el în autocar şi se întinsese în spate pentru o mică siestă. Heidi se urcase şi se curățase pe mâini cu soluție, apoi udase un şervețel cu dezinfectant şi ştersese şi brațul scaunului şi bara din față de care te ții. Marlena şi Esme se străduiau să folosească latrina cu gaura ei riscantă. Oricât de rău ar fi arătat, preferaseră intimitatea în locul curățeniei în spațiu deschis. Harry plecase în căutarea unei toalete mai bune şi văzuse o pereche interesantă de păsări cu pieptul roşu şi ochi foarte vioi.

Această tendință de a umbla brambura începea să devină un obicei, Rupert şi Harry luptându-se pentru primul loc în

topul celor mai lenți. Când s-a adunat în sfârşit toată lumea, domnişoara Rong a început să numere capetele: doamna de culoare, bărbatul plinuț, bărbatul înalt cu coadă de cal, fata pupăcioasă, bărbatul care a băut prea multe beri, cei trei cu şepci de baseball, alți doi cu pălării de soare, şi aşa mai departe până a ajuns la unsprezece, moment în care a trebuit s-o ia de la capăt. Într-un final, i-au ieşit doisprezece. I-a făcut semn şoferului că sunt gata şi cu o exclamație triumfătoare, *„Zou ba!”,* au pornit la drum.

Transmisia şi amortizoarele autocarului au fost puse la grea încercare în timp ce domnul Fred îşi croia drum prin traficul din sens invers şi depăşea în stil „ruleta rusească” vehiculele ceva mai lente, pe drumul accidentat. Combinația de suspensii proaste şi suspans a fost ideală pentru a le pricinui rău de maşină aproape tuturor. Totuşi, Heidi nu simțea niciun pic de greață datorită dispozitivului pe care-l purta la mână. Nici Rupert nu era afectat, ba chiar putea să citească dintr-o carte cu coperți negre, *Misery,* a lui Stephen King, în care ținea, fără nicio jenă, drept semn de carte una dintre paginile acoperite cu notițele la care eu muncisem atât de mult.

Templul Clopotul de Piatră îi aştepta. Îmi dorisem ca prietenii mei să afle despre semnificația peşterilor şi a sculpturilor de aici, multe datând din dinastiile Song şi Tang, cele mai recente fiind terminate în dinastia Ming, cu câteva sute de ani în urmă. Oferindu-le un amestec de vechi reprezentări de origine Nanzhao, Bai, Dai sau tibetană, îmi doream să aibă şi ei revelația faptului că toate aceste religii ale triburilor minoritare contribuiseră ca nişte pârâiaşe la marele curent dominant, şi uneori chiar dominator, al gândirii chineze. Chinezii han au ştiut întotdeauna să absoarbă diverse credințe, în acelaşi timp păstrându-şi-le pe cele proprii ca fundal dominant. Chiar şi mongolii şi manciurienii, care îi cuceriseră şi-i conduseseră încă din secolul XIII, asimilaseră obiceiurile chinezeşti şi practic deveniseră chinezi. Gândiți-vă la asta, le-aş fi spus eu celor pe care-i aveam sub oblăduire: înainte de a intra în templu, gândiți-vă la influențele reciproce ale triburilor, invadatorilor şi conducătorilor, unii asupra celorlalți. Reminiscențe ale acestor influențe se pot vedea atât în religie, cât şi în artă, domeniile care constituie expresii esențiale ale spiritului.

Autocarul îşi continua drumul. Iar tribul pe care aveau să-l întâlnească era tribul Bai, prietenii mei urmând să aibă un impact foarte puternic asupra acestuia şi viceversa.

— Hei, tată, strigă Rupert ținând în mână pagina mea cu notițe, ascultă aici.

Începu să citească ce era scris pe foaie:

— „Unul dintre altare poartă, şi asta pe bună dreptate, numele de Peştera Organelor Genitale Femeieşti".

Rupert pufni în râs într-un mod foarte necuviincios şi nu se mai obosi să citească mai departe, unde eu scrisesem următoarele: „Multe dintre triburile din această regiune cred în faptul că pântecele întunericului este locul unde a început creația. De aici, un foarte mare respect pentru peşteri. Această peşteră nu e spectaculoasă, dar este totuşi încântătoare, adăpostind un altar mai degrabă mic şi simplu, cam de jumătate de metru lățime şi un pic mai mult de jumătate de metru înălțime, sculptat în forma unei vulve, de-o parte şi de alta găsindu-se labiile în care timp de secole au fost cioplite omagii aduse fertilității. Peştera reprezintă fertilitatea, aceasta fiind venerată cu ardoare în China deoarece lipsa de fertilitate înseamnă stingerea unei familii, iar o familie fără moştenitori este condamnată la uitarea, întunericul şi veşnicia morții".

Însă, cu părere de rău v-o spun, uşuraticii mei prieteni nu au citit toate acestea, deşi de imaginație nu duceau lipsă. Peştera Organelor Genitale Femeieşti: cum ar putea arăta un loc cu un asemenea nume? Toate femeile şi-au imaginat o peşteră primordială, radiind căldură, mister, alinare, siguranță şi frumusețe interioară. Bărbații în schimb şi-au imaginat o crăpătură în munte mărginită de tufişuri stufoase, de fapt o intrare strâmtă care duce la o peşteră foarte umedă, la toate acestea imaginația lui Bennie adăugând şi întuneric, noroi şi nişte lilieci care țipă.

Esme a fost prima care a văzut bivolul pe partea dreaptă a şoselei. Părea că nu se mai poate mişca, îngropat în noroi până în dreptul burții. De ce era legat la ochi? Şi de ce-l biciuiau? Wendy s-a apucat grăbită să-şi facă însemnări în jurnal. Bennie a făcut repede o schiță cu întreaga scenă.

Domnişoara Rong le-a explicat cu voioşie că aşa „frământau" noroiul ca să fie cât mai moale şi să-l poată turna în forme. Iar bivolul era legat la ochi ca să nu-şi dea seama că

se învârte în cerc. Toți cei doisprezece excursioniști nu-și mai puteau lua ochii de la nefericitul bivol învârtindu-se în cercul lui sisific. Înc-o dată și înc-o dată, mereu în cerc, se opintea și se împiedica, la întâmplare și fără oprire, cu trupul masiv chinuindu-se să mai ia o gură de aer, cu nările fremătându-i înfricoșate în timp ce biciul i se abătea asupra crupei.

— Mamă, ce viață nefericită, spuse Roxanne.

Iar ceilalți o acompaniară exprimând sentimente similare.

Esme mai avea puțin și plângea.

— Opriți-i cumva.

Domnișoara Rong încercă să le mai risipească disconfortul.

— Asta e karma lui, încercă ea să le explice în engleza ei rudimentară. În alta viața bivol acest făcut mult rău. Acum suferă, în viața următoare va fi mai bine…

Ce încerca ea să le spună era: condiția și forma pe care le vei avea în viață sunt hotărâte înainte de a te naște. Dacă ești un bivol care trage-n jug în noroi, asta înseamnă că într-o viață anterioară i-ai făcut pe alții să sufere și, deci, meriți această reîncarnare. Poate că bivolul de față fusese cândva un om care ucisese un alt om nevinovat. Poate fusese hoț. Suferința de acum îi asigura o reîncarnare mai confortabilă în următoarea rundă existențială. Așa gândesc chinezii, e modul lor pragmatic de a privi toate nefericirile de pe lume. Nu poți să transformi un bivol în om. Și, dacă bivolul nu frământă noroiul, atunci cine s-o facă?

Domnișoara Rong își continuă discursul filosofic fără să se gândească:

— Deci familia trebuie să are casă, casa trebuie să are cărămizi, bivolul trebuie să frământă noroi. Nu fiți triști, așa viața este…

Se bucura că avea ocazia să le povestească celor pe care-i avea în grijă despre budism. Auzise că mulți americani, mai ales cei care veneau în China, sunt pasionați de budism. Ce nu știa ea era că budismul care-i pasiona pe americanii din fața ei semăna cu budismul zen, o formă de nongândire, nonmișcare și nonmâncat tot ce are viață, cum ar fi: bivolii. Acest tip de budism care-ți golește mintea era practicat de oamenii înstăriți din San Francisco și Marin County, aceiași oameni care cumpărau perne umplute cu arpacaș organic pe care să stea cu fundul, așezați pe podea, care plăteau experți să-i învețe să-

şi golească mintea de zgomotul vieţii. Ceea ce era complet diferit de tipul de budism cu bivoli torturaţi şi karma bună sau rea care se găsea în China. Domnişoara Rong nu ştia nici că majoritatea americanilor, mai ales cei care au animale de companie, simt o mare milă pentru animalele în suferinţă, de multe ori mai mare decât pentru oamenii aflaţi în suferinţă. Animalele, din cauză că nu pot vorbi, posedă inocenţă şi puritate morală, cred iubitorii de animale. Şi nu merită să fie chinuite.

Ce bine ar fi fost ca domnişoara Rong să fi prezentat situaţia într-o engleză mai bună şi cu exemple mai grăitoare: care ar fi pedeapsa cea mai eficientă pentru un bărbat care violează şi ucide fetiţe? N-ar merita el să fie transformat într-un animal de povară care trăieşte în glod şi e biciuit tot timpul astfel încât să înveţe ce e suferinţa şi să devină o fiinţă mai bună în următoarea viaţă? Sau mai bine să fie purtat prin oraş îmbrăcat într-un sac, în strigătele batjocoritoare ale mulţimii, aruncat de pe o stâncă şi apoi castrat ca să ajungă în iad fără bărbăţie, cum se practică în alte ţări? Pe de altă parte, după cum descriu atât iadul chinezesc, cât şi cel creştin, ar fi poate mai corect să-l bage într-un cazan cu ulei unde să fiarbă pentru eternitate, fiecare moment fiind la fel de insuportabil ca şi cel în care şi-a înmuiat primul deget, astfel încât tortura să fie nesfârşită, fără speranţa de a se mântui vreodată? Ţinând cont de starea mea actuală, am cântărit care dintre diferitele iaduri era cel mai puţin groaznic şi, prin urmare, cel mai îmbietor, sperând ca, atunci când starea mea intermediară se va fi încheiat, să nu aflu care este adevărul. Cu alte cuvinte, speram să nu mă reîncarnez într-un bivol care frământă noroi.

După acest trist episod cu bivolul torturat, călătorii noştri şi-au continuat drumul către peşteri. Pe măsură ce şoseaua urca intrând în munţi, Marlena şi Harry deveneau din ce în ce mai interesaţi de peisaj. Era de fapt o scuză pentru a-şi apropia feţele şi a face conversaţie.

— Ăia sunt plopi, cred…

— Ia uite, eucalipt.

— Ce-or fi ăia?

Moff, care stătea în spatele lor, răspunse pe un ton plictisit.

— Sălcii.

— Eşti sigur? spuse Harry. Nu prea par.

— Nu toate sălciile sunt mari şi plângătoare.

Avea dreptate. Era un soi pitic de sălcii care cresc foarte repede, aşa că pot fi tăiate des şi folosite pentru a aprinde focul. Pe măsură ce urcau, sălciile erau înlocuite de pini cu ace lungi, pe marginea drumului putându-se vedea o falangă de femei din tribul Naxi care înainta cu greu adunând acele de pe jos.

— La ce folosesc acele? o întrebă Marlena pe domnişoara Rong.

Domnişoara Rong se căzni să le spună că sunt pentru animale. Toată lumea şi-a imaginat că animalele mănâncă ace, lucru care nu e adevărat. Iarna, acele de pin sunt folosite drept culcuş pentru animale ca să le ţină de cald, iar primăvara femeile din tribul Naxi folosesc acele şi bălegarul aferent ca îngrăşământ pentru noile culturi. Consecinţa diversităţii scăzute a vieţii este o diversitate crescută de întrebuinţări.

— Unde sunt bărbaţii? întrebă Wendy. De ce nu sunt şi ei cu ele să se spetească muncind?

— Da, ei foarte leneşi, glumi domnişoara Rong. Apoi adăugă: Stau afară, fac poezie.

Şi în parte avea dreptate. Restul explicaţiei îl ştia, dar nu-l putea exprima cum trebuie, aşa că vă voi traduce eu: în China, există o vorbă care a devenit foarte cunoscută după revoluţie – femeile ţin pe umerii lor jumătate de cer. În regiunea autonomă Naxi, femeile au ţinut dintotdeauna *întregul* cer pe umerii lor. Fiind o societate matriarhală, femeile muncesc, administrează banii, sunt proprietarele caselor şi cresc copiii. În acest timp, bărbaţii călătoresc agăţaţi de cozi de comete, ca să zic aşa. Sunt burlaci, iubiţi şi unchi, trecând dintr-un aşternut în altul fără să ştie care copii sunt ai lor. Dimineaţa devreme pleacă cu animalele la păscut şi se mai întorc doar la apus. Iar acolo sus, pe pajişti, stau şi rulează ţigări şi îşi cheamă animalele cântând cântece de dragoste. Şi când cântă, cântă din toţi bojocii, drept urmare au plămâni mult mai buni decât ai celor mai mulţi americani. Aşa că domnişoara Rong avusese dreptate în puţinele cuvinte pe care le rostise. Bărbaţii fac poezie. Un cântec răsunând în munţi e întotdeauna un fel de poezie.

Următoarea oprire a fost la intrarea în grădina templului, unde prietenii mei s-au grăbit să-şi înregistreze pe peliculă

sosirea. S-au adunat cu toții în spatele unui indicator pe care scria: „Sincer bun venit la Peştera Organelor Genitale Femeieşti”. Harry o ținea pe Marlena pe după mijloc, iar ceilalți s-au aşezat în funcție de înălțime. Roxanne era în spatele camerei. Între timp, domnişoara Rong s-a dus să plătească taxa de intrare unui bătrân care stătea într-o cabină de mărimea unui sicriu pus în picioare. Bătrânul îi spuse cele ce urmează în dialectul *bai* care se vorbea în regiunea respectivă: „Să aveți grijă azi. Poate să înceapă furtuna oricând, aşa că nu vă apropiați de creastă. O, şi încă ceva important: nu uitați să le spuneți străinilor să nu viziteze peşterile principale între 2:30 şi 3:30 pentru că o echipă de filmare de la televiziunea de stat urmează să facă un documentar. Îmi pare rău pentru aceste neplăceri”.

Domnişoara Rong, fiindu-i ruşine să recunoască, atât față de bătrân, cât şi față de grup, că nu înțelege dialectul *bai,* dădu scurt din cap în loc de răspuns. Credea că doar îi reamintise că în calitate de conducător oficial de grup are datoria de a-i duce pe turişti la magazinul de suvenire autorizat de stat. De câte ori fusese rugată să înlocuiască un ghid, biroul central îi reamintise că aceasta este prima ei îndatorire.

Înainte de a porni în explorare, mai mulți din grup au vizitat toaletele, două pavilioane din beton, câte unul pentru fiecare sex, în care se găsea câte un jgheab prin care curgea un firicel de apă fără a reuşi însă să îndepărteze depunerile. Heidi şi-a acoperit nasul şi gura cu o mască, a dat drumul la aparatul de purificat aerul şi a scotocit în rucsac după diferite produse împotriva microbilor. Celelalte femei s-au aşezat pe vine şi şi-au îngropat nasul în mânecă încercând să nu vomite. În latrina pentru bărbați, Moff a emis un jet atât de puternic că ar fi putut dezlipi o gumă de mestecat lipită de trotuar, în timp ce Harry, de la celălalt capăt al jgheabului, s-a concentrat cât de tare a putut, şi-a încordat toți muşchii – dorsali, abdominali, fesieri – şi tot ce a putut produce a fost un firişor. Deşi nu reuşise să se uşureze, şi-a tras repede fermoarul ca să nu mai prelungească umilința.

Aş vrea să adaug aici că în niciun caz nu-mi stă în obicei să privesc sau să vorbesc despre treburile personale ale celorlalți. De altfel, nu pot suporta nici glumele scatologice sau bârfa de

joasă speță. Dar, cum aveam acces acum la aceste lucruri, datorită darurilor similare cu ale lui Buddha pe care le posedam, adică Ochiul Ceresc, Urechea Cerească şi Conştiința Celorlalți, nu vă povestesc aceste detalii intime evidente decât ca să puteți să judecați cât mai obiectiv ceea ce urmează să se întâmple. De-a lungul istoriei, mulți conducători au fost afectați negativ ba de vezică, ba de intestine sau alte părți intime care nu funcționau cum trebuie. Nu a pierdut Napoleon bătălia de la Waterloo pentru că nu putea sta călare din cauza hemoroizilor?

La ora unu, nerăbdătorii noştri călători au început coborârea în canionul care constituia partea centrală a Muntelui Clopotul de Piatră. Erau cu toții uşor dezorientați din cauza diferenței de fus orar, a zdruncinăturilor din timpul călătoriei cu autocarul şi a ultimelor răbufniri ale răului de maşină. Iar engleza domnişoarei Rong nu le-a uşurat situația în niciun fel. După ce a încercat în zadar să-şi aducă aminte cum se zice în engleză „est", „vest", „nord" şi „sud", a hotărât să le dea următoarele indicații: „Coborâți pe partea cu umbră, vedeți peşterile templu, urcați pe partea cu soare, ajungeți la autocar". Desigur, aceste indicații depind în mod esențial de momentul zilei. De fapt, sunt bazate în totalitate pe ipoteza că partea cu umbră şi partea cu soare rămân neschimbate chiar şi după ce soarele a fost ascuns complet de nori de furtună negri ca pucioasa.

Celor care vor ajunge vreodată în regiunea Lijiang, trebuie să le spun că iarna e cel mai indicat anotimp pentru a o vizita. Iarna este anotimpul secetos. Chiar şi târziu în decembrie, zilele sunt în mod normal calde şi plăcute, în nopțile răcoroase o bluză cu mânecă lungă sau un pulover subțire fiind suficiente, asta, desigur, în cazul în care nu sunteți o persoană ca Heidi, care preferă straturile: vestă impermeabilă din goretex, pantaloni din polar, cămaşă pretratată cu factor de protecție solară 30 şi substanță împotriva țânțarilor, o şapcă ce reține căldura şi o pătură din material special foarte uşor cântărind mai puțin de o sută de grame – cu alte cuvinte, un arsenal compact de îmbrăcăminte de ultimă tehnologie cu care să poată face față oricărui tip de condiții adverse. Şi nu râd de Heidi când spun asta, pentru că s-a dovedit în final că ea a fost singura cu adevărat pregătită pentru țânțarii împătimiți după

americani şi pentru norii gata să ofere o demonstrație copleşitoare sub forma unui minipotop neaşteptat.

Când a început ploaia, cu primii stropi calzi ca nişte lacrimi, călătorii noştri se răzlețiseră de mult ca oile, pe o suprafață cât mai întinsă. Fiecare o luase la picior în căutarea propriei aventuri unice. Roxanne o luase în sus pe deal, urmată de Dwight şi Heidi. Wyatt şi Wendy se pierduseră imediat pe nişte poteci mai ferite ca să se poată giugiuli şi pipăi în voie. Marlena şi Esme au acceptat invitația lui Harry de a umbla după animale şi faimoşii pini cu crengi care seamănă cu încheieturile contorsionate de artrită ale unui bătrân. Bennie şi Vera au apucat-o în jos pe una dintre cărările cele mai puțin stabile din punct de vedere al gravitației, prinşi fiind din discuția lor despre construcția unui nou Muzeu al Artei Asiatice şi diferitele moduri de a îmbina inovația cu tradiția. Moff şi Rupert s-au îndepărtat în pas de alergare, cu fiul luând-o în scurt timp cu mult înaintea tatălui, moment în care îi şi venise pofta să-şi cațăre trupul cel tânăr şi suplu pe peretele abrupt al unei stânci, pe vârful căreia se găsea o peşteră înconjurată de tot felul de formațiuni stâncoase. Şi-a croit drum prin pietrişul de la baza peretelui, a trecut peste un gard jos din sfoară şi a început ascensiunea. La baza stâncii se afla o plăcuță în chineză pe care scria: „Intrarea interzisă! Pericol!”.

În curând toate crăpăturile de pe suprafața stâncii canionului se umplură cu apă, iar pe măsură ce ploaia se întețea, întreaga vale răsuna foarte puternic, zgomotul fiind un amestec între şuieratul vântului şi pietre care se lovesc unele de altele. Era ca o orchestră de clopote de piatră, echivalentul chinezesc al harpei eoliene. Auzind acest sunet, îți puteai închipui că de aici vine numele muntelui, dar, de fapt, numele venea de la o formațiune stâncoasă aflată pe vârful muntelui, care seamănă cu un clopot. De-a dreptul prozaic. În orice caz, sunetul era la fel de puternic ca al unui clopot, adică suficient de puternic ca să acopere strigătele oamenilor care încercau să comunice între ei.

— Rupert! strigă Moff.

Niciun răspuns.

— Încotro? îi strigă Marlena lui Harry care se tot uita în susul şi-n josul potecii.

Cuvintele ei căzură fără să fie auzite pe fundul canionului, alături de alte zeci de mii de strigăte, pierdute în negura timpului.

Pe scurt, potecile deveniseră periculos de alunecoase, iar toți au făcut gestul cel mai natural, pe care oamenii îl tot repetă de douăsprezece secole încoace, adăpostindu-se într-una din cele şaisprezece peşteri şi temple care punctau versanții Muntelui Clopotul de Piatră.

Marlena, Esme şi Harry erau cel mai aproape de locul unde fusese construit templul principal, care nu mai exista acum, în timpul regatului Nanzhao, în jurul secolului IX. Stâlpii decorativi şi acoperişurile de țiglă pe care le distingea Harry prin perdeaua de ploaie erau rezultatul unei restaurări din timpul dinastiei Qing, cu doar o sută şi ceva de ani în urmă, fiind renovate în ultimii ani după ce fuseseră practic distruse în timpul Revoluției Culturale. Cei trei vizitatori uzi leoarcă au luat-o în sus pe poteca în zigzag târându-şi picioarele, iar când au ajuns la unul dintre templele aflate în spatele unei curți, au fost năuciți de priveliştea străveche care li s-a înfățişat. Cum cădea ploaia pe streşini, se forma o perdea ca de ceață, un fel de peliculă în spatele căreia se afla o fată frumoasă cu un turban pe cap şi o haină într-o nuanță țipătoare de roz care-i cânta unui băiat; acesta o acompania la un instrument cu două corzi, erhu, instrument care posedă acea versatilitate sonoră de a trece de la suspinele unei fete îndrăgostite la nechezatul unui cal cuprins de spaimă. Călătorii noştri se apropiară, dar cuplul de cântăreți rămânea în continuare indiferent la intruşi.

— Crezi că sunt reali? întrebă Esme.

Marlena nu răspunse nimic. Probabil erau două fantome înghețate în timp, trăind la infinit un moment care a însemnat mult pentru ele, s-a gândit ea.

Cântecul femeii crescu în intensitate, iar vocea îi tremura atingând înălțimi nepământene. Bărbatul îi răspunse cu un alt cântec. Au continuat tot aşa, când el, când ea, dând dovadă de o energie incredibilă în menținerea acelui vibrato de triluri. Bărbatul veni către frumoasa femeie pentru ca la sfârşit ea să se sprijine de pieptul lui, lăsându-se pe spate ca o violă care se întoarce în carcasa ei protectoare, moment în care el o cuprinse în brațe.

— *Halo!* se auzi o voce de femeie strigând din senin.

Când s-au întors să vadă ce se auzise, Harry, Marlena şi Esme dădură cu ochii de o femeie îmbrăcată într-un taior roz care stătea sub streaşina unei clădiri vecine şi făcea semne disperate cu mâinile. În spatele ei se aflau doi bărbaţi, unul cu o cameră de luat vederi în mână şi celălalt cu un microfon din acela lung. Era, desigur, echipa de filmare de care pomenise bătrânul de la intrare în instrucţiunile date domnişoarei Rong, aceleaşi instrucţiuni pe care ea nu le înţelesese.

— O, Doamne, vă stăm în drum? le strigă Marlena înapoi. Ne cerem scuze. Nu am ştiut…

Femeia şi echipa ei de filmare ieşiră de sub streaşină şi alergară spre ei. Cei doi cântăreţi în costume se apropiară şi ei, bărbatul având în mână o ţigară aprinsă.

— Nicio problemă, nicio grijă, spuse femeia pe un ton plin de amabilitate. Sunteţi din UK? Toţi trei?

— Din America, SUA, toţi trei, răspunse Harry.

Arătă apoi spre el, Marlena şi Esme.

— San Francisco.

— Ce frumos! spuse femeia.

Şi apoi traduse pentru echipă şi cântăreţi. Aceştia au dat din cap şi au început să vorbească între ei, ceea ce o îngrijoră pe Marlena. Ea, care fusese crescută într-o familie shanghaineză, înţelegea cam tot atâta mandarină ca şi domnişoara Rong engleză, aşa că i se părea că oamenii erau supăraţi fiindcă le stricaseră filmarea. Într-un final, femeia înveşmântată în roz le vorbi din nou în engleză.

— Facem documentar de la această regiune, pentru televiziunea naţională, pentru sensibilizare cultura minorităţii Bai, ca şi frumuseţea pitorească a Muntelui Clopotul de Piatră ca să arătăm la turiştii din toată lumea. Vrem să punem vouă întrebări. E OK?

Harry şi Marlena schimbară câteva zâmbete.

— Sigur. Cu mare plăcere.

Cameramanul se pregăti şi le făcu semn lui Harry şi Marlenei să se dea mai la stânga, mai aproape de femeia în roz. Sunetistul ridică microfonul deasupra capetelor lor. Mai schimbară câteva cuvinte în chineză şi începură să filmeze, cu femeia vorbind repede într-o mandarină de Beijing perfectă:

— După cum puteţi vedea, Templul Clopotul de Piatră, cu

bogata sa cultură, cu peşterile încărcate de istorie şi peisajele fascinante îşi merită pe bună dreptate renumele internaţional. Turiştii din numeroase ţări vin aici atraşi de decorul plăcut şi de posibilităţile educative. Aceiaşi turişti ar putea foarte bine alege să viziteze Parisul, Roma, Londra sau cascada Niagara, dar ei aleg minunatul Munte Clopotul de Piatră. Să-i cunoaştem pe doi dintre ei, o familie prosperă din San Francisco, America.

Schimbă pe engleză:

— Domnule, doamnă, spuneţi-ne, vă rog, ce părere aveţi despre Templul şi Muntele Clopotul de Piatră.

— E frumos aici, spuse Marlena, chiar şi pe ploaie.

Nu ştia dacă să se uite spre cameră sau la femeia în roz, aşa că s-a uitat în ambele părţi, când la una, când la alta, astfel încât privirea ei părea furişă şi speriată.

Harry îşi luă poziţia de televiziune, spatele mai drept, pieptul înainte, o privire dârză şi onestă drept spre cameră:

— Acest loc este într-adevăr spectaculos.

Aici făcu un gest către o grindă pictată cu migală.

— Absolut încântător. Nu avem nimic asemănător la noi în ţară. Nimic atât de vechi sau, pur şi simplu, atât de... intens, roşu intens. Arhitectura e tipic chineză şi profund istorică. O, şi de-abia aşteptăm să vedem faimoasele peşteri despre care am auzit atâtea, mai ales aceea femeiască.

Se uită spre reporteră, apoi dădu scurt din cap, indicând că scena putea fi păstrată.

Femeia începu iar în mandarină:

— Chiar şi copiii sunt atât de fascinaţi încât îşi imploră părinţii să-i aducă la Muntele Clopotul de Piatră.

Îi făcu semn cameramanului şi acesta începu imediat s-o filmeze pe Esme, care se plimba prin curtea plină cu arbuşti golaşi de liliac indian şi vase mari cu cireşi sălbatici, cu mugurii lor roz în diferite stadii de înflorire. La celălalt capăt al curţii, o femeie bătrână stătea pe un scaun cu un copil mic în braţe, mama şi respectiv fiica îngrijitorului templului care locuiau acolo. Lângă ele stătea un căţel Shih Tzu, ştirb şi surd, cu blana albă plină de murdărie. Îi amintea lui Esme de căţeluşul de la hotel. Când a simţit-o că se apropie, căţelul a sărit, a răsturnat un scaun scund şi s-a prefăcut că se repede la ea, lătrând cu furie. Esme a ţipat.

— Fetițo, strigă femeia care lua interviul. Vino puțin să te întrebăm de ce te-au adus părinții aici.

Esme se uită întrebător la mama ei, iar Marlena îi făcu un semn aprobator din cap. Când Esme se întoarse lângă ei, femeia o împinse între mama ei şi Harry şi spuse:

— Tu fericită să fii aici cu mama şi tata, venit atât de departe ca să bucurați de frumosul Templu Clopot de Piatră. Da?

— Nu e tatăl meu, spuse Esme cu ciudă.

Se scărpină în cot. Mâncărimea de la pişcăturile țânțarilor o făcea să fie şi mai nervoasă.

— Scuze. Poți să repeți? întrebă femeia.

— Am *spus* că *ea e* mama mea, dar el *nu e* tatăl meu.

— O, scuze, scuze.

Femeia se simțea acum complet încurcată. Americanii ăştia sunt tot timpul atât de direcți. Nu ştii niciodată la ce ciudățenii să te aştepți de la ei. Să recunoşti aşa deschis sexul în afara căsătoriei şi copiii ilegitimi.

Femeia îşi adună gândurile, căutând o nouă abordare şi-şi reluă interviul în engleză:

— Cu puțin timp în urmă, ați ascultat o frumoasă baladă populară a minorității Bai, fata de la munte cântându-i băiatului. Această baladă tradițională e cântată în fiecare zi de mii de ani. La voi în țară aveți şi voi baladă de Crăciun de acum două mii de ani până acum. E adevărat sau nu?

Marlena nu se gândise niciodată la Crăciun în felul acesta.

— E adevărat, aprobă ea plină de solicitudine.

— Poate, acum, că ați ascultat cântecul nostru tradițional, putem să ascultăm şi noi pe al vostru.

Camera luă un prim-plan cu Marlena, Esme şi Harry, iar microfonul fu coborât.

— Şi acum ce facem? întrebă Harry.

— Cred că vor să cântăm, îi şopti Marlena.

— Glumeşti!

Reportera zâmbi şi începu să râdă.

— Da! Da! zise ea, bătând din palme. Acum voi cântați balada.

Harry făcu un pas în spate.

— O, nu, spuse el şi îşi ridică mâinile. Nu, nu. Nu se poate.

Arătă spre gât.

— Foarte rău. Doare, inflamat, nu pot să cânt. Durere mare. Chiar contagios. Cred că e grav. Nici nu ar trebui să fiu aici.

Şi ieşi din cadru.

Femeia care lua interviul o apucă pe Marlena de cotul muşcat de ţânţari.

— Tu. Te rog cântă cântec tradiţional de Crăciun. Tu alegi. Cântă!

— *Jingle Bells*? se auzi vocea lui Esme. Microfonul se înfipse sub nasul ei.

— *Jingo Bell,* repetă femeia. Da! E baladă frumoasă. De la Clopotul de Piatră la *Jingo Bell*[17]. Rog. Începeţi!

— Hai, mami, spuse Esme.

Marlena era îngrozită de ceea ce plănuise fiica ei. Din toate momentele, Esme îşi alesese să fie cooperantă tocmai acum. Harry se îndepărtă încet, râzând şi strigându-le drept încurajare:

— Da, aşa, cântaţi! O să fie minunat!

Camera se porni să filmeze. Ploaia continuă în fundal, iar vocea lui Esme acoperi vocea piţigăiată a mamei ei. Lui Esme îi plăcea la nebunie să cânte. Una dintre prietenele ei avea un aparat pentru karaoke, iar ea cânta cel mai bine dintre toate prietenele ei. De curând descoperise că nu trebuie neapărat să te ţii de notele standard; poţi să le ocoleşti şi apoi să revii la melodie când şi unde vrei tu. Iar dacă simţeai muzica adânc, visceral, îţi ieşea în mod firesc un vibrato. Ştia cum să facă chestia asta mai bine decât toţi cunoscuţii ei. Se simţea atât de mândră de acest lucru încât i se pusese ceva în gât, ceva care a dispărut în momentul în care a început să cânte.

Cântecul Marlenei şi al lui Esme se auzea din ce în ce mai slab pe măsură ce Harry se îndepărta. Apucând-o pe o cărare care ducea în sus, se pomeni curând în faţa uneia dintre faimoasele peşteri, şi-a imaginat el, cu sculpturi în mărime naturală. Îi amintea de reprezentările cu Naşterea Domnului. Figurile sculptate purtau urme clare de reparaţii, iar din cauza luminii slabe era greu să distingi trăsăturile cizelate. Ca multe artefacte religioase, şi acestea fuseseră profanate în timpul Revoluţiei Culturale, nasurile şi mâinile le fuseseră tăiate. Harry se întreba în ce fel profanaseră Gărzile Roşii Peştera Organelor Genitale Femeieşti. Şi oricum, unde naiba era peştera aia? Toate indicatoarele erau în chineză. După ce ar

trebui să se ghideze? Încercând să şi-o imagineze, în faţa ochilor îi apăru sexul îmbietor al Marlenei, stând întinsă şi cu picioarele desfăcute într-un loc secret de pe deal. Simţi imediat o mişcare în zona mediană, dar nu era vorba de pasiune.

La naiba, trebuia să facă pipi. Şi nu avea nicio şansă să găsească drumul înapoi la toaleta mizerabilă de mai devreme. Se uită în spate şi le văzu pe Marlena şi Esme performând încă în curte. Bătrâna se alăturase şi ea publicului restrâns. Ţinea copilul în braţe şi-l punea să bată din palme în ritmul încă unei strofe din *Jingle Bells.* Harry chicoti şi-şi continuă drumul până când ieşi din raza vizuală a celorlalţi. De fapt, descoperi că se afla la capătul cărării. Iar acolo, ce noroc, dădu peste un pisoar. Acesta era săpat în piatră, avea cam o jumătate de metru lăţime şi un pic mai mult de jumătate de metru înălţime, cu un recipient care la prima vedere părea să dea pe dinafară, plin cu urină şi chiştoace. (În realitate, era apă de ploaie amestecată cu ofrande sub formă de beţişoare de tămâie.) Pereţii erau uşor văluriţi, dar netezi, ceea ce l-a făcut pe Harry să creadă că secole de-a rândul bărbaţi ca el îşi căutaseră uşurarea în acelaşi mod. (Greşit. Piatra fusese sculptată şi şlefuită ca să semene cu o vulvă.) Iar anumite părţi ale pisoarului erau decorate cu un fel de graffiti. (Caracterele chinezeşti respective gravate în piatră erau de fapt atribuite Zeiţei Organelor Genitale Femeieşti, sursa tuturor vieţuitoarelor, aducătoarea de veşti bune femeilor sterile. „Deschideţi-mi larg uşa", era traducerea, „ca să pot primi karma bună de pretutindeni".) Harry îşi oferi karma într-un şuvoi lung şi sonor. În sfârşit, prostata lui se hotărâse să coopereze, ce uşurare!

În depărtare, reportera se hotărâse să-l mai tragă niţel în cadru pe bărbatul caucazian ca să scoată în evidenţă faptul că veniseră turişti de peste tot din lume. Echipa de filmare urca pe cărare. De la o distanţă de vreo zece metri, cameramanul îşi reglă obiectivul fixându-l asupra lui Harry, care rânjea extatic în timp ce-şi dădea drumul. Cameramanul, la rândul său, dădu drumul unui şuvoi de invective. Şi îi informă cu promptitudine pe ceilalţi în legătură cu ceea ce văzuse. „Nenorociţi aroganţi!" Însoţit de sunetist şi de cântăreţ, alergară în direcţia celui mai sfânt şi acum celui mai profanat loc de închinăciune, strigând furioşi. Marlena şi Esme îi

urmară, nedumerite şi speriate.

Harry fu surprins văzând grupul gălăgios şi agitat care venea spre el. Se uită în jur să vadă dacă nu cumva templul luase foc. Urmau să se înece în vreun potop neaşteptat sau ce? De ce erau bărbaţii ăia aşa de agitaţi? Porni spre scandalagii. Şi, spre surprinderea lui, se trezi înconjurat: cei trei bărbaţi îl scuipau şi arătau spre el, cu feţele contorsionate de furie. Nu era nevoie să înţelegi chineza ca să-ţi dai seama că-l făceau albie de porci. Chiar şi femeia în costumul roz, deşi mai puţin turbată, avea pe faţă o expresie ostilă:

— Ruşine! Ruşine! striga ea.

Harry se feri de o lovitură cu bâtul microfonului şi se refugie lângă Marlena.

— Ce naiba aţi făcut tu şi Esme?

Cuvintele îi ieşiră pe gură complet aiurea, dar ţi se poate întâmpla asta când ai senzaţia că vei fi linşat în următoarele cinci minute.

— Ce naiba ai făcut *tu*? îi replică Marlena. Tot urlă ceva despre urinat. Ai urinat pe vreun altar?

El se simţi jignit.

— Sigur că nu. Am folosit un pisoar în aer liber…

Şi chiar în timp ce pronunţa cuvintele, îşi dădu seama de groaznicul adevăr.

— Ra-hat!

O văzu pe femeia în costum tradiţional scoţând un telefon mobil ca să-l anunţe pe şeful minorităţii Bai în legătură cu ce se întâmplase. Uimitor, se minună Harry, au reţea aici, la mama dracului.

Restul acelei memorabile după-amiezi l-au petrecut încercând cu disperare să-i adune pe toţi în autocar ca să poată fugi de acolo cât mai repede. Paznicii parcului Bai i-au găsit pe Wendy şi Wyatt pe jumătate despuiaţi într-o altă peşteră. Pe Rupert au fost nevoiţi să-l salveze din vârful unei prăjini instabile, iar în timpul manevrelor, au fost distruse nişte porţiuni cu plante protejate şi picioarele unui zeu sculptat. Ca să se adăpostească de ploaie, Dwight spărsese uşa încuiată cu lacăt a unei clădiri despre care crezuse că era un şopron abandonat, iar el, Roxanne şi Heidi îşi făcuseră culcuş înăuntru. Când i-au găsit paznicii parcului în acest templu din afara perimetrului deschis publicului, au strigat la ei să iasă

afară. La auzul acelor amenințări ininteligibile, Dwight şi Roxanne s-au înarmat cu bețe amenințându-i pe paznici pe care-i luaseră drept hoți periculoşi. Heidi țipa ca din gură de şarpe sigură că va fi răpită şi vândută ca sclavă sexuală.

Bătrânul de la intrare se dovedi a fi şeful minorității Bai. Țipă la domnişoara Rong cerând să i se plătească o amendă substanțială pentru toate aceste nelegiuiri de nedescris. Când îşi dădu seama că ea nu înțelege o vorbă din ce îi spune, trecu pe mandarină făcând-o cu ou şi cu oțet, încât femeia începu să plângă şi toată lumea fu martora umilinței ei. Până la urmă, bătrânul zise că fiecare dintre „huliganii americani" trebuie să plătească „un preț mare – o sută de *renminbi,* da, ați auzit bine, o sută!"

Ce bine, se gândi Bennie, când domnişoara Rong îi spuse de amendă. Însemna mai puțin decât o amendă pentru parcare neregulamentară în San Francisco. Toată lumea a scos din pungă banii, bucuroasă să scape doar cu atât. Când i-au înmânat teancul şefului, acesta a gesticulat şi a strigat din nou la domnişoara Rong. A ridicat banii să-i vadă toată lumea, i-a lovit o dată cu palma arătând cu degetul spre spatele autocarului, la fețele nedumerite întoarse spre el şi apoi i-a mai lovit o dată. La fiecare palmă, domnişoara Rong a tresărit, dar şi-a ținut buzele strânse şi ochii în pământ.

— O, Doamne, spuse Wendy.

La urcarea în autocar, domnişoara Rong avea ochelarii aburiți. S-a aşezat în față, tremurând din toate încheieturile. Nu a mai numărat capete şi nici nu a mai vorbit în microfon explicându-le ce urmau să vadă sau să facă.

Pe drumul spre hotel, cei mai mulți dintre prietenii mei au fost tăcuți, singurul zgomot care se auzea fiind cel al unghiilor scărpinând pielea. Se opriseră pe drum pentru obişnuita pauză de pipi, unde un nor de țânțari se abătuse asupra lor ca şi cum ar fi fost armata Bai pornită pe urmele lor. Heidi a împărțit cremă cu hidrocortizon. Era oricum prea târziu pentru DEET{18}.

Bennie era epuizat. Umerii îi atârnau greu. Era oare un semn de rău augur prevestind cele ce vor urma? Oare ceilalți credeau că era *numai* vina lui pentru că alesese un ghid prost? Se străduia aşa de tare ca totul să iasă perfect, făcea lucruri de care ei habar n-aveau! Şi acum, în loc de mulțumiri, numai

plângeri, reproşuri şi furie.

Dwight fu cel care sparse tăcerea. Spuse că ar fi trebuit să existe indicatoare şi în alte limbi la Templul Clopotul de Piatră. De unde să fi ştiut el că era un templu şi nu un coteț de găini? Vera îl privi cu reproş. „Şi totuşi, asta nu înseamnă că poți să spargi uşi cum îți vine ție.” Era supărată pe toți bărbații, mai puțin pe Bennie. Toți se comportaseră ca nişte masculi fără minte care cred că e dreptul lor să ignore regulile. Harry încerca să facă față situației, deşi se simțea ca un idiot şi era sigur că şi Marlena împărtăşea această părere despre el. *Țipase* la ea, o acuzase când el fusese idiotul care-i scosese din minți pe oamenii de la televiziune. Se aşezase în fundul autocarului, ca într-un fel de autoexil. La rândul ei, Marlena rumega la cele spuse de Harry. Detesta să se țipe la ea, mai ales de către figuri autoritare. Tatăl ei făcuse la fel şi acum nu se mai simțea intimidată, ci doar paralizată de furie.

Wendy era complet neafectată de cele întâmplate. Sprijinită de umărul lui Wyatt, chicotea la gândul că fuseseră prinşi în flagrant. În mod ciudat, găsea acest lucru excitant. Îi comunică acest gând şi lui Wyatt, pe un ton insinuant. El aprobă din cap, dar nu deschise ochii. După părerea lui, ceea ce făcuseră nu era deloc o chestie tare. Mersese în excursii ecologice în care el fusese cel care trebuia să-i vâneze pe turiştii care călcau în picioare flora locală sau încercau să ascundă vreo şopârlă şi s-o ia cu ei drept suvenir sau ca s-o vândă. Nu-i plăcea să vadă oameni care nu dau doi bani pe reguli. Plus că detesta să fie chiar el vinovat de acest lucru.

Esme stătea lângă mama ei, fredonând voioasă *Jingle Bells*. Spera ca oamenii aceia să folosească totuşi partea cu ea cântând.

Când autocarul a ajuns la hotel, domnişoara Rong i-a murmurat câteva cuvinte laconice şoferului care s-a dat jos, lăsând-o singură cu pasagerii. Continua să-şi țină privirea în pământ. Încet, ezitând, le spuse celor aflați în grija ei că de a doua zi nu-i va mai însoți. Şeful minorității Bai îi spusese că urma să raporteze incidentul la biroul central de turism. Şeful ei o sunase deja şi o chemase la raport. Va fi dată afară, asta e sigur. Dar lor nu trebuie să le fie milă de ea, nu. Fusese vina ei. Ar fi trebuit să-i țină la un loc, ca grup, să le explice ce aveau voie să vadă. Aceasta era responsabilitatea ei, slujba ei.

Îi părea rău că nu ştiuse cum să lucreze cu „un grup atât de individualist, cu păreri diferite, nu toți de acord”. Din moment ce erau „atât de dezagreabili”{19}, ar fi trebuit să ia măsuri mai dure ca să-i împiedice să nu comită „păcatul încălcării regulilor”. La acest moment, ochelarii îi erau stropiți de lacrimi, dar nu-i ştergea. Îşi ținea corpul încordat ca să nu izbucnească în plâns.

În ciuda incompetenței ei evidente, prietenilor mei le părea rău la gândul că-şi va pierde slujba. Era un lucru groaznic. Se uitară unul la altul cu coada ochiului, nesiguri ce să spună.

Înainte ca ei să se decidă, domnişoara Rong inspiră o dată lung şi tremurător ca să-şi vină puțin în fire, îşi luă servieta de plastic şi coborî din autocar.

Prietenii mei săriră toți.

— Ce încurcătură, zise Moff.

— Ar trebui să-i dăm un bacşiş de despărțire, sugeră Harry. De ce n-am aduna nişte bani acum?

— Cât? întrebă Roxanne. Două sute de *renminbi*?

— Patru, zise Vera.

Harry ridică din sprâncene.

— Patru? Asta ar însemna aproape cinci mii de la toți. Poate e cam mult. O să creadă că ne e milă de ea.

— Şi nu ne e milă? zise Vera. E lucru ştiut că în China nu-ți dau ajutor de şomaj dacă eşti concediat.

— Eu voi da mai mult, spuse Bennie.

Toată lumea protestă.

Bennie adăugă jenat:

— Păi, cam e vina mea că am ales-o.

Nimeni nu se grăbi să-l contrazică, remarcă el, şi atunci se simți umilit şi respins, ceea ce-l tulbură profund.

— Dacă ştim că o să fie dată afară, de ce nu semnăm o petiție? zise Wendy.

Dwight pufni.

— Unde te crezi, în Berkeley? Plus că ea chiar e un ghid prost…

Brusc, domnişoara Rong era din nou în fața lor. Prietenii mei sperau să nu le fi auzit discuția.

— Am uitat să vă spun ceva, începu ea.

Fostul ei grup o asculta cu o atenție politicoasă.

— Un lucru în plus şeful minorității Bai spus mie. Important

să spun vouă.

Aoleu. Şeful vrea mai mulți bani, se gândi Bennie. Douăzeci de dolari de fiecare era prea frumos. Acum o să-i uşureze de câteva mii.

De data asta domnişoara Rong nu-şi mai ținea privirea în pământ. Avea părul înfoiat, o coamă încărcată cu electricitate statică. Privea drept înainte, ca şi cum ar fi văzut viitorul pe geamul din spate al autocarului.

— Şeful spus la alte birouri de turism să nu vă mai lase în țară... nu plimbare cu telecabina până la Pajiştea Iacului, nu concert de muzică veche, nu locuri pentru turişti. Pentru că adică nu mai puteți să bucurați de frumusețile din Lijiang sau provincia Yunnan sau China...

Bennie simți că i se face rău. În fața ochilor lui, întregul plan de călătorie se făcea bucăți, un dezastru total.

— Spus că pentru că murdărit Peştera Lucrurilor Femeieşti, toți de aici nu o să aveți niciodată copii, descendenți, viitor...

Dwight îi aruncă o privire potențialei mame a potențialilor săi copii. Roxanne se uită înapoi la el.

Vocea domnişoarei Rong crescu în intensitate, răsunând peste capetele lor:

— Spus că niciun milion de dolari nu de-ajuns să îndrepte răul... Spus că va zice tuturor zeilor să le dea străinilor blesteme, karma rea, să-i urmărească toată viața asta şi următoarele, în țara asta şi altele, mereu fără oprire.

Lui Heidi i se declanşă alarma de panică.

Domnişoara Rong inspiră adânc şi, chiar înainte să se dea jos din autocar, le mai spuse pe un ton evident victorios:

— Cred că e bine să ştiți asta.

În acel moment, toți cei doisprezece prieteni ai mei şi-au imaginat bivolul de apă, îngropat în noroi până la genunchi.

4 – Cum a dat fericirea peste ei

La cină, cei doisprezece prieteni ai mei au mers pe jos câteva străzi în partea istorică a oraşului, până la restaurantul Valea Abundenței pe care îl refuzaseră de dimineață. Acum se resemnaseră cu meniul pe care eu îl numisem „o degustare de delicatese iernatice". Nimeni nu mai avea chef să caute alternative mai „spontane" sau mai „autentice". Erau doar bucuroşi că, la prima vedere, încă nu se răspândise vorba în Lijiang despre nefericita lor excursie la Templul Clopotul de Piatră. Nu numai că restaurantul le lăsase un mesaj la recepție că vor putea degusta acelaşi meniu seara, ba chiar proprietarul le oferise şi un bonus pe care-l numise „surprize gratuite".

Prima surpriză a fost restaurantul în sine. Era fermecător, nu avea deloc aspectul unui local turistic. Eu, desigur, ştiam acest lucru de la început. De aceea îl şi alesesem. Clădirea era înghesuită, dar pitorească, o fostă locuință a cărei curte fusese transformată în locuri pentru servit masa, cu fața spre micul canal, parte din dantelăria de canale care traversa Lijiangul. Dacă te aşezai chiar la margine, puteai să-ți înmoi degetele de la picioare în cursul liniştit de apă. Mesele şi scaunele erau vechi, pline de personalitate la modul acela foarte apreciat de amatorii de antichități americani ai momentului, fără reparații, cu toate zgârieturile şi urmele de mucuri de țigară la vedere, cu bucățelele de mâncare datând de-acum un secol pe post de umplutură în crăpături.

Când li s-au adus berile, au ținut un toast sumbru:

— Pentru vremuri mai bune de acum înainte.

— Mult mai bune.

Dwight a propus imediat un vot democratic dacă să plece a doua zi din Lijiang ca să înceapă cât mai curând călătoria prin Birmania. Când a întrebat cine e pentru, singurii care nu au răspuns au fost Bennie, Vera şi Esme.

Bennie avea motive serioase să se teamă de o plecare inopinată. Dacă plecau mai devreme, lui i-ar fi revenit responsabilitatea de a cârpi un nou itinerar. O zi în Ruili, oraşul de la graniță şi trei zile în plus în Birmania – cu ce va umple acest timp? Dar nu a făcut niciun comentariu când a

votat împotrivă, pentru că nu voia să pară deplasat. Ar fi trebuit să ştie mai bine şi să nu admită un vot democratic în cadrul unei expediții turistice. Din moment ce eşti conducător de grup, nu ai de ales: trebuie să fii un conducător absolutist.

Vera a încercat să-şi exercite dreptul de veto al şefului, obişnuită fiind să lucreze în cadrul unei organizații al cărei şef suprem era. Ca un lider înnăscut ce era, avea pretenția să se ajungă la un consens, iar prin intermediul deciziilor unilaterale şi a faimoasei ei priviri care te îngheța, reuşea să-l şi obțină. Dar aici, în China, era doar o voce din mulțime. Când s-a votat, a făcut apel la rațiunea grupului:

— Prostii, nu cred nicio secundă că şeful minorității Bai are influența necesară ca să ne interzică accesul în alte locuri. Gândiți-vă şi voi, poate el să intre pe internet şi să le trimită o sută de e-mailuri amicilor lui? Sigur că nu.

— Şi totuşi, avea telefon mobil, îi aminti Moff.

— Mă îndoiesc că-şi va irosi minutele prețioase ca să se plângă de isprava noastră. Ne-a amenințat doar pentru că era foarte furios, *nu* că nu ar fi avut de ce.

Ridică dintr-o sprânceană şi se uită la Harry, Dwight, Moff şi Rupert.

Trecu apoi la argumentul sentimental:

— După cum ştiți cu toții, această călătorie a fost pusă la cale cu dragoste de scumpa noastră prietenă Bibi Chen, organizată cu minuție în ideea că va fi educativă şi spirituală. Dacă dăm bir cu fugiții acum ca nişte şoareci speriați, vom rata unele dintre cele mai speciale aventuri din viața noastră. Nu vom simți stropii spectaculoaselor cascade din defileul Saltul Tigrului…

Esme îşi coborî puțin colțurile gurii. Ar fi trebuit să meargă şi acolo?

— Nu vom mai călări împreună cu localnicii tibetani pe Pajiştea Iacului…

Aici ciuliră urechile Roxanne şi Heidi; amândouă avuseseră ponei în copilărie.

Vera continuă:

— Şi ce şanse credeți că aveți în viața asta să vedeți o păşune alpină la 5.000 de metri altitudine? Foarte puține.

Dădu din cap cu solemnitate aprobând cele spuse de ea însăşi.

— Cât despre picturile murale de la Guan Yin, templul din secolul XVI…

Biata Vera, aproape îi convinsese, până să menționeze picturile murale. Bine, zeițele erau ramura preferată a Verei din istoria artei, dar ceilalți tresăriră înspăimântați când pomeni de Guan Yin. Alt templu? Nu, fără temple, vă rugăm. Vera lovi cu degetul în itinerarul pe care-l ținea în mână ca pe Declarația de Independență.

— Pentru asta am venit. Pentru asta am plătit. Asta vreau să fac. Votez împotrivă şi vă conjur şi pe voi să vă gândiți mai bine.

Se aşeză.

Esme votă şi ea împotrivă cu mâna ridicată pe jumătate.

Vera arătă spre Esme ca s-o vadă toată lumea.

— Încă un vot împotrivă.

Când i se ceru să-şi justifice votul, Esme ridică din umeri. Nu putea să spună. Adevărul era că se îndrăgostise fără speranță. Puiul de Shih Tzu era din ce în ce mai slăbit. Când încerca să meargă, se împiedica şi cădea. Refuza resturile de mâncare chinezească pe care i le dădeau frumusețile de la hotel. Esme simțise şi o umflătură pe burtica lui. Cele care aveau grijă de el păreau complet indiferente la înrăutățirea stării cățelului. Umflătura, spuseseră ele, nu era nimic, apoi una arătase cu degetul spre propria bărbie sugerând că nu era mai grav decât un coş.

— Fără griji, o asiguraseră pe Esme, gândindu-se că voia să scadă din preț. Dai mai puțini bani. O sută de *kuai* OK.

— Nu, nu e asta. Nu pot să-l iau pentru că sunt într-o călătorie.

— Ia, ia, replicaseră ele. Optzeci de *kuai.*

Aşadar, în timpul votului, Esme nu putea decât să stea supărată, cu pieptul încordat să nu izbucnească în plâns. Nu putea să le explice celorlalți, nu în fața lui Rupert, care, de câte ori cineva se referea la ei amândoi cu apelativul „copiii", îşi dădea ochii peste cap. Nu i se adresa niciodată, şi când i se spunea să stea lângă ea, îşi ținea nasul îngropat în carte. Plus că nu vedea să-i pese vreunuia dintre adulți de moartea unui cățeluş. „E doar un câine", ar spune ei. „Există oameni care o duc mult mai rău." Auzise scuza asta de atâtea ori că-i venea să vomite. Nu le păsa de alți oameni, doar de călătoria lor

tâmpită, dacă o să merite banii pe care i-au plătit, în țara asta sau în cealaltă. Nici cu mama ei nu putea să vorbească despre asta. Mama ei încă îi spunea *wawa,* un diminutiv chinezesc pentru „bebeluş". *Wawa,* sunetul pe care-l scoate o păpuşă din acelea care plâng. Detesta să i se spună aşa. *„Wawa,* ce eşarfă să-mi pun?", o întrebase mama ei în acea dimineață cu o voce afectată ca de copil. *„Wawa,* mi se vede burtica?", „Cum crezi că-mi stă mai bine, *wawa,* cu părul strâns sau desfăcut?". *Ea* era o *wawa* care se *prostea* în halul ăla din cauza lui *Harrry* Bailley ăla cu mâinile lui păroase cu tot. Chiar nu-şi dădea seama ce prefăcut oribil era?

Dwight întrebă dacă are cineva ceva de adăugat înainte de a declara votul oficial închis. Eu strigam din răsputeri: *Opriți-vă! Opriți-vă! Nici nu se pune problema să plecați mai devreme din China!* Era o nebunie. Dacă ar fi ştiut că sunt acolo, le-aş fi explicat de ce era o prostie din partea lor să vrea să plece mai devreme. Plănuisem itinerarul cu mare atenție, explicit, să se poată bucura de câte un pic din tot ce era mai bun, să-i fac să se simtă asemenea „libelulelor care survolează suprafața apei". În ritmul ăsta, nu vor ajunge nici să atingă un pic suprafața.

Pinul noduros, le-aş fi spus, puneți mâna şi simțiți-l. Asta înseamnă China. Horticultori din lumea întreagă au venit să-l studieze. Cu toate acestea, nimeni nu a reuşit să explice de ce creşte contorsionat ca un tirbuşon, la fel cum nimeni nu poate să explice *cu adevărat* China. Dar, la fel ca şi copacul, ea există, veche, îndărătnică şi spectaculoasă în ciudățenia ei. În copacul acela se găsesc în stare pură elementele care i-au inspirat pe artiştii chinezi secole de-a rândul: gestul în defavoarea geometriei, subtilul în defavoarea simetriei, curgerea neîntreruptă în defavoarea formei statice.

Cât despre temple, intrați şi atingeți-le. Asta înseamnă China. Nu vă uitați pur şi simplu la statui şi la picturile murale. Zburați până la grinzi, aşezați-vă în patru labe şi puneți-vă urechea pe dalele podelei. Ascundeți-vă după stâlpul acela şi priviți-vă în ochi cu petele de culoare. Imaginați-vă că sunteți un arhitect decorator care are o mie de ani. Începeți cu puțin budism tibetan, adăugați o urmă de budism indian, o umbră de budism han, plus câte o tuşă de animism şi daoism. Un talmeş-balmeş, ziceți? Nu, ceea ce găsim în acele temple este un amalgam *pur* chinezesc, o eleganță încântătoare şi în

acelaşi timp desuetă, o amestecătură pestriță şi magnifică ce face din China o țară care stârneşte inepuizabile curiozități. Nimic nu se aruncă sau se înlocuieşte vreodată. Dacă influența unei perioade cade în dizgrație, se construieşte peste ea. Vechile privelişti nu pier, ele există sub primul strat ciobit, gata să iasă la suprafață dacă răzuieşti un pic.

Aceasta este estetica şi, de asemenea, acesta este spiritul chinez. Acestea sunt urmele pe care le-a lăsat China în sufletele tuturor celor care au călătorit de-a lungul drumurilor ei. Dar, dacă pleci prea devreme, aceste subtilități îți scapă. Vezi doar ce-ți oferă broşurile, adică palatele proaspăt zugrăvite. Şi intri în Birmania crezând că ai lăsat China în urmă. Şi nici că te poți înşela mai tare. În Birmania sunt încă perfect vizibile urmele tenacității triburilor, tendințele contradictorii de obedință şi rebeliune, ca să nu mai vorbim de blesteme şi farmece.

Dar decizia fusese luată.

— Nouă voturi pentru, trei împotrivă, anunță Dwight. Să ținem atunci încă un toast: pentru Birmania!

Cina fu servită, „o degustare de delicatese iernatice", conținând feluri pe care le încercasem cu ocazia unei excursii precedente şi le alesesem deoarece constituiau o experiență senzuală pentru papilele gustative. Din păcate, proprietarul restaurantului a făcut câteva modificări cu care eu nu aş fi fost de acord.

Wendy a fost prima care a recunoscut că bodega de pe marginea drumului în care mâncaseră în acea după-amiază „fusese o greşeală". De-ar fi ştiut cât de mare. Totuşi, eram bucuroasă să o aud recunoscând acest lucru. Un grup spăsit e un grup mai sincer. Şi au fost foarte încântați şi de alegerea meniului făcută de mine sau cel puțin până au dat de ceea ce bucătarul numise „surprize", bonusul promis.

Prima surpriză era o rădăcină prăjită, la fel de crocantă ca şi chipsurile americane, pretindea bucătarul, şi care putea provoca o dependență asemănătoare. Cu toate acestea, rădăcinile aveau aspectul deloc apetisant de larve mari prăjite, una dintre delicatesele locale, de altfel. Dar după ce i-a convins să încerce una, grupul a devorat cu mare plăcere întregul platou, la fel ca şi următorul fel prezentat ca fiind a doua

surpriză, care, la rândul ei, părea a consta în larve, ceea ce şi erau. Apoi a urmat încă un aperitiv crocant numit „libelulă", nume pe care cei din grup l-au luat drept licență poetică, dar nu era defel.

— Asta are un uşor gust de unt, spuse Bennie.

A treia surpriză era un fel de brânză de soia picantă.

— Mănânc tofu de o viață întreagă, zise Marlena, dar asta are un gust ciudat. Nu sunt sigură că-mi place.

— Seamănă cu lămâia, dar e mai iute, spuse Harry.

— Mie nu-mi place, hotărî Vera şi îşi dădu deoparte porția.

— Nu-i rea, spuse Dwight. Te obişnuieşti cu gustul.

Mai ceru o porție.

Ceea ce degustaseră ei însă nu era substitutul din chili care se găseşte deseori în varianta de tofu de Sichuan făcută în America. Sortimentul din Lijiang era făcut din păstăile ca nişte bobițe ale frasinului țepos. Senzația înțepătoare vine de la efectul de anestezic pe care îl au bobițele asupra mucoasei. Iar specia de *Zanthoxylum* pe care tocmai o degustaseră prietenii mei nu se găsea numai în Sichuan, ci şi în regiunea munților Himalaya unde localnicii le mâncau ca pe jeleuri. Această specie are un gust mult mai iute, trăsătură cunoscută drept *ma,* şi aproape anesteziază intestinul, mai ales la cei cu o natură mai delicată. Adică Dwight, în cazul nostru.

A doua zi, când grupul s-a adunat la micul dejun, Bennie avea un anunț de făcut:

— Aproape ca prin miracol, domnişoara Rong a reuşit să ne rezerve bilete de avion pentru astăzi ca să putem să plecăm cât mai repede, ca un fel de ultim favor.

În câteva ore urmau să plece de pe aeroportul din Lijiang spre Mangshi, care se afla la numai vreo două ore de mers cu maşina de granița cu Birmania. După cum ştia şi Bennie, puțină mită înlesneşte lucrurile. Cu o seară înainte, după ce grupul votase plecarea din Lijiang, o sunase pe domnişoara Rong şi-i spusese că-i va da două sute de dolari din banii lui pe care să-i folosească aşa cum ştie ea, fără alte explicații, numai să-l scoată din încurcătură. La rândul ei, ea dăduse o parte din bani diferiților intermediari care aveau relații la hoteluri, companii aeriene şi la biroul de turism care, conform străvechiului obicei de a da *guanxi,* îşi arătaseră gratitudinea

rambursându-le aproape întregul cost al preascurtei vizite în Lijiang.

La zece dimineața, s-au îmbarcat, iar odată cu avionul ridicându-se de la pământ li se ridica şi moralul. Scăpaseră de toate necazurile doar cu câteva muşcături de țânțari şi uşurați de câteva mii de *kuai.*

Noul lor ghid, domnişoara Kong, i-a întâmpinat la aeroportul din Mangshi cu o pancartă pe care scria: „Grupul Bibi Chen". Eu am tresărit de plăcere, dar prietenii mei au fost cu siguranță luați prin surprindere. Bennie s-a prezentat imediat ca noul conducător de grup, ținându-mi locul.

— O, domnişoara Bibi nu a putut să vină? se interesă domnişoara Kong.

— Nu, nu a putut, confirmă Bennie sperând că ceilalți nu auziseră schimbul de cuvinte dintre ei.

Dacă cei de la biroul de turism habar nu aveau că organizatorul inițial al acestei călătorii murise, Dumnezeu ştie ce le mai scăpase.

Ghidul se întoarse cu fața spre grup:

— Numele meu este Kong Xianglu. Puteți să-mi spuneți Xiao Kong sau domnişoara Kong, zise ea. Sau dacă vreți, porecla mea americană este Lulu. Deci, repet, porecla e Lulu. Puteți să pronunțați?

Făcu o pauză ca să primească răspunsul corect.

— Lulu, mormăi toată lumea.

— Pardon?

Lulu îşi făcu mâna pâlnie în dreptul urechii.

— Lulu! se execută toată lumea cu ceva mai mult entuziasm.

— Foarte bine. Când aveți nevoie de ceva, doar strigați Lulu.

Repetă lungind vocalele:

— Luuu-lu!

În drum spre autocar, Lulu îi spuse lui Bennie între patru ochi:

— Am văzut raport despre problemele de la Templul Clopotul de Piatră.

Bennie se înroşi.

— N-am vrut. Adică, habar n-am avut că…

Ea ridică mâna precum Buddha cerând să se facă tăcere pentru a medita.

— Fără probleme, fără griji.

Bennie remarcă faptul că toată lumea din China care vorbea un pic de engleză repeta expresia asta: „fără griji”. Cine ştie ce australieni trecuseră pe acolo, cu toţii mormăind plini de solicitudine „fără griji” în orice situaţie. V-aţi pierdut bagajul? Fără griji! Camera e infestată de purici? Fără griji!

Bennie îşi dorea să creadă că afirmaţia „fără griji” a lui Lulu era reală, că toate problemele fuseseră rezolvate. Tot sperase să i se arate un semn că li se schimbase norocul, iar în momentul respectiv simţea că ea i l-ar putea oferi. I-a prezentat un plan clar, ştia tot ce era de ştiut şi vorbea acelaşi dialect ca şi şoferul.

Şi eu o consideram un ghid ideal. Avea o aură de încredere în sine completată de competenţă. Aceasta e cea mai bună combinaţie, mult mai bună decât aceea de timiditate şi incompetenţă, ca în cazul ghidului de dinainte. Iar cea mai proastă combinaţie este, după părerea mea, aceea de totală încredere în sine completată de o totală incompetenţă. Am întâlnit această combinaţie de mult prea multe ori, nu numai la ghizi, ci şi la consultanţi de marketing şi experţi evaluatori pentru obiectele de artă de la casele de licitaţie. Şi se regăseşte şi printre mulţi lideri mondiali. Da, iar rezultatul e mereu acelaşi: necazuri.

Pentru Bennie, atitudinea lui Lulu care spunea că n-are de ce să-şi facă griji, totul e sub control, valora cât două reţete de sedative. Dintr-odată, alcătuirea unui nou itinerar nu i s-a mai părut un lucru imposibil. Engleza ei putea fi înţeleasă, şi numai asta o plasa mult deasupra domnişoarei Rong. Săraca domnişoară Rong. Încă se simţea vinovat. Ei, asta e. Pe lângă faptul că vorbea fluent mandarina, Lulu spunea că ştie şi Jingpo, Dai, cantoneză, shanghaineză, japoneză şi birmaneză. *„Meine Deutsche, ach”,* continuase ea autoironizându-se într-un mod plin de umor şi de greşeli, *„ist nicht sehr gute”.* Avea o tunsoare scurtă, îndrăzneaţă. Purta ochelari moderni, cu rame mici în formă de ochi de pisică, stil retro anii ’50, foarte la modă. Era îmbrăcată cu un sacou cafeniu din catifea reiată, pantaloni kaki şi un pulover negru pe gât. Părea într-adevăr competentă. Ar fi putut la fel de bine să fie ghid în Maine sau München.

— Oraşul chinez de la graniţă are hotel foarte bun, continuă

Lulu. Acolo veți fi cazați în seara asta, în Ruili. Dar oraşul e destul de mic, doar un loc de escală din care turiştii de-abia aşteaptă să plece, aşa că nu prea multe de văzut. Uite ce vă propun eu, ascultați: ne oprim într-un sat Jingpo de pe drum.

Bennie aprobă în tăcere.

— Apoi, mergem cu bicicleta la piață, unde tarabele cu mâncare sunt foarte interesante pentru turiştii care nu mai văzut aşa ceva…

În timp ce Lulu enumera diferite activități spontane, Bennie se simțea din ce în ce mai uşurat. Lulu se descurca admirabil, slavă Domnului.

Stând în picioare în partea din față a autocarului, Lulu numără membrii grupului înainte de a da semnalul de plecare şoferului, un bărbat căruia îi spunea Xiao Li.

— Puteți să-i spuneți domnul Li, zise Lulu.

Subordonaților li se acorda un statut mai formal, remarcă Bennie. În timp ce autocarul se punea în mişcare, Lulu apucă microfonul.

— Bună ziua, bună dimineața, doamnelor şi domnilor, începu ea cu glasul ei subțire, dar hotărât. Sunteți treji? Ochii deschişi? Gata să aflați mai multe despre provincia Yunnan, aici în partea aceasta frumoasă din sud-vestul Chinei? OK?

Zâmbi şi apoi, cu o mişcare a mâinii, îşi invită grupul să răspundă.

— OK, spuseră câțiva.

Lulu dădu din cap nemulțumită.

— *OK?*

Se aplecă în față cu mâna făcută pâlnie la ureche, un gest familiar de-acum.

— OK! strigară toți călătorii.

— Foarte bine. Cât entuziasm. Azi mergem la Ruili, pronunțați „Rei-li”. Puteți?

— Rei-li!

— O, vorbiți chineza destul de bine. OK. Ruili este oraşul chinez de la graniță, la fel ca oraşul Muse din Myanmar. Pronunțați „Mu-sei”.

Gestul cu mâna.

— Mu-sei!

— Binişor. În patruzeci şi cinci de minute o să vizităm un sat Jingpo. Ca să vedem cum trăiesc, cum pregătesc mâncarea

sau cultivă legume. E OK? Ce ziceți?

Toată lumea răspunse cu aplauze.

— Toți de acord, foarte bine.

Îşi privi radioasă grupul şi continuă:

— Ştie cineva cine sunt oamenii din tribul Jingpo, cu cine sunt înrudiți? Cu ce trib, cu ce țară? Nu? Nimeni nu ştie? Deci azi aflați lucru nou pe care nu ştiați, da, lucru nou. Jingpo este ca şi Kachin din Birmania, tribul Kachin din Birmania. Birmania este tot Myanmar, Myanmar e nume nou din 1989. Aşa, tribul Kachin, auzit voi sau nu, este foarte violent trib, da, foarte violent. Poate ştiți, citit în ziar. Cine citit? Nimeni?

Prietenii mei se uitară unii la ceilalți. Existau triburi violente în Myanmar? Dwight părea în mod bizar interesat de acest lucru. Pe Roxanne o durea capul. Se întreba dacă nu cumva era semn că-i vine ciclul, adică veşti sumbre că iar nu rămăsese gravidă.

— Nu suport microfonul ăla, mormăi ea. Poate cineva să-i spună să-l dea mai încet sau chiar să ne ofere câteva momente de linişte în loc să tot dea din gură?

Lulu continuă:

— Povestea e aşa. Tribul Kachin face des insurecție împotriva guvernului, guvernului militar. Şi alte triburi din Myanmar fac la fel, nu toate, doar câteva. Tribul Karen cred că face asta. Aşa că, dacă asta se întâmplă, guvernul din Myanmar trebuie să oprească insurecția. Război civil mic până e iar linişte. La noi nu, aici nu avem probleme. Guvernul nostru nu este militar. China e socialistă, foarte iubitoare de pace, toate triburi, minoritățile sunt bine-venite să trăiască aşa cum vor, dar şi ca un singur popor într-o singură țară. Aşa că tribul Jingpo de aici e paşnic, fără griji când vizitați satul lor. Sunt primitori, zău, ei foarte primitori. OK?

Îşi făcu mâna pâlnie în dreptul urechii.

— OK! strigară la unison jumătate din călători.

— OK, toată lumea de acord. Acum aflați lucru nou. Aici avem tribul Jingpo. Dincolo, Kachin. Limba, aceeaşi. Ocupația, aceeaşi. Agricultură, viață foarte simplă, legături de familie foarte puternice, toți trăiesc sub acelaşi acoperiş, de la bunică la bebeluşi mici, da, toți sub acelaşi acoperiş. Curând veți vedea. Foarte curând.

Zâmbi plină de încredere, opri microfonul şi începu să

împartă sticle cu apă.

— În sfârşit! murmură Roxanne suficient de tare.

Ce comoară, îşi zise Bennie. Lulu era ca o educatoare de grădiniță care ştia să-i țină pe copiii năbădăioşi sub control, făcându-i să bată din palme veseli şi ascultători. Îşi sprijini capul de geam. Dacă ar putea să închidă ochii câteva minute, creierul lui ar funcționa mai bine… Atâtea detalii de pus la punct… Trebuia să-i cazeze… Să alcătuiască o listă cu ce avea de făcut înainte de a intra în Birmania. Simțea cum îl ia somnul. Să nu se mai gândească, să nu mai simtă nimic. Fără griji, fără griji, auzea vocea lui Lulu repetându-i cu calmul ei hipnotic…

— Domnul Bennie, domnul Bennie.

Lulu îl bătu pe mână, iar Bennie deschise ochii instantaneu. Ea îl privea veselă.

— Trebuie să vă pun la curent, informații *foarte* importante. Nu am reuşit încă să fac toate aranjamentele necesare pentru Myanmar. Nu am primit răspuns, nu încă…

Inima lui Bennie începu să bată ca a unei mame care-şi aude bebeluşul plângând în mijlocul nopții.

— Desigur, mă ocup de asta cât de mult pot, adăugă ea.

— Nu înțeleg, se bâlbâi Bennie. Avem deja vizele pentru Myanmar. Nu putem intra pur şi simplu?

— Viza este pentru peste cinci zile. Cum ați obținut, nu ştiu. E foarte neobişnuit, din câte ştiu eu. În plus, să intri pe aici în Myanmar nu e uşor, cu viză sau fără viză. Sunteți americani. De obicei, americanii zbor cu avionul, întâi merg la Yangon sau Mandalay. Aici la granița Ruili, numai chinezii şi birmanezii intră şi ies, nu cetățeni străini.

Bennie începu să şovăie.

— Tot nu înțeleg.

— Americani nu intră pe jos, de foarte mult timp. Poate nu convenabil pentru vama din Myanmar să facă permis de trecut granița pentru turişti vorbitori de engleză. Birocrația e deja complicată pentru că aşa mulți din China şi Myanmar vorbesc dialecte diferite…

Bennie nu prea reuşea s-o urmărească. Ce legătură era între dialectele diferite şi obținerea permisului de trecut granița?

— De aceea cred că foarte neobişnuit să vreți să treceți pe aici.

— Şi atunci de ce *încercăm*?

— Cred că domnişoara Bibi vrut să treceţi graniţa pe aici în China, apoi cu autocarul până în oraşul Muse, în Myanmar. Aşa, urmaţi Drumul istoric al Birmaniei.

— Drumul istoric! Dar dacă nu putem intra, nu o să mai fie niciun drum istoric, doar drumul nostru nenorocit înapoi în America!

— Da, fu de acord Lulu. La fel cred.

— Atunci de ce nu zburăm până la Mandalay şi să începem călătoria de acolo?

Ea dădu încet din cap, cu colţurile gurii lăsate. Se vedea clar că nu-i plăcea această idee.

— În dimineaţa asta, înainte să ajungeţi, am schimbat totul pentru voi să sosiţi acolo mai devreme. Aceleaşi oraşe, aceleaşi hoteluri, numai data mai devreme. Fără griji. Dar dacă zburăm la Mandalay, omitem alte locuri şi atunci eu trebuie schimbat fiecare oraş, hotel. Trebuit avion şi anulat autocar. Totul de la început. Cred că asta posibil. Putem întreba la o companie Golden Land Tour din Myanmar. Dar luat de la început înseamnă că merge foarte încet totul.

Bennie deja începea să-şi dea seama că era o idee proastă. Prea multe ocazii ca lucrurile să meargă prost.

— Măcar *a încercat* cineva să treacă de curând graniţa pe aici?

— O, da. Azi-dimineaţă, şase excursionişti au încercat, americani şi canadieni.

— Şi?

— Toţi s-au întors. Dar voi aveţi răbdare. Încerc lucruri. Fără griji.

Vasele de sânge din scalpul lui Bennie se contractară instantaneu şi apoi se dilatară, motiv pentru care bătăile inimii i se accelerară gata să explodeze. Ce dracu' însemna asta? Unde îi era Xanaxul? Şi cum putea Lulu să afişeze o expresie voioasă când îi spunea veşti atât de groaznice? Creierul lui epuizat încerca să-şi accelereze activitatea, dar sfârşea în tot felul de fundături. Şi nu putea să termine naibii cu expresia aia, „fără griji"?

Aici trebuie să intervin. E adevărat că niciun american nu mai trecuse graniţa în Birmania prin Ruili de mult timp, de ani şi ani de zile, de fapt. Dar eu aranjasem ca noi să fim printre

primii. Urma să fie una dintre cele mai mari realizări ale acestei excursii. Cu ocazia ultimei mele călătorii de recunoaştere, avusesem un ghid excelent, un tânăr care lucra pentru biroul de turism din Myanmar. Era foarte inteligent, iar dacă aveam o problemă sau trebuia să fac vreo schimbare, primul lucru pe care mi-l spunea nu era „Nu se poate face", atitudinea afişată reflex de atât de mulți, şi nu numai în Myanmar. Tânărul acesta îmi răspundea mereu: „Lăsați-mă să mă gândesc şi o să găsesc o soluție".

Aşa că atunci când i-am spus că aş vrea să aduc un grup cu care să călătoresc de-a lungul Drumului Birmaniei şi să trec granița chineză din Ruili în Birmania, mi-a spus că va fi nevoie de aranjamente speciale pentru că ar fi prima dată când se întâmplă acest lucru de foarte mult timp. Cu câteva luni înainte de călătorie, mi-a scris spunându-mi că toate aranjamentele fuseseră făcute. Fusese complicat, dar îşi făcuse relații la punctele de trecere, la biroul central de turism din Yangon, la agenția de turism, la vamă. Data, spusese el, fusese greu de obținut. Dar totul era confirmat pentru ziua de Crăciun. După ce aş fi ajuns în China, el urma să mă contacteze la hotel, în Ruili, şi apoi să ne fie ghid până treceam cu bine. Eram atât de fericită încât m-am oferit să-i fac un cadou special de Crăciun, iar el s-a arătat foarte bucuros şi recunoscător.

Dar, desigur, nici Bennie, nici Lulu nu ştiau de toate astea. Ținea de mine să-l contactez din nou pe ghid ca să facă noi aranjamente. Cum urma să fac acest lucru ținând cont de starea mea actuală, asta era foarte greu de imaginat.

Harry se aşezase din nou lângă Marlena, dar intimitatea dintre ei se evapora văzând cu ochii. În fața lor, Wendy şi Wyatt se pupau şi se giugiuleau de zor. Cât de trist, îşi spuse Harry, că el şi Marlena nu aveau ocupații similare. Era jenant pentru el să se uite la cei doi tineri şi să simtă cât de diferită era situația în care se afla el. Aproape că i se părea că fac paradă de intimitatea lor sexuală. Între timp, Marlena nu gusta deloc sesiunile prelungite de săruturi franțuzeşti. Puțină giugiuleală era în regulă, dar asta era deja exhibiționism. Cine îşi dorea să-i privească cum îşi spală practic gingiile unul altuia cu limba? Mişcarea de du-te-vino a limbilor lor semăna

mai degrabă cu o pantomimă de act sexual. Şi din moment ce acest spectacol se desfăşura chiar sub nasul ei, trebuia să se străduiască din răsputeri să-l ignore. S-a gândit să le spună să înceteze, dar apoi Harry ar fi crezut-o pudibondă. Harry se gândea de fapt la ce ar putea spune ca să înceapă o conversaţie cu Marlena şi să reia flirtul.

În timp ce Wendy şi Wyatt se pregăteau pentru o sesiune încă şi mai fierbinte, Harry îi întrerupse fără să vrea adresându-se Marlenei:

— Ia uite ce păsări imense! Uită-te la aripile lor, magnifice!

Şi arătă pe geam către nişte păsări care zburau în cerc. Mai multe capete se întoarseră, printre care şi ale lui Wendy şi Wyatt.

— Vulturi, spuse Wyatt.

— Hmm, zise Marlena. Da, asta sunt, într-adevăr. Am văzut mulţi până acum. Probabil au găsit vreo mortăciune pe câmp.

În gând, îi mulţumi lui Harry că le atrăsese atenţia asupra unui lucru care pusese capăt brusc oricăror gânduri legate de plăceri senzuale.

— Vrea cineva ciocolată sau alune?

Şi începu să distribuie pungi imense de bomboane M&M şi fel de fel de snackuri. Adusese cu ea un sac cu chestii de ronţăit. Wyatt începu să mestece la bomboane, iar Marlena spera că, gura lui fiind acum ocupată cu altceva, gimnastica limbilor nu va mai continua.

Lui Harry îi venea să se zgârie pe ochi. *Vulturi!* Ce idiot a putut fi. Sigur şi Marlena credea acelaşi lucru. Dintre toate lucrurile tâmpite pe care i le putea arăta, normal că a trebuit să fie nişte vulturi. Ar fi fost mai bine să-şi pună ochelarii? Ce se întâmplase cu scânteia dintre ei, cu vibraţia? Ca un cuplu de bătrâni, îşi mestecau bomboanele unul lângă altul şi se uitau în tăcere pe fereastră, mimând interesul, cu ochii pe jumătate închişi. Porţiuni de teren plat în diferite nuanţe de verde, câteva coline cu pâlcuri de copaci. Totul arăta la fel.

Ceea ce vedeau ei de fapt erau câmpuri de trestie-de-zahăr cu mătase ca a porumbului, desişuri de bambus înalt şi pini tineri înalţi de şase metri. Pe dreapta, se găseau o colină acoperită cu arbuşti de ceai şi o parcelă cu morcovi cu vârfuri înflorite, albe. Pe stânga, erau câmpuri aurii de rapiţă, iar lângă ele, livezi de arbori de cauciuc cu frunze portocalii, roşii

şi cafenii. De ambele părți ale şoselei, era o explozie de vegetație: mănunchiuri de *lantana* în culori aprinse şi trandafiri japonezi roşii-purpurii cu florile larg deschise în formă de trompetă, de parcă ar fi salutat acea după-amiază perfectă. O după-amiază perfectă irosită pentru Harry şi Marlena.

Autocarul intră pe o porțiune de drum neasfaltat, foarte accidentat, moment în care toți cei care moțăiau se treziră. Lulu se sfătui cu şoferul şi căzură imediat de acord. Era timpul să debarce şi să meargă pe jos până în sat. Şoferul opri motorul.

— Luați-vă pălăriile, ochelarii de soare şi apa, le comandă Lulu. Plus cremă pentru insecte dacă aveți. Țânțari mulți.

— E vreo toaletă prin apropiere? strigă Roxanne.

De gât îi atârna ca de obicei camera.

— Da, da, acolo.

Lulu arătă cu mâna spre marginea drumului unde vegetația era mai stufoasă. În timp ce toată lumea îşi aduna lucrurile, din spatele autocarului se auziră nişte scâncete subțirele. Toți ochii se întoarseră spre Esme care părea îndoită de durere.

— *Wawa!* strigă Marlena. Ți-e rău? Ce e cu tine?

Cu inima cât un purice, Marlena alergă spre spatele autocarului, iar cu cât se apropia mai mult, cu atât mai nefericită părea Esme. Marlena se aplecă să-şi ajute fetița să se aşeze. O secundă mai târziu, Marlena țipă:

— O, Doamne!

Cățeluşul scheună din nou.

Harry alergă spre ele. Esme începu să urle:

— Nu-l las aici! Dacă vreți să-l lăsați aici, rămân cu el.

Încă de noaptea trecută, Esme ştia că inevitabilul se va petrece. Or să afle ce făcuse şi, pentru că ținuse secretul atâta timp, era atât de speriată încât tot ce putea să facă acum era să urle. La acest sentiment de disperare contribuiau din abundență şi hormonii pubertății.

Harry ridică eşarfa pe care Esme o confecționase dintr-un tricou, iar acolo, protejat de brațul fetei, era un cățeluş care părea cufundat într-un somn de moarte.

— Lasă-mă să văd, îi spuse el pe un ton calm.

— Nu te las! izbucni Esme. Dacă încerci să mi-l iei, te omor, jur că te…

— Termină! o certă Marlena.

În ultimul an, Esme le spusese acelaşi lucru atât ei, cât şi noii soții a fostului ei soț. Deşi ştia că nu erau decât scene şi amenințări goale, o durea sufletul auzind-o pe fiica ei pronunțând cuvântul „a omorî" când ştia că există adolescenți care dăduseră curs unor astfel de gânduri pline de furie.

Harry îşi puse mâna pe umărul lui Esme ca s-o calmeze.

— Nu mă atinge! țipă ea. Poți să-ți pui labele scârboase pe mama, dar nu şi pe mine. Sunt minoră, ştii?!

Marlena se înroşi, la fel şi Harry, plin de ruşine şi indignare. Ridicându-şi privirea, văzu că toți din autocar se uitau la el.

— Esme, termină chiar acum! spuse Marlena.

Harry, amintindu-şi de pregătirea lui ca behaviorist, îşi recăpătă calmul. Când era vorba de câini speriați, nu ajuta la nimic să țipi la ei. Se transformă într-un monument de stăpânire de sine.

— Sigur că nu o să ți-l ia nimeni, spuse el pe un ton blând. Sunt veterinar şi pot să-mi dau seama ce e cu el.

— Ba nu, nu eşti! se smiorcăi Esme. Doar faci pe dresorul de câini la televizor. Îi pui să facă tot felul de şmecherii idioate.

— Sunt şi veterinar.

Esme începu să-şi tragă nasul.

— Pe bune? Nu eşti doar actor?

Îl măsură din priviri încercând să-şi dea seama dacă să aibă încredere în el sau nu.

— Pe bune, aprobă Harry, folosind acest americanism pe care-l disprețuia în mod normal.

Apoi începu să vorbească cu cățeluşul.

— Salut, cățeluşule drăgălaş, eşti cam bolnăvior, nu-i aşa?

Îi deschise gura şi se uită cu un ochi de expert la gingii, atingându-le uşor. Apoi, îl trase puțin de pielea de pe spate lăsând-o să cadă la loc.

— Are gingiile cam palide, observă el cu voce tare. Vezi, aici? Uşor cenuşii. Şi vezi cum îi cade pielea în falduri. Deshidratare.

Îl ridică şi i se uită sub burtică.

— Mm. E o fetiță… Şi are o hernie la ombilic… Are cam cinci săptămâni şi după cât se vede nu a fost încă înțărcată.

— O fetiță… spuse Esme cu un aer visător. Apoi: Poți s-o salvezi? Fetele de la hotel voiau s-o lase să moară. De aceea a

trebuit s-o iau cu mine.

— Sigur că a trebuit, spuse Harry.

— Dar, iubita mea, interveni Marlena, din păcate nu putem ține un câine cu noi, oricât de mult…

Harry făcu un gest cu mâna care spunea că abordarea ei nu e bună şi că fetița sigur va reacționa violent. Continuă să mângâie cățeluşa în timp ce vorbea cu Esme:

— E o cățeluşă tare frumoasă! Şi-apoi pe un ton admirativ: Şi cum Dumnezeu ai reuşit să treci cu ea de control şi să o iei în avion?

Esme îi arătă cum îşi făcuse din bucata de tricou un fel de suport ca pentru o mână în ghips peste care îşi pusese un pulover închis în față cu fermoar.

— A fost uşor, spuse ea cu mândrie. Am trecut direct, n-a scos niciun sunet.

Marlena îl privi pe Harry şi, pentru prima dată de la încurcătura de la templu, minților şi inimile lor se căutară unele pe altele.

— Ce ne facem? îl întrebă în şoaptă.

Harry luă taurul de coarne.

— Esme, ştii cumva când a mâncat ultima dată?

— Am încercat să-i dau nişte ouă azi-dimineață, dar nu-i e prea foame. A mâncat doar foarte puțin şi apoi a dat afară.

— Mm. Dar scaunele cum sunt?

— Scaune?

— A făcut caca?

— O, asta. A făcut pipi, dar nu, niciun… Ştii tu, ce-ai zis adineauri. E foarte cuminte. Cred că singura problemă e umflătura de la burtică.

— Hernie la ombilic, spuse Harry. Nu e neapărat ceva grav sau neobişnuit. Mai degrabă destul de frecventă la rasele de talie pitică. Strangularea intestinelor poate fi o problemă mai târziu, dar îi va trece în câteva luni sau, dacă nu, prin operație.

Ştia că dădea prea multe detalii, dar voia s-o facă pe Esme să creadă până la capăt în capacitatea lui de a o ajuta.

Esme începu să mângâie cățelul.

— Deci ce are? Uneori, când se ridică, aleargă foarte repede parcă e nebună şi apoi cade.

— Ar putea fi hipoglicemie.

Spera din tot sufletul să nu fie parvoviroză.

— Trebuie s-o rehidratăm pe cât posibil şi asta chiar acum.

Se ridică adresându-se tuturor celor din autocar.

— Are cineva o pipetă?

Un moment de tăcere care păru că nu se mai sfârşeşte. Apoi se auzi o voce timidă:

— Am o pipetă pentru pus picături în ochi, dar nu ar fi mai bună o seringă şi un ac steril?

Era Heidi.

Harry fu prea surprins ca să răspundă din prima, după care lăsă să-i scape:

— Vorbeşti serios? Ai aşa ceva?

Dar, când o văzu pe Heidi înroşindu-se de ruşine, se corectă imediat:

— Am vrut doar să spun că nu mă aşteptam…

— Am adus-o în caz de accident, se auzi explicația lui Heidi. Am citit că nu trebuie să faci transfuzii în țări străine. Numărul cazurilor de SIDA e în creştere şi în China, şi în Birmania, mai ales la granița dintre cele două.

— Desigur. Excelentă idee.

— Am şi ce trebuie pentru perfuzie.

— Sigur că da.

— Şi dextroză… sub formă de perfuzie.

— Uau! zise Esme. Ce tare!

Harry se scărpină în cap.

— E… e absolut uimitor… Nu ştiu însă dacă ar trebui să le folosesc. La urma urmelor, dacă-ți folosim rezerva pentru cazuri de urgență, un accident, Doamne fereşte, şi vei avea nevoie de ele, nu le vei mai putea folosi…

— Nu-i nicio problemă, răspunse Heidi prompt. De-asta le-am şi adus, pentru cazuri de urgență, nu doar pentru mine. Am şi tablete de glucoză dacă vrei să le foloseşti în loc de perfuzie.

Din nou Harry nu-şi putu ascunde surpriza.

— Sunt hipoglicemică.

Heidi îşi ridică încheietura dreaptă unde se vedea brățara MedicAlert.

Harry îşi imagină că Heidi suferea de ceea ce medicii numesc între ei „boala Marin County”, o uşoară stare de nefericire care-i făcea pe oameni, pe femei în special, să se plângă de stări bruşte de slăbiciune, tremurături şi foame.

Heidi deținea echipament şi cunoştințe medicale demne de un ipohondru.

— Atunci, zise Harry, deocamdată o să folosim pipeta dacă se poate…

— Sigur, sigur.

Heidi era de fapt încântată. Pentru prima dată, arsenalul ei de doctorii era de folos cuiva.

— Stai, să-mi iau întâi valiza.

Heidi scotoci după echipamentul medical cu care venise, pe când ceilalți scormoneau prin bagajul de mână după alte obiecte folositoare: o căciulă de lână drept pat pentru cățeluşă. O mănuşă de spălat pe față drept aşternut. O fundă drăguță pentru când va fi sănătoasă şi îşi va linge cu entuziasm salvatorii pe față.

În timp ce Harry, Esme şi Marlena aveau grijă de cățeluşa bolnavă, restul grupului s-a dat jos din autocar, urmând-o pe Lulu. Dwight s-a dus până la marginea şoselei şi şi-a desfăcut fermoarul.

Gestul lui de a urina în văzul tuturor o irită pe Vera, mai ales că se purta ca şi cum ar fi fost responsabilitatea celorlalți să-şi ferească privirea. Ce tupeu! Controla grupul purtându-se ca şi cum el ar fi fost excepția de la orice regulă. Pretindea alternative atunci când nu era loc de aşa ceva. Tot boscorodind pentru sine, Vera înaintă în iarba înaltă în căutarea intimității. Vegetația se închise în urma ei, iar când se uită în sus dădu de cerul senin, de un albastru uniform. Se simțea captivă, dezorientată, dar nu o deranja, dimpotrivă, pentru că ştia că nu se pierduse cu adevărat. Încă mai auzea vocile celorlalți la câțiva metri mai încolo. Îşi ridică rochia, atentă să adune cum trebuie faldurile stofei încât să nu se stropească din greşeală. Oare cum reuşeau femeile din perioada victoriană să se uşureze îmbrăcate cu rochiile acelea cu crinoline imense şi fustele înfoiate?

În portofel ținea fotografia unei tinere femei de culoare, stând în picioare în fața unui peisaj pictat, privind cu solemnitate spre un punct din afara cadrului. Acesta era viitorul ei, îi plăcea Verei să creadă. Îşi purta părul coafat după moda epocii respective, răsucit şi prins la spate, era îmbrăcată cu o rochie neagră cu guler înalt, iar la gât îi atârna un pandantiv oval, partea de jos a rochiei era dreaptă în față, iar

la spate împodobită ca un brad de Crăciun. Femeia era stră-străbunica ei, Eliza Hendricks. Vera o simțea deseori pe această femeie foarte aproape de sufletul ei; fusese profesoară la unul dintre primele colegii pentru femei de culoare. Eliza publicase chiar şi o carte numită *Libertate, autonomie şi responsabilitate.* De ani de zile, Vera încerca să găsească un exemplar. Contactase sute de anticari. Îşi imagina ce ar fi putut scrie Eliza Hendricks. Prin urmare, Vera reflecta ea însăşi mult la aceste subiecte: libertate, autonomie şi responsabilitate, înțelesul lor atunci, înțelesul lor acum. Spera ca într-o zi să scrie ea însăşi o carte despre aceleaşi teme în care să includă întâmplări din viața stră-străbunicii sale, numai de-ar putea culege mai multe informații din documentele publice. În ultimii ani însă, inspirația lăsase locul frustrării. Ce mai înseamnă libertatea şi responsabilitatea când eşti bombardat cu reduceri de buget, arivişti ipocriți şi societăți de binefacere concurente? Nimeni nu mai avea viziune. Totul ținea de marketing. Oftă. Scopul călătoriei în China şi Birmania era s-o revigoreze, s-o ajute să vadă iar albastrul nemărginit. Se uită în sus spre nori. Satul se afla la mai puțin de un kilometru distanță, la capătul unui drum care urca, înțesat cu margarete sălbatice înalte de un metru şi jumătate.

Din senin, drumul răsună de un țipăt care-ți zburlea părul.

— Ce dracu' a fost asta? spuseră Moff şi Dwight aproape în acelaşi timp.

Se auzise de pe deal, din sat.

— O fată? îşi dădu cu părerea Moff.

Heidi îşi imagină o fată luată pe sus de un şef de trib, gata să fie aruncată de pe o stâncă în cadrul unui sacrificiu ritualic. Apoi se auzi un scâncet. Un câine bătut cu lopata? O secundă mai târziu, se auziră un fel de şuierături şi răgete. Un măgar biciuit în timp ce se opinteşte să care o povară în sus pe deal? După care urmară nişte țipete ca de femeie care-ți înghețau sângele în vine. Cineva era bătut. Oare ce se petrecea?

Moff, Harry, Rupert şi Dwight o luară la fugă în sus pe drum, uşor aplecați într-o poziție defensivă. Roxanne, Wyatt şi Wendy îi urmară. Adrenalina le ascuțea văzul şi auzul. Porniseră în misiune.

— Întoarceți-vă! strigă Heidi.

În zadar, desigur.

— Fără griji, spuse Lulu. Sunetul, e doar un porc, nu om.

— Dumnezeule, de ce face aşa?

— Se pregăteşte de cină, răspunse Lulu.

Şi făcu un gest cu degetul de-a curmezişul gâtului.

— Hîrşt.

— Bleah. Cât de răi pot să fie oamenii fără să-şi dea seama, spuse Esme mângâind cățeluşa pe care o ținea în suportul improvizat.

Grupul continuă să urce spre vârful dealului. Țipetele se transformaseră într-un fel de behăit stins. Sunetele scoase de porcul acela se auzeau din ce în ce mai slab. Apoi nu se mai auziră. Lui Heidi i se făcu rău. Moartea venise şi îl luase.

Ajunşi la o răscruce, o apucară pe drumul mai îngust în ideea că duce spre un loc mai puțin umblat şi mai spectaculos. Lui Bennie, satul i se părea că aduce cu peisajul de la țară din Apalaşi. Era o adunătură de dealuri mici, traversate de poteci întortocheate de sus până jos, poteci tocmai bune pentru oameni cu şolduri înguste, umblând în şir indian. Pe fiecare deal stăteau cocoțate două sau trei case, iar în jurul fiecăreia se găseau grădini şi adăposturi pentru animale. Spre cer se ridica fumul de la focurile cu cărbuni, odată cu funinginea care murdărea aerul. Pe pantele mai abrupte, oamenii săpaseră trepte într-o bucată de stâncă sau într-o scoarță subțire de copac, suficient de late cât să-ți încapă talpa. De-o parte şi de alta a potecii erau înfipți nişte pari pentru ca trecătorii să se poată ține de ei în timp ce traversau aceste strâmtori pe timp de ploaie, când pe jos se forma noroi.

Ajunseră la un coteț în care erau nişte porci imenşi cu păr aspru. La apropierea vizitatorilor, porcii începură să dea din coadă şi să grohăie. Pe lângă coteț, purceluşi roz se plimbau liberi ca nişte căței, umblând după mâncarea pe care nişte fetițe de nouă sau zece ani în picioarele goale le-o împărțeau cu o mână, iar în celălalt braț îşi duceau frații şi surorile în fundul gol.

— Fugiți, fugiți, le şopti Heidi purceluşilor. V-au pus gând rău.

Când îi văzură pe străini, trei băieți se luară la bătaie în joacă, înfruntându-se cu nişte săbii improvizate. Cei doi mai mici foloseau tulpini de trestie-de-zahăr, dar cel mai mare, vrând să facă pe grozavul, alesese o tulpină de bambus, care

era mult mai dur şi cu care le făcea ferfeniță săbiile celorlalți. Zbang! Zbang! Erau pui de şefi de trib care-şi apărau satul de invadatori. Cel mai mare dintre băieți îşi luă avânt şi sări în spinarea unui bivol de apă care se odihnea pe marginea drumului. Se luptă cu coarnele animalului care stătea absolut nemişcat, iar apoi îi dădu un şut în coaste înainte de a se declara încă o dată victorios. Ceilalți băieți îl imitară luându-şi avânt şi sărind pe spinarea bivolului, pentru ca apoi să se rostogolească precum nişte gimnaşti la o olimpiadă pentru munteni. Dacă ar fi vrut, bivolul s-ar fi putut ridica pe toate cele patru copite impunătoare ale lui şi i-ar fi călcat în picioare făcându-i cu uşurință una cu pământul. Ce făcuse oare acest bivol într-o viață anterioară de trebuia acum să se lase folosit drept trambulină şi cal cu mânere?

Prietenii mei continuară să meargă până înconjurară complet gospodăria.

— Pe aici, spuse Lulu şi o luă înainte intrând în bătătura din care se auziseră mai devreme țipetele acelea îngrozitoare.

Porcul proaspăt tăiat era aşezat pe-o parte, pe o platformă din piatră. De la gât i se scurgea încă sângele, iar o parte din el fusese deja strânsă într-un vas mare şi lăsată să se închege. Pe un grătar se găsea o grămadă impresionantă de surcele care ardeau. Doi bărbați se pregăteau să înceapă să curețe porcul, cu cuțitele şi gălețile la îndemână. Într-un colț, nişte femei tinere alegeau verdețurile din coşuri. La stânga era o casă din chirpici. Un bărbat ieşi din interiorul întunecat şi se îndreptă cu pas hotărât spre vizitatori. Se salută cu Lulu în dialectul Jingpo.

— Cum îi mai e bunicii săptămâna asta? întrebă ea.

— Mult mai bine, sper.

După câteva minute, Lulu le făcu cu mâna prietenilor mei.

— Intrați, spune că sunteți bine-veniți dacă vreți să vizitați curtea, să puneți întrebări, să faceți poze. Dar vă roagă voi nu intrați în casă. Bunica lui murit de curând şi e încă înăuntru. Azi o pregătesc pentru înmormântare.

— O s-o *mănânce*?! îi şopti Esme mamei ei.

Marlena clătină din cap.

— Dumnezeule mare! zise Bennie. Nu ar trebui să-i deranjăm dacă sunt în doliu.

— Nu, nu, e în regulă, îl asigură Lulu. Era foarte bătrână,

peste 104 ani şi bolnavă mult mult timp.

— 104? exclamă Dwight. Imposibil.

— Şi de ce, mă rog? spuse Vera.

El dădu din umeri. Ar fi trebuit s-o lase baltă, dar pur şi simplu nu putea.

— Uită-te în ce condiţii trăiesc.

— Da, şi? continuă Vera pe acelaşi ton. Totul pare simplu şi liniştit, fără stres corporatist şi blocaje în trafic.

— Traficul ar fi ultima lor problemă, spuse Dwight. N-au nici instalaţii sanitare, nici încălzire. Jumătate din oamenii de aici nu mai au niciun dinte în gură. M-aş mira să aibă vreo rezervă de antibiotice pusă la păstrare. Şi uită-te la copii, unul are gură de lup, celălalt are un ochi leneş…

— Se numeşte ambliopie, îl corectă Vera.

Ştia ce spunea pentru că organizaţia ei finanţase o clinică Well Baby pentru mamele din zona săracă din centrul oraşului.

Dwight îi aruncă o privire amuzată.

— Se mai numeşte şi ochi leneş.

— Leneş e un termen peiorativ.

Dwight râse şi clătină din cap. Şi el avusese un „ochi leneş” când era copil.

Lulu simţi că se încing spiritele şi interveni.

— Hai, să vizităm familia. Dacă intraţi, o să aveţi noroc. Dacă sunteţi într-o casă unde a murit cineva, persoana moartă o să vă ia cu ea tot ghinionul când merge pe lumea cealaltă.

Oare şi eu luasem cu mine nişte ghinion?

— Asta aduce multă karma bună pentru cei din casă. Aşa că toată lumea e fericită. Hai să primim fericirea.

Dintr-odată însă, Dwight păru fulgerat. O stare de rău foarte ciudată îl cuprinse, iar stomacul începu să i se umfle, devenind din ce în ce mai mare cu fiecare secundă care trecea, ca şi cum o creatură necunoscută, un extraterestru, creştea înăuntrul lui şi acum era gata să iasă afară prin peretele stomacului.

— Iubitule? spuse Roxanne. Arăţi groaznic. Ţi-e rău?

Dwight clătină din cap.

— O să-mi fie bine.

Senzaţia de greaţă se dublă ca intensitate. Presiunea continuă se transformă în crampe groaznice. Faţa lui căpătă

culoarea găinațului de gâscă. Şi nu era genul care să se plângă din cauza durerilor. O dată îşi rupsese piciorul la schi, iar osul rupt îi ieşise prin piele. Le spusese bancuri salvamontiştilor tot drumul până l-au coborât de pe munte.

Însă de data asta simțea c-o să moară. Atac de cord! La numai 31 de ani, o să cadă secerat de un atac de cord într-un sat uitat de lume, fără un doctor sau o ambulanță care să-l ia de acolo. I se începoşă mintea, amețit de durere şi de certitudinea că urma să moară. Se clătina de colo-colo disperat să găsească un remediu, surd la întrebările îngrijorate ale soției. Era pe cale de a fi ucis de o forță misterioasă. Bătrâna moartă – spuseseră că o să ia ghinionul cu ea lăsând în urmă doar ce e bun. El era răul, cel pe care nu-l plăcea nimeni. Ochii îi rămaseră căscați, în timp ce încerca să-şi mențină organismul într-un echilibru precar. Nu putea să respire, o, Doamne, nu putea să respire. Ce să facă? Aici nu se găseau medicamente. Veterinarul britanic cu câinele. El avea sigur ceva. Unde dracu' era? Se uită în stânga, la casa întunecată cu uşa deschisă. Acolo erau fantome. Îi văzu apoi pe oamenii pregătiți să curețe porcul de măruntaie cum se uitau fix la el; el era următoarea lor victimă. Vera îl ura. O ştia. Voia să-l vadă mort. Până şi soției lui părea că nu-i pasă ce se va întâmpla cu el. Se certaseră cu o seară înainte. Ea îi spusese că e un dobitoc egocentric. Pomenise chiar de divorț. O împinse din calea lui şi căzu la pământ.

La capătul a treizeci şi şapte de secunde, Dwight reuşi să-şi golească stomacul de întregul conținut. Mai exact trei mese întregi care nu fuseseră digerate din cauza bobițelor de *Zanthoxylum* ingerate în timpul cinei de cu o seară înainte, bobițe care-i anesteziaseră stomacul atât de bine încât acesta nu mai funcționase. Nu vă voi descrie în ce a constat conținutul stomacului său, e de-ajuns să spun că erau multe lucruri colorate pe care purceluşii s-au bătut şi le-au devorat într-un final.

Un minut mai târziu, Dwight se simțea mai puțin sortit pieirii. Văzuse moartea cu ochii. După cinci minute, reuşi cu greu să se ridice. Dar era un alt om. Se simțea învins, tot curajul îi dispăruse. Se simțea din nou băiatul care fusese bătut de băieții din cartier, care se prăvălise fără suflu după ce primise un pumn în stomac, şi apoi încă unul, şi încă unul.

— Dwight, iubitule? îl întrebă Roxanne încetişor. Ne întoarcem la autocar. Crezi că poți să mergi?

Se uită în sus spre ea şi dădu din cap, incapabil să articuleze vreun cuvânt.

— Credeți că putem face rost de o căruță de undeva? o auzi pe Vera întrebând.

— Fără griji, întreb acum, răspunse Lulu.

Vera adăugă:

— Plătim pentru ea. Uite, vezi dacă e de-ajuns.

Acesta era punctul ei forte, preluarea controlului în situații de criză.

Lulu începu să le strige ceva proprietarilor casei, iar aceştia îi răspunseră foarte cooperanți, făcând mai multe sugestii şi, la început, refuzând orice fel de plată. Un dar în amintirea persoanei decedate? O, în cazul ăsta, ar fi prea frumos din partea lor, prea frumos ca să fie adevărat.

În scurt timp, aduseră o căruță cu două roți trasă de bivolul de apă care-i lăsase pe micii spadasini să-i sară în spinare. Ochii lui Dwight aproape se umplură de lacrimi de recunoştință. Harry şi Moff îl ajutară să se urce în căruță. Fața Roxannei era marcată de îngrijorare maternă şi îl mângâia pe frunte. Încă îl mai iubea. Îi venea să plângă. Miracolul iubirii nu i se păruse niciodată mai puternic.

În timp ce străinii ieşeau din sat, membrii familiei vizitate îi mulțumeau bunicii lor acum decedate pentru norocul care dăduse peste ei: zece dolari americani doar pentru un drum cu căruța până la capătul uliței. Fericire pentru toți.

5 – Fiecare trebuie să-şi facă datoria

În oraşele de graniță, toată lumea aşteaptă. La fel şi în Ruili. Speculanții de pietre prețioase false îşi aşteaptă cumpărătorii de jad entuziaşti. Şefii de hoteluri îşi lustruiesc podelele în aşteptarea turiştilor. Traficanții de arme şi micii traficanți de droguri caută clienți.

Prietenii mei aşteptau să primească viza să intre în Myanmar prin extremitatea nordică a Drumului Birmaniei. Pentru Bennie, care se simțea responsabil să-i treacă granița, era o aşteptare cumplită. Tot pe el se va da vina şi dacă nu vor reuşi să treacă. Acum mânca semințe de floarea-soarelui încontinuu, toată ziua, de parcă fiecare sămânță mâncată era o problemă rezolvată. Spărgea coaja, se uita la miezul gri dinăuntru, şi îl înghițea ca pe un sedativ dorindu-şi să poată scăpa de sentimentul acela de groază şi să gândească limpede. În lumina veştilor conform cărora niciun turist din vest nu mai trecuse cu maşina în Myanmar de foarte mult timp, habar nu avea cum va reuşi să treacă pe toată lumea în siguranță. Granița respectivă se deschisese pentru cetățeni din țări terțe doar de câteva luni, dar nimeni, până în acel moment, nu-i dăduse de cap groaznicului şi învechitului proces pentru obținerea aprobărilor şi ştampilelor necesare de la autoritățile competente. Când s-au cazat la hotel, Bennie l-a întrebat pe director dacă ar fi vreo problemă în cazul în care ar dori să-şi prelungească şederea.

— Fără griji, spuse directorul.

Verifică apoi lista cu cele douăsprezece nume dată de Bennie, teancul de paşapoarte şi datele pe care le avea el.

— Dra Bibi Chen nu a venit?

Bennie fu încă o dată şocat să-mi audă numele.

— Nu a putut veni… o problemă de ultim moment… eu sunt conducătorul grupului acum. Sunt sigur că agenția mea de voiaj v-a trimis o notificare.

Bărbatul se încruntă.

— Notificare?

— Vreau să zic, la biroul de turism. Ar trebui să fie trecut în datele primite de dumneavoastră. Este trecut, nu-i aşa?

— Da, da, acum înțeleg. A avut accident şi e în spital.

Se încruntă din nou.

— Groaznice veşti.

— Da. (De-ar fi ştiut el cât de groaznice.)

— Vă rog să-i transmiteți toate cele bune.

— Aşa voi face.

— Şi bun venit dumneavoastră. Sunteți pentru prima dată în Ruili?

— De fapt, am mai vizitat regiunea, minți Bennie, dar nu am fost în Ruili.

Nu era sigur dacă nu cumva era în dezavantajul lui să se arate neiniţiat.

— Excelent. Vă dorim o şedere bună şi fericită la noi.

Între timp, şi Dwight, şi cățeluşa Shih Tzu îşi reveniseră suficient cât să-l îndreptățească pe Harry să-i declare „scăpați de la moarte". Fața lui Dwight prinsese acum culoarea algelor. Odată ajuns la hotel, s-a târât în pat, ajutat de Roxanne care i-a adus şi un pahar cu apă fiartă, după cum îi prescrisese doctorul Harry. Băuse din ea cu înghițituri mici, încercând să nu dea afară, şi apoi se culcase pe spate, iar la îndemnurile Roxannei de a se relaxa, se lăsase să cadă din *sombre reverie* în somn profund.

Şi cățeluşa clandestină a lui Esme căzuse în reverie. Cuțu-Cuțu stătea întinsă pe spate, întinzându-şi picioarele de plăcere de fiecare dată când Esme o scărpina pe burtă. Marlena era emoționată să-şi vadă fetița atât de fericită. Îi amintea de un episod din propria copilărie când îl implorase pe tatăl ei s-o lase să păstreze un pisoiaş găsit pe stradă. Fără un cuvânt, tatăl ei i-l luase din brațe, i-l dăduse unei servitoare şi-i spusese să-l înece; servitoarea însă doar îl dăduse afară, iar Marlena îl hrănise cu resturi de mâncare luni de-a rândul până în ziua în care pisoiul dispăruse. Esme îi semăna atât de mult. Acum încerca să convingă cățeluşa să mănânce o fiertură lungă de orez şi pui prescrisă de Harry şi obținută de Marlena de la bucătărie. Marlena le spusese că fetița ei nu se simțea bine şi deci avea nevoie de supa specială. Câțiva dolari americani îi convinseseră că povestea era reală.

— Hai, cuțu, spuse Esme ținând pipeta în dreptul gurii cățeluşei şi plescăind ca s-o încurajeze.

Harry era încântat la gândul că deveniseră un soi de familie – căci ce era o familie dacă nu totalitatea participanților la o

criză cu final fericit?

La şapte, toată lumea, mai puțin Dwight şi Esme, merse să se întâlnească cu Lulu în holul hotelului. Înainte de a ieşi, Marlena îi lăsă instrucțiuni stricte lui Esme să nu iasă din cameră. Mai mult, Lulu le spusese că în China n-aveai voie să ții câini decât dacă aveai o autorizație care costa mii de *yuani,* iar pentru a cere o astfel de autorizație trebuia să ai domiciliu stabil. Deşi regulile erau rareori puse în aplicare, din când în când, autoritățile locale făceau o razie şi adunau toți câinii ai căror stăpâni nu respectaseră legea. Cât despre ce li se întâmpla câinilor, ei bine, nu a vrut să le spună decât sub formă de avertizare:

— Rezultatul e foarte, foarte rău, nu vrei să auzi.

— Deci nu vrei să fii prinsă, spuse Marlena.

Iar Esme replică pe tonul cel mai sec:

— Cred şi eu.

— *Wawa,* promite-mi că nu ieşi din cameră. Promiți?

Esme oftă adânc.

— Termină, mamă. Nu mai sunt o *wawa.* Ştiu ce trebuie să fac. Nu trebuie să-mi spui tu.

Tot timpul îşi ținu privirea ațintită asupra cățeluşei.

— Hai, cuțu, mănâncă un pic. O să-ți facă bine…

Marlena plecă fără tragere de inimă. În hol, Lulu îşi luă în primire turiştii ca o majoretă.

— Ne e tuturor foame?

— Daa, răspunseră toți într-un glas şi o apucară spre uşă.

Nici nu porni bine autocarul că Lulu dădu drumul la microfon.

— Spus deja că oraşul se numeşte Ruili, da, Ruili. Dar mai e numit şi Shweli în birmaneză, Shweli.

Mai mulți se întoarseră spre colegul de scaun şi pronunțară pe un ton monoton:

— Shweli.

— Pentru tribul Dai, Ruili înseamnă „cețos”.

— Cețos, repetară călătorii cu mintea în altă parte.

— Dar sunt unii care spun că poate însemna şi „ceață deasă”…

— Deasă.

— Sau „burniță fină”.

— Burniță, spuseră ei imitându-i pronunția.

— Această burniță cețoasă poate apărea uneori într-un singur loc – o stradă, o clădire –, iar peste drum să fie uscat, nici măcar o picătură. Foarte neobişnuit, de acord?

— De acord.

— Unii localnici fac glume şi zic că poate e urina din avioanele care trec pe deasupra.

Şi arătă în sus.

Călătorii se uitară şi ei la cer cântărind această posibilitate. În China, multe noțiuni, pe care înainte le credeai imposibile, nu sunt atât de uşor desconsiderate. Lulu râse.

— Glumă! Doar facem glumă.

Lulu îi dădu şoferului instrucțiuni s-o ia prin „centru" pentru ca turiştii să poată vedea cam ce le oferă oraşul. Făcea acest lucru doar pentru că era itinerarul impus de guvern în încercarea de a mai infuza puțin capital în afacerile locale. Dar Lulu văzuse dezamăgirea din ochii multor turişti pe care-i dusese în centrul oraşului. Mulți îşi adăugau Ruili în itinerar doar ca să se poată lăuda că au intrat cu un deget în Myanmar. De fapt, exista un stâlp alb de lemn, undeva la marginea oraşului, unde puteai să stai cu jumătate de corp în China şi restul în Myanmar. Nu aveai nevoie de o autorizație specială pentru asta. Aşa că, fără să pui piciorul în Myanmar, puteai pretinde că de fapt ai făcut-o. Lulu fusese chemată de sute de ori în acel loc ca să facă poze. De obicei turiştii stăteau în poziții contorsionate, cu picioarele în China şi capul şi umerii în Myanmar sau mai era câte un cuplu care se despărțea şi stătea față-n față, fiecare în țara aleasă, privindu-se prin binoclu de la zece centimetri depărtare.

— Priviți acolo, exclama ea în fața fiecărui nou grup de turişti, arătând spre o casă din apropiere. Acolo locuieşte o familie, bucătărie în China, dormitor în Myanmar. Astfel, familia mănâncă într-o țară şi doarme în cealaltă. Cred că această casă aici de multe secole, da, cu mult timp înainte de a hotărî cineva unde se termină o țară şi începe alta.

Dwight privi peisajul din jur. Şi-l imagină aşa cum arătase el cu mai mult de o sută de ani înainte, când stră-străbunicul lui venise în locurile acestea. Poate că şi el intrase în Birmania pe drumul mătăsii şi trecuse pe lângă această haltă. Pe atunci, era probabil un loc cu munți înverziți, cu păduri tropicale, râuri line şi flori sălbatice luxuriante, invadat de bariere şi

indicatoare.

Şi eu, la rândul meu, îmi puteam imagina toate acestea. Datorită poziției sale geografice – întâmplarea fericită făcând ca un râu să despartă două țări –, acesta era un loc unde toată lumea se oprea în mod firesc ca să se gândească la ce îi aştepta înainte şi la ce lăsau în urmă. Negustori de blănuri, războinici şi refugiați, cu toții ajunseseră în acest capăt nordic al drumului. Care țară oferea mai multe posibilități: Regatul de Mijloc sau Vechiul Mian?

Şi iată că oraşul tot aici se afla. Urmele vechilor temple erau umbrite de un amestec fad de hoteluri înalte, magazine cu un singur etaj şi străzi lărgite şi modernizate atât de rapid încât pământul din jur fusese despuiat de orice fel de vegetație. Neoanele înlocuiseră apusurile.

Cu autocarul, prietenii mei trecură pe lângă clădiri joase cu verande lungi unde bărbați, femei şi copii stăteau aşezați pe scaune joase. O cățea pechineză gravidă stătea întinsă pe un scaun verde de plastic. Comercianții îi invitau pe trecători să intre să vadă oferta de televizoare, saltele, casetofoane, oale electrice de fiert orez, frigidere liliputane. Magazinele erau deschise tot timpul pentru că nu ştiai niciodată când se hotărau micii parveniți să-şi ridice standardele achiziționând produse de asemenea calitate.

Câteva străzi mai încolo, prietenii mei trecură prin cartierul roz, o alee cu restaurante dintr-o singură cameră, în aer liber, fiecare luminat de un bec roz şi împodobit cu reclame: „Karaoke, masaj, 40$, cel mai bun miel inclus”.

Rupert ridică ochii din carte.

— Ce fac cu mielul? întrebă el cu inocență.

Lui Lulu îi fu ruşine să spună.

— E expresie nouă, încercă ea să explice. Cel mai bun miel… e ca… „trebuie să avem grijă”.

— Vrei să spui că folosesc prezervative, spuse Rupert pe un ton egal, iar Moff încercă să nu pară prea surprins.

Rupert învăța într-un liceu unde elevii erau încurajați să vorbească deschis despre sexul protejat. Şi, deşi părea total la curent cu tot ce era legat de sex, nu avea niciun fel de experiență. O singură dată pipăise o fată la o petrecere în pijamale unde toată lumea se îmbătase.

— Foarte bine, îi spuse Lulu lui Rupert. Toți din toate țările

gândesc la protecție.

În calitatea ei de funcționar la stat, nu avea voie să pomenească de incidența mare a cazurilor de SIDA în oraş. În Ruili, opiul se scurgea peste graniță ca apa murdară printr-o sită şi, odată cu el, treceau dintr-o țară în alta şi bolile transmisibile prin refolosirea acelor. Era evident că multe dintre femeile din „saloanele de frumusețe" luminate în roz erau dependente de opiu. Spun „femei", dar cel mai bine li s-ar potrivi „fete". Multe fuseseră răpite din sate la vârsta de doisprezece-treisprezece ani, drogate şi apoi puse să se prostitueze. În lumina aceea roz, aveau o strălucire mai sănătoasă, dar era de-ajuns să te uiți la mâinile şi picioarele lor descărnate ca să-ți dai seama că unele erau roase pe dinăuntru de SIDA. Câteva erau tunse scurt, asta pentru că-şi vânduseră părul amatorilor de peruci. Era întotdeauna nevoie de nişte *kuai* câştigați uşor atunci când afacerile mergeau prost, iar dependența era prea puternică. Dar nu-ți puteai tunde părul lung decât o dată.

Când venea vorba de vicii, China nu avea nicio şansă să le țină sub control; nu putea decât să panseze plaga la fel cum încerci să opreşti sângerarea dintr-o arteră. Prostituția era ilegală, dar se făcea în văzul tuturor, aproape la fiecare colț de stradă. În Ruili, oferta depăşea cererea. În cele mai multe restaurante, câte două sau trei adolescente stăteau pe câte-o canapea uitându-se plictisite la telenovele sau jocuri televizate. Fetele mai harnice le serveau băuturi clienților. Bărbații, plini de înfumurare, preferau să meargă în grup de parcă ar fi fost un sport de echipă, fiecare dintre ei dovedindu-şi abilitățile cu aceeaşi fată. Iar unele restaurante erau de-a dreptul pustii. Treaba se făcea în spatele draperiilor, unde era un pat simplu, un scaun, un lighean şi un singur prosop pentru spălat. Dacă voiai să-şi dea hainele jos, plăteai în plus.

Autocarul dădu colțul.

— Acolo, strigă Lulu şi arătă cu mâna spre un magazin unde o femeie şi un bărbat stăteau în fața calculatoarelor. Internet cafe. Doisprezece *kuai* pentru 45 de minute. Ultima şansă. Odată ajunşi în Myanmar, fără internet. Interzis.

Rupert îşi spuse să țină minte locul ca să se întoarcă mai târziu.

Autocarul ieşi din oraş şi o luă pe nişte drumuri neluminate

timp de câțiva kilometri până ajunseră la un restaurant format din două pavilioane în aer liber luminate doar de nişte instalații albastre de Crăciun. Mâncați acum, slăbiți mai încolo, i-aş fi sfătuit pe prietenii mei. Mâncarea din Myanmar se poate dovedi extrem de nediversificată, oricât ar fi de apetisante peisajele. Mi s-a spus însă că părerea mea ar fi subiectivă din cauza papilelor mele gustative obişnuite cu mâncarea chinezească.

Proprietarul restaurantului se apropie de Lulu şi Bennie.

— Ce bine că ați venit în seara asta, spuse el în chineză. După cum vedeți, suntem destul de liberi acum.

Nu se vedea nici picior de client.

— Aşa că vă putem pregăti lucruri speciale, continuă el, felurile de mâncare preferate de străini.

„Preferate de străini”! Exact cuvintele pe care nu-mi doream să le aud. Lulu zâmbi doar şi-i traduse lui Bennie ce spusese proprietarul restaurantului. Bennie îi mulțumi acestuia într-un fel foarte ciudat: cu mâinile împreunate în față, făcu o plecăciune rapidă şi țeapănă, ca în filme, când cineva îl imploră pe rege să nu-l decapiteze. „Slugarnic” este cuvântul care-mi vine în minte. Proprietarul încropi o listă cu mâncăruri făcute din ingrediente ieftine, udate cu bere chinezească din abundență. Mâzgăli prețul pe o bucată de hârtie pe care i-o vârî lui Bennie sub nas. M-am uitat şi eu, desigur. Mâncarea era cumva din aur sau sculptată în jad? Bennie execută din nou plecăciunea ciudată care cerea îndurare.

— Minunat, minunat.

Uitându-se afară, spre câmpul care dispărea treptat în întuneric, Wendy văzu nişte forme mişcând.

— Ce e acolo?

— Brr, spuse proprietarul, aceasta fiind cea mai bună aproximație a echivalentului englezesc pentru „birmanezi” de care era el capabil.

— Păsări{20}, traduse Lulu crezând că asta încercase proprietarul să spună, iar acesta dădu din cap recunoscător. Aici, în partea aceasta a China, multe animale şi păsări, tot timpul anului. Păsările acestea numim egrete, gât lung, picior lung.

Wendy şi Wyatt se căzniră să distingă ceva.

— O, le văd, zise Wendy. Vezi? Acolo.

Îi indică lui Wyatt locul cu degetul, iar apoi îi luă mâna pe sub masă şi şi-o plasă între picioare. El aprobă din cap.

Dar umbrele acelea nu erau egrete. După cum încercase să explice proprietarul restaurantului, erau țărani birmanezi, mai exact femei, îndoite de spate, îmbrăcate cu bluze în culori pastel şi ciorapi lungi şi groşi de culoarea pielii care să le protejeze de lipitori şi muchiile tăioase ca lama ale tulpinilor de trestie-de-zahăr. Lucrau pe câmp, tăind trestia cu nişte cuțite lungi şi ascuțite. Zbang, şi vârfurile cu flori liliachii căzură secerate. Cu fiecare lovitură de cuțit, mai înaintau zece centimetri. Decembrie şi primăvara târziu sunt cele două perioade propice plantării trestiei-de-zahăr, iar dintre cele două, iarna e cel mai bine de plantat. Aşa că femeile aveau la dispoziție o perioadă scurtă pentru a recolta şi a pregăti câmpurile.

Într-un final, Lulu îşi dădu seama că umbrele erau oameni. Se corectă:

— A, scuze, nu sunt păsări. Da, acum văd, poate sunt japonezi care fac ritual secret.

— Spioni?

— O, nu, ha, ha, nu spioni. Turişti japonezi. În al Doilea Război Mondial, aici a fost bătălie faimoasă, foarte violentă, groaznică. Acest loc era poziție cheie şi pentru japonezi şi pentru KMT pentru că e intrare importantă în Birmania pe care voiau s-o ocupe.

Wendy nu mai înțelegea nimic.

— KMT?

— Armata Kuomintang, explică Marlena.

— Aşa.

Wendy aprobă, deşi habar nu avea de care parte se aflase Kuomintangul. Îşi închipuia în mod eronat că erau comuniştii, pe când ei fuseseră naționaliştii. Aşa e în liceele americane: nu se predă aproape nimic despre cel de-al Doilea Război Mondial în China, doar ceva despre Tigrii Zburători, grupul de voluntari americani, pentru că sună romantic.

— Pentru că au murit japonezi aici, continuă Lulu, vin în pelerinaj…

Acum înțeleg la ce se referea Lulu. Într-adevăr, fusese o bătălie mare aici, iar japonezii suferiseră pierderi mari. Mulți căzuseră pe aceste câmpuri şi acolo rămăseseră. Rudele lor vin

să viziteze acest loc în memoria membrilor familiei lor, să stea pe locul unde aceştia au fost îngropaţi. Cu toate acestea, nu au voie să facă acest lucru. Nu pot să aducă omagiu unui soldat care a încercat să omoare chinezi pentru ca Japonia să cucerească China. China nu uită uşor. Dar nimeni nu se plânge dacă japonezii vin noaptea şi fac acest lucru în linişte. Deci povestea e adevărată, dar Lulu tot se înşela. Nu erau turişti japonezi, ci tăietoare de trestie-de-zahăr, cum spusese proprietarul restaurantului.

— Umbrele de pe câmpuri, spuse Lulu, pot fi soţii, fiice, fii, chiar nepoţi.

„Sau chiar soldaţii morţi", îşi imaginã Heidi. *Fantomele de pe câmp.*

— Ce tare, zise Rupert. Câţi au fost omorâţi?

— Mii, se hazardă Lulu.

Heidi văzu mii de soldaţi japonezi zăcând pe câmp, cu sângele scurgându-li-se în pământ şi transformându-se în noroi roşiatic. Şi din acest sol fertil creşteau fantome la fel cum creşteau şi tulpinile de trestie-de-zahăr. Privind fix siluetele aplecate, îşi imaginã că scotoceau după oase şi cranii să le ia ca suvenire. Când sosi mâncarea, nu putu decât să se uite la platourile încărcate.

Din cauză că locul era atât de prost luminat, niciunul dintre prietenii mei nu putea distinge ce era pe platouri. N-aveau decât să creadă explicaţiile lui Lulu.

— Păstăi de mazăre care se mănâncă întregi, ciuperci, nişte carne, a, vită, cred... Iar asta, asta e orez în frunze de bananier...

La început mai timizi, se serviră apoi din belşug, mutând mâncarea de pe platouri în farfurii.

Heidi încă mai auzea porcul guiţând înainte de a fi tăiat. În acel moment, se hotărâse să nu mai mănânce niciun fel de carne. Acum începea să-şi pună întrebări în legătură cu legumele. De unde proveneau? De pe câmpul de mai încolo? Oare sângele ajunsese la rădăcinile plantelor? Oare trupurile soldaţilor serviseră drept îngrăşământ? Citise într-o revistă de grădinărit că gradul de dulceaţă al legumelor depindea foarte mult de îngrăşământ. Se putea măsura pe scara Brix. Cu cât solul e mai fertil, cu atât conţinutul de zahăr din plantele care cresc din el este mai ridicat. Cei care vindeau roşiile acelea

grozave pe care le cumpăra ea în weekend, de la piața pentru producători, spuneau despre ele că ar avea un grad de dulceață de la 13 la 18 pe scara Brix. Roşiile de la magazin, îi spuseseră producătorii, nu aveau nici pe jumătate. Dar cum or fi legumele din Ruili? Or fi dulci? Şi nu are sângele un gust grețos de dulce?

Heidi văzuse deja o baltă de sânge de la un om mort. Unul dintre colegii ei de apartament. Asta cu zece ani în urmă, pe când era încă boboacă la Universitatea Berkeley din California. Erau şase tineri care locuiau într-o casă dărăpănată din Oakland. Cel mai nou în casă era un tip care răspunsese la unul dintre anunțurile cu „Căutăm coleg de apartament" puse de ei la avizierul de la magazinul cu produse naturale şi la Cody's Books{21}. Avea 22 de ani şi era din Akron, Ohio, iar porecla lui era „Zoomer". Avusese cu el câteva discuții filosofice până târziu în noapte. Într-o seară, toată lumea mersese la un concert Pearl Jam, mai puțin Zoomer. După ce s-a terminat concertul, unii au vrut să meargă într-un bar. Ea a preferat să meargă acasă. Ajunsă acasă, a găsit uşa descuiată, iar asta a enervat-o pentru că se găsea mereu cineva care să o uite descuiată. Când a păşit în sufragerie, a lovit-o un miros groaznic. Nu era sânge, ci sudoare, izul fricii şi al durerii animalice. Nu-şi amintea să fi văzut corpul sau să fi chemat poliția, nu-şi amintea nici când au sosit, investigația sau cum au îndepărtat cadavrul. A doua zi, a văzut doar balta de sânge, banda galbenă de la intrarea din față şi a simțit mirosul. Ce ciudat că mirosul rămăsese în aer după ce el murise. Era ca un mesaj lăsat în urmă, ca şi cum ar mai fi implorat încă să fie cruțat. L-a văzut cu ochii minții în ultimele lui clipe, cu pistolul intrusului îndreptat spre capul lui.

Heidi îl ştia doar de câteva luni, aşa că nimeni nu s-a gândit că ar putea fi prea afectată de moartea lui. Toată lumea era de acord că fusese sinistru pentru ea să-l găsească mort. Şi avea tot dreptul să fie marcată o perioadă. Dar păruse foarte calmă când le povestise celorlalți ce se întâmplase. „Mi-am dat seama că era mort." Nu dăduse alte detalii, iar ceilalți nu îndrăzniseră s-o întrebe, deşi erau curioşi. Roxanne a plâns când Heidi i-a povestit ce se întâmplase. Din cauza diferenței de vârstă, Roxanne o tratase mereu pe Heidi mai mult ca pe o nepoată

îndepărtată. Dar acesta a fost momentul de cotitură care le-a apropiat ca pe două surori vitrege, de fapt, ca pe două surori. Roxanne îşi imaginase că Heidi însăşi fusese ameninţată cu moartea. A încurajat-o deci să i se confeseze, să-i spună dacă are nevoie de terapie sau să se mute în altă casă. Putea chiar să stea cu ea şi cu Dwight, bărbatul mai tânăr decât ea cu care urma să se mărite. Dar Heidi a spus că-i e bine. Nu plânsese şi vorbise pe un ton egal, se surprinsese pe ea însăşi. Heidi fusese dintotdeauna sensibilă, plângea din orice, de câte ori o jignea sau o lovea cineva.

După povestea cu crima, se retrăsese în sine. Simţea că omul ucis fusese un semn că şi ea va muri curând. Uitase în ce constase acest semn. Şi cu toate astea, se simţea îngrozită. Aştepta să se dezlănţuie nenorocirea. Şi încerca din răsputeri să controleze situaţia. Iar în această încercare a ei, începuse să se pregătească pentru toate modurile groaznice în care se poate muri. Ştia că toate precauţiile ei sunt zadarnice. Moartea urma să vină când voia, iar ea nu putea împiedica acest lucru. Totuşi, nu putea să nu încerce şi detesta persoana în care se transformase, mai conştientă de moarte decât de viaţă.

Călătoria în China făcea parte din eforturile ei de a-şi depăşi problemele. Era hotărâtă să se arunce în necunoscut, să se confrunte cu situaţii pe care în mod normal le-ar evita. Credea că va putea să le facă faţă, în parte din cauză că urma să fie într-o ţară complet diferită. Necunoscutul se va dovedi uşor de înfruntat, iar după ce-i va fi supravieţuit, se va simţi mai puternică să se întoarcă acasă şi să lupte împotriva fobiei. China îi va face bine, foarte, foarte bine, îşi spuse în sinea ei.

Mâncarea se răcise. După ce aduseră la masă cel mai popular desert printre americani, îngheţata de ceai verde, proprietarul restaurantului îşi îmboldi soţia şi fiul şi începură cu toţii să cânte *Merry Christmas* pe melodia de la *Happy Birthday.*

Pe drumul spre hotel, prietenii mei fredonară această nouă colindă hibrid. Mai erau doar câteva zile până la Crăciun şi cine ştie ce urma să le aducă Moşul chinezesc. Ar fi trebuit să-şi cumpere cadouri unii altora? Autocarul trecu din nou pe lângă aceleaşi fete învăluite în lumina roz, aşteptându-şi clienţii, pe lângă căţeaua pechineză gravidă dormind în

continuare pe scaunul verde de plastic. Dacă nu obțineau viza aia curând, acesta va fi peisajul pe care-l vor vedea şi-n seara următoare, şi-n seara de după seara următoare, şi-n Dumnezeu ştie câte alte seri.

Întorşi la hotel, Harry îi sugeră Marlenei „o plimbare sub lumina argintie a lunii". Nici urmă de lună, dar ea fu de acord. Îşi imagina că Esme adormise deja cu cățeluşa ei. Aşa că ea şi Harry o porniră pe strada întunecată. Urma să se întâmple ceva, Marlena o ştia, şi asta îi dădea emoții, dar din cele plăcute. În timp ce se plimbau, Harry îi oferi brațul.

— Trotuarele ascund tot felul de *primejdii* noaptea, spuse el.

Felul în care spusese „primejdii" o făcu să se înfioare toată. Îşi dorea să fie luată pe sus, să lase deoparte orice măsură de precauție. Şi totuşi, înainte să se lase dusă de val, voia să se apuce strâns de o bară de siguranță şi să se ridice, până nu era prea târziu, înainte să ajungă în punctul din care nu mai putea fi salvată.

Cum mergeau în tăcere, Harry se adună, încercând să găsească echilibrul perfect între încredere şi afecțiune. Era aşa de uşor în fața camerei de filmat. Nu voia să pară prea dur, prea ca la ştirile de senzație. Într-un final, i se adresă pe un ton care i se păru cel mai potrivit şi care aducea puțin cu Cary Grant în filmele în care se trezea îndrăgostit şi lucrul ăsta îl zăpăcea puțin:

— Marlena dragă?

— Hmm?

— Cred că începi să-mi placi.

Marlena îşi recăpătă echilibrul emoțional, începe „s-o placă"? Cum adică, „s-o placă"? Pot să-ți placă florile, pizza sau anumite mode. Ce voia să spună?

— Ar fi minunat dacă te-aş putea săruta, adăugă el.

Aerul ăsta bonom începea să i se potrivească precum o mănuşă.

Marlena se întrebă din nou: minunat? Un apus e minunat. Un răsărit – şi înainte să apuce să se mai joace cu propriile sentimente, Harry se năpusti asupra buzelor ei şi amândoi simțiră, în ciuda emoțiilor inițiale, că experiența era chiar plăcută, minunată, de fapt, foarte firească, atâta frustrare vindecată într-o clipă. Curând, însă, un alt tip de frustrare îşi făcu apariția. Tandrețea se transformă în dezmierdare, apoi

încă puțină tandrețe, urmată de şi mai multă dezmierdare care din minut în minut amenința să devină şi mai febrilă, şi toate acestea pe o stradă anonimă din Ruili. Însă, vai, nu puteau face dragoste acolo, concluzie la care au ajuns amândoi.

— Hai să ne întoarcem la hotel, spuse Harry.

— Mmm, la hotel, ce bine, răspunse Marlena chicotind.

Când se pregăteau să se întoarcă, Marlenei îi veni un gând care-o trezi la realitate.

— Ar trebui să văd întâi dacă Esme e bine.

Mai trecu un minut.

— O, Doamne, ce-o să-i spun?

— De ce trebuie să-i spui ceva? zise Harry muşcând-o uşor de gât.

— Nu aş vrea să se îngrijoreze dacă se trezeşte noaptea şi nu mă găseşte acolo.

— Atunci spune-i că te duci jos la un pahar.

Pe Marlena o cam deranja sugestia.

— Ştie că nu beau. Nu prea sunt genul care umblă prin baruri să agațe bărbați.

Observase deja că Harry bea foarte mult uneori. Spera să nu fie alcoolic.

— Nu o să agăți bărbați, o tachină Harry. Pentru că m-ai agățat deja pe mine.

Marlenei nu i se păru deloc romantic răspunsul. Chiar credea despre ea că e atât de uşuratică? Încerca să sugereze că nu era vorba decât de sex ocazional, o aventură de-o noapte?

— Uite ce e, poate nu ar trebui să facem asta. Nu în noaptea asta.

— O, ba da. Am început deja sau am putea…

Ajunseră la hotel.

— Uite, am şi ajuns.

— Nu, zău, Harry. E târziu, am nevoie de mai mult timp ca s-o obişnuiesc pe Esme, ştii, cu ideea că noi doi suntem mai mult decât prieteni.

Ideea? Harry simți că starea lor euforică se dezumflase rapid, la fel ca şi anumite părți ale corpului. Era dezamăgit, da, dar şi supărat pe el însuşi pentru că se grăbise prea tare şi, da, un pic enervat că Marlena renunțase aşa de uşor la distracție. Într-adevăr, era târziu, iar acum că nu mai era în priză, se simțea chiar obosit.

— Bine atunci, te las aici, iar eu mă duc la bar să beau paharul de care vorbeam.

O sărută uşor pe frunte.

— Noapte bună, dovlecelul meu din miez de noapte.

Se întoarse şi nu o urmări cu privirea în timp ce Marlena se îndrepta spre lift.

Abia îşi primise whisky-ul cu apă comandat când o văzu pe Marlena dând buzna în bar, cu ochii măriți de groază.

— Nu e în cameră! A dispărut! Şi cățelul la fel.

Avea vocea slabă şi gâtuită.

— Şi i-am spus să nu iasă din cameră, am avertizat-o să nu deschidă uşa… O, Doamne. Ce ne facem?

— Din partea mea, nimic, răspunse Harry.

Şi înainte ca Marlena să-i sară la gât pentru această remarcă lipsită de suflet, arătă cu degetul spre capătul celălalt al holului. Acolo era Esme, lăudându-se cu cățelul în fața personalului de la room-service; doi dintre ei trecuseră mai devreme să-i aducă un termos cu apă fierbinte în cameră. În timp ce Marlena porni într-acolo, Esme o văzu şi veni țopăind spre ea.

— Mami, Harry, uite ce au făcut pentru Cuțu-Cuțu. Orez şi pui! Exact cum a zis Harry. Şi l-au pus în cănița asta frumoasă. Nu-i aşa că sunt minunați? Toți o *iubesc,* mamă. Ne-am distrat super.

Pe jumătate adormit, Bennie ridică receptorul.

— Cu domnişoara Chen, vă rog.

— Nu e aici.

Bennie se uită la ceas. Rahat, era şase dimineața. Cine naiba era cretinul care suna la ora asta?

— Ştiți cumva când se va întoarce?

Vocea avea un uşor accent britanic, dar sigur nu era Harry Bailley.

— Nu ştiu, mormăi Bennie.

Încă nu-şi venise în fire.

— Cine întreabă? se gândi el să întrebe într-un final.

— Sunt Walter din Mandalay, de la Golden Land Tour…

Bennie se ridică brusc în capul oaselor. Mandalay!

— Am stabilit o întâlnire cu domnişoara Bibi şi grupul ei, pentru dimineața aceasta, în vamă. Mă tem că cei de la hotel

au încurcat camerele. Mi-au dat legătura la dumneavoastră în cameră, îmi cer scuze dacă am greşit. Sunteți cumva domnul Chen?

Bennie era acum treaz de-a binelea, cu gândul în zece părți. Cine era tipul? Îşi înşfăcă notițele de la agenția de turism. Maung Wa Sao – acesta era numele ghidului lor, nu Walter. Walter era probabil un intermediar, un om de legătură. Oare lucra cinstit sau putea fi mituit?

— Walter, eu sunt Bennie Trueba y Cela, noul conducător al grupului. Probabil nu ai primit mesajul la timp. Şi, în mod evident, nici la mine nu a ajuns niciun mesaj din partea ta. Îmi pare rău. Dar, da, suntem gata să ne întâlnim în vamă. La ce oră trebuie să fim acolo?

Nu se mai auzi nimic de la celălalt capăt.

— Alo? Mai sunteți acolo? E vorba de vizele noastre?

Walter vorbi într-un sfârşit.

— Nu înțeleg. Unde e domnişoara Chen?

— Nu a putut să vină.

— I s-a făcut rău azi-noapte?

Bennie cântări alternativele şi decise că sinceritatea era cea mai bună cale.

— De fapt, a murit pe neaşteptate.

— O, Doamne! A murit ieri?

— Acum câteva săptămâni.

— E imposibil.

— Da, ştiu, şi noi am fost foarte şocați. Ne-a fost o prietenă foarte dragă.

— Ce vreau să spun e că lucrul ăsta e imposibil pentru că am vorbit cu ea ieri.

Era acum rândul lui Bennie să fie complet confuz.

— Ați vorbit…

— La telefon. M-a sunat şi m-a rugat să schimb data intrării grupului în Myanmar şi să mă întâlnesc cu ea azi aici.

— V-a sunat în legătură cu vizele?

— Da, mi-a transmis instrucțiuni exacte. Am obținut toate aprobările. Dar trebuie să ne asigurăm că datele corespund cu actele dumneavoastră de identitate. O, şi acum va trebui să mai fac o mică modificare şi să scot numele ei de pe listă. Va trebui însă să dau un telefon…

Năuceala lui Bennie se transformă într-o bucurie fără

margini. Era evident că acest Walter vorbise cu Lulu sau poate cu cineva din San Francisco. Bennie trimisese un fax la agenția de turism. Cum toată lumea se referea la ei ca la grupul Bibi Chen, probabil că Walter a crezut că vorbeşte cu conducătorul inițial al grupului. Dar asta nu mai conta acum! Aveau vize! Era incredibil. Cel care făcuse acest lucru posibil era un geniu! (Am fost încântată de un asemenea compliment.)

— Mai aveți nevoie de ceva ca să mă adăugați pe listă? întrebă Bennie.

— Nu, totul e în regulă. V-am adăugat când am primit faxul. Mi-am imaginat că sunteți în plus, nu că înlocuiți pe cineva. Deci totul e în regulă din punctul acesta de vedere.

Walter se opri şi oftă. Când vorbi din nou, avea un aer uşor deznădăjduit.

— Domnule Bennie, iertați-mi îndrăzneala, dar v-a dat cumva domnişoara Chen un cadou de Crăciun pentru mine?

Aoleu! Bennie căută rapid o explicație. Evident, mită. Câți bani voia oare? Spera să nu-i vrea în bani chinezeşti.

— Domnişoara Chen a pomenit ceva de un cadou, se hazardă el, încercând să fie cât mai plin de tact. Dar puteți să-mi mai spuneți, vă rog, încă o dată despre ce cadou e vorba? E cumva în dolari?

Bărbatul râse uşor.

— O, nu, nu e vorba de dolari, ci de CD.

Certificat de depozit? Bennie era surprins să afle cât de sofisticate ajunseseră metodele de mituire într-un loc atât de izolat cum era această parte a Asiei. Nu te panica, îşi spuse. O să vezi tu cum faci. Putea să-l sune pe brokerul lui din State. Pe de altă parte, poate tipul ăsta, Walter, o să accepte mai mulți bani în loc de certificate.

— Şi despre cât era vorba în CD-uri?

Bennie închise strâns ochii aşteptând răspunsul.

— O, e foarte jenant, nici nu-mi vine să spun, zise Walter. Doar că domnişoara Chen mi-a spus ieri că o să-mi aducă un CD şi m-am bucurat tare când am auzit că e vorba de musicalul *Fantoma de la operă.*

Lui Bennie aproape îi dădură lacrimile. *Compact-disc.*

— Iar eu i-am adus unul cu muzică de dans birmaneză care sper că-i va plăcea, adică, i-ar fi plăcut, dacă într-adevăr a murit.

— Zece CD-uri, propuse Bennie. Cum vi se pare?

— O, nu, nu! Zău, e mult prea mult. *Fantoma* e de-ajuns, zic eu. Domnişoara Chen asta mi-a promis. Zece înseamnă… ei bine, e foarte frumos din partea dumneavoastră să-mi faceți aşa o propunere. Muzica vestică se găseşte foarte greu la noi.

— Atunci zece vor fi, spuse Bennie cu hotărâre. Insist. La urma urmelor, e Crăciunul.

Walter îi spuse că va mai da şi ultimul telefon necesar chiar atunci, iar apoi se vor întâlni în vamă.

După ce închise, Bennie îşi băgă mâinile până la coate în geantă căutând după CD-urile pe care le adusese cu el. Se uită într-un teanc de CD-uri îmbrăcate în vinil şi-l găsi: *Fantoma de la operă.* Ce noroc că-l luase chiar pe acesta. Dar celelalte? Diana Krall. Sarah Vaughan. Gladys Knight. Şi o să facă o colectă şi de la ceilalți: Dwight, Moff, Harry. Trebuie să participe şi ei cu *ceva.* Cu toții aveau partea lor de vină pentru încurcătura în care se aflau. Şi, dacă Walter era atât de încântat de zece, ce-ar face oare pentru douăzeci? I-ar aştepta cu covorul roşu. Câte două CD-uri de căciulă, asta o să le ceară celorlalți. Două de fiecare, sau dacă nu, pot să rămână în Ruili, oraşul becurilor roz{22}, încă patru zile.

Din punctul meu de vedere, era o colecție minunată: de la Bono la Albinoni, de la Nirvana la Willie Nelson, gusturile muzicale disparate ale celor doisprezece americani, gata să ofere ce aveau mai bun, cu dragă inimă.

Acum e momentul să precizez că şi eu dădusem ce aveam mai bun. Cu o noapte înainte, îl vizitasem pe Walter pe când era adânc cufundat în somn pentru că, îmi dădusem eu seama, acolo, în vise, în imaginație, în amintiri, puteam intra în contact cu ceilalți. Senzorialul nu-mi mai folosea acum la nimic. Dar puteam trăi într-o conştiință lăsată să plutească liberă, fără să fie ancorată în realitate. Conştiința mea se putea suprapune peste a lui, care era acum extrem de maleabilă. Şi astfel, prin osmoză, i-am transmis amintirea conform căreia eu l-aş fi sunat cu o solicitare urgentă. „Walter”, i-am spus eu, „ai uitat să schimbi datele de intrare în țară, cu patru zile mai devreme, în loc de 25, 21 decembrie. Am vorbit despre asta, îți aminteşti?”. Fiind o persoană meticuloasă, căreia nu-i scapă niciodată vreun detaliu, se supără auzind acestea. Când mi-a promis că se va ocupa de schimbarea datelor, i-am cântat

Wishing You Were Somehow Here Again (*Dorindu-mi să te am din nou lângă mine)* din *Fantoma de la operă.* Imediat l-a cuprins dorul de tatăl său, care fusese aruncat în puşcărie cu mai mult de zece ani în urmă de către regimul militar şi despre care nu se mai ştia nimic de-atunci. O muzică aşa de frumoasă, nişte cuvinte atât de emoționante. Walter nu avea cum să le mai uite şi nu-şi putea dori decât să le audă din nou şi din nou, de preferat de pe CD-ul pe care-l ochisem eu în valiza lui Bennie.

Dar acest vis nu urma să dispară, cum se întâmplă de obicei cu visele. Am înotat cu el în adâncurile memoriei lui Walter, până am ajuns în acele colțuri ale subconştientului unde oamenii panicați devin şi mai panicați. Şi astfel, la trezire, Walter simțea că are ceva urgent de făcut. A sărit pe bicicletă şi s-a dus la biroul de turism, apoi s-a grăbit spre biroul guvernamental să înregistreze documentele şi să facă rost de ştampilele necesare. Apoi a trecut să-l ia pe şofer ca să ajungă cât mai repede în Ruili.

Drumul spre Myanmar este mărginit cu „copaci de decapitat", numiți aşa din cauză că, cu cât îi tai mai mult, cu atât cresc mai repede şi mai stufoşi. La fel şi rebelii din diferite perioade ale istoriei Chinei. Odată ce au prins rădăcină, nu-i mai poți stârpi.

Printre „copacii de decapitat", se găseau „copacii cu opt comori" ale căror frunze atârnau suficient de mari încât un copil să se poată înveli cu ele. Iar pe drum erau suficienți copii neastâmpărați care să aibă oricând nevoie de un lințoliu. Trei băieți cam de cinci-şase ani se zbenguiau deasupra grămezilor de fân înalte de trei metri, aflate în remorcile unor minitractoare, cu părinții stând în fața caselor, aparent lipsiți de orice fel de griji. Prietenilor mei din autocar însă li se părea că cei mici erau pe cale de a-şi provoca serioase traumatisme craniene. Din fericire, băieții păreau dotați cu nişte reflexe remarcabile. Cădeau în fund şi râdeau fericiți, apoi săreau iar în picioare, pregătiți de o nouă tumbă.

— O, Doamne-Dumnezeule! strigă Wendy în timp ce făcea cu înfrigurare poze cu fiecare ipostază potențial mortală.

— Nu pot să mă uit, gemu Bennie.

— Ar trebui să existe o lege, spuse Marlena.

Heidi fixa drumul căutând din ochi posibile gropi în şosea care să le pecetluiască soarta copiilor. Într-un final, tractorul, cu remorcă cu tot, o coti pe o uliță şi de-acolo tot înainte, copiii cei zglobii ieşind din raza vizuală a prietenilor mei. Cu cât se apropiau de graniță, cu atât peisajul se colora. Femeile birmaneze umblau îmbrăcate în fuste de culoarea florilor, cu un fel de turbane pe cap deasupra cărora purtau în echilibru coşuri cu alimente pe care le duceau la piață. Pe față erau pictate cu o pastă de culoare galbenă făcută din scoarță de *tanaka.* Ca şi cei din Shanghai, femeile birmaneze prețuiesc tenul palid. Pasta respectivă se presupune că protejează de soare. Eu am încercat-o însă cu ocazia altor călătorii şi vă pot spune că efectul e mai degrabă de uscare a pielii. Poate că-ți protejează pielea, dar, în acelaşi timp, îi dă o textură de pergament şi un aspect de chirpici crăpat. Nu pot spune că mă avantaja. Arătam ca o păpuşă clovn uscată la soare.

Bennie avea în rucsac CD-urile pentru Walter. Totul mergea strună. Îi va înmâna şpaga, iar ei vor primi toate documentele şi aprobarea de intrare în țară. Nu-i spusese lui Lulu de teamă ca nu cumva ceea ce făcea Walter să fie ilegal. Las-o să creadă că au avut doar parte de un noroc chior. De dimineață, ea le spusese doar atât:

— Trebuie să încercăm. Dacă avem succes, ghidul vostru din Myanmar, domnul Maung Wa Sao, vă va întâmpina la graniță.

La vama chineză, Lulu le arătă polițiştilor în uniforme paşapoartele şi documentele. Paznici înarmați îi supravegheau îndeaproape. După zece minute de verificări şi ştampilări, toate astea cu o atitudine autoritară şi plină de dispreț, vameşii ne făcură semn să trecem, iar prietenii mei le făcură semne prietenoase, fără a primi însă vreun zâmbet înapoi. După o jumătate de kilometru, autocarul se opri în fața unei porți mari, albe.

— Curând îmi voi lua la revedere, spuse Lulu. În câteva minute, ghidul birmanez o să vă ia în primire ca să vă treacă granița până în Muse.

— Credeam că am trecut deja, zise Moff.

— Ați ieşit doar din China, explică Lulu. Dar să ieşi dintr-un loc nu înseamnă şi să intri în alt loc. Sunteți în Birmania, dar nu ați trecut granița oficială. Aşa că acum sunteți între.

Brusc am avut revelația că tot ceea ce spunea Lulu mi se potrivea întocmai şi mie. Aşa mă simțeam şi eu: între.

— O, grozav, suntem la mijloc, zise Rupert.

Lulu aprobă.

— Da, la mijloc. Nu ştiți încă ce drum vine, unde se duce. În China foarte des situația asta.

Mă întrebam cât timp voi petrece eu în propria stare de mijloc. Budiştii spun că persoanele decedate stau trei zile în jurul trupului şi apoi încă patruzeci şi şase înainte de a pleca spre următoarea reîncarnare. Dacă asta era adevărat, eu mai aveam o lună şi ceva. Neştiind către ce mă îndreptam, mi-era teamă.

De parcă mi-ar fi citit gândurile, Marlena întrebă:

— Şi de aici unde te vei duce?

— Înapoi la aeroportul Mangshi, spuse Lulu, privindu-şi ceasul. Soseşte un nou grup.

— Şi nu te plictiseşti niciodată? întrebă Roxanne. Să fii nevoită să ai tot timpul grijă de oameni ca noi, cred că e o mare bătaie de cap.

— O, nu. Voi ați fost buni, nicio problemă. Nu plictiseală sau bătaie de cap.

— Eşti tu prea drăguță, spuse Bennie. Care a fost grupul cel mai dificil pe care l-ai avut?

— Nimeni nu prea dificil, spuse ea cu diplomație.

Dar apoi oftă şi lăsă capul în jos:

— O, poate, o dată au fost mai multe probleme ca altă dată… Da, atunci au fost mari probleme.

Încercă să zâmbească şi continuă:

— Tocmai duceam un grup mare la aeroport, am luat la revedere şi plecam. O femeie tânără Bai vine repede spre mine şi îmi spune imediat: Ține-mi puțin bebeluşul, soră, să-mi pot lua valiza. Şi s-a îndepărtat repede. Trec minute bune, bebeluşul începe să plângă uşor, eu dau pătura la o parte şi văd bebeluşul care, o, e aşa mic, şi o, are buza tăiată, spațiu gol între gură şi nas.

— Gură-de-lup, îi şopti Vera lui Bennie.

— După două ore, ştiam că femeia nu se mai întoarce, aşa că am dus copilul la părinții mei, să decidem ce să facem. În pătura bebeluşului, găsim bani, o sută de *yuani,* cam zece dolari, şi bilet cu scris simplu care spune că fetița are trei zile.

Acum nu ştim ce să facem. Hotărâm să păstrăm copilul. Facem multe planuri, haine. Şi ştim că va avea nevoie de operație specială. Dar curând aflăm că nu poate fi operată pentru că nu e înregistrată pe numele cuiva. Ca s-o înregistrez, trebuie s-o adopt. Ca s-o adopt, trebuie să am treizeci de ani. Atunci am doar douăzeci şi cinci.

Prietenii mei amuțiseră.

— Părinții mei nu pot să adopte, prea bătrâni. Aşa că nu ştiu ce să facem, prea tânără, prea bătrâni. Chiar şi aşa, cu sau fără acte, decidem s-o creştem noi. Dar chiar dacă avem bani de operație specială, nu se poate deoarece pentru spital, ea nu e persoană înregistrată. Ea e nimeni. Nu există. Atunci ştim, cu noi, ea nu are viitor. Nu poate să meargă la şcoală. Nu poate să găsească soț. În orice situație, ea e nimeni. Din cauză că e între, hotărâm în final că e mai bine să o adopte altcineva. Mulți turişti americani mi-au spus: da, da, o vrem, dă-ne-o nouă. Dar eu am zis că mai bine trăieşte cu oameni ca ea. De aceea am dat-o unui cuplu japonez. Aşa că această experiență este când am avut cele mai multe probleme.

Se opri, iar nimeni nu spuse o vorbă.

— E cea mai tristă poveste pe care am auzit-o de mult, mult timp, spuse Marlena într-un final.

— Tristă numai puțin, zise Lulu. Azi are şase ani. Fața ei e foarte frumoasă, gura şi nasul reparate, fără cicatrice. O văd în fiecare an. Mă strigă mereu „tuşa" în japoneză. Părinții îmi spun mereu că sunt un om bun.

— Dar faptul că a trebuit să renunți la ea… zise Marlena cu compasiune.

— Eu gândesc aşa: prima ei mamă şi-a făcut datoria. Eu, mama ei între, mi-am făcut datoria. Cuplul japonez, şi ei şi-au făcut datoria. Într-o zi, fetița va creşte şi-şi va face şi ea datoria. Aşa că, vedeți, fiecare îşi face datoria.

În acel moment, un tânăr suplu cu trăsături fine se urcă în autocar. Lulu îl salută şi făcură schimb de documente.

— Doamnelor şi domnilor, permiteți să prezint pe domnul Maung Wa Sao.

Şi iată-l, un tânăr zvelt de douăzeci şi şase de ani, îmbrăcat cu o cămaşă albă fără guler şi pantaloni sport de culoare închisă, cu părul negru şi strălucitor şi o tunsoare cuminte, şi ochi absolut minunați: expresivi, buni, inteligenți şi plini de

înțelepciune.

Se adresă noului grup pe care-l lua în primire:

— Vă rog, prefer să-mi spuneți Walter.

6 – Salvând peştii de la înec

Când treci graniţa în Birmania, dai de aceleaşi flori frumoase care se vedeau din autocar şi în China: margarete galbene şi trandafiri japonezi roşii-aprins, *lantana* care creşte peste tot ca buruienile. Nimic nu se schimbase trecând dintr-o ţară în alta sau cel puţin aşa li se părea prietenilor mei.

Dar de fapt toate deveniseră dintr-odată mai abundente, mai sălbatice, devorându-se unele pe altele cum numai în natură se poate întâmpla, mai ales dacă este neglijată timp de o sută de ani. Acesta fusese, cel puţin, sentimentul pe care-l avusesem eu traversând acea graniţă, de parcă şi eu, ca şi H. G. Wells în maşina timpului, mi-aş fi păstrat conştiinţa, dar fusesem catapultată în trecut. Moff şi Harry începuseră imediat să-şi spună „Rudyard", respectiv „George", după Kipling şi Orwell, cronicarii Birmaniei coloniale. Ca şi prietenii mei, şi eu mă lăsasem îmbătată de literatura de odinioară, debordând de parfumuri şi pastişe ale unei vieţi exotice şi lascive: umbrele de soare victoriene, pălării de soare şi fantezii fierbinţi despre sex cu localnicii.

Cât despre poveştile mai recente despre Birmania, cât de tare pălesc în faţa celor vechi. Noile poveşti sună cam aşa: miss Birmania e acum măritată cu un tiran nebun care i-a schimbat numele în doamna Myanmar. S-a mutat pe strada Uitării, aşa că nimeni nu mai ştie nimic de ea. Soţul e rău şi-şi bate soţia. Copiii au fost şi ei maltrataţi la rândul lor, iar acum sunt plini de cicatrice şi se ascund pe unde pot. Biata miss Birmania, fostă regină a frumuseţii, ar mai putea fi superbă şi azi dacă nu ar avea membrele descărnate, un ochi lipsă şi dacă nu ar mărunţi din buze aceleaşi vorbe fără rost.

Desigur, cu toţii suntem capabili de compasiune, dar cui îi place să citească astfel de poveşti? Amintiri despre sacrilegii, tortură şi abuzuri, unele după altele – sunt extrem de greu de citit când nu se vede nicio urmă de speranţă care să te facă să continui, niciun deznodământ fericit, numai aceeaşi coborâre în hăurile negre, fără fund ale umanităţii. Când termini de citit astfel de poveşti, în niciun caz nu oftezi adânc şi-ţi spui: ah, ce bine că am citit toate aceste lucruri. Şi nu mă priviţi cu reproş, vă rog. *Ştiu* că e un sentiment foarte urât şi nu aş fi recunoscut

niciodată aşa ceva cât eram în viaţă. Nimeni nu ar face-o dacă ar avea bun-simţ. Dar, sincer, cine mai citeşte cărţi politice despre regimuri pline de orori în afară de istorici sau cei care studiază regiunea respectivă? Unii poate pretind că o fac, dar mai degrabă răsfoiesc recenziile din *The New York Review of Books,* iar apoi se declară informaţi şi în măsură să emită judecăţi. De unde ştiu asta? Am făcut-o şi eu. N-am văzut niciodată de ce mi-aş petrece zile la rând citind poveşti numai ca să mă amărăsc cu probleme pe care sunt incapabilă să le rezolv.

Adevărul e că întotdeauna am preferat vechile poveşti născocite despre ţinuturile străvechi. Citeam ca să evadez într-o lume mai interesantă, nu ca să mă trezesc încuiată într-o închisoare unde aerul e irespirabil şi eşti nevoit să trăieşti indirect experienţa unor oameni care sunt torturaţi dincolo de limitele închipuirii. Mi-a plăcut ficţiunea tocmai pentru iluzii, pentru uşurinţa autorului de a-mi arăta magia, ce se află în mâna dreaptă, nu şi în stânga, maimuţele vesele care stau de vorbă în copaci, şi nu braconierii şi cartuşele folosite de la baza copacului. În Birmania, în ciuda poveştilor triste, încă te mai poţi bucura de ceea ce se află în mâna dreaptă: arta, în primul rând, festivalurile şi îmbrăcămintea tradiţională a diferitelor triburi, gestul religios şi fermecător de a-ţi scoate încălţările înainte de a intra într-un templu. Asta le place vizitatorilor, acest romantism rustic, acest pitoresc învechit, lipsa cablurilor de electricitate, a stâlpilor de telefon sau a antenelor parabolice care ar putea umbri peisajul. Caută şi-ţi vei găsi iluziile prin intermediul magiei turismului.

Iluziile, de fapt, sunt practic sacre în Birmania sau, mai degrabă, ideea că totul este o iluzie. La urma urmelor, asta este învăţătura lui Buddha, că lumea este o iluzie, iar din moment ce nouăzeci la sută dintre birmanezi sunt budişti, cred că se poate spune că cei mai mulţi trăiesc într-un „regat al iluziilor". Sunt învăţaţi să renunţe la dorinţele lor omeneşti, precum un şarpe care îşi dă jos pielea muritoare, iar astfel eliberaţi pot atinge *nibbana,* nimicul, ţelul ultim al celor care respectă încă vechiul canon *pali* sau chiar al dictaturii militare. E adevărat, aproape numai călugării urmează învăţăturile budismului *theravada* la modul cel mai strict, şi totuşi iluziile rămân şi pot dispărea oricând – la fel şi oamenii, după cum

vom vedea în curând.

Vreau doar să mai adaug că, deşi am fost crescută în spirit budist în copilărie, era varianta chinezească de budism, care e un amestec din toate: venerarea strămoşilor, credința în spirite, destin nefast – toate lucruri înfricoşătoare. Şi nu varianta birmaneză, cea care nu are dorințe. Cu tipul nostru de budism, ne doream totul – bogății, faimă, şansă la jocurile de noroc, mulți fii, multe mâncăruri cu ingrediente rare şi arome rafinate şi locul întâi în orice, nu doar mențiune. Şi, desigur, ne doream să ajungem în rai, poziția cea mai înaltă în roata vieții. Şi acum, fie-mi ascultată ruga: dacă mă aude cineva cu suficientă influență în astfel de chestiuni, aş vrea să ştie că uitarea nu a fost niciodată printre locurile mele favorite în care să-mi petrec viața de după moarte. Nu mă trimiteți acolo!

Vă închipuiți că şi-ar putea *dori* cineva să fie dat uitării pentru eternitate dacă ar mai avea şi altă soluție decât iadul? Şi, sincer, ce fel de om nu-şi doreşte nimic: nu tu aspirații la faimă sau la avere, nu tu bijuterii de familie sau altă moştenire importantă pe care să o lase generației următoare, nici măcar un loc confortabil unde să stea cu picioarele încrucişate ore în şir? Ei bine, în cazul ăsta, dacă nu vreți nimic, nu veți obține niciodată un chilipir, iar să obții un chilipir este unul dintre cele mai minunate sentimente din lume.

Toată chestia asta cu uitarea, lipsa dorințelor şi contopirea în nimic pare destul de contradictorie din perspectivă budistă. Buddha a făcut întocmai şi a devenit aşa un nimeni că asta i-a adus faima, cel mai mare nimeni dintre toți. Şi nu va dispărea niciodată pentru că faima l-a făcut nemuritor. Dar totuşi îl admir pentru atitudine şi disciplină. A fost un bun fiu al poporului indian.

Nu că un astfel de fiu ar fi visul oricărei familii indiene – faimos, dar fără să-şi dorească vreun fel de răsplată. Cei mai mulți indieni pe care-i cunosc sunt hinduşi şi mi-au spus că hinduismul e o religie mai veche, care include multe precepte din budism, printre care şi asta cu scăpatul de iluzii şi dorințe şi aşa mai departe. Dar trebuie să spun că majoritatea hinduşilor pe care-i cunosc sunt mai mult decât ataşați de bijuteriile lor din aur de douăzeci şi patru de carate. Şi-şi doresc ca fiii şi fiicele lor să studieze la Oxford sau Yale şi să se

facă radiologi, nu călugări cerşetori. Şi au grijă ca fiicele lor să primească mai mult decât nişte mărgele de sticlă la nuntă, iar fiii cel puțin un Rolex, şi nu celălalt ceas care se termină în *x.* Vor ca aceştia să se căsătorească, dacă nu în cadrul castei lor sau în una superioară, atunci cel puțin cu cineva a cărui familie are o casă într-o zonă bună. Şi nu este doar în capul meu, am văzut-o cu ochii mei.

Ce vreau să spun e că, indiferent care este credința religioasă a unei țări, există întotdeauna un anumit grad de dorință de agoniseală. Şi, oricât de budistă ar fi Birmania, se agoniseşte suficient în Țara Aurului. Ia uitați, țara e presărată cu şase mii de stupe şi pagode cu o arhitectură dintre cele mai elaborate! Cu siguranță, monumente ironice ale unei religii bazate pe dorința de a se detaşa de orice fel de posesiuni pământeşti. În aproape orice stupă, unde se păstrează rămăşițele oamenilor sfinți, dai peste vreun vânzător încercând să-ți vândă produse *nibbana,* o pagodă în miniatură, un Buddha lucrat manual sau obiecte din lac verde obținute prin meşteşugul straturilor suprapuse cu răbdare. Le poți cumpăra la jumătate din prețul cerut inițial, ceea ce înseamnă aproape nimic pe lângă prețul pe care l-ai plăti în țara ta. Aceste mărunțişuri servesc mai multor scopuri, şi pentru vânzător, şi pentru cumpărător. Cu toții trebuie să supraviețuim, cu toții trebuie să ne amintim.

Dar anticipez. După cum spuneam, doar ce trecuserăm granița în Birmania, iar ce ni se aşternea înainte era ceea ce magicianul preferă să ascundă în mâna stângă.

Autocarul se oprise lângă o clădire simplă care adăpostea punctul de control pentru vamă şi emigrări, o cocioabă cu pereții din placaj vopsit în verde-mentă. Acoperişul era din tablă ondulată, o reminiscență a arhitecturii coloniale, dar într-un stil mai ieftin care contrasta cu fostele conace din lemn sculptat construite pentru a servi drept avanposturi coloniale pe dealuri. Metoda prin care prietenii mei erau nevoiți să-şi anunțe în mod oficial prezența în Birmania era tot o întoarcere în vremurile alambicatelor reguli britanice când obțineai un statut oficial numai graţie semnăturii unei autorități sobre.

În acest caz, autoritatea era reprezentată de soldații administrației centrale a Myanmarului, capii cei mari ai

cabinetului cunoscut sub numele de SLORC, care, după părerea mea, sună ca numele unui erou negativ din filmele cu James Bond. Acronimul înseamnă State Law and Order Restoration Council{23}, o entitate instalată la putere, după cum puteți ghici, într-un moment caracterizat mai degrabă prin lipsa de lege şi ordine, când şaizeci şi şapte de grupuri etnice nu au căzut de acord asupra felului în care Birmania urma să fie guvernată, mai exact după ce armata schimbase rezultatele alegerilor, reclamase teritoriile ocupate de triburi drept teritoriu național şi o pusese sub arest la domiciliu pe Aung San Suu Kyi. Tot SLORC i-a dat Birmaniei şi noul nume, Myanmar, şi a schimbat numele capitalei Rangoon în Yangon, a râului Irrawaddy în Ayeyarwaddy. Iar acum, practic nimeni din Vest nu are habar ce înseamnă aceste nume.

E adevărat. Întrebați-i pe zece dintre prietenii voştri ce şi unde este Myanmar, şi pun pariu că nouă din ei habar nu au. Dar dacă veți spune Birmania, vor exclama: „O, *Birmania*!" – amintindu-şi vag ce înseamnă, la fel cum spunem: „O, *Barbara* – ce mai face?". La fel ca şi disidenții birmanezi care au dispărut fără urmă, țara numită cândva Birmania este invizibilă pentru cei mai mulți vestici, o iluzie. Ei bine, eu voi continua să-i spun Birmania, la fel cum face şi guvernul american. Nu am putut să-i spun niciodată în felul celălalt, deşi din ce în ce mai mulți oameni o fac, de exemplu ziarele şi televiziunea care au cedat în fața numelor ca şi cum ne-ar spune: „Aceasta e noua realitate, aşa că obişnuiți-vă cu ea". Dar mie, „Myanmar" îmi sună parşiv, Myanmar e ca miau-miau-ul agitat al unei pisici înainte de a se arunca asupra unui şoarece încolțit.

Acum câțiva ani, cu ajutorul unei firme de relații publice, SLORC şi-a schimbat numele ca să-i dea o tentă mai prietenoasă. De fapt, firma cu pricina era o firmă de consultanță de imagine din Washington D.C. – da, ruşine să le fie, nu-i aşa? – State Peace and Development Council{24} – (SPDC) – acesta a fost noul nume. Dar pentru unii e prea dificil să pronunțe patru silabe când doar una e foarte bună. „SLORC" alunecă pe limbă mai uşor şi are o sonoritate mai potrivită, în acelaşi timp sugerând o acuratețe semantică şi onomatopeică. S-a remarcat că secvența „sl" este şi începutul unor cuvinte din acelaşi câmp semantic: *sly, slippery,*

slayers[25]. Se spune că e imposibil de ținut pasul cu terminologiile schimbătoare şi cu mai multe înțelesuri. Aşadar, SLORC rămâne SLORC.

Nu e şi cazul locuitorilor din Birmania, şi mai ales al jurnaliştilor. Lor nu le stă bine să fie în urmă cu terminologia. Aproape întreaga Asie a adoptat noile nume, pe când mulți vestici nici măcar nu ştiu că există o poveste a numelor şi că unii sunt nevoiți să facă o alegere clară.

În ceea ce mă priveşte, spun Birmania pentru că aşa m-am obişnuit de prea mult timp. Spun SLORC pentru că o silabă e mai uşor de pronunțat decât patru. Spun Rangoon pentru că ar trebui să mă gândesc prea mult ca să mi-l amintesc pe celălalt. Sunt prea bătrână ca să mă schimb odată cu vremurile.

Dar destul cu pălăvrăgeala, să ne întoarcem la autocar.

Walter şi Bennie se dădură jos şi-i salutară pe polițiştii de frontieră. Noul şofer, Kjau, sau domnul Joe, cum îi spuneau prietenii mei, coborî şi el să fumeze o țigară de foi. Cei din cocioaba unde se afla sediul autorității vamale şi pentru emigrări îl tratară pe Walter, compatriotul lor, cu suspiciune. Dar toți vameşii, de oriunde ar fi, se poartă aşa. Nu te întâmpină niciodată zâmbind şi nu-ți urează şedere plăcută. Numele şi adresa fiecăruia dintre cei doisprezece turişti au fost comparate literă cu literă cu cele de pe documentele aprobate înainte de a fi trecute de mână într-un registru imens şi apoi copiate, tot de mână, într-un alt registru identic. Birocrația de dinainte de apariția calculatoarelor, a indigoului chiar, în toată splendoarea ei. Dumnezeule, ar putea dura ore întregi, îşi zise Bennie.

Esme îşi pusese cățeluşa într-o şapcă unde micuța dormea dusă, cu burtica plină de fiertură de orez. Marlena avea o eşarfă pregătită în caz că noua lor încărcătură canină trebuia ascunsă de autorități. De fapt, nu avea de ce să-şi facă griji. În Birmania, câinii nu sunt considerați obiecte de contrabandă şi nu se impune nici carantină; să-i bagi în hoteluri însă e altă poveste. Harry stătea lângă Marlena ținând-o de mâna stângă cu mâna lui dreaptă. Era un mic gest de afecțiune, un simbol al legăturii înfiripate între ei. Câştigase privilegiul de a o atinge după cina de cu o seară înainte.

— Marlena dragă, vrei o bomboană mentolată? întrebă Harry în timp ce toți trei stăteau ca niște maimuțe pe o buturugă în spatele autocarului.

Când era tânăr, să oferi o bomboană mentolată era semnalul codificat cum că eşti gata pentru o nouă sesiune de sărutat. Acum nu mai trebuia să folosească astfel de coduri prosteşti. Putea să spună direct ce vrea. O bomboană mentolată era o bomboană mentolată. Un sărut era un sărut. Da, într-adevăr, era pe drumul cel bun către dragoste, către armonia perfectă.

Marlena luă bomboana sperând că Harry nu se va apuca să-i facă demonstrații de pasiune în fața fiicei sale. Între timp, Esme tot arunca priviri piezişe spre Harry şi mama ei care se țineau de mână. De data asta însă nu mai strâmba din nas pentru că nu-l plăcea pe Harry. Devenise eroul ei. Dar ținutul de mână, indiferent cine o făcea, era jenant. Femeia aia, Wendy, se întorsese şi se uitase, observă Esme, şi prin urmare văzuse ce făceau mama ei şi Harry. Acum schimba zâmbete cu subînțeles cu prietenul ei. Ce ştiau ei în plus față de ea? Oare mama ei o *făcuse* cu Harry? Orice ar fi făcut, chestia cu ținutul de mână era jalnică şi posesivă, ca să nu mai vorbim de faptul că probabil le transpiraseră palmele ca naiba pe căldura asta.

Peste o oră, Bennie şi Walter se întoarseră de la postul de control din colibă.

— Ni s-a aprobat provizoriu intrarea, dar va trebui să mai mergem într-un oraş să ne înregistreze documentele rând cu rând şi va trebui să-mi dați şi paşapoartele.

Din autocar se auziră mormăieli dezaprobatoare.

Walter ridică mâna.

— Când ajungem în acest oraş, eu mă voi ocupa de aceste detalii plictisitoare, iar voi veți fi liberi să explorați oraşul Muse timp de o oră şi ceva. Acolo veți găsi o piață destul de animată, mulți negustori care vând stofe şi lucruri de felul acesta…

— O să ne putem da jos din autocar? întrebă Wendy.

— Da, puteți s-o faceți. Vă puteți da jos să vă plimbați cât vreți. După cum a spus şi domnul Bennie, aveți cu toții viză provizorie de intrare în țară. Trebuie doar copiate detaliile despre itinerarul dumneavoastră, puse punctele pe *i*-uri şi liniuțele la *t*-uri, cum spuneți voi, americanii. Dar, înainte să plecați, vă sugerez să veniți la mine dacă vreți să schimbați

bani. O să vă ofer cel mai mare curs legal admis, trei sute optzeci de *kyat* pentru un dolar. E acelaşi curs de schimb pe care l-aţi primi la bancă. Cu siguranţă, aţi obţine un curs mai bun la negru. Dar nu vă sfătuiesc, pentru că, dacă vă prinde poliţia, consecinţele sunt dintre cele mai regretabile, vă asigur.

— Mă întreb ce înseamnă „mai bun", îi şopti Wyatt lui Wendy.

În Muse, cei doisprezece prieteni ai mei, cu buzunarele doldora de bancnote birmaneze, periculos de vizibile, se dădură jos din autocar sub soarele cald de decembrie. O luară pe jos spre centrul oraşului şi se treziră curând înghiţiţi de animaţia cotidiană a pieţei: negustori de tot felul, tarabe unde se vindeau materiale, haine şi încălţări de plastic care arătau a rebuturi chinezeşti. Peste tot, bişniţari de valută care stăteau pe vine încercând să le atragă atenţia. Drept înainte, făcându-le cu ochiul ca fiind paradisul chilipirurilor, se înălţa un cort imens care adăpostea piaţa de alimente.

Făcându-şi drum prin mulţime, observară cât de diferiţi erau birmanezii de chinezi. Aici femeile se dădeau pe faţă cu pastă din scoarţă de *tanaka* şi ca protecţie împotriva soarelui, dar şi ca mod de înfrumuseţare. Pe cap purtau o bucată de material înfăşurată sub forma unui turban.

— Au aproape un aspect tribal, zise Roxanne.

— Asta pentru că *sunt* un trib, spuse Vera. Scrie în notiţele pregătite de Bibi.

Wendy reperă o birmaneză cam de vârsta ei care se uita spre ea. Femeia purta o pălărie conică din ratan cu panglici roşii. Când se uita în jos, pălăria îi ascundea faţa complet. Dar când se uita în sus, avea o expresie disperată şi înfricoşată, sau cel puţin aşa i se părea lui Wendy. Era ca şi cum femeia ar fi vrut să-i spună ceva, să-i transmită un mesaj urgent. Era sigură că femeia pornise spre ea, dar apoi văzuse, pe partea umbrită a străzii, doi poliţişti militari în uniformele lor de culoarea pieii de broască. Tânăra clipi repede din ochi, se întoarse şi o luă la fugă. Era transpiraţie sau erau lacrimi ce se vedea pe faţa ei? Ce voise să-i spună femeia? Era un avertisment? Wendy îl trase pe Wyatt de cămaşă.

— Vreau să merg după femeia aia.

— De ce?

— Voia să-mi spună ceva. Are nevoie de ajutor.

Femeia tocmai intra în mulțime, o pierdeau din ochi.

— Hai, zise Wendy şi-şi croi drum prin mulțime în timp ce restul călătorilor se împingeau să ajungă la cortul cu mâncare.

— Nu ți se pare uimitor? îi zise Harry Marlenei. Am înaintat doar câțiva kilometri în noua țară şi deja îmbrăcămintea națională s-a schimbat complet.

Şi arătă către un bărbat pe bicicletă.

— Habar n-am cum reuşesc băieții ăştia să-şi țină fustele pe ei.

— Şi scoțienii poartă fuste, spuse Marlena. Şi am auzit că nu poartă chiloți.

— Ți-am zis vreodată că sunt pe jumătate scoțian?

Marlena îl privi jumătate zâmbind, jumătate încruntată. Esme era în preajmă.

La o tarabă, două femei stăteau pe vine deasupra unei grămezi de materiale pândindu-le pe turistele străine. Exact în momentul în care Roxanne şi Heidi se uitară spre ele, cea mai bătrână începu să desfacă un sul de material, trecându-şi degetele peste țesătură. Vera se apropie imediat, admirând nuanțele de purpuriu şi grena intens, modelele complicate cu fire aurii şi argintii. Vânzătoarea mai tânără îi aruncă mai multe suluri de materiale celei bătrâne care le desfăcu.

— Frumos, da, foarte frumos, spuse Vera aprobând din cap.

— Fomos-fomos, încercă să repete femeia birmaneză.

Şi mai multe materiale fură desfăcute, iar Roxanne, care stătea lângă Vera, pipăi o pânză de bumbac țesută la război, albastru închis cu irizări.

— O mie? spuse ea citind de pe bucata de hârtie pe care vânzătoarea mâzgălise prețul.

Se întoarse şi zise:

— Dwight, dragule, cât înseamnă o mie de *kyat*?

— Mai puțin de trei dolari.

Dwight stătea la vreo doi metri mai departe, în spatele femeilor aplecate să inspecteze marfa.

— Zău, pentru un metru de material ca ăsta? făcu Roxanne.

Femeia o bătu pe mână şi dădu din cap în semn că nu, apoi desfăcu materialul şi-l întinse.

— Doi, spuse ea şi ridică două degete.

— O, *doi metri.* Şi mai bine.

Roxanne îşi înfăşură materialul în jurul picioarelor.

— Mi-ar plăcea să-l port ca sarong.

Se uită în sus la vânzătoarea care râdea cu mâna la gură, la fel ca toate celelalte femei din jurul tarabei. Arătă spre sulul de material albastru şi scuturâ din cap, apoi luă în mână o bucată de material roz cu irizări aurii. Arătă spre ea şi apoi spre Roxanne.

— Nu.

Roxanne făcu un gest brusc cu mâna însemnând că nu voia să vadă materialul roz. Mângâie materialul albastru cu un zâmbet mulţumit.

Vânzătoarea mângâie acelaşi material şi apoi arătă către un bărbat îmbrăcat în *longyin* care trecea pe lângă ele.

Heidi interveni:

— Vrea să spună că imprimeul şi culoarea asta sunt pentru bărbaţi.

Când auzi asta, Dwight ridică neputincios din mâini.

— Nici gând.

Şi o porni după Moff şi Rupert.

Roxanne nu se uită în sus.

— Ştiu că e pentru bărbaţi, dar nu-mi pasă. Ăsta-mi place.

Zâmbi către vânzătoare şi arătă spre mai mulţi bărbaţi din piaţă semn că înţelesese mesajul.

— Da, ştiu, pentru bărbaţi.

Acestea fiind zise, vânzătoare măsură cu un gest expert lungimea standard pentru un *longyin* bărbătesc. O întrebă pe Roxanne ceva în birmaneză şi mimă cu două degete tăiatul cu foarfeca, apoi îşi puse degetul mare pe material, iar degetele celeilalte mâini le ţinea lipite, mişcându-le de jos în sus. Da, îi indică Roxanne folosind aceleaşi gesturi: tăiaţi-o şi coaseţi-o. Sulul de stofă îi fu pasat vânzătoarei mai tinere, care dispăru undeva în spate timp de câteva minute, după care se întoarse cu stofa pregătită. Vânzătoarea mai bătrână chemă un tânăr subţire care trecea pe-acolo. El veni în fugă şi, la cererea ei, fu de-a dreptul încântat să le arate cum se îmbrăca un bărbat dimineaţa. Păşi înăuntrul cilindrului imens de material şi strângându-l în ambele mâini, trase în lateral până când materialul se mulă pe corp, iar apoi, cu o mişcare rapidă şi sigură, cât ai bate din palme, făcu un nod cu cele două capete astfel încât tot materialul care era în plus ieşea acum ca o limbă.

— Uau, e ca un truc magic, zise Roxanne.

Îi făcu apoi semn bărbatului să repete figura, dar mai rar. El făcu din nou mişcările, oprindu-se puţin după fiecare etapă. După ce termină, desfăcu nodul şi lăsă materialul să alunece, împachetându-l perfect înainte de a i-l da înapoi.

Heidi îi mulţumi zâmbindu-i şi împreunându-şi mâinile. Dar în momentul în care Roxanne încercă să probeze şi ea materialul, vânzătoarea dădu să o oprească râzând şi protestând.

— Ştiu, ştiu, spuse Roxanne. Mă îmbrac ca un bărbat, am înţeles.

Vânzătoarea scuturã din cap şi luă o altă bucată de material, unul galben-aprins cu un model complicat. Îl înfăşură în jurul corpului şi trase doar într-o parte până se mulă pe corp, arătându-i că la femei se face complet diferit de ceea ce-i arătase bărbatul. Apoi, doar cu o mână, încreţi materialul şi introduse partea superioară a acestuia în partea de sus a fustei.

— Hmmm, făcu Roxanne, nu cred că-mi place la fel de mult ca nodul în mijloc. Nu pare destul de sigur.

Heidi zâmbi către vânzătoare.

— Mulţumim. Am înţeles. Diferit. Femeie. Bărbat. Foarte bine. Iar printre dinţi îi spuse surorii ei: Poţi s-o probezi *după* ce plecăm de aici.

Vânzătoarea era încântată. Reuşise să împiedice o clientă importantă să se facă de râs. Roxanne şi Heidi, împreună cu Vera, continuară să cerceteze cu atenţie materialele, căutând comori ascunse. Erau atâtea culori şi imprimeuri, unele mai frumoase ca altele. Dar după o vreme, era prea mult. Se simţeau suprasaturate şi nemulţumite. Era ca şi cum ar fi mâncat prea multă îngheţată. Simţurile le erau amorţite, iar din cauză că-şi suprasolicitaseră creierele, toate acele ţesături diferite, la început atât de inedite, ca nişte fluturi exotici, li se păreau acum de-a dreptul banale. Până la urmă, Roxanne nu cumpără decât materialul albastru, părându-i rău că nu aşteptase să vadă dacă nu găsea ceva mai frumos şi mai ieftin în altă parte.

Wendy şi Wyatt plecaseră în căutarea misterioasei femei şi ajunseseră în alt colţ al pieţei. Wyatt hotărî să facă nişte poze. Un grup de băieţi cu capetele proaspăt rase trecură pe lângă

ei, înfăşuraţi într-o bucată de pânză de culoarea ardeilor iuţi roşii-portocalii, strânsă şi înnodată în jurul trupurilor lor subţiri şi bronzate, îmbrăcămintea tipică a călugărilor novici. Erau în picioarele goale şi umblau de colo-colo ca nişte proaspeţi cerşetori. Unul dintre ei întindea timid mâna cu căuşul palmei în formă de bol. Un alt băiat îl lovi peste mână. Toţi râseră. Călugării aveau voie să cerşească mâncare, dar numai dimineaţa devreme. Mergeau la piaţă înainte de răsăritul soarelui cu boluri şi coşuri, iar vânzătorii şi cumpărătorii le încărcau cu orez, legume, murături, arahide şi tăiţei, în tot acest timp mulţumindu-le pentru că le oferă ocazia să-şi crească meritul, acest merit fiind contul la banca de fapte bune prin intermediul căruia budiştii îşi măreau şansele de a avea vieţi ulterioare mai bune. Proviziile erau duse înapoi la mănăstire unde novicii, călugării şi stareţii trăiau, şi din ele se pregătea un mic dejun care trebuia să le ajungă toată ziua.

Dar băieţii sunt băieţi şi erau curioşi să vadă ce le-ar da străinii dacă le cereau. Numai cu o săptămână înainte, fuseseră nişte băieţi de nouă ani obişnuiţi, care jucau *chinlone*[26] cu mingile din ratan, care înotau în râu şi aveau grijă de fraţii lor mai mici. Dar venea ziua când părinţii lor îi încredinţau mănăstirilor din zonă unde urmau să rămână cât voiau, de la două săptămâni la câţiva ani, aşa cum se întâmpla cu toţi băieţii din familiile budiste. Erau raşi în cap în timpul unei ceremonii în familie, părul le era prins cu o bucată de mătase albă, iar după ce promiteau să respecte regulile budismului *theravada,* îşi lepădau hainele şi îmbrăcau veşmântul simplu al călugărilor, devenind fii ai lui Buddha. Aceasta era iniţierea lor pentru ceea ce înseamnă să fii om. O familie birmaneză m-a invitat odată să asist la această ceremonie şi mi s-a părut chiar emoţionantă, în acelaşi fel ca şi ceremoniile *brit*[27].

Pentru familiile sărace, aceasta era singura şansă pentru ca fiii lor să primească o educaţie. Familiile înstărite îşi luau băieţii acasă după două săptămâni, iar băieţii săraci stăteau mai mult dacă puteau. În mănăstiri, băieţii învăţau să citească versetele canonului *pali,* recitându-le cu toţii sub supravegherea atentă a călugărilor mai bătrâni, cei care aleseseră să rămână în mănăstire călugărindu-se sau devenind

stareți. Şi astfel, copiii învățau şi carte şi respectul față de religie, trăind experiența pietății în sărăcie. Respectul față de religie, din câte vedeam eu, nu-i făcea însă pe micuții călugări să uite de năstruşniciile vârstei.

Wendy nu ştia nimic despre călugării novici. Nu citise materialele pe care eu le sugerasem în lista de lecturi.

— E incredibil cum bieții copii sunt obligați să devină călugări, îi spuse ea lui Wyatt. Şi dacă într-o zi îşi vor dori să aibă o viață sexuală?

— Uită-te la zâmbetele lor, spuse Wyatt.

Şi-i arătă ecranul aparatului digital. Băieții se strânseră grămadă să vadă şi ei. Arătau şi râdeau cu gura până la urechi de propriile imagini.

Wyatt nu-i răspunsese la întrebare, observă ea. În ultimul timp făcea des asta, lăsându-i întrebările fără răspuns. Nu o mai iubea? O iubise el vreodată? În ultimul timp, tot ce simțea când se afla în preajma lui erau împunsături, înțepături, dureri, fisuri, rupturi şi goluri bruşte. Fiecare răspuns al lui sau fiecare lipsă de răspuns o durea. Poate simțea asta doar pentru că-i era foarte cald, se simțea nemulțumită şi pusă pe ceartă. Îşi uitase crema de soare în autocar, iar brațele ei pline de pistrui erau deja roz. Soarele ardea mai tare în această parte a lumii şi-i era teamă de cum va arăta fața ei în următoarea jumătate de oră, până să ajungă la autocar. Pistruii o să i se facă mari cât bulinele de pe costumele de clovn. Ce-o să creadă Wyatt despre ea când o va vedea cu tenul roz-şerbet şi nasul cojindu-i-se ca o căpățână de usturoi? El nu avea astfel de probleme. Deşi avea şi el părul blond, pielea îi căpătase o culoare ciocolatie delicioasă de la toate aventurile în aer liber cu care-şi ocupa timpul. Doamne, de ce era aşa de frumos? Îi venea să-l mănânce. Oare se puteau întoarce mai devreme la autocar?

Chiar atunci, Wendy o reperă pe femeia cu pălărie care-i atrăsese atenția mai devreme. Femeia o văzu şi ea pe Wendy. Îi făcu un semn discret să vină spre ea. Wendy se uită în jur.

— Hai, îi spuse lui Wyatt. E femeia care voia să-mi spună ceva.

Era sigură că urma să descopere ceva foarte important pentru Free to Speak International. Poate că femeia ştia unde se află unii dintre oamenii „dispăruți”. Wendy şi Wyatt dădură

colțul şi o văzură pe femeie în fața lor, intrând pe o poartă. O urmară şi intrară şi ei pe poartă unde dădură peste mai multe femei care stăteau pe vine în întuneric.

— *Mona Chen*? spuse femeia.

În mână avea un teanc gros de bancnote birmaneze.

Wendy îi şopti.

— Nu sunt Mona, dar pot totuşi să te ajut.

— Vrea să schimbe bani, spuse Wyatt.

— Ce?

— *Mona Chen. Money change.* Vezi? Are bani de schimbat.

Wyatt se întoarse spre femeie.

— Cât?

— Ce faci? exclamă Wendy. Pot să te aresteze pentru asta!

— Sunt doar curios…

Doi polițişti care trecuseră pe lângă ei se întoarseră şi îi priveau.

— Asta, spuse Wendy arătând spre pălăria conică a femeii. Cât vrei pe pălărie?

Şi scoase la întâmplare o bancnotă din propriul teanc. Era de o sută de *kyat.*

Femeia dădu din cap, apoi îşi scoase pălăria şi i-o întinse lui Wendy. Polițiştii se îndepărtară.

— Au plecat, spuse Wyatt. Acum poți să dai pălăria înapoi.

— Dar o vreau. Am nevoie de ea, zău. Mă arde soarele de mă omoară. Cât am plătit pe ea? Prea mult?

— Cam 25 de cenți, zise Wyatt. O nimica toată.

Wendy îşi puse pălăria de ratan pe cap, apoi îşi legă panglicile roşii sub gât. Şi ieşiră în plin soare, ea simțindu-se acum refăcută şi înviorată. Pentru Wendy pălăria era o lovitură de maestru. Îi salvase pe amândoi de la a fi arestați de poliție. Iar cu doar 25 de cenți, îşi achiziționase un accesoriu şic care-i dădea un aer elegant şi dezinvolt ca al lui Audrey Hepburn sau Grace Kelly în filmele acelea din anii ’50. În acelaşi timp, localnicii râdeau pe înfundate. Ce ciudat, să vezi o străină purtând o pălărie de lucru țărănească, precum un peşte îmbrăcat cu haine de om.

După colț, şi mai jos pe o alee, Moff şi Rupert descoperiseră un magazin unde se vindeau mingi de baschet şi seturi de badminton. Imediat după ce plătiră pentru o minge şi un set de badminton, Rupert începu să dribleze cu mingea de

baschet, iar Moff încercă să i-o ia. Vânzătorii şi clienţii se uitau la ei zâmbind cu gura până la urechi.

— Michael Jordan! strigă cineva.

Moff se întoarse. Michael Jordan? Chiar şi în colţul acesta de lume era cunoscut? Câţiva băieţi cu *longyin*-uri înfăşurate în formă de pantaloni scurţi le făcură cu mâna, iar când Rupert le aruncă mingea, unul dintre ei o prinse cu palma deschisă. Băiatul driblă cu mingea pe alee înainte de a i-o arunca înapoi lui Rupert făcând-o să sară doar o dată.

Mai apăru o minge, mai mică, un glob uşor de ratan. Un băiat îmbrăcat într-un *longyin* cafeniu îl aruncă şi-apoi îl lovi cu călcâiul pasându-l unui alt băiat. Acesta lovi o dată mingea cu capul, aruncându-i-o încet lui Rupert care o prinse imediat pe genunchi şi o ţinu acolo până i-o pasă tatălui său. Moff se pregăti s-o lovească cu piciorul urmărind-o cum se apropie, dar mingea ricoşă şi atinse pământul. Rupert ridică mingea din împletituri.

— Mişto, îi spuse lui Moff. Ca o minge umplută cu nisip, doar că sare mai tare.

Îi înapoie mingea de ratan proprietarului, băiatul în *longyin*-ul cafeniu. Moff scoase vreo două bancnote de o sută de *kyat* şi arătă spre minge. Băiatul îi înmână mingea şi luă cele două sute de *kyat* cu un aer solemn.

— Mişto, spuse Rupert din nou şi începu să se joace cu mingea lovind-o când cu un genunchi, când cu altul, şi mergând în acelaşi timp după tatăl lui care se îndrepta spre cortul cu acoperiş ascuţit ce adăpostea piaţa de alimente, locul de întâlnire stabilit.

Cortul era un imperiu al culorilor: auriul şi cafeniul şofranului, gălbenelelor, curry-ului şi chimenului; roşul fructelor de mango, al ardeilor iuţi şi al roşiilor; verdele frunzelor de ţelină, al fasolei păstăi, coriandrului şi castraveţilor. Copiii mai mici se uitau cu poftă la tăvile întregi de jeleuri din alge colorate artificial în galben-aprins. Mamele lor erau atente la vânzătorii care le cântăreau orezul, zahărul de palmier şi tăiţeii de orez. Mirosurile de pământ se împleteau cu cele de murături. Moff îi văzu pe Walter şi pe Bennie stând la intrare, amândoi părând relaxaţi şi satisfăcuţi de ei înşişi. Ceilalţi călători erau şi ei deja acolo, aşteptând.

— Deci? zise Moff către Bennie.

— Floare la ureche, îi răspunse el vesel pocnind din degete de parcă niciun moment nu i-ar fi trecut prin minte că vor avea probleme la graniță.

Le dădu înapoi paşapoartele. În realitate, Bennie fusese atât de îngrijorat încât se întorsese la autocar şi stătuse lângă Walter în timp ce documentele erau examinate şi copiate. De la începutul până la sfârşitul torturii, a stat cu ochii ațintiți, cu urechile ciulite şi cu muşchii sfincterului pregătiți de luptă sau de fugă.

— Ce mă uimeşte pe mine, spuse acum Bennie, este cum Walter aici de față poate să treacă de la o birmaneză perfectă la o engleză excelentă. Ați observat că vorbeşte engleza mai bine decât mine? E mai american decât mine.

Prin asta, Bennie voia să spună că Walter vorbea cu accent britanic, ceea ce în mintea lui suna mai sofisticat decât accentul lui din Vestul Mijlociu.

Walter fu încântat de compliment.

— O, dar să fii american are mai puțin de-a face cu engleza fluentă pe care o vorbeşti, şi mai mult cu valorile în care crezi: drepturile inalienabile, dreptul la fericire, în cazul vostru. Eu, o spun cu tristețe, nu am aceste valori. Nu-mi pot reclama dreptul la fericire.

— Ei, ne înțelegi, zise Bennie. Asta te face măcar american onorific.

— Şi de ce ar fi aşa o *onoare*? spuse Wendy pe un ton insinuant. Nu toată lumea *îşi doreşte* să fie american.

Deşi îl irita remarca, Bennie râse. Walter, diplomat ca întotdeauna, îi spuse lui Bennie:

— Ei bine, sunt flatat că mă considerați unul de-al vostru.

Pe drumul spre ieşire, trecură pe lângă o grămadă de crapi lucioşi, cu gurile încă mişcându-se.

— Credeam că e o țară budistă, spuse Heidi. Credeam că nu se omoară animale.

La câțiva metri mai încolo era expus un porc tăiat. Heidi îl zărise cu coada ochiului şi acum evita să se uite într-acolo.

— Măcelarii şi pescarii de obicei nu sunt budişti, spuse Walter. Dar chiar dacă sunt budişti, au o atitudine plină de reverență față de pescuit. Prind peştele în plase şi-l aduc la mal. Spun că salvează peştii de la înec. Din păcate…

Aici se uită în jos, ca un penitent.

— …peştii nu-şi mai revin.

Salvează peştii de la înec? Dwight şi Harry se uitară unul la altul şi izbucniră în hohote de râs. Glumea?

Heidi rămăsese fără cuvinte. Oamenii ăştia chiar credeau că fac o faptă bună? Păi, e clar că n-aveau nici cea mai mică intenție să salveze ceva! E de-ajuns să te uiți la peşti. Îşi țineau gurile căscate după oxigen, iar vânzătorii care stăteau pe vine în apropiere şi fumau țigări de foi nu aveau deloc aerul îngrijorat al unor doctori de la urgență sau al unor infirmieri de la azil.

— E oribil, zise ea într-un final. E mai rău decât dacă i-ar omorî direct fără să mai inventeze astfel de justificări.

— Nu e mai rău decât ce facem noi în alte țări, spuse Dwight.

— Despre ce vorbeşti? zise Moff.

— Despre faptul că şi noi salvăm alți oameni, o facem pentru binele lor, replică el. Invadăm țări, facem victime colaterale, cum le spunem noi. Noi îi omorâm pe ei ca o consecință nefericită a ajutorului nostru. Ştiți voi, Vietnam, Bosnia.

— Nu e acelaşi lucru, spuse Bennie. Şi ce sugerezi, să stăm cu mâinile în sân şi să nu facem nimic în timp ce au loc epurări etnice?

— Spun doar că trebuie să fim conştienți de consecințe. Nu poți avea intenții fără consecințe. Întrebarea e, cine plăteşte pentru consecințe? Salvăm peştii de la înec. Acelaşi lucru. Cine e salvat? Şi cine nu?

— Îmi pare rău, se îmbufnă Bennie, dar *nu* e deloc acelaşi lucru.

Ceilalți tăceau. Nu pentru că erau de acord cu Dwight, cu care nici unuia nu-i plăcea să fie de acord, indiferent ce-ar fi spus. Dar nu puteau nici să nu fie deloc de acord cu el. Era una dintre acele întrebări cu care-ți bați capul, ca siluetele care văzute dintr-o parte par o fată frumoasă, iar din altă parte – o bătăie cu nasul coroiat. Depinde de perspectivă.

— O, Doamne, ce putem face? spuse Heidi pe un ton posomorât, încă obsedată de peşti. Nu putem să le spunem ceva? Vreau să-i cumpăr pe toți şi să-i arunc înapoi în apă.

— Nu te uita la ei, îi spuse Moff.

— Cum pot să nu mă uit?

Peştii continuau să se zbată. Moff o luă de mână pe Heidi şi o trase mai departe.

— Peştii pot să se înece? întrebă Rupert după ce se îndepărtară de tarabele cu peşti.

— Sigur că nu, răspunse Bennie. Au branhii, nu plămâni.

— De fapt, spuse Harry, pot să se înece.

Toate privirile, mai puțin a lui Heidi, se întoarseră către el.

— La oamenii care se înecă, plămânii se umplu cu apă, şi, din cauză că plămânii noştri sunt incapabili să filtreze oxigenul necesar din apă, se sufocă. Şi aceasta e cauza morții, lipsa de oxigen. Îl numim înec pentru că are loc în apă sau în orice alt fel de lichid.

O surprinse pe Marlena privindu-l cu atenție. Continuă pe tonul său relaxat, încrezător.

— Peştii, pe de altă parte, au branhii care extrag oxigenul, dar majoritatea peştilor trebuie să se afle într-o continuă mişcare pentru a filtra cât mai multă apă din care să-şi ia oxigenul. Dacă nu se mai pot mişca, dacă sunt, de exemplu, prinşi în cavitatea dintr-un recif la reflux sau într-un cârlig de pescuit, vor rămâne fără oxigen şi se vor sufoca. Se înecă.

Văzu că Marlena îl privea fix, captivată, o privire care-i spunea: eşti incredibil de puternic şi de sexy. Dacă ar fi vreun pat prin zonă, aş sări direct pe tine. De fapt, Marlena se întreba cum poate să-i facă atâta plăcere să descrie cum mor nişte peşti.

Heidi îşi imagină peştii cu gurile căscate pe care tocmai îi văzuseră.

— Dar dacă pot să ia oxigen din apă, de ce nu pot branhiile lor să proceseze oxigenul din aer?

Marlena îi aruncă o privire întrebătoare lui Harry care se grăbi să explice:

— Branhiile peştilor sunt ca două arcade subțiri de mătase. În apă ele atârnă deschise la maximum ca pânzele duble ale unei bărci. Când îi scoți din apă, branhiile se pleoştesc ca o punguță de plastic şi apasă una pe cealaltă şi nu mai lasă aerul să intre. Peştii se sufocă.

Vera pufni.

— Deci în niciun caz nu poți spune că salvezi peştii de la înec.

Iar Harry răspunse:

— Nu. Se îneacă pe uscat.

— Şi atunci cum e cu puii? se întrebă Vera cu voce tare arătând spre o cuşcă cu pui. Prin ce acțiune bine intenționată sunt mătrăşiți? Oare primesc lecții de yoga în timp ce li se rup gâturile din pură întâmplare?

— Nu e mai rău decât ce le facem noi acasă, constată Esme cu sânge rece. Ştim doar s-o ascundem mai bine. Am văzut o emisiune la televizor. Porcii sunt înghesuiți toți la un loc, apoi sunt împinşi pe un tobogan şi țipă pentru că ştiu ce-i aşteaptă. Aşa fac şi cu caii. Din asta se face mâncarea pentru câini. Uneori nici nu sunt morți când sunt tocați.

Marlena îşi privea țintă fiica. Era ca şi cum tocmai atunci, sub ochii ei, Esme îşi pierduse toată inocența. De unde ştia puiul ei toate aceste lucruri? Marlena asista la aceste descoperiri ale fiicei ei cu tristețe şi nelinişte maternă. Iubise acele vremuri când Esme căuta protecție şi alinare la ea, când aştepta de la ea, mama ei, să o apere de urâțenia lumii. Acum îşi amintea cum odată, nu cu mult timp în urmă, se plimbau împreună prin Chinatown, iar Esme plânsese pentru nişte peşti vii când îl auzise pe vânzător spunând că erau „de mâncat, nu de mângâiat". Reacția isterică a lui Esme nu fusese departe de a militanților pentru drepturile animalelor care împărțeau fluturaşi pe stradă încurajând oamenii să boicoteze restaurantele din Chinatown care omorau peştii sau păsările în incinta localului ca să se asigure că erau foarte proaspete.

— Peştilor li se taie capetele *cât sunt încă vii,* auzise plângându-se odată un astfel de protestatar.

Marlena îi replicase:

— Toate animalele sunt vii înainte de a fi omorâte. Cum propui să fie omorâți altfel peştii? Să-i lăsăm să moară de bătrânețe?

I se păruse ridicol că oamenii susțineau cauza salvării de la moarte a peştilor. Dar acum vedea totul prin ochii lui Esme. Şi era oribil să vezi o creatură prinsă în lupta fără sorți de izbândă pentru supraviețuire.

— Doamnelor şi domnilor, strigă Walter. Vă puteți întoarce la autocar acum, iar pentru aceia dintre dumneavoastră care vor să mai facă nişte cumpărături sau să mai viziteze, întâlnire la autocar într-un sfert de oră.

Prietenii mei se risipiră, Wendy se duse să se ascundă de soare în autocar, Moff şi Rupert să mai hoinărească pe ulițe, iar ceilalți să caute ceva de fotografiat ca mărturie a faptului că fuseseră în acest oraş, oricare ar fi fost numele lui.

Undeva într-un colț al pieței, Bennie găsi o femeie bătrână cu o expresie foarte blândă. Purta un turban albastru care părea foarte mare pe lângă fața ei arsă de soare. O întrebă prin semne dacă putea să facă o schiță cu ea şi cu aranjamentul ei de frunze de muştar şi napi. Ea îi zâmbi timid. O desenă cu linii rapide, stilul pe care-l folosea pentru benzi desenate, suficiente linii cât să sugereze formele şi trăsăturile care redau subiectul. Ştiind care sunt acele trăsături – lucrul ăsta presupunea la fel de multă măiestrie ca şi pentru un desen în toată regula. Turbanul imens de pe capul mic şi un zâmbet mare care aproape îi înghițea bărbia. Câteva rotocoale pentru napi şi frunzele de muştar şi câteva linii ondulate pentru cele din planul secund. După un minut şi ceva, îi arătă femeii schița.

— O, Doamne, exclamă ea într-o limbă pe care el nu o înțelegea, m-ai făcut mai frumoasă. Mulțumesc.

Femeia se întinse să-i dea desenul înapoi, dar Bennie o opri.

— Pentru tine, spuse el.

Ea îi oferi din nou unul din acele zâmbete care-i înghițeau bărbia. Ochii ei micuți luciră. Se pregătea să se îndepărteze când ea îl opri cu un mormăit, apoi arătă spre legumele pe care le avea de vânzare.

— Place? îl întrebă ea în engleză.

Bennie aprobă din cap din politețe. Ea îi făcu semn să aleagă ceva. Bennie ridică o mână şi clătină politicos din cap. Ea insistă. Era şocat că acum îl obliga să-i cumpere produsele. Într-un final, tot cu zâmbetul pe buze, ea pufni şi-i puse o mână de napi murați într-o punguță roz, apoi o răsuci şi-i făcu un nod la gură, astfel încât, din cauza aerului dinăuntru, semăna cu o vezică rotundă şi roz. I-o întinse.

Ce naiba. Oare cât costa? Îi oferi câteva bancnote, echivalentul a treizeci de cenți, ceea ce era o sumă imensă pentru o pungă cu câțiva napi, dar ea păru jignită şi-i împinse mâna cu banii deoparte. Într-un final, înțelese şi el: a, un dar. Un dar! Femeia aprobă din cap cu hotărâre. El îi dăduse un dar, şi acum îi dădea şi ea lui unul. O! Era copleşit. Bunătatea

autentică a străinilor. Un veritabil moment din *National Geographic*: doi oameni, foarte diferiți, pe care-i separă limba, cultura şi multe alte lucruri, dar care totuşi îşi oferă unul celuilalt ce au mai bun, propria umanitate, desenul, murăturile. Acceptă cu recunoştință punguța roz cu tot cu conținutul ei murat, acest gest universal de prietenie. Era incredibil, îi încălzea inima. O va păstra mereu – sau până când se va întâmpla o nenorocire, adică peste numai câteva ore.

Autocarul o porni mai departe, roțile sale rostogolindu-se acum pe Drumul Birmaniei, o şosea cu două benzi, pavate grosier, pe care-o împărțeau cu vacile brahmane, atât cu cele din specia hoinară, cât şi cu cele înjugate la căruțe. Prietenii mei priveau noul peisaj. Dealurile erau acoperite cu ridicături mai mici care ieşeau în afară ca nişte furuncule. Pe câmpuri erau tot felul de şoproane pe picioroange, cu pereții din împletitură de ratan şi acoperişurile din iarbă uscată. Casele mai bogate aveau parte de acoperişuri din tablă ondulată care sclipea de-ți lua ochii. Într-o după-amiază călduroasă de iarnă ca aceea, ferestrele aveau obloanele trase, obloane decolorate de soare şi spălate de muson, evocând un stil care oglindea vicisitudinile istoriei şi pe care Roxanne îl admira mult. Marlenei, pe de altă parte, clădirile i se păreau suprarealist de frumoase, dând naştere unui efect opus celui de *trompe l'oeil,* o iluzie a simțurilor care făcea obloanele să pară pictate pe case.

— Uite câte flori de Crăciun, spuse Esme. Numai astea ar face cam o mie de dolari.

Poinsettia se împletea cu *bougainvillaea* la baza smochinilor indieni, în perfectă armonie cu omniprezentele tufe de *panpuia* cu pompoanele lor pătate cu lila.

— Nu sunt specifice acestei zone, spuse Moff. *Poinsettia* este un intrus în acest caz, ea e de fapt o plantă ornamentală originară din Mexic.

Heidi întrebă dacă semințele erau aduse până aici de vânt.

— Primele semințe au ajuns aici probabil cu vaporul, spuse Moff. Dar sub formă de cadouri de la diplomați dintr-o altă epocă. Aici e un ecosistem bun pentru orice fel de plante.

După ce autocarul mai parcurse câțiva kilometri, Walter li se adresă din nou.

— Meritați felicitările mele, le spuse el pasagerilor, sunteți probabil primii vestici care călătoresc pe această porțiune a drumului venind dinspre China. Anul trecut drumul nu era practicabil şi mi-ar fi luat trei săptămâni să călătoresc din Mandalay până la Ruili. Anul acesta, lucrările au fost terminate, iar călătoria nu mai durează decât 12 ore.

Walter nu le spuse că drumul fusese refăcut de către unul dintre triburile birmaneze, pe care nu-l voi numi acum, dar al cărui CV includea, în trecut, vânătoarea de capete, iar în timpuri mai recente, traficul cu arme şi heroină. Cândva fuseseră nişte insurgenți foarte temuți de regimul militar. Tribul luptase bine şi ieşise victorios, prin urmare guvernul militar le-a propus un armistițiu să poată astfel negocia ca între nişte despoți rezonabili ce erau. Tribului nu i-a luat mult să se hotărască să semneze un acord de încetare a focului în schimbul unei aprobări de construire a unui imperiu economic, fără intervenția guvernului şi a concurenței. Drumul Birmaniei şi punctele de încasare a taxei aferente, principalele companii aeriene şi câteva dintre hotelurile în care urmau să stea prietenii mei se aflau sub controlul antreprenorial al acestui trib. În lumea birmaneză a afacerilor, noțiunea de achiziție ostilă era diferită de cea din Statele Unite.

La puțin timp după acest anunț, Walter îl rugă pe şofer să oprească pe un drumeag neasfaltat de lângă şosea.

— A, pauză de pipi, spuse Wyatt. La fix.

Ceilalți aprobară.

— Nu ne-am oprit pentru a folosi grupul sanitar, spuse Walter cu diplomație. Dacă mai aveți răbdare, ne vom mai opri o dată, puțin mai încolo. Motivul pentru care v-am adus aici este să vedeți una dintre tradițiile noastre, respectată de aproape toți locuitorii, indiferent de religie sau trib.

Se dădu jos din autocar şi se îndreptă spre un fel de dispozitiv de hrănit păsările, din bambus, decorat cu beteală de pom şi înfipt în scorbura unui copac.

— Acesta e un mic altar pentru un Nat…

În continuare, le explică ce sunt Nații, spirite ale naturii – lacuri, copaci, munți, şerpi, păsări. Erau nenumărate astfel de spirite. Dar treizeci şi şapte dintre ele fuseseră desemnate oficial ca fiind Nați, cei mai mulți personalități istorice asociate cu mituri sau poveşti adevărate de eroism. Unii erau martiri,

oameni care fuseseră trădați sau avuseseră o moarte prematură şi îngrozitoare. Unul dintre ei murise de diaree şi se spunea că va abate acest blestem asupra celor care nu-i erau pe plac. Indiferent de originea lor, erau foarte uşor de supărat, fiind cunoscuți pentru faptul că se enervau dacă nu erau tratați cu respect. Prietenii mei făcură glume despre diferite persoane nesuferite pe care le cunoşteau şi care ar fi putut fi nişte Nați foarte buni.

Aproape fiecare sat avea Natul lui, la fel cum aproape fiecare gospodărie avea Natul ei care locuia într-un altar special amenajat. Oamenii le dădeau daruri, mâncare şi băutură. Erau peste tot, la fel ca şi ghinionul şi nevoia de a găsi explicații pentru el.

— Şi cum arată un Nat? întrebă Esme.

— A, da. Pot lua multe forme, spuse Walter. La festivalurile organizate pentru ei, poți vedea statui, mici şi mari, care-i reprezintă – o siluetă pe un cal alb sau un bărbat care seamănă cu un călugăr, oameni îmbrăcați ca regii de odinioară. Iar unii, ca şi spiritele naturii, sunt invizibili.

— Seamănă cu fantomele? întrebă Esme.

— Există similarități, îi răspunse Walter. Poți să-i vezi sau să nu-i vezi. Dar după câte am înțeles, voi, americanii, angajați oameni care să vă scape de fantome, care le vânează, aşa îi spuneți, dacă nu mă-nşel. Fantomele voastre nu pot fi decât oameni sau poate şi animale. Şi nu le faceți altare şi nici nu le aduceți ofrande ca să le câştigați simpatia. Acest altar se află în copac. Pe drumul vechi aveau loc multe accidente până când oamenii şi-au dat seama că aici era un Nat. După ce au făcut altarul, nu au mai avut loc accidente.

— Deci pot fi orice şi oriunde, concluzionă Esme.

Walter dădu aprobator din cap.

— Şi ce altceva mai fac Nații când îi superi? întrebă Vera.

— Pot face orice, răspunse Walter, răutăți, în cel mai bun caz. Un obiect de valoare se sparge sau e furat. Boală. Sau chiar şi calamități, catastrofe care să afecteze întregul sat. Oricare ar fi nenorocirea care-i loveşte, oamenii cred că s-a întâmplat pentru că nu au îmbunat cum trebuie un Nat. Dar vă rog, să nu credeți că toți Nații sunt răi. Dacă-i tratezi cum se cuvine, te pot chiar ajuta. Unul dintre turiştii de anul trecut i-a comparat cu conceptul vostru de soacră.

— Tu crezi în Naţi? îl întrebă Marlena.

Walter se întoarse şi zâmbi.

— În general, oamenii educaţi nu cred. Dar tradiţia spune să le aduci ofrande. Cum sunt şi cadourile pe care le pune Moş Crăciun sub brad.

Nu le spuse însă că familia lui avea un altar, unul frumos, bine îngrijit şi aprovizionat cu ofrandele zilnice. Merse până la copacul-altar şi, cu spatele la turişti, introduse cu grijă un pachet de seminţe de floarea-soarelui. Pe faţă i se aşternu expresia celui care înţelege.

Se întoarse către ei.

— Dacă cineva mai vrea să lase un mic dar, vă rog.

Şi le făcu semn că puteau să se apropie. Domnul Joe se apropie şi luă o ţigară nouă din pachet şi o puse în balconul mititel al altarului.

— După cum vedeţi, spuse Walter, Naţilor noştri le place să fumeze şi chiar să bea, orice, de la rachiu de palmier la Johnnie Walker Black.

Esme se apropie şi ea şi îndesă cu solemnitate o punguţă de M&M în altar. Heidi oferi o cutie de vitamine, iar Wyatt o vedere. Bennie le şopti în glumă Marlenei şi lui Harry că ar trebui să-i dea valium sau antidepresive şi toţi trei chicotiră. Vera făcu un pas în faţă şi îndesă un dolar american. Considera că trebuie să onorezi tradiţiile unei ţări străine, iar ofranda ei va fi dovada că cel puţin un american a făcut acest lucru. Ceilalţi nu oferiră nimic. Ceilalţi nu considerară că trebuie să-ţi arăţi respectul faţă de ceva ce în mod vizibil nu există.

Drumul avea tot mai multe cotituri, care în curând se transformară în serpentine. Doar Walter mai era treaz. Se uită în spate la călători. Capetele acestora se bălăbăneau de la stânga la dreapta, în sus şi-n jos în ritmul hurducăturilor şi al salturilor autocarului. Capetele săltărеţe aduceau cu dansul morţilor executat de păpuşi. Se întoarse şi se uită pe geam.

Umbrele norilor treceau peste dealurile împădurite, lăsând pete vineţii pe versanţii înverziţi. Naţii trăiau în natură, în copaci şi butuci, câmpuri şi pietre. Dedesubtul acestei suprafeţe vizibile se găsea un strat primordial de credinţe, nucleul topit şi plăcile în mişcare ale animismului. Unele

dintre aceste credințe animiste veniseră din China, cu mai bine de o mie de ani în urmă, când spiriduşii şi demonii se îndreptaseră spre sud, cum făceau şi prietenii mei acum. Aceşti Naţi călători se agăţaseră ca scaiul de hainele triburilor persecutate şi ale armatelor învinse care băteau în retragere spre Birmania. Oare n-aveau şi prietenii mei nişte autostopişti temperamentali agăţaţi de ţeava de eşapament sau aşezaţi pe bara din spate a autocarului? Naţii au fost întotdeauna asociaţi cu dezastrele. Ei erau coincidenţa accidentelor. Şi creşteau în importanţă încontinuu, alimentaţi de nenumăratele tragedii şi morţi. Nicio religie nu reuşise să scape de ei, nici budiştii sau baptiştii, nici metodiştii sau mormonii.

Walter privea în faţă. Celor pe care-i avea în grijă le părea calm, dar, de fapt, era tulburat de ceea ce-i spusese Bennie în timpul conversaţiei telefonice de dimineaţă. E imposibil ca domnişoara Chen să fi murit, se gândi Walter, *am vorbit cu ea ieri.* Încercă să gândească logic şi să refacă mental felul în care ajunsese să ştie din timp că trebuie să schimbe documentele pentru intrarea decalată în Birmania. Oare avusese o moarte violentă? (Da.) Oare era supărată că excursia continuase fără ea? (Nu, eram cu ei.)

Walter îl auzi pe Bennie bolborosind ceva. Deschisese ochii pe jumătate ca să se uite la ceas.

— Domnule Bennie, spuse Walter încetişor, iar Bennie se întoarse să vadă cine e. Scuzaţi-mă, vă rog, dar aţi putea să-mi spuneţi cum a murit domnişoara Bibi Chen?

Bennie îşi muşcă buzele când îi apăru în faţă imaginea trupului meu.

— Nimeni nu ştie exact, zise el. Unii spun că ar fi fost ucisă. A fost găsită cu beregata tăiată. Fie a sângerat până a murit, fie s-a sufocat.

— O, Doamne.

Inima lui Walter începu să bată ca nebuna. Cu siguranţă, domnişoara Bibi era un spirit neliniştit.

— A fost oribil, un coşmar pentru noi toţi. Aproape am anulat călătoria.

— Înţeleg… Ştiţi cumva dacă domnişoara Bibi avea o religie anume?

— Religie? Nu cred… Sincer să fiu, nu prea ştiu. Nu e teribil? O ştiam chiar bine, dar despre religie nu am vorbit

niciodată. Aş zice că nu practica nicio religie în mod special. Ştii cum e. Eu sunt baptist nepracticant după mama. Ai auzit de baptişti?

— Da, sigur. În Birmania au venit mulţi misionari baptişti. Au avut chiar succes şi au convertit mulţi oameni, mai ales din triburile de munte.

— Nu, zău. Aşa ai învăţat engleză?

— Am crescut într-o casă în care se vorbea şi engleză şi birmaneză. La noi în familie, engleza se moşteneşte.

— Cum adică *se moşteneşte*?

— Familia mea vorbeşte engleză de generaţii întregi. Stră-străbunicii mei au lucrat pentru coloniştii englezi, iar generaţiile următoare ale familiei mele şi-au găsit într-adevăr slujbe pe lângă misionari, dar engleza era deja limbajul lor public.

— Ei bine, vorbeşti o engleză superbă.

— Sunteţi prea amabil. Şi vă mulţumesc că mi-aţi răspuns la întrebările despre domnişoara Bibi. Apreciez răspunsurile dumneavoastră sincere în legătură cu acest subiect delicat. Şi acum nu o să vă mai reţin.

— Nicio problemă. Dacă mai ai şi alte întrebări, nu te sfii.

Bennie se lăsă din nou pe spate şi închise ochii.

Walter privea îngândurat pe geam. Se gândea: în ultimele cinci generaţii din familia lui, engleza fusese parte din munca fiecărui membru al familiei. Şi cel puţin câte o persoană din fiecare generaţie dinaintea lui murise ca o consecinţă a acestui fapt. Engleza era moştenirea lor care le făcea viaţa mai uşoară. Dar în acelaşi timp şi blestemul lor.

Stră-stră-străbunicul lui Walter învăţase engleza pe când era doar un băieţandru care făcea curat în gospodăria unui profesor britanic care avea o şcoală, formată dintr-o singură încăpere, pentru băieţii coloniştilor din Mandalay. În timp ce mătura curtea, asculta vocile profesorului şi ale elevilor săi care se auzeau prin fereastra deschisă. Mai târziu, rescria cuvintele de pe tablă înainte să o spele. Era foarte ager la minte şi profesorul a observat asta, de aceea, într-un final, l-a lăsat să stea în fundul clasei. Engleza lui a devenit în timp la fel de frumoasă ca şi cea a copiilor stăpânului său, având exact cantitatea necesară de asprime la finalul cuvintelor şi de cursivitate în interiorul lor. La 27 de ani fusese recrutat ca

interpret pentru regimul britanic. Faptul că stăpânea perfect cele două limbi nu i-a adus însă prietenia altor triburi. Asupra unui avanpost izolat, unde nici prezența birmaneză, nici cea britanică nu erau agreate, s-a abătut într-o zi o ploaie violentă de gloanțe care a spulberat copacii şi tufişurile, păsările şi maimuțele şi pe stră-stră-străbunicul lui Walter. În mod uimitor, nimeni altcineva nu a mai fost omorât.

Drept compensație pentru moartea interpretului, fiul lui a fost trimis să învețe într-o şcoală laică pentru băieții autohtoni, condusă de profesori britanici. Treizeci de ani mai târziu, acelaşi băiat, acum adult, s-a întors în acea şcoală ca primul ei director birmanez. Performanțele academice ale şcolii erau excelente, dar directorul era cel puțin la fel de mândru şi de echipa de crichet a şcolii care era neînvinsă în concursurile cu celelalte şcoli autohtone. Într-o zi, echipa a fost invitată să joace cu echipa britanicilor. Străinii stăteau pe partea umbrită, pe scaune sub marchize. Birmanezii stăteau la soare. Era o zi foarte călduroasă, iar când echipa birmaneză a câştigat, directorul a strigat: „*Huzzah*! *Huzzah*!" şi a căzut la pământ, mort. Cel mai probabil a făcut insolație, dar povestea despre stră-străbunicul lui Walter spunea altceva. Ținând cont de ultimele lui cuvinte, murise de bucurie englezească.

Fiul directorului şi-a găsit şi el o slujbă tot în învățământ. A predat în şcolile înființate de misionarii care se adunaseră în Birmania după ce japonezii sărăciseră. Prin şcoala misionarilor întâlnise o asistentă birmaneză cu ochi strălucitori care lucra la secția de chirurgie. Şi ea vorbea o engleză impecabilă pentru că fusese adoptată de un cuplu britanic al cărui automobil accelerase fără vreun motiv aparent şi-i lovise şi ucisese părinții care fuseseră servitorii devotați ai cuplului adoptiv. Într-o zi, asistenta şi trei misionari plecaseră cu maşina într-un sat unde era un început de epidemie de malarie printre noii profesori americani. Pe drum, maşina ieşise de pe drum şi se răsturnase într-un şanț. Asistenta, bunica lui Walter, fusese singura care murise, răpită, spuneau unii, de Nații părinților ei. Cum altfel se poate explica această a treia moarte în familia ei prin accident de maşină?

Asistenta lăsase în urmă pe soțul ei, trei fii şi o fiică. Tatăl lui Walter era cel mai mare. A devenit ziarist şi profesor la universitate. Walter îşi amintea că tatăl său, care era foarte

strict când venea vorba de gramatică, avea o vorbă favorită care clarifica felul în care se folosesc *good* şi *well*[28]: *„While it is good to speak well, it is better to speak the truth”*[29]. Tatăl lui Walter prețuise adevărul mai mult decât propria viață. În 1989, fusese arestat după ce se alăturase studenților şi altor profesori care protestau împotriva regimului militar. Faptul că vorbea engleză a fost suficient să fie condamnat ca spion. Tatăl lui Walter fusese arestat, iar un an mai târziu, un bărbat care fusese eliberat din închisoare le spusese celor din familia lui Walter că tatăl lui murise după ce fusese bătut şi-i distruseseră plămânii.

Walter, care avea 16 ani, surorile lui şi mama lor, acum văduvă, se duseseră să locuiască la bunicul copiilor. Familia fu împărțită. Pe de-o parte, bunicul care ajunsese să creadă că engleza fusese cauza acestor morți tragice din familia lor: moartea iubitei sale soții, de exemplu. De ce nu văzuse mai devreme? Le interzise nurorii lui şi nepoților să vorbească engleză. Romanele de Thomas Hardy şi Jane Austen şi toate celelalte cărți scrise de cei care aduseseră năpasta fură îndepărtate, iar în locul lor, pe rafturi, apărură altare pentru Nați.

Însă mama lui Walter refuză să renunțe la engleză. Ea nu o primise ca moştenire, fără niciun efort. Când era tânără, se chinuise să învețe acele răsuciri dificile ale limbii şi dăduse examen după examen după moda europeană. Ascultându-l pe soțul ei, îşi îmbunătățise pronunția, aşa că acum nu mai avea acea pronunție pe care o au studenții imitând dicția stâlcită a profesorilor lor, care nu sunt vorbitori nativi. Faptul că ajunsese să stăpânească atât de bine limba engleză era pentru ea o bucurie a sufletului, era ca şi cum ar fi cântat la un instrument. Iar cele mai intime şi personale amintiri despre soțul ei erau tot în această limbă. Toate cărțile şi revistele care scăpaseră furiei socrului ei erau bine puse la păstrare. La ocazii speciale, le scotea şi citea veştile răsuflate din revistele vechi de ani de zile, savurându-le cu parcimonie, cum făcuse şi cu bomboanele lucioase pe care le primise cadou o dată, de Crăciun, de la un profesor venit de la o universitate americană, asta înainte de a deveni ilegal să primeşti străini în casă.

În ultimii zece ani, bunicul lui Walter şi mama lui refuzau să-şi vorbească altfel decât prin intermediul lui Walter. Vorbea

birmaneză cu bunicul şi engleză cu mama. Nici nu se putea pregătire mai bună pentru cariera de ghid, carieră care îi cerea să fie priceput în a manevra neînțelegerile ce pot interveni între două persoane care călătoresc în acelaşi spațiu, în acelaşi timp, dar vorbesc două limbi diferite.

Dar când şi când, Walter se gândea la blestemul pe care-l reprezentase limba engleză pentru familia lui. Oare el urma? Cum se va întâmpla? Şi când?

Autocarul se oprise. Încet-încet, se treziră şi prietenii mei trosnindu-şi gâturile amorțite. Walter se ridică:

— Mă tem că nu ne-am oprit să facem poze. Acesta este un alt punct de control. Vom rămâne aici o jumătate de oră sau mai mult. Pentru siguranța şi protecția dumneavoastră, v-aş ruga să rămâneți în autocar.

Siguranță? Protecție? Aceste cuvinte în sine îi făceau pe prietenii mei să se simtă în nesiguranță şi neprotejați.

Walter adună paşapoartele, se dădu jos şi se îndreptă spre o cabină. Afară, soldați în uniforme de camuflaj, cu puştile la vedere, deschideau portbagaje, dădeau jos cutiile şi valizele legate deasupra maşinilor. Peste tot erau împrăştiate haine pe care soldații le controlau. Cutii cu mâncare erau desfăcute. Câțiva soldați tot împungeau o canapea din spumă sintetică, comprimată şi acoperită cu o folie de plastic, legată cu o sfoară şi prinsă deasupra unui automobil break. Cu o mişcare de cuțit tăiară şi sfoara şi folia protectoare. Canapeaua fu extirpată ca o tumoare şi apoi lăsată să se desfacă până la o dimensiune atât de mare încât ți se părea imposibil să fi încăput într-un pachet atât de mic. Pasagerii – trei bărbați şi o femeie – păreau speriați şi amărâți. O bătrână se apropie de maşină oferindu-le ouă de vânzare sub formă de gustare. Oamenii nici nu se uitară la ea. Pernele canapelei fură desfăcute şi ele, iar mâini nerăbdătoare începură să le frământe. Soldații le ordonară oamenilor să se dea jos din maşină. În timp ce se grăbeau să îndeplinească ordinul, un soldat le strigă să nu plece de lângă maşină. Soldații se aplecară în maşină şi pipăiră scaunele, covoraşele de pe jos. Scoaseră bancheta din spate şi pipăiră tot spătarul. Forțară şi dezlipiră interiorul portierelor. Pasagerii păreau gata fie să aibă o cădere nervoasă, fie s-o ia la sănătoasa.

Şi apoi, dintr-odată, li se spuse să se urce înapoi. Unul dintre soldaţi mârâi ceva, iar şoferul se grăbi să pornească motorul. În câteva secunde, maşina dispăru, îndreptându-se spre China. Prietenii mei remarcară abia atunci că pe marginea punctului de control se găsea un indicator pe care scria în chineză, birmaneză, thai şi engleză: „Contrabanda cu droguri se pedepseşte cu moartea".

Asta îi alertă pe câţiva dintre prietenii mei, care începură să se întrebe dacă nu cumva, fără să vrea, aduseseră cu ei vreun fel de substanţe ilegale. Polarul, îşi aminti Wyatt şi se ridică. Căutase în toate buzunarele, şi-n cele secrete? Oare nu uitase vreun joint de marijuana în vreunul dintre ele?

Bennie se gândi la o cutie în care îndesase tot felul de pastile care se dau pe reţetă, pentru cazuri de urgenţă; unele dintre ele erau Darvocet. Aveau vreo legătură cu heroina? Se considera contrabandă cu droguri, un motiv suficient ca să-l pună lângă un zid prăfuit şi să-l ciuruiască?

Heidi avea temeri similare. Făcea în gând o listă cu toate lucrurile care puteau avea legătură cu drogurile: seringile, numeroasele cutii cu pastile şi perfuzia care era uneori folosită de dependenţii de heroină să-şi umfle venele. Ce mai avea la ea? Se întreba cum va supravieţui în închisoare, ca să nu mai vorbim de ameninţarea unei morţi iminente.

Vera se gândi şi ea că unii dintre compatrioţii săi ar fi putut fi mai puţin precauţi, punând în pericol siguranţa celorlalţi. Moff, de exemplu, aşa-zisul cultivator de bambus, fusese un pic cam prea entuziasmat să vadă pieţele unde se făcea trafic cu droguri. Se uită fix la el. Citea o carte. Şi-l imagină citind în continuare, în timp ce ei toţi stăteau înghesuiţi într-o boxă a acuzaţilor, dintr-o sală de tribunal, ascultând învinuirile care li se aduc în birmaneză.

Moff se prefăcea că citeşte, dar era atent la ce se întâmpla. Mai bine să nu vadă prea multe. Auzise că soldaţii erau foarte uşor de corupt. Poate că nici nu căutau droguri, ci plasau propriile pungi cu heroină în locuri greu accesibile. Omul de legătură din partea chineză, un alt angajat corupt, găsea punga şi trimitea banii într-o altă maşină „percheziţionată" ca la carte.

Esme aruncă eşarfa mamei ei peste Cuţu. Marlena îi strânse mâna fiicei sale şi, din reflex, strânse şi mâna stângă cu care o

ținea pe a lui Harry. Harry îi răspunse tot cu o strângere de mână. Noaptea aceasta urma să fie noaptea cea mare, se gândea el. Esme îl avea pe Cuțu, acum sănătos, cu care să doarmă, iar el o va avea pe Marlena cu care să se joace. Își băgă mâna liberă în buzunar, extrase o bomboană cu mentă şi şi-o vârî în gură.

Walter se întoarse la autocar.

— Doamnelor şi domnilor, am primit permisiunea de a ne continua drumul.

Câțiva dintre membrii grupului începuseră deja să se simtă rău de la stomac, dar dădură vina pe emoțiile legate de punctul de control. De fapt, fără ca ei să prindă de veste, *Shigella bacillus* se reprodusese în sfârşit în număr suficient de mare ca să le asedieze şi paraziteze întreaga mucoasă a intestinului. Un suvenir de la acum uitata masă la restaurantul de pe marginea şoselei, în drum spre Templul Clopotul de Piatră.

Călătorii noştri înaintară şi mai mult spre inima Birmaniei. Câmpurile semănau acum cu nişte pături în carouri ameţitoare, cu parcele neregulate şi linii de demarcaţie care nu reuşeau defel să fie drepte. Câmpurile erau lăsate din tată-n fiu, iar hotarele originale fuseseră nişte tufişuri crescute sălbatic. Pe aceste câmpuri multicolore, se vedeau căpiţe de fân în formă de stupe. De-a lungul albiilor râurilor, doamne grațioase se aplecau deasupra unor găleți stropindu-se cu apă, parte a ritualului de două îmbăieri zilnice. Copii mititei stăteau cocoțați pe bivoli de apă, învățați deja cum să-şi țină echilibrul pe cocoaşa păroasă a acestora.

Se apropia înserarea, trădată de mirosul de fum. Se aprindeau focuri pentru masa de seară. Din fiecare gospodărie se ridica un fel de ceață care plutea deasupra pământului ca o pătură de binecuvântare. Prietenii mei se întoarseră şi văzură că pantele dealurilor aveau acum culoarea ardeilor iuți roşu, gusturi picante la gândul cărora le dădeau lacrimile. Culoarea se preschimbă în roşu sângeriu, pentru ca apoi soarele să se scufunde dincolo de limita câmpurilor, totul devenind negru, pământul la fel ca şi cerul, mai puțin secera lunii, câteva stele risipite şi fumul auriu al focurilor pentru gătit.

7 – Jacaranda

În autocar se aprinseră luminile de deasupra capetelor, o strălucire slabă, verde care arunca asupra feţelor tovarăşilor mei de călătorie o paloare ca de murătură.

Pe ultima porţiune din Drumul Birmaniei, în timpul urcuşului spre oraşul Lashio, sistemul de eliminare a gazelor de eşapament al autocarului se stricase, iar acum gazele toxice erau absorbite prin sistemul de aer condiţionat; prietenii mei erau amorţiţi de greaţă şi durere de cap. Walter observă că până şi cei mai gălăgioşi – Wendy, Moff, Bennie şi Vera – se potoliseră, cuprinşi de ameţeală. Apoi, domnul Joe, care era în mod normal un şofer morocănos, ţipă că a văzut un Nat călare venind către el. Walter dădu dispoziţie să oprească imediat ca să ia toată lumea aer. Toţi bărbaţii se năpustiră spre uşa autocarului, căutând puţină intimitate în bezna de afară şi în vegetaţia necunoscută. Femeile preferară să aştepte să ajungă la hotel, lucru care urma să se întâmple în următoarea jumătate de oră, conform spuselor lui Walter. Erau de fapt 45 de minute, dar ştia că dacă le-ar fi spus aşa li s-ar fi părut insuportabil de mult.

În premieră, Harry nu simţea nevoia să se uşureze. Dar se dădu şi el jos din autocar ca să-şi mai limpezească gândurile. Marlena şi cu el erau dintr-odată supăraţi unul pe celălalt, iar el nu înţelegea de ce. După părerea lui, nu făcuse decât să încerce să-i arate puţină afecţiune – mai exact, o pipăise pe fund –, iar ea sărise ca arsă ca şi cum ar fi încercat s-o sodomizeze în faţa fiicei ei pe jumătate adormite. Îl săgetase cu privirea, o privire care castra. Fosta lui soţie obişnuia să-l săgeteze cu acest tip de privire foarte des în ultima perioadă a căsniciei lor, iar el devenise expert în a o interpreta. Însemna: „Nici dacă ai fi ultima bancă de spermă de pe pământ”. Totuşi, cu o noapte în urmă, Marlena fusese la fel de pasională ca şi el, era sigur de asta. Niciun fel de rezerve din partea ei. Pe trotuarul din Ruili, ea îi răspunsese contribuind cu 50% din acţiunea fizică de frecare. De ce această schimbare bruscă?

Privirea pe care i-o aruncase Marlena fusese însă o privire plină de groază şi ruşine. Şi ea se număra printre pasagerii autocarului care începuseră să resimtă crampele dizenteriei

care se pregătea să-şi facă ieşirea triumfală şi inexorabilă. Cum ar fi putut să-i spună, mai ales în faţa lui Esme, motivul pentru care pasiunea lor trebuia stăvilită pe moment? Chiar dacă Esme n-ar fi fost acolo, dintre toate lucrurile care să le răcească idila, orice, dar nu asta. Doamne-Dumnezeule, ce agonie, ce penibil.

Rupert, Moff şi Bennie fugiră ajutaţi de nişte lanterne chioare în căutarea unui loc cu teren solid. La partea asta, am întors privirea. Aş vrea însă să punctez faptul că ceea ce americanilor li s-a părut o toaletă în aer liber perfectă, putea fi foarte bine casa, dulcea şi sfânta casă a unui Nat – poate unul care murise de o boală de intestine în cazul de faţă o pădurice cu copaci jacaranda care încă mai aveau frunze, deşi era iarnă, dar în schimb erau lipsiţi de mănunchiurile impresionante de flori liliachii. La întâlnirea dintre culturi, se făceau şi greşeli, neintenţionat, asta e sigur, şi nu s-ar fi întâmplat nimic dacă Rupert nu ar fi strigat: „Taaată! Taată! N-ai nişte hârtie igienică?". Înjură, îşi scoase cartea din buzunarul de la geacă şi rupse cu inima îndoită paginile pe care le citise deja. „Lasă!", strigă el drept răspuns.

Astfel întrerupţi din îndeletnicirea lor bahică, doi Naţi întrupaţi în doi poliţişti militari săriră ca arşi. Cu ceva timp înainte îşi părăsiseră posturile şi se furişaseră pe câmp ca să poată fuma ţigări de foi şi să se îmbete cu rachiu de palmier. Bărbaţii, bine afumaţi, strigară în birmaneză, conştienţi de prerogativul lor de poliţişti de gardă:

— Ce dracu' se-ntâmplă acolo?

Walter, auzind înjurătura, nu dori să cerceteze dacă era vorba de nişte fermieri sau de spirite, îi chemă pe toţi cei care se bucurau de pauza de toaletă şi-i îndemnă să urce în autocar. Se ridicară pantaloni în grabă, siluete întunecate se îndreptară împiedicându-se spre maşină în timp ce-şi trăgeau fermoarele. Dar Harry, acest hoinar ferice cu probleme urinare, habar nu avea de toate acestea. Era undeva mai departe în josul drumului, admirând gămăliile strălucitoare ale stelelor când ajunseră la el zgomotele agitaţiei de la autocar. Se uită înapoi şi-i văzu pe ceilalţi urcându-se în maşină. Era timpul să se întoarcă. O luă la pas, fără grabă, cum făcuse şi la venire. O clipă mai târziu, se auzi motorul, iar farurile roşii din spate clipiră. Ce s-or grăbi aşa? Harry mări pasul. Simţi deodată o

durere acută în genunchiul drept. Se aplecă şi strânse de partea care-l durea. Un vechi accident la schi, un început de artrită. La naiba, îmbătrânea. Ei bine, n-avea niciun rost să agraveze situaţia. Încetini din nou, spunându-şi că-şi va cere scuze pentru întârziere când va ajunge la prietenii lui. Dar până să ajungă, când mai avea vreo câţiva metri, spre marea lui uimire, autocarul demară.

— Hei! strigă el, şchiopătând înainte.

Autocarul scoase un fum negru şi, în încercarea de a para acest atac toxic, Harry sări spre dreapta şi căzu într-un şanţ puţin adânc, aterizând pe umărul stâng într-o manieră care nu-i lăsa loc să-şi rotească braţul pentru a-l proteja. Câteva clipe mai târziu, ieşi din şanţ tuşind şi înjurând. Era o glumă? Sigur, asta era, dar nu una prea reuşită. Îşi frecă umărul. Putea să se considere norocos dacă nu făcuse o întindere musculară. Bine, ha, ha, ha. Acum prietenii lui ar trebui să se oprească şi să se întoarcă. Ar face mai bine să se grăbească. Mai aşteptă puţin. Haide, nu se poate. Îşi imagină că aude sâsâitul uşii autocarului care se deschide.

— Hai, mişcă-ţi fundul înăuntru, se aştepta să-l audă pe Moff spunând.

Iar atunci Harry s-ar arunca asupra pieptului prietenului său împărţindu-i pumni în joacă. Dar speranţele lui de a retrăi poznele copilăriei se risipiră odată cu luminile roşii de la spatele autocarului, care se făcură din ce în ce mai mici până când dispărură complet în beznă şi odată cu ele şi drumul.

— La naiba! îşi spuse Harry. Şi-acum ce mă fac?

Şi parcă răspunzându-i la întrebare, doi poliţişti beţi în uniforme verzi apărură în fugă dinspre câmp, cu lanterne şi puşti aţintite spre el.

Era prima dată când Walter făcea o asemenea greşeală. În mod normal, era foarte meticulos când venea vorba de numărarea pasagerilor. Înainte ca domnul Joe să demareze, Walter aprinsese lumina aceea verde enervantă ca să-şi numere turiştii. Lumina îi lovi drept în ochi pe călătorii chinuiţi de greaţă care se grăbiră să geamă şi să-şi acopere ochii cu mâinile.

— Unu, doi…

Îi numără pe Bennie şi pe Vera, apoi pe Dwight şi pe

îmbufnata lui nevastă, Roxanne. Cinci, domnişoara drăguță, Heidi cea care avea un fel precaut de a se purta ce îi amintea de prietena lui din Yangon.

— Şase, şapte…

Adică Moff şi fiul lui, apoi mama şi fiica ei cu cățeluşul… Walter se opri. Şapte spusese? Nici el nu se simțea prea bine. Avea o durere în partea din față a capului de la cât monoxid de carbon inhalase, iar asta îi afecta judecata. Astfel, în timp ce număra pe partea dreaptă a autocarului, pusese la socoteală şi pălăria conică de ratan aruncată deasupra unui rucsac, aceeaşi pălărie pe care Wendy o cumpărase cu o sută de *kyați* pe aleea întunecoasă. În lumina chioară, pălăria şi rucsacul păreau capul şi umerii unui pasager care moțăia.

— …Opt, nouă, zece, unsprezece, doisprezece, numără Walter. Suntem toți, plecăm.

De fapt, înainte să vă spun ce i s-a întâmplat lui Harry, trebuie să vă povestesc cum stătea treaba cu Marlena. Ea ar fi trebuit să fie prima care să observe că Harry lipsea. Dar, după cum ştiți deja, era prea concentrată asupra crampelor numărând secundele dintre ele de parcă ar fi făcut exerciții Lamaze pentru naştere. În niciun caz nu se simțea în stare să-i explice lui Harry de ce suferea, mai ales că el plecase încruntat şi indignat.

Sau cel puțin asta îşi imagina, când de fapt era vorba despre uimire englezească din cea mai autentică. Perfect de înțeles interpretarea ei, dacă-mi permiteți. Întotdeauna mi s-a părut că englezii, spre deosebire de americani, sau chiar de galezi sau irlandezi, au o gamă foarte săracă de expresii. Plăcere, durere, uimire – toate sunt semnalate prin mişcări abia perceptibile ale muşchilor faciali, practic indescifrabile pentru cei obişnuiți cu exprimarea liberă a emoțiilor. Şi se mai zice despre chinezi că sunt impenetrabili.

Dar să ne întoarcem: când Harry nu şi-a reluat locul de lângă ea, Marlena a concluzionat că era felul în care-şi arăta el dezaprobarea față de comportamentul ei. Detesta acest fel de atitudine, mai ales la bărbați. Privirea patriarhală dezaprobatoare o exaspera, făcând ca toți neurotransmițătorii din creierul ei să se concentreze în acea parte responsabilă cu supraviețuirea şi apărarea. De fapt, cu cât se gândea mai mult, cu atât se înfuria mai tare, convinsă fiind acum că Harry avea

exact aceeaşi atitudine ca şi tatăl şi fostul ei soţ, reprimarea emoţiilor combinată cu o încruntare critică din sprâncene.

Cu câteva scaune mai sus, sprâncenele lui Bennie erau contorsionate într-o expresie denotând suferinţă pură. Tot ce spera era să se poată ţine până ajungeau la hotel. Se aplecă înainte şi-şi sprijini fruntea de spatele tapiţat al scaunului din faţă. Făcând acest lucru, se sprijini cu genunchiul drept de punguţa roz de plastic pe care o îndesase în plasa pentru reviste. Înăuntru se găsea simbolul umanităţii dăruit de bătrâna smochinită din piaţă, o sută de grame de napi muraţi şi picanţi băltind în propriul suc.

Dar trecuseră deja trei ore, ultima jumătate de oră fiind petrecută în dureri însoţite de o transpiraţie rece. Bennie uitase de umanitate şi murături. Mintea lui era concentrată în totalitate asupra tulburărilor din măruntaie. O nouă crampă îi săgetă intestinele, iar în încercarea de a-şi stăpâni durerea, apăsă şi mai tare cu genunchiul în spătar, aplicând în acelaşi timp o presiune egală asupra punguţei roz. Care explodă cu un zgomot răsunător, iar napii muraţi şi sucul se împrăştiară pe podea răspândind în cabina închisă a autocarului un miros nu departe de cel emanat de măruntaiele unui şobolan plutind într-un canal. Cam aşa l-ar fi descris ceilalţi dacă ar mai fi apucat înainte să înceapă să icnească şi să vomeze.

Cât despre mine, întotdeauna mi-au plăcut napii muraţi. Sunt excelenţi oricum i-ai folosi în reţetele tradiţionale, o aromă înţepătoare bine-venită în bolul cu terci de orez dimineaţa, de exemplu – cândva un obicei foarte drag mie.

Lipsa lui Harry a fost constatată abia când au ajuns la hotel. Walter începu să adune paşapoartele. Unsprezece? De ce erau doar unsprezece? Se uită în jur încercând să asocieze feţele cu paşapoartele. Domnul Joe era ocupat cu descărcatul bagajelor, iar pasagerii să arate cu degetul care erau ale lor. Toţi bărbaţii optaseră pentru genţi sport de umăr din pânză, deşi una dintre genţile lui Bennie era o imitaţie de Gucci din muşama. Femeile preferaseră geamantane pe rotile cât mai mari, decorate cu mănunchiuri de aţe colorate care l-ar fi făcut pe un hoţ mai discret să caute altundeva. Heidi împărţea antibiotice din rezerva ei abundentă.

— Două pastile pe zi, timp de trei zile, spuse ea. Dacă e

vorba de o dizenterie uşoară, până dimineaţă vă veţi simţi mai bine. Aveţi grijă să beţi multă apă fiartă.

Moff, Rupert, Marlena şi Bennie aprobară vlăguiţi din cap şi-şi primiră pastilele ca nişte catolici muribunzi ultima împărtăşanie.

A, Harry! El lipsea, concluzionă Walter. Harry Bailley nu-i dăduse paşaportul.

— L-a văzut cineva pe Harry? întrebă Walter.

Călătorii erau iritaţi. Nu voiau să intervină nimic care să le întârzie cazarea în camerele de hotel. Toţi îşi imaginară că Harry dăduse o fugă să facă un pipi.

— Harry! strigă Moff. Harry, mişelule, mişcă-ţi fundu-ncoa'!

Cu toţii se uitară în jur, aşteptându-se să-l vadă sărind din tufişuri.

Undeva la stânga lor scria cu litere gigantice, luminoase: pensiunea Ţara Aurului. Iar dedesubt mai era un semn din neon: o menora{30}. Prietenii mei erau atât de slăbiţi de boală şi de drum, încât nici nu observară acest element decorativ bizar. Pensiunea era o clădire colonială cu două etaje care probabil adăpostise musafiri de vază în vremurile ei de glorie. Era dotată cu scara şubredă şi scârţâitoare de rigoare, acoperită de un covor roşu tocit şi pătat. Gazdele erau un cuplu de chinezi care pretindeau că ar fi evrei. Se lăudau că ar fi fost urmaşii unor triburi pierdute care ajunseseră până în această parte a Asiei tocmai din bazinul mediteranean, cu mai bine de o mie de ani în urmă, parte din ei migrând şi mai spre nord, în Kaifeng. Aveau chiar şi o Haggadah{31} în versiune bilingvă, chinezo-ebraică.

Permiteţi-mi să vă asigur: faptul că proprietarii erau chinezi nu a figurat printre motivele pentru care am ales această pensiune. Pur şi simplu, nu aveam soluţii care să includă băi separate, vreau să spun. Intimitatea pe care o ofereau aceste băi însă era mai mult de natură vizuală decât reală. Pereţii erau din carton presat de felul celor care se rup dacă dai cu pumnul, folosiţi la Hollywood pe platourile unde se filmează scene de bătăi în bar între cowboy pentru westernuri. Dacă cineva strănuta sau emitea alte sunete fiziologice involuntare, pereţii ar fi tremurat gata să se prăbuşească, iar sunetele cu pricina ar fi reverberat de sus până jos şi de la un capăt al coridorului la altul.

Exact în aceste cutii de rezonanță s-au refugiat prietenii mei. Walter a reuşit să-i cazeze în ciuda faptului că Harry încă nu apăruse şi asta era îngrijorător. De fapt, singurul care îşi făcea griji era Walter. Ceilalți îşi imaginau că Harry alerga pe undeva pe-afară după vreo pasăre exotică sau era deja la bar cu un cocktail exotic în față. Walter însă o văzuse pe Wendy coborând din autocar ținând în mână sforile pălăriei ăleia ridicole. Atunci şi-a dat seama: al doisprezecelea pasager.

Cum de făcuse o asemenea greşeală? Nu-i trebui mult să-şi dea seama de răspuns. Domnişoara Chen, Natul. Începeau deja necazurile. Boala, pasagerul lipsă.

Nu te prosti, i-am strigat eu, în van însă. Nu eram un Nat. Sau eram? Oamenii nebuni de multe ori nu ştiu că sunt nebuni. Oare nici eu nu ştiam că eram un Nat? Trebuia să găsesc un mod să dovedesc că nu sunt.

Soarele apusese. Afară erau douăzeci de grade.

— Doamnelor şi domnilor, spuse Walter, vă rog să vă dați ceasurile înapoi la ora şapte. Există o diferență de nouăzeci de minute între China şi locul unde suntem acum.

Prietenii mei erau prea bolnavi şi prea obosiți ca să-l asculte.

— Cei care vor să mănânce, continuă Walter, ne întâlnim în sala de mese la ora opt. Adică peste o oră. După ce terminați de mâncat, aceia dintre voi mai curajoşi se pot opri la bar să cânte cu localnicii. Se pare că au un sistem de karaoke foarte bun.

Walter îi lăsă şi se duse să-l caute pe domnul Joe la autocar, unde îi spusese să-l aştepte. Şoferul îşi pusese o cârpă înmuiată în suc de lămâie pe partea de jos a feței. Îşi petrecuse ultimele douăzeci de minute curățând cu furie autocarul de vomă şi alte duhori şi deschisese toate geamurile.

Walter îl anunță că trebuiau să se întoarcă unde făcuseră pauza pentru mers la toaletă.

— Mai ştii unde era?

Şoferul îşi trecu degetele prin păr cu un gest nervos.

— Da, da, sigur că da. La patruzeci şi cinci de minute de aici, în direcția aia.

Şi-şi smuci capul în direcția drumului înghițit de întuneric.

Walter se gândea că Harry căzuse pe undeva. Poate era beat. I se mai întâmplase asta şi cu alte grupuri. Sau poate îi

era şi lui rău ca şi celorlalți, poate era prea slăbit ca să meargă.

— Să încetineşti când ne apropiem, spuse Walter. Poate e căzut undeva pe marginea drumului.

Cu un curaj demn de invidiat, şoferul porni motorul. Sigur că ştie locul exact. E acolo unde a văzut Natul venind călare spre el, pe un cal alb, lângă păduricea de jacaranda. Sigur Harry a fost răpit de Nat. Slabe speranțe să-l mai găsească. Şi, dacă-l vor găsi şi vor încerca să i-l ia Natului, sigur vor avea necazuri. Înainte să pornească, domnul Joe se aplecă spre Walter şi deschise torpedoul unde-şi ținea proviziile pentru cazuri de urgență. Înăuntru era o structură ca o căsuță de păpuşi, sculptată minuțios, cu un acoperiş foarte complicat ale cărui streşini aduceau cu botul papucilor mei persani. Era un altar în miniatură pentru un Nat. Puse o țigară ca ofrandă împingând-o printr-o uşiță.

La patruzeci şi cinci de minute cale-ntoarsă, Harry încerca să le explice celor doi polițişti îmbrăcați în soldați de ce era singur, bântuind pe o porțiune pustie din Drumul Birmaniei, noaptea. Cel mai tânăr stătea cu puşca îndreptată spre el.

— Buletin, îi ceru polițistul militar mai bătrân şi mai solid folosind unul dintre puținii termeni englezeşti pe care-i ştia.

Şi mişcă uşor din țeava puştii, care semăna cu botul unui câine sălbatic amuşinând.

Harry se căută în buzunar. Oare era bine sau rău să le arate paşaportul american? Citise că în unele țări era considerat un fel de medalie de onoare. În altele, era o invitație la a te împuşca. În astfel de cazuri, avertizau broşurile, când erai întrebat ce naționalitate ai, trebuia să spui „canadiană" şi să zâmbeşti plăcut.

Poate că ar trebui să le explice că e născut în Anglia. „Britanic, britanic", ar putea să le spună. „UK". Era adevărat. Dar îşi dădu seama apoi că mulți birmanezi nutreau resentimente față de britanicii care-i colonizaseră odinioară. Polițiştii ar putea considera originile lui britanice un bun motiv să-l facă piftie, iar apoi ar continua să-l bată pentru paşaportul american. Bun, deci nici gând să pomenească de originile britanice. Transpira, deşi afară era răcoare. Ce citise el despre poliția militară? Se povestea despre oameni care protestaseră

împotriva guvernului şi dispăruseră fără urmă. Oare ce le făceau străinilor care-i supărau? Despre ce tot vociferau grupurile pentru apărarea drepturilor omului?

Poliţistul mai tânăr şi mai înalt înşfăcă paşaportul din mâna lui Harry şi se uită la coperta albastră cu litere aurii, apoi cercetă poza. După care ambii poliţişti se uitară la Harry cu un ochi critic. Poza fusese făcută cu şapte ani în urmă, pe când avea părul încă negru şi maxilarul ceva mai ferm. Poliţistul mai scund dădu din cap şi mârâi ceva care lui Harry îi sună ca o afirmaţie de genul „hai să omorâm străinul şi să terminăm povestea". De fapt, poliţistul îşi înjurase colegul pentru că uitase sticla cu băutură pe câmpul înghiţit de beznă. Poliţistul mai tânăr răsfoi paşaportul, cercetând diferitele ştampile de intrare şi ieşire, Anglia, SUA, Franţa cu o proaspătă cucerire, Bali cu altă cucerire, Canada la schi, la Whistler, Bermude, pentru o conferinţă în faţa unui club de iubitori de câini putred de bogaţi, Anglia din nou, atunci când mamei lui, o femeie dificilă care le urâse pe toate femeile cu care fusese fiul ei, i se pusese diagnosticul de cancer. A refuzat orice fel de tratament afirmând că vrea să moară cu demnitate. Apoi, urmaseră călătoriile în Noua Zeelandă şi Australia pentru seminariile lui despre câini. Apoi Anglia, Anglia, Anglia cu conştiinţa încărcată şi nu pentru că ocazia era înmormântarea mamei lui, ci ziua ei de naştere sărbătorită cu înţelegerea deplină a faptului că nu mai era nici urmă de cancer. Un miracol în toată regula. De fapt, nu fusese niciodată cancer, doar nişte ganglioni inflamaţi, iar ea îşi imaginase ce era mai rău pentru că aşa fusese ea toată viaţa: o ghinionistă, asta spunea mereu. Harry se pregătise pentru moartea ei atât de bine încât îi făcuse tot felul de promisiuni, gândindu-se că oricum nu va apuca să şi le respecte vreodată. Iar acum ajunseseră la scadenţă, mama lui amintindu-i că-i spusese cum şi-a dorit întotdeauna să o ducă într-un safari în Africa şi să facă un reportaj despre câinii sălbatici pentru emisiunea lui, cu ea asigurând comentariile! Dumnezeule mare! Poate nici nu se va mai pune problema unui reportaj african. Pentru că Harry nu va mai exista. Şi-o imagină pe mama lui jelindu-l şi spunând că toată viaţa ei fusese o ghinionistă, iar acum, culmea ghinionului, fiul ei fusese ucis în Birmania din cauza unei neînţelegeri idioate legate de paşaport.

Într-un final, poliţistul mai în vârstă găsi ştampila de intrare în Myanmar aplicată în dimineaţa aceea, în Muse. I-o arătă partenerului său. Dintr-odată părură că ţin puştile ceva mai puţin strâns. Vârful puştii fu îndreptat spre pământ, iar lui Harry îi veni să plângă de uşurare. Îl auzi pe cel mai bătrân punând o întrebare. Dând ce avea mai bun în el în materie de pantomimă, Harry se prefăcu că mergea pe drum, văzându-şi de treabă, apoi autocarul făcând *v-v-v-rruuum.* Alergă pe loc, se apucă de picior, arătă spre şanţ şi-şi frecă umărul. Poliţiştii mârâiră unul către celălalt în birmaneză:

— Străinul ăsta prost e mai beat decât noi.

— Unde trebuia să ajungi? îl întrebă poliţistul mai înalt pe Harry în birmaneză, întrebare pe care Harry, desigur, nu o înţelese.

Bărbatul mai solid deschise o hartă şi-i ordonă lui Harry să-i arate destinaţia. Lui Harry i se păru că arăta ca harta unei comori pentru furnici, un labirint de cărări întrerupte care se continuau cu nişte linii la fel de subţiri ca acelea trasate de acele unui seismograf. Chiar dacă ar fi ştiut să citească harta, îşi dădu seama că habar n-avea care era destinaţia lor. Nu asta era frumuseţea excursiilor organizate? De alţii. Nu trebuia să planifici nimic. Plecai la drum fără să-ţi asumi vreuna dintre responsabilităţile pe care le implică o călătorie: nu tu bilete de avion, rezervări, hoteluri, distanţele dintre ele sau cât timp durează să ajungi la următorul hotel. Bineînţeles, înainte de a pleca din San Francisco, revăzuse itinerarul, însă doar ca să afle ce minunăţii urma să vadă. Dar cum să ţii minte numele oraşelor într-o limbă cu pronunţie necunoscută? Mandalay era singurul loc despre care îşi amintea că urmau să-l viziteze.

— Uite ce e, spuse Harry încercând încă o dată. Pe ghid îl cheamă Walter. Uaal-tăr. Iar pe autocar scrie „Golden Land Tour". Eu mergeam şi am căzut, vedeţi? Buf!

Arătă din nou spre şanţ, şi apoi spre umărul său şi spre pata de noroi roşiatic de pe cămaşa lui albă şi apretată.

— Şi autocarul a plecat: *vrrrruuuuml*

Stătu apoi într-un picior ca şi cum ar fi încercat să oprească un taxi.

— Aşteptaţi-mă, hei, aşteptaţi-mă, stop, stop.

Îşi puse mâna streaşină la ochi urmărind autocarul imaginar cum dispare în beznă, lăsându-l în această

încurcătură groaznică.

— Şi-au plecat. Pa-pa, cretinilor.

— Cretini? spuse cel mai tânăr şi începu să râdă.

Îi mormăi ceva partenerului lui şi amândoi izbucniră în râs ca nebunii.

Harry se prinse imediat. Anii îndelungați în care studiase comportamentul animalelor îi veniră în ajutor. Observație. Analiză. Ipoteză: recunoscuseră înjurătura americană. Ca toți tinerii, se dădeau în vânt după astfel de cuvinte. Sigur că da. Pasiunea pentru înjurături făcea parte din structura cromozomială masculină, indiferent de rasă. Acum tot ce trebuia Harry să facă era să le ofere consolidări pozitive încurajând orice intenție de comportament social care ar putea decurge din acest răspuns al lor şi să o țină tot aşa.

Când cei doi se opriră din hohotit, Harry dădu din cap şi arătă spre şosea.

— Cretinii au luat-o într-acolo. Eu, aici.

Dădu din cap dezaprobator.

— Au plecat şi m-au lăsat aici.

Cu voi doi, boilor, adăugă în sinea lui.

Peste cinci minute, Harry mergea alături de polițistul mai tânăr către postul lor de comandă, o colibă micuță la intersecția a două drumuri. Din moment ce începând cu ora şase seara nu se mai putea trece dincolo de punctele de control, nu mai aveau ce trafic să urmărească. Odată ajuns acolo, Harry trebui să se îmbărbăteze şi să repete figura cu înjurăturile în fața noului public, doi polițişti mai mari în grad. După multe discuții vesele, Harry scoase un teanc de bancnote şi întrebă dacă poate închiria o maşină.

— Taxi? întrebă el cu prefăcută inocență de parcă ai fi putut chema un taxi în pustietatea aia. Taxi merge *vum-vum* pe drum.

Bărbații înțeleseră foarte bine cuvântul „taxi”, la fel ca şi şpaga lăsată pe masă de Harry. Arătară către maşina poliției de-afară. Apoi arătară spre Harry, apoi spre ei doi şi dădură din cap. După aceea vorbiră pe un ton plin de mărinimie în birmaneză despre cum o să se asigure că Harry ajunge cu bine înapoi la grup. Harta era desfăcută pe masă lângă bani. Începură să vorbească repede despre un plan de acțiune bine gândit care aducea cu o adevărată desfăşurare de trupe.

— Vom alege această rută, vezi, către sud, de la latitudinea… Hei, la ce latitudine suntem?

Aplecându-se să se uită, Harry îl văzu pe şeful poliţiştilor ascunzând în palmă banii. Discuția se însufleți:

— După hainele străinului, stă la cel mai bun hotel, la pensiunea Țara Aurului. Oricum, vom merge în recunoaştere şi vom investiga.

În timp ce unul împacheta harta, altul îi oferea lui Harry o țigară de foi să o fumeze pe drum şi, deşi Harry nu fuma, i se păru lipsit de înțelepciune să refuze şi astfel să compromită nivelul de camaraderie atins cu atâta greutate. Zece minute mai târziu, o maşină de poliție albă, mică gonea cu toată viteza pe şosea, cu girofarurile învârtindu-se înnebunite, băgându-i în sperieți pe toți cei care-i auzeau sirena.

Unul dintre cei cuprinşi de frică a fost şoferul autocarului. Văzu maşina poliției apropiindu-se. Era albă, albă ca şi calul pe care călărea Natul, ghinion. Ce nenorocire se întâmplase? Era înaintea sau în urma lui? Maşina poliției zbură pe lângă ei.

Peste douăzeci de secunde, domnul Joe văzu o lumină intermitentă în oglinda retrovizoare. Walter se uită în spate. Maşina poliției era drept pe urmele lor, ca un câine care-i amuşină sub coadă. Domnul Joe se uită la Walter, iar Walter, a cărui inimă îi ajunsese în gât şi-i bătea nebuneşte, îşi impuse să rămână calm şi-i ceru să tragă pe dreapta. Când autocarul opri, Walter se adună, îşi introduse mâna în buzunar şi, cu grația cuiva care mai făcuse acest lucru de mii de ori înainte, îşi extrase actul de identitate şi cobori. Domnul Joe deschise torpedoul şi mai îndesă trei țigări în altarul pentru Nat.

— Cretinilor! îl auzi pe Harry strigând pe un ton drăgăstos în timp ce sărea de pe bancheta din spate a maşinii de poliție.

Harry arăta cu degetul spre ei rânjind ca un dement. Poliţiştii, care cu câteva clipe în urmă râdeau, reveniră acum la atitudinea lor sobră şi acră. Unul întinse mâna şi mişcă imperceptibil din degete semn ca Walter să-şi depună acolo buletinul. Walter îi mai dădu şi alte documente, inclusiv cel pe care apărea clar numele lui Harry. Poliţistul le inspectă pe toate scorțos. Îi aruncă teancul de documente înapoi şi-i spuse pe un ton răstit:

— De ce-ți laşi clienții să umble de capul lor? E împotriva legilor turismului.

Walter făcu ce auzise că e cel mai bine când ai de-a face cu poliția.

— Da, spuse el. Am greşit.

— Dacă străinul ar fi ajuns în zona interzisă? O afacere foarte urâtă.

— Da, răspunse Walter. Am avut noroc că nu s-a întâmplat asta.

Polițistul pufni.

— Data viitoare poate n-o să mai dați peste oameni aşa de binevoitori.

Odată urcat în autocar, Harry le făcu cu mâna pe geam prietenilor lui polițişti în timp ce domnul Joe întorcea autocarul în direcția Lashio. După ce fură la o distanță sigură, Harry scoase un chiot victorios.

Walter se întoarse cu fața spre Harry.

— Îmi cer scuze pentru că v-am uitat. Ne grăbeam aşa de tare încât…

— Nu e nevoie să-mi explici, spuse Harry vesel.

Era încă foarte entuziasmat, ameţit de adrenalină. Reuşise! Îşi folosise experiența şi reflexele rapide pentru a-şi salva pielea. Era uimitor, gândind retrospectiv. El şi polițiştii față-n față, ei gata să tragă, cu degetul încordat pe trăgaci, iar el analizase situația cu rapiditate, transmisese semnale menite să-i liniştească, interpretase corect când părul acestora nu mai era zburlit. Funcționase. Incredibil, dar funcționase. Nu mai fusese aşa de entuziasmat din primii ani ai carierei lui. Pac, pac, pac, totul se potrivise. Oftă. Asta-i lipsise cel mai mult legat de munca lui din ultimii ani – riscurile, plăcerea intensă atunci când îți asumi un risc imens şi reuşeşti dincolo de orice imaginație. Trebuia să regăsească această senzație, să renunțe la vechea rutină care devenise atât de confortabilă, previzibilă, călduță şi plictisitoare.

Harry trase hotărât aer în piept. Iar apoi adulmecă ceva.

— Dumnezeule, a ce miroase? E dezgustător.

Walter se întoarse din nou spre el.

— Câțiva dintre prietenii dumneavoastră s-au îmbolnăvit, mă tem. Bănuiesc că e vorba de diareea călătorului. Am făcut tot posibilul ca să le fie bine.

— Cine? întrebă Harry. Cine s-a îmbolnăvit?

— Domnul Moff şi fiul său. Domnul Bennie şi domnişoara

Marlena. Dar fiica ei este bine, nu are absolut nimic.

Marlena! Biata, nu-i de mirare că l-a repezit. Se simțea oribil. Totul e bine, aşadar! Explicația îl înveseli. Relația dintre ei doi nu mergea aşa de rău cum crezuse el. Deci, ce putea să facă pentru a se simți mai bine? Toate metodele obişnuite: flori, hortensii mari şi frumoase, ingrediente pentru o baie cu spumă, erau în mod evident inutilizabile. O ceaşcă de ceai cu miere, poate? Un masaj? Dintr-odată ştiu. Endorfinele care încă îi înotau prin creier îi aduseră pe tavă răspunsul.

Cuvinte. Cunoştea puterea cuvintelor. Era de-ajuns să le aleagă pe cele mai bune, cele pe care ea-şi dorea să le audă acum. Dacă-i reuşise cu nişte soldați însetați de sânge, cu Marlena va fi floare la ureche.

— Marlena, draga mea, i-ar spune. M-am întors pentru tine.

Îşi imagină chipul ei, uşor febril, umed şi senzual. Să se poarte ca un doctor, rostind cuvinte liniştitoare, avizate? Sau să-şi asume rolul de iubit, jurându-i că iubirea e leac pentru orice boală? Harry ştia să fie un dezastru în materie de amor când îşi dădea silința.

Din fericire, Marlena îi ieşi total din minte când văzu hotelul.

— Ce dracu' caută o menora aici?

Odată ajuns în camera lui, auzi clar prin pereți că Marlena nu era deloc în stare să-l primească în vizită, nici în calitate de doctor, nici de iubit. Biata de ea, părea în ultimul hal. La fel ca şi persoana din camera din partea cealaltă. Parcă era o simfonie a bolii, numai tube, fagoturi şi refrene repetitive cu flaute ascuțite.

La miezul nopții, Marlena încetă într-un final drumurile la toaletă. Dar atunci, cu un etaj mai jos, îşi începu numărul un grup de birmanezi petrecăreți. Beau şi strigau, bătând din picioare şi ciocnind sticle. Fumul de țigări de foi şi mirosul de alcool ieftin ajungeau până în camerele de deasupra. Marlena bătu în podea şi strigă:

— Gura!

Puțin mai târziu, Harry îi vorbi prin peretele subțire ca hârtia:

— Marlena, draga mea, încearcă să te odihneşti. Mă ocup eu.

Coborî şi bătu la uşa gălăgioşilor. Îi deschise un bărbat cu

ochii roşii, a cărui parte superioară a trupului se legăna de parcă tocmai ar fi primit câțiva pumni. Din gura întredeschisă se simțea un miros fetid de alcool. Harry văzu că erau cinci bărbați. Jucau cărți. Alcoolemia lor probabil că avea tot atâtea grade cât rachiul de palmier, iar creierele le erau îmbibate.

Peste câteva minute, Harry era înapoi în cameră. Îi auzea pe bărbații beți încercând să facă liniște pe drum spre ieşire. Se împiedicară de cablul unei veioze, sparseră un geam, îşi curățară gâtlejurile de mucozități scoțând zgomote demne de o motocicletă şi scuipară pe tot ce le ieşi în cale. Aveau asupra lor un total de cincizeci de dolari americani, câştig surpriză oferit de Harry Bailley.

Nu plecau ca să-i facă pe plac lui Harry. El le sugerase doar să facă liniște. De comun acord, hotărâseră să se furişeze afară fără să plătească hotelul şi băutura. O decizie foarte proastă din partea lor. În Myanmarul condus de armată, furtul e o infracțiune foarte gravă. Trebuie să fii extrem de norocos ca să scapi, nebun să încerci. Iar să mergi împleticindu-te pe marginea şoselei nu-ți îmbunătățeşte şansele de a evita ghinioanele.

La vreo cincisprezece kilometri mai încolo, intrară cu maşina într-un şanț încercând să evite un Nat călare pe un cal alb care venea spre ei. Sărise dintr-un pâlc de jacaranda direct în mijlocul şoselei.

La puțin timp după aceea, doi polițişti militari, unul înalt, altul solid, sosiră cu puştile îndreptate spre capetele bărbaților.

— A fost un Nat, spuneau încontinuu bărbații.

Polițiştii le verificară actele, le confiscară cincizeci de dolari americani, două pături şi cinci prosoape ale hotelului şi-i împinseră pe hoții de hoteluri într-o dubă. Duba acceleră ducându-i în jos pe şoseaua ca o panglică neagră, pierzându-se curând în întuneric.

8 – Mai mult decât un truc cu cărți de joc

Apa lacului Inle este atât de albastră şi puțin adâncă încât în zilele fără nori se poate vedea limpede până pe fund. Aici îşi scaldă femeile copiii nou-născuți. Aici plutesc morții cu ochii îndreptați spre cer. Aici au ajuns prietenii mei în dimineața ajunului de Crăciun.

Erau bucuroşi că plecaseră din Lashio, unde nu făcuseră decât să se pună pe picioare după boală. Spre încântarea lor, Walter găsise locuri libere într-un complex turistic chiar pe malul lacului Inle. Îşi vor putea petrece timpul în condiții de lux până să-şi reia itinerarul inițial planificat pentru Birmania. Veniseră cu un autobuz de la aeroportul Helo până la docul aglomerat din satul Nyaung Shwe. În timp ce aşteptau să le fie descărcate bagajele, Rupert îşi puse cartea la subsuoară, îşi scoase mingea de ratan proaspăt achiziționată şi începu să o joace în sus şi-n jos pe genunchi. Când se plictisi, începu să bată mingea de baschet, sărind în aer şi prefăcându-se că aruncă la coş. Apoi, neastâmpărat ca de obicei, pescui un pachet de cărți din rucsac pe care-l desfăşură trecându-l dintr-o mână în alta şi producând un sunet ca bătaia aripilor unui stol de porumbei.

În jurul lui se formă un cerc de oameni care creştea văzând cu ochii.

— Alegeți o carte, oricare, le spuse Rupert lui Dwight şi Roxannei.

Localnicii se uitară atenți cum Roxanne se întinde şi alege popa de treflă.

— Arată-le tuturor cartea, spuse Rupert. Ştii care e, da? Bine, ține-o minte. Acum o punem înapoi în pachet. Şi alege încă o carte, oricare… Bun, doi de caro… Arată-le-o tuturor… Acum ține-o la spate… O ai, da? Sigur? OK, acum o să amestec cărțile.

Cărțile zburară şi bătaia din aripi se auzi.

— *Lucrurile nu sunt întotdeauna ceea ce par,* intonă Rupert. *Şi nu întotdeauna primeşti ceea ce alegi. Altcineva poate să aleagă în locul tău.*

Timbrul vocii i se schimbase total. Era mai adânc, rezonant, ca al unui bărbat mult mai în vârstă. Citise o carte clasică

pentru magicieni, *Expertul la masa de joc,* şi ştia că, cu ajutorul iluziilor, îndemânarea se află în mâini, în ochi şi în simțul spectacolului.

Rupert ținu pachetul cu fața în jos şi cu o mişcare răsfiră cărțile în formă de semicerc.

— *În ținuturi magice, magia e posibilă. Dar numai dacă crezi.*

Se uită la Roxanne cu o expresie care nu mai părea de copil, ci a cuiva mult mai bătrân, un bărbat înțelept bătrân ca veacul. Se uita fix în ochii ei fără să o slăbească o secundă.

— *Iar când credem, imposibilul poate deveni realitate. Ce ne dorim se poate întâmpla. Ce ne dorim să ascundem se face invizibil…*

Felul în care îi vorbea îi dădu Roxannei un sentiment straniu, dar îl puse pe seama unei mici insolații.

— Eu cred, spuse Rupert, cu vocea lui de copil. Dar tu?

Roxanne râse.

— Sigur, spuse ea, şi-şi dădu ochii peste cap uitându-se spre Dwight care era lângă ea.

— Atinge o carte, spuse Rupert.

Ea făcu întocmai şi atinse o carte de la mijloc. Rupert o întoarse pe față.

— E cartea ta?

— Nu, răspunse Dwight în locul Roxannei.

— Eşti sigur? întrebă Rupert.

— E cartea greşită, spuse Dwight. Te-ai fript.

Roxanne se uita fix la carte şi dădea din cap.

— Nu pot să cred, spuse ea.

Dwight se uită. Era doiul de caro. Ea întoarse cartea pe care o ținuse la spate. *Popa de treflă.* Mulțimea scoase o exclamație de uimire. Dwight luă cartea şi începu s-o pipăie.

În mulțime erau şi trei barcagii care urmăriseră întreaga scenă. Îl văzuseră pe băiat făcând să apară cartea. Avea puterea de a face lucrurile invizibile şi apoi de a le aduce înapoi. Şi avea Cartea Neagră. Cunoşteau acea carte, *Marile Scrieri* pe care Fratele Mai Mare le pierduse, ceea ce dusese la declinul tribului lor. Aşteptau de o sută de ani s-o recupereze. Şi, în sfârşit, venise băiatul cu cărțile. Era Cel Reîncarnat, Fratele Alb Mai Mic, Regele Naților.

Barcagiii discutară despre toate astea cu glasuri coborâte. Fratele Alb mai mic nu le dăduse niciun semn că îi văzuse. Îl

vor contacta ei în curând. Dar ceilalți care erau cu el? Erau oare suita lui? Peste câteva momente, îl abordară pe Walter oferindu-i un preț suficient de mic ca să-i declaseze pe ceilalți barcagii cu taxiurile-bărci gata să fie umplute cu turişti.

La început, nu am înțeles. Atâtea gânduri şi priviri însuflețite schimbate între cei trei barcagii. Cel Reîncarnat? Primisem multe conştiințe noi de când îmi schimbasem starea, dar încă nu posedam Conştiința Veşniciei. Tot ce am simțit a fost că-l considerau pe Rupert un fel de zeitate care i-ar fi putut salva. Curând, trei bărci încărcate cu cei doisprezece tovarăşi ai mei, ghidul lor şi cantități excesive de bagaje despicau valurile lacului Inle. Iar eu eram bompresul invizibil al bărcii din frunte. Plimbarea ar fi fost idilică dacă nu ar fi fost frigul şi duduitul motoarelor ataşate în exteriorul bărcilor. Dar prietenii mei erau fericiți, cu dinții strânşi în bătaia vântului.

Pilotul bărcii din frunte era un tânăr chipeş îmbrăcat cu un *longyin* de culoarea a diferite tipuri de ciuperci. El fusese cel care condusese discuția de la doc, impunând ce trebuie făcut. Prietenii şi familia îi spuneau Pată Neagră, poreclă primită din cauza semnului din naştere pe care-l avea pe mână. Ca şi în China, poreclele erau intenționat simple, neatrăgătoare, ca să țină departe zeitățile care ar fi vrut să fure copiii. Dar în Birmania puteai primi o nouă poreclă dacă-ți schimbai statutul sau reputația. Cei doi tovarăşi ai lui Pată Neagră, Os-de-peşte, care era foarte deşirat, şi Limbă, cunoscut pentru limba lui ascuțită şi bârfitoare, pilotau celelalte două bărci.

Pată Neagră stătea în spate, cu o mână pe cârmă, încruntat, gândindu-se la copila bolnavă pe care-o lăsase acasă. Avea numai trei ani şi deja ştia să vadă bunătatea din oameni. Îşi imagină ochii ei negri, strălucitori şi pătrunzători cum fuseseră înainte de groaznica schimbare. Tot trupul îi tremurase parcă încercând să scape de spiritul intrus. Apoi rămăsese cu privirea fixă îndreptată în sus, ca morții. Iar din gura ei ieşiseră bolboroselile unui spirit torturat.

Fusese nevoit să plece, deşi copila lui era bolnavă. Zeii-gemeni îi spuseseră să se întoarcă în oraş. Limbă şi Os-de-peşte îl asiguraseră în repetate rânduri: se va face bine, sigur se va face bine. Bunica zeilor-gemeni aruncase oasele de pui, cercetase penele şi vărsase orezul. Îi spusese lui Pată Neagră că era chiar mama lui care, confuză din cauza propriei morți

verzi{32}, bântuia noaptea şi ajunsese din întâmplare la patul fetiței. Se culcase în sufletul ei şi adormise acolo. Nu avea intenții rele. O iubea pe fiica lui Pată Neagră mai mult decât orice pe lume. Nu-ți face griji, îi spuseseră Os-de-peşte şi Limbă, şamanul i-a legat încheieturile fixând-o astfel de pământ. A făcut o ceremonie pentru a îndepărta fantoma verde a mamei tale. Iar soția ta i-a dat tinctura din frunze vârându-i-o sub limbă şi în interiorul obrajilor. Face asta din oră în oră. Deci, vezi, s-a făcut tot ce se putea.

Fiica lui Pată Neagră era acasă cu soția lui, undeva pe dealurile înalte, împădurite, într-un Loc Fără Nume. În lunile de iarnă, se ducea acasă doar când veneau ploile sau când erau probleme şi soldații închideau zona pentru turişti. Atunci nu mai soseau avioane la Helo cu turişti care voiau să vadă lacul Inle. Nu mai erau clienți cu care să se umple taxiurile-bărci şi pe care să-i ducă în celălalt capăt al lacului. În astfel de vremuri, Pată Neagră şi tovarăşii lui barcagii mergeau la vărul lui, Vaselină, care lucra într-un magazin de reparat autocare pentru turişti.

— Hei, frate, mă duci şi pe mine sus pe deal? îl ruga Pată Neagră ştiind că Vaselină nu-l refuza niciodată pentru că ştia că Pată Neagră îi aducea şi lui provizii pentru familie: pastă de creveți murați, tăiței, arahide, nenumărate condimente, toate produsele alimentare pe care nu le putea oferi jungla.

Pată Neagră mai aducea şi orice fel de aparat pe care el şi tovarăşii lui barcagii şi susținătorii lor secreți reuşiseră să-l obțină prin furt în colaborare. Vaselină alegea una dintre maşinile pe care tocmai le reparase şi o luau către est, îndepărtându-se de lac, pe un drum foarte puțin folosit care ducea către o deschizătură secretă în ceea ce părea a fi un desiş impenetrabil. De-aici îşi continuau drumul şerpuitor intrând în zona cu copaci mai înalți până când coroanele copacilor de deasupra lor deveneau atât de dese că de-abia mai intra lumina. La marginea unei doline, se opreau. Depresiunea se suprapunea peste o crăpătură din munte şi se formase în urma prăbuşirii unui carst care acoperise albia unui râu subteran. Aici Vaselină oprea maşina, iar Pată Neagră se dădea jos pregătit să traverseze hăul care ducea către Locul Fără Nume.

Nimeni din satul Nyaung Shwe nu ştia că aceasta era

adevărata casă a celor trei barcagii şi a mecanicului. Oamenii de la poale îi numeau pe toţi cei care locuiau acolo sus „oamenii junglei”. Aceştia erau fie triburi izolate, fie bandiţi sau ultimii supravieţuitori insurgenţi, despre care era greu să vorbeşti altfel decât oftând adânc de uşurare că nu te numeri printre ei.

Mâine, Pată Neagră şi fraţii lui de trib se vor întoarce acasă, poate pentru totdeauna, căci azi cursul vieţii se schimbase. Fratele Alb Mai Mic sosise şi, aşa cum promisese ultima dată când venise pe pământ, de data aceasta urma să-i salveze. Putea să facă să apară arme. Putea să facă tribul invizibil. Atunci ei vor putea pleca din Locul Fără Nume, vor putea merge fără să le fie teamă că vor fi împuşcaţi până ajungeau la o bucată de pământ, pământul făgăduinţei, suficient de mare cât să cultive pe ea mâncarea trebuincioasă. Acolo urmau să trăiască în pace, niciun fel de intruşi nu le vor face probleme, iar ei, la rândul lor, nu vor face probleme nimănui. Singura lor dorinţă era să trăiască paşnic printre ai lor, în armonie cu pământul, cu apa, cu Naţii care vor fi încântaţi să vadă cât de mult îi respectă tribul. Totul era acum posibil datorită întoarcerii Fratelui Alb Mai Mic.

La docuri era mai cald, dar pe măsură ce bărcile alunecau repede pe apa rece a lacului, pe pasageri începu să-i ia cu frig. În partea din faţă a bărcii în care eram eu, unde se îngusta prora, coada de cal al lui Moff se zbătea în vânt lovindu-l pe Dwight peste faţă. Harry şi Marlena se strânseseră unul lângă altul, cu haina lui Harry peste genunchii îndoiţi şi piepturi. Rupert stătea în spate cu Walter şi, deşi îi era frig, nu voia să-şi pună fâşul pe care i-l dăduse tatăl său. Înfrunta vântul ca un zeu, fără să ştie că asta şi urma să devină cât de curând. În cealaltă barcă, Esme şi Bennie stăteau şi ei strânşi unul lângă celălalt, cu Cuţu-Cuţu înghesuit între ei. Wyatt şi Wendy ţineau pălăria de ratan ca pe o apărătoare de vânt.

Din când în când, cele trei bărci păreau să se ia la întrecere.

— Hei! striga Vera în momentul în care barca ei accelera, şi, când ceilalţi se întorceau să se uite la ea, le făcea poze.

Ce idee bună. Şi ceilalţi căutară după aparate în genţi. În depărtare, pe malurile lacului, copiii le făceau cu mâna stând lângă mamele lor aplecate deasupra rufelor pe care le spălau.

Walter se aplecă spre barcagiu să-i dea indicații în birmaneză:

— Ia-o pe ruta ocolitoare, prin piață.

Fără ca Walter şi ceilalți să ştie, Pată Neagră vorbea destul de bine engleză, dar mereu i se păruse că e în avantajul lui să se prefacă neştiutor şi să tragă cu urechea la ce se vorbea. Niciodată să nu arăți o armă înainte de a fi nevoit s-o foloseşti. Tatăl lui îl învățase asta. O amintire amară, pentru că tatăl lui nu avusese arme când ar fi avut nevoie. La fel şi tatăl lui Walter…

Pată Neagră fusese un copil isteț şi curios, iar engleza o prinsese de la turiştii care spuneau şi făceau acelaşi lucru, în fiecare zi. Aceleaşi întrebări şi rugăminți, dezamăgiri şi plângeri, poze şi târguieli, pofte şi boli, mulțumesc şi la revedere. Vorbeau doar cu ghidul. Nimeni nu se aştepta ca un copil să înțeleagă.

Crescuse printre turişti. Spre deosebire de triburile Karen care locuiau la munte, familia lui era din tribul Pwo Karen: îşi petrecuse primii ani la câmpie. Familia lui locuia într-un oraş la o sută de kilometri de Nyaung Shwe şi aveau o situație bună, deşi nu erau înstăriți. Tatăl şi unchii lui nu lucrau pământul ca majoritatea celor din tribul Karen. Se ocupau cu transportul: transportul de turişti cu bărcile şi repararea de autocare pentru turişti. Femeile lor vindeau şaluri şi genți de umăr împletite cu modelul lor specific. Li se părea mai uşor să-şi încerce norocul cu capriciile turiştilor decât cu cele ale musonului.

Duceau o viață bună până când au început epurările. După aceea nu le mai rămăsese altceva de făcut decât să se refugieze în junglă, cât mai sus, unde desişul era atât de mare încât nu creşteau decât plante sălbatice. După ce epurările au luat sfârşit, Pată Neagră şi prietenii şi vărul lui au coborât pe furiş în satul Nyaung Shwe unde nu-i cunoştea nimeni. Şi şi-au procurat de pe piața neagră buletine ale unor oameni morți, dar cu reputația intactă. De atunci înainte, au avut două feluri de vieți: în lume, viața celor morți, iar pe ascuns, viața celor vii.

Vârfurile bărcilor virară la stânga intrând pe un canal care

ducea la un grup de case din tec cocoțate pe picioroange deasupra apei, cu acoperişuri ascuțite din tablă ondulată ruginită.

— Ne îndreptăm spre o mică aşezare, una dintre cele două sute din jurul lacului Inle, le explică Walter. Nu o să ne oprim, voiam doar să vă faceți o idee despre ceea ce se poate vedea în această zonă, cătune ca acesta ascunse pe câte un canal îngust. Dacă nu ați trăit aici toată viața ca barcagiii noştri, vă puteți pierde foarte uşor. Lacul e puțin adânc, iar zambilele de apă cresc şi acoperă în fiecare săptămână încă o jumătate de hectar, mişcându-se ca nişte mici insule. E o problemă majoră pentru cei care cultivă pământul şi pentru pescari. Cum viețuitoarele din lac mor sufocate din această cauză, locuitorii depind din ce în ce mai mult de turism, o ramură care nu este, mă tem, foarte stabilă, ci, dimpotrivă, depinde de vreme, de politică şi altele.

Bennie interpretă acest moment ca o provocare personală de a nu-i dezamăgi pe localnici.

— O să cumpărăm o grămadă de lucruri, promise el.

Când bărcile se apropiară de aşezare, piloții reduseră viteza motoarelor până când zgomotul se transformă într-un țăcănit uşor. Una lângă cealaltă, cele două bărci cu pasageri se apropiară de grădini viu colorate de tomate, plutiră pe sub poduri de lemn care serveau drept alei şi ajunseră curând la piața plutitoare unde zeci de canoe încărcate cu mâncare şi tot felul de fleacuri se grăbeau către bărcile cu turişti precum jucătorii de hochei spre puc. Canoele, lungi de trei metri sau trei metri jumătate, erau puțin adânci, scobite de mână într-un lemn uşor. Vânzătorii stăteau ghemuiți la un capăt, supraveghindu-şi stocul de genți împletite, coliere din jad de proastă calitate, suluri de material şi mici Buddha de lemn ciopliți stângaci. Fiecare vânzător căuta să le atragă privirile prietenilor mei. Pe mal se aflau vânzătorii care ofereau produse mai practice pentru localnici: pepeni galbeni, verdețuri cu tulpini lungi, tomate, condimente aurii şi roşii, vase de lut cu murături şi pastă de creveți. Sarongurile femeilor aveau culori vii, ca ale unor oameni fericiți: roz, turcoaz, portocaliu. Bărbații stăteau pe vine, în *longyin*-urile lor în culori închise, cu omniprezentele țigări de foi între dinți.

— Şi ei ce fac aici? întrebă Moff.

Pe ponton erau o duzină de soldați în uniforme de camuflaj, cu puşti AK-47 pe umăr. Heidi se nelinişti pe loc. Şi nu era singura. Era o privelişte înfricoşătoare. Grupul observă că localnicii nici nu-i băgau în seamă pe soldați, de parcă ar fi fost la fel de invizibili ca şi mine. Sau îi pândeau precum pisicile?

— Sunt soldați, spuse Walter. Nu aveți de ce să vă faceți griji. Vă pot asigura că nu au mai fost probleme cu insurgenții de mult timp. Această zonă – cea mai mare parte a sudului statului Shan, de fapt – a fost cândva o zonă roşie, zona fierbinte unde aveau loc confruntări cu rebelii, iar pe atunci turiştii nu aveau voie aici. Acum a fost declarată zonă albă, ceea ce înseamnă că e perfect sigură. Insurgenții s-au refugiat sus, în munți. Nu au mai rămas mulți, iar cei care au rămas sunt inofensivi. Le e teamă să se arate.

Şi au şi de ce, îşi spuse în gând Pată Neagră.

— Şi atunci ce e cu puştile? întrebă Moff.

Walter râse scurt.

— Ca să le reamintească oamenilor să-şi plătească impozitele. Aceasta e cea mai recentă sperietoare.

— Ce sunt insurgenții? o întrebă Esme pe Marlena care era în barca alăturată.

Am observat că Pată Neagră asculta foarte atent, uitându-se când la fiică, când la mamă.

— Rebeli, explică Marlena. Oameni care sunt împotriva guvernului.

— Şi e rău sau bine?

Marlena ezită. Citise articole favorabile despre rebeli care luptau pentru democrație. Susțineau că membrii familiilor lor fuseseră măcelăriți, fiicele violate, fiii luați sclavi, casele arse. Dar ce putea ea să-i spună fiicei ei ca să nu o sperie?

Esme citi toate acestea pe fața mamei ei.

— O, ştiu. *Depinde,* zise.

Pufni cu un aer de superioritate.

— Totul depinde.

Mângâie cățeluşul aşezat în poală.

— Numai tu nu, cuțulache. Tu eşti mereu bun.

— Hei, Walter, strigă Wendy. Tu ce părere ai despre dictatura militară?

Walter ştia că acest gen de întrebări era inevitabil. Turiştii,

mai ales americanii, voiau să ştie ce opinii politice avea, dacă suferea din cauza lor sau dacă o susținea pe „Doamnă” – nu avea voie să-i pronunțe numele, dar el tot o făcea uneori când era cu turiştii. În trecut, oricine îi pronunța numele cu respect putea fi închis, aşa cum pățise şi tatăl lui. După ce Doamna câştigase Premiul Nobel pentru Pace, Birmania a intrat în atenția ziariştilor. Şi lumea se întrebase: unde e Myanmar? Măcar atunci, câțiva oameni au aflat. Walter nutrise speranța secretă că Aung San Suu Kyi şi susținătorii ei din străinătate vor putea alunga regimul. Dar anii trecuseră, iar când junta îi ridica arestul la domiciliu, nu o făcea decât ca să o aresteze apoi din nou. Făceau apoi propuneri pentru discuții despre o eventuală tranziție spre democrație şi toată lumea se bucura că monstrul se mai îmblânzise. Dar apoi spuneau: discuții despre democrație? Ce-i aia? Era de fapt un joc, îşi dăduse Walter seama într-un final. Îi lăsau pe adepții democrației să marcheze un punct, apoi egalau. Lasă-i să creadă că au ceva de spus şi apoi priveşte-i cum se învârt în cerc. Acum ştia că nimic nu se va schimba. Copiii născuți după 1989 nu vor apuca vremurile când țara se va numi din nou Birmania şi niciun alt guvern decât SLORC. Copiii lui vor creşte în frică şi li se va părea firesc. Sau vor simți ei că viața se poate trăi şi altfel? Oare există vreun simț înnăscut care să le spună asta?

Se uită la Wendy şi trase adânc aer în piept.

— Cei săraci, începu Walter măsurându-şi fiecare cuvânt, mai ales cei cu puțină educație, consideră că se trăieşte mai bine acum decât în trecut. Ce vreau să spun este că, deşi Myanmar este una dintre cele mai sărace țări din lume, situația este, să spunem, mai stabilă, sau cel puțin aşa o resimt oamenii. Vedeți, s-au săturat de probleme. Şi poate că sunt recunoscători guvernului pentru micile cadouri pe care li le face din când în când. La o şcoală din apropiere, un oficial militar important i-a cumpărat directorului un casetofon. A fost de-ajuns să-i facă pe oameni fericiți. Pentru mulți oameni, asta înseamnă un progres important şi bun, ceva palpabil. Şi e şi mai puțină vărsare de sânge pentru că majoritatea rebelilor au fost respinşi…

— Adică ucişi, interveni Wendy.

Walter nu se pierdu.

— Unii au murit, alții au fost închişi, alții au plecat în

Thailanda sau se ascund.

— Şi părerea ta care e? întrebă Harry. În Myanmar se trăieşte mai bine decât în vechea Birmanie?

— Sunt mulți factori…

— Depinde, spuse Esme.

Walter aprobă din cap.

— Nu ştiu cum să formulez…

Se gândi la tatăl său, jurnalist şi profesor universitar, care fusese ridicat de acasă şi probabil ucis. Se gândi la slujba lui, o slujbă foarte râvnită, datorită căreia îi putea întreține pe bunicul şi pe mama lui care nu-şi vorbeau. Se gândi la surorile lui care aveau nevoie de „dosare" fără pată ca să poată merge la facultate. Şi totuşi, el era un om cu simțul moralității care ura regimul pentru ceea ce-i făcuse tatălui său. Nu putea accepta. Uneori se întâlnea în secret cu foştii colegi de şcoală, ale căror familii avuseseră o soartă similară, şi vorbeau despre mici rebeliuni individuale şi despre ce s-ar întâmpla cu țara lor dacă nimeni n-ar mai forma niciun tip de opoziție niciodată. Cândva îşi dorise să devină jurnalist, dar i se spusese că acest tip de studii nu i-ar asigura decât o diplomă în moarte – o moarte a minții dacă nu una fizică. Dacă nu puteai să scrii nimic de rău, atunci ce-ți mai rămânea de scris?

Fata avea dreptate. Depinde. Dar cum să le explice el asta americanilor? Ei stăteau atât de puțin. Nu aveau cum să fie afectați. La ce le-ar folosi să audă adevărul? Ce risca el dacă îl spunea? Şi cum se uita spre lac, găsi un răspuns.

— Uitați-vă acolo, le spuse, arătând cu mâna. Acolo, bărbatul în picioare din barcă.

Călătorii noştri îşi ridicară capetele şi scoaseră strigăte de încântare când văzură că era vorba de unul dintre celebrii pescari Intha de pe lacul Inle. Scotociră după aparate şi se auziră sunetele specifice ca de material sfâşiat când le scoaseră din husele închise cu arici. Privind prin obiectiv, murmurau extaziați.

Walter continuă:

— Vedeți cum stă într-un picior în timp ce cu celălalt ține vâsla? Acest lucru îi permite să înainteze şi să-şi folosească mâinile ca să pescuiască în acelaşi timp. Pare imposibil. Cu toate acestea, pentru el nu e niciun efort.

— Adaptare la nişă! strigară într-un glas Roxanne şi Dwight

din bărci diferite.

— Eu aş cădea în lac, spuse Bennie.

Walter continuă:

— În esență, cam aşa ne simțim eu şi prietenii mei uneori. Ne-am adaptat ca să putem sta în poziția aceasta într-un picior şi să nu cădem. Putem visa la peşti şi să înaintăm, dar uneori plasele ne sunt goale, piciorul cu care vâslim oboseşte, iar noi ne pomenim lăsându-ne purtați de curent, la întâmplare, odată cu ierburile…

Prietenii mei uitaseră între timp de întrebare. Acum îşi suceau gâturile ca să găsească cea mai bună poziție din care să imortalizeze această scenă bizar de frumoasă. Singurul care auzi răspunsul lui Walter fu Pată Neagră.

Complexul turistic Insula Plutitoare avea doar un an şi fusese construit după modelul complexului concurent, care cunoscuse un mare succes, Căsuțele Insulei de Aur şi hotelurile ei surori. Era fieful unui trib important care fusese de acord să semneze un armistițiu cu junta militară din Myanmar cu condiția de a primi în schimb un număr considerabil de pachete de acțiuni în industria hotelieră. Această ultimă creație în materie de complexuri turistice mai avea şi avantajul unui management vestic şi, prin urmare, al experienței în confort, stil şi servicii aferente sau cel puțin aşa scria în broşuri.

Managementul se prezenta sub forma robustă a unui elvețian germanofon expatriat, pe numele său Heinrich Glick, care ştia cam ce ar gâdila gusturile străinilor. În timp ce bărcile se apropiau de doc, băieți în uniforme cu *longyin*-uri verzi asortate îi întâmpinară pe oaspeți şi le descărcară bagajele cât ai clipi. S-au strigat nume, s-au distribuit numere de căsuțe, iar băieții au şi înşfăcat cheile indicate de care atârna câte o plută ca pentru undiță. Băieții nu primeau ca plată decât bacşişurile generoase lăsate de turiştii vestici, aşa că fiecare încerca să-i depăşească pe ceilalți la cantitatea de bagaje cărate.

Heinrich îşi făcu apariția pe ponton. Când l-am cunoscut prima dată acum ani buni, era un bărbat chipeş, cu părul blond, ondulat şi bogat pieptănat pe spate, o voce plăcută, un aer rafinat şi maxilar teuton. Acum era corpolent, cu guşă,

picioare subțiri, părul rar, pielea roz a capului la vedere şi ochi albaştri de culoarea detergentului pentru geamuri, tiviți cu roşu. Purta o cămaşă albă fără guler din in cu țesătură rară şi o pereche de pantaloni galbeni de mătase spălată.

— Bine ați venit, îşi întâmpină el oaspeții. Bine ați venit în paradis. Sper că ați avut o călătorie plăcută. Un pic cam frig, *ja?* Brrr. Bun, acum mergeți să vă admirați camerele şi, după ce v-ați instalat, vă aştept în Sala Mare pentru un toast cu bule.

Şi arătă spre o clădire înaltă din lemn, cu multe ferestre, din spatele lui. Se uită la ceas.

— Să zicem cam pe la prânzişor, un toast urmat de un delicios prânz. Hai, fugiți, mergeți să vă aranjați puțin.

Îi alungă cu mâna ca pe un stol de porumbei.

— Tai-tai! Pe mai târziu.

Prietenii mei şi băieții care le cărau bagajele se împrăştiară care încotro către diferitele alei unsuroase din tec care porneau dinspre doc precum picioarele unei insecte. Strigăte de încântare răsunară pe măsură ce se apropiau de locurile de cazare.

— Aşa mai zic şi eu.

— Seamănă cu nişte colibe *tiki.*

— Adorabil!

Într-adevăr, bungalow-urile aveau o înfățişare rustică şi fermecătoare.

Bennie intră în căsuța lui. Interiorul era din împletitură de ratan, podelele erau acoperite cu preşuri de cânepă, iar paturile identice joase erau îmbrăcate în aşternuturi albe simple de in şi acoperite cu o plasă din voal pentru țânțari. O, acest ultim detaliu îl încânta, romantism tropical amintind de nopțile de-odinioară în care trupuri transpirate se uneau protejate de plasa din voal. Pe pereți erau pictate reprezentări de creaturi celeste şi sculpturi în os, acel tip de artă autohtonă produsă în masă care trece drept primitivă şi şic. Baia fu şi ea o surpriză plăcută, spațioasă, fără mucegai, cu podeaua acoperită cu gresie albă simplă, iar duşul construit cu o treaptă mai jos şi despărțit printr-un perete scund.

În camera lui Heidi, băiatul cu bagajele deschise ferestrele. Nu aveau plase, iar lângă fereastră se puteau vedea resturi de beţişoare contra insectelor şi borcane cu ulei de *citronella,*

toate semne îngrijorătoare care confirmau faptul că apele stătute de sub aleile-ponton erau cuiburi unde țânțarii se reproduceau în voie. O uşă mai încolo, Marlena şi Esme erau amândouă numai exclamații de încântare la vederea lacului, întrebându-se dacă nu cumva acesta chiar era paradisul, Shangri-La.

Harry era cel mai încântat dintre toți. Bungalow-ul lui era la capătul cel mai îndepărtat al pontonului cinci, locația izolată care făcea din el un cuibuşor de nebunii perfect. O, ia te uită, li se puseseră la dispoziție şi lumânări cu parfum de lămâie, câtă atenție din partea hotelului să se gândească la acest amănunt romantic. Ieşi pe micuța verandă – acolo se găseau câteva scaune de tec cu spătare care se lăsau în jos – excelent, ideal pentru a sta împreună şi a privi luna, intrând în atmosfera unei nopți fierbinți de amor.

Marlena şi Esme ieşiseră din bungalow-ul lor la numai două pontoane mai încolo de al lui. Un băiat cam cât Esme de înalt tocmai ajunsese târând după el două valize mamut, plus câte-o geantă atârnându-i pe fiecare umăr. Harry flutură din mână ca să-i atragă atenția Marlenei, iar ea îi răspunse cu entuziasm. Erau ca două turturele bătând din aripi. Mesajul era clar: aceea urma să fie noaptea cea mare.

O jumătate de oră mai târziu, în Sala Mare, Heinrich turna şampanie în pahare de plastic.

— Pentru plăcere şi frumusețe, pentru noi prietenii şi amintiri care durează, spuse el cu căldură.

Acum urma să le dea nume de alint: „marele nostru conducător de grup", „distinsa noastră doamnă", „iubitorul nostru de natură", „omul nostru de ştiință", „doctorul nostru", „geniul nostru rezident", „fotograful nostru iscusit", şi aşa mai departe – aceleaşi descrieri de duzină cu care-i blagoslovea pe toți clienții ca să-i facă să se simtă speciali. De fapt, el nu era în stare să țină minte numele.

Heinrich administrase o stațiune de cinci stele în Thailanda vreme de ani buni – eu însămi am stat acolo de două ori –, dar la un moment dat s-a descoperit că trei turişti, toți morți în cele şase luni de dinainte, nu muriseră accidental, atac de inimă şi respectiv înec, cum scria în certificatele de deces, ci de la înțepături de meduze. Stațiunea a fost închisă după moartea celei de-a treia victime, fiul unei americance, membră a

Congresului. După aceea, Heinrich reapăruse într-o funcție de conducere oarecare a unui hotel de lux din Mandalay. Când am dat peste el acolo, s-a comportat ca şi cum aş fi fost o prietenă dragă pe care nu o mai văzuse de o mie de ani. Mi-a spus „iubita noastră conferențiară de istoria artei". Şi apoi mi-a scris pe o hârtie numele unui restaurant despre care spunea că este „cel mai cel". Apoi şi-a lăsat palma umedă pe cotul meu, frecându-l uşor de parcă am fi fost amanți şi şoptindu-mi confidențial că-l va anunța pe şeful de restaurant că eu şi prietenii mei sosim.

— Câți sunteți? Şase? Perfect! Voi rezerva cea mai bună masă cu cea mai bună vedere şi vă voi însoți, iar dacă veți accepta să fiți invitații mei, voi fi onorat.

Cum puteam refuza? Cât de rău putea să fie un prânz gratis? Ne-am dus. Cât am studiat meniul, el s-a arătat jovial şi mieros. Ne-a indicat ce specialități să comandăm, la naiba cu prețul, ne făcea el cinste. Până să ajungem la al doilea fel vorbea deja foarte tare, lamentându-se de dorul locurilor sale natale, Grindelwald, după câte se părea. Începuse să cânte un cântec tradițional elvețian, *Mei Biber Hendel,* care aducea cu cloncănitul unei curci. De la o masă vecină, plină cu oameni de afaceri thailandezi, ni se aruncau priviri piezişe şi se făceau comentarii şoptite. Am ştiut că marele final venise când şi-a lăsat capul în jos până a ajuns cu fruntea pe masă şi acolo a rămas până când au venit chelnerii şi l-au ridicat de subsuori şi l-au târât până la maşina cu şofer care-l aştepta afară. Când le-am spus chelnerului şi şefului de restaurant că domnul Glick promisese să plătească, au ridicat neajutorați din umeri. Astfel, m-am pomenit obligată să achit nota, care nu era dintre cele mai mici, dacă luăm în considerare numărul de persoane, cantitatea şi calitatea de alcool pe care o comandase şi o consumase aproape singur. Dar a doua zi la hotel, Heinrich se scuză pentru că „i se făcuse rău aşa brusc" şi fusese nevoit să plece în grabă. Ne-a spus că voia să se revanşeze pentru prânz deducând o sumă echivalentă din costul şederii noastre la hotel. „Cât a costat?" a întrebat el, iar eu am rotunjit suma în jos un pic, iar el a rotunjit-o în sus cu o mişcare sigură de pix. În acest fel, se dădea bine pe lângă clienți, mânca bine şi gratis şi-apoi fura de la patronul lui.

După cum vedeți, era un individ alunecos şi necinstit până-

n măduva oaselor. Odată îmi povestise cum fusese el directorul hotelului Mandarin Oriental din Hong Kong, lucru greu de crezut din moment ce el nu ştia nici măcar o boabă de cantoneză. „Şi care e cel mai bun fel de mâncare acolo?" l-am întrebat eu, întinzându-i momeala. Iar el răspunsese „porc dulce-acrişor", felul preferat al celor care nu ştiu nimic despre bucătăria chinezească şi nu sunt dispuşi să încerce altceva. Aşa că ştiam foarte bine că era doar gura de el şi mă înfuria faptul că nu avea niciun pic de ruşine pentru minciunile pe care le spunea. Iar zâmbetul ăla radios nu i se ştergea un moment de pe faţă.

Alţi conducători de grupuri îmi spuseseră despre el că nu avea nicio treabă cu industria hotelieră. Lucra pentru CIA, se spunea. Şi era unul dintre cei mai buni agenţi ai lor. Accentul era fals, naţionalitatea elveţiană o înşelătorie. Era de fapt american, Henry Glick, din Los Angeles, ţara actorilor. La început, când venise în Asia, pretindea că este „consultant pe probleme de management al deşeurilor". Pe alte vize de intrare scria că este „inginer specializat în epurarea apei". „Deşeuri" era codul pentru ţintele CIA, înţelegeţi, oameni de care voiau să scape. „Epurare" era codul pentru filtrarea informaţiilor de la surse. Pentru un spion, industria hotelieră era un rai, din moment ce, fiind gazdă, ţinea de competenţa sau mai degrabă de incompetenţa lui să bea şi să mănânce cu tot felul de oficiali ai guvernelor din Thailanda, China şi Birmania, lăsând impresia că nu era decât un trântor beţiv, prea afumat ca să prezinte vreun pericol în timp ce aceşti oficiali discutau despre înţelegeri pe sub tejghea cu el însuşi căzut grămadă sub masă.

Asta auzisem. Dar mi se părea greu de crezut. Dacă eu aflasem povestea, atunci era imposibil ca aceste vorbe să nu fi ajuns şi la urechea celor pe care-i spiona. Ar fi fost de mult înlăturat de guvernul din Myanmar. Nu, nu, nu putea fi spion. În plus, simţisem mirosul de alcool al respiraţiei lui. Şi ăsta era fals? Îl văzusem bând „bule" până când aproape explodase de la gazul din sânge. Dar, pe de altă parte, probabil că făcea el ceva din moment ce reuşise să-şi păstreze slujba atâţia ani. Sigur, cariera lui eşuase undeva într-un colţ al Asiei. Pentru un şef de hotel, era în mod evident o degradare.

În mod ciudat, singura care şi-a dat seama din prima că Heinrich era un prefăcut a fost Esme. Copila era inocentă şi

totuşi perspicace pentru vârsta ei, la fel cum fusesem şi eu la vârsta ei. Văzuse cât de uşor o păcălise pe mama ei. „Frumusețea noastră răpitoare”, o numise. Harry devenise „gentlemanul nostru englez”, iar ceva mai târziu, când Heinrich aflase că Harry avea o emisiune populară despre câini, îl poreclise „faimoasa noastră vedetă de televiziune”, lucru care-l încântase pe acesta până peste poate.

Heinrich însă nu se pricepea la ademenit copiii. Le zâmbea prea larg şi le vorbea cum le vorbesc mulți adulți bebeluşilor. „Ți-e fomică la burtică?” Esme îl urmărise circumspectă şi remarcase tiparul: mereu găsea o scuză ca să le atingă uşor pe mână pe femei, să-şi lipească palma de spatele bărbaților, să complimenteze fiecare persoană în particular, spunându-le: „Se vede că sunteți un călător experimentat, diferit de ceilalți, o persoană care caută experiențe profunde odată ajuns într-o țară străină. Mă înşel?”.

Esme o ducea pe Cuțu-Cuțu într-o sacoşă de nailon. Deasupra aruncase o eşarfă, iar cățeluşa se încovrigase mulțumită în uterul improvizat, asta până când i-a venit să facă pipi şi a încercat să iasă. Atunci a scos un scheunat. Când Heinrich s-a uitat alarmat spre Esme, ea s-a prefăcut că a strănutat. Cățeluşa a scheunat din nou şi din nou Esme s-a prefăcut că a strănutat. S-a dus direct la baie unde a rupt câteva pagini din revista pentru adolescenți pe care o adusese cu ea şi le-a pus pe gresie. O aşeză apoi pe Cuțu-Cuțu deasupra îndemnând-o să „facă pipilică”, iar cățeluşa s-a aşezat pe vine şi paginile s-au înnegrit. Cuțu-Cuțu era foarte isteață pentru un pui.

Când Esme s-a întors, Heinrich a întâmpinat-o cu o privire alunecoasă:

— Ah, iat-o şi pe „micuța noastră chițăitoare”, se întoarce la grup.

Ea l-a privit fără nicio expresie şi apoi s-a grăbit după mama ei care se aşezase deja la masă. Urmau să mănânce de prânz, *tout compris,* mai puțin vinul şi berea şi, cum aveau să afle mai târziu, şampania de bun venit la suprapreț pe care o băuseră cu minunata lor gazdă.

În timpul prânzului, Heinrich glumi spunându-le că ar face bine să nu se plângă de mâncarea şi serviciile de acolo.

— Tot ce vedeți e proprietatea unui trib destul de sălbatic

care în urmă cu ceva vreme îşi rezolva toate disputele chemându-l pe nemulţumit pentru un tête-à-tête, întâlnire de la care plecau cu tête-ul respectivului. Mai mult, beneficiază de protecţia prietenilor lor, soldaţii SLORC. Deci, vedeţi, satisfacţia e garantată, fără plângeri. Ha, ha, ha.

— Niciun fel de plângeri din partea mea, spuse Bennie. Mâncarea e delicioasă.

— Ce înţelegi prin protecţie? întrebă Moff. Precum cea practicată de mafie?

Heinrich aruncă o privire în jur ca pentru a se asigura că niciun angajat nu trage cu urechea.

— Nu chiar.

Îşi frecă degetele, semnul pentru câştiguri necinstite.

— Dacă-i ajuţi pe ceilalţi, primeşti o răsplată, un pic de karma pozitivă. Ei, haide, nu faceţi pe surprinşii. Se practică în toate ţările, inclusiv la voi.

Îl bătu pe Moff pe umăr.

— Nu-i aşa, prietene? *Ja?*

Începu să râdă în hohote la propriile remarci. Apoi adăugă:

— De fapt, da, toată lumea s-a împrietenit, o, da, şi încă cum. Când afacerile merg bine, relaţiile sunt bune. Trecutul e o poveste veche – *fffftttt!* – uitată, e timpul să privim spre viitor.

Se opri şi se gândi mai bine:

— Da, sigur, nimic nu se uită complet vreodată, doar dacă mori, dar poţi ignora în mod *selectiv,* nu-i aşa?

Îşi făcu palma pâlnie în dreptul gurii şi articulă în tăcere silabele:

— Tă-ce-re.

După cum spuneam, era un om foarte alunecos. Peste doar un minut ar fi fost în stare să-şi schimbe poziţia cu încă 180 de grade, şi-ncă o dată, până când ar fi parcurs cercul, cu tot felul de aluzii vagi şi schimbătoare. Chiar şi în starea actuală, simţeam că îmi scapă nişte aspecte esenţiale ale acestui om. Nu reuşeam să-l citesc. Ridicase o barieră. Sau eu făcusem asta? În budism se spune că pentru a atinge înţelegerea absolută trebuie mai întâi să manifeşti compasiune absolută. Eu, pe de altă parte, îmi doream ca unsurosul domn Glick să cadă drept pe burtă, în lac. Şi cred că asta nu e tocmai definiţia compasiunii. Ajunge să spun că, la momentul respectiv, nu ştiam totul despre Heinrich Glick.

La unu şi un sfert prietenii mei se întoarseră la doc unde cei trei barcagii stăteau strânşi laolaltă prinşi într-o discuţie înflăcărată. Când şi-au văzut pasagerii, au sărit imediat în bărci ca să-i ajute să se urce. Heinrich le făcu cu mâna oaspeţilor.

— Cina e pe la şapte. Tai-tai!

— Mă enervează că foloseşte atât de mult expresia asta britanică afectată, spuse Bennie. Tai-tai! Tai-tai! Sună atât de colonial.

— De fapt, este o expresie birmaneză, spuse Walter. Britanicii şi-au asumat-o şi pe aceasta alături de alte multe lucruri.

— Zău?

Bennie reflectă. Tai-tai. Acum suna mai blând, mai puţin arogant. Îl pronunţă, lăsându-şi vârful limbii să danseze în spatele dinţilor de sus. Tai-tai. Era de-a dreptul încântător.

— În după-amiaza asta, le spuse Walter, vom merge într-un sat în care se ţine un târg pentru sărbătorirea a o sută de ani de când a fost construită una dintre stupele din sat, acele altare în formă de dom pe care le-aţi văzut deja. O să fie o piaţă mare de produse alimentare, multe jocuri şi concursuri, jocuri de noroc, deşi, vă avertizez, nimeni nu câştigă niciodată. Iar copiii şcolii din sat vor ţine o serbare. Fiecare clasă repetă de luni de zile pentru această ocazie. Pun în scenă ceva specific – cred că în America se numesc schiţe. Nu vă faceţi griji, e voie să faceţi poze.

Faptul că Walter îi asigurase că nu aveau de ce să-şi facă griji o punea pe Wendy pe gânduri. De fiecare dată când văzuse poliţia militară, i se făcuse frică la gândul că i se citea pe faţa vinovată faptul că avea o misiune secretă şi că o vor lua drept insurgent american. Nici gând să poată vorbi cu cineva cu toţi nenorociţii ăia în preajmă. Nu că cineva ar fi vorbit engleză, oricum.

Îi şopti lui Wyatt că îi era cam somn şi că poate ar vrea să rămână la hotel şi „să tragă un pui de somn bun împreună”. „Am nişte dropsuri cu taurină, dacă vrei”, se oferi el. Wendy se simţi jignită. Adică ăsta era răspunsul lui la dragostea şi propunerile ei fără perdea?

Cele două bărci îşi turară motoarele şi ieşiră pe lac, făcură

scurt la dreapta şi, cât ai zice peşte, se pomeniră strecurându-se printre parcele de zambile de apă şi grădini de legume plutitoare. Ajunseră la un pârâu şi o apucară pe cursul lui liniştit, pe lângă malurile cu arbuşti unde femeile scoteau găleți cu apă şi le turnau pe copii.

De multă vreme consider că birmanezii sunt unii dintre cei mai curați oameni din lume. Deşi trăiesc în condiții care nu le permit să păstreze o curățenie impecabilă, se îmbăiază de două ori pe zi, deseori în râuri sau lacuri, pentru că cei mai mulți nu au băi. Femeile se scaldă îmbrăcate în sarong, bărbații în *longyin.* Copiii mai mici se spală dezbrăcați. Îmbăiatul este o necesitate plăcută, un moment de linişte, de curățare spirituală şi trupească. După aceea, cel care s-a îmbăiat se simte răcorit în ciuda arşiței din timpul zilei, iar până se aprind focurile pentru pregătirea cinei, s-a şi uscat.

Comparați-i cu tibetanii care se spală o dată pe an şi organizează o mare ceremonie în jurul evenimentului. Pe de altă parte, vremea din Tibet nu te îndeamnă să faci duş toată ziua bună ziua. Recunosc că şi eu m-am abătut de la obiceiurile mele de igienă cât am stat în Tibet, în locuri fără căldură sau apă curentă.

Şi, ca să nu credeți că sunt plină de prejudecăți, sunt prima care spune că nici chinezii nu sunt nişte naturi delicate, asta în cazul în care nu sunt înstăriți şi au tot confortul modern. Vorbesc, desigur, de chinezii de la țară din China, din China comunistă. Curățenia a devenit printre tovarăşii chinezi mai puțin importantă decât economisirea apei. Am văzut cu ochii mei părul gras, încâlcit şi lipit de cap, după cum dormise posesorul lui. Iar hainele, Doamne-Dumnezeule, sunt îmbâcsite cu miros de prăjeală vechi de luni de zile. Mirosul chinezilor este mirosul pragmatismului, al lucrurilor care nu suportă amânare, iar curățenia e considerată un lux.

Nu mă înțelegeți greşit. Nu mă obsedează curățenia, nu ca pe japonezi, care se lasă la înmuiat într-o cadă adâncă plină cu apă aproape clocotită. N-am considerat-o niciodată o alternativă, să fii curat şi fiert în acelaşi timp, cu pielea năpârlindu-ți în suc propriu, iar restul trupului decolorându-se. Păi, până şi toaletele lor sunt dotate cu un jet de apă caldă care-ți spală fundul pentru ca apoi să ți-l usuce cu aer cald, astfel încât să nu mai fi niciodată nevoit să-ți atingi acea parte

a corpului. Mi se par anormal de antiseptici.

Şi, dacă tot suntem la acest capitol, nu pot spune că britanicii pe care i-am întâlnit erau recunoscuți pentru curățenia lor. De când lumea, chinezii şi birmanezii nu prea au avut cuvinte de laudă pentru ei. Mirosul britanicilor este mirosul ferchezuielii, al lustruitului cu scuipat, un pantof lustruit, fața curată, iar părțile nevăzute să mai aştepte.

Francezii sunt aşa şi-aşa, după părerea mea, deşi nu am foarte multă experiență în ceea ce-i priveşte, cunoscuți fiind pentru faptul că nu le place să se amestece cu reprezentanții altor nații decât dacă aceştia le vorbesc limba perfect. Dar nu poți să nu te întrebi de ce le-a trebuit să inventeze atâtea parfumuri.

Nemții, în schimb, în ciuda înclinației lor spre ordine şi curățenie, răspândesc un miros muced care te năuceşte, mai ales bărbații, şi nu par deloc conştienți de asta. De exemplu, Heinrich. Avea un miros foarte puternic, un amestec de alcool şi jumătăți de adevăruri bine dozate, aş zice. Îi ieşeau indiscrețiile prin toți porii.

Cât despre americani, sunt un amestec din toate mirosurile, şi bune, şi rele. Şi ei, la rândul lor, sunt extrem de ataşați de diverse deodorante, loțiuni după bărbierit, parfumuri şi odorizante de cameră. Tot ce duhneşte e acoperit. Şi chiar dacă nu duhneşte, ei tot acoperă mirosul şi-l fac nenatural. Dar nu cred că e atât o chestie culturală, cât rezultatul unui marketing eficient.

Dar asta e doar părerea mea.

Curând văzură țărmul şi un doc. Bărcile opriră motoarele şi plutiră până la doc, unde o duzină de mâini se întinseră să tragă bărcile spre piloni pentru ca pasagerii să se poată da jos.

— Veți găsi multe lucruri interesante de cumpărat, spuse Walter. Toată lumea se aşteaptă să vă târguiți. Dar lăsați-mă să vă ofer un sfat: fixați-vă în minte prețul pe care sunteți dispuşi să-l plătiți, spuneți un preț care e jumătate din suma respectivă, iar apoi târguiți-vă crescător până ajungeți la prețul fixat în minte.

Cum au pus piciorul pe pământ, vânzătorii ambulanți s-au năpustit spre ei.

— Bani norocoşi, dă bani norocoşi, strigau toți.

În mâini țineau animale de jad în miniatură.

— Cred că prima vânzare a zilei le aduce bani norocoşi, le explică Walter.

Bennie îi aruncă o privire neîncrezătoare.

— Cum să fie asta prima vânzare din zi? E aproape două după-amiaza.

Aha, de-aia îi era foame. Căută în rucsac un Snickers.

— S-ar putea să fie, replică Walter. Nu cred că mint.

— De ce nu? zise Dwight.

— Nu le stă în fire birmanezilor să mintă. Nu le-ar aduce nimic bun.

— E treaba cu karma, spuse Heidi.

— Da, exact, karma. Dacă le cumpărați produsele, ei primesc noroc şi voi – răsplată.

Vera reflectă la acest lucru şi apoi cedă cererii de „bani norocoşi" a unei tinere. Cumpără o broscuță de jad. O ridică în lumină şi apoi o băgă în buzunarul caftanului. Ce simboliza broasca? Era vreun semn zodiacal, vreo calitate? Ce simbol putea avea un animal verde şi plin de negi care aşteaptă toată ziua să prindă o muscă? Râse. O va păstra să-i amintească să aibă răbdare atunci când lucrurile nu merg aşa cum vrea, îşi spuse. Dacă ar fi ştiut ce o aştepta, ar fi cumpărat o duzină.

Câteva clipe mai târziu, ne aflam printre grupuri de oameni care se plimbau de-a lungul malului, veniți din alte sate. Am trecut pe lângă concursuri pentru fete care săreau coarda, o întrecere în trei picioare pentru băieți şi copiii mai mici alergând cu spatele. De la nişte boxe se auzeau încurajări şi numele câştigătorilor. Trei elevi, cei mai buni din şcoală, s-au urcat pe scenă ca să-şi primească diplomele colorate. În cinstea câştigătorilor întrecerilor, douăzeci de băieți şi fete, toți fardați din plin cu creion dermatograf şi ruj roşu-aprins, aliniați în mai multe rânduri, au făcut karaoke după o casetă cu The Supremes, *Baby Love.*

Curând prietenii mei intrară în bazar, un adevărat talmeş-balmeş de tarabe. În *wokuri* gigantice bolborosea uleiul pentru prăjit, cu gogoşi plutind la suprafață. Coşuri pline ochi de chifle cu umplutură din legume. Într-un colț se juca barbut, sub ochii unui grup de bărbați cu ochii roşii şi îmbrăcați cu sacouri şi pantaloni prăfuiți. Unul dintre ei tocmai arunca o pereche de zaruri imense din polistiren. Bărbații se ridicau în

picioare şi priveau fix, apoi se aşezau la loc şi mai împingeau nişte bani sperând că la următoarea aruncare li se va schimba norocul.

Eu pluteam pe deasupra capetelor prietenilor mei care se plimbau prin piață, fiecare urmându-şi fantezia. Rupert o luă curând din loc în propria direcție şi se prea poate să nu-l fi auzit pe tatăl lui strigându-i că urmau să se întâlnească peste o oră, la doc. Marlena porni în căutare de mici gustări pentru Esme şi Harry. Esme îşi purta cățelul în marsupiul improvizat hrănindu-l cu bucățele de carne friptă. Harry era captivat de un escroc care spărgea o cărămidă pe o bucată de sticlă albastră ordinară; pentru ca apoi să-i înmâneze bucuros contravaloarea a cincizeci de dolari cu gândul că-i va face o surpriză Marlenei în noaptea aceea, cu aşa-zisul „safir veritabil". Vera, a cărei inimă bună şi degete pline de inele deveniseră o legendă în piață, continua să atragă vânzătorii de flecuştețe care-i cereau „bani norocoşi". Heidi căuta leacuri naturale pentru muşcături de tot felul. „Bâzzzzz", îi spuse negustorului care nu înțelegea că voia o soluție împotriva insectelor. Ea descrise atunci un cerc cu un deget şi apoi îşi împunse brațul cu el. „Bâzzzz", repetă ea. A, da, da, pricepu negustorul într-un final. Apoi, îşi puse două degete pe post de colți şi-i arătă cum îi sare la picior. „Ssssss". Leac pentru muşcături de şarpe, întrebă ea. A, da, da.

Bennie se poziționase cât de discret posibil pentru un străin, adică deloc, şi făcea o schiță cu bucătarii şi oalele lor. Vreo zece oameni se adunaseră în jurul lui să vadă ce desenează, murmurând plini de admirație. Dwight îşi pusese căştile pe urechi şi era surd la zumzetul bazarului, preferând să-l asculte pe Stevie Ray Vaughan la CD-player în timp ce se ținea după Roxanne care era ocupată să înregistreze cu camera fragmente de viață de treizeci de secunde. Într-o mână avea un microfon digital cu care înregistra vocile cu inflexiuni muzicale, acest adevărat *obbligato*[33] al comerțului.

În depărtare, Wendy şi Wyatt descoperiseră o cărare umbroasă care ducea la o pădurice de bambus şi o apucară într-acolo mână în mână. Wendy încă nu-şi revenise după ceea ce interpretase ca o respingere din partea lui Wyatt, dar se prefăcea că totul e bine. Sporovăia şi flirta, deşi cu inima strânsă în ghearele îndoielii. Căuta dovezi că şi el avea

sentimente la fel de calde pentru ea, adică – ei bine, era greu de spus exact, doar că ştia că Wyatt nu se simțea deloc nesigur cum se simțea ea. Wyatt se purta foarte în largul lui în cadrul cuplului lor, cum se purtase, îşi imagina ea, cu toate femeile de dinainte. De ce nu-şi făcea *el* probleme dacă nu cumva simțea mai mult pentru ea decât ea pentru el? De ce nu-şi făcea *el* probleme dacă nu cumva el dă mai mult decât ea? El nu resimțea niciun risc emoțional? Când îi dădură lacrimile, se prefăcu că-i intrase o geană în ochi şi începu să se scarpine. Wyatt, la rândul lui, îi trase capul spre el să vadă dacă nu putea extrage ceea ce o supăra. Văzându-l atât de grijuliu, o apucă disperarea şi mai tare şi-l strânse în brațe. El făcu din instinct ceea ce Wendy aştepta de la el. O sărută, apucând-o de fese. De bucurie, ei îi scăpară cuvintele interzise: „Te iubesc".

Spre meritul său, Wyatt continuă să o sărute pe Wendy acoperindu-i gura şi astfel asigurându-se că nu va spune nimic din acelaşi registru. Se aşteptase la asta, îi fusese teamă de acest moment. Îi plăcea mult de Wendy. De cele mai multe ori era o companie plăcută, mai puțin atunci când se apuca să analizeze tot ce spunea el, cu ochii ei cercetători. Nu voia s-o rănească. Plus că mai aveau încă două săptămâni de petrecut împreună în această călătorie. Trebuia să păstreze echilibrul. Să se distreze.

Wyatt şi Wendy nu-şi dădură seama că un grup de băieți călugări îi urmăreau. Uită-te la străinii ăia doi, îşi şopteau între ei chicotind. Bărbatul şi doamna se sprijineau de un copac, împingându-se unul în altul. El o apucase cu fermitate de fund, iar hainele amândurora erau într-o dezordine necuviincioasă. Băieții imitară cuplul scoțând limbile şi mişcându-le ca nişte şerpi. Alții începură să dea din coapse, apoi să le mişte înainte şi-napoi. Izbucniră în hohote de râs dezlănțuite.

Wendy şi Wyatt se despărțiră şi se uitară la copiii care țipau, în sus pe cărare. Băieții se împrăştiară ca veverițele, pentru ca apoi să iasă încet, unul câte unul, de după plantele de bambus, cu ochii în patru ca nu cumva să apară vreun călugăr mai în vârstă care să-i certe. Lui Wendy îi plăcea sexul riscant, în aer liber, dar nu în fața unor copii.

— Hai să le dăm pixuri, spuse Wyatt.

Încă din San Francisco avusese această idee să le dea copiilor care cerşeau pixuri în loc de bomboane sau bani. Walter fusese de acord cu planul lui, dar îi sugerase să le dea mai bine profesorilor care apoi să le împartă elevilor. Dar Wyatt uitase acest detaliu acum că avea în față un grup de băieți haioşi în robe cinabru.

— Uită-te la fețele lor, îi zise lui Wendy. Sunt *incredibili*!

Wendy i-ar fi descris mai degrabă ca nespălați. Băieții erau murdari pe față, în nas aveau muci uscați, iar în colțurile ochilor o chestie verzuie. Mulți aveau şi herpesuri la gură. Wyatt îşi porni aparatul digital şi-i făcu o poză unuia dintre micii călugări. Îi chemă să vadă poza pe ecranul aparatului. Băieții se arătară cu degetul unii pe ceilalți, râseră şi exclamară în limba lor:

— Uită-te ce urât eşti! Ba nu, *tu* eşti urât!

Cei doi îndrăgostiți îşi continuară plimbarea prin pădure. Era răcoare şi umbră. Trecură pe lângă cercuri negre pe pământ. Ce-o fi aia, se mirară ei cu voce tare, înainte de a repera un grup de bărbați mai în față. Unul răscolea cărbunii unui grătar improvizat unde se frigea un picior de porc, cu păr şi copită cu tot. Apropiindu-se, au văzut doi bărbați în picioare, unul cu un fel de jug din lemn din care atârnau două baterii de maşină, pe o sfoară. La ce Dumnezeu le folosea? Bărbatul aducea cu un bou electrificat. Wendy şi Wyatt zâmbiră trecând pe lângă ei; bărbații părură să se ruşineze şi se uitară în altă parte.

Wendy şi Wyatt nu i-au recunoscut, erau piloții bărcilor, Pată Neagră şi Limbă, cei care-i plimbaseră pe lacul puțin adânc. Pentru cei mai mulți turişti, birmanezii arătau la fel, în afară de distincția bărbat – femeie, bătrân – tânăr, atrăgător – neatrăgător. Şi nu e o critică la adresa lor. E o simplă remarcă. Şi eu sunt aşa cu cei mai mulți oameni, indiferent de naționalitate. Dar începând de a doua zi, prietenii mei urmau să fie în stare să-i recunoască prea bine pe aceşti bărbați.

9 - Fără urmă

Era Ajunul Crăciunului. La nouă şi jumătate, Marlena aşteptă să audă respiraţia regulată şi sonoră a fiicei ei, pentru ca apoi să intre pe vârfuri în baie. Îşi trecu repede aparatul de ras pe picioare, iar apoi şi le masă cu o loţiune cu parfum de ambră. Îşi dădu jos lenjeria de corp, sperând că de la umiditate o să dispară urma lăsată de chilot pe piele şi se îmbrăcă cu o rochie uşoară de bumbac, gen furou, de culoarea şerbetului de mandarine. Cu inima bătând să-i spargă pieptul, de parcă ea ar fi fost fiica şi nu mama, trecu pe lângă patul lui Esme către uşă şi se strecură afară, apoi pe podeţul de lemn până la bungalow-ul lui Harry.

Şi iată-i în sfârşit împreună, Harry şi Marlena, în pat, sub plasa de ţânţari, cu trupurile goale scăldate în lumina aurie a unei lumânări cu *citronella.* Marlena îşi ţinea ochii strâns închişi, iar între mintea şi trupul ei se dădea o luptă inegală pentru a-şi păstra sau a-şi pierde complet şi total controlul. Harry îi trasa cu degetul cercuri mici pe pielea gâtului, pe umeri, pe sâni, sărutând fiecare bucăţică, apoi sărutându-i gura înainte de a-şi continua drumul către zonele sudice. Marlena îşi simţi faţa invadată de căldură. Era surprinsă. Câtă pasiune, căldură... *fum*?

Harry scoase un ţipăt, sărind ca ars din pat şi trăgând-o şi pe Marlena după el pe podea. Plasa de ţânţari în formă de con se atinsese de lumânarea aprinsă şi acum arăta ca un brad de Crăciun nins în flăcări, plasa albă fină transformându-se într-o reţea înnegrită de cârcei şi modele în formă de grilaj dansând înnebunite. Marlena se ridică împleticindu-se, dădu uşa la perete şi strigă:

— Arde! Arde!

Tocmai se pregătea să fugă când îşi dădu seama că era goală şi rămase paralizată în cadrul uşii, uitându-se la camera în flăcări.

— Hai să ieşim de-aici! strigă ea.

Dar pe Harry tocmai îl apucase eroismul: înşfăcase o cârpă de pe podea, o udase cu nişte apă de pe noptieră şi lovea cu ea în flăcările care ajungeau până la tavan. După câteva clipe, care părură o eternitate, Harry lăsă jos cârpa udă.

— L-am stins, o anunță el epuizat.

Marlena aprinse lumina. Bucățile carbonizate de plasă pluteau în aer ca nişte fantome făcute scrum.

În lumina albastră fluorescentă şi printre rămăşițele incendiului, Harry şi Marlena fură nevoiți să se confrunte cu diferitele adâncituri şi rotunjimi ale goliciunii celuilalt. De data aceasta fără lumina iertătoare a lumânărilor şi a dorinței sexuale, iar în curând şi fără niciun pic de intimitate. Ce se auzea? Strigăte de bărbați, paşi tropăind pe podețul de lemn! Harry şi Marlena începură să-şi caute disperați hainele numai cu câteva minute în urmă abandonate pe podea cu gesturi grăbite şi fericite. Harry reuşi să-şi găsească pantalonii şi se chinuia să-şi introducă un picior. Marlena, în schimb, nu găsi decât un cocoloş de voal portocaliu înnegrit şi-şi dădu imediat seama că era tot ce rămăsese din furoul ei care fusese folosit la stingerea focului şi din trupuri, şi din cameră. Gemu, dar chiar atunci dădură buzna în cameră patru birmanezi înarmați cu extinctoare, iar Marlena scoase un țipăt şi sări în baie, o secundă prea târziu.

Deşi focul fusese stins, bărbații au stropit bine tavanul care fumega şi plasa carbonizată, fiecare, pe rând, împroşcând cu spumă albă care, în contact cu cenuşa, exploda în nori de pulbere cenuşie. Curând îşi făcură apariția şi Rupert, urmat de Moff, Dwight, Roxanne şi Vera. Numai Bennie, cu masca aparatului de ventilație pe față, nu auzise nimic. Din partea cealaltă a lacului, tovarăşii lor strigară:

— Ce se-ntâmplă?

— E totul în regulă?

Marlena puse pe ea o cămaşă şi o pereche de boxeri ai lui Harry. Când intră în dormitor, dădu de o față întunecată: Esme o privea din pragul uşii.

La puțin timp după aceea, Harry o urmări pe Marlena plecând împreună cu fiica ei. Era prea zguduită ca să poată vorbi, respinsese cu un gest al mâinii toate întrebările sau scuzele lui. Plasa făcută franjuri fu îndepărtată, cearşafurile distruse la fel, iar el rămăsese acum singur. Salteaua udă şi fără cearşaf îi amintea de un episod ruşinos din copilărie. „Ce naiba a fost în mintea ta?” îl întrebase mama lui şi-i strigase Marlena. Simți cum îl ia durerea de cap.

Nu putea să doarmă, aşa că stătea pe marginea patului

dublu rămas întreg, dând cu pumnii în pernă şi înjurând. „Legea lui Murphy! A dracu' lege a lui Murphy!" Dacă e să meargă ceva prost, atunci sigur aşa va fi. Îi revăzu faţa Marlenei, cât de jenată era, cu un prosop prea mic înfăşurat în jurul trupului, îndoită de spate, rugându-se de fiica ei să se întoarcă în bungalow-ul lor şi s-o aştepte.

O oră mai târziu, Harry bău ultima gură din sticla de şampanie pe care o achiziţionase la preţul exorbitant practicat de Heinrich; o luase ca să ciocnească cu Marlena pentru începutul poveştii lor de amor. Puse jos sticla şi se apucă să scotocească în geamantan după litrul de tărie duty-free cumpărat în avion. Iată-l, Johnnie Walker Black, bunul lui prieten scoţian într-o noapte de singurătate. Afară, un pescar Intha, în stare mai mult decât avansată de ebrietate, începu să lălăie cu o forţă demnă de un cântăreţ de operă, iar în arena formată de lac şi cercul de căsuţe, serenada lui bubui şi răsună în faţa unui public captiv. Lui Harry melodia i se păru un fel de vaiet universal. Era îngrozitor, reflectă el, perfect pentru acea ocazie.

Seara, Walter îi asigurase că nu vor regreta trezirea matinală.

— Nu vă puteţi face un cadou mai bun decât răsăritul soarelui în ziua de Crăciun, le spusese. Vom merge cu două bărci într-un loc frumos de pe lac. Îmbrăcaţi-vă gros şi luaţi-vă încălţăminte solidă, nu şlapi. O să avem o bucată de mers pe jos. După răsărit, vom vizita mai multe fabrici: de hârtie, de ţigări de foi, o ţesătorie. Luaţi-vă aparatele foto şi o gustare pentru dimineaţă. Dacă nu sunteţi în bărci până la ora şase şi un sfert, vom considera că aţi hotărât să rămâneţi să dormiţi, caz în care ne dăm întâlnire în Sala Mare, pentru prânz.

La cinci şi jumătate, toată lumea, mai puţin Harry, s-a trezit ca să ia micul dejun. Cât despre Harry, după ce-l ascultase pe pescarul beat aproape toată noaptea, adormise într-un final pe la ora patru. Tot alcoolul din sânge i-a ţinut creierul sedat şi adormit până pe la ora prânzului, când s-a trezit groaznic de mahmur.

Într-un alt colţ al complexului, Heinrich se trezea şi el. I se întâmpla des să stea până noaptea târziu. Făcu un duş rece, îşi puse pantalonii de mătase şi cămaşa şi lipăi în papuci până

în sala de mese să-şi salute oaspeții care luau prânzul. Spre surpriza lui, sala era goală, doar „faimoasa vedetă de televiziune” era acolo.

— Nu s-au întors încă? întrebă el.

— Se pare că nu, spuse Harry sorbind din cafea.

— Dumneavoastră nu v-ați dus?

— Se pare că nu.

Heinrich se duse în birou să discute cu trei dintre angajații lui şi să facă un plan pentru ziua respectivă. Aruncă o privire pe orarul pe care i-l dăduse Walter. Răsăritul de soare şi cumpărăturile de dimineață trebuiau să dureze doar câteva ore, după care urmau să se întoarcă pe la ora zece, zece şi jumătate, iar apoi, la douăsprezece, să ia prânzul. Poate că au vrut să facă mai multe cumpărături pentru Crăciun.

Angajații îi povestiră despre incendiul din timpul nopții. Vorbeau cu el în birmaneză. Nu, nimeni nu a fost rănit, spuseră ei.

— A sărit cineva în lac?

Bărbații râseră. Nu de data asta, dar bărbatul sigur era speriat. Îi spuseră că era vorba de căsuța pleoştitei vedete de televiziune din sala de mese. Nu au fost mari pagube. Muncitorii înlocuiau deja părțile distruse din tavan. Patul o să se usuce de la sine. Să pună o plasă nouă?

Heinrich se scărpină în cap. Intenționase să cumpere plase ignifuge, dar fiul unuia dintre şefii cei mari insistase ca Heinrich să cumpere unele făcute de tribul lui, un model mai vechi care era ilegal în alte țări. Era al treilea incendiu.

— Puneți plasă, dar luați lumânările, spuse Heinrich.

În camera vedetei era şi o doamnă, îi spuseră angajații lui Heinrich, o femeie în pielea goală. Chicotiră între ei.

— Care dintre ele? întrebă Heinrich în birmaneză.

Ei îi răspunseră că era vorba de chinezoaică. Heinrich dădu din cap aprobând alegerea lui Harry.

— Şi ne pare rău să raportăm, şefu’, dar iar am fost prădați.

Heinrich oftă.

— Ce-au mai luat de data asta?

— Generatorul cu bicicletă.

Cu asta încărcau baterii de maşină de doisprezece volți în timpul frecventelor pene de curent.

— De data asta au lăsat însă bicicleta.

— Nu ați încuiat magazia cum v-am zis eu?
— Au tăiat lacătul.
— Şi câinii de pază?
— Tot în țarc sunt, molfăie nişte oase proaspete.

Heinrich făcu un inventar al tuturor lucrurilor furate în ultimele şase luni: un televizor mic, antena parabolică cu care prindeau posturi internaționale în mod ilegal, o bicicletă, o lanternă cu manivelă, nişte baterii Toyo mari, de doisprezece volți, o cutie de semințe de floarea-soarelui cu aromă de ghimbir şi acum generatorul cu bicicletă.

— Mergeți în oraş şi vedeți dacă generatorul e de vânzare pe piața neagră. Dacă da, anunțați poliția şi veniți să-mi spuneți.

Dar Heinrich ştia că erau mici şanse ca generatorul să fie recuperat vreodată. Totuşi, era mai bine să urmezi procedura obişnuită. O să-i ia pur şi simplu două sute de dolari „faimoasei vedete de televiziune" ca să acopere pagube reparate cu zece dolari. Cu banii rămaşi, va cumpăra un generator nou, poate chiar unul cu combustibil, acum că avea o sursă bună de cumpărat benzină la negru, şi nu raționalizat, pe cartelă, cum impunea guvernul.

Ca în cazul oricăror probleme, trebuia doar să faci un efort de creativitate.

Există un sentiment chinezesc bine-cunoscut despre atingerea limitelor exterioare ale frumuseții. Tatăl meu mi l-a recitat cândva: „Du-te la marginea lacului şi priveşte cum se ridică ceața". La şase şi jumătate, prietenii mei au atins acea limită. În zori, ceața se ridică de parcă ar fi răsuflarea lacului, iar munții fantomatici dispar în spatele straturilor din ce în ce mai deschise de gri, mov şi albastru până când marginile cetii se unesc cu cerul lăptos.

Barcagiii opriseră motoarele. Linişte deplină. Munții reflectați în apele lacului îi făcură pe prietenii mei să se gândească la viețile lor agitate. Oare serenitatea le rămăsese necunoscută până acum?

— Mă simt ca şi cum zarva lumii s-ar fi oprit, şopti Marlena.

Dar apoi, în sinea ei, se întrebă ce s-o fi întâmplat cu Harry. Oare nici el nu dormise toată noaptea? Îi aruncă o privire lui Esme, care refuza în continuare să-i vorbească în ciuda faptului că Marlena îi oferise la micul dejun toate lucrurile

interzise, prăjitură cu cafea, gogoşi, o cola. Tot timpul, Esme nu spusese un cuvânt.

Îi era ruşine de mama ei şi de Harry. Se făcuseră de râs. Distruseseră căsuța. Ar fi putut să moară. Toată lumea văzuse şi vorbea despre asta. Ea făcuse lucruri mult mai puțin prosteşti şi mama ei se supărase şi refuzase să-i vorbească. „Pur şi simplu nu te înțeleg", îi spunea lui Esme şi nu se mai uita la ea ore întregi. În astfel de momente, simțea un gol în stomac. Ei bine, era acum rândul mamei ei să vadă cum e.

— Dumnezeule, dar ştiu c-a meritat, spuse Wyatt.

Wendy dădu din cap fără să spună nimic, măcar de data asta.

Heidi nu mai simțise o asemenea linişte sufletească de la episodul acela când colegul ei de apartament fusese omorât. Apa o revigora, iar ceața îi risipea grijile. După un timp, îşi dădu seama că nu se mai gândise la lucruri rele, că s-ar putea răsturna barca... Nu, îşi scoase asta din minte şi se întoarse cu fața spre munți.

Aici lecțiile budismului capătă concretețe, se gândi Vera. Viața e doar o iluzie de care trebuie să te eliberezi. Pe măsură ce îmbătrânea, îşi dădea seama că-şi schimba atitudinea față de moarte. În tinerețe, subiectul morții era unul filosofic, la treizeci de ani era de nesuportat, la patruzeci devenise inevitabil. La cincizeci, îl abordase mai rațional, pregătindu-şi testamentul, inventariindu-şi bunurile pe care le lăsa moştenire, completând declarația pentru donarea de organe, formulându-şi în detaliu „testamentul biologic"{34}. Acum, la şaizeci de ani, revenise la atitudinea filosofică. Moartea nu însemna pierderea vieții, ci punctul culminant al unei serii de eliberări. Însemna să te împuținezi. Trebuie să te eliberezi de vanitate, dorințe, ambiții, suferințe şi frustrări – tot apanajul eului, al ego-ului. Şi dacă reuşeşti să faci asta, dispari fără urmă, asemenea ceții în zori pe lac, te evapori în nimic, în *nibbana.*

Mă oripila ideea. Te evapori? Şi cu mine ce se va întâmpla? Eu voiam să mă extind, să umplu golul, să revendic tot ceea ce irosisem. Voiam să umplu liniştea cu toate cuvintele pe care nu apucasem să le pronunț.

Fabricantul de hârtie a fost primul care a declarat poliției

militare că-i văzuse pe turiştii dispăruţi.

— I-aţi văzut înainte sau după ce au dispărut? l-a întrebat poliţia.

— Eu zic că i-am văzut *înainte,* a răspuns el. Altfel cum aş fi putut spune că i-am văzut?

— Continuă, îl îndemnaseră ei.

Stăteau în curtea fabricantului de hârtie, în faţa casei, o şandrama cu o singură cameră cocoţată pe şase stâlpi. Turiştii fuseseră clienţii lui, explică el. Se duse şi ridică o găleată. Îl priviseră în timp ce turna cu ea pasta din frunze de dud zdrobite pe sita din mătase cu ramă de lemn. Apoi, cu mistria de lemn, vedeţi, are aceeaşi lăţime ca şi rama, întinsese compoziţia într-un strat subţire şi uniform pe sită. Apoi, spuse el, a luat bucăţi de petale de flori şi ferigă. Poliţia îl urmări presărându-le pe sita de mătase asemenea unor înfloriturі captive. Fetiţei cu căţelul îi plăcuse asta foarte mult, spuse fabricantul de hârtie. Se duse la altă ramă care se uscase deja şi decoji o foaie de hârtie grosolană, de felul celor care se vând cu zece dolari în papetăriile americane. Vă vine să credeţi? Zece dolari! Sau, oricum, aşa îi spuseseră lui, deşi el nu le luase decât o sută de *kyat.*

Fetiţa luase o foaie de hârtie şi imediat chinezoaica, mama ei, cel mai probabil, se oferise să i-o cumpere. Fetiţa nu spusese un cuvânt, nici măcar nu se uitase la ea, de parcă mama ei ar fi fost invizibilă. Apoi fetiţa ochise umbrelele de soare făcute din aceeaşi hârtie cu flori, articole foarte iubite de străini. Chinezoaica din nou se oferise să i-o cumpere, doar pentru că fetiţa se uitase la ea! Şi după ce mama plătise, fetiţa zâmbise – deşi nu-i zâmbise ei –, iar asta o umpluse de bucurie pe femeie. Vă spun eu, copiii americani sunt aşa de uşor de încântat, le spuse fabricantul de hârtie poliţiştilor, pentru că au atâtea dorinţe din care să aleagă.

Şi fabricantul de ţigări de foi spuse că americanii fuseseră la el. Ştia că erau americani pentru că niciunul nu fuma şi admirau mai mult cutiile lăcuite decât cele zece ţigări de foi pe care le conţineau. Le priviseră respectuoşi pe fetele lui fabricând ţigările. Poliţiştii se opriră o clipă ca s-o admire în special pe una dintre fetele cu pricina, o fată frumoasă, cu o expresie dulce şi ochi mari de pisică. Luă o frunză plată, în formă de disc, şi rulă cu gesturi experte amestecul de tutun şi

rădăcină lemnoasă împreună cu un filtru din pănuşi de porumb. Fabricantul de ţigări de foi păru să se gândească profund înainte de a continua: un bărbat înalt cu părul lung a cumpărat o duzină pentru a primi cutia gratis. Şi când a aprins una ca s-o fumeze, negresa s-a supărat foarte tare, la fel ca şi o domnişoară drăguţă care a dat drumul unei maşinării pe care o purta în jurul gâtului. Străinii ăştia aveau ceva foarte ciudat, concluzionă fabricantul de ţigări de foi.

Mai multe femei de la fabrica de mătase au confirmat că i-au văzut pe străini. Toate femeile care lucrau la primul etaj al clădirii dărăpănate de lemn erau bătrâne, iar treaba lor era să toarcă firul de mătase. Negresa şi o altă femeie cu păr rozaliu, au spus ele, erau foarte curioase şi le-au pus întrebări ciudate. Le-au întrebat câte ore muncesc. „Cât timp e lumină afară", răspunseseră cele care torceau, „din zori până la apus, în fiecare zi". Şi cât sunt plătite? „Două-trei sute de *kyat* pe zi" – mai puţin de un dolar american. Şi ce se întâmpla dacă erau bolnave sau aveau un accident? Cât li se plătea? „Bineînţeles că nu primim bani pentru zilele în care nu lucrăm", spuseseră ele. Ce întrebare ciudată, nu-i aşa? Poliţiştii aprobară.

La etajul doi era mult mai multă gălăgie, iar femeile de aici erau tinere, unele chiar fete, pentru că ele erau ţesătoarele şi trebuiau să aibă energie ca să poată manevra războaiele de ţesut. Ţesătoarele povestiră că negresa fusese impresionată de măiestria lor, mai mult decât alţi turişti, care considerau că trupurile lor erau simple prelungiri ale maşinilor. Poliţiştii o urmăreau pe o tânără mişcându-şi picioarele cu agilitate când pe pedalele interioare, când pe cele exterioare ale războiului de ţesut, cu tălpile arcuite şi încordate dansând pe ele. În acelaşi timp, mâinile ei lucrau în alt ritm, trăgând de o sfoară exact cât trebuia de tare ca să facă suveica de lemn să zboare de la stânga la dreapta şi de la dreapta la stânga. Era nevoie de o concentrare şi coordonare extraordinare, spuse bătrâna ţesătoare, şi, după cum ştie toată lumea, niciun bărbat nu poate sta cu privirea concentrată atâta timp. Era o muncă minuţioasă pentru femei care au capacitatea de a gândi separat mişcările picioarelor de ale mâinilor, de a rămâne concentrate la aceleaşi mişcări, fir după fir. Din zori şi până nu mai era lumină, fiecare femeie făcea exact un metru de mătase cu modele complicate care se vindea la un preţ fix de zece

dolari. Aceasta era contribuția lor la profitul societății, spuneau ele. Da, le plăcea munca pe care-o făceau, îi spuseseră ele negresei americance. Foarte, foarte mult. Perseverența e o satisfacție în sine, spusese una dintre femeile mai în vârstă, rutina zilelor, sentimentul de seninătate la vederea aceloraşi războaie şi papiote, a aceloraşi muncitoare muncind lângă mine, a aceloraşi pereți de lemn şi a aceluiaşi acoperiş înalt, doar ploaia răpăind din când în când asemenea degetelor unui zeu care bate darabana pe acoperiş, o mică şi bine-venită schimbare.

I-am văzut pe turişti tot timpul până au plecat, declară poliției una dintre țesătoare. Dar au dispărut dintr-odată, iar în urma lor nu a rămas decât mirosul lor puternic. I-au furat Nații, asta cred eu.

Iată ce s-a întâmplat de fapt.

La nouă şi jumătate dimineața, prietenii mei terminaseră de vizitat țesătoria. Toată lumea era pe ponton, gata să se urce în bărci.

— Următoarea oprire, spuse Walter, este surpriza de Crăciun pe care v-am pregătit-o. Va trebui să mergem un pic pe jos, dar cred că vă va plăcea mult.

Toată lumea era încântată la auzul acestor cuvinte: surpriză de Crăciun. Ce combinație fericită de silabe. Pată Neagră şi Limbă au auzit şi ei cât de uşor s-au lăsat convinşi de această invitație simplă. O surpriză putea fi orice, nu?

Walter avea, de fapt, în minte o vizită la şcoala din sat, unde copiii învățaseră o variantă birmaneză a poveştii *Rudolf, renul cu nasul roşu.* Împreună cu profesoara, stabilise cu luni înainte că ar fi un prilej de bucurie şi pentru copii, şi pentru străini. Urma să vină cu toate grupurile care soseau în decembrie şi să le sugereze să facă şi o mică donație pentru biblioteca şcolii. Deşi în şcoli nu se sărbătorea Crăciunul în mod oficial, era datoria lor să contribuie la atragerea turiştilor ca parte a campaniei „Vizitați Myanmarul" menită să schimbe percepția străinilor despre țara lor. Ultimele două grupuri aduse de Walter afirmaseră că a fost unul dintre momentele cele mai interesante din călătoria lor, un moment plin de emoție. Walter spera ca şi acestui grup să-i placă.

Cum aşteptau pe ponton, prietenii mei habar n-aveau că

surpriza de Crăciun consta într-o modestă scenetă, aşa că erau foarte nerăbdători să o ia din loc şi să vadă ce surpriză amuzantă sau impresionantă li se pregătise. Dar, ca de obicei, erau în întârziere, de data asta aşteptându-l pe Rupert.

— Ar trebui să-i cumperi un ceas, îi spuse Vera pe un ton sec lui Moff.

— Are ceas, replică Moff.

— Atunci unul cu cronometru şi alarmă.

— Are două cronometre.

Pată Neagră se dădu jos din barcă şi se oferi să-l ajute pe Walter să-l caute pe băiat. Walter putea s-o ia într-o direcţie şi el în cealaltă şi să se întoarcă amândoi peste un sfert de oră. Un plan bun. Şi iată-i plecând.

Din fericire, lângă orice ponton, există şi vânzători care au suvenire de arătat, obiecte lăcuite de vândut sau artă populară de lăudat. Produsele erau expuse pe mese din carton, iar vânzătorii îi îndemnau pe turişti să admire calitatea lor excelentă – văzut, atins, cumpărat! Bennie şi femeile se târguiau de zor, în timp ce Moff, Wyatt şi Dwight stăteau la celălalt capăt al docului şi fumau ţigări de foi, remarcând că ar avea un gust între ţigările normale şi jointuri. Esme se repezi la bunătăţile aduse de mama ei şi găsi o pungă de batoane subţiri de carne de curcan uscată pe care le putea împărţi cu căţeluşa.

După vreo zece minute, barcagiul în *longyin* maro se întoarse cu Rupert. Puşlamaua mărturisi că le arătase un truc cu cărţi de joc unor localnici.

— Nu ţi-am zis să stăm toţi împreună? îl certă Moff. Nu poţi să pleci şi să faci ce te taie pe tine capul.

— S-au rugat de mine să le arăt, explică Rupert. Sincer.

Moff îi ţinu predica obişnuită despre responsabilitatea individului faţă de univers, cât de nepoliticos e să faci pe cineva să aştepte, darămite unsprezece oameni.

— Zece, zise Rupert. Că Harry nu e cu noi.

— Şi Walter?

Da, chiar aşa, unde era Walter? Trecu un sfert de oră, apoi o jumătate de oră şi el tot nu se întorsese. Limbă, prietenul cu faţă rotundă al lui Pată Neagră, le făcu semn turiştilor că se duce în direcţia în care a luat-o Walter, să vadă de ce nu mai vine. Apoi avu un schimb de cuvinte cu Pată Neagră în

dialectul lor.

— OK, OK, fără griji, le spuse Pată Neagră turiştilor.

Arătă spre barcă şi îi îndemnă să urce. Iar apoi, arătând spre un loc de partea cealaltă a lacului, le spuse:

— Mergem acolo.

— Hei, spuse Esme. Vorbeşte engleză. Aţi auzit? Vorbeşte engleză!

Nimeni nu o băgă în seamă pe Esme. Îşi imaginară că toată lumea vorbeşte măcar un pic de engleză.

— Ce naiba caută Walter *acolo*? spuse Dwight răstit.

Pată Neagră zâmbi enigmatic:

— Surpriză Crăciun, spuse el amintindu-şi cuvintele lui Walter.

Cuvinte magice. Ajutorul lor secret le spusese că băiatul nu va veni niciodată de bunăvoie. Iar Pată Neagră îşi făcuse griji cum îl va convinge pe Fratele Alb Mai Mic că aceasta era chemarea lui. Dar apoi ajutorul le dăduse o indicaţie folositoare: băiatul nu va veni fără ceilalţi. Iar acum, uite ce uşor era. Habar n-aveau care era surpriza şi totuşi erau dispuşi să meargă în căutarea ei.

Marlena îi spuse fiicei ei:

— Walter probabil face ultimele pregătiri.

Esme tot nu se uita la ea decât în treacăt.

— Ne grăbim acum, spuse Pată Neagră.

Le făcu semn să se urce mai repede în bărci. Peste câteva minute, cele două bărci alunecau cu viteză pe lac, briza răcoroasă alinând gâtlejurile iritate din pricina întârzierii şi a fumului de ţigări de foi. Eu stăteam la prova încercând să-i avertizez să se întoarcă.

Am plutit printre ostroave de zambile de apă, dintr-un golfuleţ în altul. Canalul era la fel de întortocheat ca un labirint mocirlos din gard viu. După nenumărate ocoluri, barca ajunse la o rampă improvizată din stuf, aşezată deasupra unor cauciucuri de camion uzate.

— Eşti sigur că ne ţine? spuse Heidi ridicându-se ca să se dea jos din barcă.

— Sigur, sigur, răspunse Pată Neagră.

Moff sări primul şi le dădu mâna şi celorlalţi să coboare. În şir indian, intrară printr-o deschizătură strâmtă în stufărişul des de pe mal. Se încălzise, iar ţânţarii se treziseră şi ei la viaţă

auzind mişcare. Imediat începu să se audă sunetul palmelor peste piele, moment în care Heidi scoase o sticluță de DEET cu concentrație 100% cu pulverizator, de care se folosi toată lumea cu recunoştință. Vera, care purta sandale cu talpă solidă, îşi întinse soluția şi pe picioare şi, fără să-şi dea seama, produsul îi dizolvă oja coral, apoi se mânji pe celălalt picior, din nou fără să-şi dea seama.

Puțin mai departe, dădură de un drum desfundat unde aştepta un camion încărcat, gata să plesnească.

— Ăsta are sigur peste cincizeci de ani, spuse Bennie.

Doi tineri le făcură cu mâna. Păreau să îi cunoască pe Pată Neagră şi pe Limbă, care se duseră spre ei şi începură o discuție animată. Şi chiar se cunoşteau pentru că şoferul camionului era Vaselină, vărul lui Pată Neagră, iar celălalt era Os-de-peşte, bărbatul slab care condusese barca încărcată cu bagaje cu o zi înainte. Prietenii mei remarcară că toți cei patru bărbați se comportau ciudat, aruncându-le priviri neliniştite. A, deduseră călătorii, încearcă să nu-l dea de gol pe Walter cel şmecher şi surpriza lui de Crăciun.

Rupert arătă spre Vaselină şi-i spuse lui Moff:

— Hei, ăla e tipul care m-a rugat mai devreme să-i arăt trucul cu cărțile. Ce-o căuta aici?

— Nu poate fi acelaşi, zise Moff.

— De ce nu?

— Pentru că tipul ăla era acolo, iar ăsta e aici.

— Şi ce dacă, şi noi eram acolo şi acum suntem aici.

Rupert făcu cu mâna spre şoferul camionului. Când îl văzu, Vaselină îi făcu şi el timid cu mâna.

— Vezi? spuse Moff. Nu e acelaşi tip.

Pată Neagră se întoarse la turişti.

— Acum ne urcăm în camion, mergem în loc foarte special. Sus acolo. Oameni foarte buni.

Arătă spre munte.

— Super, spuse Wyatt. Chiar îmi doream să văd cum trăiesc oamenii de aici.

— Şi eu, aprobă Vera. Viața lor reală.

— Acolo o să luăm prânzul? întrebă Rupert.

— Da, mâncare acolo, spuse Pată Neagră. Facem prânz foarte special la voi.

Prietenii mei se uitară înăuntrul camionului. Marginile

camionului erau din scânduri late, iar deasupra era o prelată închisă la culoare, cauciucată, care, şi-au imaginat ei, proteja de soare şi ploaie. Pe ambele laturi ale camionului erau aliniate băncuțe din nuiele, cu multe adâncituri, iar în mijloc erau două baterii imense de doisprezece volți, una dintre ele fiind aşezată într-o drăcovenie lungă, şi în jur se vedeau coşuri şi genți împletite din sfori înnodate cu provizii de mâncare.

— Nu sunt centuri de siguranță, observă Heidi.

— Nu sunt nici scaune! pufni Vera uitându-se descurajată la băncuțe.

— Probabil nu mergem departe, spuse Wyatt.

— Sunt sigură că Bibi ar fi ales numai ceva interesant şi sigur în acelaşi timp, adăugă Vera.

Heidi stătea în spatele camionului, ascultând cu urechea ciulită şi încercând să ghicească în ce urma să se bage. Moff se urcă înaintea ei, apoi o trase sus încântat de mişcarea sânilor ei, un balans plăcut vederii. Între timp, Pată Neagră şi Os-de-peşte scoaseră imediat bărcile din apă şi le ascunseră în desiş. O clipă mai târziu, nu se mai vedea nici urmă de barcă. Cei doi se urcară în cabină cu Limbă şi Vaselină, şi camionul porni atingând arbuştii stufoşi şi rupând crengile care îi stăteau în cale. În remorcă, prietenii mei săltau şi strigau la fiecare hurducătură. Ca să se îmbărbăteze, se țineau cu toții strâns de marginea băncilor. Din cauza prelatei mari şi negre, nu vedeau decât ce lăsau în urmă: praful ridicat de camion, verdele-închis al ferigilor luxuriante şi flora plină de culoare.

După vreun kilometru, şoferul schimbă viteza şi, scrâşnind din toate încheieturile şi cu motorul duduind, rabla îşi începu urcuşul sinuos pe munte. Prietenii mei se bălăbăniră şi se înclinară ca nişte popice gata să cadă. Roxanne se prinse de margine şi se ridică în picioare încercând să facă o poză cu toată lumea aruncată dintr-o parte în alta ca nişte saci de cartofi. Glumi numind camionul „un autocar ultra de lux" care-i ducea către „surpriza de Crăciun".

Wendy se auzi strigându-şi propriul comentariu:

— Sper să merite!

Trecu o jumătate de oră, apoi patruzeci şi cinci de minute. Aici trebuie să remarcăm un lucru foarte ciudat: niciunul dintre prietenii mei nu s-a gândit că această călătorie ar putea fi periculoasă. În schimb, camionul neobişnuit şi drumul dificil

şi accidentat îi convinseseră că surpriza merita într-adevăr efortul, că era ceva extrem de rar şi deci inaccesibil celor mai mulţi turişti. Le plăcea ideea unei aventuri, de a se abate de la calea bătătorită, mai ales bărbaţilor, cu excepţia lui Bennie. Exact asta îşi doriseră, nu magazine şi fabrici interminabile. Cu fiecare kilometru parcurs în felul acesta, aşteptările lor creşteau. În timp ce împărţeau tot felul de gustări dulci şi sticle cu apă, încercau să-şi imagineze ce-ar putea fi. Un oraş străvechi îngropat în junglă, un fel de Machu Picchu al Myanmarului! Sau poate un sat plin cu femeile cu „gât de girafă", din pricina cărora această zonă era faimoasă. Sau poate un alt Shangri-La, atât de magnific şi încântător cum nu se mai văzuse, nici măcar în filme.

Singurele critici veneau din partea Roxannei care se plângea:

— Aş vrea să văd unde naiba mergem ca să pot filma totul.

Într-un final, camionul se opri. Călătorii îşi scoaseră capetele afară. Copacii erau mult mai înalţi aici, iar coroanele erau atât de dese încât printre ele pătrundeau numai nişte crâmpeie de lumină. Drumul se continua în sus şi la stânga, dar prietenii mei îi văzură pe doi dintre bărbaţi sărind din camion şi apropiindu-se de un zid de tufişuri şi alte încrengături de grosimea unei saltele, pe partea cu muntele. Cel mai înalt dădu semnalul, iar împreună apucară nişte plante agăţătoare şi, cu o sforţare, le ridicară uşor. Vegetaţia ridicată se dovedi a fi o poartă de verdeaţă, bucăţi şi crengi de arbuşti, ferigi, bambus şi plante agăţătoare fixate la un loc pe o ramă uşoară. Toate acestea fură date deoparte, aşa că aceia dintre prietenii mei care se coborâseră din camion puteau vedea acum o deschidere, o galerie de frunze care ducea către un tărâm necunoscut ce li se părea la fel de fantastic ca şi intrarea în Ţara Minunilor. Bărbaţii dădură semnalul ca toată lumea să se urce înapoi în camion. Călătorii se urcară, camionul dădu cu spatele, iar apoi, cu motorul duduind, se poziţionă în dreptul deschizăturii. Părea imposibil să intre pe acolo, dar vegetaţia cedă cu scârţâituri şi pârâituri, iar camionul îşi făcu loc prin poarta care-i opunea rezistenţă precum un nou-născut forţând perineul mamei sale.

Pătrunseseră într-o lume nouă vârstată cu verde, un univers sălbatic plin de viaţă, dominat de o singură culoare,

care vibra şi respira. Oriunde te uitai, peisajul era sufocat de plante târâtoare şi agățătoare, liane unduindu-se, şerpuind peste tot, de parcă jungla s-ar fi terminat la numai un metru în fața lor. Tot acest ocean de verde îi amețea. Trunchiurile copacilor erau acoperite cu muşchi şi căptuşite cu epifite: ferigi, bromelia şi orhidee micuțe în culori pale îşi aveau rădăcinile înfipte în scorburile şi adânciturile pline cu pământ ale copacilor. Păsările țipau încercând parcă să-i avertizeze. Undeva în depărtare, se auzi cum se rupe o creangă sub greutatea unei viețuitoare nevăzute, poate o maimuță. Ținându-şi respirația, prietenii mei se lăsau copleşiți de uimire.

— Extraordinar. Divin. Suprarealist.

Prietenii mei fură cu toții de acord că Walter – şi cu mine, postum – avuseserăm o idee extraordinară să-i aducem aici drept cadou de Crăciun. Fără îndoială, în coşuri se afla prânzul care va fi servit ca un picnic. Dar unde *era* Walter, că tot veni vorba?

— Unde e Walter? întrebă Moff.

Pată Neagră arătă înainte spre o intrare în rețeaua vegetală.

— Mergem pe aici, în sus.

Vaselină şi Os-de-peşte reuşiseră să pună la loc poarta din verdeață. De aici înainte, spuse Pată Neagră, o să mergem pe jos. Mai mergem? Prietenii mei erau nedumeriți. Ce puteau vedea mai mult de-atât? Ce era mai încolo? Ei bine, în mod evident, ceva şi mai şi. Fără să pună la îndoială autoritatea noului lider, începură să-şi croiască drum prin vegetația deasă a junglei, păşind în urma lui Pată Neagră care tăia o cărare în hățiş.

Bennie se lovi peste frunte.

— Walter ne-a spus că o să mergem puțin pe jos. Halal eufemism!

Precum nişte şcolari cuminți, îl urmară cu toții pe Pată Neagră în pădurea tropicală. Nici măcar nu ştiau cum îl cheamă. Şi totuşi, l-au urmat orbeşte, de bunăvoie, apropiindu-se din ce în ce mai mult de un trib care-i aştepta de o sută de ani.

10 – Locul Fără Nume

Bietul Harry. Stătea întins pe unul dintre şezlongurile de lemn din faţa proaspăt reparatei sale căsuţe. Era mai degrabă enervat decât îngrijorat că Marlena şi ceilalţi nu se întorseseră încă. Era ziua de Crăciun, pentru numele lui Dumnezeu, iar el stătea acolo, groaznic de plictisit pe când ei alergau peste tot ca nişte drăcuşori neastâmpăraţi, cu nasurile roşii de la atâtea beri birmaneze – şi, o, sigur că da, făcând glume pe seama nopţii trecute. Oriunde ar fi fost, mormăi el pentru sine, era al naibii de lipsit de consideraţie din partea lor să nu-l sune să-i spună pe unde sunt. Deşi, dacă stai să te gândeşti, oare exista telefon într-un loc aşa de izolat?

Harry se gândi că poate ar trebui să întrebe, iar eu l-am împins puţin de la spate, insuflându-i energie. Sări în picioare hotărât să dea de Heinrich, iar eu am aplaudat. Îl căută din ponton în ponton, dar nu îl găsi decât pe ajutorul lui.

— Tele-fon, repetă el insistent mimând acţiunea de a vorbi la telefon, dar nu primi ca răspuns decât ridicări din umeri şi priviri îndreptate în jos, pline de regret.

Durerea de cap de după cheful de noaptea trecută începu să-l chinuiască şi mai tare. Şi cum dracu' se lăsase el convins să vină într-o ţară în care nu aveai voie cu telefon mobil?

Întors la bungalow, ca să nu cadă pradă frustrării şi autocompătimirii, Harry se concentră asupra unei activităţi care putea să-i aducă profit. Îşi luase cu el schiţa cărţii la care lucra, *Aici. Şezi. Stai.* Se voia o colecţie de vorbe de spirit şi anecdote despre interacţiunea dintre oameni şi câini, un melanj de subiecte despre personalităţile umane şi canine – în niciun caz cartea pe care şi-ar fi dorit el s-o scrie, trebuie să vă spun. Dar o editură venise la el cu această propunere după ce câştigase cel de-al treilea premiu Emmy al său. S-ar fi vândut foarte bine, îi spusese reprezentanta editurii, plus că i-ar fi adus şi nişte bănuţi – destul, calculase el, pentru un avans la o cabană de schi în Squaw Valley şi totul putea fi al lui cu condiţia să predea manuscrisul până la sfârşitul anului. Plin de el după premiile Emmy, Harry răspunsese: „floare la ureche". Acum îşi spunea că probabil fusese nebun să accepte un termen atât de scurt. Citi notele primite de la editură,

sugestii din care s-ar fi putut inspira: „Ce se întâmplă când pui un labrador liniştit lângă o persoană agitată? Sau un collie sperios lângă o persoană calmă? Dar un terier căpos cu o persoană indecisă? Cine pe cine schimbă? Ar putea exista combinații cu efect terapeutic?”.

Ce prostii. Biata domnişorică neştiutoare greşise adresa. Se opri o clipă căutând cadrul teoretic potrivit… Poate ceva despre personalitatea şi adaptabilitatea diferitelor specii… Începu să noteze: explică fundalul ştiințific, ergo, paleoantropologia umanoidului Erectus în trecut şi acum. Da! Şi biologia diversificării speciilor – nişte analogii darwiniste de bază care să facă totul să pară bine fundamentat. Excelent. Roxanne nu era singura care ştia câte ceva despre Darwin. Ce mai putea spune care să-l diferențieze de acel cap-sec de pe celălalt canal care-şi spune behaviorist al animalelor?

Harry făcu două coloane: „oameni” şi „câini”. La „oameni” scrise: „ierarhii sociale şi criterii legate de primul născut; limbaj evoluat care dă naştere inteligenței sociale comune; conştiință civică, morală, etică; stabilirea de obiective; discernământ şi judecată; de aici, nevoia de sens”. La „câini” notă: „ierarhii sociale începând de la stadiul de fetus; temperament schimbător (şi personalitate!!) în copilărie; interval de patru luni pentru fixarea comportamentelor sociale via mediu; moduri de învățare eficiente; motivare prin hrană; trăsături de supunere de tipul a fi pe plac…”. Coloanele nu erau perfect echivalente, se gândi el. Totuşi, mergea, era o premisă excelentă: diferențierea speciilor în cadrul adaptabilității sociale.

Se imagină dezvoltând aceste idei în fața cititorului ideal – Marlena, da, de ce nu? Îşi imagină chipul ei pătruns de adorație în timp ce-l ascultă, sinergia cuvintelor lui către mintea ei deschisă, cum ar transforma-o gâdilându-i sufletul şi înfiorându-i organele sexuale, dând naştere unei imense, imense… *plictiseli*. Of, Doamne, erau numai tâmpenii.

Îşi imagină încă o dată chipul Marlenei – cât de impenetrabil şi rece i se arătase noaptea trecută. La ce dracu’ folosea adaptabilitatea umană dacă oamenii nu erau dispuşi să se schimbe? Nu din cauza asta nu exista niciun sistem penal care să prevină infracționalitatea în mod eficient, nu din cauza asta oamenii frecventau psihiatri timp de ani de zile fără cea mai

mică intenție de a-şi depăşi obsesiile şi depresiile? Oamenii se ataşau îngrozitor de propriile mici imperfecțiuni. De aceea nu puteai schimba un republican într-un democrat sau invers, de aceea aveau loc atâtea divorțuri, procese şi războaie. Pentru că oamenii refuzau să se adapteze şi să le facă pe plac celorlalți şi atunci când era spre binele lor! Exact de-aia! Când venea vorba de propriile nevoi, oamenii, şi mai ales femeile, erau mai posesivi în legătură cu psihicul lor – aşa-zisele *nevoi* – decât câinii față de oasele lor cu carne crudă.

Aceasta fusese esența problemelor pe care le avusese cu toate femeile pe care le iubise. O, la început, sigur, ea părea extrem de flexibilă, îi spunea că nu contează la ce restaurant sau film merg. Dar mai târziu, când se muta la el – ia ghici, ura sushi, îi făcea *silă,* cum se făcea că el nu *remarcase* până atunci? Şi chiar dacă ea întârzia la fiecare întâlnire, *lui* îi pretindea să sune şi dacă urma să întârzie un minut. „De ce naiba mai ai telefon mobil", îi urlase ultima, „dacă nu-l ții niciodată deschis?". Of, Doamne, niciuna nu ştia cum să încurajeze un anumit comportament, doar să critice. Era mereu vorba despre *ea,* despre nevoile ei, despre percepțiile ei. Dacă ea *simțea* că el era insensibil, chiar aşa era, *ipso facto.* Dacă el susținea că nu e, *ipse dixit,* dovada că era insensibil era chiar faptul că *protesta.* Ba mai mult, femeia era întotdeauna pe primul loc, indiferent cât de ocupat era el cu emisiunea TV. Totul devenea un teren de experiență pentru ce era cel mai important – pentru ea. Ultima femeie cu care ieşise îi reproşase că o săptămână la schi doar cu Moff era „o declarație negativă" în ceea ce priveşte relația lor. Declarația negativă *a cui*?

Cât despre schimbările la 180 de grade, fosta lui soție avea practic o personalitate multiplă. De exemplu, bucătăria lui: în calitate de proaspătă iubită a lui, se îndrăgostise de ea, o adorase, se extaziase şi îi admirase în mod deschis bateriile a la anii 1920, minunatul şi prețiosul aragaz aproape identic cu un O'Keefe & Merritt, numai că nu costase mii de dolari cât era unul original. În calitate de proaspătă soție, îl bătuse la cap despre bucătăria *ei* şi toate defectele şi neajunsurile ei. O, nu, nu putea fi de acord cu ceea ce numea ea în batjocură „o spoială". Nici nu voia să audă de refasonarea dulapurilor; bucătăria trebuia desfăcută până la ultimul şurub. Voia

mobilă de comandă, o maşină de gătit La Cornue cu o plită care se înfierbânta atât de tare că putea suda camioane pe ea, un bufet pe rotile cu chiuvetă din cupru cu patină, un blat de lucru din marmură roasă care arăta ca şi cum generaţii întregi de italieni ar fi frământat cocă pe el începând din Renaştere. Apoi mai era şi problema podelei. Nu, după părerea ei linoleumul anilor ’50 nu era nici prietenos, nici amuzant, nici plin de istorie. Spunea despre el că arată ca nişte „râuri de vomă”. „Pardon”, îi spusese el. *„Vomă?* E cumva un americanism şi ăsta?” Ea continuase să-i spună cum vrea o podea din dale de calcar incrustate cu mici creaturi marine fosilizate. El glumise atunci: „Şi, mă rog frumos, pentru ce? Ca să se împrietenească cu pastele scăpate pe jos într-o mare de *pesto* vărsat din neatenţie?”. Mare greşeală din partea lui să spună asta. De altfel, *totul* era o mare greşeală din partea lui pe vremea aceea. Cu banii pe care i-au cheltuit pe bucătărie, ar fi putut să ia cina la Chez Panisse, în fiecare seară, *ani* de-a rândul. Ceea ce aproape au şi făcut din moment ce soţioara gătea din an în Paşte.

Şi-o imagină pe Marlena pentru prima dată în bucătăria lui. „Ce minunată e”, ar spune ea fără îndoială, „e chiar minunată”. Şi-ar trece degetele cu manichiură fină peste marmură, şi-ar cuibări posteriorul apetisant pe blatul răcoros şi s-ar lungi chemându-l din priviri. Poate că bucătăria redecorată avea şi ea avantajele ei. Experimentase deja acest aspect şi cu alte femei cu care ieşise, deşi îi trebuise puţin timp ca să se convingă că nu e o idee bună să faci amor pe un blat răcoros şi îngust. Poate mai bine să şi-o imagineze pe Marlena sprijinită de el, spălând vase, cu spatele la el. Frumos, foarte frumos.

În ciuda celor întâmplate cu o noapte în urmă, tot îi făcea plăcere să aibă reverii sexuale cu ea. Ultima lui iubită îi spusese că faptul că se gândeşte tot timpul la sex şi cu fiecare femeie pe care o întâlneşte e anormal şi dezgustător. Fusese nebun şi prea îmbibat cu Martini să-i mărturisească aşa ceva. Cu Marlena nu va face aceeaşi greşeală. Nicio relaţie nu trebuia să fie *atât* de deschisă. Trebuie păstrat misterul, asta încurajează romantismul. Cel puţin superba şi matura Marlena nu va emite niciun fel de pretenţii legate de o eventuală reproducere suplimentară. Discuţiile despre copii distrugeau întotdeauna elementul sentimental. Totuşi, în cazul

iubitelor lui mai tinere, această nevoie de a da naştere unei copii a lor în miniatură îşi arăta capul odios exact când nu te aşteptai, de obicei după ce terminaseră de făcut dragoste, iar el mai avea două secunde şi trecea fericit în lumea somnului. Şi aceasta în ciuda faptului că le selectase pe acele femei care afirmau că dorința de procreare se plasa undeva mult sub aceea de a vedea toate continentele lumii. Le întreba exact: ce-ai prefera, un bebeluş care face pe el sau o călătorie în Antarctica? Toate alegeau banchiza. Dar după aproximativ trei luni de relație, maximum patru, ea începea să-l tachineze spunându-i că i-ar face „un Harry mic". Toate foloseau *exact* aceeaşi imagine. Ciudat, nu? Îl iubeau atât de mult încât voiau să-l *miniaturizeze,* apoi să-l vadă crescând de când era doar un boț până când devenea un tânăr chipeş gata să schimbe lumea.

Muşca – o singură dată – şi în momentul în care traversa pragul drept doamna Bailley, campania pentru a-l schimba se declanşa. Îi pretindea să bea mai puțin, să facă mai mult sport, să înceteze să repete aceleaşi glume „care nu fuseseră bune de prima dată" şi să mai înceteze dracului cu atitudinea superioară. Ce atitudine? Iar ea începea să-i enumere. Ce?! Voia să nu mai fie *el însuşi*?

Harry fu atât de zdruncinat amintindu-şi toate astea încât nu mai putea să vadă nimic pozitiv între el şi Marlena. La urma urmelor, nu ştia aproape nimic despre ea… Dar apoi se opri şi reflectă. Ce era viața fără intimitatea cu celălalt? La ce bun succesul dacă nu-l puteai împărți cu persoana iubită? Simțea că Marlena era cumva cea potrivită. Nu-şi mai dorea un subordonat, ci un egal. Ce noțiune surprinzătoare. Mai mult, ea era diferită de celelalte. Era un bun cunoscător de oameni, şi mai sigură pe ea, mai mulțumită şi, în acelaşi timp, mai independentă, ca să nu mai vorbim de siguranța materială. Nu va avea pretenția de la el să o facă să se simtă împlinită pe de-a întregul. Era deja împlinită, îi lipsea doar plăcerea şi bucuria de a fi împreună cu el.

De acord, era un pic cam prea serioasă uneori, dar, într-un fel, asta făcea şi mai plăcută misiunea lui de a o vrăji şi îmblânzi. Această reticență era misterul ei, gândi el, o enigmă încântătoare, iar el era norocosul bărbat căruia îi va fi permis să desfacă acest pachet complex şi păstrat neatins, să-i vadă

sufletul în toată goliciunea lui. Iar ea va şti că acesta era farmecul şi recompensa. Da, se simțea pregătit să i se arate aşa cum e, cu nesiguranța, singurătatea şi ocazionalele decizii pripite care aveau consecințe ruşinoase – totul mai puțin partea cu gânditul la sex tot timpul. Una peste alta, el nu era o persoană complicată. Dacă i se putea reproşa ceva, atunci era faptul că se entuziasma prea uşor. Dezamăgirile îl afectaseră profund, dar se ridicase de fiecare dată.

Spera ca Marlena să nu se dovedească asemenea celorlalte. Şi-o imagină tachinându-l despre fiascoul de noaptea trecută, chicotind ca o şcolăriță, spunându-i că va fi o amintire dragă pe care s-o păstreze peste ani. Oftă fericit.

Dar apoi îşi aminti cum l-a certat pentru bietele lui încercări de a stinge flăcările cu rochia ei. De unde să ştie el că bucata aceea de material era un furou scump de firmă? Dumnezeule, se năpustise furioasă asupra lui din cauza unei cârpe portocalii. Nu țipase; fusese mai rău. Îl privise fix cu o expresie asiatică implacabilă, impenetrabilă, ininteligibilă, inadaptabilă, ca a unei pisici. De-aia îi plăceau lui câinii. Când ceva mergea prost, erau cea mai bună companie – iertători, veseli non-stop, tot timpul cu chef de joacă, dat din coadă, ham-ham, scarpină-mă pe burtă, te rog. Ceva clar, fără nevroze perfide care se pot oricând târî din adâncuri să te prindă de nas.

Când se trezi după somnul de după-amiază, era tot singur cu personalul complexului care stătea degeaba. Poate că grupul exagerase puțin, voind să vadă cât mai multe muzee, pagode şi mănăstiri. Nu că ar fi fost curios să le vadă, doar că Walter ar fi putut măcar să-l avertizeze că o să piardă o zi întreagă (fără Marlena, în plus!) în cazul în care alegea să nu se trezească odată cu ei la ora aceea imposibilă ca să vadă răsăritul. Se uită la ceas. Ar trebui să se întoarcă din moment în moment pentru cină.

— V-ați întors aşa de repede? le va spune el pe tonul cel mai nonşalant, prefăcându-se că nu era deloc supărat.

De-abia la ora cinei îşi făcu apariția şi Heinrich. Harry se grăbi să-l întrebe pe directorul complexului care era planul concret al grupului pentru ziua respectivă. Harry se uită la ceas şi apoi la sala de mese ca şi cum doar atunci realiza că e goală.

— Țțț, făcu el. Ghidul a zis că vor fi înapoi la cină.

— Şi atunci unde sunt?

— A, da, oare unde or fi? Ştii, oamenii aflaţi în vacanţă au obiceiul de a întârzia, spuse Heinrich pe un ton nepăsător.

Dar vedeam că avea o privire evazivă, spatele ţeapăn şi umerii încordaţi. După părerea mea nu lăsa să se vadă cât de îngrijorat era de fapt. Se aplecă spre o masă şi îndreptă nişte tacâmuri care erau deja perfect aliniate.

— Aveţi răbdare şi, vă rog eu mult, luaţi cina. În seara asta avem un fel special cu creveţi. Ar fi păcat să nu-l guste nimeni.

Harry sări peste cină şi bău patru sticle de bere birmaneză în timp ce se plimba în sus şi-n jos pe doc, scrutând peisajul din ce în ce mai estompat, lacul din ce în ce mai întunecat. Băieţii care cărau bagajele, acum îmbrăcaţi în chelneri, stăteau gata să servească la bar, cu mâinile la spate. Când Heinrich apăru pentru cel de-al cincilea whisky cu lămâie, Harry îl încolţi.

— Trebuie să discutăm.

— O, Doamne, tot îngrijorat suntem, înţeleg.

Heinrich îşi scutură ţigara într-un vas emailat, apoi se lăsă cu toată greutatea pe un scaun de ratan, trase adânc aer în piept şi privi în noapte.

Harry rămase în picioare.

— Uite ce e, încep să cred că li s-a întâmplat ceva rău.

Heinrich tuşi şi apoi râse scurt.

— O, m-aş mira foarte tare.

Tonul lui era clar fals, iar eu îl simţeam în continuare încordat, duplicitar. Spera să nu fie nevoit să raporteze dispariţia autorităţilor, cel puţin nu acum. Dar de ce? Voia să-şi salveze pielea, asta îmi era clar. Detaliile rămâneau însă necunoscute.

Gândindu-se ce să-i spună lui Harry, făcea cercuri de fum.

— Bine, poate că li s-a întâmplat ceva. Ceva neînsemnat.

Şi arătă cu degetul mare buricul degetului mic.

— Poate o problemă la motor sau poate au fost opriţi de o blocadă militară pe lac, s-a mai întâmplat. Vreo personalitate importantă soseşte din capitală, vrea să facă o plimbare cu barca să-şi viziteze drăguţa. Aşa că poliţia opreşte orice fel de trafic – pentru protecţie, spun ei, dar toată lumea ştie că o fac ca s-o lase cu gura căscată pe doamna în chestiune. Din câte ştiu, şi preşedinţii voştri fac acelaşi lucru când aterizează pe

un aeroport public. Aproape întregul oraş e închis. N-am dreptate? Aşa că vezi, lucruri de-astea se-ntâmplă peste tot. E enervant, nu zic nu, dar n-avem ce să facem.

— Totuşi, spuse Harry, trebuie să anunțăm autoritățile ca să înceapă să-i caute.

Heinrich scoase un mormăit.

— Vrei să pui poliția militară pe urmele prietenilor tăi? Asta e ideea? Nu-i înțelept deloc. Te-ai gândit vreo clipă că tocmai asta i-ar putea băga în bucluc?

— Uite ce e, există telefon aici?

— Sincer să fiu, firele de telefon au căzut la ultimul muson – a dracului ploaie am avut astă-vară – şi nu am apucat să le înlocuim. E greu să transporți materialele până aici. Dar asta contribuie la faima de stațiune izolată, nu crezi?

Îi făcu cu ochiul lui Harry.

— Nu aveți *telefon*?

Harry îşi retrase capul ca o țestoasă dezgustată. Răspunsul lui Heinrich era dubios.

— Şi-atunci cum dracu' se pot face rezervări dacă nu aveți telefon?

Heinrich afişă un zâmbet placid.

— Totul e rezervat de biroul de turism din Yangon. Mai exact repartizat. Primim o actualizare în fiecare săptămână printr-un mesager. Grupul a fost o chestie de ultimul moment, după cum ştii. Noroc că mai aveam camere.

Harry era în continuare suspicios.

— Şi ați stat toate lunile astea fără telefon?

— Bine, pentru urgențe, am propriul telefon prin satelit, desigur.

— Excelent. Putem să-l folosim ca să sunăm în zonă.

— Dragul meu, nu cunosc pe toată lumea. Lacul are 22 de km lungime. Şi ar costa groaznic de mult să te apuci să suni oameni la întâmplare… Plus că nici nu e tocmai o urgență, nu? Dacă ne-am apuca să-i sunăm pe vecini i-am alarma degeaba.

Heinrich văzu că Harry nu se va lăsa aşa uşor descurajat. Cât ar putea costa să dai câteva telefoane scurte? Oricum urma să-l umfle pe Harry de două sute de dolari pentru pagubele produse căsuței. De ce să nu-i ia două sute cincizeci şi gata? Heinrich îşi frecă bărbia.

— Bănuiesc că aş putea să-i sun pe colegii de la Căsuțele

Insulei de Aur şi-n câteva alte locuri. E bine aşa?

— Excelent! Mulțumesc foarte mult.

— Pentru nimic.

Heinrich porni spre locuința lui din spatele Sălii Mari. Câteva minute mai târziu, se întoarse păşind apăsat şi încruntat de supărare.

— Telefonul prin satelit a fost *furat.*

Şi lovi cu palma în masă făcându-l pe unul dintre băieți să tresară.

— Nu mai suport! Generatorul e una, dar asta… au mers prea departe!

— Cine a mers prea departe? spuse Harry. Are vreo legătură cu…?

Heinrich făcu semne enervate către doi oameni care scoaseră capul din bucătărie şi le dădu ordine în birmaneză. Aceştia aprobară din cap şi ieşiră în fugă din clădire. Apoi se întoarse spre Harry.

— Am avut probleme cu hoții – nu cu lucrurile turiştilor, fiți pe pace –, dar echipamentul a început să dispară din complex precum nisipul dintr-o clepsidră. Iar acum telefonul meu prin satelit – Dumnezeule, am dat o avere pe el în franci elvețieni.

Acum nu mai aveau ce să facă decât să aştepte până dimineața când vor putea trimite o barcă şi o echipă de oameni în căutarea lor.

În acea lungă noapte, Harry stătu multă vreme treaz aşteptându-şi schimbul să se prezinte la datorie. Într-un final, apăru şi omul lui, târziu, dar gata să-şi facă datoria: pescarul beat care scoase un vaiet ce i se păru lui Harry că va face să cadă stelele de pe cer. Pe acordurile acestor miorlăituri ca de pisică în călduri, Harry închise ochii şi începu să viseze că Marlena se întorsese, numai că acum el era un copac, iar ea o maimuță. Eu fusesem cea care-i strecurase această imagine în acele zone alunecoase ale creierului unde se nasc visele. Harry o simți pe Marlena cățărându-se pe trunchiul lui şi ghemuindu-se strâns lipită de el, simțindu-i sânii. Iar apoi ea îşi înfipse unghiile ca să se țină, şi apăsă până îi străpunseră inima. Dar putea să suporte durerea. Durerea era necesară. Aşa era în dragoste.

Ultimele mele veşti despre călătorii noştri cutezători, dar

înfometați, vi-i prezentau luptându-se cu plantele agățătoare şi desişul junglei în drum spre Locul Fără Nume unde credeau ei că vor lua prânzul de Crăciun. Croindu-şi drum prin pădure, au trecut pe lângă multe lucruri fără nume, viețuitoare pe care nu le-au văzut. Ei erau în schimb prea ocupați să fie atenți unde-şi pun picioarele când treceau peste copaci căzuți sau încrengături de plante agățătoare. Îşi contorsionau părțile superioare ale trupurilor încercând să evite crengile cu țepi sau frunzele care puteau conține insecte programate genetic, sau cel puțin aşa credea Heidi, să-i infecteze cu encefalită sau friguri galbene.

Eu, în schimb, vedeam detaliile lumii pe care o traversau. Acum că aveam puterile lui Buddha, puteam să alunec fără să-mi fac griji, iar formele ascunse de viață mi se arătau: un şarpe inofensiv cu dungi irizate, o sumedenie de ciuperci, plante parazite înflorite ale căror culori şi forme sugerau opulențe sexuale – o bogată floră cu frunze cerate şi o la fel de bogată faună iubitoare de umezeală tipice pentru acest loc ferit al planetei, până atunci nedescoperit de oameni sau cel puțin nu de cei înarmați cu etichete taxonomice. Atunci mi-am dat seama că trecem pe lângă atâtea manifestări ale vieții cât suntem în viață. Nu vedem nouăzeci şi nouă la sută din minunățiile naturii, căci pentru a reuşi să vedem mai mult ar trebui să fim dotați atât cu vedere telescopică, cât şi cu vedere microscopică.

Prietenii mei înaintau de zor, acompaniați de o orchestră de sunete: pârâituri de crenguțe rupte, fluierături de păsări şi bâzâitul nazal al masculului broască-de-copac prin care-şi face publică dorința de a sări pe o femelă. Bennie respira greu. Din când în când se împiedica. Fața i se acoperise cu pete roz din pricina efortului şi a acneei rosacea. Într-un ghid de călătorii şi aventuri, se încuraja el, drumeția asta ar fi fost cotată drept „extrem de dificilă, numai pentru avansați", cinci din cinci specialişti în drumeții i-ar fi avertizat pe oameni să n-o facă. Dar eu spun că astea-s prostii. Nu era chiar aşa de greu, iar Vera era dovada vie a acestui fapt. Dacă ar fi fost prea dificil, s-ar fi oprit pur şi simplu şi le-ar fi spus celorlalți: „Duceți-vă voi înainte şi trimiteți-mi o vedere când ajungeți la terapie intensivă". Asta spusese cu câțiva ani în urmă când urcam la mănăstirea Taktsang din Bhutan. Ne-a spus asta de câteva ori

şi apoi a refuzat să meargă mai departe de cafenea. Dar acum mergea cot la cot cu toată lumea. Era totuşi ciudat că se apucase să conjuge în franceză: *„Je tombe de la montagne, tu tombes de la montagne…”*

Timp de aproape o oră, grupul îşi continuă înaintarea poticnită. Când ajunseră la un alt copac de tec căzut, Bennie le strigă birmanezilor din faţa lor:

— Hei, băieţi! Nu ne-am putea opri puţin?

Pată Neagră şi Vaselină se întoarseră.

— Fără griji, le strigă Pată Neagră folosind aceeaşi promisiune goală de sens care ne urmărise din China.

El şi Vaselină se sfătuiră între patru ochi.

— Tu du-te înainte şi anunţă pe toată lumea că ajungem, îi spuse Pată Neagră vărului său.

Peste câteva clipe, Vaselină o luă înainte mărind pasul, iar Pată Neagră se întoarse la călătorii care se odihneau acum în diverse poziţii pe copacul mare căzut cu încrengătura de rădăcini imense. Dedesubt, erau prinşi copaci mai mici, cu crengile ieşind de sub el ca nişte mâini rupte.

— O, Doamne, îi spuse Bennie lui Pată Neagră pe un ton sarcastic-siropos. Dar ştiu că nu te-ncurci când vine vorba de marşuri forţate.

— Mulţumesc, spuse Pată Neagră.

— Când o să ajungem la locul acela? întrebă Vera.

— Curând, răspunse Pată Neagră. Mai mergem puţin pe aici.

— Curând, spuse Vera oftând şi făcându-şi vânt cu eşarfa. Asta a spus şi acum o oră.

Se întoarse din nou spre Pată Neagră.

— Scuză-mă, dar cum te cheamă?

— Poţi spus Pată Neagră.

Esme se lăsă să cadă pe un bolovan, oftând din toţi rărunchii, şi luă o atitudine extrem de obosită. Cuţu-Cuţu scânci cu compasiune, sări din suportul improvizat şi-i linse mâna micii lui stăpâne. Esme dădu drumul umbrelei de hârtie pe care o cumpăraseră de dimineaţă, iar aceasta se rostogoli într-o parte. Pentru că insistase în tăcere să o ia cu ea, nu putea să se plângă. În mod normal, Marlena i-ar fi reproşat şi ar fi pus-o să care obiectul dorinţei sale nerezonabile până când recunoştea că greşise. Dar, de data aceasta, Marlena s-a

întins şi a prins umbrela. Era o nebunie că o luaseră cu ele; ar fi trebuit să lase un obiect aşa de incomod de cărat în camion, dar Esme spusese: „Avem nevoie de un parasol în caz că e cald, iar Cuțu are nevoie de umbră”. *Parasol?* De unde ştia Esme un cuvânt atât de învechit? În fine, important era că Esme vorbise în sfârşit cu ea. Era greu de spus dacă mai era supărată, pentru că atitudinea ei alterna, fiind când obosită şi nerăbdătoare, când jucăuşă şi copilăroasă cu cățelul. Cu toate astea, Marlena era îngrijorată. De fapt, ce văzuse Esme? Oare văzuse *totul*?

Marlena simți o picătură în vârful capului. Din cauza umidității, crengile erau încărcate de umezeală şi transpirau cam la fel de tare ca şi Bennie. Îşi deschise umbrela de soare deasupra capului. Sus de tot în frunziş, o maimuță sări de pe-o creangă pe alta scuturând picuri mari care căzură cu zgomot pe hârtia întinsă şi impermeabilă.

— Hei, mamă, o auzi pe Esme spunând cu vădită mândrie. Bine că am adus umbrela.

— Câtă dreptate ai, *wawa.*

Marlena aprobă din cap, fericită să o vadă pe Esme bucuroasă. Mai căzură câțiva stropi pe umbrelă. Asta îi aminti Marlenei de încercarea lui Harry de a stinge focul. Se gândi la rochia îmbibată în apă pe care o folosise ca să stingă flăcările, picăturile gri care se scurgeau pe podea şi pe pat. Şi-l imagină pe Harry gol şi dezorientat încercând să înțeleagă semnificația plasei de țânțari carbonizate ca şi cum ar fi fost un mobil de Calder într-un muzeu. Părea atât de pierdut, ca un băiețel. Apoi îşi imagină fața lui, felul în care o privise înainte de incendiu, pofta pură din privirea lui şi gura căscată. O trecură fiorii şi chicoti.

— Mami, o auzi pe Esme strigându-i. Avem ceva de mâncare? Mor de foame.

Într-o secundă, o traversă un val de grijă maternă şi începu să scormonească în geantă după o gustare dulce şi fructe uscate.

Esme alese ce voia din ce-i oferise mama ei, apoi spuse:

— Poți să ne dai umbrela înapoi? Şi pe mine şi pe Cuțu ne udă.

Wyatt se întinsese cât era de lung pe un buştean. Wendy culegea bucățele de lemn şi frunze din părul des şi ondulat al

iubitului ei. Flirta cu el mângâindu-l cu degetul pe nas, suflându-i peste pleoape, iar el râdea şi o îndepărta.

— Încetează, spuse el.

Ea suflă din nou.

— Încetează, repetă el. *Te rog.*

Avea nevoie de atenția lui încontinuu, de dovezi că şi el o adora la fel de mult şi insista pentru că el încă nu pronunțase efectiv cuvântul „iubire". Suflă din nou. Văzută din perspectiva lui Wyatt, toată joaca asta copilăroasă era sufocantă. Îşi dorea ca Wendy doar să se bucure de clipa prezentă şi nu să încerce să-l controleze. Îi plăcuse de ea atât de tare la început când era relaxată şi nu cerea atenție, ci o atrăgea în mod natural.

Rupert, cu genunchii lui tineri şi flexibili, stătea într-o poziție cumva pe vine şi adus de spate imitându-i pe localnici. Reperase un copac mamut şi-şi dorea să se poată furişa ca să se cațăre în el. Dar tatăl lui îl atenționase clar să nu se îndepărteze de grup. Îşi scoase cartea din buzunar şi se apucă de citit.

Vera îşi tampona fața cu un capăt al eşarfei. Se tot frământa căutând idei pentru un discurs revigorant pentru angajații ei despre autonomie, vechea noțiune de a te bizui pe propriile puteri de pe vremea bunicii ei. Sau poate ar trebui să scrie o carte despre asta. Această călătorie, se imagină ea scriind, a fost sursa de inspirație pentru această carte. „Şi iată-mă, o femeie de şaizeci de ani, fără capacitatea pulmonară necesară pentru un urcuş echivalent cu o sută de etaje. Deşi aş fi putut cere ajutor fizic, a trebuit să mă bizui pe mine din punct de vedere psihic. A fost la fel de mult o chestiune de rezistență psihică…". Făcu o pauză să-şi dea seama dacă era adevărat. Avea un nimb de umezeală, iar vârful unei ferigi intrase în masa ei cârlionțată de păr, aşa că era elegantă şi frumoasă ca o zeiță ieşită la vânătoare.

Ceilalți se sprijineau de câte un copac căzut. Trosnetele crengilor încetaseră, nimeni nu mai respira greu, iar liniştea se lăsase la fel de grea ca norii de furtună. Sus de tot se mai auzea câte o maimuță țipând – sau era ceva mai periculos?

— Ce fel de animale trăiesc aici? întrebă Wendy uitându-se spre frunzişul des.

Dwight râse malefic:

— Bu-ha-ha-ha! Lei şi tigri şi urşi, vai-vai.

— De fapt, spuse Moff pe un ton amuzat, chiar *există* tigri şi urşi în Birmania.

Toate capetele se întoarseră spre el.

— Glumeşti, zise Wendy.

Heidi adăugă:

— Scria în materialele adunate de Bibi. Era o întreagă secțiune despre floră şi faună.

Moff începu să enumere animalele:

— Un fel de căprioară mică, tapiri de mărimea maimuțelor, giboni şi elefanți, desigur, o, şi o specie de megalilieci, rinoceri şi amestecul obişnuit de papagali şi păuni, insecte urâte care muşcă, lipitori şi mai urâte, cobre scuipătoare încă şi mai urâte, o specie de bungar al cărui venin e letal, mori într-o oră pentru că-ți paralizează toți muşchii – fără a mai pomeni ce-ți pot face un tigru sau un urs dacă te încolțesc.

Bennie luă cuvântul:

— Sunt sigur că cei de la agenția de turism au verificat zona şi pot să ne garanteze că suntem în siguranță.

Priviri îngrijorate încercară să scruteze marginile pădurii. După Lijiang, nimeni nu mai considera că părerile lui Bennie sunt într-adevăr avizate. Cu mişcări precaute, îşi ridicară picioarele inspectându-şi spatele gambelor căutând creaturi veninoase sau care sug sânge.

— De aceea port eu haine impregnate cu permetrină şi mă dau cu DEET în concentrație de 100%, spuse Heidi.

— Parcă te-ar fi plătit să le faci reclamă, glumi Moff.

— Şi de aceea am şi asta, adăugă Heidi.

Le arătă un băț pentru mers, improvizat dintr-o creangă lungă şi subțire.

Dwight se hlizi.

— Şi crezi că te vei apăra cu *ăla* de tigri?

— De şerpi, spuse ea. Îl înfig înaintea mea. Vedeți?

Scotoci printr-un morman de frunze de sub care fugi un gândac lucios şi umed.

— În acest fel, dacă e vreun şarpe sau altceva, o să atace întâi bățul sau o să se dea la o parte.

Ceilalți începură să caute pe jos bețe pe măsură, inclusiv Dwight. Astfel echipați, o luară din loc. La fiecare câteva minute, se auzeau țipete sau înjurături semn că unul dintre ei găsise o creatură dezgustătoare agățată de cracul

pantalonului. Pată Neagră venea şi-l îndepărta pe intrus.

— Cum e locul unde mergem? întrebă Bennie. E un sat?

— Nu sat, mai mic.

— Mai mic decât un sat, se gândi Bennie. OK. Un cătun, o aşezare, periferie… proprietatea cuiva, o enclavă, o comunitate închisă… o micrometropolă, o incintă, o închisoare…

Vera râse auzind lista lui Bennie.

— E un loc, spuse Pată Neagră. Noi spunem Locul Fără Nume.

— Şi cam cât mai e până la acest Loc Fără Nume? întrebă Bennie.

— Foarte aproape, promise Pată Neagră.

Iar Bennie scoase un oftat adânc.

— Am mai auzit asta.

Peste câteva minute se opriră, iar Pată Neagră le arătă ceva ce semăna cu albia unui pârâu care curgea printr-o crăpătură din munte.

— După asta, spuse el.

Dar pe măsură ce se apropiau, îşi dădeau seama că era de fapt o prăpastie care se întindea la stânga şi la dreapta cât vedeau cu ochii, avea cam şase metri lățime şi era înspăimântător de adâncă – un labirint amețitor de coturi şi curbe care se continuau în adâncime făcând imposibil de văzut unde era fundul prăpastiei. Părea că miezul pământului plesnise şi despicase muntele în două.

— Ar putea fi o dolină, spuse Roxanne. Am văzut una în Galapagos. Se spunea că ar avea vreo doi kilometri adâncime. Dar nimeni nu ştia sigur, din moment ce toți cei care coborâseră să cerceteze nu se mai întorseseră.

— Mulțumim de informație, spuse Bennie.

De-a latul acestui abis se găsea un pod şubred, făcut din şipci de bambus legate între ele printr-o rețea de sfori. Capetele erau prinse de două trunchiuri mari de copac. Nu-ți inspira competență arhitecturală şi nici rigoare inginerească. Aş zice că arăta mai degrabă ca un umeraş de lemn deasupra unui şervet de masă. În mod evident, prietenii mei îmi împărtăşeau părerea.

— Vor să traversăm pe podul ăla? chițăi Heidi.

— Nu pare prea solid, aprobă Vera.

— Eu pot! ciripi Esme învârtindu-şi umbrela recuperată.

— Tu nu te mişti de-aici, se răsti Marlena prinzându-şi fiica de mână.

Os-de-peşte merse până la mijloc şi începu să sară în sus şi-n jos ca să le arate turiştilor că podul era sigur şi rezistent. Țopăi cu uşurință până ajunse pe partea cealaltă, făcând cei şase metri în câteva secunde, apoi reveni până la jumătate şi le întinse mâna celorlalți.

— Trebuie să fie sigur, spuse Bennie grupului. Pariez că astfel de locuri trebuie să treacă nişte teste de siguranță foarte stricte pentru a fi desemnate locuri turistice.

Moff se uită în jos în crăpătura ca o imensă gură căscată plină de stânci şi tufişuri pitice. Luă o piatră de mărimea pumnului său şi o aruncă. Aceasta se lovi de o margine, ricoşă şi mai căzu încă o sută cincizeci de metri înainte de a se zdrobi de un alt afloriment aflat la trei sute de metri mai jos. Sunetul pietrei în cădere continuă să se audă mult timp după ce o pierdură din ochi.

— Eu voi fi sacrificiul uman în acest caz, spuse Moff. Aveți doar grijă să mă filmați astfel încât dacă mor să-i puteți da în judecată pe cei care au construit chestia asta, oricine ar fi ei.

Roxanne îşi îndreptă camera spre el.

— Gândeşte-te că e un episod din uimitoarele aventuri ale lui Tarzan, spuse Moff.

Trase de câteva ori aer în piept, strânse din dinți şi păşi cu grijă înainte. Când podul se adânci la mijloc, îi scăpă un țipăt prelung şi modulat – *oaaaa-uuu-ăăăă* –, replică fidelă a tumbei pe care o executase stomacul lui. După ce-şi recăpătă echilibrul, merse fără probleme până la capăt; de-acolo îi strigă lui Rupert că e rândul lui. Dacă l-ar fi văzut fosta lui soție, l-ar fi băgat la puşcărie pentru că punea viața copilului în pericol.

— Ține-te de margini, îl sfătui el. Menține-ți echilibrul în mers, cât de încet poți, şi lasă-ți corpul să urce şi să coboare odată cu podul, nu reacționa şi nu opune rezistență.

— Adică să nu fac ce ai făcut tu, spuse Rupert.

Tot grupul îl urmări cum înaintează cu uşurință, fără să se țină, ca şi cum ar fi mers pe sârmă.

— Mamă, ce tare a fost, spuse el când ajunse pe partea cealaltă.

Pată Neagră, Limbă şi Os-de-peşte observaseră şi ei cât de tare fusese.

Unul câte unul, au traversat şi ceilalţi mica distanţă, unii repede, alţii încet, alţii după multe încurajări şi cu Pată Neagră ducându-i de mână. Roxanne a fost ultima. Îi dăduse deja camera lui Pată Neagră, care i-o înmânase lui Dwight ca să poată înregistra ritualul iniţiatic. După ce s-au văzut cu toţii pe pământ solid, s-au lăsat îmbătaţi de mândria de sine, lăudându-se şi oferind adevărate reconstituiri ale celor zece minute de pericol prin care trecuseră, până când Heidi le reaminti:

— Trebuie să ne întoarcem tot pe aici după prânz.

Se dezumflară cu toţii pe loc şi porniră mai departe.

Încă în spatele lor, de partea cealaltă a podului, se aflau cei trei tineri cu macete şi provizii. Pe umeri purtau beţe groase de bambus de care atârnau bateriile mari de doisprezece volţi, o ramă de generator, gecile oaspeţilor şi diferite provizii alimentare. Unul câte unul, bărbaţii trecură cu agilitate podul, iar odată ajunşi pe partea cealaltă, îşi lăsară jos încărcăturile. Cu îndemânarea obţinută prin practică, unul dintre ei începu să dezlege nodurile care fixau podul de copaci, ceilalţi desfăcură o frânghie care se afla undeva într-o parte, înfăşurată în jurul trunchiului altui copac ca să creeze un fel de scripete. Aceasta era coada lungă a podului. Cu grijă, bărbaţii coborâră podul dând treptat drumul frânghiei. Şi îi tot dădură drumul până când podul atârna ca o scară inutilă pe partea cealaltă. Traseră şi ajustară capătul frânghiei încă ataşat de pod până când se amestecă printre lianele prăpastiei şi dispăru. Capătul liber era legat de rădăcina unui copac care se prăbuşise cu zeci de ani în urmă. Era complet acoperit de ferigi.

Din acest punct, oamenii care locuiau în Locul Fără Nume vedeau podul. Dar dacă cineva se apropia de casa lor din partea cealaltă a prăpastiei, nu avea cum să-şi dea seama că există un pod. Şi astfel reuşiseră ei să rămână izolaţi, ascunşi într-o lume secretă de a cărei existenţă nu ştia nimeni, sperau ei. În ultimul an, podul fusese ridicat din două în două săptămâni, când aveau nevoie de provizii şi simţeau că nu sunt soldaţi prin preajmă. Dacă soldaţii ar fi descoperit podul, tribul Karen ar fi alergat până la marginea fălcilor deschise în munte şi s-ar fi aruncat. Mai bine aşa decât să fie prinşi, torturaţi şi ucişi. Şi dacă nu apucau să se sinucidă, dacă erau

prinşi de soldaţi, şi-ar fi scos ochii ca să nu vadă cum soldaţii le violează surorile şi fiicele sau cum le taie gâturile mamelor şi taţilor lor. Soldaţilor, îşi aminteau ei încă, le plăcea să zâmbească atunci când făceau pe cineva să se ridice sau să coboare ameninţându-l cu cuţitul, de parcă ar fi fost păpuşari mânuind sforile unei marionete ca să repovestească una dintre vechile poveşti Jataka ale birmanezilor.

Cel mai tare le era frică de soldaţi în timpul musonului. Ploaia dădea jos acoperişurile din stuf de deasupra micilor verande ale tribului, iar ei trebuiau să trăiască în noroi şi să-şi culeagă lipitorile de pe corp la câteva minute. În timpul anotimpului ploios, îşi agăţau hamacuri din împletitură de bambus în copaci şi acolo stăteau şi dormeau. Atunci veneau şi soldaţii SLORC. Puteau încercui o întreagă aşezare pe la spate, oamenii pomenindu-se prinşi între soldaţi şi apele unui pârâu învolburat, singura soluţie fiind să se arunce în apă. Soldaţii, unii dintre ei băieţi de doisprezece-treisprezece ani, stăteau pe mal, ocheau cu puştile şi râdeau când nimereau câte o ţintă umană ale cărei braţe încetau apoi să se mai agite. Uneori aruncau câte o grenadă în apă care exploda aducând la suprafaţă trupuri fără viaţă şi peşti care se roteau apoi în vârtejuri precum frunzele de nuferi. Câţiva dintre oamenii din Locul Fără Nume îşi pierduseră întreaga familie în acest fel. Era un miracol şi o nenorocire că Domnul îi cruţase tocmai pe ei.

Dar acum era sezonul secetos. Iar soldaţii vânători de oameni erau leneşi, se pregăteau pentru serbările de Ziua Independenţei. Numărul soldaţilor se împuţinase încă de anul trecut pe vremea asta, dar nu puteai niciodată anticipa acţiunile SLORC.

Pată Neagră o luă înaintea prietenilor mei care înaintau poticnit, morţi de oboseală. Încă o sută de metri şi ajungeau la Locul Fără Nume.

Mai devreme, cât ei se odihniseră pe copacul căzut, Vaselină o luase la picior şi se dusese în tabăra tribului său să-i anunţe că Fratele Alb Mai Mic şi suita sa sosesc. Cei din Locul Fără Nume încremeniră. Miracolul pentru care se rugaseră atât se împlinise. De trei ani, tot aduceau ofrande în speranţa că acest lucru se va întâmpla.

— E adevărat? spuse o bătrână într-un final.

— Tăiați o găină, spuse Vaselină. Se aşteaptă la un festin.

Apoi membrii tribului începură să alerge de colo până acolo. N-aveau destul timp să se pregătească. Femeile îşi scoaseră cele mai bune haine, veste negre drepte cu carouri roşii şi romburi aurii. Femeile bătrâne îşi dezgropară ultimele brățări de argint. Unele dintre femei îşi acoperiră pieptul cu multe şiraguri de mărgele făcute din sticlă cumpărate de la vechii negustori sau de la chinezi care fuseseră păstrate în familie timp de sute de ani. Altele aveau doar mărgele din plastic.

Vaselină auzi fluieratul lui Pată Neagră, semn că traversaseră podul. Îi răspunse cu două fluierături ascuțite. Peste jumătate de minut, Pată Neagră îşi făcu apariția în fugă, iar prietenii lui îl înconjurară. Vorbeau repede în limba Karen, neputând să-şi ascundă uimirea.

— Ai adus atâția, spuse un bărbat.

— Dumnezeu e mare! spuse altul.

— Care dintre ei e Fratele Alb Mai Mic?

Pată Neagră le spuse că se vede cu ochiul liber.

Se uitară spre salvatorii lor care se apropiau, prietenii mei adică, înaintând încet, târându-şi picioarele, toți rupți de oboseală, mai puțin Rupert căruia îi venea să alerge în cerc în jurul lor şi o luase înainte strigând:

— Hai odată! Aproape am ajuns.

O fetiță slăbuță de trei ani alergă înainte şi se agăță de picioarele lui Pată Neagră. Acesta o ridică în aer, se uită la feţişoara ei şi, după râsul şi zâmbetul ei, concluzionă că era sănătoasă, scăpase de malarie. O luă pe umeri şi intră în tabără. Soția lui Pată Neagră era şi ea de față, dar nu zâmbea. De fiecare dată când erau împreună, se gândea: oare asta o să fie ultima noastră întâlnire?

Pată Neagră era şeful acestui mic trib, supraviețuitori din mai multe sate. Îi conducea în spiritul bunei înțelegeri, cu judecata sa sănătoasă ajutându-i să-şi rezolve conflictele. Le reamintea deseori că tradiția lor era să rămână uniți. Ca toți cei din tribul Karen, erau solidari indiferent de circumstanțe.

Prietenii mei intrară şi ei în tabără şi se pomeniră pe loc înconjurați de vreo douăzeci de membri ai tribului care se împingeau şi săreau ca să-i vadă. Îi auziră pe localnici emițând o serie de sunete plăcute. Unele dintre femeile bătrâne stăteau cu mâinile împreunate şi făceau plecăciuni rapide.

— Parc-am fi vedete rock, spuse Rupert.

Bennie văzu câțiva bărbați luându-l pe după gât pe Pată Neagră şi oferindu-i o țigară de foi. Alții îi bătură pe spate pe Limbă şi Os-de-peşte întâmpinându-i cu strigăte de bucurie.

— Ce prietenoşi sunt oamenii de aici cu băieții care ne-au adus, remarcă Bennie. Probabil Walter aduce mulți oameni aici.

Gândul că ceea ce ei consideraseră „o ocazie rară" era de fapt o destinație turistică obişnuită îi dezamăgi pe compatrioții mei.

— Ce trib sunt? îl întrebă Vera pe Pată Neagră.

— Sunt Karen, spuse el. Toți oameni buni. Karen au fost primii în Birmania. Înainte să vină Bamar sau alții în Birmania, tribul Karen deja aici.

— Ka-REN, repetă Roxanne.

— Place tribul Karen? întrebă Pată Neagră cu un zâmbet larg.

— Foarte tare, spuse ea urmată de prietenii mei în cor, susținând această părere despre un trib pe care îl cunoşteau prea puțin.

— Bine. Pentru că şi eu Karen.

Pată Neagră arătă spre ceilalți barcagii.

— Şi ei Karen. Familiile noastre trăiesc aici în Locul Fără Nume.

— De aceea ați ştiut aşa de bine drumul până aici, spuse Bennie.

— Da, da, spuse Pată Neagră. Acum ştiut şi voi.

Câțiva dintre prietenii mei îl bănuiră pe Walter că avea o înțelegere secretă cu Pată Neagră. Dar ce mai conta? Era un loc interesant de văzut.

Urmați de un alai format din membrii tribului, prietenii mei intrară într-un luminiş mai mare, o zonă de aproape o sută cincizeci de metri în diametru. Deasupra cerul de-abia se vedea din cauza coroanelor suprapuse ale copacilor. O parte din luminiş era acoperită cu un fel de preşuri. Aproape de centru se găsea un cuptor făcut din pietre aşezate unele peste altele, cu o gură pe unde băgau lemne. De-o parte şi de alta a cuptorului, erau buşteni de tec pe post de mese, pe care se găseau diverse boluri cu mâncare. Surpriza de Crăciun sub formă de prânz. Grozav.

Cercetară împrejurimile. La marginea luminişului se găseau nişte colibe rotunde de mărimea căsuţelor din copac pentru copii. Uitându-se mai îndeaproape, prietenii mei constatară că asta şi erau, căsuţe în copaci, fiecare fiind un trunchi de copac scobit, cât să încapă una sau două persoane. Pereţii erau formaţi din rădăcinile lungi ca de schelet, cu golurile dintre ele acoperite cu împletituri din palmieri. Acoperişurile erau joase şi legate cu o încrengătură de plante agăţătoare şi liane. Alte colibe şi diverse adăposturi de dimensiuni reduse se puteau vedea şi-n afara perimetrului.

— E atât de *neschimbat,* îi şopti Wendy lui Wyatt. Parcă secolul XX n-ar fi ajuns prin părţile astea.

— Place? spuse Pată Neagră plesnind de mândrie.

Toţi locuitorii se adunară în tabără – am numărat cincizeci şi trei – mulţi dintre cei mai în vârstă purtând turbane şi sarafane negru cu roşu. Prietenii mei văzură bunici cu feţele ridate şi fete cu obrajii netezi, băieţi curioşi şi bărbaţi cu dinţii pătaţi de suc roşu de nucă de palmier ca şi cum ar fi suferit de vreo boală care le făcea gingiile să sângereze. Tribul strigă în limba Karen:

— Conducătorul a sosit! Ne va salva!

Prietenii mei zâmbiră crezând că li se ura „bun venit” şi spuseră:

— Mulţumim! Ne pare bine să fim aici.

Trei copii se apropiară să-i vadă mai bine – străini la ei acasă, în junglă! Erau muţi de uimire. Feţişoarele lor erau serioase şi atente, iar când Moff şi Wyatt se lăsară pe vine, ţipară ascuţit şi o luară la goană.

— Salut! strigă Wyatt după ei. Cum vă cheamă?

Fetiţe în rochii albe din pânză de sac stăteau la o distanţă respectuoasă, evitându-le privirea. Când bărbatul alb nu se uita, ele avansau încet-încet, zâmbind timid. Unul dintre băieţi alergă până la Moff, cel mai înalt dintre străini, şi în limbajul universal al jocului de-a provocarea, îl lovi pe Moff peste gambă şi o luă la goană cu un ţipăt ascuţit înainte să apuce căpcăunul să-l pedepsească. Când un alt băieţel repetă isprava, Moff mârâi spre el prefăcându-se că se prăbuşeşte, spre deliciul copiilor.

Îşi mai făcură apariţia încă doi copii, o fată şi un băiat care păreau de şapte-opt ani. Aveau părul castaniu-arămiu şi

amândoi erau îmbrăcați în haine mai curate şi cu modele mai complicate. Băiatul purta o cămaşă albă lungă, iar fata o rochie de botez vestică cu marginea din dantelă. Vera remarcă îngrozită că amândoi fumau ţigări de foi. Erau de fapt gemeni, iar conform credinței tribului erau divinități. Îi împinseră cu îndrăzneală pe ceilalți, îl apucară pe Rupert de mâini şi-l duseră la bunica lor care avea grijă de o oală în care fierbea ceva, pe vatra din piatră. Bătrâna îi certă pe copii când îi văzu apropiindu-se.

— Nu-l mai trageți aşa. Țineți-l de mâini cu respect.

Când Rupert ajunse lângă ea, femeia îşi feri timidă privirea şi-i oferi un buştean pe care să se aşeze, dar el o refuză. Se desprinse din mâinile admiratorilor săi şi plecă să exploreze tabăra.

Marlena observă că în afară de gemeni şi bătrâni, puțini erau îmbrăcați în costumele tradiționale pe care le vedeai la spectacolele de dans şi muzică. Să fi fost acesta un trib autentic şi nu unul îmbrăcat ca să pară tradițional? Pânzele pe care bărbații şi femeile le purtau înfăşurate în jurul capetelor aveau în mod clar un scop funcțional şi nu unul decorativ. Păreau nişte prosoape murdare turceşti înfăşurate fără a ține cont de cum arată. Iar femeile şi fetele în sarong purtau materiale în carouri de culori stridente şi modele florale banale. Bărbații erau îmbrăcați în pantaloni de pijama jerpeliți şi bluze fără mâneci, murdare, care le atârnau până la genunchi. Unul purta un tricou pe care scria „MIT Media Lab” pe față, iar pe spate „Demo or Die”. De la cine le rămăsese un astfel de tricou? Numai câțiva purtau şlapi din cauciuc, ceea ce-i aminti Marlenei de copilărie când era avertizată să nu umble niciodată desculță pentru că existau nişte viermişori care pătrundeau sub pielea tălpii, urcau apoi pe picioare, ajungeau în stomac şi de-acolo în sus, până se cuibăreau în creier.

Moff se apropie de căsuțele din copac. Când îşi dădu seama ce erau, o chemă entuziasmat pe Heidi. Arătă către rădăcinile mari:

— Sunt smochini strangulatori adulți. Am mai văzut în America de Sud, dar ăştia sunt uriaşi.

— Strangulatori, spuse Heidi înfiorată.

— Vezi acolo sus?

Şi apoi Moff îi explică cum semințele prindeau rădăcini sus, în crăpăturile pline cu tot felul de depuneri ale copacilor gazdă. Rădăcinile aeriene creşteau în jos şi încolăceau copacul gazdă, iar pe măsură ce gazda creştea, rădăcinile pline de sevă se îngroşau strângându-l într-o îmbrățişare mortală.

— Cam ca într-o căsnicie în care am fost eu, spuse Moff.

Copacul gazdă era sufocat până murea, continuă el, apoi se descompunea cu ajutorul unor armate de insecte, ciuperci şi bacterii, iar tot ce rămânea din el era un trunchi uscat.

— Rezultatul, spuse Moff, este această scobitură, un bungalow confortabil pentru rozătoare, reptile, lilieci şi, aparent, pentru locuitorii pădurii tropicale.

Se uită în sus şi fluieră.

— E superb. Am scris câteva articole despre frunzişul pădurilor tropicale. Scopul meu e să public într-o zi ceva în revista *Morfologii ciudate ale plantelor.*

Dintr-un alt colț al taberei se auziră strigăte de bucurie. Tribul îl urmărea pe Rupert lovind cu o macetă pe care i-o dăduse Pată Neagră în nişte bucăți de lemn de bambus. La fiecare lovitură, tribul ovaționa. Pată Neagră spuse în limba Karen:

— Vedeți ce puternic e. E încă un semn că el e Fratele Alb Mai Mic.

— Ce alte semne ai mai văzut? întrebă un bărbat de vârstă mijlocie.

Pată Neagră răspunse:

— Cartea şi cărțile de joc ale Naților. A făcut să apară acelaşi Rege al Naților şi apoi l-a făcut să dispară şi să apară în altă parte.

Şi mai mulți oameni se alăturară mulțimii ca să-l vadă pe Cel Reîncarnat.

— E chiar el? se mirau între ei locuitorii junglei.

O femeie tânără spuse:

— Se vede că este el după sprâncene, sunt groase şi oblice, semn că e un bărbat prevăzător.

— Arată ca o vedetă de la televizor, spuse o altă femeie chicotind.

— Aceea e cartea cu „Marile Scrieri Pierdute”? strigă un bărbat.

De data aceasta, Pată Neagră le povesti cum că Fratele Alb

Mai Mic alesese o carte neagră în loc de una albă. Semăna cu cea pe care Fratele Mai Mare o pierduse, dar aceasta se numea *Misery,* un titlu similar vechilor Plângeri. Pată Neagră nu reuşise să citească decât titlul, dar din câte văzuse, bănuia că nu putea conține decât descrierea suferințelor lor de-a lungul ultimilor o sută de ani. Asta însemna că acestea erau „Marile Scrieri Noi".

— Şi ce l-ai mai văzut făcând? întrebă un bărbat cu un singur picior. Care au fost semnele?

— Eram la docul din Nyaung Shwe, povesti Pată Neagră, iar Fratele Mai Mic strânsese cu uşurință o mulțime în jurul lui cum numai conducătorii pot face. Vorbea cu multă autoritate şi-i îndemna pe oameni să creadă în magia lui.

Chiar atunci, Rupert trecu pe lângă ei, iar Pată Neagră îi spuse în engleză:

— Vă rog, domnule.

Şi mimă un evantai din cărți de joc.

— Puteți să arătați cum dispar lucruri?

Rupert ridică din umeri.

— Da, de ce nu?

Scoase pachetul de cărți din buzunar şi începu să le vânture dintr-o mână într-alta în aer, cu zgomotul specific.

Tribul izbucni în strigăte de recunoştință. În sfârşit, vor fi din nou puternici. S-a terminat cu mâncatul de fructe putrede din „Copacul Încercării". Pentru cei din tribul Karen, providența îl adusese pe Rupert acolo. Avea pachetul de cărți, „Marile Scrieri", sprâncenele oblice. Ani la rând această rămăşiță a tribului Karen căutase semnele. Îi studiaseră pe toți străinii ajunşi în Nyaung Shwe, unde, cu mai mult de o sută de ani în urmă, sosise un tânăr alb, Fratele Alb Mai Mic. La fel de bine, tribul ar fi putut repera alte semne: un tânăr cu păr blond-roşcat îmbrăcat într-o haină albă şi cu o pălărie de pai. Sau altele: un baston aurit, o mustață tunsă îngrijit, o cicatrice mică precum un viermişor sub ochiul stâng. La fel de convinşi ar fi fost şi de: orice îndemânare manuală, mai ales puterea de a schimba pălăria cuiva fără ca acesta să-şi dea seama sau să deschidă o carte şi să pară că Dumnezeu suflă întorcând paginile cărții. Aceşti oameni, atât de disperați după orice fărâmă de speranță, vedeau acum ce-şi doreau să vadă, semnele, profeția. Nu facem toți asta? Aşteptăm semnele care

ne spun că vom fi salvați sau la adăpost de orice nenorociri viitoare sau dăruiți cu un noroc neobișnuit. Şi, de multe ori, le şi găsim.

Locuitorii Locului Fără Nume se aliniară ca să-şi primească oaspeții şi-i îndemnară să treacă prin mijloc.

— Folosiți-vă mâna dreaptă, îi sfătui Bennie. În unele țări, mâna stângă nu e atinsă niciodată.

Prietenii mei făcură cum le sugerase Bennie, dar gazdele lor îşi folosiră ambele mâini pentru a strânge dreapta oaspeților. Le-au strâns mâinile blând, cu o mişcare de sus în jos.

— *Dah ler ah gay, dah ler ah gay,* murmurară locuitorii junglei după care se închinară scurt.

Marlena era uimită de cât de aspră era pielea lor, chiar şi a copiilor. Mâinile li se înăspriseră de la bătături şi tăieturi. Unul dintre bărbați, constată ea şocată, avea doar două degete osoase la o mână şi o strânse tare vrând parcă să-i fure ei trei degete să şi le pună la loc.

Rupert venea după Marlena şi-n timp ce avansau strângând mâini, ea observă ceva ciudat: când îi venea rândul lui Rupert, membrii tribului lăsau privirea în jos, îşi acopereau gurile şi făceau plecăciuni foarte adânci. Poate că era un obicei doar pentru bărbați. Dar apoi văzu că Dwight şi Moff se aleseseră cu aceleaşi plecăciuni scurte ca şi ea, iar cei din trib îi priveau în ochi fără să se sfiască. Cine ştie ce obiceiuri şi tabuuri or avea.

Câteva fetițe ochiră cățeluşa pe care Esme o ținea strâns la piept. Arătară spre ea şi strigară:

— Uuu-uuu! Uuu-uuu!

Toată lumea râse, mai puțin Esme. Câțiva dintre copii se întinseră să mângâie cățelul, cerând permisiunea din priviri.

— Numai pe cap, îi instrui Esme cu strictețe şi cu privirea atentă. Acolo. Uşor.

Iar cățeluşul linse mâna fiecărui copil ca o binecuvântare.

Roxanne îi făcu semn lui Pată Neagră să se apropie. Arătă spre cameră.

— Se supără? E în regulă?

— Vă rog, spuse el, şi făcu un gest cuprinzător cu mâna, un îndemn să filmeze tot ce vrea.

Roxanne încercă să prindă o vedere panoramică, rotindu-se ca să acopere 360 de grade şi povestind unde se aflau şi cât de primitori erau cei din tribul Karen. Îl văzu pe Dwight.

— Dragule, du-te lângă femeile acelea din spatele tău, dădu ea instrucțiuni.

Dwight ştia bine povestea. În loc să-l filmeze pe el, urma să le filmeze pe localnice în atitudini naturale. Dar de îndată ce Roxanne apăsă pe butonul de înregistrare, bătrânele ridicară privirea şi începură să fluture din mână spre cameră.

— Ce actrițe, spuse Roxanne şi le făcu cu mâna înapoi.

— Am ajuns aici, în acest loc pitoresc… începu ea să povestească înregistrându-se pe casetă.

Wyatt şi Wendy vorbeau cu două tinere. Wendy arătă spre sine.

— America, spuse ea.

Apoi arătă spre Wyatt:

— America.

Femeile repetară:

— Merraga, Merraga.

Pată Neagră le vorbi în dialectul lor:

— Vin din Statele Unite.

Una dintre tinere se răsti la el:

— Ştim asta. Ne spun cum îi cheamă. Pe amândoi îi cheamă la fel.

— Sunt aşa de prietenoşi, spuse Wyatt lăsându-i pe doi băieței să se uite la fotografia făcută cu aparatul digital.

Şi ceilalți prieteni ai mei erau prinşi în activități similare, interacționând cu localnicii, trăind la maximum această experiență culturală. Bennie încercă să cumpere câteva obiecte care i se păreau interesante (o ceaşcă din bambus, un bol din lemn), dar când întrebă cât costă, cu intenția de a oferi dublul a ceea ce i se cerea, proprietarii insistară să le ia gratis.

— Sunt atât de generoşi, ceea ce valorează de două ori mai mult pentru că sunt săraci, îi spuse el Verei.

Firește, Rupert era în centrul atenției. Era înconjurat de o mulțime care-l împingea spre o masă lungă cioplită încărcată cu bucate pentru un banchet – un banchet conform standardelor unui trib sărăcit de ani şi ani de greutăți. Pată Neagră făcu invitația:

— Poftiți la masă, domnilor.

Prietenilor mei, festinul din junglă li se păru destul de neinspirat, fel după fel, numai „bucate misterioase”, cum le numea Moff, substanțe gri-verzui, unele lucitoare, altele

vâscoase, niciuna nu părea comestibilă. Dar, după cum aveau să-şi dea curând seama, mâncărurile erau de fapt de-a dreptul delicioase. Printre ele, ierburi de sezon, orez lipicios şi frunze de copaci şi arbuşti din pădure. În boluri mici şi frumoase, cioplite în noduri de copac, se mai găseau tuberculi şi seminţe, muguri şi tulpini, diverse vegetale mici, la fel de gustoase ca şi fisticul şi migdalele, ciuperci de tot felul culese de la baza copacilor, lăsate să se usuce şi păstrate pentru astfel de ocazii. Platourile principale erau încărcate cu trestie foarte tânără. Iar la capătul celălalt al mesei lungi şi înguste erau castroane cu rădăcini şi felii de ouă murate, larve prăjite şi mult lăudatul pui. Felurile de mâncare fuseseră condimentate şi colorate cu toate prafurile din bucătăria primordială: ingrediente colorate din pudră de creveţi şi şofran, chili fărâmat grosolan şi curry, felii de usturoi uscat în loc de usturoi proaspăt, legume conservate, dar şi boia, sare şi zahăr. Pe lângă pui, cel mai preţios fel de mâncare era *talapaw,* o supă de legume pregătită de bunica gemenilor care ştia exact câte condimente şi ardei să ia între degete şi să le amestece cu orezul pisat, sosul de peşte şi fasolea verde, ingrediente pe care Pată Neagră le adusese odată cu ultima expediţie în sat. Ca să lege toate aceste arome, în mijlocul mesei, se găsea un vas mare cu orez.

Bunica gemenilor îi făcu semn lui Rupert să fie primul care-şi umple castronul.

— Miam, spuse el şi nu păru prea convins. De-abia aştept să gust.

După prima îmbucătură, ridică din sprâncene. După a doua, anunţă:

— Nu-i rău deloc.

Tinerele aşezate lângă el îşi coborâră privirile, dar zâmbiră încântate şi chicotiră când el dădu din cap încurajator şi-şi ridică simultan degetele mari semn că totul era foarte bun. Doi băieţi îi imitară gestul.

Marlena se aplecă şi-i şopti lui Moff:

— Cred că Rupert şi-a găsit nişte admiratoare.

După prânz, Roxanne îşi luă camera şi înregistră fericita ocazie. Bennie se aşeză lângă masa festivă pe care mai rămăseseră resturile de mâncare. Făcu cu mâna şi strigă:

— Bună, mama! E minunat aici! Şi mâncarea e bună. Miam-miam.

Marlena încercă să spună ceva despre smochinii strangulatori.

— Noua noastră casă… zise ea pe un ton sarcastic arătând spre hățișul de liane. Chiria e superieftină. În preț sunt incluse o grădină extensibilă şi mulți copaci. Ne mutăm.

Rupert fu imortalizat arătându-le celor din trib un nou truc cu cărți. Se uită în sus spre cameră şi, zâmbind larg, spuse:

— După cum se vede treaba, s-ar putea să nu mai plec de-aici niciodată…

Brusc, se auzi o voce ascuțită de copil țipând, iar toată lumea amuți. Toate capetele se întoarseră spre băiatul cu păr arămiu din a cărui gură atârna o țigară de foi fumegândă. Stătea în picioare pe un butuc şi avea o expresie sălbatică. Se legăna înainte şi-napoi. Sora lui geamănă se urcă pe butucul de lângă al lui şi începu şi ea să se legene. Cu o privire goală, băiatul părea în transă, mişcându-şi partea superioară a trupului în ritmul vaietului pe care-l scotea. Oamenii junglei căzură în genunchi, închiseră ochii şi-şi împreunară mâinile, începând să se roage. Bunica gemenilor se ridică în picioare şi începu să vorbească.

— Spectacolul de Crăciun începe, anunță Moff. Asta e probabil scena ieslei.

Prietenii mei aruncară priviri în jur. Cine erau aceşti oameni? Nu înțelegeau ce făceau gemenii, dar sigur arăta ciudat. După cum constatasem eu însă, în mai multe ocazii, dacă aveai atitudinea necesară, Conştiința Celorlalți – plus un pic de tras cu urechea la discuții particulare –, multe adevăruri se lăsau cunoscute.

11 – Şi-au rămas cu toţii uniţi

Băiatul se ruga nu unei zeități budiste, cum s-ar putea crede, ci Dumnezeului creştin, Domnul Atotputernic, şi mesagerului său Fratele Alb Mai Mic, Regele Naților. Cum era vorba de un trib etnic fugar, fără nicio religie în adevăratul sens al cuvântului, în ultimul secol asimilaseră un adevărat panteon de zeități. Astfel, credeau în Naţi şi vrăjitoare, în fantome verzi, ca fiind atât sursa necazurilor, cât şi aducători de dezastre. Se închinau la Zeul Apei şi al Pământului: o, zeule, ne pare rău că a trebuit să tăiem copacii tineri, dar ne rugăm ție să nu ne laşi recoltele să fie inundate. În vremea când cultivau câmpurile, îi aduseseră ofrande Bunicii Recoltelor: ne rugăm ție să ne aduci ploaie bună, orez bun, fără insecte care rod şi nu prea multe ierburi care se lipesc.

Şi credeau şi în Fratele Alb Mai Mic, care făcea parte din mitologia lor de sute de ani. Cândva avuseseră un alfabet elegant şi nu mâzgăliturile ca nişte picioare de găină pe care le foloseau unii dintre ei acum. Legendele lor erau adunate în trei volume de Mari Scrieri. În aceste scrieri se găsea puterea tribului, ele îi protejau de tot ce era rău. Cărțile erau în mod normal păzite de doi frați divini, dar uituci, care le-au pierdut ținându-le în locuri în care au sfârşit prin a fi mâncate de animale sau arse de focurile pentru gătit. Conform profețiilor, într-o bună zi, Fratele Alb Mai Mic urma să aducă o copie a Marilor Scrieri, redând astfel puterea tribului lor.

După cum vă puteți imagina, misionarii văzuseră în ei o turmă maleabilă, gata să-l accepte pe Iisus şi dispuşi să învețe Biblia. Tribul îi confundase pe toți pastorii care trecuseră pe la ei de-a lungul anilor cu Fratele Alb Mai Mic. Ca şi în cazul lui Buddha, membrii tribului îi aduceau ofrande Domnului Atotputernic ca să-şi primească răsplata, iar aceasta însemna că misionarii îşi primeau răsplata, lucru care îi făcea fericiți. Tribului îi plăceau buna înțelegere şi respectul reciproc. Când murea un pastor – cum li se întâmpla multora din cauza malariei, febrei tifoide sau a dizenteriei – tribul aştepta răbdător întoarcerea sa sub forma Celui Reîncarnat. În 1892, cel care avea să fie unul dintre cei mai marcanți Frați Albi Mai Mici sosea printre cei din tribul Karen.

Se născuse în Anglia, într-o familie obişnuită şi îl chema Edgar Seraphineas Andrews, acest al doilea prenume ciudat fiind preferința mamei lui care a crezut că a trecut pe lumea cealaltă în timpul naşterii lui, dar a fost în mod miraculos adusă pe lumea aceasta de către un înger cu aripi mari care i-ar fi protejat gâtul de coasa nemiloasă a Morții. Adică de un serafim. Restul numelui venea de la tatăl lui, Edgar Phineas Andrews. Nu erau o familie aristocrată, dar erau bogați. În trecut, Andrews tatăl se făcuse cunoscut prin farmecul, talentul său incredibil de vorbitor şi generozitatea sa. Ajutat de soția sa, Matilda, obişnuia să invite batalioane de musafiri care să-i țină companie săptămâni întregi, timp în care aveau loc petreceri spumoase la care musafirii trebuiau să se îmbrace în costumele localnicilor coloniei pe care o aleseseră ca temă pentru petrecerea din seara respectivă. Peste ani însă, odată cu suma din cont a scăzut şi farmecul său. După ce s-a lăsat păcălit să bage bani într-o speculație, situația sa financiară a cunoscut o răsturnare fără întoarcere. Gata cu balurile mascate care răsunau de râsete, de fapt, gata cu râsetele pentru că nu le mai rămăsese niciun servitor care să pregătească, să întrețină şi să strângă după baluri. Nu tu un servitor sau măcar un valet, bucătar sau fată la bucătărie, grădinar sau băiat la grajduri. Matilda Andrews a căzut într-o stare de perpetuă apatie şi s-a închis în apartamentul ei, unde stătea de vorbă cu soțiile demnitarilor din oglindă. Tânărul Seraphineas a devenit retras, citind cărți peste cărți, în special cărți de magie, care i se părea cea mai înaltă artă a extorcării de bani de la oamenii bogați şi proşti. Multe dintre numerele de iluzionism le-a încercat chiar pe tatăl său, un subiect foarte binevoitor, după cum se dovedise deja cu vârf şi îndesat.

În 1882, Phineas Andrews a fost invitat la Rangoon de un vechi şi bun prieten, unul dintre căpitanii Raj-ului, care-l poftise să fie martor la curajul soldaților care o serveau pe Maiestatea Sa în jungla sălbatică birmaneză. Phineas s-a îndrăgostit la prima vedere de Birmania, cu verandele ei şi zilele petrecute lenevind, palanchinele şi respectul față de britanici. În Birmania, începuse o mică afacere de export de evantaie din pene, pene smulse de la minunatele şi variatele feluri de păsări care trăiau pe acel tărâm tropical. În scurt timp, afacerea lui includea şi alte obiecte de lux exotice:

taburete din picioare de elefant, veioze din maimuțe împăiate, covoare din blană de tigru şi tobe din două cranii umane care produceau un sunet nemaiauzit. Multe articole rămâneau nevândute, dar marja de profit era suficient de mare ca Phineas să devină din nou un om bogat. În acea comunitate restrânsă, familia Andrews ajunsese repede să aibă standardul unei familii de înalți funcționari. Avea douăzeci de servitori, ar fi putut avea şi o sută dacă doreau, şi trăiau într-o casă cu atâtea camere şi grădini că cele mai multe dintre ele nu aveau nicio destinație precisă.

Phineas nu era un om rău, ci doar împrăştiat şi ineficient. Dar cel mai mic dintre cei trei fii ai lui era „tovarăş cu dracul", după cum urmau să-l descrie unii dintre cei pe care i-a tras pe sfoară. Tot farmecul pe care tatăl lui îl folosise ca să-şi întrețină oaspeții, Seraphineas îl folosea fără să ezite pentru a obține câştiguri necuvenite. Dacă tatăl îşi putea convinge invitații mascați că este şeicul Arabiei, fiul putea convinge un trib de mii de oameni că el era Regele Atotputernic al Naților.

După ce-şi petrecuse o perioadă bună din copilărie în Birmania, Seraphineas Andrews devenise foarte priceput la dezmăț în ambele culturi. Învățase să se culce cu femeile uşoare şi să le seducă pe cele care se lăsau greu, să fumeze opiu şi să bea absint. În Mandalay deprinsese trucuri privindu-i pe iluzioniştii de toate națiile şi soiurile, iar în scurt timp ajunsese să-i înşele şi pe cei mai pricepuți jucători de jocuri de noroc. Ştia să se folosească şi de o miime de secundă între două mişcări, dar mai ales era conştient de puterea diversiunii psihologice şi a paravanului de cuvinte. Ceea ce tatăl lui pierduse în urma unei speculații, el putea recupera cu vârf şi îndesat prin manipulare. Stocul de oameni creduli din lume era nelimitat, spre satisfacția lui.

Seraphineas Andrews se deprinsese să vadă repede ce fel de credințe religioase, mistice sau superstiții aveau oamenii. Iluziile lor, descoperise el, puteau foarte bine servi drept accesorii pentru propriile acte de iluzionism. Putea lovi cu pumnul în Biblie rugându-l pe Dumnezeu să facă să-i apară în mâna victimei cartea care trebuie. Putea face să dispară ceasuri din buzunarele oamenilor, iar apoi să reapară în palma lui Buddha. Cu cât oamenii credeau mai mult, cu atât îi păcălea mai uşor.

Într-o zi, îşi făcea spectacolul obişnuit, cu un pachet de cărţi într-o mână şi Biblia în cealaltă. A pus Biblia pe masă, a deschis la Psalmi, iar în timp ce amesteca pachetul de cărţi şi îl invoca pe Dumnezeu să se facă simţit de către necredincioşi, a expirat mai profund ca de obicei făcând câteva pagini din Biblie să se întoarcă singure. Nu avusese intenţia să facă asta, dar pe loc vreo duzină de proaspăt credincioşi au simţit mâna Domnului apucându-i de gât.

Din acel moment, Seraphineas Andrews a început să exerseze şi să perfecţioneze un truc numit de el „suflarea Domnului". La început putea să întoarcă doar o pagină subţire de Biblie, de la o distanţă de jumătate de metru. Mări apoi distanţa la un metru şi învăţă să dea afară aerul prin colţurile gurii fără să se vadă că îşi umflă obrajii şi-şi mişcă buzele. În timp, ajunsese să poată face conversaţie şi în acelaşi timp, printre cuvinte, să sufle de la o distanţă de doi metri, întorcând paginile de la Vechiul la Noul Testament.

Descoperise că a schimba credinţele unei persoane era o plăcere imensă, mult mai mare decât satisfacţia de a uimi pe cineva pe moment cu nişte simple trucuri. O vreme, reuşise chiar să convingă un număr de domnişoare că Dumnezeu le poruncise să îi ofere lui favoruri sexuale, fără să se teamă, căci o făceau pentru Dumnezeu care, după cum urmau să vadă, avea să le redea puritatea imediat după ce ele se ofereau lui. Trecuse apoi la văduve neconsolate pe care le storcea de economiile din cont contra unei întâlniri cu soţii morţi. Soţii le transmiteau urări şi-şi luau rămas-bun prin intermediul paginilor zburătoare. Mai târziu se înconjurase de tineri care-i îndeplineau ordinele, de la jefuit bănci la înjunghierea mortală a unui bărbat care-l ameninţase că-l va demasca drept impostor. Când prietenii bărbatului mort au început să facă investigaţii, degetul acuzator al sorţii a arătat către Seraphineas Andrews determinându-l să fugă în jungla birmaneză.

Seraphineas Andrews ştia de mitul Fratelui Alb Mai Mic. Ce noroc pe capul lui că era alb. Într-o zi de târg, Andrews şi-a improvizat o biserică ad hoc. Pe o masă pliantă, de-o parte a pus un teanc mic de douăsprezece cărţi, iar de cealaltă parte, o Biblie deschisă.

— În satele voastre, intonă el, aveţi mulţi Naţi care vă fac

necazuri şi greutăți.

Desfăcu cărțile în evantai lovind teancul uşor cu degetul o singură dată.

— Eu am reuşit să-i închid în aceste cărți.

Mulțimea se uită la fețe: regele de pică, dama de pică, valetul de pică…

În acel moment el îi invocă pe Tatăl din ceruri şi pe Domnul Iisus cerându-le să-l recunoască drept Fratele Alb Mai Mic care a venit să le salveze sufletele de diavol.

— Dă-mi un semn că eu sunt cel ales să conduc Armata Domnului.

Se uită spre cer. Paginile foşniră, se ridicară pentru o clipă şi apoi se întoarseră una câte una.

Seraphineas Andrews mai avea un semn pe care-l folosea frecvent. Alegea din mulțime un bărbat care i se părea mai plin de el şi-l punea să aleagă o carte dintr-un pachet întreg de cincizeci şi două, carte care era mereu regele de treflă, una dintre cărțile colorate care reprezentau Națiuni. Apoi îi cerea să mai aleagă o carte care era întotdeauna doiul de caro. În continuare, îi spunea să ascundă acea carte, la spate, în turban, în pantof, unde voia el. Seraphineas strecura doiul de caro între cărți şi amesteca, bătea cu degetul pe cartea de deasupra şi-i spunea respectivului s-o întoarcă. Fără greş, cartea Natului pe care bărbatul o ascunsese era cea întoarsă, iar cea pe care o scotea din ascunzătoare era doiul de caro. Seraphineas Andrews întreba atunci mulțimea:

— Acum mă credeți că sunt Regele Națiilor, conducătorul tuturor Națiilor?

Iar paginile Bibliei începeau să zboare invocând răspunsul.

Regele Națiilor îşi adună curând o turmă din ce în ce mai mare de adepți. Cei care-l urmau erau numiți Armata Domnului, o anumită aripă a tribului Karen care erau copiii lui iubiți, dar şi soldații săi în bătălie. Învățăturile lui erau o combinație perfect dozată de elemente care aveau darul de a ține sub control un popor oprimat: teama de uitare, legi stricte de supunere, pedepse aspre pentru cei care se îndoiesc, ritualuri care implicau festinuri, producerea de miracole şi promisiunea nemuririi în „împărăția câmpurilor de orez veşnic înverzite”. În câțiva ani, turma lui Seraphineas Andrews crescu la câteva mii, numărul adepților îngroşându-se considerabil

datorită numeroşilor „copii ai Regelui Naţilor”, o sută şi ceva, toţi concepuţi de Seraphineas Andrews cu cele douăsprezece soţii veşnic virgine ale sale.

Dacă se poate spune ceva bun despre Seraphineas Andrews este că a construit şcoli şi spitale. Le-a permis fiicelor lui şi apoi tuturor fetelor să meargă la şcoală ca să înveţe să scrie şi să citească şi să socotească. Educaţia primită era un talmeş-balmeş, o încrucişare între engleză şi birmaneză, dar nu putem cârti împotriva avantajelor de a fi o persoană educată, fie şi într-o limbă stricată.

Există însă un mister niciodată elucidat pe de-a întregul legat de Seraphineas. E vorba de o carte, scrisă inteligent, pe un ton acid, care a fost publicată în Statele Unite, sub semnătura lui S. W. Erdnase şi intitulată *Artificii, stratageme şi subterfugii la masa de joc* – operă a unei minţi cultivate, în mod evident. Nimeni nu a aflat niciodată identitatea lui S. W. Erdnase. Cu toate acestea, au existat voci care au subliniat faptul că „S. W. Erdnase” este o anagramă a lui „E. S. Andrews”.

Prin înşelătorie sau prin vânzarea drepturilor de autor, Seraphineas avea destui bani să cumpere produse din America, iar un prieten i le trimitea în Birmania. În fiecare an soseau lăzi cu manuale, table de scris şi medicamente, precum şi provizii cu mâncărurile preferate. Mai erau şi rochii albe cu tivurile croşetate pentru miresele lui virgine şi haine de ultima modă pentru el, toate într-o nuanţă crem ivorie: cămăşi lucrate după moda franţuzească, sacouri şi redingote, cravate şi o pălărie Panama. Cizmele din piele de ied erau mereu negre, lăcuite. Bastonul era din abanos şi aur, cu mânerul încrustat în fildeş.

Într-o zi, pe când era la picnic cu câteva dintre soţiile şi fiii săi favoriţi, plecase în pădure şi nu se mai întorsese să-şi termine mâncarea. La început, nimeni nu se îngrijorase. Regele Naţilor avea darul invizibilităţii. Se făcuse nevăzut de multe ori când veniseră soldaţii Raj-ului britanic să-l aresteze pentru escrocherie şi crimă. Le transmisese şi unora dintre copiii lui acest dar. Dar de data aceasta, au trecut prea multe ore, care s-au transformat în zile, apoi în săptămâni şi luni. Nu s-a găsit nicio urmă din el, nici măcar o bucată de haină, pantof, os sau dinte. Odată cu el dispăruseră şi Marile Scrieri. Peste ani, când

miturile au căpătat noi sensuri, mai mulți adepți ai săi au pretins că-l văzuseră zburând cu păsări-îngeri albe către Tărâmul de dincolo de ultima vale, către Regatul Morții, unde avea să-l înfrângă pe conducătorul acestuia. Dar urma să se întoarcă, spuneau cei credincioşi, n-aveți teamă, pentru că aşa era scris în cartea Marilor Scrieri. Iar când se va fi întors, îl vor recunoaşte după cele Trei Semne Sfinte, oricare ar fi fost acelea.

Deşi mulți misionari trecuseră pe la ei de-atunci, influența lui Seraphineas Andrews fusese cea mai puternică asupra acestei aripi a tribului Karen. Adepții lui au fost în continuare cunoscuți drept „Armata Domnului", dar descendenții lui direcți erau puțini pentru că majoritatea fuseseră uciși în timpul răscoalelor. Gemenii cu părul roşcovan erau doi dintre aceştia, urmaşi ai Regelui Națiilor şi a „concubinei celei mai iubite dintre toate". Aceasta era mult deasupra „concubinei celei mai iubite" ca rang şi ceva mai jos decât „soția cea mai iubită dintre toate". Sau cel puțin aşa susținea bunica gemenilor, care nu era din partea tatălui şi deci nu avea origini divine. Dar ea fusese cea care îi pusese băiatului numele de Loot, iar fetei Bootie, cuvinte englezeşti care însemnau „lucruri de mare valoare capturate în război"{35}. Ea fusese cea care avusese grijă de cei doi şi nu-i lăsase să devină pradă de război, declara ea acum întregului trib şi Fratelui Alb Mai Mic.

— Toată lumea şi-a dat seama că Loot şi Bootie se trag din zei, povestea bunica. Au fost trei semne…

Primul a fost faptul că au supraviețuit amândoi acestei naşteri duble în nişte vremuri de mare restrişte – vremuri ale foametei, fără îndoială. Dar în momentul în care cei doi au venit pe lume, o pasăre mare şi grasă a căzut din cer – beată moartă pentru că mâncase fructe fermentate – şi aterizase în cap, cu picioarele în sus drept în focul pentru gătit. Nu a trebuit decât s-o scoatem, să o curățăm de cenuşă şi s-o punem în oală.

Lipsa lacrimilor, acesta a fost al doilea semn. Gemenii nu au plâns niciodată. De ce se presupune că o divinitate nu plânge, habar n-am. Dar nu o făcuseră niciodată. Nici când erau bebeluşi. Nici când le era foame. Nici când au căzut şi şi-au rupt nasul sau vreun deget de la picior. Nici când tatăl şi mama lor au murit. La oricine altcineva acesta ar trece drept

un comportament foarte ciudat, dar nu şi atunci când eşti o divinitate.

Dar cea mai importantă dovadă dintre toate a venit în ziua în care soldaţii ne-au împins în râu. S-a petrecut acum trei ani, în vremea când încă locuiam în capătul sudic al statului Karen, la sud de locul în care suntem acum, înainte de a ne întoarce în casa Fratelui Alb Mai Mic. Pe atunci, locuiam la şes. Acolo se construia conducta mare de petrol spre Thailanda şi multe sate au fost arse pentru a face loc. Soţul meu era căpetenie şi le-a spus oamenilor că soldaţii SLORC nu numai că le vor arde casele, dar îi vor obliga să lucreze la conductă. Ştiam ce se întâmpla cu oamenii care făceau asta. Mureau de foame. Erau bătuţi. Se îmbolnăveau şi mureau. Aşa că am făcut un plan. Nu ne vom lăsa duşi, acesta era planul. Urma să ne luăm cele mai valoroase lucruri şi să le ducem sus în munţi, în inima junglei – ustensilele de gătit şi pe cele de lucrat pământul. Urma să lăsăm doar nişte vechituri în urmă ca să-i păcălim să creadă că ne vom întoarce.

Noi, agricultori de la şes, ne-am dus în junglă să trăim ca triburile de munte. Ne-am aşezat lângă un râu mare şi am învăţat să înotăm în apele lui lente şi verzi. Ne îmbăiam în el în fiecare zi şi nu era niciodată adânc. Mai făcuserăm un plan. Dacă veneau soldaţii, urma să ne aruncăm în râu ca să scăpăm. Dar în ziua în care au venit soldaţii, râul curgea ca un demon sălbatic. Era anotimpul musonului. Totuşi, când soldaţii ne-au fugărit, noi am fugit spre râu. Eu i-am luat pe Loot şi Bootie, iar râul ne-a luat pe toţi trei şi nu mai aveam timp să mă gândesc ce era la fund sau ce era la suprafaţă, era doar râul care ne ducea rostogolindu-ne.

Unii dintre săteni se zbăteau, alţii călcau apa, iar eu mă ţineam de marginea unei scânduri de bambus pe care stăteau Loot şi Bootie. Cum am găsit scândura, nu m-am întrebat atunci, nu m-am întrebat niciodată până acum, iar acum vă spun că Domnul Atotputernic le-a trimis-o lui Loot şi Bootie, din moment ce n-avea niciun motiv să mi-o trimită mie.

Aşadar, pe această scândură pluteau Loot şi Bootie, iar eu doar mă ţineam de o margine îngustă, cu vârful degetelor, atentă să nu-i răstorn. Şi-atunci am văzut întregul sat purtat în jos de râu ca un întreg şi am avut o viziune – sau poate era o amintire – toată lumea era la treierat în prima zi de seceriş,

lucru care nu se petrecuse cu foarte mult timp în urmă şi urma să se întâmple din nou curând. Şi în acel lan treieram înaintând printre valuri de spice coapte. Înaintam ca un întreg, pentru că eram una cu lanul, eram una cu spicele, aşa-mi amintesc eu. Şi iată-ne din nou – întregul sat, căpetenia noastră, familia mea şi feţele îmbătrânite şi dragi ale fetelor cu care bătusem orezul de pe vremea când purtam primele noastre sarafane. Acum băteau apa albă încercând să-şi ţină capul la suprafaţă.

Fetele îmbătrânite şi cu mine îi vedeam pe soldaţii în uniforme verzi alergând de-a lungul malurilor râului. O, ce furioşi erau că fugiserăm. Săriserăm în râu şi le stricaserăm toată distracţia. Acum erau obligaţi s-o lase pe altă dată. Tare am mai râs pe seama asta şi eu şi fetele îmbătrânite. Toate aveau ochii încreţiţi de zâmbete, iar fiecare faţă îmbătrânită era acoperită de un văl lucitor de apă, care îi curgea din creştetul capului acoperindu-i ochii şi apoi adunându-se în gura deschisă primind fericită ofranda de apă. Cu aceste văluri pe faţă, bătrânele mele surori aveau din nou chipuri tinere ca atunci când ne-am îmbrăcat prima dată cu şalurile cântătoare. Fusese la înmormântarea unui bătrân al tribului. Foarte, foarte bătrân. Ne-am rotit în jurul trupului prefăcându-ne că-l jelim şi scuturând franjurii şalurilor ca să zornăim din clopoţei. Iar băieţii s-au rotit şi ei în sens invers ca să ne surprindă zâmbetele şi să le numere. Ce fericiţi eram că bătrânul avusese în sfârşit bunul-simţ de a muri.

Şi-ntr-o clipită, toţi anii aceia au trecut plutind pe lângă mine, şi m-am pomenit din nou în apa sălbatică, având peste cincizeci de ani, vârsta bătrânului mort pe care mi-l amintisem. Iar băieţii alergau acum pe maluri în uniformele lor verzi şi urâte. I-am văzut îndreptându-şi ţevile puştilor spre noi. De ce făceau asta? Şi fiecare puşcă a strănutat scurt, aşa, sus şi jos, sus şi jos, dar fără niciun zgomot. Niciun pârâit, niciun şuierat, doar un văl de apă înroşindu-se, şi apoi încă unul, şi eu mirându-mă. De ce nu era zgomot? Niciun pac-pac. Surorile mele tremurau încercând să-şi păstreze sufletele în trupuri, iar eu încercam să mă prind de ele ca să mă ţin la suprafaţă, dar apoi, cu un oftat adânc, n-au mai mişcat, pur şi simplu.

Când mi-am revenit, am văzut că gemenii şi pluta

dispăruseră. Mi-am dat la o parte bietele surori bătrâne să văd dacă Loot şi Bootie nu erau dedesubt. Soldaţii încă ne ţinteau cu puştile. În jurul meu, sătenii băteau apa, dar nu mai încercau să fugă. Se grăbeau spre ţărm. Poate soţul meu le spusese aşa. Toată lumea ascultă de căpetenie şi nu pune vorbele sale la îndoială. Poate le-a spus: o să lucrăm la conductă şi o să facem alt plan mai târziu. Orice le-ar fi spus, îi vedeam căţărându-se pe maluri. Toţi rămânând împreună pentru că aşa suntem noi. Şi eu aş fi făcut la fel, dar trebuia întâi să-i găsesc pe Loot şi pe Bootie. Domnul Atotputernic îmi spusese că trebuia să fac asta.

Aşa că am rămas în apă cum îmi ceruse Domnul Atotputernic, împotriva voinţei mele. Numai un soldat şi-a îndreptat gura puştii spre mine, dar era foarte tânăr, iar în loc să strănute scurt, puşca lui a scos un bubuit aşa că nu a putut să tragă decât în sus. Stuful de pe case ardea, şoproanele cu orez, la fel, fum negru peste tot. Mi-am văzut familia şi pe ceilalţi săteni târându-se în genunchi şi în mâini spre soldaţi. Soţul meu, fiica mea, soţul ei, cealaltă fiică a mea, cei patru fii ai surorii mele care bătea orezul, soţul ei care se tot uita înapoi după ea. I-am văzut pe unii dintre ei căzând în faţă. Am crezut că au fost loviţi. Unul câte unul, au căzut. Unul câte unul, eu am strigat „vai!”. Unul câte unul, îi părăseam. Şi chiar dacă aş fi încercat să înot înapoi, curentul era prea puternic şi mă purta ca pe o barcă goală.

Voiam să mă las să cad la fundul râului. Dar atunci i-am auzit pe ei, pe Loot şi pe Bootie. Râdeau precum clopoţeii agăţaţi de un şal cântător. Erau încă pe pluta luată de un vârtej. După ce am ajuns la ei şi i-am căutat de două ori de găuri, am plâns şi am plâns pentru că eram tare fericită, iar apoi am plâns şi am plâns pentru că eram tare tristă.

În acea zi am văzut că Loot şi Bootie aveau puterea de a rezista la gloanţe şi de a se face invizibili. De aceea nu-i văzuseră soldaţii. De aceea erau încă acolo. Sunt divinităţi, urmaşi ai Fratelui Alb Mai Mic care şi el ştia să dispară. Sigur, Loot şi Bootie sunt încă mici şi destul de obraznici şi dispar exact atunci când nu vreau eu. Dar acum că Fratele Alb Mai Mic a venit, îi poate învăţa să dispară cum se cuvine. Era timpul să înveţe şi ei asta.

Şi eu de ce sunt încă aici? Nu am puteri divine. Nici vorbă.

Cred că Domnul Atotputernic m-a ținut ca să pot avea grijă de Loot şi Bootie şi asta şi fac, nu-i pierd niciodată din ochi.

Domnul m-a mai ținut şi ca să spun această poveste. Dacă nu eu, atunci cine? Şi atunci cine ar mai afla? Am trecut de vârsta la care cei mai mulți se prăpădesc, deci şi asta e o dovadă a dorinței lui Dumnezeu. Mi-a spus să depun mărturie despre ce am văzut, numai lucrurile importante, nu despre fetele îmbătrânite şi cât de frumoase erau. Dar şi asta îmi amintesc, asta şi lipsa zgomotului. De ce nu era zgomot?

Partea importantă pe care trebuie s-o povestesc este tot ce eu nu am văzut, ce s-a întâmplat după ce m-a luat apa. Acum ştiu asta: pe unii i-au împuşcat cum au ajuns pe mal. Iar celorlalți le-au legat mâinile la spate, le-au turnat boia iute în ochi, le-au pus pungi de plastic pe cap şi i-au lăsat în soare. Pe mulți i-au bătut cu puştile şi cu uneltele noastre de treierat. Către ceilalți, care plângeau, au strigat, Unde sunt puştile?, Cine e şeful armatei Karen? L-au luat pe un bărbat şi i-au tăiat ambele mâini şi toate degetele de la picioare. Pe prunci i-au ținut cu capul în jos ca să-i facă pe tați să vorbească. Dar nu le-am arătat puştile. Nimeni nu a făcut-o. Cum am fi putut? Nu aveam nicio puşcă. Aşa că un soldat i-a arătat unui bărbat puşca şi apoi l-a împuşcat. I-au împuşcat pe toți bărbații încă în viață. Nu pot să vă spun ce au făcut cu pruncii. Acele cuvinte nu vor să iasă din gura mea. Cât despre femei şi fete, chiar şi pe cele care aveau doar nouă-zece ani, soldații le-au ținut cu ei două zile. Le-au violat, chiar şi pe bătrâne, nu conta dacă erau tinere sau bătrâne, şase bărbați pe o singură fată, toată noaptea, toată ziua. Țipetele nu au încetat o clipă în cele două zile. Soldații le spuneau că sunt scroafe, le înjunghiau ca pe scroafe, le spuneau că țipau şi sângerau ca nişte scroafe. Celor care au încercat să se împotrivească, le-au tăiat sânii. Câteva au murit din cauza sângerării. Cât despre cele care au trăit, când nu au mai avut nevoie de ele, soldații le-au împuşcat. Pe toate mai puțin una. S-a rugat şi s-a rugat să nu moară chiar şi când soldații o foloseau. Iar Domnul Atotputernic i-a răspuns la rugăciuni. În timp ce soldații o foloseau, a leşinat, iar ei au aruncat-o într-un colț. Când şi-a venit în simțiri, a văzut că erau ocupați cu o altă fată, aşa că s-a târât spre junglă. Peste multe zile, a dat de un sat şi le-a povestit ce se întâmplase. Când a terminat, a luat-o de la

capăt. Nu se putea opri din vorbit. Nu se putea opri din plâns şi tremurat. Lacrimile îi curgeau încontinuu ca din norii musonului până când i s-a scurs toată apa din corp şi a murit.

Eu nu am fost acolo să văd, dar trebuie să povestesc toate acestea. Şi dacă nu am timp să spun tot, atunci lucrul important este că noi trei suntem în viaţă, Loot şi Bootie şi cu mine, pe când o sută cinci oameni din satul meu au murit. Acesta e singurul motiv pentru care Dumnezeu nu m-a lăsat să rămân cu ei, ca să fiu azi aici, să putem să scriem totul, acum că Fratele Alb Mai Mic a adus înapoi Marile Scrieri.

Imediat ce bunica lor a terminat de povestit, Loot, băiatul, a început o incantaţie în limba lui:

— Doamne Atotputernic şi Frate Mai Mare Iisus, izbăveşte-ne azi de cel rău. Trimisu-ne-ai pe mesagerul Tău, Fratele Alb Mai Mic, Regele Naţilor. Ne trimiţi un luptător pentru izbândă. Ne trimiţi armata Ta, femei şi bărbaţi puternici! Numără-i! Ne trimiţi hrană, cea mai bună hrană pentru a ne întări trupurile, hrană ca să-i putem înfrunta pe duşmanii Tăi şi să luptăm cu trupuri care nu pot fi străpunse de gloanţe sau cuţite sau săgeţi. Fă-ne invizibili. Adu-ne izbânda împotriva armatei SLORC. Ne rugăm şi pentru Naţi, ţine-i liniştiţi, Doamne. Ne rugăm pentru fraţii şi surorile noastre care au avut o moarte verde după ce au fost botezaţi în apa râului. Căci a Ta este împărăţia şi puterea…

În urechile prietenilor mei toate acestea sunau ca un fel de muzică rap.

Bootie luă şi ea cuvântul, iar rugăciunea ei era într-un fel de engleză liturgică:

— Tatăl din Cer, Dumnezeu Mare şi Don-Isus, rugăm la Regele Tău al Naţi salveze pe noi de moaltea lea. Să nu murim în floarea fârstei ca tata şi mama înaintea noastră, ca fraţi şi sore, mătuşi şi unchi, veri şi plieteni. Apără să nu cădem în mâna la duşmani şi Naţi noi care aduc moaltea lea. Când plieteni şi duşmani morţi, ţine-i în molmânt. Apără-ne.

Cei doi copii închiseră ochii şi părură a se lăsa furaţi de somn, aşa, în picioare.

— Ce dracu' a fost asta? îi şopti Dwight lui Roxanne. Parcă au vorbit în engleză. Ai înţeles ceva?

Roxanne scutură din cap şi adăugă:

— Nimic în afară de „Dumnezeu Mare" şi „Dionysos".

În continuare, cei din Locul Fără Nume şi-au trecut de la unul la altul o tavă de lemn cu seminţe, întâi gemenii, apoi ceilalţi, şi fiecare a luat câte o sămânţă pe care au mâncat-o ca pe o cuminecătură. Politicoşi, prietenii mei s-au împărtăşit şi ei.

La sfârşitul ritualului, bunica gemenilor s-a apropiat de Rupert cu o tunică lungă, ca un sac, dintr-o ţesătură de culoare albastru regal, ţesută cu un model în zigzag. I-a făcut o plecăciune şi a mormăit în limba Karen să accepte acest dar modest care simbolizează devotamentul lor pentru că s-a întors. Fetele din apropiere s-au pus pe chicotit cu mâinile la gură.

— Ia tu, îi spuse ea lui Rupert.

Rupert îi arătă mâinile goale şi ridică din umeri.

— Nu am bani, spuse el.

Nu avea niciun gând să se târguiască pentru o rochie. Când bunica insistă din nou să primească darul, el îşi întoarse buzunarele goale pe dos.

— Vezi? N-am niciun ban. Jur.

Avea doar pachetul de cărţi pe care-l primise în avionul spre China. Îi arătă ca să se vadă că nu avea nimic de valoare la el.

Dintr-odată, toţi cei aflaţi în faţa lui s-au aruncat la pământ şi au rămas aşa, prosternaţi.

— Dumnezeule, îi spuse Moff fiului său. Te imploră. E un cadou de Crăciun. Fii politicos şi acceptă-l.

— Acceptă-l *tu*! spuse Rupert.

Exact când Moff întindea mâna să ia tunica, Bootie strigă:

— Nu, nu, el ia.

Se apropie de Rupert. Moff îi şopti printre dinţi lui Rupert să ia nenorocita aia de rochie şi să termine cu tot bâlciul. Imediat după ce Rupert o luă, oamenii se ridicară în picioare, iar gemenii se apropiară precauţi de el.

Loot îl bătu pe mâna în care ţinea cărţile şi mimă un evantai din cărţi.

Rupert zâmbi larg.

— Mamă, toţi birmanezii se dau în vânt după trucuri cu cărţi.

Amestecă cu vădită plăcere cărţile, lăsându-le să cadă dintr-o mână într-alta, fără să le aranjeze. Îi oferi teancul lui Loot.

— OK, alege o carte, orice carte.

Moment în care cele două divinități căzură în extaz la auzul începutului ritualului, exact aceleaşi cuvinte care fuseseră pronunțate cu o sută de ani înainte de părintele lor fondator, maestru în escrocherii, Seraphineas Andrews. O secundă mai târziu, gemenii scoaseră un țipăt de bucurie la vederea semnului, regele de treflă, cel care-i va răzbuna.

Alți trei copii se aliniară aproape de centrul taberei şi începură să cânte a cappella. Melodia semăna foarte tare cu un imn bisericesc, dar mult mai trist, se gândi Vera, şi avea acea intonație asiatică, ca şi cum armonicele 3 s-ar fi transformat în armonice 5. Şi ea, şi ceilalți americani au ascultat tăcuți, apreciind acest spectacol autentic. La al doilea refren, li s-au alăturat doi bărbați, unul bătând la o tobă din bronz decorată cu broscuțe în miniatură, iar celălalt suflând într-un corn de bivol. Prietenii mei îi făcură semn lui Pată Neagră că le place foarte tare.

— Mai spune-mi o dată din ce trib faceți parte, îl rugă Bennie. Vreau să le spun prietenilor mei americani că v-am cunoscut.

Pată Neagră răspunse în engleza lui cu accent:

— Suntem etnie Karen, dar ne mai numim şi Armata Domnului.

— Scuze, ce-ai zis la sfârşit?

Bennie se apropie de el ca să audă mai bine.

— Armata Domnului, repetă Pată Neagră.

— Ce-a zis? întrebă Vera.

Bennie ridică din umeri.

— Ceva de genul Armaladon.

— Chiar există un subtrib care începe cu „a”, spuse Heidi. Bibi îl pomenea în notițele care sunt la hotel. Probabil ei sunt, tribul Armaladon.

Wendy adăugă:

— Îți dai seama că sunt un trib după culorile roşu şi negru pe care le poartă bătrânii – şi chestiile înfăşurate în jurul capului, turbanele din material flauşat. Ăsta e un semn clar.

Se făcuse deja ora trei, remarcară prietenii mei. Dwight înjură:

— Naiba să te ia, Walter, oriunde ai fi, noi coborâm şi sper să ai o explicație foarte bună pentru faptul că n-ai fost aici.

Pată Neagră le auzi planurile de a pleca şi se întoarse către

Vaselină şi Limbă. Trebuiau să-i reamintească repede Celui Reîncarnat cine este. Cei trei se îndreptară spre căsuțele de la marginea luminişului să-i cheme afară pe cei dinăuntru.

Roxanne îşi scosese camera şi acum le dădea instrucțiuni celor din grup cum să se mişte ca să poată filma gemenii, căsuțele şi smochinii strangulatori, precum şi pe cei câțiva membri îmbrăcați mai colorat ai tribului „Armaladon". În timp ce încerca să redea o vedere panoramică a întregii tabere, se opri brusc. Ce naiba era *aia*? Un animal jupuit? Apropie imaginea. Era ciotul unui picior! Iar fața posesorului ciotului era încă şi mai desfigurată. Prietenii mei se întoarseră să vadă şi ei şi rămaseră muți de uimire. Ce Dumnezeu li se întâmplase acestor oameni? Doi bărbați, două femei şi o fetiță drăguță având nu mai mult de zece ani. Fiecăruia îi lipsea un picior, o mână, partea de jos a piciorului, fiecare membru mutilat terminându-se cu o masă roşie de carne moartă. De ce erau mutilați în felul acela? Avuseseră un accident?

Roxanne se întoarse cu fața la Pată Neagră.

— Ce li s-a întâmplat? spuse ea încet şi fixă camera pe el.

— Trei din ei lucrat demult pentru SLORC, spuse Pată Neagră, căutat mine. Ei mergeau în fața soldați, dreapta, stânga. Când mina exploda, nu mai era pericol şi soldații foarte bucuroşi. Drumul era bun pentru mers.

Îi aruncă o privire lui Rupert. Rupert era şocat.

— Treaba lor era să calce pe mine?

— Cei din trib Karen nu altă alegere.

Pată Neagră arătă spre cei răniți.

— Bărbatul ăla şi noroc şi ghinion. El trăieşte acum, dar soție, soră, frate, morți. Soldații împuşcat în cap şi corp. Dar el nu murit. Fata, nici ea nu murit.

Roxanne îndreptă camera spre nefericitul bărbat. Într-o parte a feței avea o adâncitură întunecată de mărimea unei monede, iar umerii îi erau brăzdați de cicatrice mari, palide. Unul dintre brațele fetiței era îndoit într-un unghi nefiresc, iar pe umăr avea o excrescență de țesut cicatrizat care semăna cu o tumoare roşie. În ciuda faptului că erau mutilați, toți cei cinci zâmbeau şi făceau cu mâna camerei de filmat.

— *Da blu, da blu,* intonau ei.

Roxanne plângea deja înainte de a opri camera. Câțiva din grup, la fel, iar Pată Neagră se simți încurajat în speranța că îi

vor întinde o mână de ajutor tribului lui.

Când Pată Neagră nu-i mai putea auzi, Wendy spuse:

— Un prieten mi-a spus că soldații birmanezi fac lucruri de genul ăsta.

Se referea la Gutman.

— Lucrează în cadrul unei organizații pentru drepturile omului, aşa că ştie tot despre atrocitățile astea, lucruri groaznice, groaznice. De aceea spunea că turiştii ar trebui să boicoteze şi să nu vină aici, iar dacă vin, să vină ca martori.

— Mă simt groaznic, spuse Bennie simțindu-se pe loc copleşit de vinovăție.

— Cu toții ne simțim aşa.

Vera îşi puse o mână pe umărul lui Bennie.

— N-am fi oameni altfel.

Marlena murmură:

— Eu v-am spus că n-ar fi trebuit să venim.

— Ei bine, acum suntem aici, replică Dwight zâmbind amar. Aşa că nu prea mai avem ce face, nu-i aşa?

— Dar ar *trebui* să facem ceva, spuse Heidi.

Prietenii mei aprobară toți dând din cap, gândindu-se în tăcere. Ce puteau face? Ce se putea face în fața unei asemenea grozăvii? Simțeau că sentimentul lor de compasiune era absolut inutil.

— E ciudat totuşi că Bibi a inclus vizita asta în itinerar, spuse Wyatt.

Îmi venea să urlu de indignare, noroc cu Vera:

— Bibi nu a inclus-o în itinerarul inițial. Lacul Inle a fost o improvizație ulterioară – vă amintiți? Au existat nişte persoane care au votat pentru a pleca mai devreme din China.

Heidi oftă.

— Ar fi fost bine dacă Bibi ne-ar fi spus mai multe despre guvernul militar de aici, despre părțile rele. Adică, eu ştiam câte ceva, dar am crezut că s-a întâmplat cu mult timp în urmă.

Au continuat să discute încet între ei, gândindu-se cum să rezolve această dilemă morală. Ce bine-ar fi fost să fi ştiut mai mult. Să fi fost preveniți de cineva. Dacă, dacă, dacă. Vedeți voi, credeau că *eu* ar fi trebuit să le pun la dispoziție toate informațiile, argumentele, motivele pentru a vizita sau a nu vizita un loc. Dar cum să fiu eu răspunzătoare pentru dilemele

lor morale? Ei ar fi trebuit să-şi dorească să afle mai multe.

Cu toate acestea, trebuie să recunosc că şi eu am fost şocată să-i văd pe acei locuitori ai Locului Fără Nume. Nu mai văzusem niciodată aşa ceva, în niciuna dintre excursiile pe care le făcusem în Birmania pe vremea când trăiam. Dar când eram în viață, nu căutam tragedii. Căutam chilipiruri, cele mai bune restaurante, pagode care nu sunt invadate de turişti, cele mai frumoase scene de fotografiat.

— Poate că singurul lor mijloc de a face bani este turismul, gândi Heidi cu voce tare.

— E clar că trebuie să le sprijinim economia, spuse Bennie.

Promise să cumpere multe suvenire.

— Am fost ghid în mai multe excursii ecoturistice, spuse Wyatt, în care clienții plăteau foarte mulți bani în plus ca să planteze copaci sau pentru cercetări privind speciile pe cale de dispariție. Poate că şi aici ar merge. Să atragă oamenii ca să-i ajute să-şi construiască mijloacele prin care să se poată întreține singuri.

— Putem să le dăm fiecare bani la plecare, spuse Esme. Şi să le zicem că sunt pentru copii.

Prietenii mei acceptară pe loc ideea ca fiind singurul mod evident de a le oferi un ajutor imediat şi de a-şi rezolva propriile dileme.

— O sută de fiecare? spuse Roxanne. Am destui pentru toată lumea. Mi-i puteți da înapoi mai târziu.

Toată lumea fu de acord. Aceasta era soluția la care recurgeau în multe situații. Şi nu-i critic. Şi eu aş fi făcut probabil la fel. Aş fi dat bani. Ce poate face cineva mai mult de-atât? Roxanne îşi luă camera şi mai filmă o scenă de final, insistând pe cei mutilați, pe copii, pe bătrânele cu fețe zâmbitoare. Wyatt îl luă pe după umeri pe bărbatul fără o bucată de picior. Cei doi îşi zâmbiră larg ca şi cum ar fi fost cei mai buni prieteni.

— Am venit în acest loc frumos, povestea Roxanne, şi am aflat că acolo unde e frumusețe, e şi tragedie. Oamenii de aici au suferit groaznic de pe urma regimului militar… ți se rupe inima…

Povesti apoi de muncă silnică, de mine care explodează, iar la sfârşit, făcu o promisiune că-i vor ajuta.

— Nu le putem oferi doar compasiune sau un ajutor

simbolic. Vrem să-i ajutăm mai mult, într-un mod substanțial care să conteze.

Vorbea, desigur, de contribuțiile generoase pe care urmau să le facă.

Hotărâseră să-i dea banii bunicii gemenilor. Ea părea să fie şefa. Puseră în scenă un mic spectacol pentru a mulțumi tribului pentru ospitalitatea lor. Vorbiră în engleză, rar, făcură plecăciuni pentru a-şi exprima recunoştința, cunoscutul gest cu degetele mari în sus ca să arate că mâncarea fusese delicioasă, arătară de jur-împrejur spre frumusețile acelei aşezări întunecate şi umede. Îşi luară expresii triste exprimând că le părea rău să plece de la nişte oameni aşa de minunați.

În continuare, Roxanne făcu un pas înainte, luă mâinile micuțe, aspre, ca nişte gheare ale bunicii şi-i puse banii în ele. Femeia se uită la teanc, păru şocată şi jignită, îi împinse înapoi în mâinile lui Roxanne şi-şi ridică palmele ca şi cum s-ar fi apărat de un demon. Se aşteptaseră la asta. Marlena îi prevenise deja că la chinezi era obiceiul de a refuza teatral de trei ori şi poate că şi aici aveau acelaşi obicei. După ce îi fură oferiți a patra oară, Pată Neagră îi murmură printre dinți bunicii să ia banii, aceasta se răsti la el spunându-i că banii nu le folosesc la nimic în junglă şi că, în plus, dacă erau prinşi de SLORC cu dolari, nu şi-ar fi putut cumpăra cu ei decât mormântul. Pată Neagră îi spuse să-i ia şi să îi dea lui Vaselină care urma să-i pună mai târziu în rucsacul lui Roxanne când americanii nu erau atenți. Aşa că femeia le zâmbi prietenilor mei, le făcu plecăciuni după plecăciuni, sărută banii şi îi ținu ridicați spre cer ca să-i vadă şi Dumnezeu. Apoi strigă mulțumiri ca şi cum ar fi fost în extaz de recunoştință.

Bucuroşi că făcuseră ce se cuvenea, prietenii mei îşi luară bagajele şi se pregătiră să pornească.

— E timpul să ne întoarcem, îi spuse Moff lui Pată Neagră.

Mai mulți membri ai tribului îi strigară:

— De ce vrea Fratele Alb Mai Mic să ne părăsească?

Pată Neagră le spuse calm să se potolească. Durează până când Cel Reîncarnat recunoaşte cine este, chiar dacă s-au arătat cele trei semne. Şi cu alți oameni sfinți fusese la fel, chiar şi cu Loot şi Bootie. Dar din momentul în care Cel Reîncarnat îşi dă seama cine este, îşi recapătă treptat simțurile şi puterile şi-şi îndeplineşte promisiunea. Îi va face invizibili,

cu trupuri care nu pot fi străpunse de gloanțe. Îşi vor recâştiga pământurile. Vor trăi în pace şi nimeni nu va mai încerca să le facă rău vreodată pentru că, dacă ar face-o, Fratele Alb Mai Mic ar trimite asupra lor toți Nații.

Pată Neagră şi tovarăşii lui se sfătuiră cum să rezolve această ultimă evoluție a situației. Avuseseră noroc şi reuşiseră să-l aducă pe băiat şi pe însoțitorii lui până aici. Poate că acum aveau nevoie de puțin ghinion pentru a-i face să rămână. Nu aveau de ales. Trebuiau să-l țină pe loc pe băiat cât de mult posibil. Luați-vă la revedere de la ei, îi instrui Pată Neagră pe cei din trib, faceți-le cu mâna cum vă fac şi ei.

Prietenii mei plecară cu Pată Neagră, Vaselină, Os-de-peşte şi Limbă în urma lor. Vera vorbi frumos despre trib ştiind că Pată Neagră o auzea şi urma să le repete şi tovarăşilor lui cuvintele de apreciere: Ce oameni de treabă, sinceri şi generoşi. Ceilalți s-au grăbit să adauge: cel mai tare loc în care am fost. Şi smochinii strangulatori – ați mai văzut ceva atât de bizar de frumos? Ce surpriză minunată. Au fost aşa de bucuroşi să ne primească. Şi prânzul a fost neobişnuit, dar atât de gustos. A fost o idee bună să încerce ceva nou. Dar acum nu-şi mai doreau decât un duş fierbinte. Sigur, mai era şi podul ăla şubred de traversat. A doua oară o să fie mai uşor. Trebuie doar să inspiri adânc.

Odată ajunşi la locul unde traversaseră, prietenii mei rămaseră cu gura căscată. Unde era podul? Sigur greşiseră locul. Tocmai se pregăteau să-i ceară îndrumări lui Pată Neagră când Rupert strigă:

— Tată, uite!

Arătă cu degetul spre podul care abia se mai vedea, atârnând de nişte sfori pe partea cealaltă.

Bennie spuse cu respirația tăiată:

— O, Doamne, s-a prăbuşit!

Se grăbi să ajungă la Pată Neagră.

— Podul! spuse el făcând semne disperate. S-a prăbuşit. Cum mai plecăm noi de-aici?

Pată Neagră se uită la podul care atârna. Le strigă camarazilor lui să se prefacă surprinşi. Nu voia ca oaspeții lui să se alarmeze, să creadă că sunt ținuți împotriva voinței lor. Nu voia decât să-i țină la ei, ca oaspeți. Moff îi strigă lui Pată Neagră:

— Cum mai putem pleca de aici? Trebuie să ajungem jos înainte să se lase noaptea.

Arătă spre cerul care se întuneca.

Pată Neagră scutură din cap.

— Nicio altă cale, spuse el.

Dwight interveni:

— Poate prăpastia e mai puțin adâncă mai încolo şi putem coborî şi apoi urca pe partea cealaltă.

Pată Neagră scutură iar din cap.

— O, Doamne, e de rău, gemu Bennie. Chiar e de rău.

Dwight strigă cât îl țineau plămânii:

— La dracu', Walter! De ce nu eşti aici să te ocupi de mizeria asta?

Vera observă că bărbații din trib păreau ruşinați că oaspeții lor erau nefericiți, aşa că încercă să-i calmeze pe cei din grup. Se pricepea să gestioneze crizele.

— Dacă cei din tribul Armaladon nu reuşesc să ne ajute să plecăm, sunt sigură că Walter va trimite ajutoare după ce ajunge aici. Poate că a şi făcut-o deja. A venit şi a văzut că podul s-a prăbuşit şi s-a întors jos. Cel mai bine e să rămânem pe loc.

Se auziră sunete aprobatoare, toată lumea recunoscând că era logic ce spunea, că probabil aşa se şi întâmplase. Ajutoarele erau pe drum, credeau ei. Prin urmare, cu toții, cu excepția lui Dwight, fură de acord să se întoarcă în Locul Fără Nume şi să aştepte acolo să treacă timpul. Când s-au întors în tabără, au fost întâmpinați cu mâinile împreunate ca pentru rugăciune de cei din Armata Domnului. Lăudat fie Dumnezeu Atotputernic. Pată Neagră le spuse să le ofere oaspeților ce aveau mai bun.

Veni şi apusul soarelui, dar Walter refuza în continuare să se arate. Mai trecu o oră, şi încă una. În afara focului de tabără, în jur domnea bezna cea mai adâncă. Oamenii din Locul Fără Nume tăiară bambus şi frunze ascuțite de palmier ca să le împletească scaune onoraților lor oaspeți. Pată Neagră le spusese că străinilor nu le place să stea pe rogojini. Vaselină şi Os-de-peşte aduseră o grămadă de haine şi le puseră pe jos. Arătară spre ele:

— Luați, luați.

— Hei, uite-mi polarul, spuse Rupert şi trase de o bluză

portocalie.

Ceilalți scotociră şi ei în grămadă şi găsiră hainele pe care şi le luaseră cu ei pentru plimbarea matinală, care acum li se părea atât de îndepărtată.

— Crezusem că au rămas în camion, spuse Marlena.

— Le-au adus probabil cei care au cărat toate lucrurile până aici sus, răspunse Vera.

— Slavă Domnului că au făcut-o, spuse Marlena. E mult mai rece aici sus decât în vale.

Îi aruncă lui Esme o geacă violet cu glugă şi îşi puse şi ea una neagră, identică.

— Aş fi vrut să fim într-un hotel cu o baie *adevărată,* spuse Esme.

După-amiază se duseseră cu toții la latrină, amplasată la distanța cuvenită de tabără. Era un paravan împletit din frunze de palmier, înalt de vreun metru şi jumătate, care nu oferea cine ştie ce intimitate, iar în spatele lui un jgheab prin care curgea un firicel de apă flancat de două scânduri lungi pe care cel care folosea latrina se putea sprijini. În loc de hârtie igienică, într-o parte se găseau o găleată cu apă şi un polonic.

Marlena o luă pe Esme pe după umeri. În acest timp, o privea pe o bătrână răscolind jarul într-o vatră de piatră. Ce noapte lungă îi aştepta. Gândul îi zbură la Harry. Ce-o fi făcând? Oare îşi făcea griji pentru ea? Oare se gândea măcar la ea? Îşi imagină din nou chipul lui, nu cu o expresie pofticioasă sau jenată. Îi vedea expresia de pură uimire când se întinsese prima dată lângă el în pat. Mâine, îşi spuse ea, dar fără lumânări şi fără plasă pentru țânțari de data asta.

— Gândeşte-te că eşti în tabără, îşi consolă Marlena fiica. Sau că dormi la o prietenă.

— N-am mai dormit niciodată într-un loc ca ăsta.

Esme o hrănea pe Cuțu cu nişte resturi de pui.

Ceilalți erau bântuiți de acelaşi fel de gânduri. Oare paturile or să fie tari ca piatra? Aveau măcar paturi? Ce fel de oameni erau cei din tribul Armaladon cu adevărat? Moff şi Wyatt îşi povesteau întâmplări din călătoriile din tinerețe, cu rucsacul în spinare: cum i-a prins furtuna într-un cort în care intra apa, cum le-au furat urşii mâncarea, cum s-au rătăcit după ce au fumat iarbă. Moff spuse că probabil îşi vor aminti de această noapte ca fiind una dintre cele mai memorabile din toată

călătoria.

De undeva se auzi un zgomot ciudat. Sirene? Să fie posibil… maşini de poliție care să urce până aici? Într-o parte, prietenii mei zăriră o lumină puternică. Pâlpâia. S-au ridicat apropiindu-se de sursa de lumină misterioasă, iar acolo ce să vadă? Rânduri de oameni care se uitau, Doamne-Dumnezeule, din toate lucrurile pe care le poți găsi într-o junglă, la un televizor! Se uitau la un canal de ştiri unde o femeie comenta un incendiu imens dintr-un club de noapte din China.

— Un televizor! exclamă Wendy. Ce chestie! Şi e un post în engleză.

Ştirile continuară să se deruleze. Prietenii mei erau hipnotizați.

— Global News Network, se auzi vocea groasă a unui bărbat după câteva minute. Unde felul în care comentăm ştirea face ştirea.

Familiarul GNN!

Prietenii mei se apropiară să vadă mai bine. De pe ecran le zâmbeau fețele cunoscute ale prezentatorilor de ştiri. Se liniştiră instantaneu. Erau mai aproape de civilizație decât crezuseră. Chiar atunci însă unul dintre gemeni a îndreptat telecomanda spre televizor, schimbând pe un post unde nişte oameni umblau prin junglă. Mulțimea aclamă şi fluieră.

Apăru o femeie îmbrăcată ca pentru o expediție în savana australiană, în mână cu un microfon pe care-l ținea ca şi cum ar fi transmis din mijlocul unui război de gherilă.

— Oare Bettina va mânca lipitorile? întrebă ea cu un puternic accent australian. Rămâneți cu noi şi aflați în următorul episod din *Supraviețuitorii lui Darwin*!

— Cum naiba de prind postul ăsta aici? întrebă Dwight.

— Iată răspunsul, zise Wyatt şi arătă spre nişte cabluri încâlcite care duceau de la televizor la o baterie de maşină. Se lăsă în genunchi şi pipăi un laț din frânghie care înconjura trunchiul copacului.

— Şi aşa se urcă în copac. Se bagă în lasou şi apoi sar ca broaştele.

— Dar de unde au antena parabolică? întrebă Bennie. Nu cred că au comandat-o şi le-au livrat-o aici în vârf de munte.

Rupert inspectă bateria mai de-aproape.

— Nu a fost cu noi în camion când am urcat?

Două tinere din tribul Karen se grăbiră să-i ofere lui Rupert un scaun din ratan, mai mare decât celelalte. Şi s-ar fi şi aşezat pe el dacă Moff nu i-ar fi aruncat o privire grăitoare s-o lase pe Vera să se aşeze. Curând alte scaune fură scoase pentru oaspeți: butuci şi mai multe taburete joase aşezate aproape de televizor.

— Ne-am întors, strigă femeia de la televizor cu accentul ei australian. *Supraviețuitorii lui Darwin,* numărul unu în această lume a păsărilor kiwi şi a wombaților.

— Numălunu! Numălunu! scandară copiii.

Australianca se aplecă mult spre cameră până când se lipi cu nasul de obiectiv, care arăta ca o broască având două găuri în loc de ochi.

— Iar acum vom vedea care dintre supraviețuitorii noştri sunt cei mai curajoşi şi care sunt cei care vor trebui să înfrunte foamea şi chiar moartea prin *înfometare.*

Se auzi o muzică sugerând o atmosferă de suspans, viori grave răsunară.

— Ai zice că se uită la emisiunea asta ca să fure idei, glumi Roxanne.

Şi chiar aşa era. Tribul avea o fantezie cum că într-o zi ar putea avea propria emisiune televizată. Erau mult mai buni la jocul ăsta de-a supraviețuirea. Şi dacă ar avea o emisiune, toată lumea i-ar admira. Şi apoi SLORC-ului i-ar fi prea ruşine să ucidă un trib care era numărul unu.

La sfârşitul emisiunii, gazdele îşi conduseră oaspeții la camerele lor. Primiră pături verzui împletite din măduva tulpinilor fragede de bambus, iar bucățile erau legate cu sfoară grosolană. Rupert, Wyatt şi Wendy zâmbeau cu gura până la urechi auzind că vor înnopta în „bungalow-urile" din smochinii strangulatori. Bennie remarcă dintr-o privire că podeaua era de fapt o platformă de ratan înaltă de vreo cincisprezece centimetri, iar deasupra era un pat elastic făcut din straturi de fâşii subțiri de bambus, care, urma el să descopere întinzându-se întâi pe spate, apoi pe-o parte, era incredibil de confortabil.

Heidi se servi de lanternă ca să inspecteze interiorul camerei în care urma să-şi petreacă noaptea. Pereții alcătuiți din rădăcinile contorsionate erau netezi şi curați, nici urmă de cele patru elemente de coşmar: mucegai, lilieci, păianjeni sau noroi. Îşi scoase pătura Space şi se înveli cu ea; în reclamă spuneau

că absoarbe şi reţine până la optzeci la sută din căldura corpului. În timp ce punea pătura pe care i-o dăduseră cei din trib peste a ei, o bătrână îşi vârî capul înăuntru. Se grăbi să ia pătura de pe Heidi, întorcând-o invers şi arătând spre ciucuri, care trebuiau să fie mereu la picioare, niciodată la cap – era strict interzis. Pe Heidi o amuză atenţia pe care femeia o acorda unor asemenea detalii. Ce relevanţă putea să aibă poziţia păturii tocmai aici?

După ce Heidi se instală, Marlena împrumută lanterna spunând că lui Esme îi e frică de întuneric. De fapt, Esme adormise deja.

— Nu pune pătura cu franjurii la cap, o avertiză Heidi. Poliţiştii însărcinaţi cu moda or să te prindă. Şi poţi păstra lanterna. Mai am una mai mică.

Marlena îndreptă lanterna spre interiorul scorburii pe care o împărţea cu fiica ei. Porţiunile cele mai contorsionate arătau ca nişte gnomi suferinzi de artrită în agonie, un basorelief lamaist ca răspuns la o *Ars Moriendi.*

Şi astfel se instalară cu toţii pentru prima lor noapte petrecută în mijlocul tribului, noapte pe care ei o credeau şi ultima. Moff îi spuse lui Rupert să doarmă încălţat, în caz că avea nevoie să iasă în timpul nopţii. Esme dormea cu căţeluşa în braţe. Bennie nu reuşi să adoarmă mai multe ore la rând, îngrijorat că nu avea la el medicamentele şi aparatul de ventilaţie.

Marlena încerca să-şi amintească dacă şerpii sunt atraşi de căldura trupului. Dar curând toate aceste gânduri se transformară în fantezii reptiliene legate de Harry. Îşi imagină limba lui şerpuind de-a lungul şi de-a latul gâtului ei, al sânilor, al abdomenului. Dintr-odată, i se strânse stomacul de dor, de tristeţe, de teamă că îşi rataseră ocazia. Ştia foarte bine semnificaţia expresiei „îndrăgostiţi urmăriţi de o zodie nenorocoasă”. Cerul negru era înţesat de miliarde de stele, iar unele dintre ele desenau un model etern pentru fiecare pereche de îndrăgostiţi uniţi de soartă, o constelaţie pe care ea nu reuşise deloc să o discearnă până atunci. Fusese prea ocupată să privească în pământ căutând capcane. Gândul la toţi anii care trecuseră pe lângă ea fără să cunoască o mare pasiune, la posibilitatea că tot ceea ce avusese împreună cu soţul ei – acele rare momente de extaz, pe care oricum prefera să le uite

– a fost singura aproximație de dragoste extatică de care va fi avut parte în toată viața ei, o chinuia. Ce trist era gândul ăsta! Şi, legănată de această neliniște, adormi.

Câteva ore mai târziu, sări ca arsă, cu inima bătându-i nebuneşte. Visase că era o maimuță care trăia în trunchiul unui copac. Se cățăra pe trunchi în sus ca să scape de creaturile amenințătoare de jos, dar curând obosi şi-şi înfipse unghiile în copac. Toți copacii sunt la fel de calzi ca acesta? Lipindu-se cu fața de trunchi, îşi dădu seama că era Harry, astfel că în scurt timp începu să facă dragoste cu copacul. Dar făcând asta, îşi dădu drumul şi căzu, trezindu-se brusc.

De ce visase că era o maimuță, iar Harry un copac? Şi de ce-şi înfipsese unghiile atât de adânc? Se agăța prea tare de el? Până să apuce să-şi ducă gândul la capăt, văzu pe cineva mişcând în fața scorburii. Nu se luminase încă. Oare ceilalți se apucaseră să pregătească micul dejun aşa de devreme? Personajul stătea aplecat, mâncând ceva grăbit şi uitându-se speriat în jur. Personajul încremeni, privind fix în ochii Marlenei. Nu înțelegea nimic, era ca şi cum dublul ei din vis scăpase şi se materializase la câțiva metri în fața ei, un gibon cu o mască albă care-şi îndesa în gură dulciurile rămase în urma celor mai proaspeți intruşi în Locul Fără Nume.

Dimineața, la cafea, Harry şi Heinrich se întrebau cine să plece cu patrula de căutare când auziră un huruit şi o scârțâitură teribile. O barcă în care erau patru polițişti militari se apropia în viteză, împroşcând în urmă un volum impresionant de apă. Cele mai multe bărci încetineau, auzindu-se doar torsul motorului, cu mult înainte de a ajunge la complexul turistic. Dar aceşti oameni erau deasupra regulilor, pentru că ei le făcuseră de la bun început.

Săriră pe ponton şi cu un mers țanțoş veniră direct la Heinrich, cu care avură un schimb rapid de cuvinte în birmaneză. Harry se chinui să înțeleagă ce spuneau din tonul vocilor, din gesturi, din reacții. Heinrich părea uimit, iar polițiştii păreau foarte sobri. Heinrich arătă cu degetul spre lac. Polițiştii arătară într-o direcție puțin diferită. Schimbul continuă, iar Heinrich scutură din cap cu vehemență. Polițiştii arătară spre Harry, iar Heinrich făcu un semn condescendent cu mâna.

— Ce e? întrebă Harry cu inima bătându-i nebuneşte. I-au găsit?

Heinrich se scuză în faţa poliţiştilor şi se întoarse spre Harry.

— L-au găsit pe ghid, tânărul acela, Maung Wa Sao.

— Walter?

— Da. Walter, exact. L-au găsit nişte călugări azi-dimineaţă devreme zăcând într-o pagodă de pe partea cealaltă a lacului.

— Doamne-Dumnezeule! A fost ucis?

— Calmează-te, prietene. Se pare că a încercat să se cațăre pe unul dintre pereții pagodei şi o bucată dintr-o sculptură pioasă s-a desprins şi i-a căzut în cap. Şi-a pierdut cunoştința. Pagodele alea – oh! – sunt toate în ultimul hal de dărăpănate şi nici dacă o mie de birmanezi în căutare de răsplată ar face donații, nu ar fi de-ajuns ca să le repare cum trebuie. Mă mir că nu i-a căzut toată şandramaua în cap. Oricum, bietul om e acum în spital, puțin deshidratat, cu un cucui mare la cap, dar altfel e foarte bine.

Harry răsuflă uşurat. Deci asta se întâmplase.

— Şi ceilalți erau cu el?

— Ei bine, asta e problema. Nu erau, mă tem, şi nici nu au fost văzuți. Mai mult, tipul ăsta, Walter, nu ştie unde sunt.

Inima lui Harry începu din nou să bată nebuneşte.

— Nu ştie? Cum adică?

— Nu-şi aminteşte. Nimic…

— Parcă ai spus că e foarte bine.

— Păi, nu e rănit. Dar mintea…

Heinrich îşi lovi tâmpla cu degetul.

— Nu-şi aminteşte nici cum îl cheamă, nici ce meserie are, n-are nici cea mai mică idee, şi cu siguranță nu-şi aminteşte nimic din ce a făcut chiar înainte de accident. De aceea a venit poliția. Să vadă dacă grupul s-a întors.

— Atunci înseamnă că s-au dus după ajutor, deduse Harry.

Folosi un ton profesionist care sugera autoritate, mai mult ca să se liniştească pe sine însuşi. Şi-o imagină pe Marlena luând inițiativa. Îi plăcea să şi-o imagineze aşa. Plecaseră să caute un sat, da, asta făcuseră, şi un medic, aspirină… Dar apoi se gândi mai bine. De ce nu a rămas nimeni cu Walter? Nu era nevoie să plece toți. N-avea sens.

— Trebuie să cerem poliției să pornească în căutarea lor şi

să-i găsească imediat.

Heinrich vorbi încet, pe un ton egal:

— Răbdare, prietene.

— Răbdare, pe dracu'!

Heinrich ridică o mână, în acelaşi timp în semn de binecuvântare şi de ameninţare.

— Chiar vrei armata implicată în asta? Deja se întreabă de ce prietenii tăi lipsesc pe când tu eşti aici.

— Dumnezeule, doar nu îşi imaginează că am vreo legătură cu toate astea! E scandalos.

— Eu, unul, nu aş încerca să ghicesc ce cred ei, scandalos sau nu. Între timp, cel mai bun lucru pe care-l putem face tu şi cu mine, prietene, este să ne păstrăm calmul şi să nu ne agităm fără rost sau să avem pretenţii. Iar acum mă voi duce în birou să iau paşapoartele din seif. Poliţia mi le-a cerut. Îţi sugerez să profiţi de ocazie şi să admiri frumuseţea lacului. Lasă-mă pe mine să mă ocup…

E uimitor, nu credeţi, cât de uşor predau oamenii frâiele celor care îşi asumă puterea. Împotriva propriei intuiţii, se lasă să aibă încredere în cei în care simt că nu ar trebui să aibă. Mă includ şi pe mine aici, pentru că şi eu am făcut cândva la fel. Dar eu eram doar un copil pe când Harry era un adult cu doctorat în psihologia comportamentală. S-a dus cuminte spre marginea apei, privind în gol şi încercând să-şi dea seama unde erau Marlena şi ceilalţi. Ceaţa de pe lac se ridicase de mult, dar el tot nu vedea nimic, ci doar un viitor nesigur.

12 – Supraviețuitorii lui Darwin

Singurul lucru cert în momente de mare nesiguranță este că oamenii se vor comporta fie cu multă tărie, fie cu multă slăbiciune, şi prea puțin între cele două. O ştiu din experiență. De fapt, asta-mi aminteşte prea clar de un episod din istoria familiei mele când ne-am confruntat cu un pericol de moarte şi un viitor foarte incert. Am să vi-l povestesc ca exemplu de incident care poate fi instructiv pentru viață.

Era în 1949, iar noi ne părăseam casa din Shanghai în pragul revoluției comuniste. V-am spus deja ce nebunie era să te hotărăşti ce să iei cu tine, să faci aranjamente ca să fugi. Nu era loc decât pentru familia mea, aşa că nu ne-am luat servitorii cu noi, ceea ce era foarte trist pentru noi toți, dar ne-am dat seama şi cât de incapabili eram să ne descurcăm singuri. Bucătarul şi doica fraților mei se tânguiau că şi-au pierdut locul pe lume. Ceilalți – mai ales cei mai puțin harnici servitori ai noştri – îşi făceau deja planuri cum să devină nişte proletari puternici sub noul regim, şi, încercând să-şi intre în noul rol, ne-au spus-o verde-n față că se bucurau să scape de noi, „paraziții burghezi ai Chinei", cum ne-au numit. Un rămas-bun destul de neplăcut.

Dar servitorul de care-mi amintesc cel mai bine în acea noapte a fost portarul, Luo. El, tatăl lui şi bunicul lui, toți lucraseră pentru familia mea.

Tradiție sau nu, Luo era un tip antipatic căruia îi plăcea să joace jocuri de noroc, să doarmă şi să viziteze anumite ceainării, hobby-uri care-l făceau să dispară din post în mod regulat. Mama vitregă susținea şi că era lipsit de respect față de ea, dar ea oricum spunea asta despre aproape toată lumea, în special despre mine.

În acele ultime ore, eram cu toții năuci. Tatăl meu vorbea singur, incapabil să decidă ce cărți să ia cu el, de altfel a sfârşit prin a nu mai lua niciuna. Frații mei se prefăceau plictisiți ca să nu se vadă cât le era de frică. Mama mea vitregă, după cum v-am povestit deja, a făcut o criză. Cât despre mine, deşi e dificil să fii obiectiv în legătură cu tine însuți, aş spune mai degrabă că umblam într-un soi de transă, lipsită de emoții. Singurul care părea să-şi fi păstrat mintea

limpede a fost portarul. Vă dați seama ce uimiți am fost să-l vedem, în acele ore de nebunie, pe portarul nostru împachetând plin de bunăvoință şi eficiență, asigurându-se că avem toate proviziile necesare riscantei noastre călătorii. În ceea ce noi am catalogat drept un ultim avânt de loialitate, acesta avea o vorbă bună pentru fiecare dintre noi, dovezi ale grijii pe care ne-o purta, asigurări că zeii vor fi cu noi, şi aşa mai departe. O, cât de mult ne înşelaserăm în privința lui! A fost singurul cu prezența de spirit necesară pentru a scoate bijuteriile noastre de familie, aurul şi valuta din pungile nepotrivite pe care le ascunseserăm în bagaje şi să le coasă pe cele mai valoroase în păpuşile mele, în căptuşeala hainelor noastre, în tivurile fustelor şi pantalonilor ca să nu le găsească soldații. În căptuşeala hainei aveam agrafa din jad a mamei pe care o furasem de pe noptiera Mamei Scumpe.

Nu de hoți ne era nouă teamă, ci de Kuomintang, căci, sub pedeapsa de a fi declarați duşmani ai poporului şi apoi împuşcați, ni se ordonase să predăm toate lingourile de aur şi să schimbăm valuta în noua monedă. Schimbaserăm o parte doar de formă, dar ne păstraserăm cea mai mare parte a aurului şi a dolarilor americani. Şi bine am făcut, pentru că în scurt timp noua monedă şi-a pierdut orice valoare. Iar acum încercam să plecăm cu dovezile de bogăție nepatriotică şi care se puteau transforma într-o condamnare la moarte pe loc. Ce om bun acest portar Luo care ne-a ajutat să evităm controalele şi să putem începe o viață nouă înstărită.

Dar cele mai groaznice temeri ale noastre s-au adeverit şi am fost opriți la primul punct de control pe drumul spre țărm. Poliția Kuomintang ne-a încercuit automobilul şi au început percheziția. Ne-au deschis valizele şi cuferele, iar noi i-am mulțumit în gând portarului nostru pentru înțelepciunea de care dăduse dovadă luând lucrurile de valoare din bagaje. Ne-au pus la loc bagajul în portbagaj. Apoi au început să pipăie mânecile şi dublura hainelor trăgând şi desfăcând tivuri. Dintr-odată unul a strigat că a găsit ceva şi în timp ce poliția ne sfâşia hainele, au început să-mi clănțăne dinții atât de tare încât ziceai că dansează step. Frații mei păreau nişte fantome livide şi letargice. Tatăl meu se uita la noi ca şi cum ne-ar fi privit pentru ultima oară. Polițistul a arătat ce găsise în haina mea. Mi s-a tăiat respirația.

Şi apoi i-am auzit pe poliţişti râzând. Abia atunci am aflat adevărul – cum ne scăpase portarul de la moarte, deşi nu aceasta fusese intenţia lui. Înlocuise lingourile de aur cu unele de plumb, valuta cu teancuri de pagini tăiate din cărţile tatei şi diamantele cu pietriş. Când mi-am dat seama că am fost în acelaşi timp păcăliţi şi salvaţi, am fost aşa de copleşită de bucurie că mi-am simţit picioarele înmuindu-se şi am căzut grămadă la pământ. A fost una dintre puţinele ocazii în care mi-am pierdut cunoştinţa.

După cum spuneam, în momente de răscruce, mulţi oameni îşi arată slăbiciunile. Se comportă prosteşte din cauza încrederii în alţii, cum am făcut noi, sau a lăcomiei, cum a făcut portarul. Şase luni mai târziu, un văr care mai locuia încă pe Rue Massenet ne-a scris că Luo fusese împuşcat pentru că era prea bogat. Nu am fost nici veseli, nici trişti când am aflat. Era pur şi simplu noua orânduire, trebuia să-ţi adaptezi soarta la ea, în consecinţă.

Lecţie pe care urmau s-o primească şi prietenii mei curând.

Marlena se trezi ultima de dimineaţă. Viziunea cu gibonul de noaptea trecută o lăsase cu inima bătându-i nebuneşte şi cu nervii întinşi la maximum. Simţea cum i se ridică nori grei de pe creier încercând să distingă sensul unei discuţii între Vera şi Bennie.

— Era un centipod, nu un miriapod, o auzi pe Vera spunând.

Aceştia îşi continuară discuţia despre insecte.

Intrând în luminiş, Marlena nu văzu niciun fel de urme ale dublului ei gurmand de noaptea trecută, în schimb văzu altceva foarte ciudat: un bărbat din trib pedala pe o bicicletă fixă, cu sârguinţa unui sportiv care se antrenează.

Şi Heidi dormise mai mult decât ceilalţi. Întorcându-se de la latrina din junglă, şi ea îl văzuse pe bărbat pedalând. Apropiindu-se, observase că bicicleta era cuplată la bateria care alimentase televizorul.

— Ia uită-te la asta, îl auzi pe Moff vorbind în spatele ei şi tresări.

Moff îl salută din cap pe biciclist şi se duse mai aproape să inspecteze.

— Ia uite ce-avem aici. O osie fixă care ţine partea din spate

a cadrului astfel încât roata din spate să se poată învârti creând forța de frecare. Ai un volant de inerție, un ambreiaj centrifug, simplu, dar eficient, iar ăsta, un motor în serie obişnuit. Ce tare! N-am mai văzut unul din clasa a şaptea, de la orele de fizică. Dacă te uiți, vezi cablul care duce la bateria de maşină de doisprezece volți. Şi încă o baterie de rezervă mai încolo.

Se duse în fața bicicletei.

— Foarte tare.

Bărbatul de pe bicicletă zâmbi auzind tonul admirativ.

— Şi de ce nu-l cuplează direct la televizor? spuse Heidi. Şi să pedaleze cât timp vor să se uite.

— Nu e o idee bună, zise Moff. Orice creştere a vitezei şi a forței de frecare ar duce la explozia componentelor interne ale televizorului. Televizoarele sunt sensibile. E mult mai bine să reîncarci bateria, pentru că bateriile sunt mult mai tolerante. În plus, poți alimenta tot felul de lucruri când foloseşti o baterie de maşină ca sursă de curent – televizoare, becuri, radiouri.

— De unde ştii toate astea? spuse ea zâmbind.

El ridică din umeri, dar în sinea lui se simțea flatat.

— Sunt un băiat simplu de la țară.

Am remarcat că o privi intenționat pe Heidi în ochi până când ea cedă chicotind intimidată. Cel care rupse vraja fu bărbatul de pe bicicletă care se dădu jos şi-l invită pe Moff să-i ia locul.

— Şi-aşa n-am fost la sală aseară, îi spuse Moff lui Heidi în timp ce se urca pe bicicletă. Aşa că pot să mă antrenez un pic acum de dimineață.

Şi începu să pedaleze cu zel, cum fac bărbații când debordează de testosteron.

În mijlocul luminişului şi în partea din față a taberei ardea focul în vatra de piatră, iar o oală cu fiertură fierbea molcom pe nişte pirostrii făcute dintr-o portieră stricată de maşină. În apropiere, pe un platou se găseau o grămadă mare de orez fiert şi una mai mică de ierburi din pădure. Micul dejun. Esme şi Rupert supravegheau scena cu priviri înfometate şi fețe nespălate. Bucătarii, bătrâna şi două tinere drăguțe le zâmbeau şi le spuneau în dialectul lor:

— Da, da, ştim că vă e foame. E aproape gata.

— Ştii ceva? îi spuse Esme lui Rupert pe un ton reţinut. Mama şi cu mine am văzut o maimuţă azi-noapte. Era imensă.

Îşi întinse braţele deasupra capului şi se ridică pe vârfuri ca să pară cât mai înaltă posibil.

— Nu se poate, zise Rupert.

— O, ba da, replică Esme şi se ghemui din nou la pământ.

Nu văzuse cu ochii ei maimuţa, dar când mama ei i-o descrisese cu câteva minute înainte, avusese un sentiment atât de puternic de oroare şi fascinaţie la gândul că fusese atât de aproape de ea, încât avea senzaţia că trăise experienţa ea însăşi.

— Ei bine, eu am văzut un liliac aseară, spuse Rupert.

Nu-l văzuse cu ochii lui, dar auzise un zgomot de aripi care-l făcuse să creadă că un liliac zbura pe-aproape.

— Nu se poate, spuse Esme.

Restul prietenilor mei rătăceau de colo-colo, îndeplinindu-şi ritualurile matinale şi pregătindu-se pentru micul dejun. Aveau hainele şifonate, iar părul turtit, numai creste şi vâlcele. Bucătarii distribuiră castroane de lemn cu orez, cu sos făcut din făină de orez, mazăre, praf de arahide, creveţi uscaţi şi ardei iute – toate aduse de Pată Neagră. Primii serviţi au fost onoraţii oaspeţi, iar locuitorii din Locul Fără Nume au stat la coadă în spatele lor. Câteva fete începură să chicotească văzându-l pe Rupert, întorcându-şi privirea când se uită spre ele. O bătrână îl apucă de cot şi încercă să-l ducă spre un jilţ sculptat pentru el dintr-un buştean. Rupert scutură din cap şi se smulse din strânsoare, spunând printre dinţi:

— Chestia asta începe să mă calce pe nervi.

De fapt, era încântat şi jenat din cauza atenţiei care i se oferea.

Bennie îşi asumă rolul de conducător de grup. Pe când ceilalţi mâncau, se duse la Pată Neagră.

— Avem nevoie de ajutorul tău, spuse el, să putem pleca în dimineaţa asta cât mai devreme.

Pată Neagră clătină din cap.

— Nu puteţi plecat.

— N-ai înţeles, spuse Bennie. Nu mai putem sta. Acum că s-a făcut zi, trebuie să coborâm chiar şi fără ghid.

Pată Neagră îşi ceru scuze:

— Pod nu reparat. Noi nu putem plecat. Deci voi nu puteţi

plecat. Problemă la fel, tu, eu, toată lumea.

Bennie se lansă într-o discuție alambicată şi fără sorți de izbândă despre cine ar putea repara podul şi ce ar putea să încerce acum că se făcuse zi. Pată Neagră scutura din cap în continuare, iar lui Bennie îi venea să-l ia de umeri şi să-l scuture bine. Era atât de pasiv. Nu avea niciun pic de inițiativă. Ce dracu', dacă aduseseră un televizor până aici, trebuia să existe şi o altă cale de a pleca.

— Poți să faci un pod nou? Cine l-a făcut pe celălalt?

Dacă tribul ar fi avut într-adevăr nevoie de un pod nou, ar fi putut face unul în câteva ore. Dar Pată Neagră nu făcea altceva decât să dea din cap.

— Nu putem.

— S-a dus cineva deja să vadă dacă nu cumva s-a întors Walter? Îl ştii, Walter, ghidul nostru.

Pată Neagră avea un aer jenat pentru că urma să insinueze ceva ce nu era adevărat.

— Cred că el nu mai venit. Podul căzut. Ghid… cred că ghidul căzut şi el…

Lui Bennie i se tăie respirația.

— Doamne! Nu! O, Dumnezeule! O, nu!

Când îşi recăpătă suflul, spuse cu o voce stinsă:

— Ați văzut?

Pată Neagră aprobă din cap şi spuse pe un ton neutru:

— Văzut. Nu putut făcut nimic.

Ceea ce era într-un fel adevărat, pentru că nu văzuse nimic.

Bennie se întoarse la restul prietenilor mei.

— Ştiți ce mi-a spus adineauri barcagiul? spuse el cu o voce tremurândă.

Ceilalți îşi ridicară privirile.

— Walter a murit.

Câteva ore după aflarea veştii, cu toții l-au jelit pe Walter. Heidi murmură:

— N-a făcut decât o greşeală. În rest era un om pe care puteai conta.

Marlena îl descrise ca fiind „drăguț şi manierat". Moff spuse despre el că era „integru şi extrem de inteligent". Iar Bennie remarcă faptul că Walter era un erou deoarece, dacă n-ar fi căzut el cu podul, cădeau ei.

Dwight şi Wyatt nu ştiau cum să jelească, aşa că s-au dus

la prăpastie ca să reconstituie faptele. De data aceasta se uitară cu mai multă atenție. Estimară comparativ traiectoria pe care ar fi urmat-o un corp care cădea de la mijlocul podului, respectiv de la sfârşitul lui. Scrutară stâncile ieşite în afară şi aglomerația de pietre de sub ei. Aplicară geometria pitagoreică pentru a face aceste tragice calcule şi, în urma depistării unor urme de sânge, determinară „locul" exact, o bucată ascuțită de stâncă acoperită cu pete întunecate de licheni ruginii.

Wyatt concluzionă:

— O lovitură şi dup-aia nu mai ştii nimic.

Dwight adăugă:

— Să sperăm.

Cei doi bărbați se întoarseră cu raportul de pe teren. Walter fusese la câțiva paşi de capătul podului şi – Dwight pocni din degete – gata. O fracțiune de secundă mai târziu, totul s-a încheiat. Aşa se întâmplă. Nici nu ai timp să fii surprins.

Bennie începu să se gândească la asta. Cu cât cei din grup continuau să discute, cu atât în mintea lui se desfăşura un spectacol de groază în care nu Walter, ci el însuşi era cel care se prăbuşea în gol, țipând şi încercând să se apuce în zadar de ceva, apoi un sunet sec şi senzația că e golit de viață de către un aspirator gigantic. Simțea cum îl dor toți muşchii. Toate discuțiile astea îl îmbolnăveau. Se duse să se aşeze pe un buştean aflat undeva mai departe. Din când în când, scotea câte un suspin adânc, îşi scărpina bărbia nerasă şi se plesnea peste picioare vânând țânțari. Se simțea vinovat. Toate problemele pe care le aveau acum erau din vina lui. Ce procentaj de vină avea nu-şi putea da seama. Dar el era conducătorul grupului, un fapt groaznic şi de neschimbat. Cum urma el să-i scoată din situația asta dezastruoasă? Privea în gol, cu mintea şi privirea împăienjenite din cauza oboselii. Fără aparatul de ventilație, dormise foarte prost. Cel mai grav era însă că nu-şi luase medicamentele, antidepresivele, cele pentru tensiunea crescută, pentru anxietate şi, cel mai cumplit, cele pentru crize.

Până atunci nu ştiusem că avea crize. De altfel, Bennie nu spusese nimănui despre asta. Şi de ce ar fi făcut-o, se gândi el. În mod normal, le ținea sub control. În plus, reflectă el, oamenii au atâtea idei preconcepute când vine vorba de crize, de parcă toți cei care sufereau de aşa ceva trebuiau neapărat

să cadă la pământ cuprinşi de convulsii. Majoritatea crizelor sale se prezentau sub forma unor mici distorsionări ale realității: simțea mirosul imaginar al unui şoarece în putrefacție sau vedea o ploaie de lumină în cameră sau simțea cum se învârte camera ca un disc de pick-up şi simțea o înălțare spirituală. Acestea erau doar crize parțiale şi nici nu se puneau, îşi spunea el deseori, pentru că oricum erau foarte scurte, un minut-două, şi de cele mai multe ori erau chiar plăcute, ca o stare euforică provocată de droguri, dar fără droguri.

Dar din când în când, mai avea şi altfel de crize, crize parțiale complexe. Începeau cu o senzație ciudată care urca în valuri, în sus, pe gât, umplându-l de o groază morbidă şi de greață. Apoi, zbura ca un montagne russe, propulsat înainte şi înclinat într-o parte până când depăşea limitele propriei conştiințe. Uneori, oamenii îi spuneau după aceea că se uitase în gol, ca un zombie, şi se jucase cu nasturii de la cămaşă murmurând încontinuu „îmi pare rău, îmi pare rău". Când i se povestea asta, Bennie se înroşea şi spunea: „O, îmi pare rău".

În ultimul timp, plimbarea în montagne russe anunța o stare de rău cumplită. I se întâmpla de obicei când era obosit sau uita să-şi ia doza. Cum îi fusese mărită doza, de mai bine de un an nu mai avusese nicio criză gravă. Nu o să pățească nimic fără medicamente o zi, două. Aceasta îl aduse înapoi la dilema originară. Cum o să plece de aici? Dacă erau obligați să stea mai mult de două zile? Nu te stresa, îşi reaminti; asta declanşa întotdeauna crizele. Se întreba dacă tribul ăsta – Armaladon sau Larmaladon, cum naiba îi chema – aveau cafea. Cafeaua creştea la munte, nu-i aşa? Dacă nu-şi bea porția zilnică de cafea, până la prânz urma să aibă o durere de cap de neînlăturat. Ei bine, asta chiar l-ar stresa.

Heidi se aşează pe buştean lângă Bennie.

— Cum mai eşti?

Pentru ea, noaptea trecuse fără niciun incident. Îi plăcuse la nebunie coconul format de căsuța ei cu împletituri de ratan, sunetele junglei, ideea nouă că trăia o aventură şi nu o catastrofă. Dormise buştean, protejată de remediul împotriva insectelor şi de pătura ei Space, dovadă că reuşise să gestioneze cu brio noutatea situației. Nimeni nu era mai uimit decât ea. Iat-o în junglă, fără să-şi *imagineze* pericole, fără să-i

fie teamă că acestea îşi vor scoate dintr-un moment în altul capul urâcios la iveală. Pericolul era un dat într-un loc fără încuietori, becuri, apă caldă sau alarme, într-un habitat colcăind de animale veninoase. Iar ceilalți – era de-ajuns să te uiți la ei – cu fețele trase, aruncând priviri speriate în jur. Acum se simțeau şi ei aşa cum se simțise ea în ultimii zece ani, mereu la pândă, anticipând pericole necunoscute, confuzi şi speriați de ce li s-ar putea întâmpla, pe când pe ea o prinsese totul pregătită. Se simțea – care era senzația? – liberă. Da, era liberă, ieşise din închisoarea invizibilă. Se simțea din nou ca înainte de crimă, când putea merge oriunde, putea să facă orice, fără să se gândească la riscuri şi la consecințe. Era o senzație înviorătoare. Dar oare va dura? Oricum, reflectă ea, trebuia să continue să fie prudentă. Nu avea niciun rost să se lase îmbătată de senzație şi, implicit, să se comporte prosteşte. Îşi scoase din rucsac o sticlă de loțiune antibacteriană pentru mâini şi-şi turnă în ambele palme.

— Deci care-i planul? spuse ea văzând-o pe Vera apropiindu-se.

— Planul e să facem un plan, îi răspunse Vera.

În mai puțin de o oră, grupul pusese la cale două planuri de acțiune. Primul era să-şi croiască drum prin pădurea tropicală, ținându-se cât puteau de aproape de marginea crevasei până când ajungeau la satul următor. Urmau să ia macete şi pe barcagiii care trebuiau să coboare şi ei oricum. Poate o să-i însoțească şi un membru al tribului din moment ce cunoşteau atât de bine jungla. Planul suna rezonabil până când Roxanne a început să povestească despre oameni pierduți în Galapagos care încercaseră să găsească un drum într-un mod similar şi fuseseră găsiți peste treizeci-patruzeci de ani cu nişte bilețele acoperite cu mâzgăluri legate de încălțări, în rest – o mână de oase împrăştiate care-ncotro. Wyatt adăugă că de curând citise într-o revistă de călătorii despre doi tipi care se pierduseră în Peru şi supraviețuiseră. E drept că erau experți în cățărat, aveau piroane la ei şi ştiau cum să facă un rapel.

Grupul hotărî, ca prim plan de acțiune, să încerce să trimită semnale pentru a fi salvați. Cel puțin aşa nu-şi riscau viețile. Nu trebuia decât să-şi folosească inteligența. Îşi goliră rucsacurile pe o rogojină, în luminiş. Desigur, rucsacul lui Heidi conținea cele mai multe lucruri utile în acest sens. Avea

o lanternă ale cărei baterii mai țineau vreo zece-douăzeci de ore. Marlena o avea pe cealaltă, plus baterii de rezervă. Uimitor. Puteau să aprindă lanternele şi să le îndrepte spre cer, noaptea, când treceau avioane pe deasupra. Cu pătura Space puteau să creeze un efect de bliț pe care cei plecați în căutarea lor cu elicopterul să-l poată repera. Dar cum să vadă ei când trec avioane pe deasupra, când ei de-abia vedeau cerul printre copaci? Şi de ce ar crede piloții că semnalele provin de la ei şi nu de la armele insurgenților? Într-un final, au decis să aprindă focuri zi şi noapte în tabără şi să facă vălătuci de fum uşor reperabili.

Grupul i se adresă lui Pată Neagră, cerându-i să-i mobilizeze pe cei din trib şi să-i ajute să caute mai multe pietre şi lemne de foc, convinşi că aceştia se vor arăta recunoscători în fața ingeniozității americane. Dar în loc să fie exuberant, Pată Neagră părea resemnat. Acum chiar trebuia să le spună.

— Nu pot ajutat. Dacă soldații găsesc pe voi, găsesc şi pe tribul Karen, spuse el. Apoi omoară pe noi.

O, nu, îl asigurară prietenii mei, nimeni nu va da vina pe trib pentru că turiştii se rătăciseră. Se întâmplase din pricina podului care se prăbuşise. Era clar ca lumina zilei. Iar când îi vor găsi, grupul urma să le spună din start cât de mult îi ajutaseră cei din trib şi ce gazde minunate fuseseră. Poate o să primească şi o recompensă de la operatorul de tur.

— Spune-le toate astea, îl îndemnară ei pe Pată Neagră.

— Ei nu cred asta, spuse Pată Neagră.

Încercă din nou să le explice că exista un motiv pentru care toți oamenii aceia locuiau în Locul Fără Nume. Veniseră aici ca să se ascundă. Pentru soldații SLORC nu sunt decât nişte capre, nişte animale care trebuie vânate şi măcelărite. Şi vor continua să-i vâneze până când se va împlini visul oricărui comandant SLORC: ca ultimul membru al tribului Karen pe care-l poți întâlni în Birmania să fie unul împăiat şi expus într-o vitrină de muzeu.

— E groaznic ce spui, fu de acord Roxanne gândind însă în sinea ei că tribul, la fel ca mulți oameni fără educație, interpretase totul prea literal.

— Dar nu e decât o amenințare goală. Nu au cum să facă aşa ceva.

Pată Neagră îşi duse mâna la piept.

— Aici e gol, zise el. Noi toți goi.

Fața îi era acoperită de sudoare.

— Dacă soldații găsesc pe noi aici în Locul Fără Nume, noi morți atunci. Mai bine sărim în gaura mare din pământ.

Făcu o pauză şi hotărî să le spună de ce-i aduseseră acolo.

— Noi nu putut ajutat pe voi plecat din Locul Fără Nume. Noi adus pe voi aici ca să ajutat pe noi.

— Şi o vom şi face, spuse Vera. Numai că trebuie să plecăm de aici…

— Băiatul, o întrerupse Pată Neagră uitându-se spre Rupert, poate să ajute pe noi. Poate să facă pe noi invizibili. Poate să facă pe noi să dispărem. Atunci SLORC nu mai putut să găsit pe noi.

Pată Neagră adăugă o interpretare a cuvintelor pe care Rupert le spusese în timpul trucurilor cu cărți de joc:

— Acum văzut, acum nevăzut.

Prietenii mei se uitară unii la alții. Moff fu cel care sparse gheața:

— Era un truc cu cărți de joc. Nu poate cu adevărat să facă lucrurile să dispară.

— De unde ştii? zise Pată Neagră.

— E fiul meu, spuse Moff.

Pată Neagră replică:

— Şi este şi Fratele Alb Mai Mic pentru tribul Karen.

Prietenii mei deciseră că nu avea niciun rost să se certe cu barcagiul. Vor găsi singuri o cale de a pleca de acolo.

Chiar în acea seară, Rupert fu primul care începu să tremure. Moff îi puse mâna pe frunte şi murmură cu vocea gâtuită de panică:

— Malarie.

În următoarele zile, fu rândul celorlalți: Wendy, Wyatt, Dwight, Roxanne, Bennie şi Esme, doborâți unul câte unul de frisoane care le zguduiau oasele şi febră delirantă. Cei care nu se îmbolnăviseră încă erau ocupați să-şi îngrijească tovarăşii şi să se apere cu furie de țânțarii care-i împresurau, noii lor duşmani de moarte.

Dar nu aceste femele țânțari fuseseră cele care-i infectaseră cu paraziți *Plasmodium.* Durata de incubație e de cel puțin o săptămână înainte ca paraziții să se răspândească din ficat. Acum şapte zile erau în China. Acum şapte zile fuseseră

blestemați de şeful minorității Bai de la Templul Clopotul de Piatră. Aşa cum le spusese domnişoara Rong chiar înainte de a pleca, şeful jurase ca, de atunci înainte, nenorocul să-i urmărească oriunde s-ar duce până la sfârşitul zilelor. Şi chiar înainte ca domnişoara Rong să le aducă acest lucru la cunoştință, el se şi ținuse de cuvânt, căci la fiecare oprire a autocarului după vizita la temple, de cum coborau din maşină, prietenii mei erau înconjurați de un roi de țânțari care se înfruptau din carnea promisă.

Toată noaptea, tribul îi dăduse târcoale lui Rupert ascultându-i strigătele delirante după ajutor. Erau de două ori îngrijorați. Cum se făcea că Fratele Alb Mai Mic se îmbolnăvise aşa de tare? Şi cum putea el să-i facă invulnerabili în fața morții din moment ce el însuşi aproape pierduse contactul cu viața? Dar până să apuce să dea glas şi altor îndoieli, bunica lui Loot şi a lui Bootie îi certă pe cei care se îndoiau şi nu credeau. Ați uitat prin ce am trecut eu, Loot şi Bootie când am traversat Râul Morții? Proba morții este cea care-ți revelează puterile. În urma acestei probe, îți laşi în urmă firea muritoare, strat după strat, până devii ceea ce ai fost menit să fii. Dacă mori, înseamnă că nu ai fost decât un simplu muritor. Dacă însă supraviețuieşti, devii zeu. Aşa că nu vă mai văicăriți aşa de tare. Zeul se poate trezi şi când se va scula şi vă va auzi vorbele nestatornice şi aţâţătoare, vă va izgoni într-un loc unde nu sunt fecioare încântătoare, ci numai câmpuri pustii de orez. Când vom fi gata să plecăm din Locul Fără Nume, vă va face să rămâneți aici.

Două femei aduseră urcioare cu apă rece şi înmuiară cârpe în ele. Le puseră apoi pe creştetul Fratelui Alb Mai Mic şi-n partea de jos a gâtului, unde i se zbătea pulsul înfierbântat. Apoi, gemenii încercară să-i dea o tinctură tonică, însă Vera nu-i lăsă. Examină castronul şi inspiră mirosul puternic de ierburi amare şi alcool.

Gemenii îi explicară cât se poate de clar. E foarte bună, foarte pură, am făcut-o şi pus-o la macerat chiar noi. Ceaiul e făcut din frunzele unui arbust care creşte în pădure. Am gustat prima dată din frunze pentru că nu aveam ce mânca. Şi, ce să vezi, cei care erau bolnavi s-au făcut bine. Iar cei care nu erau bolnavi, nu s-au mai îmbolnăvit niciodată.

Desigur, Vera nu înțelese o boabă. Clătină din cap şi dădu

castronul la o parte. Femeile încercară în zadar s-o convingă.

— Fără leacuri voodoo.

Şi astfel, cu un oftat adânc, doamnele din junglă luară înapoi castronul cu ceaiul special care putea salva vieți. Nu-i nimic, spuseră gemenii. O să aştepte ca femeia neagră să adoarmă. Şi dacă va continua să se opună, îi vor pune câteva frunze din celălalt fel în mâncare şi în fiecare noapte va dormi un pic mai mult.

Aşa trebuie făcut. Căci dacă mor aici, fantomele lor verzi o să rămână captive în copacii din jur. Şi-apoi vom rămâne noi captivi încercând să le facem să plece.

13 – Atenţie deosebită

Harry, care din fire era plin de inițiativă, ezita acum. Pe de-o parte voia să plece din stațiunea Insula Plutitoare în căutarea Marlenei, pe de altă parte nu îndrăznea să plece de teamă ca ea să nu se întoarcă între timp. Nu ştia dacă să aibă încredere în Heinrich sau nu, şi totuşi, nu avea la cine altcineva să apeleze, cineva care să vorbească engleză, adică. Şi-o imagină pe Marlena la fel ca Walter, zăcând fără cunoştință într-un templu în ruină, apoi o văzu într-o stațiune mult mai elegantă râzând cu capul dat pe spate în timp ce pronunța, în fața unei hoarde de bărbați atrăgători: „Harry e un dobitoc. Foarte bine i-am făcut că l-am lăsat de izbelişte în locul acela îngrozitor”.

Harry se învârtea pe loc încercând să-şi folosească logica şi bunul-simț. A doua zi după dispariția prietenilor săi, pe 27 decembrie, reuşise să convingă pe cineva să-l ducă cu barca până la stațiunea Prințesa de Aur în căutarea unei persoane care ştia cum să telefoneze la ambasada SUA din Rangoon. Într-un final dădu de un expatriat american, dar bărbatul nu era optimist.

— E o treabă delicată, spuse el.

Îi explică faptul că cei de la ambasadă aveau nevoie întâi de aprobarea juntei pentru a părăsi Rangoonul. Aşadar, dacă un american avea probleme, personalul ambasadei era blocat pentru cine ştie cât timp. Săptămâna Crăciunului era din nou un moment nepotrivit pentru a urni pe cineva de la ambasadă. Ambasada probabil nici nu era deschisă. Poate de aceea nici nu răspunseseră când sunase el.

— Ghinion, spuse bărbatul. Statele Unite a inclus Birmania printre „țările care suscită o atenție deosebită”{36}. Şi, din punctul meu de vedere, e un eufemism diplomatic.

După-amiază, sosi un nou grup de turişti în căutarea plăcerilor în stațiunea Insula Plutitoare. Erau nemți dintr-o suburbie burgheză a Frankfurtului, iar Heinrich vorbea cu ei limba lor maternă. Harry era băut, stătea pe un scaun înalt la barul sub formă de căsuță *tiki* din verandă şi-i privea fix cu o expresie sumbră. Când Heinrich i-a adus pentru toastul obligatoriu „cu bule”, l-a prezentat pe Harry drept „o vedetă de televiziune din America şi acum printre noi”. *„Weltberuhmt”*,

concluzionă el – da, aşa de cunoscut în toată lumea încât nemții habar n-aveau cine era Harry în afară de încă un exemplu de american fudul cu cele *fünfzehn Minuten* de faimă. Heinrich îi lămuri că ceilalți din grupul lui Harry insistaseră că vor să facă o serie de excursii de câte o zi, iar el rămăsese aici pentru că era bolnav. *„Nicht ansteckend”,* îi asigură Heinrich, apoi se aplecă spre Harry şi-i şopti: „Le-am explicat că eşti bolnav, dar nimic contagios”. Acesta era modul subtil al lui Heinrich de a-i spune lui Harry că păstrase discreția în legătură cu mahmureala lui.

Harry dădu din cap spre nemți şi zâmbi, apoi spuse în engleză:

— Da, aşa e. Toxiinfecția alimentară nu e contagioasă. Staţi liniştiți.

— Dumnezeule mare! izbucni Heinrich. Ce tot spui? *Nu* a fost toxiinfecție alimentară. Ce idee! N-am avut niciodată probleme de genul ăsta.

— Ba toxiinfecție a fost! repetă Harry.

Era beat şi foarte, foarte pornit.

— Dar nu vă faceți griji, aproape mi-am revenit.

Câțiva dintre nemții care vorbeau engleză auziră schimbul de cuvinte şi le traduseră şi celorlalți.

— Poate te-a durut doar burta, mârâi Heinrich, pentru că ai fost aşa de agitat.

Harry aprobă:

— Faptul că mi-a luat foc căsuța noaptea trecută nu prea m-a ajutat, ce-i drept.

Heinrich râse cu poftă prefăcută şi apoi le spuse noilor oaspeți câteva cuvinte pe un ton glumeț: *„Ein berauschter und abgeschmackter Witz”,* informându-i că Harry nu era decât un beţiv prost. Dar deja jumătate dintre noii oaspeți se încruntaseră de-a binelea, în timp ce restul pretindeau mai multe detalii. Chiar dacă americanul glumea doar, cu ce fel de beţiv nebun se pricopsiseră în ceea ce ar fi trebuit să fie o staţiune turistică de patru stele? Heinrich se scuză şi plecă să rezolve cu paşapoartele şi să aranjeze totul pentru cină.

Harry se apropie de bărbatul care tradusese pentru ceilalți cel mai mult.

— De unde veniți din Birmania, dacă nu vă supăraţi?

— Din Mandalay, spuse bărbatul pe un ton sec. Oraş foarte

interesant. Frumos şi multă istorie.

— Ai văzut cumva un grup de americani, unsprezece, mai exact?

Moment în care Harry făcu o pauză ca să se gândească cum să-i descrie mai bine, care sunt trăsăturile lor distinctive.

— O chinezoaică foarte drăguță cu fiica ei de doisprezece ani. O doamnă de culoare, mai înaltă, îmbrăcată într-un caftan lung, care păşeşte ca o regină africană. Mai era şi un băiat adolescent, care pare asiatic, pentru că şi este pe jumătate, iar ceilalți, păi, americani tipici… înalți, cu şepci de baseball. I-ați văzut? Spuneți-mi.

Bărbatul traduse rapid pentru grup.

— Întreabă dacă am văzut turişti chinezi, femei şi copii, care arată ca nişte americani.

La care cu toții răspunseră în cor: nu.

— Mda, îmi imaginam, spuse Harry.

Tăcu câteva clipe, apoi se adresă interpretului proaspăt desemnat:

— Sunteți, vă rog, amabil să-i rugați pe prietenii dumneavoastră să fie atenți, poate-i văd pe prietenii mei? Dacă se întâmplă să dați de ei azi sau mâine, în timpul excursiilor… Ştiți, au dispărut în dimineața de Crăciun. Toți unsprezece.

— Unsprezece? repetă bărbatul. Cum adică, „au dispărut”?

— Ideea e că nimeni nu i-a mai văzut şi nici nu a mai auzit de ei. În fine, sunteți în vacanță, aşa că nu vreau să vă stric plăcerea. Dar dacă sunteți amabili să răspândiți vestea, v-aş rămâne îndatorat.

— Sigur, spuse bărbatul. Unsprezece americani, şi dădu din cap hotărât, privindu-l şi cu simpatie şi cu speranța că totul se va termina cu bine.

— O să răspândim.

Şi asta au şi făcut. Au răspândit vestea ca pe un virus. Pe zi ce trecea, speculațiile deveneau din ce în ce mai exagerate, ducând la ipoteze şi concluzii, şi în final la o panică generalizată.

— Ai auzit? Unsprezece americani au dispărut, iar poliția militară vrea să muşamalizeze treaba. De ce nu a emis ambasada noastră avertizări pentru turişti?

Nu puteai pune piciorul într-o pagodă fără să auzi veştile neliniştitoare. În stațiunea Insula Plutitoare, turiştii proaspăt

sosiți erau în mod îndreptățit îngrijorați. Ar fi plecat dacă ghizii lor ar fi reuşit să le găsească în altă parte cazare. La barul *tiki,* un om de afaceri american spunea că a fost probabil opera armatei. Un cuplu francez îi răspundea cum că poate turiştii făcuseră ceva interzis de guvern: împărțiseră broşuri în favoarea democrației sau organizaseră demonstrații pentru eliberarea lui Aung San Suu Kyi. Nu se poate să faci lucruri de genul acela şi să nu te aştepți la repercusiuni. Birmania *nu* e America. Dacă nu ştii ce faci, mai bine las-o baltă. Asta e problema cu americanii ăştia, îi spuse franțuzoaica soțului ei, vor să atingă, să atingă, să atingă tot ce nu au voie, de la fructele din piață până la lucrurile interzise în alte țări.

În acest timp, tribul Shan care trăia în jurul lacului Inle credea că cei unsprezece americani fuseseră răpiți de Nații supărați. Fără îndoială, americanii îi jigniseră pe câțiva dintre aceştia, ba chiar pe mulți. Dintre toți vesticii, americanii mâncau cel mai mult. Cu toate acestea, nu se gândeau să le ofere şi Naților din festinul lor. Şi cum să nu se simtă Nații jigniți? Plus că mulți turişti nu arătau niciun pic de respect. Când credeau că nu-i vede nimeni, nu-şi scoteau adidaşii de firmă înainte să intre în locurile sfinte. Credeau că, dacă nu-i vede nimeni, nu fac nimic rău. Chiar şi femeile se purtau fără respect față de cele sfinte, intrând în acele părți din mănăstiri unde numai bărbații aveau voie.

Povestea a ajuns şi la urechile agențiilor occidentale de ştiri din Asia, dar nimeni nu avea informații concrete, doar zvonuri. Cum puteau să ajungă la americanul rămas în complexul turistic? Dar la ghidul aflat în spital? Aveau nevoie de surse, acces, interviuri, materiale care să fie „certificate". Dar de unde să le obțină? Niciun ziarist birmanez nu ar fi îndrăznit să coopereze cu ei. Cât despre ziariştii occidentali, nici gând să intre fluierând cu echipament pentru filmări, cu microfoane şi toate cele. Mulți încercaseră să se strecoare – orice ziarist îşi dorea un interviu cu Aung San Suu Kyi –, dar cei mai mulți fuseseră prinşi, interogați zile la rând, percheziționați la piele, deportați, iar echipamentul le fusese confiscat. Să obții informații era la fel de riscant ca şi contrabanda cu droguri, rezultatul fiind fie îmbogățirea, fie ruina. Cu toate acestea, se găseau mereu surse sub acoperire, câțiva expatriați sau ziariști cu vize de turişti care aduceau cu ei echipament simplu şi-şi

foloseau ochii şi urechile cât mai mult.

Până în ziua de Anul Nou, o sută treizeci de antene de ştiri transmiseseră povestea celor unsprezece turişti dispăruți când în „Birmania", când în „Myanmar". Telefoanele de la ambasada Statelor Unite sunau încontinuu, iar angajații trebuiau să fie foarte atenți la ce spuneau din moment ce erau nevoiți să coopereze cu guvernul birmanez pentru a putea pleca din Rangoon să investigheze situația. Pe 2 ianuarie, şefii cei mari din sediul new-yorkez al Global News Network ştiau deja că puseseră mâna pe o bunătate de ştire care merita mai mult timp de emisie. Telespectatorii, concluzionaseră ei pe baza sondajelor, erau captivați de misterul celor dispăruți – doi dintre ei fiind copii inocenți –, de perspectiva romantică evocată de Birmania şi un personaj negativ, evident întruchipat de regimul militar. Mai era şi Harry Bailley, pe care femeile de vârsta a doua îl considerau atrăgător, iar telespectatorii sub 18 ani, segmentul lor demografic principal, îl plăceau „mult" datorită preferinței lui pentru cățeii neascultători. Directorii de la GNN numeau acest gen de ştiri „ştiri sexy", hotărâți să facă tot ce pot pentru a obține exclusivitatea, să scormonească în orice mizerii şi drame pentru a-şi bate concurența şi a-şi mări audiența.

Până să apuce povestea de jale a lui Harry să facă înconjurul stațiunilor din Thailanda şi Birmania, în stațiunea Insula Plutitoare sosi un tânăr turist londonez, cu părul creț, pe numele său Garrett Wyeth. Era un grafician video independent pentru emisiuni de aventuri de călătorie ieftine, iar acum îşi dorea să dea lovitura în domeniul documentarelor serioase. Venise în Birmania cu o cameră digitală obişnuită, de turist, pentru a strânge imagini cu care să facă un documentar pe care urma să-l intituleze *Oprimați şi suprimați.* Spera să-i cumpere Channel Four materialul montat; acest post înființase cu câțiva ani în urmă o emisiune, *Sălile de aşteptare ale morții,* în care reporteri vestici dându-se drept muncitori voluntari dezvăluiseră cum fetițele orfane din China erau în mod sistematic ucise. Emisiunea fusese inspirația lui. Ceea ce făcuseră acei reporteri deghizați era extraordinar: se infiltraseră în sistem, îi păcăliseră pe idioții ăia făcându-i să vorbească deschis despre tot felul de probleme. Iar camerele

ascunse înregistrau totul, înregistrări incredibile prezentând scene groaznice, şocante. Fusese un succes răsunător care ridicase valuri de indignare şi de condamnare a Chinei la nivel internațional. Trăiască ziariştii! Plouase cu premii. Bineînțeles, se găsiseră unii care să trâmbițeze „consecințele negative" şi să facă mare caz de ele. Dar în orice subiect controversat există şi aşa ceva. Prin urmare China a închis uşile orfelinatelor o perioadă. Fără adopții, operații pentru gură de lup sau pături noi frumoase. Şi cât a ținut asta? Poate cel mult un an. Uneori trebuie să accepți câteva zgârieturi dacă vrei să câştigi cursa. Şi-n final toată lumea câştigă. Şi oricum, subiectul *lui* nu avea nicio legătură cu copiii care mor şi nu va avea, era absolut sigur, decât consecințe *pozitive* şi, în acelaşi timp, îi va conferi statutul de ziarist adevărat, serios care e capabil să se ocupe de subiecte *serioase.* Ce să-ți doreşti mai mult de-atât?

Pentru Garrett, Harry Bailley era o ocazie neaşteptată, dar cu mare potențial lucrativ. Urma să-l convingă pe compatriotul lui – căci, la urma urmelor, Harry era britanic prin naştere – să-i ofere „un exclusiv". Se va duce apoi la Channel Four şi le va da pe la nas cu această firimitură, să-şi facă şi ei o idee despre ce va urma. Şi dacă vor strâmba din nas, o să-şi vândă materialul primei rețele de televiziune care-i va oferi o sumă frumoasă. Global News Network era o posibilitate, însă nu prima lui alegere din cauză că prea cochetau cu latura josnică a jurnalismului, dar când venea vorba de exclusivități şi scandaluri, oamenii de acolo ştiau cum să-ți fluture teancul de bani prin fața ochilor. Ah, mirosul succesului. Materialul ăsta scurt cu Harry Bailley i-ar putea aduce uşor o mie-două de lire. Şi dacă turiştii mureau – ei bine, să nu mergem până acolo.

— Nu ştiu dacă e o idee prea bună, îi spuse Harry când Garrett îl abordă.

Era confuz şi obosit din cauză că dormise pe apucate întreaga săptămână.

— Nu vreau să le fac rău prietenilor mei. Guvernul militar de aici să zicem că e foarte strict când vine vorba de cum trebuie făcute lucrurile. Tipul care e director aici crede că e mai bine să stau la locul meu.

Garrett îşi dădu seama că Harry habar n-avea ce se dăduse deja la ştiri în lumea întreagă. Complexul turistic Insula

Plutitoare era un tărâm lipsit de orice informație: fără televiziune prin satelit, fără BBC, CNN sau GNN, doar două posturi ale guvernului din Myanmar care anunțau vreme frumoasă. Trebuia să-şi joace această carte bine, astfel încât Harry să nu devină prea confuz, să ştie ce să facă şi la cine să apeleze.

— Uite ce e, prietene, spuse Garrett, ai dreptate să-i pui pe prietenii tăi pe locul întâi. Dar individul ăla, *Herr* Heinrich, nu vrea decât să-şi apere pielea. Nu vrea să-şi sperie clienții. Chiar poți avea încredere în el? Sigur că nu. E expert în înşelăciuni. Ce-ți spune inima şi instinctul, în aia să te încrezi. Bate totul.

— Dar armata…

— E, armata! Doar nu ți-e frică de ei? Eşti american! Poți să faci ce vrei. Libertatea expresiei! E dreptul tău, scuză-mi bruschețea, dar e de-a dreptul responsabilitatea ta să o faci.

Când spunea „libertate", Garrett se referea, desigur, la drepturile civile *americane,* nicidecum la legislația internațională, cum îl făcuse să creadă pe afumatul Harry. Adevărul e că Harry era tot atât de îndreptățit să-şi exprime părerile în mod liber ca şi orice alt cetățean birmanez, adică deloc.

— Cuvintele tale vor ajunge la urechile a *milioane şi milioane* de oameni, îi zise Garrett, şi exact genul ăsta de presiune îți şi doreşti, să fii sigur că dobitocii ăia ştiu că întreaga lume e cu ochii pe ei şi să le bagi sula-n coastă celor de la ambasada SUA ca să se agite să-ți găsească prietenii.

— Înțeleg ce vrei să spui, răspunse Harry. Dar totuşi… ei bine, nu-s prea convins că…

— Bine, spuse Garrett răbdător, îmi dau seama că te întrebi şi „toate ca toate, dar cum fac eu să nu-mi pun pielea la bătaie…".

Harry îl întrerupse.

— Nu gândesc deloc aşa.

— Atunci să te întreb altceva, zise Garrett. Cine e cel mai mare oponent al guvernului militar birmanez? Exact, femeia aia, Aung San Suu Kyi. De zece ani le tot spune să se care, într-un fel sau altul. Şi ce-au făcut cu ea? Nu au încuiat-o undeva şi apoi au aruncat cheia. Au sechestrat-o la domiciliu. De ce? Pentru că ştiu că lumea e cu ochii pe ei. În asta constă

diferența. Se calculează în coloane de ziar şi timpi de emisie. Mass-media face acest lucru posibil.

Îşi ridică degetul mare aprobându-se conspirativ pe sine însuşi, apoi adăugă încet:

— *Aşa influențează ştirile ceea ce se întâmplă în lume!*

Îl îmboldi cu cotul pe Harry.

— Dar totul începe cu tine.

Harry dădu din cap, aproape convins.

— Nu vreau decât să fac ce e mai bine pentru prietenii mei.

— Crede-mă. E tot ce poți face mai bine. Şi nu trebuie să spui nimic de rău despre guvernul militar. Nu trebuie decât să explici într-un mod concret şi complet imparțial faptul că-ți vrei prietenii înapoi. Sincer şi curajos.

— Nu e nimic rău în asta, fu de acord Harry.

Garrett filma în timp ce prietena lui, Elsbeth, îi lua interviul. Era o blondă slăbănoagă care ar fi fost chiar frumoasă dacă nu ar fi avut nişte dinți diformi, urâțiți şi mai tare de ceai, nicotină şi tradiția britanică în materie de îngrijire dentară. Se aflau în căsuța lui Harry, unde nu-i vedea nimeni.

— Domnule doctor Bailley, începu ea. Vă rog să ne povestiți ce s-a întâmplat în dimineața de 25 decembrie.

Harry scoase un oftat adânc şi privi în gol, pe fereastra din dreapta lui.

— Am fost bolnav în ziua aceea. Intoxicație alimentară…

În timp ce spunea povestea, Harry îşi reaminti să nu zâmbească şi să nu fie prea prietenos cu camera de filmat. Nu e nimic mai groaznic decât o persoană care prezintă ştiri tragice cu un rânjet pe față. La sfârşitul interviului avea o expresie nostalgică, dar plină de speranță. Şi nu doar juca teatru.

Elsbeth se întoarse într-o parte spre Garrett.

— E suficient?

— Întreabă-l despre ceilalți. Fă-l să-i descrie pentru telespectatori, spuse Garrett.

Fuseseră deja difuzate câteva materiale cu pozele şi poveştile lor, dar Garrett îşi dorea ceva mai personal, cum erau cu adevărat aceşti oameni, descrişi de acest bărbat cu inima frântă.

— Nu, mai trebuie, îi spuse el lui Elsbeth. Ceva personal. Hai să-i facem să plângă şi să-şi dorească să-i vadă salvați pe

bieții oameni.

Harry trase cu urechea şi auzi instrucțiunile lui Garrett. Da, desigur! Asta era ideea, nu? Trebuia să participe la salvarea lor. Şi iată ocazia perfectă – mult mai bună decât fotografiile lipite pe cutiile de lapte. Îşi luă o expresie gânditoare, uitându-se puțin în altă parte, încercând să conjure combinația perfectă de cuvinte care să stârnească o avalanşă de compasiune. Slavă Domnului că avea experiență ca personalitate de televiziune. Aşa, acum vrăjeşte camera, dă drumul emoțiilor, împiedică-i pe netoți să schimbe programul. Iar apoi produse „Vocea", cum o numea producătorul lui, la fel de fină ca whisky-ul vechi de treizeci de ani.

— Suntem cu toții buni prieteni, ştiți, din San Francisco şi din împrejurimi.

Îşi frământa mâinile, bărbatul sensibil cuprins de griji. Ridică privirea din nou, uitându-se în cameră.

— De fapt, unul dintre ei este cel mai vechi şi cel mai apropiat prieten al meu din copilărie, Mark Moffet. Are una dintre cele mai mari şi cele mai cunoscute plantații specializate pe plante pentru amenajări arhitectonice. Bambus, în principal. O reputație nepătată şi o inimă de aur.

Pufni într-un râs scurt, nostalgic.

— E întotdeauna îmbrăcat în pantaloni scurți de safari, indiferent de anotimp. Ştiu că a urcat şi pe Everest şi pun pariu că tot în pantaloni scurți era îmbrăcat.

Râse trist, aşa cum face cineva care spune anecdote în cadrul unui panegiric.

— Iar fiul său, Rupert, ce băiat pe cinste. Se împrieteneşte foarte uşor cu copii din alte țări, joacă baschet cu ei, le arată trucuri magice – e chiar talentat la aşa ceva şi atrage o mulțime de oameni…

Şi tot aşa, Harry continuă să-şi descrie compatrioții cu superlative generoase, îngroşându-le calitățile morale, retuşându-le pe loc portretul fizic, scăzându-le din ani şi adăugând la tăria de caracter. Erau instruiți, dar cu picioarele pe pământ; erau foarte îndrăgostiți sau aveau o căsnicie fericită; erau curajoşi şi dornici de aventură, dar nu inconştienți; altruişti şi amabili, fără să se gândească o clipă la propriul confort; oameni naivi îndrăgostiți de localnici…

Harry păstră ce era mai bun pentru sfârşit. Din nou, îşi

făcea de lucru cu mâinile, şi le frângea, făcându-şi curaj să vorbească despre inima lui frântă.

— Ar mai fi şi o doamnă foarte, foarte specială, Marlena Chu. O femeie incredibilă, cu adevărat incredibilă, furnizoare de obiecte de artă – lucrări de Kooning, Hockney, Diebenkom, Kline, Twombly – sunt un ignorant când vine vorba de artă modernă, dar am auzit că sunt pictori buni.

Prostii. Harry inventase lista. Îşi făcuse un obicei din a memora nume de artişti, poeţi, muzicieni şi preşedinţi ai diferitelor ţări africane, ştiind că astfel de cunoştinţe îi erau de folos pe la diferitele petreceri şi în funcţiile pe care le îndeplinea. Lovitura lui de maestru era recitarea unui poem, *The Dying Light,* despre un soldat care priveşte lumina stingându-se la apusul soarelui în timp ce el însuşi se stinge din viaţă. Aproape fără excepţie, femeilor le dădeau lacrimile şi le venea să-l îmbrăţişeze, parcă pentru a-l proteja de moarte şi de singurătate, uimite de frumuseţea gândurilor lui care s-ar fi irosit fără o ureche care să le aprecieze.

— Eraţi apropiaţi? interveni Elsbeth.

— Da, eram foarte, foarte…

Nu mai putu să continue, iar Elsbeth îl bătu pe mână. Inspiră adânc şi continuă luându-şi inima în dinţi, vorbind în şoaptă:

— Sunt distrus. Ar fi trebuit să fiu cu ea în barcă.

Emoţia lui Harry era reală, în cea mai mare parte, dar felul în care o exprima era ridicol de clişeizat. Elsbeth şi Garrett nu dădură niciun semn că aşa gândeau şi ei.

— Câţi ani are? întrebă Elsbeth cu blândeţe.

— Are… începu Harry, dar îşi dădu seama că habar n-avea.

Trase de timp râzând scurt.

— Păi, dacă materialul va fi televizat, nu cred că şi-ar dori să dezvălui acest lucru. Dar vă pot spune: ca majoritatea asiaticelor, nu pare să aibă o zi peste 29 de ani. O, şi are şi o fiică de 12 ani, cam atât de înaltă. Esme. Un copil grozav. Precoce, curajoasă şi drăgălaşă. Are şi un căţeluş, cam de 6–7 săptămâni, un Shih Tzu, care are hernie la ombilic. Ştiţi, eu sunt medic veterinar, deci mă pricep la chestiile astea. Apropo, mi-aţi văzut emisiunea, *Dosarele Fido*? Nu? Da, de fapt suntem în negocieri pentru a fi transmisă şi în UK. Ups, mai bine scoateţi la montaj ultima remarcă, pentru că nu e încă ceva

sigur. Dar câinii sunt pasiunea mea, pe lângă Marlena, şi dacă aş putea, aş face aranjamentele necesare să-mi fie trimisă o echipă de câini salvatori, cu următorul avion…

În a noua zi de şedere prelungită a prietenilor mei în Locul Fără Nume, la GNN a fost difuzată următoarea ştire:

— Unsprezece americani, doi dintre ei copii, au fost daţi dispăruţi acum o săptămână în Birmania, ţara pe care regimul militar a redenumit-o Myanmar chiar înainte să răstoarne rezultatul alegerilor democratice din 1990. Americanii se aflau într-o vizită de plăcere în Birmania când au plecat într-o plimbare cu barca din care nu s-au mai întors niciodată.

Pozele celor dispăruţi apărură urmate de imaginea unor soldaţi serioşi cu armele în mână.

— După lovitura de stat militară, Birmania a cunoscut nenumărate revolte civile şi a fost de multe ori menţionată pentru încălcarea drepturilor omului. Un reportaj în exclusivitate al GNN de anul trecut prezenta abuzurile sexuale sistematice comise de către soldaţi asupra femeilor din diferitele triburi. Abuzuri cel puţin la fel de îngrozitoare se petrec în alte părţi nevăzute ale ţării: de la răpirea bărbaţilor, femeilor şi copiilor care sunt apoi obligaţi să care poveri pentru armată până mor de epuizare, până la raderea de pe faţa pământului a unor sate întregi suspectate că ascund susţinători ai Ligii Naţionale pentru Democraţie.

Poze cu băieţi călugări şi fetiţe zâmbind defilară pe ecran.

— În aceste condiţii au dispărut cei unsprezece americani. Armata birmaneză şi ambasada americană spun că nu au nicio pistă. Dar există speculaţii cum că turiştii ar fi fost închişi pentru infracţiuni necunoscute împotriva regimului. Una dintre persoanele dispărute e suspectată că ar fi activistă şi susţinătoare a câştigătoarei Premiului Nobel pentru Pace, Aung San Suu Kyi, conducătoarea charismatică a Ligii Naţionale pentru Democraţie, aflată acum în arest la domiciliu. Între timp, turiştii părăsesc Birmania cât pot de repede. Un singur om însă rămâne optimist că americanii vor fi găsiţi: doctorul Harry Bailley, prezentatorul cunoscutei emisiuni *Dosarele Fido.* El face parte din grupul de turişti care a dispărut. Fiind bolnav în acea zi fatală, doctorul Bailley a rămas la hotel în timp ce prietenii lui au plecat cu barca să

privească răsăritul în dimineața de Crăciun. GNN a vorbit cu el direct, într-un interviu în exclusivitate filmat într-o locație pe care o păstrăm secretă, în Birmania. Urmează să-l vedeți în „Zone de ştiri fierbinți cu GNN" – unde felul în care comentăm ştirea face ştirea.

La celălalt capăt al lumii, în San Francisco, Mary Ellen Brookhyser Feingold Fong fu trezită într-o dimineață de un telefon de la cineva de la Departamentul de Stat al SUA, care o informă că fiica ei, Wendy, a fost dată dispărută.

Crezând că vocea masculină era proprietarul lui Wendy, Mary Ellen îi spuse:

— Nu a dispărut. E în Birmania. Dar dacă e în urmă cu chiria, mă ocup eu de asta fără probleme.

Nu era prima dată când se întâmpla.

Bărbatul de la Departamentul de Stat îi explică încă o dată cine era şi nici atunci mintea lui Mary Ellen nu cooperă pentru a accepta ideea că Wendy dispăruse, era vorba doar de iresponsabilitate, căci, dacă ar fi renunțat la această lipsă de logică, ar fi însemnat să accepte o realitate care-i depăşea înțelegerea.

În Mayville, Dakota de Nord, mama lui Wyatt, Dot Fletcher, primi un telefon care îi produse la fel de multă confuzie. Şi ea era sigură că fiul ei era într-o nouă expediție într-un loc fără mijloace de comunicare. Se întâmpla tot timpul. Putea foarte bine să fie în mijlocul Oceanului Indian, cu motoarele oprite şi barca prinsă în zona calmurilor ecuatoriale. Sau putea fi în estul Bhutanului, făcând drumeții pe munte, la şapte-opt zile distanță de mers pe jos de primul telefon. Nu însemna că e dat dispărut. Pur şi simplu nu putea fi sunat. Şi, din acest punct de vedere, ea avea dreptate.

Şi telefoanele continuară către: fosta soție a lui Moff pentru că era mama lui Rupert; fostul soț al Marlenei pentru că era tatăl lui Esme; întreaga gamă de părinți şi părinți vitregi ai lui Heidi şi Roxanne; mama lui Bennie, dar nu şi partenerul lui, Timothy, din moment ce nu era trecut pe lista oficială de rude apropiate. Telefoanele fură date la ore ciudate, când se ştia sigur că destinatarii lor sunt acasă, ore la care de la primul țârâit se intuia că nu pot fi decât veşti proaste, încă înainte ca GNN să difuzeze ştirea de ultimă oră. Familiile prietenilor mei

priviră şocaţi cum un individ cu voce mieroasă şi accent britanic vorbeşte despre cei dragi ca şi cum le-ar fi făcut panegiricul. Garrett privea şi el reportajul dintr-un apartament aflat în al doilea hotel de lux din Bangkok şi regreta că nu ceruse decât cincisprezece mii de dolari americani.

Până la ora şapte dimineaţa, ora Pacificului, a acelei zile, diversele rude apropiate se uitaseră deja de trei ori la ce difuza GNN. Adică acelaşi reportaj din oră în oră, orice nou mic detaliu fiind anunţat ca „ştiri de ultimă oră". GNN luase reporteri şi echipe de filmare de la alte proiecte şi le dăduse o listă cu lucruri de găsit şi persoane de intervievat. Pentru suportul vizual, dezgropaseră din arhive materiale filmate cu ocazia loviturii de stat, ca şi despre călătorii în locuri exotice. Foloseau şi părţi din filmuleţele făcute de turiştii care plecaseră mai devreme din Birmania şi acum invadau aeroportul din Bangkok. În State, angajaţii reţelei de ştiri descoperiseră şi alte detalii suculente pentru telespectatorul curios. Una dintre persoanele dispărute era moştenitoarea unei mari averi, fiica regelui ţevilor de PVC. Astfel apăru o poză cu Wendy Brookhyser făcută cu ani în urmă la un bal pentru debutante. Roxanne era prezentată când i se înmâna un premiu, cu o expresie inteligentă şi faţa acoperită de transpiraţie. Mai era o poză cu Marlena şi cu Esme când avea opt ani, îmbrăţişându-se la Disneyland, lângă un Mickey Mouse care făcea cu mâna. Heidi era surprinsă pe veranda unui prieten mâncând o îngheţată pe băţ. Chiar şi o scenă veche din *Dosarele Fido* constitui repede „o ştire de ultimă oră".

De-a lungul întregii zile, se adunară tot felul de rămăşiţe de aşa-zise ştiri. Existau dovezi, anunţa GNN, că unul dintre membrii grupului fusese arestat pentru posesie de marijuana. Adică Moff, care într-adevăr fusese prins în urmă cu douăzeci şi doi de ani şi fusese acuzat de infracţiune minoră, amendat şi eliberat condiţionat. GNN îl prezenta însă sprijinindu-se de un gard de bambus, purtând obişnuita pălărie de safari, pantaloni scurţi şi ochelari de soare panoramici. În contextul dat, arăta ca un traficant de droguri expunându-şi cu mândrie recolta. Această informaţie veni imediat după un alt material, înjghebat în grabă de un producător isteţ de la GNN, despre „triunghiul de aur al Birmaniei" şi reputaţia ţării de „capitală mondială a heroinei". Deşi materialul nu spunea explicit că Moff are

legături cu cultivatorii de heroină, juxtapunerea materialelor insinua această legătură.

Am văzut toate astea la televizorul lui Heinrich. Îl conectase la o antenă parabolică proaspăt achiziționată de pe piața neagră care o înlocuise pe cea care dispăruse de curând. Trebuie să recunosc că mi s-a părut *un peu amusant* faptul că prietenii mei făceau acum obiectul unor poveşti răuvoitoare şi al unor fotografii deloc avantajoase, la fel cum mi se întâmplase şi mie când ziarele scriseseră despre moartea mea misterioasă.

Cel mai rău vânător de ştiri era, după părerea mea, Philip Gutman de la Free to Speak International. Acest megaloman contactase GNN şi le fluturase momeala prin fața ochilor, iar ei muşcaseră. Cu gura lui cărnoasă şi veşnic în mişcare, negase cu vehemență zvonurile.

— Nu e adevărat, nu e deloc adevărat, niciunul dintre cei dispăruți nu e spion.

Apoi se lansase într-o apologie a celor care-şi asumau rolul de câini de pază ai păcii, mai ales în acele țări, cum e şi Birmania, în care încălcarea drepturilor omului se află la ordinea zilei şi se simțea mândru că unul dintre membrii Free to Speak se afla printre cei dispăruți. Adăugase pe un ton dramatic că „această persoană se alăturase acum zecilor de mii de oameni dispăruți în Birmania" şi că spera ca persoana respectivă să nu sfârşească precum ceilalți: să aibă „o soartă de nedescris". În mod firesc, toate acestea au declanşat o isterie de presupuneri despre cine ar putea fi acest activist, iar cei interesați şi îngrijorați de acest lucru nu erau doar telespectatorii internaționali ai GNN, familiile prietenilor mei şi guvernul american, dar şi regimul militar din Myanmar. Cine era acest tulburător al ordinii, voiau ei să ştie. Şi cine se făcea vinovat că această persoană se strecurase neobservată? Pedeapsa pentru spioni în Myanmar e asemănătoare cu cea pentru traficanții de droguri: moartea.

Wendy era ea poate cam prostuță, dar asta nu însemna că merita să-şi piardă capul, la propriu, din cauza unui fost coleg de apartament care era în stare să profite de orice ocazie pentru a-şi promova cauza. Nu am nimic împotriva celor care lucrează pentru a îmbunătăți situația drepturilor omului, chiar nimic. E admirabil şi extrem de important. Dar toate manevrele

lui Gutman nu vizau decât să-l facă să apară pe prima pagină a ziarelor. Se folosea de denunțuri cu potențial de ştire, de demonstrații şi revendicări. Nu negocia niciodată discret, în culise, ca alți activişti. Gutman ținea ascunse poveşti despre abuzuri până când dezvăluirea lor îl avantaja să apară pe prima pagină a ziarelor, de cele mai multe ori în preajma campaniilor lui de strângere de fonduri. Asta e, în fiecare comunitate care-şi propune să facă ceva bun, sunt întotdeauna câțiva care se gândesc mai degrabă cum să-şi facă bine lor înşişi.

Înainte de ştirile de seară, GNN ştia deja că avuseseră noroc să pună mâna pe ştirea săptămânii în Statele Unite – care bătea şi tam-tamul legat de Ştirea Bombă, scandalul sexual în care era implicat un congresman şi cel mai mare sponsor al campaniei lui, vedeta de cinema care fusese arestată pentru pedofilie. Senzația ştirii consta în povestea care-ți rupea sufletul, dar te ținea şi în suspans, a americanilor dispăruți, inocenți şi frumoşi, plini de succes şi respectați, bogați şi invidiați, sinceri şi excentrici şi cu suficiente detalii picante cât să deschidă apetitul telespectatorilor. GNN a pus la punct un sondaj pe bază de telefoane, punându-şi telespectatorii să voteze: se făceau turiştii vinovați de propria dispariție, în întregime, parțial, deloc? Un procent confortabil de 80% considera că turiştii erau victime inocente. Care ar trebui să fie reacția Americii: să nu facă nimic, să ofere o recompensă, să trimită trupe peste ei? Un procent şocant de 73% au votat pentru invadarea Birmaniei, iar un mare număr din mesajele trimise la GNN spuneau: „Aruncați-le bomba!". Guvernul Statelor Unite a negat cu vehemență că ar avea intenția să facă vreunul dintre aceste lucruri. GNN a dat undă verde pentru a creşte timpii de emisie şi reprezentarea subiectului în grila de programe.

Şeful biroului GNN din Bangkok era permanent în legătură cu sediul din New York pentru interviuri. La aeroportul din Bangkok, reporterii GNN şi ai altor agenții de ştiri îi înconjurau pe turiştii sosiți de la Mandalay şi Rangoon. Le fusese frică? Plecaseră mai devreme? Se vor mai întoarce vreodată?

Cei din New York şi Rio de Janeiro afişau expresii blazate şi dezgustate în timp ce îi împingeau la o parte pe vânătorii de ştiri. Dar unii călători erau uşor de oprit pentru că proveneau

din oraşe precum Indianapolis, Indiana sau Manchester, Anglia, unde se considera o impolitețe să nu răspunzi cuiva care-ți pune o întrebare. Cei din Los Angeles păşeau la rândul lor cu uşurință în fața camerei, din moment ce acesta era unul dintre drepturile lor de cetățeni.

— Mi-a fost greu să-mi petrec timpul într-o țară, declarase o femeie din Studio City, în care unsprezece oameni au fost uciși.

I se reaminti că nimeni nu confirmase moartea acestora, aşa că adăugă:

— Oricum, tot te afectează.

— V-a fost frică? strigă un reporter către un cuplu care tocmai ieşea pe nişte uşi.

— Ăsteia i-a fost, răspunse bărbatul ars de soare, pe un ton sec şi arătă cu degetul spre femeia din spatele lui. A apucat-o isteria.

Femeia îi adresă un zâmbet enervat. Se întoarse spre reporter şi-i spuse, cu zâmbetul acela înghețat încă pe față:

— Sinceră să fiu, mi-a fost mai mult teamă să nu rămânem blocați acolo dacă se închideau aeroporturile.

Răspunsul ei – împreună cu zâmbetul acela cu dinții strânşi adresat soțului ei – a fost redifuzat în fiecare oră, făcând milioane de oameni să o considere o vacă fără inimă.

În Mayville, locuitorii oraşului ținură o noapte de veghe cu lumânări şi vândură plăcinte pentru familia lui Wyatt. Au adunat bani pentru ca doamna Fletcher şi ajutorul de şerif, cu care avea o legătură, să meargă în Birmania în căutarea unicului ei fiu. Programa şcolară din şcolile generale din întreaga țară includea acum o lecție de geografie în care Birmania era localizată pe harta lumii, iar această lecție a fost şi difuzată în toată țara pentru că un alt sondaj arătase că 96% dintre americani habar nu aveau unde se aflau nici Myanmar, nici Birmania. În San Francisco, Mary Ellen Brookhyser Feingold Fong luase legătura cu primarul şi cu „cei trei George": unul dintre ei mare ştab politic cu relații la Departamentul de Stat, un altul realizator de filme, iar al treilea un miliardar implicat în acte umanitare, posesor de avion particular. Cei de la *Dosarele Fido* au selectat cele mai frumoase emisiuni pentru a le difuza în reluare, inclusiv un fragment care avusese un foarte mare succes despre dresajul

câinilor salvatori folosind detectarea mirosului şi luarea urmei, alături de tehnici simple pe care proprietarii obişnuiți de câini le puteau utiliza pentru a-şi învăța propriii câini de apartament – boxeri, beagle sau bichoni, indiferent ce rasă – cum să ia urma unui copil care se joacă de-a v-ați ascunselea. Înainte de a se termina programul zilei, se făcuseră deja planuri ca următoarele persoane să zboare spre Birmania cu un avion particular: Mary Ellen Brookhyser Feingold Fong, doamna Dorothea Fletcher şi iubitul ei ajutor de şerif, Gustav Larsen; şi Saskia Hawley de la Golden Gate – Câini Salvatori, o fostă iubită a lui Harry.

În avion, Saskia Hawley îşi rememoră trecutul cu Harry Bailley. Încă mai simțea afecțiune pentru el. Ce simțea el pentru ea? Ca toate fostele lui iubite, era mignonă, slabă şi, cum formulase Harry la un moment dat, „exigentă emoțional". Un alt cuvânt pe care Harry îl folosise pentru a o descrie era „drăguță", termen pe care ea îl disprețuia, întrucât sugera o persoană inferioară lui.

— Nu-mi mai spune că sunt drăguță, îi ceruse ea în mod repetat.

— Dar aşa eşti, draga mea, îi răspundea Harry. Şi nu văd ce e rău în asta.

Rememorând, Saskia îşi dădu seama că Harry avea calitățile lui. Era fidel, în primul rând, ca un câine. La celelalte femei se uita, dar nu le atingea, iar din punctul ăsta de vedere nu o trădase niciodată, nu ca ultimul tip, nenorocitul. Când avea orice fel de probleme, Harry îi sărea în ajutor, indiferent ce oră era. Şi mai era şi factorul aşternut. El o făcea să se simtă foarte bine în pat. Privind în urmă, era mult mai atrăgător şi se putea conviețui mult mai uşor cu el decât cu oricare dintre iubiții care intraseră şi ieşiseră din viața ei de când se despărțise de Harry, în urmă cu şase ani. Termenul folosit de ei fusese, de fapt, „perioadă de detaşare". Nu-i puseseră capăt oficial. Oare ar fi putut să se împace cu el? Nu, nu, nu, nu, protestă ea un pic cam mult.

Saskia alesese doi câini care aveau, fără îndoială, nasurile de cel mai bun calibru din branşă. Lush, o cățea border collie alb cu negru, cu limba atârnândă şi o gură zâmbitoare. Îşi câştigase galoanele de câine salvator FEMA încă de la atentatele cu bombă din Oklahoma City. Lush avea experiență

şi în detectarea cadavrelor, dar Saskia nu le dezvăluise acest lucru celorlalți din avion. Voia să le transmită că şi ea era la fel de optimistă. Oficial, era încă o misiune de salvare, şi nu de recuperare. Dar Saskia era realistă; experiența o obligase să fie realistă. Iar în cazul în care turiştii muriseră, Doamne fereşte, un câine poate detecta mirosul şi la câțiva ani de la incident, mai ales dacă materia descompusă a ajuns la rădăcinile copacilor. Echipa Saskiei fusese implicată în două cazuri de crimă în care cadavrul a fost dezgropat, unul lângă un pin, iar altul lângă un arbore *gingko.* Ca şi în cazul celorlalte descoperiri ale lui Lush, aceasta se învârtise în cerc amuşinând, iar apoi se întorsese la sursa cea mai puternică de miros şi dăduse semnalul hotărâtor luând poziția de „şezi", ceea ce însemna că a găsit obiectul care-i va aduce recompensa râvnită, un joc de-a aruncatul şi prinsul mingii cu o minge de tenis de cauciuc. Prima dată când Lush o dusese pe Saskia la un copac, ceilalți membri ai echipei de căutare izbucniseră în râs. Saskia le spusese atunci să sape lângă copac, în locul cel mai ferit vederii. Şi, într-adevăr, au dat peste oase, iar după ce Saskia le-a explicat de ce câinii detectează mirosul la trunchiul copacului, ceilalți exclamaseră:

— Doamne-Dumnezeule! Un copac băutor de sânge şi carnivor.

Dar era o problemă cu câinii căutători de cadavre în Birmania. Câinii ar fi într-o stare de agitație continuă din cauza numărului excesiv de cadavre îngropate în taină. Lush risca să-şi distrugă bunătate de nas.

Celălalt membru canin al echipei Saskiei era Topper, un labrador negru folosit în echipele de salvamontişti. Din cauză că era labrador, era mare amator de bălăceală. Şi probabil va fi nevoie de aşa ceva dacă ar fi să ne luăm după ce spuseseră oficialii de la ambasadă despre dispariție. Saskia se întreba cât de adânc e lacul şi, la fel de important, cât de rece şi, deci, cât de bine conservate sunt cadavrele. Asta ar ajuta la încetinirea procesului de descompunere şi câinilor le-ar fi astfel mai uşor să caute o țintă mai mică decât una dispersată.

Aşadar, cei patru oameni şi doi câini se aflau în drum spre Bangkok. Acolo urmau să afle dacă vor fi lăsați să intre de către guvernul militar din Myanmar. Oare li se vor da vize de urgență? Oare vor primi vreun fel de vize? Pentru a-i ajuta în

acest sens, unul dintre cei patru George ai lui Mary Ellen îşi exercitase influența la Departamentul de Stat. Sperau ca ea şi anturajul ei să poată trece drept turişti obişnuiți, deşi în mod evident nişte turişti foarte bogați cu avion particular, şi astfel să li se elibereze vize la graniță. Dacă urmau să le primească sau nu depindea de cât de mult era la curent regimul din Myanmar cu legătura dintre ei şi cei dispăruți. Iar angajații erau optimişti, din moment ce GNN nu era difuzat în Myanmar – sau, mai precis, era *interzisă* difuzarea lui. Interdicția de difuzare includea toate posturile străine. Ştirile aprobate erau transmise pe unul dintre cele două posturi ale guvernului, iar reportajele difuzate la ambele posturi trebuiau întâi acceptate de Ministerul Informației. Unul dintre vechii generali era responsabil cu stabilirea criteriilor pentru ştirile care puteau fi transmise, iar Consiliul de supraveghere a presei se asigura ca acestea să fie respectate întocmai. Printre interdicții: vremea proastă sau ştiri despre pierderi economice sau imagini cu civili morți. Nu erau bune pentru moralul cetățeanului. Iar dacă Aung San Suu Kyi era menționată, era indicat ca lângă numele ei să apară cuvintele „unealtă malefică a intereselor străine". Cuvinte precum „democrație", „educație" şi „corupție" iscau o supraveghere atentă. Aşadar, povestea a unsprezece turişti dispăruți şi poate chiar morți nu avea mari şanse să ajungă pe prima pagină în ziarele, emisiunile de televiziune sau de radio controlate de guvern.

Să nu înțelegem greşit. Asta nu însemna că Ministerul Informației şi Biroul de studii strategice din Ministerul Apărării n-aveau habar cine erau rudele celor dispăruți. Generalii, directorii şi subordonații lor văzuseră deja casetele cu reportajele GNN despre dispăruți. Ministerul era responsabil să găsească astfel de reportaje: orice reportaj despre țara lor, fie el negativ sau pozitiv. Ascultau Vocea Americii şi Radio BBC, care le cam scăpaseră de sub control şi pe care mulți cetățeni rău intenționați le ascultau pe ascuns. Aveau şi o antenă parabolică ce recepta posturile internaționale. Iar Consiliul de supraveghere a presei cerceta fiecare emisiune de televiziune din țările neprietenoase şi puternice căutând orice referire la Myanmar. De multe ori cei însărcinați cu plăcuta misiune de a urmări *The Simpsons* sau seriale precum *Sex and the City* sau reality-show-uri ca *Supraviețuitorii lui Darwin* erau vreun nepot

sau nepoată ai unui înalt oficial. Trecerea în revistă a ştirilor difuzate, fiind o treabă mai serioasă, era rezervată minților critice. Numele vinovaților erau astfel adunate şi trecute pe diferite liste pentru interdicție de intrare, expulzare sau, dacă era cazul, pentru „mai multe informații".

Anul cel mai greu din punct de vedere al ştirilor fusese cel în care fiica „generalului mort" câştigase Premiul Nobel pentru Pace. Câte poveşti urâte n-au curs atunci. Un bombardament continuu! Un dezastru! Suedezii ăia dădeau mereu premiile pentru pace doar ca să provoace tulburări. În sinea lor, miniştrii însărcinați cu propaganda şi patriotismul îşi aminteau că nu trataseră „situația" în cel mai bun mod. Strânseseră rândurile şi opriseră scurt orice manifestări de susținere în favoarea Doamnei. Şi asta nu făcuse decât să consolideze antipatia lumii față de ei. Aşa că acum era foarte important să facă față cum trebuie acestei ultime provocări.

Biroul de studii strategice era în mod deosebit perturbat şi dorea răspunsuri cât mai repede. Campania națională „Vizitați Myanmar", lansată cu câțiva ani în urmă, nu atinsese niciodată culmile anticipate, iar acum era făcută una cu pământul de-a dreptul. Anulările pentru rezervările la hoteluri curgeau, astfel că procentul lamentabil de 25–30% de ocupare o luă iremediabil la vale. Companiile aeriene raportau că avioanele care soseau în Mandalay şi Yangon erau goale, iar cele care plecau dădeau pe dinafară. Şi, dacă asta nu era suficient, liderii din ASEAN – Thailanda, Vietnam, Malaezia şi mai ales Japonia – îl sunaseră pe şeful cabinetului pentru a-i spune că era recomandabil ca Myanmarul să rezolve această problemă delicată cât mai repede şi în mod cert înainte de următoarea reuniune la vârf a ASEAN. În cadrul ASEAN erau ca într-o familie, iar această problemă ar putea face de râs familia. Să fi fost o greşeală integrarea Myanmarului în ASEAN? Să se restricționeze comerțul cu Myanamar, iar ajutorul pentru dezvoltare să fie suspendat?

Biroul de studii strategice s-a reunit la toate nivelurile pentru a discuta cum să trateze această „situație temporară".

Şi, spre norocul lui Harry, se întâmplă ceva neaşteptat. Cu riscul de a mă lăuda singură, recunosc că a fost şi mâna mea. Am vizitat câțiva oameni pe „tărâmul somnului". Descoperisem că pot intra destul de uşor în visele celor predispuşi la magie.

Cum spusese şi Rupert la docuri când făcuse trucurile cu cărți de joc, magia există, dar trebuie să crezi în ea. Chiar şi la nivelurile superioare ale guvernului din Myanmar, mulți credeau în Nați, fantome şi semne. Ideea mea a fost dintre cele obişnuite, oricine s-ar fi putut gândi la asta, aşa că nu pretind să mi se acorde credit pentru ce a urmat, chiar deloc, nu în totalitate. Nu voiam decât ca tiranii să simtă că era mai bine să-i protejeze pe turişti şi pe toți cei din jurul lor. Garrett formulase lucrul acesta cel mai bine: *Lumea e cu ochii pe voi.*

E suficient să ştiți că mai mulți miniştri ai Myanmarului au venit brusc cu aceeaşi sugestie, una mai degrabă ciudată şi complet neortodoxă pentru modul lor obişnuit de a acționa: de ce să nu ne folosim de această atenție mediatică gratuită pentru a prezenta frumusețile țării noastre, minunile şi locuitorii ei prietenoşi – da, şi de ce nu şi guvernul ei grijuliu şi prietenos?

Generalii au fost luați pe neaşteptate, dar zece secunde mai târziu toți exclamau pe rând: da, de ce nu?!

Acum că ideea fusese unanim şi entuziast îmbrățişată, trebuiau făcute câteva pregătiri, desigur, să aranjeze un pic totul şi să se asigure că imaginea transmisă e perfectă. În primul rând, cum sugeraseră şi liderii ASEAN, ar putea începe prin a elibera câteva sute de prizonieri – poate chiar o mie, propuse un general, de ce să nu dea dovadă de mărinimie? –, să sublinieze faptul că nimeni nu fusese închis pe motive politice, ci doar pentru binele lor. Doamna, de exemplu – hai să vorbim deschis despre ea –, deşi se bucură de popularitate în rândul unei părți restrânse şi sentimentale a populației, e clar că majoritatea cetățenilor noştri fericiți nu sunt în favoarea ei, cetățeni care apreciază progresele extraordinare pe care le-am făcut în ultimele decenii. Ne temem pentru siguranța surorii noastre mai mici – da, excelent, s-o numim „soră" – pentru că ştim că sunt unii care nu sunt de acord cu ea şi, cu tristețe o spunem, vor să-i facă rău. Mai bine să stea în siguranță, la ea acasă, decât să rişte să fie ucisă precum tatăl ei. Şi poate dacă i-am trimite în fiecare zi flori şi fructe proaspete am sublinia şi mai mult grija noastră pentru sănătatea ei? A, nu ştiați că e suferindă? Nu acesta a fost motivul pentru care nu a mai hoinărit peste tot iscând larma obişnuită? Nu că i-ar deranja puțină larmă – copiii fac asta tot timpul – dar nu trebuie să se

meargă până la revoltă. Nu trebuie să se ajungă la insurecție, violență şi lipsă de respect generalizată față de conducători. La urma urmelor, niciun guvern nu poate tolera aşa ceva.

Un guvern bun trebuie să-şi îndrume poporul, uneori cu blândețe, alteori cu strictețe, aşa cum fac şi părinții. Poate permite anumite libertăți, dar în aşa manieră încât să se potrivească cu spiritul țării. Şi numai conducătorii ştiau în ce constă această manieră. E ca şi moda. În unele țări, femeile umblă practic goale, cu sânii, burta şi pliurile urâte ale feselor la vedere. Nu criticau această manieră. Dar în țara lor era mai frumos să poarte *longyin*-uri. Era o chestiune de diferență culturală. Din acest motiv, fiecare țară trebuie să-şi rezolve singură problemele. China îşi rezolvă singură problemele. De ce nu şi Myanmarul? China guverna în maniera ei proprie. De ce se arăta cu degetul critic numai spre Myanmar, când făcea acelaşi lucru ca şi China?

Această nouă campanie urma să fie un succes, fură de acord şi generalii, şi miniştrii. Cel mai important pentru a-i asigura succesul era să demonstreze că se făceau toate eforturile pentru a-i salva pe cei dispăruți. Biroul de turism va colabora cu poliția militară pentru a elabora un plan metodic. Lumea va putea vedea cât de intens îi caută oamenii cumsecade din Myanmar pe americanii dispăruți – de-a lungul şi de-a latul celor 2.200 de temple şi stupe frumoase din Bagan; în uimitoarea mănăstire de lângă Mandalay, cu colecția ei de statui ale lui Buddha care uimiseră lumea; pe un ponton de unde se poate vedea cea mai pitorească privelişte a râului Ayeyarwaddy. Când camerele se vor îndrepta spre partea de sud a statului Shan, unde turiştii fuseseră văzuți ultima dată, vor face un prim-plan cu fotogenicele femei Padaung cu „gâturi de girafă", îmbrăcate în port național, numite astfel din cauza celor zece inele pe care le poartă în jurul gâtului, le apasă pe umeri şi le dau aspectul alungit – toți turiştii se minunau când le vedeau. Iar femeile în cauză, care vor fi repetat înainte pentru a se arăta îngrijorate de soarta prietenilor străini, îşi vor clătina capetele cu grație deasupra gâturilor împodobite în timp ce vor face cu mâna sau, şi mai bine, îi vor plânge pe cei dispăruți.

Iar dacă turiştii vor fi găsiți morți – nu că era varianta cea mai probabilă – se va explica, într-un mod rezonabil, că a fost

o întâmplare nefericită, de exemplu, că a fost vina turiştilor, dar oamenii cumsecade din Myanmar nu-i învinovățesc.

Oficialii de la Ministerul Hotelurilor şi al Turismului au hotărât să aducă un expert în relații publice internaționale – de data aceasta nici firma care-i ajutase să pună la punct campania eşuată din 1996, „Vizitați Myanmarul", şi nici cea care-i ajutase să găsească un nume nou, mai prietenos. Ministerul a găsit o firmă de consultanță cu sediul în Washington şi cu o listă impresionantă de clienți: Samuel Doe din Liberia, Saddam Hussein din Irak şi preşedintele Rwandei, Juvénal Habyarimana. Consultantul urma să-i ajute să pună la punct un plan cu multiple abordări pentru a satura programele de ştiri cu imagini pozitive.

La sosirea consultantului, miniştrii au fost la început sceptici. Era un bărbat destul de tânăr care zâmbea tot timpul, deci cum să-l ia în serios? A făcut şi câteva remarci ofensatoare la adresa poziției țării lor în lume. Şi apoi veni cu o sugestie surprinzătoare: introduceți cuvintele „noua Birmanie" şi asociați-le cu „Myanmar".

— Situația, cum o ştim noi la acest moment, a spus tânărul, adică în urma discuțiilor cu conducători de grupuri consacrați din alte țări, este una de lipsă de înțelegere față de țara dumneavoastră şi potențialul ei turistic.

A citat cifre care arătau că mai mult de 95% din oamenii chestionați în afara Asiei habar n-aveau unde se află Myanmar. Nu recunosc noul nume al capitalei, Yangon, pe când Rangoon le spune ceva.

În continuare, sublinie că aceşti oameni erau, desigur, neinformați şi în urma timpului lor şi de aceea nu asociau Myanmarul cu faimoasele glorii şi frumuseți ale trecutului său, toate acestea fiind demne de vizitat, ocazie cu care se puteau cheltui sume nelimitate de bani. Îşi aminteau însă de vechiul nume, Birmania. Pentru turiştii vestici, „Birmania" avea o sonoritate jucăuşă, prietenoasă şi romantică.

Unul dintre angajații din minister adăugă:

— În felul acela teribil asociat cu colonialismul britanic.

Cheltuiseră deja sume substanțiale pentru a promova ideea că „Myanmar" fusese primul nume, unul mai echitabil, pe când „Burma" făcea referire la clasa conducătoare Bamar. Naiba să-i ia pe cei care pretindeau că „Myanmar" şi „Bamar"

erau simple variante ale aceluiaşi cuvânt! Şi era o minciună faptul că cei mai mulţi birmanezi asociau „Myanmar” cu vechea clasă conducătoare. Unde erau mincinoşii ăia birmanezi care susţineau aşa ceva?

— Sondajele nu mint când vine vorba de percepţia publică, spuse tânărul. De aceea v-aş sugera o strategie îndrăzneaţă, şi anume *să ne întoarcem* pentru a ţine pasul cu percepţia înapoiată a lumii şi, astfel, puteţi face lumea *să avanseze* către noul Myanmar. Începeţi cu sloganul: „Noua Birmanie este Myanmar”.

Această propunere fu întâmpinată cu tăcere. Toată lumea arunca priviri în stânga şi-n dreapta încercând să găsească un răspuns.

Dar cel mai vechi responsabil cu propaganda dădu din cap lipsit de expresie şi zise:

— E neortodox ce spune, dar cu toate acestea raţional şi chiar vizionar. Lumea e înapoiată şi noi trebuie să o facem să ne urmeze. Noua Birmanie *este* Myanmar. Acesta e mesajul. Îmi place.

Sala de conferinţe răsună de aclamaţii.

— Noua Birmanie!

Responsabilul căzu din nou pe gânduri scărpinându-şi bărbia.

— Sau aţi spus: „Vechea Birmanie este noul Myanmar”?

Toată lumea tăcu lăsându-l pe şef să reflecteze. Acesta dădu din cap.

— Da, mai degrabă aşa.

Sala izbucni în aprobări entuziaste.

— Vechea Birmanie este noul Myanmar! Excelent! O nuanţă foarte înţeleaptă, domnule.

Şi astfel începu campania regimului militar de a-l recruta pe Harry ca purtător de cuvânt al turismului din Myanmar. Desigur, vizele pentru Mary Ellen şi ceilalţi membri ai echipei de căutare au fost aprobate imediat. Dar asta o ştiaţi deja.

Pe munte, în pădurea tropicală, Marlena, Vera, Heidi şi Moff îi îngrijeau pe bolnavi. Marlena şi Vera se ocupau de Esme, Bennie, Wyatt şi Wendy. Heidi avea grijă de Roxanne şi Dwight, iar Moff îşi veghea fiul. Ultimele zile îi zdruncinaseră până în adâncul sufletului. La început, li se păruse imposibil

să le poată oferi alt remediu decât apă pe care o turnau pe bolnavii inconştienți pentru a mai domoli febra care le putea afecta creierul. Iar când pacienții lor au trecut de la febră la frisoane care le scuturau oasele, n-au putut face altceva decât să-i strângă în brațe, să îi legene şi să plângă.

Pe când se întorcea de la toaletă într-o zi, Heidi le-a surprins pe două bătrâne dându-le lui Wyatt şi Wendy un lichid cu un miros puternic. Una dintre femei i-a explicat ce făcea, dar Heidi nu a înțeles nimic. Femeia a scos nişte frunze dintr-o pungă, a arătat spre ele şi a zâmbit, parcă ar fi vrut să spună:

— Uite, ți-am zis. Sunt doar frunze.

Heidi cercetă frunzele. Erau verzi şi palmate, semănau mult cu pătrunjelul. Se duse cu o frunză la Pată Neagră şi-l întrebă ce este.

— E bun, zise el. Plantă, ştiu nume birmanez, nu englez. Dar e medicament pentru febra din junglă.

Heidi îl căută în continuare pe Moff, care stătea tăcut lângă fiul lui. Băiatul era inconştient şi gemea. Îi puse frunzele în poală şi-l întrebă:

— Ce crezi că e asta?

Moff ridică frunzele, se uită la ele, la tulpinile subțiri şi bifurcate şi apoi le mirosi.

— A, da, aroma balsamică specifică. În State, creşte pe lângă gropile de gunoi şi pe marginea drumului. Mai e cunoscută şi ca pelin dulce, *Artemisia annua.* Există multe specii *de Artemisia,* iar specia asta n-am mai văzut-o până acum, dar are structura caracteristică a frunzei. Creşte repede şi se face o plantă de forma bradului, dar cu crenguțe moi. Şi mirosul e tipic.

Băgă o frunză în gură şi-şi linse buzele.

— Şi gustul amar. Unde le-ai găsit?

— Una dintre bătrâne făcuse o poțiune din ele pe care le-o dădea lui Wyatt şi Wendy.

În ochii lui Moff se aprinse o luminiță.

— Extraordinar! Dumnezeule, are perfectă dreptate. *Artemisia annua* chiar are proprietăți antibacteriene, poate chiar e bună şi împotriva malariei. Unde e femeia?

Se ridică în picioare. Şi apoi se grăbiră s-o găsească pe femeia cu ierburile.

— Azi, 4 ianuarie, anunță oficialul în fața camerelor şi a mulțimii din aeroportul din Mandalay, poporul unit al Myanmarului sărbătoreşte cu mândrie Ziua Independenței, ziua eliberării noastre de sub conducerea colonială britanică, în 1948. Azi vom petrece, vom organiza festivaluri, vom aduce omagii şi vom face ofrande, vom cânta şi vom dansa în portul nostru tradițional. Vom vizita cele mai sfinte pagode şi cele mai importante monumente din țara noastră frumoasă de aur. Şi tot azi îi vom întâmpina în noul şi modernul aeroport internațional din Mandalay pe onorații noştri oaspeți din America, ei ni se vor alătura pentru a-i căuta pe compatrioții şi membrii familiilor lor.

Un interpret traduse discursul în engleză pentru Mary Ellen Brookhyser Feingold Fong şi Dot Fletcher. Cele două femei erau copleşite de mulțimea adunată. Toate camerele alea de televiziune erau numai pentru ele? Lui Mary Ellen toată treaba-i trezea suspiciuni, pe când Dot era mişcată de această demonstrație de preocupare din partea oficialilor din Myanmar.

— În curând, continuă vorbitorul, sperăm să sărbătorim regăsirea membrilor familiilor voastre pentru ca aceştia să-şi poată continua vizita în frumoasa noastră țară.

Prietenul lui Dot Fletcher era în mod vădit impresionat.

— Ce poate fi mai tare de-atât? spuse Gus Larsen.

Iar Saskia Hawley era bucuroasă că cei doi câini trecuseră la vamă fără carantină sau fără măcar a li se verifica certificatele de sănătate.

— Sunt câini salvatori, îi explicase ea interpretului, iar ministrul adjunct al Informației exclamase:

— Salvatori! Da, vrem să căutați în minunatele noastre peisaje rustice. Căutați peste tot. O să vă ajutăm.

Şi scoase imediat broşuri cu cele mai pitoreşti locuri din Myanmar, în fiecare dintre ele aflându-se deja câte o echipă de filmare gata de acțiune.

14 – Inventarea tăiţeilor

La sfârşitul celei de-a doua săptămâni în Locul Fără Nume, prietenii mei bolnavi de malarie îşi mai reveniseră, cât să se poată plânge de mâncare şi ţânţari. Stăteau pe doi buşteni despărţiţi de o poieniţă, loc pe care îl numiseră „sufrageria”. Se dăduseră pe feţe, braţe şi picioare cu pudră de termite, pe care Pată Neagră le-o oferise pentru a-i feri de înţepăturile de ţânţari. Pudra era făcută din scoarţă de copac sau rocă, eficientă şi împotriva termitelor, de unde şi numele – credeau ei. De fapt era făcută din termite pisate. Şi dac-ar fi ştiut, tot ar fi folosit-o. Se dezvăţaseră să pună automat la îndoială sfaturile pe care li le dădea tribul. În fiecare zi, la fiecare masă, beau ceaiul de pelin.

Mai beau şi supa gătită special pentru a-i ţine sănătoşi. Fiertura simplă de orez fusese bine-venită când în sfârşit reuşiseră să asimileze puţină hrană. Dar acum gusturile lor pretenţioase de San Francisco îşi reveniseră şi pofteau la mâncăruri mai variate. Nu li s-au plâns gazdelor din junglă – ar fi fost nepoliticos –, dar între ei se plângeau de cele trei porţii zilnice de orez, de jalnicele sosuri fermentate şi de cărnurile uscate. Îşi imaginau că tribul avea un beci în care proviziile putrezeau până deveneau exact cât trebuia de dezgustătoare şi vâscoase. Erau însă mulţumiţi că aveau multă mâncare. Când mâncau, păsările se certau, dând din aripi şi scuturând frunzele, ca să îşi revendice o ramură deasupra posibilelor firimituri. Craca de deasupra lui Bennie era cel mai bun loc, pentru că el dădea mereu pe jos.

Loot şi Bootie fumau ţigări de foi, stând pe vine la marginea taberei. Bătrânele care le dăduseră bolnavilor ceai de pelin erau bucuroase să îşi vadă prietenii străini înfulecând mâncarea pe care ele o gătiseră cu gândul la gusturile lor americane. Îl supravegheau pe Fratele Alb Mai Mic.

— Aş fi vrut să avem şi altceva de mâncare, îl auzi Bootie pe Rupert bombănind.

— Cum ar fi? întrebă Esme.

— Top Ramen{37}, răspunse el.

— Nu avem tăiţei.

— Atunci îmi doresc să fi avut tăiţei.

Câteva minute mai târziu, Bootie îi povesti lui Pată Neagră ce spusese Fratele Alb Mai Mic. Acesta dădu din cap. Era în drum spre oraş, să cumpere provizii, peştele marinat şi mirodeniile pe care le ceruseră bunicile, frunze de betel şi ţigări de foi. O să găsească şi tăiţei.

— Ce ciudat, spuse Rupert în seara aceea la cină. Tocmai mă gândeam la tăiţei şi iată-i.

Era probabil unul din alimentele de bază ale tribului, bănuiau ceilalţi, însă era de mirare de ce nu-l serviseră mai devreme. Tăiţeii erau delicioşi. În seara asta legumele erau mai bune, la fel mugurii proaspeţi de bambus şi ciupercile de pădure. Chestiile fermentate păreau mai puţin dezgustătoare şi, din fericire, nimic nu avea aspect negru, crănţănitor sau cu opt picioare.

— De fapt, cine a inventat tăiţeii? întrebă Roxanne.

Marlena răspunse senină:

— Chinezii, desigur.

Moff se plesni peste frunte:

— A, desigur. Mereu sunt implicaţi chinezii. Era să dau vina pe italieni.

— Marco Polo a mâncat tăiţei prima dată când a ajuns în China, adăugă Marlena.

— Am văzut un film cu Gary Cooper în rolul lui Marco Polo, spuse Wyatt. Vorbeşte cu un tip chinez, interpretat de Alan Hale senior, care are o mustaţă mare în vechiu' stil Fu Manchu şi ochii alungiţi cu negru. Şi Marco Polo mănâncă tăiţei şi zice: „Băi Kemosabe, chestia asta e chiar bună, ce e?". Şi Alan Hale zice: „Spa-ghet". Ha! Adică chinezii zic că sunt spaghete. E comic. Spa-ghet, de parcă chinezii ar fi inventat până şi mâncarea spa{38}.

Wendy râse, până interveni Dwight:

— Ei bine, mai e o variantă, cum că vechii strămoşi ai italienilor ar fi inventat tăiţeii.

— Nu asta spunea în film, răspunse Wyatt.

— Vorbesc serios, continuă Dwight, sunt nişte picturi murale etrusce care dovedesc apariţia tăiţeilor în anul 800 î. Hr., dacă nu şi mai devreme. Asta înseamnă că tăiţeii sunt o moştenire genetică a majorităţii italienilor de azi.

— Scuză-mă, spuse Marlena cu toată convingerea, chinezii mănâncă tăiţei de peste cinci mii de ani.

— Cine a spus-o? o contrazise Dwight. A dezgropat cineva vreun meniu al dinastiei Ping-Pong? râse el singur de propria poantă.

Rămase cu privirea ațintită spre Marlena.

— Putem lua în discuție originile a orice, zise el. Tu susții că toți tăițeii vin din China. Şi drept să-ți spun, cred că ei au evoluat în diferite zone cam în aceeaşi perioadă şi probabil au fost inventați din greşeală. Nu e nevoie de vreo mare evoluție culinară pentru ca un bucătar să plece din bucătărie în grabă, surprins de vreo bătălie, lăsând aluatul pe masă, iar la întoarcere să îl găsească tare ca piatra. După-amiază vine o furtună scurtă şi – ce să vezi – coca e iarăşi moale. După aceea e doar o problemă de timp şi rafinament ca să se descopere că, tăind aluatul în fâşii subțiri, e mai uşor de preparat o gustare pentru drum. Aceasta este ceea ce se numeşte un „timpan”{39}, timpanele fiind folosite drept proptele în ridicarea cupolelor, pentru ca mai târziu să devină elemente decorative, fără vreo legătură cu întrebuințarea lor inițială. Creezi ceva cu un scop şi ajunge să aibă o altă întrebuințare. Asta sunt şi spaghetele, un accident devenit util…

Marlena nu scotea o vorbă. Timpane, pe naiba.

— Noi asta trebuie să găsim acum, continuă Dwight, dacă vrem să scăpăm de aici. Idei-timpan. Ceva care ne este acum la îndemână, adaptabil scopului nostru. Evident şi chiar sub nasul nostru. Uitați-vă în jur, la ce avem aici, şi gândiți-vă cum să le exploatăm.

Marlena ştia că are dreptate în legătură cu tăițeii. Era foarte probabil să fi apărut la începuturile civilizației chinezeşti. Îşi aminti că în mormintele împăraților se găsiseră găluşte, aşa că de ce nu şi tăiței? Erau făcuți tot din aluat, însă nu ştia cât de vechi erau mormintele în care fuseseră găsite găluştele. Şi dacă mormintele erau vechi de numai două mii de ani? Se gândi să mintă, să îi spună lui Dwight că au fost descoperiți ca artefacte în peşterile din epoca de piatră, poate chiar în excavațiile după omul de Peking. Asta i-ar fi făcut vechi de şase sute de mii de ani.

Nu îi stătea în fire să mintă; numai că se înfuria când cineva încerca să o intimideze. În sufletul ei, era un ghem încărcat cu electricitate statică, plesnind şi trosnind, deşi părea a fi uşor de dominat. Însă nu avea atitudinea supusă a celor biciuiți şi

condamnați. Rămânea verticală, cu capul sus. Dar nu se apăra, stătea ca o pisică, cu urechile blegite, gata să țâșnească la prima provocare. Asta făcuse toată viața, tăcea când tatăl ei o umilea şi o brusca, distrugându-i orice idee sau dorință. Mai târziu, dobândise cunoştințe vaste de artă contemporană, exprimându-şi opinia în mijlocul celor mai mari experți din lumea artei. În această privință, aveam multe în comun. Aşa ne cunoscuserăm. La fel ca mine, Marlena renunța foarte rar la părerile ei referitoare la artă. Învățase că încrederea şi convingerile puternice sunt esențiale pentru conducătorul unei mulțimi. Acea deprindere era doar o atitudine, nefăcând parte din caracterul ei, aşa că, în afara profesiei, nesiguranța punea iar stăpânire pe ea. Deseori mi-am dorit să îi dau din tăria mea. Dumnezeu mi-e martor că îmi rămăsese destulă după bătăliile pe care le dusesem.

Am stimulat-o pe Marlena să îşi apere teritoriul, să îl privească pe Dwight ca pe un egal, cu acelaşi aer sigur, şi să îi spună că supoziția lui este atât de defectuoasă, încât nici nu are rost să fie luată în discuție.

— Vorbeşte mai tare! am strigat. Ce ai de pierdut?

Însă tot ce am putut scoate de la ea au fost doar nişte bolboroseli şi bombăneli.

Singura persoană în stare să îl contrazică pe Dwight era soția lui, asta pentru că Roxanne era mai deşteaptă decât el şi îi ştia neajunsurile în ce priveşte logica, adevărul şi gafele. Spre exemplu, partea cu timpanul: mereu introducea acel termen în conversații, atunci când voia să îi reducă pe ceilalți la tăcere. Nu ştiau despre ce naiba vorbea, dar suna atât de abstract şi de inteligent, încât nu putea fi combătut. Roxanne ar fi putut spune în fața tuturor că exemplul timpanelor, în înțelesul atribuit termenului de către biologul Stephen Jay Gould, nu putea fi aplicat aluatului transformat în spaghete. Fusese adaptare din greşeală, o altă formă a saltului evoluționist. Însă Roxanne nu ar fi dezvăluit aceste lucruri în fața altora. Cum, să îşi arate iarăşi superioritatea intelectuală față de Dwight? Învățase să nu îşi umilească soțul în public. Nu ar fi fost loial. Era el şi-aşa destul de nesigur, iar ea trebuia să suporte consecințele. Odată atacat, îşi arăta colții, iar dacă era înfrânt, se făcea nevăzut, izolându-se. Atunci ea trebuia să ducă greul mândriei lui rănite, negativismul acestuia față de

tot, mânia sa interiorizată.

— Nu am nimic, spunea, însă contrariul se vedea şi în cel mai mic detaliu.

Îi refuza invitația la cinema motivând că este ocupat – nu se vede? Şi se juca Solitaire pe calculator ore în şir. O respingea categoric, într-o manieră pe care ea nu o putea combate, făcând-o să se simtă singură şi dată la o parte.

Roxanne înțelesese de mult timp că mariajul lor se clătina. Bănuia că şi Dwight simțea asta, însă nu o recunoştea niciunul. Odată ce ar fi făcut-o, sfârşitul ar fi fost inevitabil. Însă realitatea era clară: acest cuplu parcursese drumul de la perechea perfectă la una nepotrivită. Ea îşi dorea atât de mult un copil, încât devenea o sursă de nelinişte, uneori chiar o deprima, dându-i o vagă senzație de deşertăciune. Se obişnuise să identifice factorii şi să controleze rezultatele, transformând în succes academic orice situație tensionată. De ce tocmai corpul ei refuza să coopereze? Copilul era scopul acestei căsătorii, iar Dwight era cel mai bun mijloc de a-l atinge. Cine ştie, poate un copil ar fi dat căsniciei lor un sens. Ştia de ce îşi închipuia o fetiță. Fetele înseamnă speranță. Dacă eşua căsătoria, copilul tot al ei ar fi rămas, un ghemotoc de bolboroseli şi râgâituri. Dar dacă nu rămânea însărcinată? Cât mai dura până ce mariajul lor se destrăma de tot?

Ca şi Marlena, Bennie vedea în Dwight un adversar. Îl scotea din sărite când Dwight îi critica pe alții în public. Insinuase ca Bennie să insiste pe lângă trib să îi ajute pe americani să scape.

— Regret, spusese Bennie iritat, însă chiar nu găsesc că este cazul. Mai bine aşteptăm până se însănătoşeşte toată lumea.

De asemenea, Dwight criticase şi deciziile lui Bennie şi nepriceperea cu care acesta stabilea priorități. Bennie se săturase. Cine naiba se credea Dwight să îi spună lui aşa ceva? În ultimele zile, criticile fuseseră şi mai dese. Dacă se găsea cineva să obiecteze, să îi spună că greşeşte sau că este necioplit, el răspundea:

— Eu doar încerc să subliniez o idee, fapt ce te-ar putea ajuta. Sunt psiholog, deci sunt specializat în aşa ceva. Faptul că te simți jignit spune mai multe despre tine decât despre mine.

Pe Bennie îl scotea din sărite felul în care se eschiva Dwight şi reuşea să dea impresia că celălalt are o problemă. Stătuse treaz toată noaptea trecută, gândindu-se iar şi iar la insultele lui Dwight şi imaginându-se trântindu-i dobitocului replici usturătoare cu următoarea ocazie.

Stăteau în jurul focului într-o seară, după cină, când Dwight l-a insultat din nou. Fusese redeschisă discuția salvării lor fără a pune în pericol membrii tribului.

Dwight începuse să spună că cei din trib s-ar putea să sufere de exagerări paranoice. Susținea că mai erau membri Karen, în jurul lacului Inle, care nici nu se ascundeau, nici nu se temeau. Văzuseră femeile cu turbane, purtând haine roşu cu negru, femeile Karen. Era imposibil să nu le vezi. Şi nu le alinia nimeni să le împuşte, aşa cum zicea Pată Neagră. Dwight ştia de nişte grupuri în America, întemeiate pe baza unei culturi a persecuției, fără ca această persecuție să existe de fapt. Grupurile vorbeau de sinucidere în masă, exact ca membrii tribului. Unii chiar au mers până la capăt. Templul Poporului, de exemplu – nouă sute de oameni muriseră, majoritatea obligați să bea otravă. Dacă se întâmpla şi aici? Nu voiau să fie prinşi într-o nebunie de genul ăsta, nu?

— Trebuie să facem tot ce putem pentru a ne salva, zise Dwight. Am putea aprinde focul şi să atragem atenția cu fum. Sau vreo doi dintre noi, destul de puternici, se pot întoarce pe unde am urcat, să aducă ajutoare.

— Dar cine poate şti sigur dacă pericolul e sau nu real? reacționă Heidi. Dacă soldații vor extermina tribul? Cum ne vom mai privi în ochi atunci?

Nu le-a spus că văzuse un om care fusese omorât.

— Ar fi nefiresc să îi supunem riscului.

— Deja suntem într-o astfel de situație, se răsti Dwight, şi *suntem* în pericol! Nu vezi unde suntem? La dracu', suntem în junglă. Am avut deja malarie. Ce urmează, muşcătură de şarpe, tifos? Când ne vom lua şi pe *noi* în considerare?

Dăduse glas fricilor nerostite ale tuturor şi unei serii de întrebări josnice. Pe cine salvezi? Îi poți salva pe amândoi, sau te salvezi doar pe tine? Stai pasiv, fără să rişti, sau mori din orice se iveşte, în timp ce stai, aşteptând să se întâmple orice?

Se frământau în tăcere, dorindu-şi să poată ignora valorile morale şi să iasă odată de-acolo. Cine se mai salvase în

detrimentul eticii? Reuşise oare după aceea să se împace cu ideea? Dacă ignorau interesele celor din trib, cât le va lua oare să înceapă să nu mai țină cont nici de binele celor din grup? Oare când încep oamenii să se gândească numai la ei?

Dwight interveni din nou:

— Câțiva din noi ar putea încerca să coboare.

Era o idee pe care o mai dezbătuseră, de când aflaseră că sunt blocați. Trebuia să urmeze crevasa, albia vechiului râu secat. Probabil dolina se închidea undeva mai la vale. Era mult de mers, Wyatt şi Dwight fuseseră deja în recunoaştere, iar falia se întindea cât vedeai cu ochii, înainte de a dispărea în curbă.

Dwight spuse că doar câțiva oameni puteau merge. Puteau împrumuta două macete de la cei din trib, mâncare şi echipament, una din lanternele lui Heidi, bateriile rămase şi nişte frunze de pelin.

— Cine vine cu mine? întrebă Dwight.

Moff ştia că în mod normal el ar trebui să meargă, însă nu îl putea lăsa pe Rupert. Aproape îl pierduse, aşa că de-acum trebuia să stea cu ochii numai pe el.

— Vine cineva? continuă Dwight.

Toți tăcură, sperând să înțeleagă că ceea ce le cerea nu era cinstit. Însă Dwight nu percepuse vreodată tăcerea ca pe un refuz, ci ca pe o dovadă de timiditate şi nesiguranță. Îl întrebă pe Bennie ce crede.

— Totuşi, tu *eşti* şeful grupului nostru. De fapt, poate c-ar trebui să mergi chiar tu.

Bennie găsea că expresia „şeful grupului" fusese excesiv de sarcastică, aşa că, doar ca să facă față provocării, ar fi acceptat să meargă. Dar deja stătuse mai mult de două săptămâni fără medicamentele împotriva crizelor. Iar avertismentele apăruseră deja: lumini puternice, mirosuri inexistente şi în ultima vreme era din ce în ce mai obişnuit cu senzația acaparatoare că este tras înăuntrul pământului, că mintea i se strânge, ca şi cum el se micşora, dar devenea mai greu, țâşnind înapoi din mijlocul pământului spre cosmos. Şi avea acea premoniție a disperării care îi absorbea toată puterea şi concentrarea necesare pentru a nu se panica. În trecut, acest gen de semne anunțaseră apropierea unui atac mai generalizat, şocuri nervoase simultane, care se împrăştiau în tot creierul şi provocau o criză

gravă. Simțea că se apropie una puternică, lucru ce făcea ca plecarea în mijlocul sălbăticiei să fie o idee cu adevărat proastă. Putea muri acolo, inconştient fiind, putea să cadă de pe o stâncă sau să se sufoce din cauza plantelor ălora agățătoare, în timp ce lipitori şi furnici carnivore uriaşe i-ar fi intrat în nări şi în ochi. Şi dacă dădeau peste vreun trib cu o mentalitate din epoca de piatră? Ar putea crede că este posedat de vreun spirit rău şi l-ar lovi ca să îl elibereze. Citise poveşti despre astfel de lucruri; ținuse minte mai ales una în care un scafandru american în Indonezia înota noaptea cu o cască cu lanternă, şi pe care pescarii îl ciomăgiseră crezând că este un lamantin vrăjit.

Înainte ca Bennie să dea un răspuns propunerii făcute de Dwight, Marlena interveni:

— Nu cred că e o idee prea bună să împărțim grupul astfel. Dacă nu vă întoarceți când ar trebui, vom trimite alți oameni să vă caute pe voi şi le vom pune şi lor viețile în pericol?

Bennie dădu din cap, uşurat de argumentul cu care Marlena îi susținuse pretextul. Dar apoi interveni Dwight:

— L-am întrebat pe Bennie ce părere are.

Bennie fu luat pe nepregătite.

— Ei bine, spuse el încercând să-şi adune gândurile, cred că Marlena are dreptate. Dar dacă toți cred că ar trebui să merg, voi merge, desigur.

Zâmbi binevoitor, simțindu-se în siguranță, din moment ce nimeni nu îl susținea pe Dwight.

— Ştii ce, Bennie, spuse Dwight nerăbdător, am observat că nu poți lua decizii pe care să le respecți. Şi atunci când o faci, te bazezi pe ce crezi tu că vor ceilalți să audă. Nu e nevoie să ni se facă pe plac sau să fim menajați. Vrem o conducere fermă şi, să fim sinceri, nu prea am avut parte de aşa ceva de când a început călătoria asta.

Bennie roşi. Toate replicile plănuite îi dispărură din minte.

— Îmi pare rău că asta crezi, fu tot ce putu îngâna.

Ceilalți nu spuseră nimic. Ştiau că asta era maniera lui Dwight de a-l învinui pe Bennie pentru necazul lor, şi, în adâncul sufletelor lor, asta credeau şi ei. Bennie ar fi trebuit să nu accepte ideea de a merge în junglă la masa de Crăciun, cu oameni pe care nici nu îi cunoşteau. Iar acum, prin faptul că nu îi ținea partea lui Bennie, îi dădeau dreptate lui Dwight.

Bennie îşi simţea capul zvâcnind. *De ce mă privesc aşa? De ce nu spun ceva? Dumnezeule! Mă acuză şi pe mine. Poate cred că sunt prost… nu sunt! Sunt prea credul. Am avut încredere în ghidul ăla nenorocit. E atât de rău să ai încredere în oameni?*

Deodată scoase un strigăt puternic şi căzu pe spate, lovindu-se cu putere de pământ. Ceilalţi au tresărit, crezând că îşi pierduse echilibrul. Dar apoi i-au văzut faţa schimonosită. Tot corpul îi era încleştat, ca al unui peşte mare ţâşnind din apă. O pată închisă de urină i se ivi între picioare.

— O, Doamne! ţipă Roxanne. Faceţi ceva!

Ea şi Dwight încercau să îl ţină nemişcat, iar Moff îngenunche încercând să-i bage un băţ în gură.

— Nu, nu! strigă Heidi, nu aşa se face.

Dar nu au auzit-o, aşa că i-a împins şi a înşfăcat băţul aruncându-l. Ea, ipohondra desăvârşită, făcuse trei cursuri de prim ajutor, şi era singura care ştia că metoda celorlalţi era nu numai învechită, ci de-a dreptul periculoasă.

— Nu-l ţineţi!

Vocea îi era atât de autoritară că se mira şi ea.

— Luaţi-l de lângă foc. Aveţi grijă să nu fie nimic ascuţit pe jos. Şi după ce se opresc convulsiile, încercaţi să-l întoarceţi într-o parte, în caz că vomită.

După un minut, se termină. Bennie zăcea nemişcat, gâfâind. Heidi îi luă pulsul. Era ameţit, iar când realiză ce se întâmplase, gemu şi îngână:

— La naiba, îmi pare rău, îmi pare rău.

Avea senzaţia că dezamăgise pe toată lumea. Acum ştiau. Heidi îi aduse o rogojină pe care să stea, şi deşi era încă supărat, îl durea capul îngrozitor şi îl cuprinse somnul.

Cât despre Dwight, avea impresia că toţi îl învinuiau că i-ar fi provocat criza lui Bennie. Evitau să îl privească. În acea zi nu s-a mai vorbit de plecarea în pădure.

În altă parte a taberei, Rupert şi Esme abia dacă aruncaseră o privire spre locul unde se auzeau strigătele. Mereu ţipa câte cineva când vedea un şarpe sau i se prindea vreo lipitoare de picior. Lipitorile păreau să-l placă mai ales pe Bennie şi se aruncau spre pielea lui albă de deasupra gleznei neacoperite.

Rupert şi Esme, încă slăbiţi de malarie, stăteau pe o rogojină împletită, rezemaţi de o buturugă putredă acoperită

de muşchi, cu termite mişunând sub scoarța scorojită. Jucau mimă, încercând să redea lucrurile de care le era dor. Esme se prefăcea că îşi linge pumnul.

— Un câine care te linge pe față! țipă Rupert.

Esme chicoti şi scutură din cap.

— Asta am, spuse, şi o scărpină pe Cuțu-Cuțu pe burtă.

— Un băiat care linge o fată!

Ea dădu un țipăt acoperindu-şi fața, apoi îl lovi uşor peste mână. Rupert zâmbi.

— Ştiu, înghețată la cornet.

Ea zâmbi. Apoi trasă uşor un cerc în aer, împărțindu-l cu degetul în bucăți inexacte.

— Pizza! ghici Rupert. Mâncăruri de care ți-e poftă, continuă după o clipă.

Esme aprobă radiind de bucurie.

Marlena aruncă o privire spre copii, buimăcită de ce i se întâmplase lui Bennie. Cât erau de inocenți, bucurându-se de prezența celuilalt, fără să îşi facă griji cu privire la viitor. Cu numai două săptămâni înainte nu aveau nimic în comun. Însă când îşi revenise cât de cât, Rupert o văzuse pe Esme întinsă lângă el, delirând, şi începuse să o încurajeze să îşi revină şi ea.

— Hai, ştiu că poți! îi spunea. Hai, ştiu că poți!

Iar acum o trata cu o căldură frățească, având impresia că fusese salvată datorită lui, iar Esme, după chicotelile şi privirea atentă, părea să creadă la fel.

Primul amor, gândi Marlena. Era şi tristă, şi bucuroasă că Esme găsise pe cineva care să o entuziasmeze, un băiat care să o facă să viseze la viitor, să-i dea voință să răzbească, acum când viețile le erau nesigure.

Malaria îi speriase tare. Măcar în tabăra asta aveau un adăpost, apă curată şi aşa-zisa mâncare. Gazdele lor erau binevoitoare şi încercau din răsputeri să îi facă să se simtă confortabil, punându-le la dispoziție cele mai ferite locuri de dormit şi dându-le cele mai mari porții zilnice de mâncare. Pentru a suplimenta orezul şi tăițeii, căutau provizii comestibile proaspete, vânau o întreagă gamă de rozătoare cu oase mici şi păsări, iar ocazional câte o maimuță.

Orice s-ar fi servit, Marlena îi spunea lui Esme că era carne de pui. Şi ea ştia că nu e adevărat, însă o lua pentru Cuțu-

Cuțu. Esme scotea bunătăți pentru fiecare giumbuşluc pe care îl făcea cățeluşa. Înainte de a se rătăci, Harry Bailley o învățase să-şi dreseze câinele să facă tot felul de chestii.

— Nu are rost să amâni dresajul până ajunge să facă lucruri care nu îți plac. Un cățeluş e foarte dornic să te amuze mereu, însă tu trebuie să îl răsplăteşti pentru giumbuşlucurile pe care vrei să le repete. Fie un lătrat, un dat din coadă, un căscat. Sau atunci când se lasă pe lăbuțele din față şi îşi menține partea din spate în aer. Atunci, imediat ce îl vezi, trebuie să îl recompensezi.

Esme îl privise pe Harry plimbând pe la nasul lui Cuțu-Cuțu ceva bun, iar câinele îşi ridica botul pentru a adulmeca. Pe măsură ce Harry legăna bucățica în sus şi-n jos şi dintr-o parte în alta, nasul lui Cuțu-Cuțu o urmărea, ca şi cum ar fi fost legat cu o ață invizibilă. Se mişca în sus când bucata îi era deasupra capului şi-n jos, când trebuia să se aplece până la răsplată.

— Bravo, fetița! striga Esme recompensând-o.

Aşa îşi petrecuse zilele lungi din junglă, iar cățeluşa mereu o amuzase. Într-o zi, Esme îi spuse lui Rupert:

— Uite! apoi o privi cu seriozitate pe Cuțu-Cuțu: Închină-te stăpânului.

Cățelul se lăsă în jos, fundul îi era nemişcat în aer, coada îi flutura.

— Ce tare! exclamă Rupert.

Esme se înfioră de plăcere. Lui i se părea că e tare.

— Închină-te stăpânului! îi ordonă Rupert câinelui, iar şi iar.

În apropiere, câțiva copii stăteau pe vine şi priveau. Loot şi Bootie erau printre ei. Când lecția de dresaj luă sfârşit, Bootie fugi la Pată Neagră.

— Fratele Alb Mai Mic a aflat cine este, îi spuse. Toate viețuitoarele pământului o ştiu. Câinele i se închina de fiecare dată când Regele Naților striga cine este. În sfârşit, Regele e gata să ne facă puternici.

Pată Neagră se aşeză pe buturugă lângă Marlena. Simțea că această americancă era bună. Fața ei de chinezoaică semăna cu a lor, făcând-o astfel să pară mai apropiată de ei.

— Domnişoară, spuse el timid, pot întreb ceva?

— Desigur, dă-i drumul! răspunse Marlena, privindu-l cât mai prietenos.

— Domnişoară, băiatul Rupi poate ajuta la noi?

Crezând că întreba dacă Rupert putea ajuta la treburi, răspunse:

— Desigur, cred că ar fi bucuros chiar.

Şi dacă nu ar fi fost, Marlena se gândi că îl va convinge pe tatăl său să îl oblige în vreun fel.

— Cu ce ați dori să vă ajute?

— Să ne salveze, răspunse Pată Neagră.

— Nu înțeleg la ce vă referiți, spuse Marlena, întrebându-se ce îi face să creadă că Rupert îi putea salva din Locul Fără Nume mai bine decât ceilalți din grup.

— Să ne scape de soldații SLORC, răspunse Pată Neagră. De foarte mulți ani aşteptăm ca Fratele Alb Mai Mic al nostru să ajungă şi să ne aducă înapoi cartea.

Marlena era confuză. I-a luat zece minute de interogatoriu amănunțit până să desluşească ce spunea Pată Neagră. Aceasta era surpriza lor de Crăciun! Fuseseră răpiți de un trib de nebuni, care visau la cai verzi pe pereți despre un mântuitor care să îi facă invizibili. Dwight avea dreptate spunând că s-ar putea să fie paranoici.

Dar nu, îşi spunea, nu poate fi adevărat, ei nici măcar nu erau prizonieri. Nu fuseseră legați nici la ochi, nici cu sfori. Nu ceruse nimeni vreo recompensă, din câte ştia ea. Oamenii erau paşnici. Se sacrificaseră pentru binele oaspeților lor. Şi nu i-ar fi oprit nimeni să plece. Nu puteau pleca doar pentru că podul căzuse. Nimeni nu putea. Îl privi pe Pată Neagră în ochii lui goi. Poate că văzându-şi familiile ucise, deveniseră paranoici şi aveau vedenii. Sau poate delira din pricina vreunui început de malarie. Părea cam îmbujorat. Poate era cazul să le cheme pe bătrâne, să îi facă ceai de pelin.

În fiecare dimineață, împărțiți pe perechi, cei mai în formă se apucau de treabă. Scuturau păturile de bambus de eventuale insecte adunate peste noapte şi presărau pudră de termite peste preşuri. La început încercaseră să încălzească apă la foc, însă acum făceau baie în albia pârâului, asemenea celor din trib. Îşi spălau hainele pe rând, purtându-le prin rotație, atât pe ale lor, cât şi pe cele primite de la oamenii din

trib, *longyin*-uri, mai frumoase decât cele purtate de membrii tribului. Marlena şi Vera învățau de la bunica gemenilor cum să facă ață din bambus bătut până se desfăcea în fâşii subțiri, cu care să împletească bluze. Bennie se bărbierea cu o lamă ascuțită de un bărbat chior. Ceilalți îşi lăsaseră barbă.

Într-o dimineață, Moff şi Heidi împrumutară două macete de la Pată Neagră, îşi luară bețele de urcat pe munte şi se afundară în pădurea tropicală să caute mâncare. Voiau muguri proaspeți de bambus, care li se păruseră gustoşi, deloc amari, ca majoritatea celorlalte plante. Oamenii Karen le arătaseră unde să caute lăstarii proaspeți. Îndepărtându-se, auzeau chicotelile copiilor şi ale adulților care îl priveau pe Rupert făcând trucuri cu cărțile de joc.

Ca să se asigure că nu se rătăcesc, cei doi s-au orientat întâi după busola cusută de Heidi pe ghiozdan. S-au îndreptat direct spre junglă, iar dacă erau nevoiți să se abată din cauza obstacolelor, îşi tăiau semne în vegetația prin care treceau. Îşi înfăşuraseră partea de jos a crăcilor pantalonilor în bucăți de pânză, pentru a nu lăsa gângăniile să intre, dar tot trebuia să folosească un pieptăn de bambus ca să îndepărteze scaieții şi mugurii lipicioşi ai frunzelor care li se agățau de haine. Copacii erau înalți, iar coroanele lor care se uneau serveau drept umbrele de soare. Această parte a pădurii era slab luminată, dând impresia unui amurg nesfârşit. Dar chiar şi în această lumină slabă puteau vedea plante cu aspect ciudat.

Heidi a remarcat întâi o culoare, un roşu puternic, ca de cauciuc. Plantele semănau cu nişte banane de un roşu aprins, şi creşteau în solul spongios, adânc, între rădăcinile unui copac găunos.

— Uite, ce roşu – aprins, aproape fluorescent, spuse ea.

Moff se întoarse şi văzu ce găsise. Apropiindu-se, lui Heidi i se tăie răsuflarea şi se ruşină numaidecât. Proiectilele aveau forma exactă a penisului în erecție, cu glugi bulboase, iar roşul le făcea să pară umflate, gata să pocnească. Se întoarse, căutând repede alte plante comestibile. Însă Moff încă mai cerceta planta.

— Douăzeci de centimetri lungime, aproximă el. Ce coincidență!

Îi făcu cu ochiul, iar ea râse timid. Se gândi să o mai tachineze puțin, dar se opri, realizând atunci nu numai că era

atras, ci se ataşase de ea, îi plăceau chiar şi micile ciudăţenii, mai nou îndrăzneala ei, în ciuda fobiilor sale. Se întreba dacă şi ea simte acelaşi lucru pentru el. Şi chiar aşa era, o, da. Lui Heidi îi plăcea la el că putea fi dur şi sensibil în acelaşi timp. Părea prea sigur pe el uneori, însă în ultima vreme, după boala fiului său, părea mai blând, protector, totuşi vulnerabil. Îşi asuma greşelile. Deci îl găsea atrăgător. Îi plăcea barba lui.

Moff se aplecă să cerceteze planta îndeaproape.

— Ar putea fi o ciupercă, îşi dădu el cu părerea, însă este oare comestibilă? Unele sunt delicioase, pe când altele îţi fac ficatul pateu.

Observă că unele dintre plantele respective prezentau nişte flori albe, mici şi cerate. Arătau ca nişte crizanteme minuscule, care răsăriseră din nişte umflături ca negii, înşiraţi la baza glugii.

— Hmmm, nu e ciupercă, spuse, ciupercile nu înfloresc. Misterul se adânceşte.

Îşi plimbă uşor degetul pe capul plantei, apoi apăsă, pentru a-i vedea structura şi textura.

— Aa, e fin la pipăit, însă rezistent, se pronunţă el.

Îi prinse privirea lui Heidi, iar timp de cinci secunde, adică cu patru secunde jumătate prea mult, s-au privit lung, zâmbind uşor. Aceasta era strategia lui cu femeile, privirea care anunţa femeia că va fi agăţată. De data asta însă nu era premeditată, iar sentimentul de ruşine pe care l-a avut când şi-a întors privirea spre plantă îi era nefamiliar.

— Nu ţi se pare extraordinar că, deşi abia ajunge soarele, aici cresc atâtea chestii? spuse Heidi, încercând să pară relaxată.

— Sunt multe plante care nu necesită fotosinteză, replică Moff. Ciupercile, în primul rând, trufele. Zona trebuie să fie umbrită. De aceea se găsesc sub coroanele copacilor. Păcat că pădurile tropicale de peste tot sunt defrişate de dobitoci nesătui. Habar n-au câte specii de vietăţi incredibile sunt distruse pentru totdeauna.

— Distrug şi pădurile tropicale de aici, din Birmania?

— Cât pot de repede. Unii pentru lemn, alţii pentru a cultiva maci pentru heroină, mulţi alţii pentru a trage o conductă de petrol până în China, care, apropo, este făcută cu ajutorul companiilor americane.

Heidi privi planta mai îndeaproape:

— Astea sunt rare, nu?

— S-ar putea. E un soi de parazit care face floare. Vezi cum a strangulat rădăcina copacului? S-a hrănit direct din rădăcină.

— Câte lucruri ştii despre plante! exclamă Heidi. Eu abia deosebesc boscheţii de copaci.

— E util, când ai o pepinieră de două-trei hectare, răspunse Moff cu modestie. Îmi câştig existenţa cultivând chestii care cresc în pădurile tropicale. Bambus, palmieri imenşi.

Îşi şterse fruntea umedă cu dosul palmei.

— Nu pot spune că sunt prea încântat de varietatea bambuşilor de aici. Dar dacă scăpăm, am pus ochii pe o specie viguroasă, care ar fi ideală pentru o grădină zoologică cu care lucrez.

Scoase cu grijă una din plantele roşii, ridicând-o. Era lipită de una geamănă, unite de o rădăcină ca o minge. Asta arăta şi mai obscen după părerea lui Heidi, precum organele sexuale lipite ale gemenilor bolnavi. Încercă să pară nonşalantă.

— Aha! strigă Moff. Mă gândeam eu că asta e. *Balanophora!* Da, ecosistemul potrivit, creşte în Asia – China şi Thailanda cu siguranţă. Cam puţine specii. Şaisprezece, din câte îmi amintesc. Asta ar putea fi a şaptesprezecea. Sunt enumerate în analele revistei *Morfologii ciudate ale plantelor.* Suntem cu toţii la curent cu umorul bizar din lumea plantelor. Vezi forma capului? Majoritatea au forma ghindei, nu aşa de neted.

Mai scoase câteva plante.

— Nu am văzut nicio poză cu aşa ceva, spuse, mirându-se şi mai tare de a doua. Dacă aceasta e o specie nouă, e o frumuseţe, mai lungă şi mai groasă decât majoritatea, şi roşie în întregime, în locul tulpinii de culoarea cărnii.

O cercetă din toate unghiurile.

— Cum adică o specie nouă? întrebă Heidi. Vrei să spui că e mutant?

— Asta nu se ştie încă, cel puţin nu în taxonomie, în care oamenii ţin evidenţa acestor lucruri. Desigur, cei de aici s-ar putea să îi fi dat un nume. Poate chiar Marele Roşu. Uau, e incredibil…

O surprinse pe Heidi privindu-l curioasă. Îi zâmbi.

— Dar dacă este o specie nouă, îi pot da numele meu.

Îşi trecu degetul peste suprafaţa plantei de parcă citea de pe o plăcuţă:

— *Balanophora moffetti.*

O privi din nou pe Heidi.

— Glumesc. Un om de ştiinţă va trebui să verifice mai întâi dacă într-adevăr este o specie nedescoperită şi probabil apoi o va numi după el. Deşi uneori îi dau numele celui care a găsit-o.

— Eu am văzut-o înaintea ta, glumi Heidi.

— Aşa este! Deci se va numi *Balanophora moffetti-starki.*

— *Balanophora starki-moffetti,* îl corectă ea.

— Dacă m-aş căsători cu tine, ar putea fi *Balanophora moffettorum* şi ne-ar cuprinde pe amândoi.

Gura lui Heidi se deschise, era gata să spună ceva, însă nu putea gândi destul de repede la un răspuns curajos. *Căsătoriţi.* Cuvântul o luase pe nepregătite. În liniştea din jur, auzeau păsări ciripind. Moff ar fi vrut să îi spună că glumea doar, însă ar fi însemnat că el nu o poate vedea în felul acela.

Într-un final, ea răspunse:

— Mi-aş păstra numele, dar nu-ţi face griji, nu sunt tentată să botez o plantă care arată *aşa.*

Acum el se simţea insensibil. Se ridică.

— Totuşi, ne-am putea căsători.

Ultimele două săptămâni îl forţaseră să vadă altfel timpul şi riscurile. Înainte, atenţia îi fusese concentrată pe viitor, proiecte viitoare, clienţi viitori, extinderi pe viitor. Acum însă viaţa însemna înainte şi acum.

Heidi râse.

— Eşti ridicol, nu mai glumi.

— S-ar putea să nu glumesc.

Ea amuţi şi îl privi uluită. Moff îi trase uşor faţa lângă a lui şi o sărută delicat.

— Frumos. Cel mai bun sărut de care am avut parte în ultimele două săptămâni.

— Şi eu, spuse ea încet.

Şi cu acea încuviinţare, o cuprinse uşor, iar ea îl apucă surprinzător de puternic. De aici încolo, permiteţi-mi să spun doar că şi-au lăsat simţurile în voia sălbăticiei pădurii. Ce s-a mai întâmplat vă las să vă imaginaţi. Până la urmă, ar fi nelalocul ei dezvăluirea detaliilor, care, vă spun, sunt destul de

abundente.

O oră mai târziu, Moff şi Heidi îşi adunară hainele şi încă nişte plante despre care ştiau sigur că sunt comestibile sau folositoare: multe ferigi, muguri proaspeți de bambus, mai multe frunze de pelin dulce ca medicament şi frunzele unui tufiş, care aveau miros de lămâie, iar făcute pudră țineau la distanță insectele târâtoare dornice să le intre în colibe. Îşi puseră prada în coşurile de trestie pe care le aduseseră şi se întoarseră în tabără simțindu-se de două ori împliniți. Copiii le ieşiră în cale, urându-le bun venit şi conducându-i la o platformă, lângă focul de gătit, unde aşezară prada de dimineață.

Fiica lui Pată Neagră luă în mână planta roşie, cu aspect de penis. Femeile care se ocupau de gătit luară repede planta. Una din bătrâne țipă la Pată Neagră, care la rândul lui strigă după Vaselină şi Limbă.

— Ai mai văzut aşa ceva? îl întrebă Moff pe Pată Neagră.

— Da, da, răspunse, foarte multe ori. Plantă foarte bună.

Moff era dezamăgit. Părea că planta nu fusese nedescoperită, până la urmă.

Dar de fapt planta nu era încă oficial descoperită în restul lumii. Tribul o găsise cu puțini ani în urmă, iar în urma degustărilor se dovedise că forma era foarte expresivă în ce privea potențialul său. Era un afrodiziac, unul chiar foarte bun. O felie subțire, mestecată uşor, îi conferea unui bărbat potența unui tânăr de douăzeci de ani. De asemenea, rezolva problemele prostatei. Şi avea un efect la fel de excitant şi asupra femeilor, deşi lucrul acesta nu trebuia menționat, de teamă ca nu cumva să stârnească un val de femei lascive cuprinse de o furie ucigaşă.

Pată Neagră, Vaselină şi Limbă făceau în mod regulat incursiuni în junglă. Când găseau chiar şi o singură astfel de plantă rară, ridicau podul, goneau în josul muntelui cu comoara şi mergeau în satul Nyaung Shwe unde apelau la o rețea binevoitoare formată din câțiva membri ai tribului Karen simpatizanți şi un bărbat, expert în discreție şi profituri imense.

Pe tot cuprinsul Myanmarului puterea plantei ajunsese o adevărată legendă. Un vânzător îşi avertizase clienții să

folosească o cantitate mică, pentru că auzise de cazul unei soții ahtiate după dragoste şi bărbatul ei nepriceput, care acum erau spitalizați datorită extenuării sexuale. Mai umbla vorba despre un om din Antichitate, care era tatăl a trei perechi de gemeni, făcuți cu frumoasele lui surori. Sau virgina de vârstă mijlocie care era prea țeapănă, din lipsa activității, pentru a se undui după cererile amorului, şi care acum era flexibilă ca o contorsionistă. Efectul plantei dura cel puțin o săptămână. În plus, era o măsură preventivă împotriva uneia dintre cele mai groaznice şi mortale boli pe care o putea avea un bărbat, *koro,* în care organele genitale erau absorbite în corp. Odată ce dispăreau, victima murea. Nu-i de mirare că plantele roşii erau supranumite „a doua viață".

Cu banii câştigați din vânzarea plantei, Pată Neagră şi compatrioții săi cumpărau provizii în cantități discrete, de la diverşi deținători de magazine, incluzând mâncărurile visate, desigur țesături şi delicatese murate. Apoi urcau muntele şi rămâneau acolo până ce aveau din nou o comoară de adus jos. Trecea însă mult până găseau iarăşi o plantă.

Pată Neagră îi întrebă pe Heidi şi pe Moff dacă văzuseră mai multe astfel de plante.

— Vreo cinci, răspunse Moff.

Pată Neagră le traduse compatrioților săi.

— Unde găsit asta? Puteți să arătat?

— Desigur. E bun de mâncat?

— Foarte bun, da, spuse Pată Neagră. Dar doar medicament, nu mâncare zilnică.

— Pentru ce boală? întrebă Moff.

— Ah, una foarte rea. *Koro* este una. Nu ştie cuvânt în engleză. Cine are asta, vrea să moară.

Cei din trib aprobară din cap.

— Cred că nu e ceea ce credeam noi, îi spuse Moff lui Heidi şi râseră.

Pată Neagră îi îndemnă pe Moff şi Heidi să se întoarcă în pădurea tropicală şi să refacă drumul. Cu busola lui Heidi, dădură la o parte mantaua de frunze verzi şi porniră înapoi spre locul din junglă unde tocmai făcuseră dragoste.

15 – O pistă promițătoare

În acea seară, toată populația zdrențăroasă a Locului Fără Nume se adunase în fața televizorului în ordinea gradului de divinitate. Zeii-gemeni în față de tot, iar bunica lor între ei. Pată Neagră, vărul lui şi alții stăteau pe vine pe rândul doi. Femeile şi copiii veneau după ei, iar cei mutilați stăteau pe margine, aşezați pe rogojini. Se apropia ora reluării nocturne a emisiunii *Supraviețuitorii lui Darwin.* Amărâții mei prieteni nu se mai uitaseră la emisiune de câteva zile bune, malaria le solicitase întreaga atenție.

Pată Neagră şi bătrânele tribului le făcură semn că ar fi onorați dacă li s-ar alătura. *Mes amis* refuzară politicos. În schimb, cum le era obiceiul, stăteau morocănoşi şi tăcuți pe buşteni şi alți butuci, în jurul focului de tabără. Dwight stătea lângă Bennie. Avuseseră o discuție reconciliantă. Dwight îşi ceruse scuze că-şi descărcase frustrările pe Bennie, iar Bennie recunoscuse că nu fusese bine pregătit pentru această călătorie.

— A fost o chestie de ultim moment, spuse Dwight.

Au recunoscut apoi că aveau nevoie unii de ceilalți. Nu ştiau la cine vor apela în caz de urgență sau dacă vor avea nevoie de alinare în cazul în care situația se înrăutățea.

Buştenii aprinşi aruncau licăriri sperioase pe fețe. În primele zile ale exilului lor, discutaseră despre posibile variante de a pleca din Locul Fără Nume. Pe măsură ce şederea lor neplanificată se prelungea, se frământau întrebându-se cum vor fi salvați. Cât timp malaria făcea ravagii, s-au rugat la Dumnezeu şi la divinitățile tribului, oricare ar fi ele. Iar acum când erau cu toții pe cale de a se reface după boală, au aflat că barcagiul a înnebunit şi i s-a năzărit că Rupert ar fi zeu. Oare vor înnebuni şi ei?

Îşi dădeau cu părerea despre ce făceau familiile şi prietenii lor de-acasă în încercarea de a-i găsi. Sigur contactaseră ambasada SUA din Myanmar. Probabil un escadron de avioane americane zbura chiar acum pe deasupra zonei, căutându-i. Prietenii mei nu ştiau că guvernul din Myanmar limitase drastic zonele în care ambasada SUA avea voie să-i caute. Astfel, căutările aveau loc doar în zonele turistice pe care junta

voia să le expună şi de unde Harry Bailley, experimentata vedetă de televiziune cu voce mieroasă şi persuasivă, îi punea la curent pe telespectatori cu ultimele evoluţii.

Dispoziţia generală era mai sumbră ca oricând. Mai devreme în acea seară, Esme strigase într-un acces de furie:

— O să murim aici sau ce?!

Numai un copil putea pune cu voce tare această întrebare tabu. Marlena o liniştise, dar întrebarea rămăsese suspendată în aerul plin de fum. Stăteau cu toţii fără să spună nimic, conştienţi că o nouă boală exotică sau lipsa proviziilor i-ar putea aduce cu adevărat în pragul extincţiei. Oare chiar vor muri? Fiecare îşi imagina cum va fi primită ştirea morţii sale.

Wyatt îşi amintea că mama lui, care avea cancer la sân, îl rugase să nu mai meargă în astfel de excursii extreme.

— Nu-ţi rişti numai viaţa ta, ci şi inima mea, îi spusese ea, iar dacă păţeşti ceva, va fi de o sută de ori mai rău pentru mine decât cancerul.

El râsese de temerile ei. Acum şi-o imagina pe mama lui uitându-se la o poză cu el: „Cum ai putut să-mi faci una ca asta?”.

Moff şi-o imagină pe fosta lui soţie furioasă la culme din cauză că-i luase fiul într-o călătorie despre care ştia că va fi periculoasă. Va încerca să creadă cu fiecare părticică din suflet că Rupert trăia, sperând însă ca el, soţul de care divorţase din cauza lipsei lui de sensibilitate, să fie înhăţat de soartă şi stors de ultima suflare.

Vera îşi aminti de poveştile despre oameni care refuzaseră să creadă că cei dragi chiar muriseră într-un accident de avion, pe un vapor care s-a scufundat sau într-o mină care s-a prăbuşit. Afirmaţiile de genul „nu există supravieţuitori” sunt doar o ipoteză, şi s-au văzut cu siguranţă cazuri în care, la mai multe zile după ce alte familii se resemnaseră şi organizaseră înmormântări, credinţa celor optimişti a fost din plin răsplătită când cei crezuţi morţi s-au întors acasă întregi şi nevătămaţi, doar cu o poftă nebună de mâncare gătită în casă. Să fie puterea iubirii care face astfel de miracole posibile? Oare cât de mult o iubeau de fapt copiii ei? Dacă erau deja în doliu după ea, oare asta îi micşora ei şansele de a fi găsită vreodată?

Heidi se gândea la lucruri care să-i ajute să supravieţuiască. Poate mai erau şi alte ierburi de leac. Sigur bătrânele Karen

ştiau despre ele. În plus, era timpul să se pregătească pentru ploi. Îşi făcu o listă în minte cu diverse situaţii pentru care ar trebui să se pregătească şi felul în care să reacţioneze la ele. Cel mai important, dacă apăreau soldaţii şi începeau să tragă la întâmplare, cel mai bine era să se ascundă în junglă. Şi apoi îi veni altceva în minte: ea şi cu Moff ar putea face încă o expediţie în junglă în căutarea unor ascunzători bune.

Numai Bennie se gândea la viitor, la întoarcerea acasă şi cum va sărbători momentul. Înainte de a pleca în călătoria de-a lungul Drumului Birmaniei, el şi Timothy căzuseră de acord să deschidă cadourile de Crăciun abia după întoarcerea lui. Cel mai probabil, se gândea Bennie, Timothy îşi reîmpachetase cadourile cu funde galbene – tipic pentru el – şi poate mai adăugase şi nişte cadouri mai extravagante; i-ar plăcea ceva din caşmir. Etichetele au fost deja tăiate, dovadă că Timothy era sigur că iubitul lui se va întoarce. Apoi însă şi-l imagină pe Timothy desfăcând bradul de Crăciun, plătind facturile, schimbând nisipul pisicii, sarcină care fusese sursa celor mai multe certuri între ei. Duceau o viaţă banală, dar până şi acel banal i se părea preţios şi şi-l dorea înapoi.

Din senin, Dwight începu să râdă.

— Mâine am programare la stomatolog, să-mi cureţe dinţii. Ar trebui să-i sun şi să schimb programarea.

În acel moment, şi ceilalţi au început să-şi amintească de lucrurile neplăcute pe care le aveau de făcut: o maşină cu bara de protecţie îndoită, rufe de luat de la curăţătorie, schimburi nespălate lăsate în vestiarul sălii de fitness, care probabil mucegăiseră. Se concentrară asupra lucrurilor mărunte, la care puteau renunţa cu uşurinţă. Gândul la orice altceva era de nesuportat.

Vocile lor se stinseră şi se făcu din nou linişte. Flăcările focului de tabără le luminau feţele de jos, făcându-le ochii să pară nişte găvane negre. Mi se părea că seamănă cu nişte fantome, ceea ce e destul de ironic. Mulţi îşi imaginează că morţii au toţi aceeaşi înfăţişare înspăimântătoare, ceea ce este o prostie. În realitate – căci faptul că am o conştiinţă înseamnă că am şi o realitate – nu arăt cu nimic diferit de felul în care mă percep eu însămi. Ce ciudat că încă nu ştiu cum am murit, în ciuda faptului că ştiu toate celelalte lucruri. Dar gândurile şi emoţiile de după moarte nu sunt cu nimic diferite de ceea ce

sunt cât eşti încă în viaţă, zic eu. Îţi aminteşti numai ce vrei să-ţi aminteşti. Ştii numai ceea ce te lasă inima să ştii.

În depărtare, lângă centrul video din junglă, ţipetele copiilor se amestecau cu discuţii animate şi vesele.

— Numălunu! Numălunu! scandau ei după audienţa impresionantă a emisiunii *Supravieţuitorii lui Darwin.*

Emisiunea începuse, anunţată de genericul şi muzica specifice. Se auziră sunete de viori grave vibrând într-un crescendo bolborositor, apoi răgete de lei, fălci de crocodili plescăind şi cocori cu gâturi fragile ţipând ca un semnal de alarmă.

Bennie se ridică în picioare, îl usturau ochii de la fum. În sinea lui, îi plăceau la nebunie reality-show-urile, oricât de groaznice ar fi fost: rundele nemiloase de eliminări, schimbările de roluri cu consecinţe dezastruoase şi cosmetizarea oamenilor cu dinţi lipsă, coafuri groaznice sau guşă. Aruncă o privire spre televizor. Ei bine, de ce nu? Mai bine să-şi ocupe mintea cu altceva decât conştiinţa dureroasă a situaţiei disperate în care era. Se îndreptă spre partea veselă a taberei.

În bezna din junglă, ecranul strălucea ca un far. O văzu pe prezentatoarea emisiunii îmbrăcată în aceiaşi pantaloni kaki pătaţi cu noroi, cu aceeaşi pălărie de safari de acum mai bine de două săptămâni. De data aceasta, îşi aplicase cu măiestrie o urmă de noroi pe pometele stâng. Cele două echipe rivale construiau canoe cioplindu-le în lemn de balsa. Hainele le deveniseră transparente din cauza transpiraţiei şi, astfel, observă Bennie, toate umflăturile, pliurile de piele sau părţile mai flasce erau la vedere. Se vedea clar că „supravieţuitorii", ale căror trupuri erau exemplificări ale unei vieţi sănătoase, fără urmă de grăsime, erau urâţi de ceilalţi, şi aşa le şi trebuia.

— Sunteţi gata? spuse femeia cu pălăria de safari. Noua provocare a zilei de azi…

Şi apoi le spuse că li se vor face găuri în canoe, simulând atacul unui hipopotam, iar ei vor trebui să astupe găurile cu ce găseau şi să vâslească o sută de metri în susul râului unde urmau să găsească apă de băut şi proviziile de care aveau nevoie pentru a supravieţui în următoarele trei zile.

— Dacă nu reuşiţi, îi avertiză ea, v-aţi dus – şi la propriu, şi la figurat.

Apoi trecu în revistă toate creaturile înfometate care-i

aşteptau în apă: crocodili amatori de ronțăit coaste, peşti degustători de carne umană, şerpi de apă veninoşi şi, cei mai periculoşi dintre toți, hipopotamii care urăsc oamenii. Camera arătă un prim-plan cu fața fiecăruia dintre concurenți, înregistrând ochii care clipesc des ai celor fricoşi, buzele strânse ale celor curajoşi, maxilarul căzut al celor care ştiu de la început că sunt condamnați.

Bennie empatiza cu ei pentru temerile lor şi umilirea publică. Când se scărpinau, se scărpina şi el. Când înghițeau în sec îngroziți, înghița şi el. Păreau nişte prizonieri înşiraţi pe acelaşi lanț, se gândi el. Ar trebui să le spun că suntem în aceeaşi barcă şi ar trebui să ne unim forțele. Se apropie, dar se opri brusc. Ce naiba făcea? Sunt la televizor, prostule, nu sunt reali. Îşi întoarse privirea sticloasă din nou spre ecran, iar o clipă mai târziu, logica lui iar se-ntoarse cu susu-n jos, făcându-l să raționeze ca-n lumea viselor. Este un reality-show, asta înseamnă că e real. Oamenii sunt reali, bărcile sunt reale, găurile sunt reale. Singurul lucru care separă realitatea lor de a mea este o bucată de sticlă. Dacă aş putea să-i fac să vadă dincolo de ecran… Îşi ridică mâinile sus, iar acest simplu gest fu de-ajuns să-l trezească la realitate. Termină cu prostiile astea, se certă singur. Dar, precum o persoană care nu se poate împotrivi somnului, căzu treptat în acea stare de semivisare. Trimise un mesaj cu puterea minții.

— *Uitați-vă la mine, vă rog. La naiba, uitați-vă la mine! Şi eu sunt prizonier în junglă. Uitați-vă la mine!*

Ştiam exact ce simte. De când murisem, mă copleşise acelaşi gen de frustrare în alternanță cu disperarea. Imaginați-vă: conştiința îți e separată de ceilalți printr-o barieră invizibilă care a apărut cât ai clipi din ochi. Iar ochiul a încetat să mai clipească. Şi nici nu o va mai face vreodată.

În mintea lui tulburată, Bennie le dădea sfaturi echipelor: rupeți-vă hainele, amestecați-le cu noroi şi faceți o bilă din ele – nu, nu, nu peri de nucă de cocos, nu aşa, şi nu culegeți stuf, nu o să se lipească suficient de strâns. Cretinilor! Eu sunt şeful! Voi trebuie să mă ascultați… Echipa neascultătoare tocmai îşi pusese canoea pe apă când o bandă cu ştiri apăru în partea de jos a ecranului: „Grupaj de ştiri special: veşti noi despre misterioasa dispariție a celor unsprezece turişti în Myanmar”.

Bennie fu uimit că mai erau şi alţi turişti în aceeaşi situaţie ca şi ei. Singura diferenţă: aceia sunt unsprezece, iar ei doisprezece. Stai aşa, noi nu suntem decât unsprezece. Clipi des ca să-şi alunge ceaţa din creier. Să fi fost o iluzie optică doar pentru că se gândea numai la asta? Se apropie în fugă de televizor, acoperind ecranul. Dar banda de ştiri dispăruse.

— Aţi văzut? strigă el.

Loot îi ordonă să se dea la o parte din faţa ecranului. Nimeni din trib nu citise cuvintele din partea de jos, nici măcar Pată Neagră, care mai distingea una-două litere cu mari eforturi. Cuvintele englezeşti se derulaseră la fel de repede cum fuge un cărăbuş când îi strici casa.

Banda apăru din nou, ondulându-se ca un şarpe de neon: „Grupaj de ştiri special: veşti noi despre misterioasa dispariţie a celor unsprezece turişti în Myanmar".

Lui Bennie i se tăie răsuflarea.

— Hei, toată lumea! strigă el. Veniţi încoace, repede! O să apărem la televizor!

— Ce i s-o mai năzări de data asta? spuse Dwight în şoaptă.

Se mai lăsaseră păcăliţi şi altă dată de halucinaţiile lui Bennie. Pretinsese că văzuse podul ridicat (ceea ce se şi întâmplase când Pată Neagră se dusese după provizii). Strigase că văzuse oameni de partea cealaltă a prăpastiei (ceea ce şi văzuse când Pată Neagră şi Vaselină se întorseseră). Şi acum pretindea că apar în *Supravieţuitorii lui Darwin!* Bietul Bennie, de când avusese criza de convulsii, starea lui se tot degrada, concluzionaseră cu toţii. Încercau să-i facă pe plac, dar le era frică şi de faptul că şi alţii dintre ei ar putea înnebuni.

Bennie strigă la ei din nou.

— La ştiri, gâfâi el. Apărem la ştiri!

— E rândul tău, îi spuse Moff Roxannei care oftă şi se duse să alunge şi această speranţă falsă a lui Bennie.

Dacă nu o făceau, nu se oprea. Dar câteva secunde mai târziu le strigă:

— Veniţi! Repede!

Aproape se împiedicară unii de ceilalţi încercând să ajungă la televizor.

— Uite! striga Bennie ţopăind în sus şi-n jos. V-am zis eu.

Un prezentator al unei televiziuni australiene spunea că tocmai primiseră noi materiale despre „cei unsprezece

dispăruți". Prietenii mei se holbau cu toții la ecran. Dar ce urmă fu o dezamăgire. Un material despre o călătorie în Egipt. Se putea vedea o siluetă urcându-se pe vârful unei piramide. Aceasta scruta o serie de alte piramide care se întindeau până la linia orizontului. Camera zăbovi pe un bărbat îngrijit, cu păr închis la culoare şi argintiu la tâmple. Fața lui le era bizar de familiară.

— Harry! zbieră Marlena.

— Splendoarea dureroasă, spunea Harry pe un ton visător.

Privea în depărtare, unde i se înfățișa o panoramă de mai mult de două mii de domuri şi turle.

— Vederea acestei splendori stoice – şi se întoarse cu fața spre cameră – îmi aminteşte de curajoşii mei prieteni. După ce vor fi găsiți, şi ştiu că asta va fi curând, îi voi aduce aici, în gloriosul Bagan, să ne bucurăm împreună de răsărituri şi apusuri.

Heidi râse, apoi chițăi.

— Vorbeşte despre noi! Suntem salvați!

Moff o strânse în brațe de bucurie.

— Doamne-Dumnezeule! se smiorcăi Wendy. Suntem salvați! Ne-ntoarcem acasă!

— Dă-l mai tare! spuse Moff calm, ascunzându-şi emoțiile.

Dwight înşfăcă telecomanda din mâna lui Loot. Locuitorii Locului Fără Nume se întrebau de ce erau prietenii Fratelui Alb Mai Mic atât de agitați. Singurul care bănuia ceva era Pată Neagră şi gândul îl făcea să i se strângă stomacul. Jigniseră vreun Nat? De ce trebuiau să îndure atâtea încercări?

— Avem veşti foarte, foarte bune despre „cei unsprezece dispăruți", îl auziră pe Harry spunând pe tonul lui telegenic şi plin de autoritate.

Din piepturile prietenilor mei izbucni un chiot de bucurie. Toată lumea bătea palma cu toată lumea. Bennie se imagina deja îmbrățişându-l pe Timothy, făcând o baie bună şi apoi afundându-se în patul lor moale. Camera se îndepărtă, arătându-l pe Harry stând de vorbă cu un reporter birmanez.

— Echipa noastră de căutare, spuse Harry, a descoperit o nouă pistă, una promițătoare, în Mandalay. Se pare că un artizan de marionete din *papier mâche* a văzut ceva dubios, la fel şi doi călugări. Cu toții au povestit cum au văzut un domn înalt, cu părul lung legat la spate într-o coadă şi îmbrăcat cu

pantaloni scurți kaki, iar împreună cu el erau o fetiță şi un băiețel eurasiatici. Artizanul de marionete a povestit că i-ar fi văzut pe vârful dealului Mandalay, iar călugării i-ar fi văzut mai târziu în aceeaşi zi, la pagoda Mahamuni.

Reporterul birmanez interveni:

— Bărbatul cu coadă, aşa arată prietenul tău, nu-i aşa?

— Exact, răspunse Harry cu hotărâre. Ar putea fi foarte bine Mark Moffet şi fiul său, Rupert, împreună cu Esme, fiica logodnicei mele Marlena Chu, şi ea dată dispărută.

Apărură patru fotografii.

— Aia-s eu! strigă Esme şi apoi se bosumflă instantaneu. *Urăsc* poza aia.

Moff lovi din picior.

— Rahat! Harry, idiotul naibii! Sunt aici, la mama dracu', nu în Mandalay.

— Logodnică, şopti Marlena pentru sine.

— Ce ne îngrijorează, continuă Harry, este că erau conduşi de doi bărbați…

— Care nu erau însă birmanezi, îl întrerupse reporterul, după cum ni s-a confirmat mai devreme.

— Da, aşa este. Martorii au spus că erau indieni sau thailandezi sau poate chiar chinezi, oricum nu birmanezi, pentru că, după cum ai remarcat cu perspicacitate, martorii au declarat că nu înțelegeau o iotă din ce vorbeau borfaşii între ei. Dar ce au putut distinge, şi asta e destul de interesant, a fost că vorbeau pe un ton dur, iar Moff – sau mai degrabă cel despre care se crede că ar fi Mark Moffet – şi cei doi copii li se supuneau pur şi simplu, de parcă ar fi fost drogați cu ceva. Artizanul de marionete şi cei doi călugări au spus că îi vrăjise un Nat, mulți birmanezi cred că Nații sunt spiritele neliniştite şi răutăcioase ale unor oameni care au avut morți violente acum câteva sute de ani.

— Da, e o credință comună aici, spuse reporterul.

— Ei bine, eu cred că erau drogați, continuă Harry, ceea ce este o explicație mult mai rațională. Ni s-a declarat că aveau privirea sticloasă a consumatorilor de heroină…

Reporterul îl întrerupse:

— Heroina este strict interzisă în Myanmar. Pedeapsa pentru consumul sau comercializarea de heroină este moartea.

— Da, e adevărat. Şi niciunul dintre prietenii mei nu e

genul, sub nicio formă, pot să garantez. Dar tocmai de aceea ne îngrijorează oamenii care erau cu ei şi i-ar fi putut droga. Oricum, faptul că au fost văzuți reprezintă pentru noi un mare, mare pas înainte, iar în următoarele zile ne vom concentra eforturile asupra acestui loc din Mandalay, pe vârful dealului, în pagodă, oriunde va găsi de cuviință echipa noastră de căutare, vom face investigații bazate pe surse credibile de informații. Credibile, acesta este cuvântul-cheie. Guvernul din Myanmar ne-a ajutat nespus din acest punct de vedere. Imediat ce voi coborî de pe acest incredibil exemplu de istorie şi arhitectură birmaneză, plecăm spre Mandalay. Între timp, dacă cineva dintre voi ia cunoştință de orice alt indiciu important, sunteți rugați să sunați la numărul Bear Witness Hotline, afişat pe ecran.

Harry arătă spre o femeie cu doi câini. Apoi îl scărpină pe labradorul negru până când acesta începu să dea din piciorul din spate.

— Uite-o şi pe iubița mea, spuse Harry şi se aplecă spre celălalt membru al echipei de căutare, un border collie. Lushy-mushy, o alintă el cu buzele țuguiate ca pentru a o pupa.

Înainte să apuce cățeaua să-i aplice o limbă pe față, Harry se trase înapoi.

— Aceste frumuseți sunt mai bune decât FBI-ul, se lăudă el. Câini salvatori, cu nasuri infailibile, a căror muncă se bazează pe o simplă recompensă sub forma unui joc cu mingea. Iar această superbă doamnă este curajoasa lor dresoare.

Camera arătă o femeie îmbrăcată într-o rochie îndrăzneață cu bretele, galben cu roz, din bumbac, mulată pe trupul ei tânăr şi slab.

— Saskia Hawley. I-a dresat singură, spuse Harry, şi a făcut o treabă extraordinară, dacă vreți să ştiți opinia mea.

— Folosind tehnici pe care de la tine le-am învățat, eu şi alte mii de elevi ai tăi, adăugă ea cu generozitate şi clipi ridicol din pleoape.

Harry îi adresă zâmbetul lui de băiețel timid, dar seducător, şi apoi se întoarse spre cameră:

— Asta e tot pentru moment. Ne auzim din Mandalay. Cum îți sună, Saskia? Lush şi Topper, sunteți gata de muncă? Să trecem la treabă!

Câinii săriră în picioare cu cozile învârtindu-li-se ca nişte

elice de elicopter. Saskia îi zâmbi lui Harry, cu un pic prea multă adorație, i se păru Marlenei. Îmboldiți cu blândețe de Saskia, câinii țâşniră înainte amuşinând pământul din mers.

Prietenii mei şi membrii Armatei Domnului îi urmăriră pe Harry şi Saskia îndepărtându-se unul lângă altul, într-un apus orbitor de frumos. Siluetele lor se estompară, iar camera făcu o panoramă şi apoi imaginea dispăru treptat, ca şi cum orice speranță ar fi murit.

Prezentatorul de ştiri interveni:

— Pentru cei care au dat drumul la televizor mai târziu, a fost o înregistrare trimisă de TV Myanmar International, cu Harry Bailley…

Timp de câteva clipe, prietenii mei din Locul Fără Nume fură prea şocați ca să spună ceva.

— Nu pot să cred, spuse Roxanne într-un sfârşit pe un ton stins.

Wendy începu să plângă şi se sprijini de umărul lui Wyatt.

Marlena se întrebă cine era femeia căreia Harry i se adresase cu atâta familiaritate. De ce spusese despre ea că e „superbă”? Şi ce era cu ochii holbați? Încă o logodnică a lui? Îşi dădu seama cât de puține ştia despre Harry.

Vera se ridică.

— Hai să nu fim pesimişti. Sunt veşti bune. Se porneşte de la premisa că suntem încă în viață şi ne caută. Să discutăm ce implică acest lucru şi ce am putea face noi.

Aşa că toată lumea a încercat să urmeze sugestia Verei. Până târziu în noapte discutară care ar fi cel mai bun mod de a le da de ştire celor care-i caută cam pe unde se află. S-au gândit şi la modul în care s-ar putea asigura că tribul nu va păți nimic. Cei din trib s-ar putea ascunde în junglă, iar cei unsprezece le-ar spune salvatorilor că au dat întâmplător peste această tabără abandonată. Sau ar putea insista asupra faptului că membrii tribului erau eroi şi că nu trebuie pedepsiți.

Dwight sări în picioare.

— Bun, acum că avem un plan, spuse el, eu am de gând să-mi fac drum cu maceta prin desiş până ies de-aici. Mai vine cineva cu mine?

— Nu fi caraghios, spuse Roxanne.

Dwight o ignoră.

— Dacă reuşesc să ies din pădurea tropicală undeva într-un spațiu deschis, unde să putem fi văzuți de sus, e mult mai bine decât să aşteptăm până ni se lungesc urechile.

— Fii serios, spuse Roxanne.

Dwight nu se uită la ea. Ceilalți ridicară din umeri, iar Dwight se îndepărtă dezgustat. Roxanne se gândi: de ce se purta aşa, tocmai acum când începuseră să se înțeleagă?

Prietenii mei începură o discuție plină de optimismul proaspăt regăsit. Primul lucru, când va ajunge acasă, spuse Marlena, va fi o baie lungă şi fierbinte. Roxanne zise că va sta sub duş o oră întreagă, oricât ar fi de scandalos, să fie sigură că dă jos toată mizeria pe care a adunat-o pe trup. Wendy îşi dorea un masaj, să se tundă, să-şi facă manichiura şi pedichiura, să-şi cumpere farduri, lenjerie de corp şi şosete. Bennie urma să-şi cumpere costume noi pentru că slăbise zece kilograme. Se resimțea încă după malarie şi nu putea mânca prea mult. Dar ce surprins va fi Timothy când îl va vedea pe Bennie slab. Heidi îşi dorea să doarmă în cearşafuri curate. Moff îşi dorea să doarmă în cearşafurile curate cu ea.

Se gândeau la viitor, la lucrurile mici, micile luxuri. Cineva avea grijă să le împlinească marea speranță. Toată lumea îi căuta.

În restul taberei, discuțiile erau mai grave. Pată Neagră le povestise oamenilor lui ce văzuseră prietenii mei la televizor. Bărbatul acela, Harry Bailley, îşi făcuse propria emisiune de televiziune. Nu era în jungla din *Supraviețuitorii lui Darwin,* ci chiar aici în Birmania. Îl căuta pe Fratele Alb Mai Mic şi pe adepții lui şi i-a ridicat la rangul de vedete de televiziune. Pată Neagră era sigur că soldații SLORC îl ajutau pe bărbat în căutări. Nimeni altcineva nu ar avea voie.

O bătrână începu să se jelească:

— Am putea foarte bine să sărim de pe-acum în ceaun şi să ne fierbem până iese o ciorbă de oase moarte.

Limbă fu de acord.

— Ei sunt momeală pentru tigru. Şi noi vom fi cei mâncați.

— Gata cu vorbăria despre ciorbe şi tigri, spuse Pată Neagră. Ne trebuie un plan să fugim în altă ascunzătoare.

— Fratele Alb Mai Mic ne va proteja când vom fugi, spuse soția lui Pată Neagră.

Câțiva oameni aprobară din cap, dar un bărbat cu piciorul tăiat replică:

— El ne-a băgat în belea. Şi ce dovadă avem că e într-adevăr Cel Reîncarnat? Cărțile de joc şi cartea – poate le-a furat.

Se mai găsiră şi alți necredincioşi. Curând se certau între ei dacă băiatul era cu adevărat Cel Reîncarnat, Fratele Alb Mai Mic. Adevăratul Frate Alb Mai Mic ar fi trebuit să-i facă mai puternici, nu mai slabi. Ar fi trebuit să-i facă invizibili.

— Dar acum suntem mai vizibili ca oricând, se plânse un bărbat.

Pată Neagră sări ca ars. Ăsta era răspunsul! Fratele Alb Mai Mic venise să-i facă *vizibili* şi nu invizibili, să-i vadă o lume întreagă. Le reaminti celor din trib de visul lor de a avea propria emisiune de televiziune. De aceea venise Fratele Alb Mai Mic cu încă zece oameni şi o cameră cu care se făceau filme, ca să le filmeze povestea. Ei urmau să arate lumii că sunt mai curajoşi şi că au îndurat greutăți mai mari decât cei de la *Supraviețuitorii lui Darwin.* Pericolele prin care treceau ei sunt reale. Oamenii vor dori să-i vadă supraviețuind. Emisiunea lor va fi numărul unu în top, săptămână după săptămână, numărul unu în țara wombaților şi a păsărilor kiwi, a americanilor şi a birmanezilor, prea vizionată pentru a fi anulată. Calea se întindea clar în fața lor: tot ce trebuia făcut era să apară în emisiunea lui Harry Bailley.

Loot, micul zeu, îşi scoase din gură țigara de foi şi-şi întinse ambele mâini. Îşi îndreptă privirea sticloasă în sus şi strigă:

— Să ne rugăm!

Prietenii mei erau încă lipiți de ecranul televizorului, gata să primească iluminarea prin noi ştiri despre ei înşişi şi ce mai făceau. Cei mai puternici pedalau cu schimbul ca să încarce bateria care nu era folosită. Fețele lor erau întoarse în aceeaşi direcție şi, astfel ocupați, nu-l văzură pe Pată Neagră intrând în căsuța din smochin a lui Dwight şi a Roxannei. Nu-l văzură scoțând camera de filmat din rucsăcel şi trăgând afară caseta, şi nici nu-l văzură plecând în fugă spre prăpastie, împreună cu Vaselină, Limbă şi Os-de-peşte.

Os-de-peşte stătu de pază să nu se apropie vreunul dintre oaspeții străini. Ceea ce era puțin probabil, pentru că era deja întuneric, iar prietenilor Fratelui Alb Mai Mic le era teamă de crăpătura din pământ. Vaselină şi Limbă trecură frânghia pe

după trunchiul de copac folosit drept troliu şi traseră de ea până când podul era destul de sus ca să poată apuca frânghiile şi să le lege de cioturile de copaci. Pată Neagră şi Vaselină îl traversară în fugă, iar Limbă şi Os-de-peşte îl coborâră la loc. Vor aştepta ca tovarăşii lor să se întoarcă pentru a-l ridica din nou. Până atunci însă se va fi făcut dimineață.

Locul Fără Nume era acum o tabără veselă pentru vizitatorii săi. Răsuna de chiote şi râsete de dimineața până seara. Americanii dansau în jurul televizorului. Cei din trib stăteau ceva mai reținuți, pe rogojinile lor, întorcându-se să vadă fața cărui străin mai apare pe ecranul televizorului.

Prietenii mei se simțeau uşurați acum că aflaseră că Walter nu-şi găsise sfârşitul pe fundul prăpastiei. Era în spital, amnezic, din cauza unei lovituri la cap cauzate de o cărămidă desprinsă din pagoda pe care se urcase căutându-l pe Rupert.

— Vezi ce li se poate întâmpla celor care umblă după fundul tău? îşi certă Moff fiul. Ceilalți suportă consecințele actelor tale.

De dimineață, GNN transmisese o paradă din Mayville, Dakota de Nord, organizată pentru a-şi arăta sprijinul pentru întoarcerea lui Wyatt acasă. Copii cu căciuli galbene tricotate şi salopete groase, în sănii trase de mamele lor, îmbrăcate şi ele în galben. Trei bărbați, care scoteau nori de aburi când râdeau şi vorbeau, duceau o pancartă pe care scria: „Cei 1.981 de locuitori din Mayville se roagă pentru fiul oraşului". În amfiteatrul liceului May-Port CG, avea loc încă o vânzare de prăjituri, a patra în acea săptămână, cu produse făcute de profesori, de data asta. Clătite ornate cu funde galbene de zahăr se vindeau ca pâinea caldă, iar în spatele meselor era o pancartă imensă pe care scria: „American Crystal Sugar Company transmite cele mai bune gânduri familiei Fletcher".

— Brrr! Câte grade or fi în Mayville azi? o întrebă reporterul pe una dintre profesoare.

— Am auzit că ar fi minus 15 grade, răspunse femeia. O vreme de-a dreptul plăcută!

Într-o altă parte a amfiteatrului, orchestra şcolii oferea o versiune digerabilă a cântecului patriotic *America the Beautiful.* Câteva femei stăteau în spatele unor mese încărcate cu fulare galbene, pe un indicator putându-se citi: „Tricotate de mână de

Asociația Părinților şi a Profesorilor May-Port”.

Reporterul îl îndreptă pe cameraman spre o femeie care pretindea că ar fi iubita lui Wyatt.

— Poftim? făcu Wyatt.

Wendy se dădu mai aproape, cu inima bătându-i nebuneşte. Deci Wyatt a avut de la început o iubită. Aşa se explică indisponibilitatea lui emoțională.

— Spuneți-le telespectatorilor noştri, spuse reporterul, cum e Wyatt, şi-şi îndreptă microfonul spre o femeie scundă cu păr creț blond oxigenat. Conturul feței îi era lăsat în dreptul maxilarului şi avea conturul ochilor trasat cu dermatograf, gen Cleopatra.

— Cine dracu’ e asta? mârâi Wyatt.

Moff şi Dwight începură să huiduie.

Reporterul o rugă pe femeie să-l descrie pe Wyatt ca iubit. Ea ezită, apoi răspunse cu vocea groasă, răguşită a unui fumător înrăit:

— La naiba, ar face orice pentru un prieten şi invers.

Îşi lăsă privirea în jos şi zâmbi timid.

— E un bărbat *foarte* bun.

Jungla răsună de chiotele Roxannei, ale lui Dwight şi Moff. Moff îi dădu, în joacă, un pumn în braț şi spuse:

— Bine lucrat.

Wyatt dădea din cap.

— Cine naiba e asta? Şi de ce spune că e iubita mea?

— Aveți un mesaj pentru Wyatt în aceste momente? o întrebă reporterul pe femeie.

Îndreptă din nou microfonul spre gura ei micuță.

— Da, sigur.

Se încruntă căutând un răspuns.

— Cred că i-aş spune: „Bine-ai venit acasă, Wyatt, oricând te vei întoarce”.

Îi trimise un sărut şi făcu cu mâna.

— Ce jalnic, spuse Wendy acum suficient de sigură cât să se înfurie pe Wyatt. La ce se pretează unii doar ca să atragă atenția.

În continuare, fu rândul fostei soții a lui Moff, filmată în sufrageria casei ei, un loc pe care Moff nu-l văzuse niciodată. Îl lua şi-l lăsa pe Rupert întotdeauna la curba din fața casei Lanei. Fosta lui soție părea aceeaşi femeie stăpână pe cum

arată, pe viața şi gândurile ei. Dar interiorul casei îl uimi. Mobila era confortabilă şi simplă, fără pretenții, cum şi-o imaginase el. De fapt, în cameră domnea dezordinea dintr-o cameră locuită, o dezordine plăcută, cu un teanc de ziare pe masă, încălțări împrăştiate pe podea, o cutie de şervețele Kleenex şi albume de poze unele peste altele, la grămadă, pe măsuța de cafea. Era uimitor, ținând cont de cât de inflexibilă era pe vremea când erau căsătoriți în legătură cu lustruirea impecabilă a tuturor suprafețelor. Avea în mână o fotografie înrămată a lui Rupert pe care o îndreptă spre cameră. Vorbi pe un ton calm şi încrezător:

— Ştiu că e bine. Tatăl lui e foarte protector. Mark nu ar lăsa *niciodată* să i se întâmple ceva rău fiului nostru. Va face *tot* posibilul să mi-l aducă înapoi.

Moff se întrebă cinic dacă era un compliment sau un ordin. Dar apoi Lana se întinse după un şervețel, îşi tamponă ochii şi începu să plângă.

— Aş da orice să-i am înapoi pe amândoi, adăugă ea abia şoptit, cu vocea tremurândă.

Pe amândoi? Moff era siderat. Să-i întindă ea o ramură de măslin, să fie prieteni sau… mai mult? Heidi îl privea în tăcere, pregătindu-şi inima pentru dezastru.

La ora cinci, se difuză un alt reportaj special cu Harry Bailley, de data asta filmat în Mandalay.

— Suntem pe vârful superbului deal Mandalay, de unde se poate vedea la o distanță de câțiva kilometri în toate direcțiile, începu el, iar prietenii mei îl ascultau numai ochi şi urechi, sperând să audă indicii despre locul în care se aflau.

Reportajul special din Mandalay fusese filmat chiar în dimineața aceea. Când a ajuns şi echipa de filmări la baza dealului, Harry a luat la cunoştință cu durere în suflet că va trebui să urce o scară de 1.729 trepte de piatră. La prima vedere, cea mai scurtă rută spre rai via un atac de cord. Dar compensa lipsa de condiție fizică cu speranța că va afla noi indicii despre unde se află prietenii lui. Slavă Domnului că deasupra scărilor sunt coroanele copacilor care să-i protejeze spatele de soarele arzător. Harry se conformă instrucțiunilor şi se descălță, apoi ridică încălțările în dreptul camerei şi spuse:

— În locurile sfinte nu e voie încălțat.

Şi îşi începu lungul urcuş.

Treptele de piatră erau netede şi răcoroase într-un mod senzual. Se gândi la milioanele de tălpi goale care urcaseră aceste trepte în ultimele secole. Ce rugăciuni purtau ei în suflet, ce micoze între degetele de la picioare?

La început, menținu un ritm susținut, trecând pe lângă tarabe cu artefacte *nibbana,* statuete cu Buddha, unele grosolane, altele delicate, pagode în miniatură şi castronaşe şi cutii din straturi de lac. Dar la capătul a o sută de trepte, începu să-i fie greu să respire altfel decât ca şi cum ar fi fost pe punctul de a-şi da obştescul sfârşit. Le făcu semn celor din echipa de filmare să închidă camera, dar ei crezură că vrea un cadru mai strâns. Nicio problemă. Avea suficientă experiență la chestii de genul ăsta, cum să salveze secvența, cum să lase loc pentru tăieturi în cadru pentru a fi mai uşor la montaj. A, uite o bună ocazie pentru o tranziție între cadre: o măsuță plină cu statuete cu Buddha din lemn ieftin. Excelent. Se prefăcu interesat. Cu spatele la cameră, gâfâi, cu respirația tăiată din pricina urcuşului. Luă în mână una dintre statuetele din lemn şi o ținu în lumina soarelui, examinând-o ca un giuvaiergiu un diamant. Îşi dădu seama că transpira abundent, dar spre deosebire de platoul de filmare al propriei emisiuni, aici nu exista un *makeup artist* care să vină cu un puf de pudră să îndepărteze luciul transpirației. Singurele pufuri din zonă erau vălătucii de fum scoşi de țigările de foi fumate de călugărițe, călugări sau copii. Se uită în jur după ceva cu care să-şi şteargă transpirația şi se hotărî asupra mânecii propriei cămăşi. La naiba, filmau în continuare. Ce să facă? Ținu statueta drept în fața camerei.

— Sculptată într-un mod inteligent, în maniera primitivă atât de apreciată de colecționarii de artă contemporani.

O întrebă pe femeie cât cere şi nu încercă să se târguiască vreun pic, dornic să facă dovada generozității americane. Numără bancnotele, echivalentul a trei dolari americani. Acum trebuia să reia tortura urcatului scărilor.

Dumnezeule! Era atât de cald, iar aerul era greu, aşezându-i-se în plămâni precum pietrişul. Dacă Moff, Rupert şi Esme au urcat aceste scări nenorocite, atunci el de ce n-ar putea? Totul ținea de eforturile lui de a face tot posibilul. Aceste ştiri de la fața locului erau singura lor şansă de a menține atenția

concentrată asupra prietenilor lui. Astfel, dacă fuseseră răpiți, răpitorilor le va fi teamă să-i ucidă. Dacă se pierduseră, un milion de oameni vor fi pe recepție. Aceste filmări erau la fel de importante ca orice episod din *Dosarele Fido* – nu, chiar *mai* importante, mai importante şi decât episoadele filmate în săptămânile de *sweeps*{40}. Prietenii lui depindeau de el. Vieți omeneşti depindeau de el. Dragostea depindea de el. Astfel primenit, şi trupeşte, şi sufleteşte, se uită drept în cameră şi spuse pe un ton hotărât:

— Aşa, acum s-o luăm din loc.

De data asta, o luă încet, admirând arhitectura sau câmpia de dedesubt şi orizontul din ce în ce mai larg. La un templu aflat la jumătatea drumului făcu o pauză destul de lungă.

— Mi se spune că aici s-ar afla trei oase ale lui Buddha, relicve autentice, de primă mână, povesti el. Ceea ce mă uimeşte este că relicvele sunt tratate cam cum îşi tratează şi catolicii sfinții. Coasta sau şuvița de păr sunt păstrate într-un soi de altar, putând fi văzute secole mai târziu de pelerinii care caută iertarea.

Era foarte mândru că-i trecuse prin cap să zică asta. Era important ca oamenii să se identifice cu locul şi să nu-l perceapă ca străin şi deci de neînțeles şi bizar.

Câteva rânduri de trepte mai sus, văzu un alt pretext bun să se oprească: statuia unei femei îngenuncheate în fața lui Buddha oferindu-i nişte plăcinte. Aruncă o privire pe notițele lui. Dumnezeule mare! Alea nu erau plăcinte; erau sâni! Ce putea să simbolizeze o asemenea statuie? Şi de ce zâmbea Buddha? La ce-i trebuiau lui Buddha sânii?

— Iar aici putem vedea o femeie pioasă, încropi el, care oferă o… parte din ea însăşi.

Tocmai se pregătea să facă o comparație culturală cu martirii creştini, dar se răzgândi. Nu i-ar avantaja pe prietenii lui o asemenea comparație. Cu imaginea sânilor tăiați în minte, îşi reluă urcuşul, acum mai puțin înflăcărat, mai puțin sigur.

Într-un final ajunse şi în vârf, la o pagodă din sticlă albastră şi argintie. Se înveseli văzându-i pe cei doi câini. Apropiindu-se, o văzu şi pe Saskia. Stătea pe un scaun dintr-un rând de taburete înalte aşezate cu fața spre o panoramă a împrejurimilor. Nu zâmbea, remarcă el şi-l trecură fiori reci pe

şira spinării. Cadavre, câinii găsiseră părți din cadavre. Echipa de filmare îl urmări până ajunse lângă Saskia.

— Ai vreo veste? întrebă el cât de calm putea.

Spre uşurarea lui, ea clătină din cap.

— Le-am dat mostrele de miros. Au căutat, întreaga terasă, treptele şi nu au găsit nimic, nimic.

Harry răsuflă adânc.

— Deci tăiem de pe listă acest loc. Alarmă falsă. Bun, atunci măcar să ne bucurăm de privelişte înainte de a porni spre partea cealaltă a oraşului. Şi nu uitați. Dacă vedeți ceva suspect, orice indiciu despre americani, sunați la numărul Bear Witness Hotline afişat pe ecran.

Conştient că în continuare camera era îndreptată spre el, merse până la marginea terasei şi privi în depărtare. Câmpia se întindea dincolo de pagode, altare şi turnulețe, edificii care închideau lucruri pe care el nu le putea înțelege: secrete, gloria în moarte, tributuri aduse Naților, noțiuni de adorație şi istorie străine şi bizare. În timp ce scruta panorama care descria un arc din ce în ce mai mare, îi spuse încet Saskiei:

— Nu-i aşa că urcuşul a fost oribil? Gata să-mi dau duhul.

— Uită-te în spatele tău, spuse ea.

Întorcându-se, văzu pe partea cealaltă un grup de japonezi, toți cu pălării identice, urmând-o ca nişte boboci de rață pe o femeie care ținea sus un steag galben.

— Eu am venit pe partea aia, spuse Saskia.

Harry se mai uită o dată. Şi văzu drumul alternativ: o serie de scări rulante care duceau la o parcare puțin mai jos de locul unde erau ei şi unde aşteptau autocare cu aer condiționat să-şi încarce turiştii şi să-i ducă spre alte destinații.

O oră mai târziu, se afla alături de echipa de filmare în fața unei statui a lui Buddha din aur masiv, amplasată într-un separeu din pagoda Mahamuni. Era luminat cu tuburi fluorescente şi lumini colorate care-l făceau să semene cu un cazinou din Coney Island. Dumnezeule, un monument de aproape patru metri făcut din aur. Ochii lui Buddha păreau să-i privească fix pe adoratorii lui. Mai mult de o sută de oameni stăteau cu picioarele încrucişate în fața lui, cu palmele deschise. Zeci de oameni, doritorii de răsplată ai zilei, stăteau la coadă cu foițe pătrate de aur în mâini. Femeile, care nu aveau voie să-l atingă pe Buddha, îşi dădeau foițele de aur

unui bărbat în alb. Harry îl privi pe un doritor de merit cum se urcă pe laba piciorului lui Buddha, se cațără pe genunchi şi se întinde cât de mult poate pentru a-şi lipi foița de brațul statuii, frecând cu mâna. Cu fiecare frecare, aurul se contopea cu trupul lui Buddha. Alții îşi lipeau aurul de mâna lui Buddha, astfel că, de-a lungul anilor de gesturi de devoțiune zilnice, aceasta căpătase proporții monstruoase, iar unghiile îngrijite acoperite sistematic cu aur păreau să străpungă tavanul.

Doritorii de răsplată îşi cumpăraseră foițele de aur de la oameni săraci care timp de douăsprezece ore pe zi nu făceau altceva decât să bată aur cu un ciocan. Şi-l băteau până se transforma în foițe subțiri ca pielea. De multe ori, cumpărătorii de foițe erau tot oameni săraci, iar pentru a face acest lucru, ei şi familiile lor erau nevoiți să se lipsească de câteva din cele necesare vieții. Dar o făceau bucuroşi. Căci cum altfel ar putea avea o viață ulterioară mai bună, dacă nu aşa? Răsplata era mai importantă decât mâncarea. Răsplata însemna speranță.

Saskia îi făcu cu mâna din celălalt capăt al holului, iar Harry îi răspunse la fel. Ea îşi croi drum prin mulțime, urmată de cei doi câini. Când se reuniră, Harry se aplecă şi le administră cățeilor câte o palmă prietenească peste crupă, apoi îi scărpină în spatele urechilor. Camera începu să filmeze, iar Harry era conştient de asta.

— Bună, iubito, îi gânguri el lui Lush. Ia spune-i lui Harry pe unde-ai fost şi ce-ai văzut.

Cățeaua dădu din coadă ca răspuns.

— Salut, prietene, îi strigă Harry lui Topper.

Arătă spre ceas, iar labradorul îşi îndreptă şi el nasul în direcția respectivă.

— Ce zici, mă laşi zece minute şi apoi mergem să ne jucăm de-a v-ați ascunselea?

Câinele îi răspunse cu un sunet din fundul gâtului. Harry se uită în sus, la fața lui Buddha, astfel încât echipa de filmare să poată face un cadru înainte ca el să explice unde se află.

Un bătrân bețiv, îndoit de spate, urmărea toate acestea. Cândva bătuse aur toată ziua până când îşi dislocase oasele şi deveniseră fragile. Se apropie de vedetă şi îl privi drept în ochi, încercând să-i atragă atenția, dar fără succes. Harry era ocupat să afişeze uimire uitându-se la ochii îndreptați în jos ai lui Buddha. A, îşi spuse bătrânul, străinul este atât de

fermecat de apariția lui Buddha încât nu vede nimic altceva. A văzut mulți oameni pățind asta când se aflau lângă Buddha. Turiştii nu-l vedeau niciodată. Se întoarse spre statuie şi se aşează în rând cu Harry.

— După cum văd eşti un bărbat bogat şi faimos, murmură el în birmaneză. Iar eu, după cum vezi, sunt un bărbat sărac. Nu am ce încălțări să-mi scot înainte de a intra în pagodă. Dar m-am spălat pe picioare azi pentru ca Buddha să ştie cât de mare e respectul meu. Deşi nu am foițe de aur acum, ani de zile le-am făcut pentru alții. Aşa că, prin munca mea, şi eu i-am dăruit lui Buddha multe foițe. În mintea mea, iau fiecare foiță pe care am făcut-o vreodată şi o lipesc pe picioarele, mâinile, brațele şi pieptul lui Buddha. I-am îngroşat trupul. Am renunțat la multe în viață pentru a-i oferi acest aur. În mintea mea, Buddha ştie acest lucru, iar eu primesc răsplată. Şi aşa, vezi tu, deşi sunt sărac, respectul meu e mare, şi sunt la fel de bine-venit aici ca oricine.

Arătă spre oamenii din jur.

— Unii sunt săraci, unii sunt bogați, unii vorbesc cu câinii. Eu vorbesc şi nimeni nu mă aude. Dar în viața viitoare s-ar putea să se inverseze rolurile. Poate că o să fii tu câinele, iar eu o să vorbesc cu tine…

Bărbatul scoase un râs horcăit.

Aşteptând ca nebunul s-o ia din loc, Harry se concentră asupra comentariului pe care avea să-l facă. Într-un final, un membru al echipei de filmare îl goni pe nebun, iar Harry se întoarse cu fața spre cameră.

— Ne aflăm în această superbă pagodă, lângă acest magnific Buddha. Uitați-vă, şi-i puteți vedea pe oameni punând aur pur pe statuia lui Buddha. Este un fel de eternă reînnoire. Şi tot aici l-au văzut călugării pe prietenul meu, Mark Moffet, dus de doi bărbați dubioşi…

Reporterul birmanez îi reaminti să spună că bărbații văzuți alături de prietenul lui păreau thailandezi sau chinezi, dar în niciun caz birmanezi. Harry aprobă din cap, deşi începea să-l calce pe nervi faptul că i se spunea de fiecare dată ce să zică. Bărbatul îi mai atrăsese atenția să spună „Myanmar” şi nu „Birmania”, „Bagan” şi nu „Pagan”, „Yangon”, nu „Rangoon”.

— N-ați vrea să-mi spun şi mie pe alt nume? îl tachină Harry pe reporter.

La care acesta îi răspunse sec „nu”.

Acum îi dădea indicații lui Harry să se întoarcă la intrarea din hol şi să se îndrepte către statuie ca şi cum atunci ar fi văzut-o pentru prima dată. În următoarea jumătate de oră, Harry se îndreptă şi iar se îndreptă spre Buddha, din diferite unghiuri, afişând o uimire mereu nouă.

În sfârşit venise momentul să filmeze câinii în acțiune. Harry îi pofti pe „cățeluşi” şi pe Saskia în fața camerei.

— Am primit o dispensă specială, spuse Harry, să lăsăm câinii să umble prin pagoda sfântă, să meargă oriunde i-ar duce nasurile – fiți liniştiți, aceşti câini sunt extrem de bine dresați, deci nu vor face nimic să profaneze acest loc, nicio picătură.

Căută în rucsac şi scoase trei încălțări: un bocanc, un adidas Nike şi o sanda roz cu o margaretă în unghiul dintre degete.

— Acestea aparțin prietenilor mei dispăruți, explică Harry. Mi-am permis să le împrumut din bagajele lăsate de ei în stațiune. Se vor dovedi foarte folositoare. Vedeți, ideea e că prietenii mei au fost nevoiți să se descalțe înainte de a intra în pagodă, ca toată lumea. Şi cum au mers desculți – ca în transă, după cum ni s-a spus – au lăsat sigur urme de miros invizibile, dar grăitoare, pe pardoseala din piatră lustruită. Încălțările din mâna mea conțin mirosurile lor individuale. Vedeți unde bat, desigur. O să le dăm câinilor să miroasă câte un pantof, aceasta fiind mostra de miros, iar ei îşi vor folosi nasurile ultrasensibile pentru a găsi acelaşi miros pe pardoseală. Aşa vor găsi urma. De-acum încolo, va fi floare la ureche, la fel de uşor ca şi cum am urma dâra de firimituri de pâine lăsată de Hänsel şi Gretel.

Saskia îl întrerupse, amintindu-i că în povestea cu pricina, păsările mâncaseră firimiturile şi din cauza asta copiii se pierduseră.

— Va trebui să scoatem la montaj bucata cu Hänsel şi Gretel, îi spuse Harry reporterului.

Se întoarse din nou cu fața spre cameră şi începu să se plimbe încet arătând spre pardoseala de piatră.

— Chiar şi într-o zonă atât de circulată ca aceasta, pe unde s-au perindat mii de oameni în ultimele zile, este destul de simplu pentru un câine să depisteze o urmă de miros. Imediat

ce o vor găsi, vom recompensa câinii aruncându-le mingea şi jucându-ne cu ei.

Ridică mâna în care avea o minge de tenis. Chemă câinii care veniră spre el dând fericiți din cozi.

— Bun, hai să vedem, drăguților, mirosiți bine.

Saskia îi dădu bocancul lui Lush, apoi lui Topper. Câinii îl mirosiră cu interes, îşi agitară lăbuțele nerăbdători, apoi luară poziția de „şezi" aşteptând semnalul că acesta e mirosul pe care trebuie să-l caute. La un ordin şoptit din partea Saskiei, se ridicară şi îşi începură treaba, avansând şi acoperind o suprafață din ce în ce mai mare, cu nările agitându-se ca nişte bondari în zbor.

— În curând vom avea un răspuns, spuse Harry încrezător şi plin de speranță.

O oră şi jumătate mai târziu, un Harry înnegurat dădu semnalul de încetare a căutării. Nimeni n-avea să se joace cu mingea azi.

16 – Cum se fac ştirile

Dezamăgirea lui Harry nu fu de lungă durată. A doua zi de dimineaţă, puţin după ce comandase un mic dejun american, porţie mare, din apartamentul în care era cazat la hotelul Pagoda de Aur, auzi două bătăi scurte în uşă. Room-service? Ce rapizi fuseseră. Îşi puse la repezeală un halat. Dar când deschise uşa, dădu cu ochii de un bărbat într-un *longyin* ponosit, cu şapca albă a angajaţilor hotelului, dar fără sacoul apretat şi mănuşile albe. Bărbatul îi înmână un pachet mic învelit în pânză albă. Fără ca Harry s-o ştie, acest pachet îi parvenise prin aceeaşi reţea care-l ajutase pe Pată Neagră să comercializeze plantele „a doua viaţă". Harry îi dădu bacşiş angajatului fără uniformă prima bancnotă pe care o nimeri în portofel – nu reuşea deloc să calculeze echivalentul în dolari, dar, oricât ar fi fost, destinatarul se arătă foarte mulţumit.

Ataşat de pachet, era un bilet împăturit în două. Pe una dintre feţele biletului era scris de tipar, stângaci: „pentru Dl Hary BAily". Înăuntru scria: „Special pentru dvs. Vă rog, vedeţi repede". Obiectul din pachet era uşor şi mic cam cât o cutie de chibrituri, iar când desfăcu pânza, văzu că era vorba chiar de o cutie de chibrituri, decorată cu un desen reprezentând doi localnici ducând un elefant. Laturile erau acoperite de o caligrafie frumoasă, în birmaneză. Cine să-i fi trimis chibriturile? El nu fumează. O scutură. A, era ceva înăuntru: o casetă pentru cameră de filmat digitală. Pe etichetă scria clar: „Călătorie în China/ Myanmar". Pe cealaltă parte scria: „Caseta 1: 16.12.2000".

Lui Harry nu-i spuseră nimic aceste cuvinte, îşi imagină că era un material pe care i-l trimisese reporterul să-l vizioneze înaintea zilei de filmare de a doua zi. După-amiaza târziu urmau să plece din Mandalay spre Rangoon, unde, conform mărturiilor a trei martori oculari, Moff şi copiii fuseseră văzuţi plimbându-se ca în transă prin piaţa de jad. Foarte frumos din partea postului de televiziune birmanez că-i trimisese materialul de documentare, dar de ce naiba nu se gândiseră să-i trimită şi aparatul cu care să-l poată vedea? Se obişnuise cu producţia propriei emisiuni de televiziune, unde totul mergea ca uns, subordonaţii luându-i-o mereu înainte şi

furnizându-i lucrurile de care avea nevoie conform preferințelor lui. Cel mai bine ar fi să plece în căutarea unei camere digitale ca să poată studia materialul trimis la micul dejun. Îşi puse o cămaşă albă proaspăt călcată, o pereche de pantaloni scurți crem cu o curea din piele de crocodil asortată cu o pereche de mocasini purtați fără şosete. Când eşti o vedetă de televiziune trebuie să arăți ca una 24 de ore din 24. Băgă caseta în buzunarul de la piept al cămăşii şi se îndreptă spre hol în căutarea unui turist echipat cu ce-i trebuia lui. Birmanezii îl puneau cam mult la treabă şi nici nu vedea vreun ban pentru asta. Dar merita, orice numai să-i mențină pe prietenii lui în atenția publicului.

În mod surprinzător, erau destul de mulți turişti, pe când cu numai o săptămână în urmă hotelurile erau aproape goale ca urmare a panicii provocate de dispariția americanilor. Harry îşi spuse că reportajele lui îi încurajaseră pe oameni să revină – e uimitor, zău, cum un singur om poate influența mersul lumii. Toți turiştii se buluciseră să părăsească țara când se aflase vestea dispariției, nu ştiau cum să-şi facă bagajele mai repede. Acum, după primul lui reportaj din Bagan şi episodul din Mandalay de ieri, holul hotelului se umpluse de turişti. Oare cum va arăta locul după al treilea episod? Nu că-şi dorea să contribuie la atragerea turiştilor, dar totuşi numărul lor însemna ceva – influența pe care o avea el asupra mentalităților. Aceasta era dovada palpabilă. Traversă holul ca să constate că niciunul dintre turişti nu era dotat cu echipament video decent, doar modelele vechi, cu casetă mare. Şi ce oribil erau îmbrăcați – probabil operatorii de tur lăsaseră mult din preț de atrăseseră o asemenea categorie de turişti. Trecu prin uşa dublă de sticlă care dădea spre piscină.

Vremea era caldă, plăcută. Se uită la piscina de dimensiuni olimpice, cu apa netratată de vreunul dintre turiştii care stăteau cu burta la soare pe şezlongurile acoperite de prosoape cu monograma hotelului. În colțul îndepărtat se găsea o cabană în formă de cort, cu ornamente din mahon care-i dădeau o aură colonială romantică. A, acolo, pe masă, lângă femeia cu pălărie, chestia argintie sigur e o cameră digitală. Se grăbi spre ea şi abia apoi o văzu pe proprietara îmbrăcată în costum de baie întorcându-se spre el şi privindu-l cum se apropie. Chiar şi cu pălăria aia imensă şi ochelarii de soare

care-i ascundeau ochii, tot era ademenitoare. Când Harry fu destul de aproape, ea își împinse în sus ochelarii, iar el îi făcu scurt o reevaluare zeiței bronzate cu păr lung, ciocolatiu, dându-i nota 8 plus pe scara dezirabilității sexuale – nu că l-ar fi interesat, dar un bărbat trebuie să-şi menţină spiritul analitic ascuțit. Vizavi de ea stătea o altă femeie cu aspect băieţos care citea dintr-un ghid. Îşi dădu seama că avea treizeci şi ceva de ani, vârsta care fusese pentru el cândva echivalentul pentru fata bătrână care creşte pisici, asta până să o cunoască pe Marlena. Deşi, după gusturile lui, femeia de față n-ar fi intrat nici măcar la categoria generică „femei”. Coafura țepoasă şi figura serioasă. Era foarte bine făcută, în sensul extrem, adevărat model anatomic de pectorali, deltoizi şi bicepşi lucrați prin antrenamente îndârjite. Harry descoperise că femeile cărora le place efortul fizic sunt de obicei frigide. Din acest motiv, femeile atletice nu erau pe gustul lui. În plus, exemplarul de față avea şi ceva safic, zona hirsută de deasupra buzei superioare, o declarație ostentativă à la Frida Kahlo.

Harry nu dăduse întâmplător peste cele două femei. Erau amândouă reporteri pentru Global News Network. De la aflarea poveştii cu turiştii dispăruți, zeci de agenții de ştiri trimiseseră echipe de reporteri deghizați în turişti care să prindă urma poveştii. Câte interviuri cu membrii familiilor, prietenii, vecinii, colegi de serviciu, foşti profesori, foşti colegi, foşti soți şi soții, foste iubite, copii vitregi sau foşti copii vitregi ai celor dispăruți trebuie să mai facă şi rețelele media! Un reporter mersese până la a o intervieva pe menajera Marlenei.

Rețelele de televiziune nu mai avuseseră un subiect atât de suculent de când căzuse fetița aceea într-o fântână, în Texas, acum mai mult de zece ani. Ca şi în cazul fetiței, ştirile actualizate din oră în oră despre turiştii dispăruți întrerupeau ştirile despre războaie şi bombardamente, SIDA şi violențele din Angola. Noi agenții de publicitate se alăturau spectacolului – firme producătoare de mâncare pentru câini sau de medicamente împotriva anxietății – cumpărând spoturi de treizeci de secunde. Dar acum, dacă voiau să profite la maximum de foamea publicului de mai mult, rețelele aveau nevoie de noi piste, de perspective diferite şi, dacă se putea, de o ştire savuroasă în exclusivitate care să le diferențieze de

celelalte rețele concurente.

Producătorii de ştiri convocau şedințe în miez de noapte. Se înaintau propuneri peste propuneri până se ajunse la aceasta: ce-ar fi dacă am trimite o echipă de reporteri deghizați în simpli turişti care să obțină povestea la prima mână? O să-i dotăm cu aparatură care să pară demodată şi ieftină, iar ei vor purta cămăşi hawaiiene şi şosete la sandale. Şi o să umble de colo-colo cu hărți şi ghiduri. Bun, şi-acum pe cai!

Deci ei erau cei pe care-i văzuse Harry când traversase holul Pagodei de Aur: vreo cincisprezece jurnalişti, fiecare felicitându-se în sinea lui pentru cât de bine se infiltraseră printre turiştii adevărați. Cu toții purtau cămăşi hawaiiene în culori țipătoare şi erau echipați cu aparatură video cu care niciun jurnalist respectabil nu s-ar fi afişat, altfel decât ca formă de camuflaj. Înăuntru, desigur, se găseau mecanisme capabile să înregistreze imagini de cea mai bună calitate.

După cum ați ghicit, misiunea tuturor reprezentanților de rețele media era să înregistreze un interviu în exclusivitate cu Harry Bailley. GNN le dăduse jurnaliştilor săi instrucțiuni să îl filmeze pe Harry pe ascuns. Acesta era prea priceput la a spune numai ceea ce trebuie, lucru care era mult mai puțin interesant decât adevărul din afara camerei de luat vederi. Nu era ilegal să filmezi pe cineva fără permisiunea lui? Nicio grijă, în Myanmar problema nu se punea „este legal?", ci „este letal?". Toată lumea să fie cu ochii-n patru.

Pentru a-l ademeni pe Harry să spună ce are pe suflet, GNN o trimisese pe Belinda Merkin, reporterul său cel mai bine echipat pentru misiune, o brunetă cu ochi verzi şi părul lung, fostă patinatoare, de asemenea bursieră Fullbright în China şi absolventă a Facultății de Jurnalism de la Columbia University. Însoțitoarea ei era Zilpha Wexlar, inginer de sunet, echipată cu un superb dispozitiv de înregistrare digital şi urechile avizate pentru a-l folosi. Dispozitivul era prins de interiorul rucsacului ei uzat, cu microfonul ieşind printr-o gaură de mărimea unui glonț. Duoul îl pândea de două zile deja, bătând barurile prin care ar fi putut sta Harry. Planul inițial era să se arate pierdute şi să-i ceară recomandări legate de locuri pe care să le viziteze sau despre alte activități turistice. Şi care e următoarea destinație, urmau să-l întrebe ele, Belinda având grijă să flirteze cu el din plin ca să se

asigure că le va lua cu el. După cum le spuseseră cei care făcuseră documentarea, dată fiind reputația lui Harry şi gustul lui pentru femei tinere şi atrăgătoare, nu ar fi trebuit să aibă nicio problemă să obțină invitația.

— Mă scuzați, domnişoară, i se adresă Harry reporterei cu părul lung. Probabil nu ştiți cine sunt…

Făcu o pauză ca să le lase timp să-l recunoască.

— Sigur că ştiu, răspunse prompt Belinda. Cine nu vă ştie? Sunteți Harry Bailley. E o onoare să vă cunosc.

Îi întinse mâna. Ce ironie, râse în sinea ei. El era cel care umbla după ea acum. Când i se spusese că va fi uşor de prins, habar n-avusese cât de uşor.

— M-ați văzut?

Harry părea în acelaşi timp uimit şi flatat.

— La televizor, aici sau în State?

— Ambele, spuse ea. Acasă toată lumea vă urmăreşte emisiunea. Eram deja fan al *Dosarelor Fido* – am un cățel Papillon tare obraznic. Şi serialul *Misterul din Myanmar* e cel mai bun reality-show. Toată lumea o spune.

— De fapt, spuse Harry clătinând din cap, ce fac eu aici nu este un reality-show, e mai mult un documentar de investigație.

— Asta am şi vrut să spun, se corectă ea cu grație.

Harry îi zâmbi cu amabilitate.

— Şi cine sunteți dumneavoastră?

— Belinda Merkin.

— Merkin, ce nume interesant. Cum să vă spun: domnişoara Merkin, doamna Merkin…?

— Belinda, simplu, e cel mai bine.

— Minunat. Atunci, „Belinda simplu" aş putea oare îndrăzni să vă răpesc camera digitală pentru scurt timp? Desigur, dacă vă grăbiți să vizitați vreun obiectiv turistic…

— Nu ne grăbim deloc. Sora mea şi cu mine nici nu ne-am hotărât ce vrem să facem.

— Mă scuzați, i se adresă Harry falsei surori băiețoase. Nu am făcut cunoştință.

— Zilpha.

Femeia îi zâmbi scurt şi-i strânse mâna cu bărbăție.

— Încântat de cunoştință, Sylvia, spuse Harry.

Belinda luă camera în mână.

— Vreți să vă arăt cum funcționează?

Deşi Harry ştia foarte bine cum să folosească o cameră digitală, îi răspunse, plin de recunoştință:

— O, chiar ați face-o?

În timp ce Belinda scotea caseta ei pentru a o introduce pe a lui, Harry îi zise pe un ton nonşalant:

— E doar un material pe care trebuie să-l văd înainte de a filma următorul episod. Dacă doriți, putem să-l vedem împreună.

Știa că e o ofertă tentantă.

Şi, exact cum se aştepta, ea îi răspunse:

— Serios? O, ar fi super.

Ea se aplecă asupra camerei, iar Harry se dădu mai aproape murmurând nişte scuze cum că trebuia să fie cât mai la umbră ca să poată vedea bine. Piciorul lui păros se lipi de coapsa ei proaspăt epilată. Belinda de-abia se putu abține să nu râdă de trucul acesta evident adolescentin. Puse camera între ei, iar Harry făcu ochii mici, alegând să nu-şi pună ochelarii pe care-i avea în buzunarul cămăşii.

Pe ecranul minuscul apăru o imagine pentru ca apoi să fie asaltați de țipete şi chiuieli, zgomotele şoselei şi torsul motorului în timp ce obiectivul camerei înregistra peisajul de pe fereastra unui vehicul în mişcare.

— Hei, toată lumea, strigă o voce de femeie, uitați-vă spre mine.

Belinda puse camera pe o latură şi dădu sonorul aproape la minimum.

— Aşa e mult mai bine, spuse Harry.

Scena cu fețele zâmbitoare ale turiştilor din autocar deja trecuse.

Chiar şi fără ochelari, Harry îşi dădea seama că nu era un material filmat de un profesionist. Era un pic mai bun decât un film făcut de un turist într-o excursie organizată de genul „un templu pe zi”. De ce i-l trimisese TV Myanmar International ca material informativ? Ce porcărie: un terminal de aeroport. Un ciorchine de siluete micuțe grupate pentru poza de grup regulamentară. În depărtare, case dintr-un sat tipic. Calitatea filmării era jalnică. Toate greşelile filmelor făcute de amatori: camera mişcată, un metru de spațiu gol deasupra capului fiecărei persoane şi prea multe panorame

care văzute pe viu probabil îți tăiau respirația, dar înregistrate păreau plate, unidimensionale. Scenele mai bine filmate, puține la număr, conțineau subiectele universale ale albumelor care se țin pe măsuța de cafea: localnici în costume populare colorate, canale întortocheate, alei pline de fum. Şi femeile acelea cu legăturile de ace de pin ataşate de spinare cu sfori în formă de cruce, femei pe care el şi Marlena le văzuseră la ieşirea din Lijiang. Cum se numea tribul? Ceva gen „Nazi" sau „taxi". Naxi! – aşa se numea. În mod evident, tribul era şi în Myanmar. Ha, poate erau aceleaşi femei care mergeau peste tot, ca peruvienii ăia care cântă la nai şi peste care dai oriunde te-ai afla pe glob.

Imaginile țâşneau pe ecran fără vreo legătură între ele, reflectând parcă mintea unei persoane cu deficit de atenție. Harry se uita cu un ochi, profitând de orice ocazie ca să şi-l clătească pe celălalt cu priveliştea apetisantelor coapse ale Belindei, între ochiul lui liber şi triunghiul ei de pluş aflându-se doar o bucățică de lycra. Înapoi la cameră: un câmp, o bucată de cer, pagode primitive şi bătrâne cu expresii uimite, apoi bivolițe, mai multe bivolițe, un copil călare pe o bivoliță, acum indicatoare, mai multe indicatoare, indicatoare afişând inventive aplicații ale limbii engleze. Belinda citi cu voce tare: „Cazat şi mâncat", „Restaurant-bar". Apoi pe ecran apăru un grup de oameni – un pic mai mari decât nişte furnici. În fața lor un indicator: „Sincer bun-venit la faimoasa Peştera Organelor Genitale Femeieşti".

Concomitent, Belinda îşi dădu seama că turiştii din imagini erau Harry şi prietenii lui dispăruți, iar inima lui Harry bătu cu putere. „Peştera Organelor Genitale Femeieşti"? Toate scenele derulate căpătară o aură bizară de dejà-vu. Zilpha remarcă privirea concentrată şi preocupată a Belindei.

— Se poate? spuse Harry şi, înainte ca Belinda să apuce să-i răspundă, luă camera din mâinile ei şi apăsă pe „rewind" rapid şi îşi şterse ochelarii de citit. „Play". Aşa, uite-l, indicatorul familiar, şi apoi toată lumea: Dwight, Heidi, Moff… şi draga şi iubita de Marlena! Ciudat, părea mai bătrână decât şi-o amintea. Dar iat-o, lângă el, în China, el cu mâna în jurul mijlocului ei, iar în jur ceilalți. Vii, atât de vii, atât de fericiți. Şi acum? Îşi dădu seama că ținea în mână, în pătratul micuț al ecranului, o lume paralelă, trecutul văzut ca prezent, retrăit

aici şi acum, neschimbat, gata să se repete la nesfârşit.

— Suntem noi, zise el.

— Pot să văd? întrebă Belinda.

— Scuze, spuse el şi dădu volumul mai tare. Suntem noi, anunță el. E o casetă cu mine şi prietenii mei, înainte de dispariție.

Belinda se prefăcu surprinsă.

— O, Doamne, vorbeşti serios?

Se mai perindară şi alte fragmente din trecut şi niciun semn care să anunțe dezastrul. Privind scenele de zece-douăzeci de secunde, mintea îi era un hățiş de griji. De unde venise caseta? Oare chiar era de la TV Myanmar? Greu de crezut. L-ar fi sunat să-i spună ce-i trimit. Atunci cine i-a trimis-o? Inima începu să-i bată nebunește, neştiind ce să creadă mai degrabă. Era un semn că erau încă în viață sau că…

Belinda îi întrerupse şirul gândurilor.

— De unde ai primit caseta?

— Mi-a dat-o un angajat al hotelului de dimineață, zise Harry. Sau cel puțin cred că era un angajat al hotelului. Roxanne e cea care a înregistrat caseta. Face parte din grupul nostru.

Belinda încuviință. Desigur, ştia numele. Le ştia pe toate, la fel şi vârsta, meseria, caracteristicile fizice şi numele rudelor fiecăruia. Cum a putut fi atât de proastă să nu-şi dea seama mai devreme la ce se uitau? Nici măcar nu avea scuza că nu-şi pusese ochelarii ca Harry. Nu mai contează, subiectul era acolo, în mâinile ei. Exclusivitate. Creierul îi fu inundat de instincte de prădător, şi vedea deja „cea mai bună ştire”, un reportaj special extins, promovare rapidă la rangul de prezentatoare de ştiri sau a propriei emisiuni săptămânale, multe premii Emmy şi visul ei suprem: un Peabody{41}.

În timp ce urmăreau caseta cu mare atenție, Belinda încercă să-şi păstreze o expresie îngrijorată, dar nu satisfăcută. Dumnezeule, pe ce ştire pusese mâna, şi-i căzuse la propriu în poală, împreună cu Harry, omul cel mai căutat de ziariştii însetați de interviuri! Cu siguranță asta era o minune trimisă de zeul audienței. Mai era o singură întrebare: cum să-i subtilizeze caseta lui Harry şi să le-o paseze producătorilor de la GNN? Îşi încreți nasul spre Zilpha, semn că a mirosit un peşte care trebuie prins, iar partenera ei îi dădu de înțeles că a

înțeles mesajul răspunzându-i cu un căscat care voia să spună „stai liniştită”.

Belinda încercă să fie optimistă.

— Asta înseamnă că sunt în viață. Ți-a fost strecurată pentru a-ți da de ştire.

Harry încuviință şi oftă. Încă îl vedea pe Rupert tremurând din tot trupul, pe casetă.

Zilpha se aplecă spre el.

— Ştiți, am un calculator în cameră. Putem vedea mai bine dacă cuplăm camera la el. Aşa imaginea o să fie cât ecranul calculatorului şi putem vedea toate detaliile.

Belinda îl privi întrebător pe Harry, iar acesta răspunse:

— Da, da, sigur, să mergem.

Se grăbiră să ajungă în cameră. Cu o mişcare de expert, Zilpha conectă camera la calculator şi strecură pe neobservate un DVD gol în dispozitiv. Derulară caseta de la început, iar imaginile țâşniră pe ecran. Când văzu că Harry era complet absorbit, Zilpha căută în rucsac şi porni aparatul de înregistrat, apoi îndreptă microfonul spre Harry.

Harry văzu că fiecare cadru purta data şi ora înregistrării.

— 18 decembrie, 22:55, 19 decembrie, 3:16…

Se încruntă.

— Nu-mi amintesc orele astea.

— Nici n-ai cum, spuse Belinda. Data a rămas pe Pacific Standard Time.

Harry făcu ochii mari.

— Nu-mi vine să cred că te-ai gândit la asta.

— Nu e chiar aşa, spuse ea. Mereu uit să-mi potrivesc ceasul când sunt în…

Tuşi ca să nu se vadă că aproape-i scăpase cuvântul „misiune”.

— …în vacanță, o drese ea, mustrându-se în gând.

Gata cu greşelile de-acum înainte.

— Chiar şi aşa, spuse Harry cu admirație.

Începu să deruleze înainte, iar viețile prietenilor lui începură să-i alerge prin fața ochilor, cu tot cu vocile chițăite, până ajunseră la momentul sosirii la Insula Plutitoare. Uite-l şi pe Heinrich, îşi spuse el, cu balele curgând şi mâinile unsuroase, întâmpinându-i la doc. Harry dădu sonorul mai tare şi o auzi pe Roxanne povestind în timp ce înregistra:

— Pescarii Intha de aici pescuiesc într-un picior…

Următoarea imagine era cu căsuța lui Harry cu acoperișul parțial ars. *Dumnezeule, a filmat şi asta?* Roxanne descrise incidentul foarte auster:

— Azi-noapte şi-a incendiat bungalow-ul.

Chicoti şi apoi izbucni în râs dând totul pe față:

— Şi a încercat să stingă focul în costumul lui Adam.

Harry se înroşi, dar apoi îi aruncă o privire Belindei şi văzu că era serioasă şi urmăreşte caseta cu atenție. Iar apoi, ca nişte apariții fantomatice, cele unsprezece umbre se urcară în bărci. Data şi ora indicau 24 decembrie, 15:47, în Myanmar fiind deja Crăciunul şi o oră imposibilă, aşa de devreme că era încă întuneric. Îşi auzea inima bătându-i în timpane.

E cu ei, în acel timp pierdut şi acum regăsit.

O aude pe Marlena strigându-i lui Esme:

— Puiu', ți-ai luat geaca?

Sunetele guturale ale motorului extern acoperă răspunsul. *Tăiați.*

Ei în mijlocul țăcănitului regulat al țesătoriei. *Tăiați.*

Vorbărie gălăgioasă şi târguială într-o fabrică de țigări de foi. Moff şi Dwight stau cu trabucurile în colțul gurii şi spun replici spirituale a la Groucho Marx. *Tăiați.*

Prietenii lui îl urmăresc pe un bărbat turnând un amestec vâscos pe o sită cu cadru de lemn. Harry îşi dădu seama că erau la fabrica de hârtie. Tot ce spuseseră martorii era adevărat! Şi ce s-a întâmplat după? Harry de-abia putea respira. *Tăiați.*

Şi iată: o pată de verde, o bucată de cer şi trupuri hurducăite însoțite de icnete şi țipete. Se aude un motor ambalat, iar cineva – pare Moff – strigă:

— Țineți-vă bine!

Totul se mişcă dintr-o parte în alta şi se vede cum Dwight intră şi iese din cadru. Roxanne strigă pe un ton sarcastic:

— După cum vedeți, sunt în acest autocar ultra de lux, pe drum spre surpriza de Crăciun care ne aşteaptă în junglă…

— Sper să merite! se aude vocea lui Wendy țipând ca răspuns. *Tăiați.*

Linişte, doar câte un țipăt de pasăre şi trosniturile ferigilor tinere sub paşi. Obiectivul e îndreptat înainte, filmând spatele excursioniştilor care înaintează căznit. Un bărbat se plânge:

Bennie. Şi o femeie: Vera. *Tăiați.*

Unii stau pe un buştean, alții se sprijină de el. Obiectivul se apropie de o umbrelă dată cu ulei, iar Roxanne strigă:

— Hei!

Umbrela se dă pe spate şi de dedesubt apare Esme cu cățeluşul alb în brațe. Se strâmbă spre cameră. *Tăiați.*

Ce e ăla? Un râu? Un hău? Cu siguranță o prăpastie adâncă, dar, deşi obiectivul e îndreptat spre fundul hăului, nici urmă de fund. Ți se face rău uitându-te în jos. *Tăiați.*

Frânghii lungi traversează prăpastia periculoasă: o, e un pod suspendat.

— O, la dracu', asta nu, se aude Bennie din afara cadrului.

În continuare, un şir de cuvinte pronunțate printre dinți.

— Solid?

— Frică.

— Rahat!

Prietenii lui chiar au de gând să-l traverseze? Dumnezeule mare, uite-l pe Moff cum se duce! Apoi Rupert! Heidi! Şi Marlena – trece şi ea – bravo, fetițo! Apoi Esme, Dwight, Vera, Wyatt, Wendy, Bennie… Roxanne îi strigă lui Dwight să ia camera de la Pată Neagră, imaginea se înceţoşează, apoi e fixată pe ea cum trece podul cu o ezitare şi un țipăt. Urale şi râsete. *Tăiați.*

Fețe închise la culoare, birmanezi, probabil un trib. Două bătrâne cu turbane se află în spatele capului lui Dwight din care se vede o bucată. Îşi ridică privirea şi fac cu mâna spre cameră.

— Acesta este tribul Karen, spune Roxanne. După cum vedeți, e un loc primitiv, secolul XX nu a ajuns aici.

Tăiați.

Dwight cercetează o colibă mică făcută din rădăcinile unui copac. Obiectivul se mişcă de sus în jos.

— Acesta este cel mai luxos hotel din zonă, spune Roxanne.

Camera trece peste un pâlc de copaci. *Tăiați.*

Un festin şi fețe zâmbitoare. Prietenii lui mănâncă. Fac cu mâna:

— Bună, mama!

— Bună, mama!

— Bună, mama!

— Asta e noua noastră casă…

— O să învățăm cum să gătim ca ei…

— Bună, tati, tribul ăsta e cel mai mişto…

— E aşa de tare că nu vrem să mai plecăm de-aici…

Nu vor să mai plece de-acolo? Harry e şocat. Or fi zis-o intenționat? Oare chiar simpatizau cu rebelii? *Tăiați.*

Rupert le arată celor doi copii cu păr roşcat, care fumează țigări de foi, trucuri cu cărțile de joc.

— În ținuturi magice, magia e posibilă. Dar numai dacă crezi. Credeți?

Fetița răspunde:

— Credem Dumnezeu.

Tăiați.

Obiectivul camerei se plimbă, imaginea e neclară, apoi se opreşte pe un obiect incert, o creangă căzută… stai, ce e aia? Dumnezeule mare, nu e un ciot de copac, ci ciotul unui picior! Obiectivul se mişcă în sus. Posesorul ciotului are şi un ochi cusut. Şi fetița aceea, oribil, oribil, e ciungă. Celuilalt îi lipseşte o parte din picior. Şi aceluia, laba piciorului. Camera trece peste fața unui tânăr îngândurat. Are pometi netezi, ochi mari, aproape negri. Arată ca un zeu asiatic. Şi ştie engleză, dar din cauza accentului şi a vocii care de-abia se aude, e greu să înțelegi ce spune:

— Când mina explodat, mina nu mai e pericol, iar soldații sunt foarte bucuroşi pentru că drumul e acum sigur.

Camera arată în prim-plan membrele mutilate apropiindu-se atât de tare de ele încât roşul cărnii umple ecranul. Roxanne spune cu vocea tremurândă:

— Ți se rupe inima… Au fost forțați! Nenorociții de soldați le-au luat pământul, le-au ars satele, i-au făcut sclavi. Doamne, ți se face rău… Şi ajungi să apreciezi…

Vocea ei se transformă într-o şoaptă puternică şi se aude clar că plânge.

— O, Doamne, ajungi să apreciezi faptul că nu ai fost nevoit să treci prin asta… Trebuie să-i ajutăm… Nu putem să le oferim doar compasiune sau un ajutor simbolic. Vrem să-i ajutăm mai mult, într-un mod substanțial care să conteze.

Tăiați.

Şi din nou hăul. Se aud voci certându-se, plângându-se, refuzând să creadă, insistând.

— Suntem în rahat, se aude glasul Roxannei.

Obiectivul camerei e îndreptat spre o scară din frânghii care atârnă de partea cealaltă a crevasei. Podul s-a prăbuşit! Se uită în jos? A căzut cineva? *Cine?* Câți? Marlena? Esme, Moff? Nu? Nu! Slavă Domnului! Sunt bine. Uite-i. E toată lumea? Da, probabil că sunt cu toții din moment ce nimeni nu e înnebunit de durere, sunt doar enervați. Deci asta s-a întâmplat. Nu au cum să plece. A căzut podul. Şi-au dorit tot timpul să se întoarcă. Şi sunt vii. Deci sunt doar blocați acolo. Sigur sunt bine. Aveau mâncare. Slavă Domnului! *Tăiați.*

E noapte. De ce a trecut aşa de mult timp de la ultima înregistrare? Data spune 30 decembrie, deci e 31 decembrie, Anul Nou. Rupert e întins pe jos, cu privirea în sus, poate se uită la stele. Cine ține camera, nu o ține deloc bine, imaginea tremură. Rupert pare cuprins de friguri. Rupert murmură ceva, dar nu se aude ce spune. Din când în când, țipă. O molie trece în zbor, dansând în lumina focului.

Vera vorbeşte.

— N-ar trebui să faci asta.

Nu-l ceartă. Pare foarte blândă. Probabil îi spune lui Rupert să nu mai facă atâta gălăgie, fiindcă ceilalți dorm.

Rupert nu răspunde. Camera continuă să tremure. Nu, stai, Rupert tremură. Trupul lui e scuturat violent. E bolnav, foarte bolnav. Acum se aude vorbind Moff, deşi nu-l vedem.

— Mama lui, spune el cu vocea tăiată, şi camera se mişcă odată cu el. Mama lui va vrea să simtă că a fost lângă el… că a avut grijă de el…

O, Doamne, plânge. Moff plânge! Harry nu l-a mai văzut niciodată aşa pe prietenul lui. Ce-nseamnă asta? Rupert țipă din nou.

— Dragule, te rog, spuse Vera pe cel mai blând ton. Mama lui o să-l îmbrățişeze în carne şi oase. Nu o să i se întâmple nimic rău. O să avem noi grijă. Aşază-te, odihneşte-te. Avem nevoie de ajutor pentru ceilalți…

Ceilalți? Ce li s-a întâmplat? Şi ei sunt bolnavi? E prea târziu? Vrea să spună că trebuie săpate morminte ca să-i îngroape? Era otravă, malarie, lipsa de hrană? Sau îi rănise cineva? Încercaseră să fugă şi cineva încercase să-i oprească? Ce se întâmplase? De ce atâta tristețe? Oare dacă ar şti, ar fi şi mai rău decât incertitudinea?

Vera se apropie de obiectiv, întinde mâna, imaginea se

începetoşează, Moff plânge ca un copil, iar când imaginea e din nou clară, lumea e cu susul în jos, numai fum şi cenuşă care pluteşte. Probabil pusese camera pe ceva din moment ce acum obiectivul era îndreptat în sus. Se văd nişte cuvinte roşii intermitente: „baterie slabă”, pulsând ca o inimă. Obiectivul rămâne nemişcat, orb, nu priveşte nici înainte în întuneric, nici în lateral. Priveşte fix în sus, înregistrând fulgii de cenuşă care se ridică în fumul auriu şi cuvintele scrise cu roşu. Urechea camerei ascultă imparțială, înregistrând ca un simplu martor bolboroselile şi țipetele, foşnetele şi suspinele, din când în când lemnul care trosneşte consumat de foc. Împachetează aceste ultime momente, punându-le la păstrare, într-o memorie care duce înapoi în trecut, dar într-o zi se va derula înainte.

La asta se uita Harry. Se lăsase absorbit de lumea aceea şi-şi simțea şi el ochii orbiți de fum, atins de moliile care zburau la întâmplare, blocat într-un context care reprezenta întreaga lume, singura lui existență. Nu poate să clipească de frică să nu piardă vreo milisecundă. Memorează tot ce e de memorat, momentul ăsta, şi următorul, şi următorul, şi tot aşa… până când dintr-odată ecranul se face negru şi nu mai e nimic de memorat.

Era atât de amețit încât nu o auzi pe Belinda.

— Eşti bine?

Zilpha se aplecă spre el:

— Vrei s-o mai vezi o dată?

Harry scutură din cap. Era epuizat emoțional. Scoase caseta din camera video şi o împachetă cu grijă în pânza albă, băgând-o în buzunarul de la piept. Nici Walter, nici Heinrich nu pomeniseră nimic de o surpriză de Crăciun în junglă. Dar cât îşi amintea Walter? Probabil suferise leziuni pe creier de la cărămida care-i căzuse în cap. Iar Heinrich era veşnic afumat, teutonul cel bețiv.

— Tot mai mergeți la Rangoon?

— Da, sigur… Nu… Nu ştiu.

— Crezi că sunt tot în junglă?

Rotițele din mintea lui Harry se învârteau înnebunite. Martorii declaraseră că-i văzuseră în Rangoon. Dar pe casetă erau blocați pentru că podul căzuse. Tribul nu avea cum să-i fi dus în Bagan, Mandalay, Rangoon… În clipa următoare

adevărul îl lovi drept în față. Nenorociții dracului înscenaseră totul! Toate locurile turistice şi martorii, numai minciuni. Ce prost şi orb fusese. Şi apoi îşi reaminti că reportajele menținuseră atenția asupra prietenilor lui. Belinda spusese că ştirea apărea peste tot în State. Asta fusese parte din planul lui – de fapt, judecă el, asta era partea cea mai importantă. Şi acum? Marlena era încă în junglă oare? S-ar fi putut întâmpla orice în zilele care urmaseră ultimei înregistrări de pe casetă.

Belinda şi Zilpha erau amândouă tăcute, aşteptând ca Harry să le anunțe ce a hotărât. Chiar înainte de a se întâlni cu el, discutaseră posibilitatea ca întreaga căutare organizată de TV Myanmar să fie o farsă, iar Harry să fi fost luat de fraier. Era ca mulți alți oameni disperați, gata să se agațe de orice speranță. Mai multe rețele, în afară de GNN, suspectaseră că ar putea fi vorba de o şmecherie de imagine, dar hotărâseră să nu arunce încă bănuiala cum că martorii ar fi falşi, din moment ce nu aveau probe solide care să contrazică ce credea Harry sau ce credeau oamenii în general.

Se întoarse spre cele două femei.

— Trebuie să mă întorc la lac, în stațiunea aia blestemată. Sunt undeva pe-aproape, asta-i clar.

Belinda şi Zilpha îl priviră nedumerite. Una dintre tehnicile reportericeşti este stoarcerea de informații.

— Uitați, spuse el acum din nou stăpân pe sine, grupul nu a fost niciodată în niciunul dintre oraşele în care martorii au afirmat că i-ar fi văzut. Am presimțit de la bun început că aşa stă treaba, dar am continuat pentru a menține atenția asupra cazului. Nu voiam ca prietenii mei să fie uitați. Mass-media poate face lucrurile să se întâmple. Ştiu asta pentru că lucrez în televiziune.

Belinda şi Zilpha încuviințară.

— Ştiți, poate vi se va părea o întrebare stupidă, zise Belinda, dar cum îi veți căuta? Cine o să vă ducă acolo? Dacă ce au spus în înregistrare e adevărat, despre dezamorsarea minelor şi tot, armata nu-i va salva. Ar putea chiar face ceva ce nu vă doriți, mai ales dacă prietenii dumneavoastră au legături cu rebelii Karen.

— Stați aşa, sări Harry. Cine a zis că sunt rebeli?

— Armata consideră rebele toate triburile Karen care trăiesc ascunse în junglă.

Harry se încruntă.

— De unde ştiți?

Belinda îşi păstră o expresie serioasă.

— Au arătat reportaje speciale despre regimul militar, la Global News Network.

Harry se gândi rapid.

— O să cer ajutorul Ambasadei Americane.

— Nu pot face nimic în zona lacului, spuse Zilpha. Nu au voie să părăsească Rangoon fără permisiune.

Harry îşi aminti că-i mai spusese cineva chestia asta: expatriatul de la cealaltă staţiune de pe lac. La dracu'!

— Tot trebuie să vorbesc cu cineva de la ambasadă. Ei pot face presiuni şi se pot asigura că îi găsim pe prietenii mei şi că nimeni nu le va face rău.

— Poate ar trebui să mergeți la Rangoon, conform planului, spuse Belinda. Aşa vă puteți vedea personal cu cei de la ambasadă.

Excelent, îşi spuse Harry. De ce nu se gândise şi el la asta?

— Da, spuse el. M-am gândit şi eu la asta. Şi le voi da caseta. Vor avea grijă să fie difuzată şi astfel toată lumea va putea vedea.

Zilpha şi Belinda schimbară priviri între ele. Trebuiau să lucreze cât mai rapid şi să se întoarcă la biroul din Bangkok. Discul înregistrat de ele trebuia să ajungă la Global News Network înainte ca Harry să apuce să predea caseta lui ambasadei; altfel, pa-pa exclusivitate.

Belinda îl întrebă pe Harry dacă mai avea de gând să facă reportajul din Rangoon cu TV Myanmar. Harry răspunse răspicat că nu. O să pretindă că totul e în regulă, o să-i lase să-l trimită cu avionul la Rangoon şi să-i plătească hotelul, iar chiar înainte de filmare o să se prefacă bolnav de toxiinfecție alimentară. Aşa, să le plătească exact cu aceeaşi monedă, îşi spuse în sinea lui.

Înainte de a ieşi pe uşă, Harry zise:

— Nici nu ştiu cum să vă mulțumesc pentru că m-ați lăsat să folosesc camera video şi calculatorul. Ați fost trimise de zei. Cu ce vă ocupați?

— Suntem profesoare, răspunse Belinda prompt. Zilpha predă la grădiniță, eu la clasa întâi.

Harry zâmbi.

— M-am gândit eu că e ceva de genul ăsta.

A doua zi dimineața, în Rangoon, Harry se trezi la cinci şi îşi revăzu planul. Va aştepta să-l sune reporterul la şapte. Se va preface bolnav pe moarte şi le va da clar de înțeles că nu poate apărea în fața camerei. Ar prinde bine să se prefacă şi că-i vine să verse. Ca să fie spectacolul complet. Nu se va rade şi nu va face duş. Îşi ciufuli părul şi îmbrăcă nişte haine boțite. La 8:45, va lua un taxi până la ambasada Statelor Unite ale Americii. Dacă va fi văzut de cineva de la TV Myanmar, va spune că pleacă în căutarea unui doctor vestic. Era acoperit? Perfect. Tocmai se pregătea să comande micul dejun, dar îşi dădu seama că mai bine nu. Aşa că-şi scoase notițele şi schița cărții despre câini pe care voia s-o scrie.

La şapte îl sună reporterul, dar înainte ca Harry să apuce să-şi spună minciuna, bărbatul îi spuse sec:

— Azi nu se filmează. Totul a fost anulat.

— O, spuse Harry uitând să se mai prefacă bolnav. Cum aşa?

Reporterul îi dădu nişte răspunsuri eliptice. Cu cât Harry îl chestiona mai mult, cu atât devenea mai reticent. Reporterul nu voia să-i spună mai mult de-atât.

Harry era complet nedumerit. Intervenise vreo criză națională? Dădu drumul la televizor. Nimic. Oricare ar fi fost motivul, măcar nu avea nicio legătură cu el.

17 – Încep să se producă miracole

De câteva zile, prietenii mei din junglă pedalau cu rândul pe bicicletă pentru a ține încărcate bateriile. Zi şi noapte, urmăreau ştirile pe diferite canale de satelit: BBC, CNN, Star din Hong Kong, TV Myanmar International, şi cel pe care îl credeau cel mai documentat, Global News Network.

Din nu se ştie ce motiv, în seara aceea pe TV Myanmar nu se mai difuzau reportajele lui Harry din Bagan şi Mandalay, care de obicei erau date în reluare din oră în oră. Prietenilor mei le plăcea să dea pe postul birmanez, atunci când nu era nimic nou pe celelalte canale internaționale şi, cum le urmăriseră de atâtea ori, puteau recita cuvintele înainte să fie rostite de Harry: „Splendoarea sfâşietoare…". Când Harry se întorcea spre cameră şi rostea acele cuvinte, prietenii mei izbucneau în râs de fiecare dată. Bufoneriile lor o enervau pe Marlena. De ce râdeau pe seama lui? Datorită emisiunii lui ajunseseră ei la ştirile internaționale. În seara asta era îngrijorată de absența reluărilor. Conform reportajului, Harry ar fi trebuit să fie în Rangoon în ziua respectivă. Deşi se tot îndepărta de ea, privindu-l în fiecare oră simțea că erau apropiați emoțional.

Ceilalți prieteni ai mei şi-au îndreptat atenția spre o emisiune specială de pe Global News Network. Se uitau la interviuri despre ei, pline de comentarii ale familiilor şi prietenilor. În următoarele ore au aflat că printre ei se aflau eroi şi eroine. Cine ştiuse că Heidi descoperise trupul iubitului ei ucis? Nici nu era de mirare că era încă atât de precaută, înțelegeau ei acum plini de compasiune, atât de pregătită pentru orice situație. Era vorba de un coleg de apartament, nu de un iubit, încercase ea să le explice, iar ei o lăudaseră chiar mai mult pentru că îşi masca tragedia trăită.

Nu ştiuseră – nici măcar Roxanne – că Dwight îi fusese timp de trei ani „frate mai mare" unui copil terorizat în şcoala generală şi care începuse să chiulească pentru a scăpa de suferință. Copilul era acum un tânăr bursier la Stanford şi, inspirat de exemplul lui Dwight, lucra de asemenea ca voluntar la un program de după orele de şcoală pentru adolescenții cu probleme. (Dwight nu îl mai văzuse pe puşti de vreo zece ani şi

ceva. Ultima dată îi spusese lui Dwight că era cel mai mare terorist dintre toți cei cu care avusese de-a face, lucru care îl lăsase pe Dwight cu un gust amar.)

Vera, după cum au aflat, avea doi copii mari, care acum îşi aminteau de un Crăciun când ea dăduse bani nevoiaşilor în loc să le cumpere cadouri. (De fapt, Vera le cumpărase biciclete, dar nu casetofoanele uriaşe pe care şi le doreau ei.) Fuseseră furioşi atunci, au recunoscut, dar ulterior îşi dăduseră seama, după cum a formulat unul dintre ei, că „ea era de fapt o sfântă, cum rămăsese până în ziua de azi".

Indiferent de proporția de adevăr conținută de acele reportaje, după ce le-au ascultat, prietenii mei au fost mişcați până la lacrimi şi afecțiunea fiecăruia pentru ceilalți a crescut. L-au îmbrățişat pe destinatarul fiecărui omagiu. De acum înainte, şi-au promis, vor sărbători fiecare Zi a Recunoştinței împreună, indiferent de locul în care s-ar afla. Prin acel jurământ, au dat glas credinței lor că vor scăpa din junglă sănătoşi.

Membrii Armatei Domnului ascultau de asemenea omagii, nu la televizor, ci transmise de la unul la altul în timp ce stăteau ghemuiți în cerc. Erau cu toții gravi şi aveau motive să creadă că zilele lor sunt numărate.

Pată Neagră dusese înregistrarea în satul Nyaung Shwe cu câteva zile în urmă. O înmânase sursei lor celei mai de încredere, aceluiaşi bărbat care luase şi plantele „a doua viață" pe care le găsiseră. Dar înregistrarea nu apăruse la niciuna dintre emisiunile lui Harry Bailley. Iar azi, TV Myanmar suspendase atât programul, cât şi reluările. Tribul cunoştea motivul. Generalii aflați la putere erau furioşi. De data asta ştiau cum arată membrii Armatei Domnului. Îi vor vâna şi îi vor ucide sub acuzația că sunt rebeli. Vor merge în satul Nyaung Shwe şi vor împrăştia fotografii cu membrii tribului, iar barcagiii cărora le suflaseră clienții vor spune:

— Hei, ăla e Pată Neagră! El i-a dus pe oamenii ăia la Insula Plutitoare.

Vor fi forțate mâini, la propriu, dacă va fi necesar, până când cineva va ceda şi va da la iveală unde se ascund cei din Armata Domnului. Şi cel puțin o persoană avea o idee destul de precisă despre locul unde se aflau ei. Înregistrarea nu îi

ajutase până la urmă. Nu vor deveni staruri de televiziune la emisiunea lui Harry. Emisiunea fusese anulată, iar asta însemna că şi ei vor fi în curând anulați.

Şi-au petrecut toată ziua spunând poveşti, pe cele vechi, şi pe lângă ele unele noi care nu fuseseră niciodată rostite cu voce tare. Loot şi Bootie se ghemuiseră în mijloc, aproape de foc, legănându-se ritmic şi fumând țigări de foi.

Un vas cu apă era trecut de la unul la altul, iar cel care sorbea din el spunea apoi o poveste despre un soldat curajos din Armata Domnului: un frate care refuzase să transporte mâncarea care urma să-i hrănească pe membrii armatei SLORC. O mamă ai cărei copii deja fuseseră împuşcați şi care nu şi-a ferit privirea nicio clipă în timp ce gura puştii se îndrepta spre gura ei. Un tânăr care ar fi putut sări în camionul care-i ducea pe ceilalți la o ascunzătoare, dar în schimb s-a întors în locul în care iubita lui fusese capturată de armată. Un bunic care refuzase să-şi abandoneze casa în flăcări. O soră, de numai doisprezece ani, târâtă de şase soldați în hățişurile pădurii, unde a urlat, apoi s-a oprit, a urlat şi s-a oprit, până când o împuşcătură a redus-o la tăcere pe vecie. Fusese curajoasă. Cu toții fuseseră curajoşi. Cei care ascultau acum vor încerca să fie şi ei la fel de curajoşi.

La lăsarea serii, bunica a scos şalurile roşii cântătoare pe care le reparaseră în acea dimineață. Înşiraseră carapacele lucioase a o sută de cărăbuşi de smarald pe tivul lung din sfoară, douăzeci de carapace pe fiecare fir, înnodat cu un clopoțel de metal la capăt. Nepoatele lor scoseseră cincizeci şi trei de pături şi le aşezaseră la aer pe rogojini. Femeile căsătorite au adus cele mai bune haine, acum zdrențuite, pentru a le arăta surorilor lor împletiturile secrete pe care le păstraseră cu grijă. Secretele deveniseră inutile. Bunicile au agățat şalurile cântătoare de brațele copacilor, din moment ce fetele nemăritate nu vor mai fi acolo pentru a le purta şi a-i jeli. În curând se vor înveşmânta în aceste straie bune şi, cincizeci şi trei de oameni, tineri şi bătrâni, se vor aşeza pe câte o pătură şi se vor înfăşura ca într-un cocon. Înainte vor mânca ciupercile otrăvitoare pe care le găsiseră gemenii. Se vor zvârcoli şi se vor chirci precum fluturii care se eliberează din crisalide. Ciucurii păturilor le vor mângâia chipurile nemişcate, semn că odihna va fi de această dată veşnică. Iar când suflările

lor vor fi asemenea brizei care trece, aripile de smarald se vor zbate şi vor zbura, zornăind din clopoţei şi îngânându-le morţilor:

— Mergeţi spre casă, mergeţi spre casă.

Loot a ridicat un vas cu mâncare făcută din ultimele provizii de mirodenii. Mâncarea era trecută de la unul la celălalt, fiecare luând câte puţin pentru a putea face ofrande. Loot a strigat:

— Pentru Naţii care cu atâta bunăvoinţă s-au ferit să ne creeze prea multe greutăţi.

Refrenul incantaţiei a fost rostit în engleză.

— *Mare este Domnul!* Domnului Pământului şi Apei, care domneşte peste natura întreagă şi ne dă voie să locuim în ea. *Mare este Domnul!* Bunicii Recoltelor, care nu a avut recolte asupra cărora să vegheze, dar nu a fost vina ei. *Mare este Domnul!* Şi Domnului Atotputernic din ceruri şi Fiului Său, Iisus, care ne va primi în „împărăţia câmpurilor de orez veşnic înverzite" şi a sticlelor fără fund de rachiu de palmier pe care le vom bea privind cele mai grozave dansuri, teatre de păpuşi şi cele mai bune emisiuni TV. *Mare este Domnul! Mare este Domnul!* Vom deveni puternici, tot mai puternici, aşa încât atunci când vor muri duşmanii noştri şi vor încerca să se strecoare în împărăţia noastră, îi vom birui şi le vom sfărâma capetele, până vor ajunge moi precum gălbenuşul de ou. *Mare este Domnul! Mare este Domnul!* Le vom zdrobi oasele şi le vom măcina inimile, până când bucăţile vor fi ca bălegarul mucegăit. *Mare este Domnul! Mare este Domnul!* Vom arunca această spurcăciune într-un râu arzător. *Mare este Domnul! Mare este Domnul!* Vor fi duşi departe, clocotind şi bolborosind, urlând şi plângând, peste o stâncă şi într-o cascadă de foc până în gura plină de colţi a Iadului, aşa cum a prezis Regele Naţilor. *Mare este Domnul!*

Acum poporul nostru va fi pregătit să reînvie ca soldaţi ai Armatei Domnului – *Mare este Domnul!* – şi în cele din urmă se vor întoarce pe pământ pentru a recupera pământurile care ne-au fost furate. *Mare este Domnul!* Dar înainte de a planta şi a recolta, vom găsi oasele împrăştiate ale familiilor noastre iubite, ale mamei, ale tatălui, ale surorii, ale fratelui, ale copilului, ale pruncului. Le vom înfăşura cu blândeţe în păturile împletite cu nodurile secrete, şi în timp ce le vom

vorbi, le vom consola, le vom aşterne pe pământ – nu în locuri secrete fără nume, ci pe vârful unui munte, cu o privelişte direct spre cer. *Amin.*

În timpul unei pauze de la ştiri, prietenii mei au venit să urmărească ceremonia pe care o țineau membrii tribului. Au stat pe buşteni şi pe scăunele joase. Azi era probabil vreun soi de sărbătoare, de aici ceremonia cu trecerea vasului, orațiile vociferate şi psalmodierea ritualică. Wendy s-a dus să-l întrebe pe Pată Neagră.

— Cu ce ocazie? l-a întrebat.

El avea o înfățişare sumbră.

— Ziua morții noastre, domnişoară.

La fel ca „ziua morților" în Mexic, s-a gândit Wendy.

— Toată lumea din Myanmar sărbătoreşte această zi?

— Nu, domnişoară. Nu este sărbător. Pregătim pentru moarte. Mâine, poate ziua de după, murim. Credem că va fi curând.

Wendy a alergat înapoi la grup şi le-a relatat ce-i spusese Pată Neagră. O sinucidere în masă? Cei unsprezece americani mai vorbiseră despre asta, dar în ultimele săptămâni membrii tribului păreau destul de voioşi. Ce anume le-a schimbat părerea? Şi iată un gând înspăimântător: oare membrii tribului se aşteptau ca oaspeții lor să li se alăture? Trebuiau să pună capăt acestei idei imediat.

Bennie s-a dus la Pată Neagră şi l-a întrebat ce înțelegea el prin „pregătirea de moarte".

— Vor veni soldații SLORC, a răspuns Pată Neagră. Am spus deja la voi. Când găsesc pe voi, găsesc pe noi. Salvează pe voi, ne omoară pe noi.

— Ei, haide, a spus Bennie, încercând să-şi risipească propria nelinişte. Asta nu se va întâmpla.

— De ce nu? a zis Pată Neagră îndepărtându-se.

A intrat în pădure, unde erau acum îngropați cei care muriseră după ce veniseră în Locul Fără Nume. Se simțea foarte prost față de toți aceşti oameni. Se simțea ruşinat, acum că-şi dădea seama că băiatul nu era Cel Reîncarnat. Băiatul nu era Fratele Alb Mai Mic sau Regele Naților. Iar ceilalți zece oameni nu erau nici discipolii săi, nici cortegiul său de soldați. Erau doar turişti care nu atrăseseră altceva în afară de

ghinion. Ce dezastru abătuse Pată Neagră asupra oamenilor săi!

În ora următoare, prietenii mei au discutat mult. Ce ar trebui să facă? Aceşti bieţi oameni fuseseră buni cu ei, îşi împărţiseră mâncarea cu ei, păturile, hainele. Nu era vina lor că podul se stricase. Un lucru era sigur: toţi unsprezece îi vor ajuta pe oamenii tribului. Vor spune oricui îi va salva că membrii tribului nu erau rebeli. Nu aveau arme. Erau oameni obişnuiţi – toţi în afara gemenilor şi a bunicii lor, biata de ea, marcată definitiv de toată acea violenţă din trecut, crezând astfel că putea vorbi cu Dumnezeu. Iar dacă armata le-ar cauza totuşi probleme prietenilor lor din junglă, vor face uz de relaţiile lor importante din State. Un senator, primarul, vor vedea ei pe urmă – ideea era că îi vor ajuta.

Şi totuşi, dacă soldaţii SLORC vor da buzna şi vor deschide focul fără să întrebe ceva? Dacă îi vor împuşca pe *ei* înainte să poată striga că sunt americani? Faptul că sunt americani îi va ajuta? Dar dacă va avea efectul contrar?

La două ore după apusul soarelui, Loot şi Bootie s-au urcat pe ciotul copacului de unde Bunica Recoltei veghease cândva nimicul. Loot îşi ridică braţele şi strigă în dialectul Karen:

— Să ne rugăm.

S-a legănat pe călcâie, şi-a dat ochii peste cap, iar prietenii mei au auzit din nou bolboroselile îngânate. Peste vocea lui s-a adăugat glasul înalt şi piţigăiat al lui Bootie dând tonul refrenului: *Mare este Domnul! Mare este Domnul!*

Loot a strigat că Fratele Alb Mai Mic nu se afla printre ei. Băiatul era un biet muritor, dar nu îl învinovăţeau pentru asta. Nu îi învinovăţeau nici pe Naţi, care îi influenţaseră să creadă asta, pentru că ei erau doar jucăuşi. Dar acum venise vremea să îl caute pe adevăratul Frate Mai Mic în „împărăţia câmpurilor de orez veşnic înverzite". Şi înainte de a mânca ultima cină a ciupercilor dătătoare de moarte, vor lovi tobele şi vor suna din goarne. Vor pregăti spiritele trupurilor lor, spiritul ochilor, spiritul gurii, toate rând pe rând. Vor şti când să fie pregătiţi, să nu zăbovească şi să fie lăsaţi în urmă. În curând vor sosi soldaţii. Îi vor împunge cu baionetele, îi vor ochi cu puştile, dar ei vor fi deja plecaţi, trupurile lor vor fi goale precum cojile goale ale cărăbuşilor de smarald.

Suflete, pregătiţi-vă!

Bărbații de pe marginea interioară a cercului şi-au pregătit tobele, pe cea de bronz şi pe cele făcute din piei de animale întinse pe rame de lemn. Femeile aflate pe cealaltă parte şi-au luat instrumentele: fluierele din bambus şi mănunchiul de noduri de copac scobite şi sculptate sub formă de broaşte țepoase. Când au suflat din fluiere şi au trecut un băț peste țepii broaştei, sunetul produs fu cel al apei susurând peste pietre, mult iubit de Domnul Pământului şi al Apei, un sunet plăcut oricărui zeu care l-ar fi ascultat.

Pată Neagră a adus oasele de pui, penele şi o mână de orez. Le-a aşezat lângă Bootie, care le-a aruncat unul câte unul în foc. Acestea fuseseră uneltele magice ale gemenilor. Cel mai bine era ca aceste instrumente şamanice să fie arse acum, în loc să fie găsite de duşmanii lor care să le folosească pentru a le trimite spiritele în împărăția greşită sau în trupul unei persoane slabe.

Prietenii mei au privit cum toate bunurile tribului erau aruncate în foc: rogojinile uzate şi bețele cioplite, împletiturile de ratan care le acoperiseră verandele sărăcăcioase atunci când ploua. Lui Bennie i-a părut rău să vadă sacrificat un vas de lemn cu gravuri. Vâlvătaia creştea din ce în ce mai înaltă.

— Doamne-Doamne, strigă Bootie în engleză acoperind vacarmul, venim curând. Don Isus, venim curând. Tatăl din cer, venim curând. În viață, Te serfim, în moarte, Te serfim. Noi serfitorii Tăi, noi copiii Tăi, noi oile Tale. Şi noi soldații Tăi, mergem înainte, noi Armata Domnului…

Roxanne l-a înghiontit pe Dwight.

— A spus cumva „Armata Domnului”?

El a încuviințat.

— Noi, Armata Domnului, a repetat ea, apoi rulă cuvintele pe limbă. *Noi, Armaladon.*

Cât de mult se înşelaseră în privința atâtor lucruri. Oare ce altceva mai înțeleseseră greşit?

Incantația se auzea tot mai tare, iar tobele, goarnele, tigvele şi fluierele s-au lansat într-un ritm alert de bătaie de inimă: bum-bum, bum-bum. Din ce în ce mai repede, din ce în ce mai tare. Vacarmul te împiedica să gândeşti sau să te mişti. Bennie se temea că mintea lui se va agăța de acest ritm repetitiv şi va suferi un atac de cord. Bătăile şi incantațiile deveniseră o unică bătaie de inimă.

Cu o ultimă lovitură în toba de bronz, toate sufletele din Locul Fără Nume au fost zdruncinate din trupuri, inclusiv sufletele prietenilor mei. Oare muriseră? Fuseseră împuşcaţi? Nu se simţeau răniţi. Se simţeau mai mari şi luminoşi. Păreau a se vedea pe ei înşişi, nu trupurile lor fizice, ci propriile gânduri şi adevăruri, ca şi cum ar fi fost o oglindă care putea reflecta astfel de lucruri. Cu toţii aveau acele oglinzi. Acum, că îşi părăsiseră trupurile, puteau auzi fără distorsiunile urechilor, puteau vorbi fără a-şi mişca limbile, puteau vedea fără ochelarii de cal ai experienţei. Erau portaluri deschise către multe minţi, iar minţile zburau în suflet, iar sufletul era conţinut de minţile fiecăruia. Ştiau că nu era firesc, şi totuşi era perfect natural. Au încercat să găsească cuvinte care să descrie ceea ce simţeau, faptul că ei întrupau fiecare gând pe care îl avuseseră vreodată şi pe cele ale celorlalţi, un cufăr deschis care conţinea particule luminoase şi fire nesfârşite, stele microscopice şi traiectorii infinite, constelaţii veşnice care erau holograme în holograme ale lor înşişi, invizibilul ca vizibil, imposibilul ca evident, cea mai mare cunoaştere înţeleasă acum fără efort, iar cea mai mare cunoaştere era dragostea. Doar dragostea. Şi eu ştiam asta.

— Amin, a zis Loot.

Cu încă o zdruncinătură, prietenii mei s-au întors cu repeziciune în trupurile, minţile şi inimile lor separate, redevenind unul între cei mulţi în loc de cei mulţi într-unul singur. Au privit în jur, unii la alţii, la Loot şi la Bootie, aşteptând să vadă dacă senzaţia aceea ciudată va pune din nou stăpânire pe ei. Dar trăirea aceea începuse deja să se risipească precum visele, în ciuda tentativelor lor de a o reînsufleţi sau de a o prinde ca pe nişte mici particule de praf. Îşi recăpătaseră simţurile, cu toate acestea niciodată nu se simţiseră mai ireali.

Lumina televizorului pâlpâi. S-au dus spre ea şi s-au aşezat pe rogojinile de ratan şi pe scăunelele de bambus, aşteptând ştirile de dimineaţă din New York. Treptat, au început să vorbească între ei. Oare simţiseră mai devreme un extaz religios? Zăriseră limita de dinaintea morţii? Probabil că ai putea simţi la fel dacă nu mănânci şi nu dormi zile întregi… Au tot încercat să ghicească până au pierdut senzaţia. Şi totuşi, fără să conştientizeze, o anumită schimbare prinsese

deja o rădăcină fragilă. O anumită parte din sufletele lor se eliberase.

În acea noapte, s-a petrecut primul dintre cele patru miracole. Sau cinci, în funcție de cum priveşti lucrurile.

Primul s-a revelat în timp ce prietenii mei stăteau în fața televizorului.

— Ştirea cea mai importantă a zilei, zise prezentatorul de la Global News Network. A fost găsită o casetă înregistrată aparținând unuia din cei unsprezece turişti dați dispăruți în Myanmar, care ne arată exact ce s-a întâmplat după ce au fost văzuți ultima dată. Belinda Markin este cu noi, în direct din Bangkok. Belinda, ne poți spune cum a ajuns această înregistrare în posesia ta?

Belinda stătea în fața pieței de noapte din Bangkok.

— Ed, după cum ştii, noi lucrăm sub acoperire în Birmania, căutând indicii credibile şi urmărindu-le până în cotloanele secrete ale acestei țări care trăieşte în spatele unui văl de secrete. Şi din cauză că Birmania este condusă de un regim represiv, trebuie să protejăm identitatea surselor noastre. Să spunem pur şi simplu că ne-a adus-o o vrăbiuță. Avea o casetă falsă, adevăratul conținut fiind copiat pe o dischetă şi trimis sediului GNN din Bangkok, printr-o conexiune digitală de mare viteză.

— Viața ta trebuie să fi fost de asemenea în pericol, nu-i aşa, Belinda?

— Ei bine, Ed, dă-mi voie să spun doar că mă bucur să fiu în Bangkok şi că am lăsat Birmania în urmă. Dar cel mai important lucru acum sunt americanii dispăruți. Şi pe această înregistrare există indicii importante. Este o casetă făcută de unul dintre turiştii dispăruți, Roxanne Scarangello…

— Poftim?! protestă Roxanne. Nu se poate.

— Iar acum, spuse prezentatorul, vă vom arăta exact ceea ce a fost înregistrat pe casetă. Atenție: material cu conținut violent. Unele scene pot fi tulburătoare şi nepotrivite pentru copii…

După ce văzu caseta, Roxanne dădu fuga la rucsac.

— A dispărut! A dispărut!

Strigă suficient de tare pentru a-i atrage atenția lui Pată Neagră. Stătea cu aparatul de înregistrat în mână, cu

încărcătorul gol deschis. Pată Neagră se apropie pentru a auzi despre ce anume era vorba.

Oaspeții discutau alarmați. Din moment ce podul căzuse, reporterul nu avea cum să se strecoare şi să fure caseta. Şi nimeni din tabără nu ar fi putut să o ducă la poştă şi să o trimită la GNN.

— Poate că într-adevăr o pasăre a găsit caseta, zise Bennie. Se ştie despre corbi că strâng tot soiul de lucruri pentru a-şi construi cuiburile. Cum altfel s-ar putea explica?

Pată Neagră întinse mâinile:

— E miracol, a zis el.

Prietenii mei luară în considerare această posibilitate. Eliberarea sufletelor lor cu câteva momente în urmă îi făcuse mai deschişi spre misterios şi inexplicabil.

— Indiferent de felul în care a ajuns la ei, zise Roxanne, sunt îngrijorată de ce se vede pe casetă. Rupert delira, Moff înnebunise…

— Nu cred că se vede asta deloc, spuse Moff, având grijă să nu-şi privească fiul. Se vedea pe casetă că eram extenuat.

Grupul analiză posibilitatea ca telespectatorilor să li se pară că toată lumea murise. Oare se va mai organiza o expediție de căutare în Rangoon? Ei sperau că nu. Căutătorii vor veni oare în junglă, în munții din jurul lacului?

— E ditamai jungla, zise Wendy, iar apoi adăugă: Dar poate se va mai petrece încă un miracol.

Deşi Pată Neagră ştia cum îşi croise caseta drumul spre Mandalay, credea în continuare că este un miracol. Cum altfel ar fi ştiut Harry să i-o înmâneze domnişoarei reporter? Povestea înregistrată era chiar mai bună decât şi-o amintea el. Sora Roxanne vorbise cu compasiune despre suferințele lor şi folosise cuvintele cele mai potrivite pentru a descrie cruzimile soldaților SLORC. Povestise despre rănile tribului, despre mutilările lor, despre chipurile oamenilor buni. Vorbise despre bunătatea lor. Povestea lor nu se dăduse pe TV Myanmar, ci pe Global News Network. Inima îi bătea cu putere. Întreaga lume le cunoştea acum povestea. Povestea supraviețuirii lor era mai glorioasă decât oricare dintre cele de la *Supraviețuitorii lui Darwin.* O barcă ce ia apă e o problemă mică. Hipopotamul nu exista cu adevărat, nici crocodilii. Pentru toți acei oameni de la

televizor, toate astea erau doar o păcăleală. Dar poporul lui avea o poveste adevărată, şi aşa era mai bine. Lumea aflase acum despre ei şi inimile lor îi vor găsi în Locul Fără Nume. Emisiunea lor va fi pe primul loc, săptămână după săptămână, prea cunoscută pentru a fi suspendată. Vor fi staruri de televiziune, şi nu vor mai trebui niciodată să-şi facă griji că vor fi vânaţi şi ucişi.

Ştia deja cum se va numi emisiunea: „Supravieţuitorii Domnului". A plecat să împrăştie vestea cea bună.

Euforia prietenilor mei s-a risipit în următoarea oră.

Totul a început când au întors spatele televizorului, simţind că nu mai aveau de ce să se păzească sau să se îngrijoreze. Nu-şi dădeau seama că în junglă un televizor nu este doar un televizor. Este un Nat. Trebuie să-l priveşti încontinuu, altfel devine furios şi schimbă povestea.

Natul televizorului vorbise şi vorbise, dar nimeni nu-l mai asculta. Slujitorii lui sporovăiau între ei şi schimbau trecutul. Caseta aducătoare de probleme a lui Roxanne? E de-a dreptul hilar! Vă mai amintiţi când eram în camion, spuneau ei, în drum spre surpriza de Crăciun şi Roxanne ne spunea să facem cu mâna? Şi Wendy zicea: sper să merite! Ha, ha, ha. Cine ar fi ştiut?

Pată Neagră se apropie de prietenii mei şi-şi ceru scuze pentru toate necazurile cauzate de faptul că îi adusese în Locul Fără Nume:

— Când Walter nu venit şi nimeni nu ştie de ce, ne zicem, şi Locul Fără Nume e o surpriză de Crăciun foarte bună. Şi da, sperăm deja voi îl aduceţi pe Fratele Alb Mai Mic ca să cunoască tribul lui. Domnul cel Mare ajută pe noi, domnişoară. Gândesc că ajută şi la voi.

Natul televizorului era iritat. Nimeni nu îi mulţumea. Aşadar, a părăsit Locul Fără Nume pentru o clipă, zburând spre New York.

La sediul GNN, prezentatorul s-a ridicat de la birou şi a intrat într-o zonă din spatele camerelor aranjată pentru a arăta ca o bibliotecă plină de cărţi. Întorcându-şi iarăşi atenţia spre ştiri, prietenii mei au văzut un interviu care în mod evident începuse cu câteva minute mai devreme.

Prezentatorul stătea într-un fotoliu încăpător:

— Se ştie că i-au aruncat în închisoare inclusiv pe jurnaliştii străini care au scris reportaje nefavorabile despre ei.

Un tânăr aşezat pe o canapea spuse cu un accent britanic:

— Exact, iar spionii sunt trataţi cu şi mai multă asprime. Te-ai considera mai degrabă norocos dacă ai fi aruncat în închisoare pentru următorii douăzeci de ani – iar asta, dragul meu prieten, s-ar întâmpla după tortură.

— La fel ca Belinda, ţi-ai asumat un risc enorm pentru a face rost de acest material, nu-i aşa?

Tânărul încuviinţă cu modestie.

— Riscul n-a fost nici pe departe atât de mare ca acela pe care şi l-au asumat cei unsprezece americani. Nu mi-aş dori să fiu în pielea lor.

Fiori reci le-au străbătut spinările prietenilor mei.

Prezentatorul se aplecă în faţă.

— Crezi că americanii s-au alăturat tribului Karen de rebeli clandestini?

— Nu, şopti Heidi. Nu am făcut aşa ceva.

Bărbatul îşi strânse buzele, ca şi cum ar fi ezitat să răspundă.

— Ca să fiu sincer, ştiţi ce cred eu? Ei bine, sper din tot, din *tot* sufletul că nu au făcut-o.

Prietenii mei simţiră ceva ca o menghină apăsându-le gâturile.

Bărbatul continuă.

— Cei din tribul Karen sunt cunoscuţi drept rebeli. Nu e vorba despre întregul trib, vă daţi seama, dar reprezintă un grup etnic relativ mare. Mulţi dintre ei au rezistat pasiv în faţa juntei, pe când ceilalţi s-au angajat în lupta de gherilă. Junta nu pare să facă vreo diferenţă între ei. O parte din tribul Karen se ascunde în junglă, inclusiv, se pare, în zona în care s-a auzit ultima dată despre „cei unsprezece dispăruţi”.

Prezentatorul clătină din cap cu tristeţe şi zise:

— Iar acum tocmai am auzit pe caseta făcută de americanca Roxanne Scarangello, americanii vor să îi ajute pe cei din tribul Karen, nu doar printr-un gest de recunoştinţă, ci şi, citez, „într-un mod substanţial care să conteze”.

Roxanne murmură:

— O sută de dolari.

Prezentatorul părea îngrijorat

— Asta nu va fi prea bine primit de regim, aşa-i?

Englezul spuse cu o privire tristă:

— A fost un gest foarte curajos, dar de-asemenea nesăbuit. Îmi pare rău să spun asta, dar americanii tind să opereze după propriile reguli în curțile altora. Adevărul este că, în Birmania, străinii sunt supuşi aceloraşi reguli ca şi localnicii. Pedeapsa pentru droguri este moartea. Pedeapsa pentru angajarea în luptă alături de rebeli este tot moartea.

Prezentatorul se ridică, în mod evident nefericit să încheie într-o astfel de notă.

— Da, păi, sperăm să nu se ajungă la aşa ceva. Dar acum să schimbăm subiectul. Eşti regizor de documentare şi ai investigat destul de îndeaproape felul în care regimul se poartă cu disidenții, cei care au vorbit deschis împotriva lui chiar şi în termenii cei mai blânzi. Iar acum ai alcătuit un documentar exact pe acest subiect…

— Încă lucrez la el…

Prezentatorul privi spre cameră:

— Telespectatorii noştri ar trebui să ştie că întregul documentar va fi difuzat pe GNN la sfârşitul acestei săptămâni. Dar vom urmări un fragment chiar acum, în exclusivitate la GNN. Poate fi destul de neprelucrat pe alocuri, dar ştim că telespectatorii noştri vor trece cu vederea acest lucru pentru a afla ultimele noutăți din serialul nostru *Democrația ajunge în junglă.*

Prezentatorul se întoarse spre regizor.

— Garret, spune-ne ce vom urmări.

— Se numeşte *Oprimați şi suprimați…*

O oră mai târziu, prietenii mei stăteau pe doi buşteni uitându-se unii la alții. Roxanne, în special, se simțea foarte prost. Documentarul prezentase detalii înfiorătoare despre ceea ce se întâmpla cu triburile etnice, precum şi cu jurnaliştii şi studenții birmanezi care criticaseră regimul şi care putrezeau acum în închisoare. În subsolul imaginilor, de-a lungul documentarului, erau fotografii cu birmanezi dați dispăruți. Prietenilor mei le părea rău pentru prietenii lor din tribul Karen, dar le părea şi mai rău pentru ei înşişi.

— Soldații *nu ne pot* omorî. Nu meritățm aşa ceva, a strigat Bennie.

— Nici tribul Karen nu o merită, zise Heidi.

— Ştiu, a răspuns Bennie cu înverşunare, dar noi nu suntem aici pentru că am vrut să fim rebeli. Am rămas blocaţi aici şi am dat câte o sută de dolari de fiecare. Nu ar trebui să fim torturaţi până la moarte din cauză că a căzut un pod şi am vrut să fim generoşi.

Esme nu spunea nimic. O mângâia pe Cuţu-Cuţu. Marlena presupuse că era prea speriată pentru a vorbi. Dar Esme avea norocul să fie înzestrată cu punctul de vedere al unui copil – adulţii reacţionau exagerat în orice context şi, în timp ce lucrurile erau într-adevăr înfricoşătoare, principala ei grijă era să se asigure că nimeni nu îi va face rău căţelului.

Prietenii mei erau extenuaţi după o zi lungă de pedalat pe bicicletă, ceremonia transei, exaltarea apropiatei salvări, iar acum un salt într-un abis la fel de adânc precum cel care îi împiedicase să părăsească Locul Fără Nume. Fără a mai avea de adăugat ceva, s-au îndreptat fiecare spre salteaua lui pentru a plânge sau a se ruga sau a blestema până când uitarea se va instala, cruţându-i.

Oamenii din Armata Domnului stăteau ghemuiţi într-o altă zonă a taberei, fumând ţigări de foi şi bând apă fierbinte. Ultima emisiune televizată arătase curajul lor în faţa morţii. Asta nu va face altceva decât să crească popularitatea emisiunii lor. Le mulţumeau acum lui Loot şi lui Bootie, Naţilor, Domnului Pământului şi Apei, Domnului Atotputernic, şi da, Fratelui Alb Mai Mic, chiar dacă el nu recunoştea cine este. Avuseseră îndoieli, dar acum se spulberaseră. Chiar fără să conştientizeze, el producea miracole. Îi făcuse vizibili în toată lumea.

Natul televizorului fusese abandonat. Gemenii au uitat să îl stingă pentru a putea dormi şi pentru a fi mai puţin răutăcios. Şi astfel a continuat să arunce umbre şi lumini asupra lumii dinaintea lui. Se găsea în forma lui cea mai luminoasă, profeţind, schimbând destine, creând catastrofe, apoi retractându-le la următoarea actualizare.

Prietenii mei s-au trezit în zori cu un concert de triluri de păsări. Nu mai auziseră niciodată păsările cântând cu atâta insistenţă, aşa de neliniştitor. Membrii tribului nu ascultaseră niciodată cântece de dimineaţă atât de frumoase. În ciuda acestui cor de păsări, tabăra părea neobişnuit de tăcută. Moff se îndreptă spre televizor. Era mort definitiv. Îndată, Vaselină

sări pe generatorul-bicicletă şi începu să pedaleze. Ceilalţi membri ai tribului adunară combustibil pentru focul de tabără şi plecară după mâncare. Erau bucuroşi să-şi îndeplinească sarcinile de rutină, obiceiurile zilnice ale vieţii.

La prânz, s-a considerat că una dintre baterii era suficient de încărcată pentru a porni televizorul. Global News Network prinse din nou viaţă. Prietenilor mei le era teamă să se apropie prea mult de un obiect care le provocase un şoc atât de puternic cu o noapte în urmă. S-au aşezat în tăcere pe cei doi buşteni, ascultând ciripiturile păsărilor, întrebându-se ce însemnau trilurile lor.

Harry trecuse printr-un carusel similar de emoţii. Stătea într-un birou din Rangoon, intervievat de şase bărbaţi. Saskia şi căţeii erau şi ei acolo, la fel şi mama lui Wyatt, Dot Fletcher, iubitul ei, Gus Larsen şi mama lui Wendy, Mary Ellen Brookhyser Feingold Fong. Harry sorbea dintr-o ceaşcă de ceai englezesc.

Slavă Domnului, funcţionarii consulari veniseră în dimineaţa aceea pentru a-l lua pe el şi pe ceilalţi la ambasada Statelor Unite. Ar fi putut fi armata Myanmarului. De fapt, soldaţii SLORC apăruseră la hotelul său cu o jumătate de oră după ce Harry fusese luat pe sus.

— De ce nu aţi apărut acum o mie de ani, oameni buni, atunci când prietenii mei au fost daţi dispăruţi? îi admonestă Harry.

Un funcţionar consular, pe nume Ralph Anzenberger, îi răspunse pe un ton glumeţ:

— Ei bine, vedeţi, domnule Bailley, stăteam pe bombeuri, aşteptând ca guvernul birmanez să ne dea permisiunea să părăsim Rangoonul şi să organizăm o expediţie. Încă mai aşteptam, de fapt, atunci când v-aţi materializat, într-un târziu, la Rangoon pentru a face încă o emisiune de relaţii publice pentru regimul militar.

Harry protestă. Nu se ocupa cu astfel de lucruri! Folosise orice tertip pe care îl ştia pentru a menţine atenţia concentrată asupra prietenilor săi.

— Aşa e, fu de acord Anzenberger, dar junta a profitat de asta transformând emisiunea aceasta în direct în propagandă pentru încurajarea turismului. Şi apropo, nu au existat

martori care să-i fi văzut pe prietenii dumneavoastră în Bagan, Mandalay sau Rangoon. Ştiaţi asta, nu-i aşa?

Harry se îmbujoră, confruntat cu adevărul evident care abia recent i se arătase şi lui ca atare.

— Desigur, susţinu el ideea, drept cine mă luaţi? M-am prefăcut tot timpul.

Saskia ridică dintr-o sprânceană aruncându-i aceeaşi privire întrebătoare pe care o folosise cu ani în urmă, când el negase că flirtase cu alte femei.

Anzenberger se uită în dosar.

— Cum aţi ştiut să-i daţi caseta reporterului GNN, Belinda Merkin?

— Ea? Ha! Nu e reporter.

Harry era fericit că ştia ceva în plus faţă de Anzenberger.

— E o educatoare peste care am dat la piscina unui hotel din Mandalay. Am împrumutat camera ei digitală şi ne-am uitat la casetă împreună, asta-i tot. Dar nu i-am dat-o. Este chiar aici. Vedeţi?

Şi a scos caseta din buzunar.

Anzenberger îşi împreună sprâncenele şi se uită spre colegii săi.

— Domnule Bailley, zise el, Belinda Merkin este reporter la Global News Network. Lucrează acolo de un număr bun de ani. Şi i-a înmânat angajatorului ei un material destul de interesant. A fost difuzat noaptea trecută pe posturile internaţionale şi a cauzat o adevărată vâlvă. Vreţi să ne uităm?

Douăzeci de minute mai târziu, Harry era stupefiat. Oare visa? Avusese malarie? Nimic din toate astea nu avea vreun sens. Era clar aceeaşi înregistrare. Oare Roxanne distribuise mai multe copii? Şi acea scorpie de Belinda. Chipurile, educatoare! Punea pariu că râseseră pe tema asta! Anzenberger îi vorbea. Îi zicea că îi vor arăta acum cealaltă înregistrare, a consecinţelor.

— Iar acum de la sediul central din New York, ultimele ştiri despre „cei unsprezece dispăruţi" şi noul lor rol de luptători pentru libertate şi democraţie…

Urmau scene scurte din oraşe din toată America, unde se ţineau un fel de parade. Erau mitinguri şi demonstraţii, cu oameni care mărşăluiau purtând pancarte şi bannere: „Eliberaţi-i pe cei unsprezece americani", „Trăiască luptătorii

pentru libertate", „Bravo, Karen", şi unul care spunea „Bombardaţi SLORC". Apoi imagini filmate la diferite seri de veghe şi post din Tokio, Oslo, Madrid şi Roma, iar în Germania, un marş al tăcerii unde flăcările luminau postere cu cei dispăruţi, purtate de către demonstranţi – şi imagini nu doar cu „cei unsprezece", ci şi cu studenţi, jurnalişti şi suporteri birmanezi ai Ligii Naţionale pentru Democraţie. O mie de fotografii ale celor dispăruţi. O mie ale celor morţi. O mare de oameni.

— În timp ce sprijinul pentru „cei unsprezece americani" sporeşte, spunea prezentatorul, la fel se întâmplă şi cu denunţurile regimului militar birmanez pe tot globul. Oameni de toate naţiile îşi somează propriile guverne să ia atitudine. Vom discuta în curând cu specialişti în politica externă despre ce ar putea însemna acest lucru pentru relaţiile dintre Statele Unite şi Birmania – şi da, aşa au început oamenii să numească ţara care fusese redenumită Myanmar de către juntă. Mai multe în continuare.

Pe ecran se lăţi un slogan: „Democraţia ajunge în junglă". Era suprapus peste o imagine cu localnici cu piepturile goale, conducând un elefant, aceeaşi fotografie care apărea pe cutia de chibrituri primită de Harry în camera de hotel şi pe nenumăratele broşuri cu locurile de vizitare.

Când segmentul se încheie, Harry fu recunoscător în sinea lui.

— Întotdeauna au fost oameni cu inimi bune, remarcă el faţă de personalul ambasadei, pregătiţi să empatizeze cu cei loviţi de soartă. Din cauza asta am venit în Birmania, ştiţi, ca să vedem cu ochii noştri care este cu adevărat situaţia şi ce am putea face pentru a ajuta chiar şi în cea mai mică măsură – nu prin violenţă, desigur, ci prin modalităţi care se bazează pe persuasiune delicată, o prezenţă blândă. De fapt, nu diferă foarte mult de tehnicile pe care le folosim pentru a modela comportamentul câinilor…

Harry a rămas în încăpere cu personalul ambasadei să se uite la următorul set de reportaje senzaţionale, pe GNN. Actualizările au continuat oră după oră de-a lungul întregii zile. Factorii de decizie ai ţărilor care nu anunţaseră niciun fel de măsuri de boicot în anii anteriori se întâlneau în sesiuni speciale pentru a discuta iniţierea unor astfel de măsuri.

ASEAN convocase o întâlnire de urgență pentru a hotărî cum să procedeze în această situație care dăuna reputației lor colective. Era o problemă extrem de delicată, deoarece, conform planului lor de conducere prin rotație, Myanmarul urma să ajungă pe locul de președinție al ASEAN într-un viitor nu foarte îndepărtat. Poate venise vremea să aplice reguli de conduită mai stricte. O limitare a comerțului, o amânare a construirii conductei de petrol, gata cu vânzările de arme, suspendarea ajutorului pentru dezvoltare, chiar o suspendare a titlului de membru ASEAN. Desigur, celelalte țări membre vor privi aceste măsuri drept încurajări prietenoase.

Tobele şi tigvele răsunau în Locul Fără Nume. Fluierele cântau asemenea păsărilor de dimineață. Tribul Karen executa un dans reprezentând sosirea Fratelui Alb Mai Mic şi nimicirea dușmanilor. Între timp, Heidi şi Moff improvizau o gigă{42}, iar Wyatt şi Wendy executau un *dos-à-dos*{43}, ținându-se de braț şi sărind când într-o parte, când în cealaltă. Urmăriseră cu toții reportajele televizate ale întrunirilor internaționale care îi susțineau pe ei şi îi onorau pe morții birmanezi. Pată Neagră i-a zis Marlenei:

— Domnişoară, vă spun sigur, totul acum e bine. E un miracol.

Pe 15 ianuarie, după zile de întruniri internaționale şi denunțări ale regimului militar, plus câteva forțări de mână secrete din partea membrilor ASEAN, guvernul din Myanmar a dat publicității o declarație redactată de către nou angajata agenție de consultanță de imagine cu sediul în Washington, D.C., declarație difuzată la televizor peste tot în lume.

— „Consiliul de stat pentru pace şi dezvoltare din Myanmar este îngrijorat de faptul că celelalte națiuni au primit informații incorecte. Nu persecutăm alte minorități etnice. Diversitatea etnică e bine-venită şi prețuită, inclusiv turiştii. Chiar şi triburilor care au dat naştere la tulburări şi condiții instabile, le-am oferit armistiții şi am semnat cu ele tratate de pace. Avem câțiva conducători de trib care pot depune mărturie în sensul acesta…”

Ecranele televizoarelor înfățişau un şir de actori îmbrăcați în diverse costume populare aliniați în spatele bărbatului care ținea discursul.

— Minciuni! Minciuni! a strigat Bootie. Don Isus va pedepsi pe tine şi pe tine şi pe tine.

— „Din nefericire, câteva dintre triburile de munte nu au auzit de aceste armistiții. Trăiesc izolate şi nu au mai coborât din munți de mulți ani. Câțiva dintre aceşti oameni au călcat într-adevăr pe mine, dar acesta nu a fost rezultatul vreunui fel de corvezi impuse lor, ci a intrării lor în nişte zone interzise cu mine plantate de alte triburi de munte cu ani în urmă, poate chiar de către al lor. În interesul siguranței poporului nostru, am închis acele zone şi le-am marcat cu semne mari care să semnaleze pericolul. Poate nu ştiau să citească. Analfabetismul este ridicat printre cei care locuiesc în zone îndepărtate şi de aceea noi lucrăm şi la dezvoltarea educațională. Aşadar, nu putem simți decât o compasiune adâncă pentru cei răniți. Iar dacă aceşti membri ai tribului Karen vor veni la spitalele noastre moderne, vor beneficia de îngrijire gratuită, cu toate că a fost vina lor că au intrat în zonele interzise, rănindu-se astfel."

— Minciuni! Minciuni! a strigat Bootie.

— „Dar cel mai important lucru este că am ales această zi pentru a-i arăta tribului Karen din junglă că suntem sinceri. Azi, prin acest discurs televizat în toată lumea, semnăm o înțelegere importantă. Ea garantează siguranța şi libertatea tribului Karen şi a americanilor care sunt cu ei.

Desigur, americanii nu ar fi trebuit să meargă în junglă din moment ce există atâtea alte locuri frumoase de vizitat, care sunt sigure şi confortabile. În aceste locuri, podurile nu se prăbuşesc. Aşa încât atunci când americanii se vor întoarce în siguranță, le oferim cu sinceritate un pachet special de vacanță în Bagan pentru a vizita cele o mie două sute de monumente ale oraşului şi pentru a simți splendoarea sfâşietoare pe care domnul Harry Bailley a făcut-o faimoasă. Credem că turiştii noştri americani vor fi încântați de drumurile excelente, de restaurantele de talie mondială, de hotelurile de opt stele cu băi private. Pot profita chiar de diverse bonusuri, cum ar fi bungee-jumping, furnizate cu generozitate de prietenoasa noastră aviație militară.

Cât despre prietenii noştri din tribul Karen, am căzut de acord să le dăm propriul lor teren, locul unde se află chiar acum, oriunde ar fi asta, şi zonele dimprejur, până la cinci mii

de hectare. Pot hotărî singuri ce doresc să facă cu el: pot defrişa pădurea tropicală pentru a-l cultiva, pot vinde arborii de tec, orice îşi doresc.

Acestea sunt lucrurile pe care le promitem: vacanţe de lux pentru prietenii noştri americani, cinci mii de hectare pentru familiile tribului Karen din Myanmar. Iar acum, *în faţa întregii lumi,* vom semna acest document, şi pentru a face dovada sinceităţii şi onestităţii noastre, avem un invitat special care va fi martor, bunul nostru prieten şi vedetă de televiziune, domnul Harry Bailley."

Aşadar, acesta a fost al treilea miracol. Al patrulea s-a petrecut cu doar câteva ore mai târziu. După dans şi după răpăitul tobelor, şi prietenii mei, şi membrii tribului Karen au fost cuprinşi de aceeaşi stare de extaz. Se simţeau ataşaţi unii de ceilalţi când, deodată, Limbă a venit în fugă, strigând:

— Miracol! Miracol!

Pată Neagră traduse ce a zis Limbă.

— Podul a înviat, s-a ridicat din morţi!

Şaizeci şi patru de oameni au alergat spre râpă şi au văzut că era adevărat. Vaselină a alergat de-a lungul podului şi a sărit pe el pentru a demonstra că era puternic. Prietenii mei au strigat de fericire şi mulţi dintre ei au început să plângă. Oamenii tribului au intonat:

— *Mare este Domnul!* Lăudaţi pe Fratele Alb Mai Mic!

Când s-au întors în tabără, tribul s-a apropiat de Rupert, care se întorsese la televizor împreună cu ceilalţi prieteni ai mei. Au făcut plecăciuni, spunându-i în limba Karen:

— Îţi mulţumim că ai venit. Îţi mulţumim că ai adus miracolele, că ai adus pace poporului nostru şi că ai pus capăt suferinţei.

— De ce tot fac asta? se plânse Rupert.

— Ce?! Tu tot nu ştii cine eşti? zise Pată Neagră.

Îi făcu o plecăciune şi-i spuse:

— Fratele nostru Alb Mai Mic, Regele Naţilor.

Încă o dată, Pată Neagră i-a spus lui Rupert despre bărbatul care venise cu mai mult de o sută de ani în urmă. I-a spus despre Semnele Sfinte. Loot a ridicat cărţile de joc ale lui Rupert. Bootie a ridicat cartea neagră a Marilor Scrieri. Într-adevăr, Fratele Alb Mai Mic îi întărise. Cu siguranţă, acum ştia cine este.

Când Pată Neagră a terminat, prietenii mei s-au privit unii pe alții şi au comunicat în tăcere, din priviri. Oare ar trebui să le spunem? Ar schimba asta ceva?

Dar Rupert a fost cel care a luat hotărârea.

— Nu sunt fratele alb al nimănui. Sunt doar un copil.

Întoarse pachetul de cărți.

— Vedeți asta? Cathay Pacific. Aşa am ajuns aici. Nu prin reîncarnare, ci prin vamă, ca toată lumea. Şi cartea asta este un roman ieftin pe care l-am împrumutat de la un tip de la mine din clasă. Se numeşte *Misery,* şi nu este o istorie a tribului vostru. E o poveste inventată de unul pe nume Stephen King. Vedeți? Uite, ia-o, citeşte-o singur.

Pată Neagră luă cartea.

— O vom prețui veşnic, zise el. Îți mulțumim.

Nu înțelesese mai nimic din pălăvrăgeala lui Rupert în afară de *king*{44}. Dar îi era limpede că Fratele Alb Mai Mic era încă nedumerit. Într-o zi va şti cine este. Îşi va aminti că, înainte să vină, nimeni nu ştia despre Armata Domnului şi suferințele lor. Nimănui nu îi păsa. Obişnuiau să se ascundă, acum toată lumea îi cunoştea. Le fusese dăruit pământul. Aveau o emisiune la televizor cu o audiență din cele mai mari. De ce altă dovadă ar mai fi avut nevoie pentru a şti că Fratele Alb Mai Mic se afla printre ei?

În sfârşit, prietenii mei puteau să părăsească Locul Fără Nume. Dar cum vor coborî de pe munte până la camion?

— Nu departe, spuse Pată Neagră. Mers, durează doar o oră mult.

— Aş putea încerca, zise Bennie.

Era încă destul de slăbit din cauza malariei, la fel şi Esme. Evident, niciunul dintre ei nu ar fi fost capabil să parcurgă nici măcar o sută de metri. Poate câțiva dintre ei să coboare şi să cheme ajutor? Dar ideea de a fi lăsată în urmă a înspăimântat-o pe Esme, care strigă:

— Dacă nu mai găsiți drumul înapoi? Dacă va cădea podul din nou?

— Poate putem telefonăm acum şi cerem ajutor de la oameni? sugeră Pată Neagră.

Să telefonăm? Se scrântise?

— Am uitat spus voi. Este atâtea miracole.

Pată Neagră s-a îndreptat spre marginea taberei în desişul

de bambus, iar când a ieşit, a scos dintr-un sac un obiect lunguieț de plastic albastru: telefonul lui Glick.

În entuziasmul lor, din dorința de a scăpa de acolo în orice fel cu putință, americanii nu s-au mai întrebat cum apăruse acel telefon.

— Pe cine ar trebui să sunăm? întrebă Marlena.

— Bear Witness Hotline, răspunse Pată Neagră. Spunem lor că ne vedem.

A pus telefonul în sac, a păşit în bucla de la baza arborelui de tec şi, precum o broască, a sărit drept în vârf, deasupra coroanelor copacilor, unde se vedea cerul.

18 – Ca toate finalurile fericite

Pe data de 16 ianuarie, Global News Network a difuzat dramatica salvare a prietenilor mei şi a Armatei Domnului de către un elicopter Mi-8MPS nou-nouţ, furnizat cu generozitate de guvernul indian. Cei mai mulți din trib ar fi putut foarte bine merge pe jos, dar după ce gemenii au zis că ei vor să fie ridicați de frânghia uriaşă, toată lumea a hotărât să facă la fel. De ce nu? Era o sursă de imagini spectaculoase de televiziune, o zi întreagă.

Astfel, destinul, dacă poate fi numit aşa, şi-a schimbat cursul deasupra frunzişului pădurii tropicale şi a început să plouă cu bunătate şi miracole, ca după o secetă îndelungată. Ca toate finalurile fericite.

Înainte de a pleca fiecare pe drumul lui, prietenii mei, chiar şi aceia ale căror personalități se ciocniseră, au decis că acum sunt la fel de apropiați ca într-o familie şi şi-au promis să se întâlnească o dată pe lună pentru „a sărbători viața", pe lângă reuniunea anuală de Ziua Recunoştinței. Urmau să aducă fiecare mâncăruri gătite după rețete din junglă, să aprofundeze spiritual revelațiile trăite, rețetele de supraviețuire, oferindu-şi sprijin moral în perioadele marcate de probleme personale. Dar au consimțit cu entuziasm să-şi cumpere instrumente de percuție ca ale localnicilor şi tigve pentru a recrea rezonanța şi înălțarea colectivă pe care le-au simțit în acea noapte incredibilă. Acea experiență le-a deschis posibilități aflate dincolo de simțurile lor occidentale. Însă imersiunea în viețile lor tipic americane i-a adus la sentimente mai raționale. Cu cât cercetau mai mult, cu atât vedeau că simple forțe de cauzalitate au condus de la un lucru la altul. A fost asta şi asta şi asta – o cascadă de evenimente combinate cu o lovitură zdravănă care i-a făcut să facă o rotație de 360 de grade. Totuşi, tobele fuseseră grozave, nu-i aşa? Au hotărât că ar trebui să păstreze tobele în cadrul reuniunilor lor.

Şi că tot veni vorba despre tobe, Dwight chiar îşi procurase o tobă pe care a trebuit să o strecoare atât prin vama birmaneză, cât şi prin cea americană. O găsise într-un magazin din Mandalay care promitea „antichități veritabile şi rarități". Eticheta îngălbenită o descria drept: „Circa 1890, de

pe domeniul falimentar al lordului Phineas Andrew, tobă făcută dintr-o tigvă umană, produce un sunet nemaiîntâlnit". Proprietarul magazinului credea că este un instrument sfânt adus în Birmania de către un preot tibetan aflat în trecere. Deşi unul dintre triburile din Birmania era cunoscut pentru vânătorii de capete, nu erau cine ştie ce mari amatori de muzică. Magazinul punea la dispoziție o serie întreagă de artefacte neobişnuite: evantaie confecționate din penele unor specii de păsări dispărute, un covor din piele de tigru, scăunele de picioare din colți de elefant şi altele asemenea. Dar Dwight nu le-a acordat nicio atenție.

Norocul s-a schimbat şi pentru trib. Aşa cum speraseră, un studio de film şi-a arătat interesul de a-i distribui pe toți în „cel mai tare reality-show din toate timpurile". Din fericire, studioul avea o sucursală în Birmania, o fabrică de confecții care funcționa de dinaintea sancțiunilor. Iar prin tot felul de portițe şi scutiri, la care s-a adăugat un lobby intens, au primit undă verde. Cum ar fi spus Harry:

— Să înceapă spectacolul!

O singură mică diferență: emisiunea nu putea să se numească *Supraviețuitorii Domnului,* aşa cum sperase Pată Neagră. Directorii studioului au organizat un grup țintă în Fallbrook, California, şi au ajuns la concluzia că acest titlu nu va fi apreciat de publicul musulman care putea fi numeros în unele țări sau de către creştinii conservatori, care ar fi putut obiecta la plasarea Dumnezeului lor în aceeaşi oală cu Regele Naților sau cu Fratele Alb Mai Mic. Dar dezamăgirea cea mai mare a fost când denumirea originală a primit dezaprobări zgomotoase din partea publicului țintă al studioului, băieții între doisprezece şi nouăsprezece ani. În vederea găsirii unui titlu mai potrivit, directorii studioului au bătut supermarketurile Americii şi în scurt timp au găsit un titlu: *Junglemaniacs!* – energizantul semn de exclamare urmând să redea entuziasmul vizionării unor pericole adevărate, înfruntate de concurenți adevărați, într-o junglă adevărată, în care eliminarea putea oricând surveni ca urmare a unei morți cum nu se poate mai adevărate şi cumplite care putea avea loc chiar în timpul difuzării în direct.

În cadrul unor negocieri prietenoase care au durat câteva ore, în locul lunilor de tărăgănări care încetineau de obicei

afacerile, membrilor tribului li s-a comunicat că vor primi o parte generoasă din profiturile realizate în formulă *back end*{45}, cu „puncte în plus din profitul net” care vor fi supuse unei contabilizări stricte de către avocați costisitori, dar, să nu-şi facă griji în această privință, comisioanele vor fi plătite în întregime de către studioul de film, lucru pentru care tribul le-a fost recunoscător. Profiturile se preconizau a fi uriaşe, având în vedere popularitatea crescândă a tribului, şi, cum urmau cel mai probabil să primească milioane de *kyat,* nu-i vor plăti în avans. Asta era de fapt o tradiție, „o procedură standard în industrie”. Era tribul mulțumit de acest aranjament?

— Mare este Domnul, au scandat gemenii.

— E un miracol, a strigat bunica lor.

În momentul în care serialul a devenit realitate, toate prezicerile s-au adeverit. Audiențele au atins culmi nemaiîntâlnite încă din primele două săptămâni – numărul unu printre reality-show-urile difuzate în Statele Unite joia, în orele de maximă audiență. Audiența a scăzut puțin în a treia săptămână, dar şi-a revenit în momentul în care doi invitați în emisiune, Mark Moffett şi Heidi Stark, au dezvăluit faptul că descoperiseră o nouă specie de plante.

În acel episod, Moff şi-a amintit cât de incitant a fost momentul când el, sau mai degrabă el şi Heidi, au descoperit şi au pregătit specimenul în habitatul său şi s-au documentat în legătură cu locația lui secretă. Planta rară avea o excrescență rotundă în partea de sus, care seamănă cu „trompa lui W.C. Fields”{46} cum a descris-o Moff, în mod ciudat pentru audiența generală, chiar înainte ca imaginea şocantă să apară pentru o clipă pe ecran. Un botanist de la Academia de Ştiințe din California confirmase deja că planta nu se găsea în nicio taxonomie şi a scris împreună cu Moff o lucrare trimisă unei respectabile reviste de specialitate pentru recenzie. După publicarea lucrării, Moff a declarat că planta va fi cunoscută oficial drept *Balanophora moffetorum,* numită după el şi Heidi, care urmau să se căsătorească în curând. Moff a publicat cu mândrie un articol ştiințific şi în *Morfologii ciudate ale plantelor,* iar *Weekly World News* a publicat un articol imens la mijlocul revistei, completat cu declarațiile femeilor de vârsta a doua pe care planta le făcuse fericite.

Episodul din *Junglemaniacs*! în care au apărut Moff şi Heidi

a fost vizionat la scară mare; în noaptea dinaintea difuzării, fuseseră invitați la emisiunea lui David Letterman, *Late Show with David Letterman.* Letterman şi-a început interviul remarcând faptul că Moff şi Heidi „radiază de fericire". S-a aplecat spre ei, cu aerul unui confident.

— Să fie oare planta cu virtuți afrodiziace pe care tocmai ați descoperit-o?

Moff a râs şi i-a răspuns că nu există nicio dovadă ştiințifică cum că planta ar avea efecte asupra libidoului, performanței sau rezistenței. Dar, îmboldit de Letterman, a divulgat faptul că mai mulți oameni, dovedind mult curaj, s-au supus, în numele ştiinței, unor experimente, timp de două luni. „Constatările empirice" erau mai degrabă anecdotice, nici pe departe ştiințifice; totuşi, s-a sugerat – nu s-a *dovedit* – cum că cei care consumă planta susțin „o activitate orientată spre reproducere" intensă timp de câteva zile şi, cel mai interesant, că planta era la fel de eficientă pentru femei, dacă nu chiar mai mult. Titlurile ziarelor au acoperit întregul spectru de la: „Femeile spun: era şi timpul!" până la „Conducătorii Bisericii se tem de creşterea infidelității". Pentru a evalua potențialele beneficii medicale, a fost creată o firmă start-up cu investitori de capital de risc, o parte din profituri fiind promisă tribului.

— Mare este Domnul, au scandat gemenii.

— E un miracol, a strigat bunica lor.

Audiența *Junglemaniac*s! a crescut din nou, deşi nu la fel de spectaculos, atunci când botaniştii care au mers să studieze *Balanophora* în habitatul său natural au găsit o nouă specie de pelin dulce care conținea compusul „artemisinin" în cantități foarte mari. Au dat peste două bătrâne ale tribului care îi administrau medicamentul operatorului de sunet birmanez care contractase malarie şi zăcea grămadă transpirat şi fără cunoştință. Câteva zile mai târziu, operatorul se dădea practic în leagăn pe liane prin junglă. Această nouă specie de pelin, după cum au arătat constatările preliminare, era un medicament împotriva malariei cu efect ridicat, posibil chiar de o sută de ori mai puternic decât plantele care se cultivau în alte părți ale Asiei ca sursă de compuşi care să diminueze simptomele bolii. Incredibil, dar această specie era eficientă şi împotriva cazurilor rezistente la medicamente. Mai mult de atât, creştea mai repede, ajungând la maturitate în nouă luni

în loc de optsprezece. Iar spre deosebire de alte specii asemănătoare, dar mai puțin eficiente, nu avea nevoie de prea mult soare, lumina redusă sau filtrată fiindu-i suficientă, plus o udare zdravănă de la muson din când în când. Pădurile tropicale umede, în locul câmpiilor însorite, erau cel mai bun mediu pentru această specie, ideală pentru o creştere rapidă pe milioanele de acri necultivați ai junglei.

Un remediu la îndemână! În mod normal, oamenii din țările tropicale erau bucuroşi să aibă un remediu ieftin şi la îndemână. Numai în Africa, trei mii de copii mureau în fiecare zi, un milion pe an. Singurele nemulțumite au fost companiile farmaceutice. Nu era nevoie de nicio cercetare sau proces de extracție complicat, de niciun studiu clinic, nici de o aprobare a FDA{47} pentru a fi folosit în alte țări. Doar o bătrână din tribul Karen, care să arate oamenilor cum să facă un fel de ceai din plantă. Armata Domnului va avea profituri de milioane, chiar miliarde, prin vânzarea stocului lor către Organizația Mondială a Sănătății.

— Mare este Domnul, au scandat gemenii.

— E un miracol, a strigat bunica lor.

Proaspăt redenumita State Peace and Innovation Network{48} – SPIN – a arătat un interes binevoitor față de această plantă. O nouă lege urma să fie aplicată fără milă. Gata cu defrişarea pădurilor de tec! Gata cu despădurirea pentru instalarea conductelor! Gata cu tăierea copacilor pentru cultivarea heroinei! Cei care nu vor respecta mediul vor fi torturați şi pe urmă executați. Moff a comentat râzând sardonic:

— Unde a eşuat conservarea ecologică, a triumfat comerțul.

Domnia zilelor fericite şi a audienței ridicate a mai durat încă un pic. Dar dacă miracolele sunt precum ploaia după secetă, atunci lăcomia este potopul care vine după. Cultivatorii de heroină şi vânătorii de comori care au mituit membri din SPIN şi-au făcut apariția cu AK-47 şi lopeți. Au răscolit dealurile până n-au mai rămas decât câteva urme de *Balanophora.* Consumarea plantei de către armată a condus la reînceperea violurilor asupra femeilor din trib, pe care conducătorii militari au justificat-o drept o modalitate naturală de asimilare a triburilor, pentru că cine ar putea duce un război civil împotriva unei generații noi de copii cu sângele amestecat? Junta, declarând distrugerea habitatului plantei

drept „o administrare deficientă care cerea o intervenție”, a preluat controlul asupra terenului pentru ca pagubele să nu se extindă şi asupra valorosului pelin. Nimeni nu mai avea voie să culeagă o frunză, nici măcar tribul. Din rândul grupărilor pentru drepturile omului din toată lumea s-a auzit un scurt strigăt de protest. Dar deja *Junglemaniacs*! nu mai era difuzat la o oră de maximă audiență, ci fusese redistribuit în nişa mai puțin populară de duminica dimineața, de la ora şapte. Consiliul SPIN a explicat că tribul Karen nu fusese niciodată *proprietarul* terenului. Regimul le dăduse terenul în „folosință responsabilă” şi tribul înțelesese cu siguranță acest lucru, din moment ce, aşa cum ştiau toți birmanezii, nu exista proprietate privată în țara lor. Pământul aparținea oamenilor, spusese guvernul militar, prin urmare, în interesul tuturor birmanezilor, membrii guvernului au trebuit să intervină şi să îşi protejeze bunurile. Au considerat că Armata Domnului, fiind oameni plini de patriotism, ar trebui să înțeleagă asta perfect. Câțiva de la vârful ierarhiei militare s-au întâlnit cu ei pentru a confirma acest lucru.

A mai trecut o lună, timp în care audiența pentru *Junglemaniacs*! a atins fundul prăpastiei. Nici măcar decesele tragice ale câtorva membri ai tribului din cauza malariei netratate nu au putut resuscita interesul pentru emisiune. Aceasta a fost suspendată, fără să fi adus măcar un cent sau *kyat* birmanez, dar cheltuind în schimb sume uriaşe pentru publicitate şi diverse.

Curând după asta, starurile din *Junglemaniacs*! au dispărut la fel de subit ca şi oaspeții lor americani în acea dimineață de Crăciun. Între timp, numele prietenilor mei au apărut în câteva articole de ziar: „Ce se află înăuntru şi ce se află afară?”, „Unde sunt ei acum?” şi „Cincisprezece secunde”.

La câteva luni după ce Armata Domnului a ieşit din atenția publică, şi-a făcut apariția într-o tabără de refugiați de la granița cu Thailanda. Pregătindu-se pentru moarte, şi-au început periplul spre graniță îmbrăcați cu ce aveau mai bun, articole primite anterior de la emisiune: tricouri de la spray-ul pentru țânțari Bugger-Off, jeanşi de la Ripped & Ready, şepci de baseball de la Global News Network. Bunicile purtau şalurile cântătoare. La controalele medicale, doctorii din tabără au conchis că gemenii Loot şi Bootie nu aveau şapte sau opt

ani, aşa cum crezuseră prietenii mei, ci doisprezece, dar procesul de creştere fusese stopat din cauză că fumaseră încontinuu ţigări de foi. Un psihiatru american care vizitase tabăra a diagnosticat-o pe bunica gemenilor ca suferind de tulburări post-traumatice. De la 10 până la 25% dintre refugiaţi sufereau se pare de aceleaşi tulburări. În cazul bătrânei, afecţiunea a pornit de la faptul că a fost martoră la uciderea a o sută cinci membri ai tribului ei. Acest lucru, a zis el, a condus la „interpretarea ei magică" cum că gemenii ar fi zeităţi. Gemenii au recunoscut că au alimentat povestea bunicii lor pentru a o face fericită şi, de asemenea, pentru că primeau câte ţigări de foi îşi doreau.

Câteva ONG-uri au lucrat un timp cu membrii tribului ca să-i înveţe cum să devină independenţi. Printre sugestii: să pună bazele unei afaceri cu instalaţii de antene parabolice în zone izolate, să deschidă o franciză de generatoare cu biciclete sau să-şi deschidă un magazin pe eBay unde să vândă interesantele şaluri cântătoare cu cărăbuşi de smarald făcute cu „împletitura secretă". Pată Neagră a explicat că tot ce-şi dorea tribul era să găsească o palmă de pământ pe care să o poată cultiva, să-şi păstreze poveştile, să trăiască în armonie şi să-l aştepte pe Fratele Alb Mai Mic să îi găsească din nou.

La sfârşitul verii, guvernul thailandez a hotărât că nu toţi cei din tribul Karen care se aflau în tabere de refugiaţi sunt refugiaţi. Cei care nu fugiseră din cauza persecuţiei nu erau în niciun fel de pericol şi trebuiau să se întoarcă în Birmania. Din datele autorităţilor, o mie cinci sute se aflau în această categorie, inclusiv Armata Domnului care nu doar că nu fusese persecutată, ci chiar s-a bucurat de un statut de vedetă. Au fost duşi de cealaltă parte a graniţei, unde îi aştepta o petrecere de bun-venit organizată de guvernul militar. Unii s-au temut că regimul îi va oprima pe fugari, dar nu ar trebui să-şi facă griji. Până acum, niciunul dintre oamenii deportaţi nu a depus vreo plângere, nici măcar unul. De fapt, nu s-a mai auzit nimic de ei.

În timp ce erau transportaţi, după cum a relatat ulterior un raport militar sec, insurgenţii din triburile de munte, cunoscuţi la un moment dat drept Armata Domnului, au evadat şi s-au înecat în urma gestului nechibzuit de a sări în apele învolburate ale unui râu.

Prietenii mei americani au fost distruşi când au primit aceste veşti, la câteva luni după incident. Nu se văzuseră de când se întorseseră acasă, aşa că au plănuit o reuniune. Au fost numai îmbrăţişări şi lacrimi. Ce s-a întâmplat cu Pată Neagră, Vaselină, Limbă şi Os-de-peşte? Unde erau gemenii Loot şi Bootie care fumau ţigări de foi şi bunica lor cea nebună? Chiar se înecaseră sau au fost împuşcaţi în apă? Erau încă în viaţă dar lucrau acum ca hamali, muncitori la conducte sau depistau bombe? Se aflau oare în junglă chiar în momentul ăsta, ascunzându-se în siguranţă, în timp ce soldaţii treceau pe lângă ei vânând capre?

Prin intermediul Conştiinţei Celorlalţi puteam să văd unde se aflau. Există un loc în junglă care se numeşte Altundeva, o nişă care desparte Viaţa de Moarte, şi este mai întunecos şi mai adânc decât orice râpă. Stau întinşi pe rogojinile lor, aşezaţi la rând şi privesc coroanele copacilor de deasupra care ascund cerul.

Când dispare soarele şi nu se văd stelele, se întorc spre amintirile lor. Aud o sută de tobe de bronz, vuietul a o sută de coarne de vacă, o sută de tigve în formă de broască. Aud trilurile fluierelor şi ecoul clopotelor. Aud muzica unui pârâu care gângureşte şi de care s-ar îndrăgosti orice zeu. Cu toţii cântă într-o armonie perfectă: suntem împreună şi asta este ceea ce contează.

Daţi-mi voie să mărturisesc în primul rând că m-am înşelat în privinţa lui Heinrich. Nu am reuşit niciodată să-mi dau seama de adevăratele lui sentimente. Era maestrul subterfugiului, aşa încât m-am hotărât că nu-mi doream să ştiu mai multe despre el.

Dar bârfele o nimeriseră: era într-adevăr un fost agent CIA. În 1970, nu fusese de acord cu politica aplicată în Vietnam şi, dacă trebuie să ştiţi, era vorba despre programul Phoenix, când membri ai Frontului de Eliberare Naţională fuseseră clasificaţi drept membri ai Vietcong şi apoi ucişi. A ieşit din agenţie un idealist dezamăgit şi, din moment ce lucrase sub acoperire în calitate de consultant hotelier, nu a văzut niciun motiv pentru care să nu-şi păstreze această funcţie în Bangkok. Ah, da, şi accentul era fals, sau cel puţin aşa a fost la început. Era născut în Los Angeles, tărâmul vedetelor de

cinema, dintr-un tată german de naționalitate elvețiană şi o mamă austriacă, şi, cum avea urechea formată din familie, şi-a putut însuşi cu uşurință accentul, folosindu-l în mod constant astfel încât devenise un fel de a doua natură chiar şi atunci când era beat. Toropeala alcoolică, în tot cazul, nu era o acoperire. Heinrich era un bărbat trist şi furios, fericit doar atunci când îl părăseau simțurile.

Ceea ce m-a surprins a fost legătura lui cu triburile de munte, mai exact, cu Armata Domnului. Îl întâlnise pe Pată Neagră în timpul numeroaselor incursiuni ale barcagiului care aducea oaspeți în stațiune. În Heinrich, Pată Neagră a găsit un suflet prieten. Îl auzise pe german vorbind cu ură despre regim. În cele din urmă, el şi Heinrich au făcut un pact, unul pe care Heinrich îl ținuse secret de propriii angajați. Heinrich urma să cumpere provizii pentru complexul turistic şi apoi – al naibii ghinion! – acestea urmau să fie „furate". Ultima dată fusese vorba despre o bicicletă şi un televizor, o antenă parabolică, un generator cu bicicletă şi baterii de maşină. Dispărea şi mâncare, în special condimente şi peşte marinat. Dar Heinrich nu i-a spus *niciodată* lui Pată Neagră că-i poate „fura" telefonul prin satelit. Şi cu siguranță nu i-a spus niciodată lui Pată Neagră că el şi prietenii săi îi pot fura „turiştii".

Ei bine, privind în urmă, şi-a dat seama că *neintenționat* îi spusese asta. Şi-a amintit de ziua în care Pată Neagră i-a zis entuziasmat că îl găsiseră pe Fratele Alb Mai Mic. Au vorbit în birmaneză în fața turiştilor. Îl vezi acolo? Tânărul înalt care se joacă cu mingea de ratan? În curând, prezisese Pată Neagră, se va reuni cu adepții lui din Locul Fără Nume. Heinrich a încercat să-l descurajeze.

— Băiatul e doar un turist american, l-a sfătuit, nu o zeitate.

— Dar face trucuri cu cărți, i-a zis Pată Neagră.

Şi tot aşa au polemizat despre calificările lui Rupert de zeu versus turist. Pentru a sublinia faptul că nu avea niciun rost să-l ducă pe Rupert în Locul Fără Nume, Heinrich a adăugat:

— Singura şansă să se întâmple asta e să-i convingi pe toți să meargă, de dragul distracției.

Şi acum îşi amintea că Pată Neagră i-a zis:

— Îți mulțumesc pentru cuvintele înțelepte.

Când turiştii nu s-au mai întors în ziua de Crăciun, Heinrich a încercat să nu pară îngrijorat. Trebuia să țină armata departe de adevăr, cât de bine putea. Dacă autoritățile ar fi aflat că erau toți în cârdăşie, asta ar fi însemnat o condamnare la moarte pentru trib şi poate chiar pentru el. Şi trebuia să-l împiedice pe nenorocitul de Bailley să facă valuri. Următoarea dată când Pată Neagră a venit în stațiune după provizii, Heinrich mai că nu l-a strâns de gât. Surorile şi frații albi erau bine, l-a asigurat Pată Neagră. Îi *iubesc* pe oamenii din tribul Karen. Aşa au zis în înregistrările video. Şi se simt foarte, foarte confortabil, deci asta nu reprezintă o problemă. Li se pare o aventură nemaipomenită să doarmă în copaci. La fiecare masă, laudă fiecare fel de mâncare neobişnuit, spunând că nu au mai mâncat niciodată atâtea delicatese necunoscute şi insecte gustoase. Heinrich a fost şocat să afle că turiştii credeau acea poveste ridicolă despre podul stricat. Dar s-a simțit uşurat că avea mai mult timp să-i scoată din situația dezastruoasă. Avea să mai aştepte câteva zile, sperând că turiştii se vor plictisi de această aventură şi că tribul va realiza că băiatul nu era salvatorul lor. Între timp, s-a asigurat că Pată Neagră le ducea suficiente provizii ca nu cumva să moară de foame, făcând abstracție de insectele gustoase. L-a mustrat de asemenea pe Pată Neagră pentru că-i furase telefonul prin satelit. I-a spus că era inutil pentru trib să aibă un telefon în junglă; nu puteai recepționa nimic sub copaci. Pată Neagră i-a răspuns că oamenii lui păreau neajutorați fără telefon şi că acum puteau să comande multe lucruri cu el. L-a asigurat pe Heinrich că vor plăti pentru el curând.

Pată Neagră a mai venit de încă trei ori. Prima dată ca să ia provizii de mâncare, inclusiv tăiței de care îi era poftă Fratelui Alb Mai Mic. La a doua vizită, a adus plantele roşii ciudate care într-adevăr aveau să-i aducă suficienți bani cât să-şi ia un nou telefon prin satelit. La a treia, i-a înmânat caseta înregistrată care urma să-i facă vedete pe cei din Armata Domnului. I-a cerut lui Heinrich să i-o dea lui Harry care avea deja o emisiune cunoscută în toată lumea. Heinrich a văzut caseta de două ori, încercând să decidă dacă ar ajuta la ceva sau ar strica. Cine ar fi putut spune cu siguranță? S-a dus la el în birou, a închis uşa şi şi-a turnat o sută de ml dintr-un vin de Porto foarte vechi, cincizeci pentru el şi cincizeci pentru Natul

care trăia în dulăpiorul lui pentru băuturi. Câteva zile şi multe sute mai târziu, a reuşit să-l convingă pe Nat să nu îşi bage coada.

Lui Walter i-a revenit memoria la două zile după ce a fost găsit în pagodă, fără cunoştinţă, lovit de colţul unei cărămizi şubrezite. Şi-a amintit perfect ce se întâmplase:

Se aflau în port, aşteptându-l pe Rupert. Turiştii şi bărcile aşteptau să pornească spre surpriza lor de Crăciun, o şcoală aflată de cealaltă parte a lacului, unde o clasă plină de copii urma să le cânte colinde. Pentru a-l găsi pe băiatul neastâmpărat, unul dintre barcagii a luat-o într-o direcţie, iar el în cealaltă. Câteva minute mai târziu, barcagiul a alergat spre el spunând că i s-a părut că-l vede pe băiat, dar că s-ar putea să fie rănit. Văzuse un băiat cățărându-se pe pagoda sfântă aflată în reparaţii, a zis el, care apoi a alunecat şi a dispărut din vedere. Barcagiul l-a strigat pe băiat de multe ori, dar nu a primit niciun răspuns. I-a sugerat apoi lui Walter să se cațăre în căutarea băiatului, în timp ce el se duce după ajutor pentru a-l căra pe băiat înapoi.

Pagoda se afla într-o stare foarte proastă. Căzuseră cărămizi şi pietre de la locul lor, iar statuile lui Buddha din intrândurile pereţilor rămăseseră fără chipuri. Sprijinită de peretele interior din spate, Walter a găsit o scară de lemn. A urcat pe ea şi a cercetat cu grijă, dar nici urmă de Rupert. Oare se afla în pagoda care trebuia? A dat să coboare, dar a văzut că nu mai era scara (mulţumită barcagiului care o dăduse jos ca să-l imobilizeze în timp ce ceilalţi barcagii îi făceau să dispară pe turişti). Între Walter şi nivelul solului erau vreo şase metri. Ce să facă? A strigat. Cu siguranţă cineva va veni după el. Dar după ce a trecut un sfert de oră, a început să se îngrijoreze că turiştii vor deveni nerăbdători şi furioşi, aşa că a hotărât să coboare fără scară. Şi-a înfipt degetele în crăpăturile dintre pietre şi şi-a sprijinit picioarele pe nişte mici proeminenţe, în timp ce-şi cerea iertare Natului pagodei pentru că se urcase pe un perete atât de fragil. Dar se pare că Natul tot nemulţumit a fost. Când mai avea doar vreun metru până la pământ, bucata de piatră de care se agăţase cu mâna stângă a alunecat, ca un dinte stricat smuls dintr-o gingie putredă. Simţind o durere ascuţită, a căzut într-un loc fără fund şi acolo şi-a văzut tatăl

pentru prima dată după mai mult de zece ani.

În ziua aceea şi o parte din următoarea, a stat în acel loc fără fund, unde a purtat cu tatăl lui discuții lungi. Ce conversație grozavă a fost, atât fericită, cât şi tristă. Tatăl său i-a zis că nu ar trebui să vadă în moştenirea familiei un blestem. Engleza îl poate salva. Ar trebui să plece să studieze, să-şi lase mintea să colinde liberă. Până atunci însă, nu trebuie să-şi lase spiritul îngenuncheat de către cei care l-au batjocorit. Atunci, tatăl său i-a dăruit o fotografie cu el şi propriul lui tată. Pe spate era scris: „Prin speranță, mintea e întotdeauna liberă. Onorează-ți familia şi nu pe cei care ne-au distrus". Walter a încuviințat şi a aşezat fotografia sub piatra care-l lovise şi care îi eliberase gândurile.

Când s-a trezit în camera verde, Walter îşi simțea capul zvâcnind ca o tobă. În apropiere se aflau trei polițişti militari. A aflat că turiştii americani dispăruseră. Era pe punctul de a spune polițiştilor ceea ce ştia, când şi-a amintit cu claritate de cuvintele tatălui său. Şi-a amintit vocea lui. Şi-a amintit de durerea pe care a simțit-o când l-a pierdut.

— Nu-mi amintesc nimic, a răspuns el polițiştilor.

Walter a rămas la fel de eficient şi de încredere cum îl ştiam dintotdeauna. De îndată ce a aflat că acuzațiile împotriva lui vor fi ridicate, a aranjat ca bagajele lor să fie recuperate din Stațiunea Insula Plutitoare şi să fie trimise ambasadei americane din Rangoon. A rezervat bilete de avion pentru zborul spre capitală unde s-a întâlnit cu oficialii ambasadei pentru a da raportul. Când prietenii mei au insistat să cineze împreună în noaptea de dinaintea plecării celor mai mulți dintre ei, a putut să le vorbească deschis, ştiind că orice ar spune va fi în siguranță. Le-a spus de tatăl lui, jurnalist şi profesor, de perseverența lui în a spune adevărul şi cât l-a costat acest lucru.

— Mi-am dorit să fiu jurnalist la un moment dat, a zis Walter, dar mi s-a făcut teamă, îmi păsa mai mult de propria viață decât de cea a țării mele.

— Vino în Statele Unite. Poți studia jurnalismul acolo, i-a spus Wendy. Engleza ta e perfectă, aşa că nu vei avea probleme să ții pasul cu ceilalți.

Mulți dintre turiştii pe care îi întâlnise îi spuseseră că ar trebui să meargă în State. Era un gest frumos, dar numai atât,

din moment ce era aproape imposibil pentru cineva să obțină o viză. În primul rând, trebuia să vorbeşti engleza fluent, lucru pe care el îl stăpânea. În al doilea rând, trebuia să ai un dosar academic imaculat, pe care îl avea, în literatură engleză. În cele din urmă, trebuia să ai suficienți bani ca să ajungi acolo şi apoi să-ți cumperi mâncare şi cărți şi să-ți plăteşti taxele şcolare şi chiria. Nu-i mai trebuiau decât vreo douăzeci şi cinci de mii de dolari.

— Vino, a insistat Wendy. Vom avea noi grijă de tine.

Inima lui Walter a început să bată mai tare. Era un lucru teribil să ți se fluture în fața ochilor cu nonşalanță o speranță atât de mare.

— Sunteți prea amabili, a zis el zâmbind.

— Nu sunt doar amabilă, i-a răspuns Wendy. Mă ofer să pun bani la bancă pentru ca tu să poți veni să studiezi jurnalismul. Avem nevoie de oameni ca tine.

Walter şi-a dat examenul TOEFL şi a primit notă maximă. A fost acceptat la Şcoala de Jurnalism UC Berkeley cu o bursă care urma să-i acopere taxele şcolare. Iar Wendy s-a ținut de promisiune şi i-a deschis un cont în bancă în care i-a virat douăzeci şi cinci de mii de dolari. Funcționarii consulari de la ambasada Americii din Rangoon îl cunoşteau deja bine şi toate hârtiile i-au fost aprobate rapid. Dar înainte să poată pleca, au avut loc atacurile din Statele Unite. Cele mai înalte clădiri din New York s-au prăbuşit laolaltă cu visele lui Walter de a pleca în America. Nu aflase de atacuri din ziare sau de la televiziunea din Myanmar. Guvernul cenzurase toate aceste informații. Un funcționar consular american i-a spus când i-a explicat de ce cererea îi fusese amânată pe termen nedefinit. Asemenea atâtor altor oameni cu speranțe similare, era pus pe lista de aşteptare, la mila multor factori necunoscuți.

În ziua în care a aflat, s-a întors la lacul Inle, la pagoda în care se afla piatra ce-i schimbase viața, a scos fotografia tatălui său, a întors-o şi a citit cuvintele care urmau să-i redea libertatea pe termen nelimitat.

După un an de la salvare, Moff şi Heidi încă nu se căsătoriseră. Heidi era cea care avea îndoieli. Ştia că atât dragostea, cât şi teama erau stări în care conştiința funcționa la capacitate redusă, nepotrivite pentru a lua decizii

importante. Pentru moment, şi locuitul împreună era riscant.

În weekenduri, Moff o ducea la pista de curse Laguna Seca, aproape de plantația de bambus. Maşinile țipau şi inima ei bătea cu putere, aproape ieşindu-i din piept. Adora această senzație, eliberarea de teroare. Obişnuia să închidă ochii şi să asculte cum zgomotul asurzitor se transforma într-un scâncet slab, din nou şi din nou. Apropiere şi retragere, spaimă şi încântare, un ritm care se repeta, fără să se oprească. Maşinile de curse se aruncau spre ea în viteza dragostei, pe punctul de a părăsi pista şi de a se ciocni de ea. Dar întotdeauna rămâneau pe pistă, la fel şi ea, la adăpost de dezastru, etapă după etapă. De fiecare dată, când vechea spaimă creştea şi amenința să o consume, îşi amintea că deja trecuse prin lucrurile pentru care se pregătise. Supraviețuise în junglă. Se înscrisese şi la un curs pentru paramedici, primul din multe alte cursuri pe care urma să le facă, pentru că, într-o bună zi, urma să se urce într-o dubă şi să se îndrepte cu toată viteza spre dezastru, iar asta va fi alegerea ei.

Moff, pe de altă parte, devenise mai precaut. Nu fusese niciodată genul de tată îngrijorat. Dar când Rupert fusese aproape pe moarte, trecuse prin clipe de agonie. Camera video nu mințise. Când fiul său tremura atât de tare încât i s-ar fi putut sparge dinții şi crăpa capul, ştia că groaza remuşcării se va adânci şi va creşte, cuprinzându-l, mâncându-i inima cu dinți de lapte. În vise, vedea acest lucru întâmplându-se, ca în caseta video, derulat înapoi şi înainte, încercând din nou şi din nou să-şi salveze fiul, şi apoi eşuând, de fiecare dată eşuând. Când i-a povestit lui Heidi despre acest coşmar obsesiv, ea i-a răspuns:

— Ştiu.

Exact asta avea nevoie să audă. Ea ştia că teama lui nu era destul. Îşi va face griji. Va căuta mereu moduri prin care să fie cât mai precaut.

Cu toate că Rupert păruse deranjat să fie tratat ca un zeu, acum fantaza despre Fratele Alb Mai Mic şi Regele Naților. Îşi derula în minte o versiune animată a sa în aceste două roluri. Câteodată era copac sau o pasăre sau o piatră. Altă dată purta masca unui martir cu o grimasă de suferință. Se imagina escaladând templele şi aruncând cu cărămizi în soldații

regimului care avansau. Într-o zi se va întoarce în Birmania şi îşi va salva poporul. Îi va face invizibili.

Între timp, practica trucuri noi cu cărți şi naviga pe internet. Din curiozitate, căutase informații despre „Fratele Alb Mai Mic". A fost surprins să-l găsească menționat pe câteva site-uri web ca personaj mitic printre triburile de munte Karen. I se părea ciudat ceea ce credeau acei oameni, dar asta era încă mai ciudat. Spunea că Fratele Alb Mai Mic va aduce înapoi Marile Scrieri Pierdute şi le va pune capăt suferințelor. A cercetat mai mult şi a găsit un articol ce făcea parte din nişte memorii nepublicate ale soției unui căpitan al Raj-ului. Cu o scriitură vie, ea îşi amintea că întâlnise un englez în „partea sălbatică a junglei, locuită de tribul Karen", care se autointitula rege. Dar ea îşi dădea seama că avea „aroganța necuviincioasă a unuia ridicat la rangul aristocrației, nu prin merit, ci prin şiretlicuri murdare". Membrii tribului de munte, spunea ea, fiind izolați de lume, credeau că acest englez era „legendarul Frate Alb Mai Mic". Purta bizarul nume creştin de Seraphineas şi devenise tatăl multor copii concepuți cu cele douăzeci şi cinci de „virgine veşnice".

Rupert şi-a petrecut mare parte din noapte căutând ca un câine urma până a găsit un indiciu care l-a făcut să se cutremure. Cartea lui preferată, *Expertul la masa de joc,* fusese numită la un moment dat *Artificii, strategeme şi subterfugii la masa de joc,* iar autorul era S. W. Erdnase, care era o anagramă a lui „E. S. Andrews". Nu sugerez că Rupert era într-adevăr Cel Reîncarnat, aşa cum îl numea tribul Karen. Vă voi aminti doar cuvintele lui Rupert: *În ținuturi magice, magia e posibilă. Dar numai dacă crezi.* Rupert credea.

Wendy şi Wyatt nu mai erau un cuplu. Dar ați ghicit asta deja. Wyatt a plecat pentru o primire triumfală în Mayville şi nu s-a mai întors niciodată. I-a scris doar cât să-i mulțumească pentru „excursia de neuitat în Birmania", spunându-i că speră să se întoarcă în curând pentru a lua parte la acele reuniuni despre care au tot vorbit. Wendy a plâns o zi întreagă şi apoi cu întreruperi, timp de câteva săptămâni.

În cele din urmă s-a refugiat în muncă. Acum era activistă cu normă întreagă pentru Free to Speak, denunțând regimul şi

vorbind despre situația disperată a birmanezilor. Phil Gutman a antrenat-o.

— Nu ai voie să fii slabă, i-a zis el. Trebuie să denunți nenorocirea aia de regim. Oamenii care cred în rahatul ăsta de „angajament constructiv" se dovedesc a fi de obicei consultanți pe relații publice sau oameni care fac lobby, angajați de societățile care au afaceri acolo. Şi cei care fac lobby îi încurajează pe oameni să-şi facă speranțe, spunându-le că armata va începe tratative cu Aung San Suu Kyi. Să fim serioşi. Este o cacealma pentru a-i face pe oameni să creadă că va exista o reformă.

— De unde ştii că de data asta nu este adevărat? a întrebat Wendy.

— Nu e prima dată când se întâmplă, i-a răspuns Phil. O eliberează, apoi o arestează din nou, şi tot aşa. E vechiul joc de-a şoarecele şi pisica. Nu poți face reformă cu ucigaşi psihopați, violatori în serie şi torționari. Ce om cu mintea întreagă le-ar da drumul în stradă? Atunci de ce să-i lase să conducă o țară?

Astfel pregătită, Wendy s-a apucat de investigații jurnalistice, a început să scrie despre drepturile omului, nu că scria bine, dar, totuşi, era înduioşător că îşi găsise o pasiune şi activa în numele ei. Da, era imatură, destul de prostuță şi, fără îndoială, urma să facă greşeli jenante, deşi niciuna dintre ele prea gravă, să sperăm. Dar Wendy îşi dorea să lase o urmă. Într-o bună zi va fi suficient de matură pentru a face asta la scară mică sau chiar la scară mare. Deja o convinsese pe mama ei să devină cel mai mare contribuitor la tezaurul sărăcăcios al organizației Free to Speak. Wendy era încântată că o făcuse pe mama ei să fie mai conştientă de situația politică. Ba chiar a rugat-o să finanțeze o nouă excursie în Birmania în care ea şi Phil să meargă ca observatori ai drepturilor omului, incognito, desigur. Mama ei a încuviințat şi i-a zis:

— Eşti atât de curajoasă.

Dar eu ştiam că asta nu se va întâmpla niciodată. Ultima operațiune de salvare o îmbătrânise pe Mary Ellen cu douăzeci de ani, aşa încât acum chiar îşi arăta vârsta. Nici eu nu eram de acord ca Wendy să plece. Guvernul militar îi pusese numele pe o listă de vizitatori specială. Dacă ar mai fi pus vreodată

piciorul în Birmania, i l-ar fi tăiat.

Wendy îl admira într-atât pe Phil ca mentor, încât s-a culcat cu el, de suficiente ori cât să poată fi calificați drept iubiți. Trupurile musculoase, a hotărât ea, nu mai prezentau importanță. Era inteligent şi lucid, iar asta era o formă de seducție în sine. Îi plăcea că Phil îşi făcea griji că ea nu ținea suficient de mult la el – exact opusul situației în care fusese cu Wyatt. De fapt, observase că Phil putea fi de-a dreptul lipicios. Punea mici întrebări-test, cum ar fi:

— Azi m-am gândit la fundulețul tău. Tu te-ai gândit la al meu?

Câteodată suna aproape disperat. Ea şi-l dorea la fel de încrezător în pat cum era cu presa.

Din când în când, îşi permitea să se gândească la Wyatt, adică „aproape niciodată"; îşi spunea că „depăşise total povestea". A fost o pasiune trecătoare şi reuşise chiar să se convingă că fusese doar o uşoară hipomanie indusă de schimbarea medicației. Wyatt era un ratat şi nici măcar nu era foarte inteligent. Plus că nu ştia ce înseamnă responsabilitatea față de ceilalți. Niciodată nu se gândise să aibă o slujbă adevărată sau un scop în viață în afară de a trăi pe spinarea altora şi apoi să-şi ia zborul spre o nouă aventură. Niciodată nu ar fi făcut ceva care să-l distingă din mulțime, la fel ca în tot timpul cât au fost prizonieri în Locul Fără Nume. Nu era mai nimic de capul lui, concluziona ea de câteva ori pe zi când îi răsărea în minte, în afară de un fund drăguț şi o anumită mişcare măiestrită din pelvis asemănătoare celei executate de un pikhammer.

Wyatt s-a întors într-adevăr în Mayville, unde a avut loc o mare paradă şi un banchet impresionant în onoarea sa. Săptămâni la rândul a fost invitat la dineuri. Fostul lui liceu a organizat un soi de bal al victoriei în amfiteatru, iar acolo a dat peste o femeie care l-a abordat râzând:

— Nu mă mai ştii, tinere?

Era femeia uşor dusă, dată cu mult negru pe la ochi, care fusese intervievată de Global News Network, cea care se autointitulase iubita lui.

El i-a răspuns:

— Doamnă, habar *n-am* cine sunteți.

Ea a ridicat din umeri şi i-a răspuns cu un zâmbet prietenos:

— Aşa lucrează timpul, nu? Trece fără să-ți dai seama, şi, între timp, unii cresc mari, iar alții îmbătrânesc. Sigur arăt asemenea cuiva pe care n-aveai cum să-l cunoşti.

Schiță un zâmbet trist.

— Nu contează. Ca toată lumea, am vrut doar să te salut, mă bucur că te-ai întors.

Ştia acel râs. Sherleen, femeia care îl învățase ce înseamnă sexul. Pe vremea aia, avea şaisprezece ani, jumătate din vârsta pe care o avea acum, iar ea avea treizeci şi unu, mai tânără decât era el acum. Ea lucrase la ferma la care mama lui îi ținea calul, cadoul primit de la tatăl său la scurt timp înainte ca acesta să moară de emfizem. El era băiatul bogat, iar ea femeiuşcă aceea care se descria ca având „un suflet bogat şi plin de amaruri". Ea fusese limanul lui secret, undeva între alinare şi evadare. Când împlinise douăzeci de ani, plecase într-o călătorie cu maşina spre Southwest. Îi trimisese vederi, dar ea nu avea cum să îi răspundă, iar când s-a întors, a aflat că se mutase.

S-a simțit jenat de această amintire.

— Ce-ai mai făcut, Sherleen?

— Nimic nou, a zis ea. Şi asta nu înseamnă mare lucru.

Iar el a înțeles că nu îi mersese prea grozav de câte ori adăuga „ei, asta e" când vorbea despre lucrurile „obişnuite". Şi-o imagina smucită şi lovită cu copitele în timp ce încerca să dreseze caii, cârdăşiile ei de sezon cu muncitorii de la fermă, „nenorocitul" ăsta şi „neisprăvitul" celălalt care o snopeau în bătaie după ce o călăreau în pat ca pe o iapă înşeuată. Asta se întâmpla atunci, pe vremea când încă mai putea lucra. Însă nu acum. Acum avea spatele făcut praf, dureri îngrozitoare alinate cu sticle de băutură din cea mai ieftină. Venise în oraş când auzise că fusese dat dispărut în Birmania. De dragul vremurilor trecute, îşi făcuse o grămadă de griji pentru el.

Sherleen era şi mama fiului lui de unsprezece ani. Şi-a dat seama de asta de cum l-a văzut pe băiat apropiindu-se de ei cu o farfurie umplută cu vârf cu piure şi friptură de curcan. Era ca şi cum s-ar fi văzut pe el la vârsta aceea, de la expresia feței până la mersul săltăreț. Deci şi lucrurile astea se moştenesc, s-a gândit el. Şi, aşa cum se aştepta, băiatul a răspuns

„Wyatt”, când l-a întrebat cum îl cheamă.

Din ziua aceea, a ştiut că era de datoria lui să se schimbe şi să fie un tată adevărat. Ce urma să-i spună lui Sherleen era altă poveste. A vorbit cu mama lui şi cu noul ei soţ, Gus Larsen. O familie trebuie să se îngrijească de membrii săi, a zis Dot, iar familia Fletcher ştia cum să facă bine prin alţi oameni. I-a spus că o vor trimite pe Sherleen la un program de dezalcoolizare, undeva în regiune – vor plăti ei tot, bineînţeles –, şi în timp ce ea se va lăsa de băutură, ei vor merge la tribunal şi vor dovedi cu acte faptul că nu e o mamă potrivită, aşa încât vor obţine custodia asupra băiatului. Era cel mai bine pentru băiat, şi pentru mamă, desigur.

Dar Wyatt ezita să facă ceva pe ascuns. Femeia era o epavă, fără îndoială, dar încă reuşea să râdă sincer, iar într-o perioadă a vieţii sale, o văzuse frumoasă, cel mai dulce înger de pe pământ. În atâtea după-amiezi, îi spusese:

— Te iubesc. Sherleen, îţi promit că te voi iubi mereu.

Asta însemna ceva, nu?

Se putea oferi să o instaleze într-un apartament aproape de casa mamei lui. În felul ăsta putea să treacă pe acolo şi să-l ia pe băiat la pescuit sau la un meci sau chiar într-una din expediţiile sale atunci când băiatul avea să fie suficient de mare. Lui Sherleen, Wyatt urma să-i spună că i-ar plăcea să fie prieteni. Ştia că ea va înţelege că nu poate fi mai mult între ei. O cunoştea bine. Ea ar fi zis ca de fiecare dată:

— Cum vrei tu.

Roxanne şi Dwight erau încă împreună, dar nu în felul în care aţi putea crede. Chiar înainte de a ajunge acasă, Roxanne a început să-şi enumere motivele pentru care ar trebui să pună capăt căsătoriei. Toate săptămânile petrecute în Locul Fără Nume ar fi trebuit să le întărească relaţia, dar în loc de asta au făcut-o să se simtă şi mai singură lângă el. Nesiguranţa lui l-a îndepărtat de ea. Asprimea lui i-a îndepărtat pe ceilalţi. Roxanne nu-şi putea împărtăşi succesele cu el pentru că de fiecare dată reacţiona prin comentarii seci: „Încă un trofeu de adăugat la colecţie” – şi asta o întărâta şi o făcea să creadă că nu sunt uniţi decât de diversele dezamăgiri comune.

Dwight a simţit ce gândea Roxanne. Gândul că acesta era sfârşitul căsătoriei lor îl şi speria, îl şi întrista, dar nu putea

mărturisi asta. Încă de la începutul relației lor, își dorise să o protejeze – emoțional – şi ştia că ea avea nevoie de asta, chiar dacă părea atât de puternică în fața celorlalți. Dar ea îi respinsese eforturile, poate inconştient, şi el se simțise întâi inutil, apoi străin, singur. Ea îi cerea atât de puțin. Nu era la fel de inteligent ca ea, nici la fel de puternic, nici măcar la fel de atletic. Disprețul ei devenise evident în această călătorie. Nu avea niciodată nevoie de ajutorul sau de sugestiile lui. Dacă nu îi respingea ideile pe față, îl dezaproba în mod tacit. Se citea în ochii ei. Era tandră doar atunci când el era slab, când era bolnav.

După salvare, niciunul nu a vorbit despre inevitabil, deşi îl simțeau în mod acut, neavând niciun fel de bucurie că erau iar doar ei doi. Au făcut planuri separate: ea a luat avionul înapoi spre San Francisco, iar el s-a dus în Mandalay să exploreze zonele de lângă Irrawaddy. Asta venise el să vadă. Undeva pe malul acestui râu stră-stră-bunicul lui fusese ucis.

Şi l-a imaginat pe înaintaşul său care semăna destul de mult cu el, pe la aceeaşi vârstă, având aceeaşi culoare a pielii, acelaşi sentiment de dezrădăcinare, înstrăinat de soția dezamăgită, înlănțuit de tirania unei societăți care nu îi oferea nimic prin care s-ar fi putut distinge. Era pur şi simplu încă o rotiță din sistem. Venise în Birmania ca să lucreze la o fabrică de cherestea, să vadă ce şanse mai avea, dacă sufletul lui mai era încă viu. Privea râul în toată întinderea lui. Şi apoi s-au auzit nişte strigăte şi a fost surprins că moartea l-a luat atât de repede. Săgețile pornite din arbalete s-au abătut asupra lui, cuțitele ascuțite l-au străpuns cu o uşurință surprinzătoare, de parcă nu ar fi fost făcut din oase şi muşchi. Apoi a zăcut în propria mizerie, cu chipul aproape de suprafața apei, fără să-şi simtă trupul, dar cu gândurile curgând ca un fluviu. Urma să moară ca un străin pe aceste maluri. Şi în timp ce scântei arzătoare îi încețoşau privirea, a avut un gând surprinzător: mult timp după ce va fi mort, râul va continua să curgă şi, odată cu râul, şi el. Şi-a imaginat un tânăr care îi semăna, care avea aceeaşi vârstă şi aceeaşi culoare a pielii. S-a minunat că sângele lui va curge în acest tânăr şi îl va atrage spre acest loc frumos şi sălbatic. Şi apoi tânărul va avea aceleaşi gânduri, că într-o zi va urma un altul, şi apoi un altul, cu aceeaşi culoare a pielii şi aceleaşi gânduri, care îi vor înțelege pe

amândoi. Şi, când se va întâmpla asta, niciunul dintre ei nu se va mai simți singur. Vor trăi împreună în curgerea acestui râu nesfârşit. A murit împăcat, având această convingere. Şi Dwight s-ar fi simțit în acelaşi fel împăcat, mai puțin faptul că el nu avea copii.

Când s-a întors în San Francisco, el şi Roxanne au hotărât să divorțeze. Nu a existat nicio dispută care să conducă la această hotărâre. Au ajuns la această decizie de comun acord, fără lacrimi sau certuri. La două săptămâni după ce se mutase de-acasă şi la o săptămână după ce completaseră actele, a aflat că Roxanne era însărcinată în trei luni. Ştia că ea îşi dorea o fată. Dar ecograful a arătat că era vorba de un băiețel. Nu-i spusese nimic până atunci, i-a explicat ea, pentru că era convinsă că asta nu trebuia să afecteze decizia lor de a divorța. Lui îi venise să plângă din cauza acestei triste ironii. Dar tot ce a făcut a fost să dea din cap.

Destinul a continuat să-şi schimbe cursul. Roxanne aproape că a pierdut copilul şi au trebuit luate măsuri drastice. Doctorul i-a cusut colul uterin, i-a prescris să se odihnească la pat şi a sfătuit-o să evite stresul. Fără să i-o fi cerut cineva, Dwight s-a întors acasă. Gătea şi îi ducea mâncarea la pat, făcea curățenie şi spăla vasele. Îi aducea corespondența, sorta gunoiul, plătea facturile, răspundea la telefoane şi prelua mesaje atunci când ea dormea. O ajuta să se spele şi o împingea într-un cărucior cu rotile pe scurta distanță până la baie. Astea erau gesturile domestice pe care nu le făcuseră niciodată unul pentru celălalt.

În mod surprinzător, s-au înțeles bine. Nemaiavând aşteptări, nu mai erau nevoiți să se confrunte cu dezamăgiri. Fără dezamăgiri, erau adesea surprinşi să descopere lucrurile pe care le rataseră în trecut. Dar era prea târziu, şi o ştiau. Dwight nu a sperat la o împăcare, şi nici Roxanne. Au continuat să se întâlnească cu avocații pentru partaj şi au hotărât să împartă şi custodia pentru băiat.

Roxanne îi era recunoscătoare lui Dwight pentru ajutor, şi asta era suficient pentru el, doar mulțumesc, aveam nevoie de ajutorul tău. Şi ea ştia că era suficient, şi de asemenea că el nu făcea toate lucrurile astea pentru ea. Le făcea pentru copil. El îşi proteja copilul. Copilul era un soi de speranță pentru el, se citea asta în expresia lui, nu dragostea pe care i-o purta ei,

ci un sentiment de liniște, de împăcare. Renunțase să se mai lupte cu el însuși. Ea nici măcar nu știa în ce consta această luptă; și asta fusese întotdeauna una dintre problemele lor de cuplu. Dacă l-ar fi întrebat de ce se simțea atât de împăcat, el nu i-ar fi putut răspunde. Era un sentiment vag de împlinire, o amintire puternică ce va dăinui până la sfârșitul vieții lui.

În acea amintire viitoare pe care încă nu o are, copilul va fi bărbatul care îi va semăna. A ajuns într-un moment al vieții în care se simte pierdut și fără repere. A fost absorbit într-un loc în care el este străinul. Stă pe malurile râului Irrawaddy și se gândește la cine a fost înaintea lui și cine va veni după, și cum, împreună, dar în timpuri diferite, vor privi același râu și îl vor simți curgându-le prin vene. Nu au fost niciun moment străini.

După nașterea lui Lucas, Roxanne avea atacuri de panică de câteva ori pe zi. Se temea că va uita să facă ceva de maximă importanță, cum ar fi să hrănească bebelușul, să îi schimbe scutecele sau că nu-și va da seama că are febră sau că nu mai respiră. Era îngrijorată că va intra într-o cameră și va uita copilul acolo, așa cum făcea cu cheile. Copilul cerea atât de multă atenție și era istovitor să ții socoteala tuturor lucrurilor de care avea nevoie – atât de multe pentru o persoană atât de mititică.

Și mai era și proiectul de cercetare care-i solicita atenția, dar era prea obosită ca să se organizeze pe ea și pe studenții ei. Avea un munte de informații din diferite expediții care trebuiau documentate și analizate, cercetări ale studenților ei cărora trebuia să le facă recenzii, propuneri de finanțare pentru diferite contribuții scrise, un articol pentru o revistă pe care îl promisese coautorului ei că îl va termina și îl va trimite cu promptitudine. Și, colac peste pupăză, mai trebuia să-și împacheteze și biroul pentru a fi mutat în altă clădire. Oscila între preocuparea pentru copil și cea pentru muncă. A refuzat să-și abandoneze munca, deși nu reușea să facă nimic decât să se necăjească din cauza ei. Nu mai simțise niciodată această ambivalență a priorităților, iar în momentul în care s-a trezit incapabilă să mai ia hotărâri, a devenit deprimată. De fiecare dată când Dwight venea să ia copilul la el sau la medic pentru un control, se simțea ușurată. Eliberată de responsabilitate, se băga în pat, dar nu putea dormi.

— Ce se întâmplă cu mine? se întreba. Mi-am dorit copilul ăsta atât de mult. Milioane de femei au copii. Nu poate fi atât de complicat să creşti unul.

A pus acest lucru pe seama unei schimbări hormonale şi a dat vina pe perioada de captivitate în junglă pentru trepidații. Care ar putea fi motivul pentru care se simte atât de neajutorată acum?

Cu toate acestea, nu putea accepta ajutorul atunci când i se oferea. Asta ar fi însemnat că îşi dezamăgea fiul şi că va continua să o facă. A accepta ajutorul era echivalent cu a lua droguri. Ar fi devenit dependentă şi până la urmă ar fi ajuns într-o stare mai rea decât înainte, credea ea. Cu toate acestea, se vedea că urma să cedeze în curând.

Dwight s-a mutat înapoi. A trebuit să insiste şi să-i ignore protestele, furia ei la gândul că el o considera incapabilă să se descurce singură. Deşi îl costase o nouă relație cu o femeie, cum ar fi putut să stea deoparte când fiul lui era la mijloc? Ulterior, când Roxanne şi-a cerut iertare şi i-a mulțumit, el a zis: „Nu-ți face griji", iar ea a plâns. Dwight a stabilit programul şi ce e de făcut. Roxanne îl privea hrănindu-l sau schimbându-l pe Lucas şi se mira cât de relaxat era. Dwight nu-şi făcea griji. Îi fredona cântecele inventate despre nasul şi degețelele lui. Roxanne observa cu câtă uşurință satisfăcea Dwight nevoile copilului. Nu-şi cocoloşea fiul, şi nici pe ea. O lăsa să-l hrănească şi să-l schimbe, iar când era rândul lui, Roxanne îi vedea privirea plină de mirare şi adorație. Îi adresase şi ei aceeaşi privire când îl întâlnise prima dată pe vremea când era studentul ei. O venerase. În mod inconştient, ea se aşteptase să dureze toată viața.

Treptat şi-a dat seama că nu ştiuse niciodată să se pună pe planul doi şi să delege altcuiva din responsabilități. Toată viața, încă de când era bebeluş, toată lumea o servise, fusese scăldată în laude şi încurajări. Pentru părinții şi profesorii săi, fusese un geniu care necesita o atenție specială pentru a se asigura că întregul ei potențial va înflori. Toți o priviseră ca fiind ieşită din comun, puternică, infailibilă, dar, în acelaşi timp, atitudinea lor plină de solicitudine o făcuse slabă, pentru că nu ştia ce să facă cu viața ei acum când acest ghemotoc din brațele ei plângea şi scâncea că el, şi nu Roxanne, trebuie să fie buricul lumii. Roxanne încerca să fie extraordinară şi

infailibilă ca mamă. Dar eşua din nou şi din nou sau cel puțin aşa i se părea ei. I se părea că plânsetele de nemulțumire şi furie ale copilului erau un deget îndreptat acuzator spre ea.

Datorită prezenței calme şi încrezătoare a lui Dwight, anxietatea ei s-a diminuat. Nu a devenit mai puternică, ci mai conştientă de cât de puțin îi oferise. Nu era atât de egoist cum îl acuzase ea. Doar că ea nu-i permisese niciodată să aibă grijă de ea, dincolo de pretenția ca el să-i aprobe preferințele. Ajunsese să-l cunoască mai bine în câteva luni decât în zece ani. Şi îl admira. Încă simțea afecțiune pentru el. Nu era dragoste, dar exista încredere, confort, de asemenea, la gândul că el nu avea o părere mai proastă despre ea, din cauză că depindea de ajutorul lui. Deci cum să numim sentimentele pe care i le purta? Era suficient pentru ca ei să redevină un cuplu? Şi-ar mai dori el asta? Avea nevoie de ea în vreun fel?

Draga mea prietenă Vera a scris cartea despre autonomie pe care o tot compusese în minte cât stătuse în junglă. Gândul acesta a făcut-o să meargă înainte, i-a dat un scop. Gestul de a-şi aşterne gândurile pe hârtie a eliberat-o de poveri de care nici nu era conştientă. S-a întrebat dacă reuşise să surprindă ce scrisese stră-străbunica ei în propria carte, cea pe care nu o găsise niciodată.

Vera a scris despre micile tehnici pe care le inventase pentru a supraviețui mental. Când simțea că nu mai poate să facă niciun pas, conjuga verbe în franceză. Îşi dorise întotdeauna să meargă în Franța şi să petreacă o lună întreagă acolo. Cu ani în urmă, se înscrisese la cursuri de franceză, dar era mereu prea ocupată să se ducă. Putea studia în junglă, acolo unde nu-i servea la nimic, doar ca exercițiu gratuit. În timp ce conjuga, nu mai avea timp să se gândească la frică sau disconfort sau la inutilitatea de a se mai întreba: „de ce eu?”. *„Je tombe de la montagne”,* recita ea. *„Je tombais de la montagne. Je tomberai de la montagne.”*

Şi apoi ajungea la întrebările neplăcute. Cândva fusese atât de sigură spre ce țintea ajutându-i pe ceilalți. Wendy ar fi vrut ca Tibetul să fie din nou al tibetanilor. Iar Vera contraargumentase că ar trebui să se renunțe la idealism şi tibetanii se învețe să fie autonomi. Trebuiau create locuri de muncă pentru ei. Intenția ei era de a-i face mai puternici.

Organizația ei se ocupa de probleme sociale în acelaşi fel.

Dar de unde să ştii dacă intențiile tale folosesc la ceva sau dacă doar vor înrăutăți situația? Sancțiuni sau angajament? Cum ar putea şti cineva care e cea mai bună abordare? Cine putea oferi vreo garanție? Şi, dacă abordarea eşua, cine urma să suporte consecințele? Cine îşi asuma responsabilitatea? Cine curăța mizeria? Ar mai fi rămas cineva căruia să-i pese?

Nimeni nu avea un răspuns. Şi asta o făcea pe Vera să-şi dorească să strige şi să plângă.

Nu a scris despre asta în cartea ei. În schimb, şi-a amintit de noaptea când fusese copleşită de sunetul ritmic al tobelor. Împreună cu ceilalți a crezut pentru un moment că sălăşluiau unul în mintea celuilalt, şi asta pentru că deveniseră cu toții o singură minte. A scris că fusese o iluzie, desigur. Cu toate acestea era o iluzie care merita trăită din când în când. Compasiunea nu era suficientă. Trebuia să fii în pielea acelei persoane şi să-i cunoşti viața şi visele ca şi cum ar fi fost ale tale. Trebuia să simți disperarea de a-ți dori să rămâi în viață.

Cartea a fost mai greu de scris decât se aşteptase ea. Vârtejul de idei esențiale şi epifanii puternice apărea minimalizat pe hârtie. Se transformaseră în cuvinte fixe şi nu mai reprezentau o dezbatere interioară vie. Totuşi, a terminat-o şi era entuziasmată şi emoționată să afle ce vor crede oamenii, felul în care munca ei le-ar putea schimba viața. Ar putea avea chiar un efect de exemplu. Nu a vrut să-şi facă speranțe prea mari, totuşi, se putea dovedi că să scrie despre descoperirile ei personale era chemarea ei.

Şi apoi nu a reuşit să găsească o editură care s-o publice. A tot trimis manuscrisul, dar primea numai refuzuri sau nici măcar un răspuns. Fusese o pierdere de timp să scrie chestia aia nenorocită. Avea de gând să o arunce la gunoi – o durea să o tot vadă, acest morman de timp pierdut. Dar apoi s-a răzgândit. Era mai puternică de atât. Nu era un eşec. Pur şi simplu încă nu ieşise din junglă. Avea nevoie de perspectivă. Trebuia să-şi revizuiască viața înainte să-şi poată revizui cartea.

Gata cu scuza obligațiilor. Nu trebuia să se mai gândească la ea ca fiind indispensabilă. A cumpărat un bilet spre Paris. În avion, a conjugat verbe care în curând urmau să aibă un sens real: *Je crie au monde. J'ai crie au monde. Je crierai pour que le*

monde m'entende. Voi striga pentru ca lumea să mă audă.

Bennie s-a întors la Timothy şi copiii lor, cele trei pisici. A descoperit că Timothy îi citise într-adevăr gândurile. Era uimitor, spuneau ei încontinuu: Crăciunul îi aşteptase. Totul se afla la locul lui: decoraţiile şi căsuţa din turtă dulce şi jeleu. Luminiţele pe marginea ferestrelor şi lumânările electrice pe pervazuri. Faţa de masă brodată din anii '50 se afla pe marginea şemineului, ciorapii atârnau cu numele lor cusute pe ei. Farfuriile Franklin Mint care ilustrau cele douăsprezece zile ale Crăciunului decorau masa din camera de zi, iar în mijloc se aflau rodii şi mandarine într-un bol; a fost nevoie de provizii proaspete când au început să mucegăiască.

— Bine că m-am întors, a zis Bennie. Locul ăsta ar fi arătat precum dormitorul de nuntă al domnişoarei Havisham.

Imediat după aceea a izbucnit în lacrimi, l-a îmbrăţişat pe Timothy şi i-a şoptit:

— Să nu ne mai despărţim niciodată.

Deoarece bradul trebuise scos din motive de siguranţă împotriva incendiilor, cadourile erau puse sub un palmier de mătase peste care fusese pulverizat parfum de brad. Cadourile îi aşteptau, nedeschise şi reîmpachetate cu funde galbene. Era şi un cadou în plus pe care Timothy îl achiziţionase când a aflat că Bennie dispăruse. Era un pulover de caşmir – mult prea mare, a spus Bennie cu mândrie. Cadoul a venit la fix, a adăugat el, şi va păstra puloverul, lucru înţelept după părerea mea. Mesele sărbătoreşti zilnice cu prăjituri şi şampanie, plus şunca şi ouăle din fiecare dimineaţă, apoi noaptea costiţe fripte, erau modul cel mai sigur de a pune la loc cele zece kilograme pe care le dăduse jos, şi asta în destul de scurt timp.

Aproape totul era exact la fel. Nimic nu se schimbase, în afară poate de recunoştinţa şi aprecierea pe care o simţea faţă de tot ce avea. De fapt, exact asta te-ai fi aşteptat să simţi, iar de obicei, în realitate asta nu se prea întâmplă fără mici întorsături urâte. Bennie era cel mai recunoscător pentru dragoste. O simţea atât de intens încât plângea de câteva ori pe zi dându-şi seama cât de norocos fusese. Simţea genul de mulţumire pe care eu nu am simţit-o niciodată când eram în viaţă.

Marlena şi Harry s-au bucurat în sfârşit de mult aşteptata

noapte de pasiune. Când au scăpat din junglă, tatăl lui Esme le aştepta să-şi ducă fiica acasă. Harry şi Marlena au luat avionul până la Bangkok şi s-au cazat la un hotel de lux. Au fost nevoiți să mai amâne consumarea pasiunii încă o dată pentru că Harry a trebuit să dea o duzină de interviuri exclusive. Când au rămas în sfârşit singuri, au făcut inventarul. Fără plase de țânțari în jurul patului, fără lumânări cu citronella, niciun risc ca furouri scumpe să fie arse ritualic. Ea fu timidă, iar el îndrăzneț, dar nu a existat nicio clipă de ezitare sau jenă. Cu ajutorul secret al unei mostre de *Balanophora* pe care Moff i-o dăduse lui Harry drept cadou de despărțire, noaptea lor de pasiune fu un mare şi prelungit succes.

Epuizați, ea a plâns, iar el s-a îngrijorat până când Marlena i-a explicat că erau lacrimi de bucurie pentru că se simțea îndeajuns de liberă ca să se lase purtată de val. Ce fată înduioşătoare! Numai câteva dintre femeile cu care fusese îi mărturisiseră asta după ce făcuseră dragoste. Iar el nu se sătura să o audă. Desigur, terminase cu celelalte femei, îşi reaminti el, mai ales cu cele tinere. Era o presiune prea mare să țină pasul cu ele, mai ales pentru că nu putea fi mereu bărbatul bun la toate, ca să zicem aşa. Marlena ar fi înțeles – nu pentru că se întâmplase cu ea, doar în cazul în care s-ar fi întâmplat. Desigur, puteau mereu să mai ia o mostră de *Balanophora.* Doamne, ce descoperire extraordinară!

Lunile au trecut, povestea lor de dragoste continua să fie minunată, o sincronizare perfectă. Harry o numea logodnica lui, aşa cum declarase şi la ştiri. Mai avea doar de ales inelul. Îi spusese Marlenei că se gândea să facă unul la comandă, dar încă nu găsise designerul perfect. Designerul perfect urma să apară după ce vor fi semnat contractul prenupțial. Asta nu ar fi trebuit să reprezinte o problemă, a reflectat el, din moment ce Marlena câştiga aproape tot atâția bani ca şi el – ba chiar mai mult dacă te gândeşti că ea nu plătea pensie alimentară ca el. Şi ea avea probabil aceeaşi atitudine practică față de treburile de genul ăsta. Totuşi, femeile privesc de multe ori problemele juridice într-un mod total greşit.

Cumva lucrurile aveau să se rezolve, era convins de asta. Dragostea lor se baza pe înțelegere, pe ideea de a trece cu vederea micile defecte şi a se concentra pe ceea ce este

important. Dragoste şi tovărăşie. Îi venea să se ia la palme pentru că fusese atât de orb. În trecut, căutase femei în care să se poate reflecta. Ochii femeilor, irişii lor care pulsau, fuseseră o oglindă pentru ce şi-ar fi dorit ca ele să adore. Puterea lui. Cunoştinţele lui. Dezinvoltura lui în societate. Încrederea lui. Cuvintele lui spirituale. Toate calităţile unui bărbat superior celorlalţi bărbaţi. Se prezentase ca o parodie a zeului masculin, mai aproape de eul lui de la televizor. Ei bine, să terminăm cu asta, măcar după program. Acasă, cu Marlena, avea pur şi simplu să fie el însuşi. Probabil va trebui să înveţe în ce constă asta, ceea ce-l cam înspăimânta, dar era pregătit.

Emisiunea mergea de minune. Audienţa era mai mare ca oricând. A mai câştigat un premiu Emmy. Toate criticile primite pentru că fusese o păpuşă în mâinile regimului militar birmanez s-au evaporat când a avut ocazia să explice cum s-a folosit el de fapt de lumina reflectoarelor pentru a-i face pe oameni conştienţi de situaţia tristă a prietenilor săi şi a tuturor celor care trăiau în Birmania sub teroare. La urma urmelor, nu se terminase totul cu bine pentru toată lumea?

Harry a continuat să lucreze la cartea lui, *Aici. Stai. Şezi.* Capitolul despre adaptabilitate includea exemple reale preluate din şederea prietenilor săi în junglă. Era ocazia perfectă pentru a privi caracteristicile comportamentului uman în grupuri supuse stresului în comparaţie cu comportamentul în haită la câini. A luat interviuri prietenilor lui despre aliaţele pe care le-au format pentru binele grupului. Cine preluase conducerea? Cum se luau deciziile? Prietenii mei, în tot cazul, erau circumspecţi, trăsătură care câinilor le lipseşte. Au minţit de dragul grupului. Au spus că Bennie fusese conducătorul de la început până la sfârşit. Primea informaţii de la cei din grup, se sfătuia cu Pată Neagră, conducătorul celuilalt grup, şi împreună ajungeau la consens. Ce dacă aceste relatări nu erau de încredere? Uneori, să minţi este un lucru admirabil.

Marlena şi-ar fi dorit să-l convingă pe Harry să mai stea şi la ea din când în când. Avea o casă minunată în Parnassus Heights, dar se mutase în apartamentul lui Harry de pe Russian Hill în momentul în care el îl declarase cuibuşorul lor de nebunii. Era mai mic decât casa ei, şi părea şi mai mic deoarece servea drept adăpost pentru câţiva câini, inclusiv un grifon italian şi un ciobănesc briard care erau cam de mărimea

unor ponei. Ştiindu-l pe Harry expert în dresajul câinilor, se aşteptase de la câinii lui să ştie tot felul de trucuri folositoare, cum ar fi să aducă ziarul. Nu se aşteptase să dărâme cu coada piesele de artă valoroase aşezate pe măsuța de cafea. Plus că îi găsea zăcând pe podea în cele mai nepotrivite locuri. Iar în cele mai confortabile locuri stăteau tolăniți cei doi papucei de blană, Pup-pup şi dragul de Poochini, care, eram bucuroasă să constat, se acomodase complet. Nu mai stătea lângă uşă aşteptându-mă să vin să îl iau acasă.

După o lună de convieţuire, Marlena a început să găsească motive pentru care ea şi Harry ar trebui să alterneze casele. Ea avea o curte mare împrejmuită cu gard tocmai bună pentru căței, sublinia ea, şi o panoramă a oraşului aproape la fel de frumoasă ca priveliştea lui spre Golf. Plus că era mai spațioasă, cu suficient loc pentru ca fiecare să aibă biroul lui, precum şi o viitoare cameră media. El i-a răspuns că sună divin. Numai de nu ar fi fost programul lui aşa de solicitant şi plin de neprevăzut – telefoanele dis-de-dimineață, probleme de ultimul moment, şi dezastre neaşteptate. Chiar în dimineața aceea, la studio, un chow-chow mâncase o cutie întreagă de bomboane de ciocolată pe care cretinul de proprietar o lăsase pe masă drept cadou pentru echipaj. Au trebuit să sune salvarea pentru căței şi apoi să lucreze până târziu ca să repare consecințele acestui fiasco. Marlena a fost imediat de acord că ea stătea prea departe de studio, încă cincisprezece minute, douăzeci dacă era trafic. Înțelegea perfect. Ea şi Esme vor continua să stea la ea acasă din când în când, mai ales atunci când el era ocupat cu scrierea cărții şi voia să fie singur. Dragul de Harry i-a răspuns:

— Draga mea, dacă într-adevăr vrei să stau la tine din când în când…

— Nu!

Ea nici nu voia să audă. Dar era drăguț din partea lui să se ofere. Mai târziu, se întrebase dacă el chiar se oferise.

Chiar dacă viața lor sexuală continua să fie fantastică, Harry era uneori prea băut ca să mai facă dragoste. Pe Marlena începuse s-o cuprindă îngrijorarea. Adevărul era că Harry bea prea mult. I-a luat ceva timp să lase acest fapt să-i pătrundă în conştiință. Dar era un lucru imposibil de negat. Trăia din cocteil în cocteil, cu întâlniri, prânzuri, cine şi

petreceri care se serveau cu lubrifianți sociali. Îi plăcea şi ei să bea ocazional, cel mult un pahar umplut pe jumătate cu vin franțuzesc tare şi scump. Lui îi plăcea şi tare şi scump în egală măsură, câteva sticle odată. A încercat la un moment dat să-i sugereze că „ei ar trebui să bea mai puțin" – Harry glumise spunând că mai puțin, în cazul ei, ar însemna câțiva stropi. Dar s-a dovedit receptiv. A înțeles aluzia, drept pentru care în acea seară a băut doar un martini înainte de cină, dar după cină, şi matematica şi memoria l-au trădat, aşa că a plusat la capitolul răcoritoare postprandiale cu alte câteva pahare.

Poate îşi făcea griji pentru nimic. Harry nu era tocmai în şanț. Nu conducea niciodată când era amețit sau, mai degrabă, nu părea amețit atunci când conducea. Mai mult, era un bărbat respectat şi plin de succes, iar ea era norocoasă să fie iubită de el. Era un amant jucăuş şi inventiv, care se lansa de fiecare dată în noi aventuri, era deschis oricărui tip de intimitate. Îi iubea fiecare pistrui şi aluniță, nu că ar fi avut ea prea multe. Dar el le dădea nume celor pe care le găsea. Şi vorbea despre dragoste în toate felurile la care ea visase: cum vor ajunge să-şi cunoască fiecare mică manie şi să râdă de ele, cum vor îmbătrâni împreună şi se vor ține de mână, cum îşi vor arunca priviri secrete unul celuilalt, priviri care făceau parte din limbajul lor. Şi-i promitea că vor continua să facă lucrurile astea până când vor fi senili şi prea bătrâni ca să se lupte coapse la coapse fără să-şi deplaseze nişte vertebre sau protezele pentru şold. I-a jurat că îşi vor aminti tot şi că vor fi mai îndrăgostiți ca nicicând odată cu trecerea timpului. I-a zis toate acele lucruri minunate ei. Numai de şi-ar fi amintit şi a doua zi că i le spusese.

Oare va dura până când vor ajunge senili? Greu de spus. Trecuseră prin proba de foc, şi asta ori va suda relația lor ori îi va face să se spargă în bucățele precum sticla. Dar mai era şi asta: amândoi îşi doreau acelaşi lucru. Îşi doreau să fie iubiți pentru ceea ce sunt. Trebuiau doar să descopere cine erau cu adevărat dincolo de obiceiurile de a ataca şi de a se retrage.

Şi mai era şi Esme. Dacă nu altceva, ea ar putea deveni forța care îi va ține împreună.

Esme adora micul dormitor pe care Harry i-l oferise în apartamentul său. Se afla la un nivel separat şi era foarte

intim. Ea avea acum treisprezece ani. O fată are nevoie de intimitate. Camera avea un pat construit sub formă de alcov cu ferestre rotunde pe trei părți, şi, când se uita spre apele din golf, îşi imagina că se află într-o barcă zburătoare. Exista de asemenea o uşă scundă care dădea spre un balcon închis cu sticlă cu vedere spre insula Alcatraz. Noaptea auzea leii de mare de pe pontonul 31 lătrând până nu mai puteau. Lui Cuțu-Cuțu îi plăcea să le răspundă lătrând, dar se oprea de îndată ce Esme îi spunea să înceteze.

Câteodată Rupert venea în vizită cu tatăl său. El şi Esme nu se mai jucau ca ăia mici enumerând mâncărurile de care le era cel mai dor. Asta se întâmplase cu mult timp în urmă. Nici ea nu mai era *wawa* grație unui puseu de creştere care-i adăugase nişte centimetri buni în înălțime. Avea acum sâni şi purta sutien şi jeanşi mulați. Sânii erau deja vizibili, ştia asta, pentru că îl prinsese pe Rupert privindu-i de multe ori. Într-o zi i-a şi atins. Întrebase în prealabil, într-un fel. I-a privit fix mult timp, apoi s-a uitat la ea şi i-a zis: „Hei". De îndată, ea a încuviințat din cap, apoi a dat din umeri şi a zâmbit în acelaşi timp. El i-a atins, le-a atins vârfurile. Nu a sărutat-o, aşa cum ea şi-ar fi dorit. I-a strâns sânii prin haine. Mâna lui i s-a strecurat sub jeanşi şi l-ar fi lăsat să meargă mai departe dacă mama ei nu ar fi strigat:

— Esme! Rupert! La masă!

Au auzit-o tropăind la jumătatea scării de metal în spirală pentru a-i striga din nou. Rupert a sărit ca ars, şi-a pierdut echilibrul, s-a lovit de perete şi a alunecat. (Bineînțeles, acest moment jenant mi-a amintit de noaptea în care pasiunea lui Harry şi a Marlenei fusese stinsă la propriu.) Esme şi-a dat seama imediat că nu ar fi trebuit să râdă atât de tare. Ar fi trebuit să se prefacă cum că nici n-a observat. Dar odată ce a început să chicotească, nu s-a mai putut opri. Încă mai chicotea când el cobora scările.

Data următoare când a venit, au fost amândoi prea jenați să pomenească ceva despre sâni sau despre mâna din pantaloni sau despre râsul ei. Au stat împreună pe pat şi abia dacă au zis ceva. S-au uitat la filme de animație pe calculator. Mama ei tot găsea motive să îi cheme jos din sfert în sfert de oră. Esme s-a gândit la „lucrul acela". Dacă avea de gând să o facă din nou, îl va lăsa. Nu că şi-ar fi dat hainele jos să facă celălalt

„lucru”. Asta ar fi prea ciudat. Era curioasă, totuşi, ce ar fi simțit dacă ar fi atins-o un băiat. Ar fi înnebunit din cauza a ceva ce nu mai simțise înainte? Ar fi devenit o altă persoană?

Celălalt lucru care îi plăcea lui Esme la camera ei era scara capitonată până la pat, pe care Harry o pusese astfel încât Cuțu-Cuțu să urce şi să coboare după cum dorea. Esme aprecia faptul că Harry se gândea la astfel de lucruri. Ştia totul despre câini. De multe ori se ducea cu el în studio când se filma în weekend. Stătea „pe platou” – acum ştia să nu-i mai zică scenă. Şi câteodată mergea şi „în deplasare”, de fiecare dată când Harry făcea emisiunea în casele oamenilor. Observase că striga des: „Oameni buni! Gălăgia!”. Şi toată lumea tăcea instantaneu. Era foarte important în emisiune, cel mai respectat de acolo şi toată lumea încerca să-i câştige atenția şi să-i facă pe plac. Dar ea nu trebuia decât să zică „mi-e foame” sau „mi-e frig” şi el îi zorea pe toți zicându-le să-i aducă un sendviş sau o pătură. Credea că mama ei ar fi trebuit să vină mai des pe platou şi să vadă cum îl tratează ceilalți pe Harry. Dacă ar fi făcut asta, nu s-ar mai fi certat cu el aşa mult. Mama ei nu era mulțumită de nimic din ce făcea el.

Cel mai tare lucru pe care l-a făcut Harry, s-a gândit Esme, a fost când a distribuit-o într-un filmuleț în care a arătat că cei mai buni dresori de câini sunt copiii.

— Esme, a zis în acea emisiune, are răbdare, un ochi perspicace şi sincronizare perfectă.

Cuțu-cuțu avea aproape un an, iar Esme demonstrase cum răspunde la comenzi: şezi, mort, aici, cum dansează, vorbeşte, dă lăbuța, aduce o jucărie sau rămâne în acelaşi loc chiar şi după ce Esme iese din cameră. Se uitase la episodul din *Dosarele Fido* de cel puțin cincizeci de ori. Atunci s-a hotărât să se facă specialist în comportamentul animalelor ca şi Harry. Doar că ea nu-şi dorea să aibă o emisiune la televizor. Îşi dorea să se întoarcă în Birmania şi să salveze câini. Dacă oamenii erau atât de prost tratați, imaginați-vă cum se purtau cu câinii.

Acum e rândul meu. Am aflat cum am murit.

Ieri, detectivul de poliție a sunat-o pe Vera. Ea era administratorul averii mele şi, apropo, tot ea a negociat

adăugarea numelui meu pe o a doua clădire nouă a Muzeului de Artă Asiatică – şi nu, nu doar pe o aripă – a cărei construcţie urma să fie începută cu cele douăzeci de milioane de dolari lăsaţi de mine muzeului.

Detectivul a zis că avea câteva obiecte care îmi aparţinuseră. Printre ele: covorul pe care căzusem, ţesătura Miao cu care mă acoperiseră şi lucrurile pe care le-am spart în cădere: un paravan din grilaj de lemn, un vas din dinastia Ming, două figurine cu fecioare dansând din dinastia Tang care erau de fapt reproduceri, fiind însă foarte frumos executate. Şi apoi mai erau cele două obiecte oribile: pieptănaşul ucigaş de metal şi cordonul de draperie care fusese găsit înfăşurat în jurul gâtului meu. Le voia?

— Nu, i-a răspuns Vera, mulţumesc.

Atunci îşi aminti că mai era un lucru: o scrisoare personală.

Vera a vrut să vadă scrisoarea. S-a gândit că poate am scris-o eu şi ar fi păstrat-o şi preţuit-o dacă era într-adevăr aşa. A stabilit o întâlnire cu detectivul.

S-au aşezat la biroul detectivului.

— Îmi puteţi spune orice altceva despre accident? l-a întrebat Vera. Cum a ajuns grebla aceea mică în gâtul ei? Şi ce s-a aflat despre urmele de pantofi însângerate? Tot nu înţeleg cum poate fi numită moartea lui Bibi un accident.

M-am bucurat că a pus aceste întrebări pentru că şi eu mă gândeam la acelaşi lucru.

— Avem o ipoteză, spuse detectivul, dar nimic mai mult. Vedeţi, lângă fereastră era un scăunel. Credem că domnişoara Chen s-a urcat pe scăunel, cu faţa spre fereastră, gata să agaţe nişte beculeţe de Crăciun. De ce făcea acest lucru după miezul nopţii ne întrebăm cu toţii.

— Era primul weekend din decembrie, a răspuns Vera, şi toate magazinele aveau instalaţiile şi decoraţiunile deja puse. Bibi îmi spusese că va trebui să stea trează toată noaptea ca să le termine de aranjat pe ale ei.

— Luminile şi decoraţiunile, continuă detectivul, se aflau pe o masă lungă de lemn…

— O masă de altar, zise Vera. Întotdeauna expunea pe ea mici obiecte.

— Nu sunt decorator, îi răspunse detectivul. În tot cazul, probabil s-a întins în spate după ceva şi-a pierdut echilibrul şi

a căzut. Pe masă se afla un pieptănaş, iar ea a căzut drept în el. Pieptănaşul este din metal curbat – argint, presupun – şi i s-a rupt partea de sus. L-am inclus pe lista de obiecte. Poate vreți să îl vedeți din moment ce poate fi valoros. Câteva dintre pietrele decorative par diamante.

Îi întinse o cutie deschisă cu obiecte, cele mai multe stricate.

— Mie mi se par bijuterii de duzină, zise Vera. Niciodată nu ştiai ce-i mai trece prin cap lui Bibi în materie de modă. Prefera podoabele amuzante în locul celor epatante. Asta era probabil una dintre piesele ei amuzante.

— Nu sunt decorator, repetă detectivul.

Se uită în dosar.

— În ceea ce priveşte urmele de pantofi cu sânge, au fost mai dificil de descifrat, dar suntem destul de convinşi că ştim ce s-a întâmplat acolo. Un bărbat care trecea întâmplător prin zonă a văzut-o probabil pe domnişoara Chen în vitrină, sângerând. A spart uşa şi s-a urcat pe platformă. A îngenuncheat lângă ea – asta justifică sângele de pe genunchii pantalonilor găsiți în altă parte. După toate probabilitățile, era inconştientă. În cădere, s-a lovit cu ceafa de o statuie a lui Buddha de bronz. Autopsia a arătat o contuzie la cap. Bărbatul a smuls pieptănul din gâtul ei şi, după toate aparențele, a fost şocat de cantitatea de sânge care a început să țâşnească. Aşa că a apucat un cordon roşu de la o draperie din vitrină şi i l-a înfăşurat în jurul gâtului pentru a opri sângerarea. În ciuda acestor eforturi eroice, ea tot a murit, înecată în propriul sânge.

Detectivul a lăsat-o pe Vera să asimileze noutățile. Ea a plâns puțin, gândindu-se la inutilitatea îngrozitoare a acțiunilor străinului.

— Credem că bărbatului i-a fost frică să nu fie prins la locul faptei, continuă detectivul. Avea mâinile pline de sânge. Am găsit amprente pe pieptănaşul de metal. Probabil că a fugit de acolo foarte repede. Presupun că a aruncat pantalonii şi pantofii destul de aproape de locul în care îşi parcase maşina. Acum ştiți la fel de multe ca şi noi.

Vera şi-a şters ochii şi i-a zis că acum începe să înțeleagă ipoteza. Şi eu la fel. Cu toate acestea, explicația era atât de *nesatisfăcătoare.* Un gest stângaci? Acesta să fi fost motivul

pentru atâta dramă şi sânge? Şi străinul? Îmi doream să-i pot mulțumi pentru că a încercat. Şi, în timp ce gândeam lucrul ăsta, mi s-a arătat într-o clipă cine era, un bărbat pe care îl ştiam de douăzeci şi şapte de ani. Pe care-l vedeam o dată la câteva zile, deşi nu îl cunoşteam aproape deloc. Era Najib, băcanul libanez de la colțul blocului. Probabil că se întorcea acasă după o cină târzie cu prietenii săi. El, care nu mi-a făcut niciodată vreo reducere specială la magazinul său, a încercat să-mi salveze viața.

— Nu ştim cine a fost bărbatul, îi spuse detectivul Verei. Dar chiar dacă aş şti, nu l-aş acuza de nimic.

Vera s-a ridicat, iar detectivul a căutat în dosar ca să-i dea scrisoarea. Era scrisă în chineză. A spus că o găsise lângă trupul meu şi i-o dăduse unui chinez de la secție, care a aruncat o privire şi a decis că era o scrisoare cu tot felul de poveşti de la o rudă din China.

— Cineva ar putea dori să-i trimită un răspuns acestei persoane, zise detectivul, în caz că nu a aflat. Iată adresa.

I-a înmânat Verei traducerea scrisorii făcută de colegul lui.

Dacă un suflet poate tremura, atunci asta mi se întâmplă mie. Mi-am amintit de scrisoare. O citisem.

Era de la verişoara mea Yuhang. Fusese confidenta mea în copilărie, cea care îmi spunea bârfele familiei atunci când venea cu familia ei să ne viziteze o dată pe an. Când comuniştii erau pe punctul de a prelua Shanghaiul, şi familia noastră a plecat, a ei a rămas. Era una din scrisorile ei ocazionale, care sosise într-un pachet de cadouri în dimineața de dinaintea morții mele. Stăteam lângă vitrina magazinului, aranjând obiectele pe masă când poştaşul mi-a înmânat-o. Am pus-o pe masa de altar şi nu am simțit cum trece timpul până să-mi amintesc de ea. Aşa cum a ghicit detectivul, eram într-adevăr urcată pe un scăunel, agățând beculețele de Crăciun. Am ochit pachetul verişoarei mele, m-am aplecat şi am luat scrisoarea. Începea cu pălăvrăgeala obişnuită despre vreme şi sănătate. Pentru ca apoi să ajungă la ceea ce numea „veştile interesante”.

„Zilele trecute, îmi scria ea, eram în talcioc căutând lucruri pentru afacerea mea de pe eBay. Ştii cum se dau în vânt străinii să cumpere chestii vechi care se vede că au fost folosite. Câteodată iau vechiturile şi le tăvălesc în țărână ca să

le dau patină. Să nu mai spui la nimeni!

Ar trebui să mergi cu mine la piața care se deschide dimineața devreme, data viitoare când mai vii în Shanghai. Găseşti mereu chilipiruri, multe obiecte imperialiste pe care familiile le-au ascuns în timpul Revoluției Culturale. Am văzut câteva seturi mah jong în cutiile lor originale. Mai ales astea prind la străini. Am văzut şi o femeie care vindea bijuterii. Pietrele prețioase erau adevărate, nu te-ai fi aşteptat să găseşti aşa ceva la o femeie necioplită, o persoană din avalul râului – ştii la ce mă refer.

Am întrebat-o doar ca să fiu prietenoasă:

— Cum ai ajuns să ai asemenea lucruri prețioase?

Iar ea mi-a răspuns cu mândrie:

— Lucrurile astea au aparținut familiei mele. Tatăl meu era un bărbat foarte bogat înainte de schimbare. Aveam o droaie de servitori şi trăiam într-o casă uriaşă cu patru etaje şi cinci toalete occidentale pe Rue Massenet.

— *Poftim?* Massenet?

Ştii la ce mă gândeam! Aşa că am întrebat-o din nou:

— Cu ce se ocupa tatăl tău?

Ea mi-a răspuns cu acelaşi zâmbet mândru:

— Era proprietarul unui mare magazin numit Honesty, unul foarte faimos. Nu mai există acum, dar în vremurile de demult producea bani mai rapid decât ți i-ai fi putut tu înghesui în pantaloni.

Am privit-o adânc în ochii ei mincinoşi şi i-am zis:

— Cum îl cheamă pe tatăl tău?

Ştiam că o persoană de genul ei nu ar minți despre aşa ceva, de teamă ca strămoşii să nu o blesteme. În tot cazul, ea a zis:

— Luo.

Eu i-am spus:

— Deci tu eşti fiica portarului Luo, lipitoarea mizerabilă care a furat aurul şi bijuteriile familiei mele!

Ar fi trebuit să vezi cum i s-au rotunjit ochii şi gura. A început să se jelească cum că tatăl ei fusese omorât din cauză că o parte din bijuterii fuseseră găsite în căptuşeala hainei lui. (Ți-am scris despre asta, îți aminteşti?) Spunea încontinuu că Armata Roşie îl luase pe el şi aurul lui şi nu l-a mai văzut decât într-o ricşă în drum spre stadion, cu nişte cuvinte

acuzatoare scrise pe tăbliţa atârnată de spate şi o legătoare la ochi care alunecase aşa că-i puteai vedea ochii îngroziţi. După ce a fost împuşcat, familia îngropase celelalte obiecte de valoare. Unul câte unul, membrii familiei ei muriseră pentru că deţineau acele obiecte.

— Nimănui nu-i mai pasă acum ce obiecte imperialiste avem, a spus femeia plângând, aşa că le vindea pe ultimele, pentru că nu voia să se abată blestemul asupra fiului ei.

Eu i-am zis că fantomele îi cereau să restituie acele valori familiei de la care fuseseră furate. Deci aşa am reuşit să pun mâna pe aceste flecuştețe pentru tine. Isteţ, nu? Sunt doar câteva suvenire din trecutul familiei tale. Nimic foarte valoros, dar poate îţi va face plăcere să-ţi aminteşti de acele vremuri...".

Am lăsat jos scrisoarea verişoarei mele şi am despachetat suvenirele. Şi chiar atunci l-am văzut. Era un pieptănaş cu o sută de frunzuliţe de jad şi diamante în formă de boboci de bujori. Mama Scumpă mi-l furase mie. Eu i-l furasem ei şi portarul Luo îl furase la rândul lui.

Acum se afla din nou în mâinile mele, pieptănaşul mamei mele adevărate – da, un pieptănaş şi nu o agrafă de păr aşa cum îmi aminteam eu. Pieptănaşul şi cu mine eram singurele două lucruri care mai rămăseseră din tot ceea ce aparţinuse mamei mele.

Mi-am trecut pieptănaşul mamei peste obraz şi l-am apăsat aproape de inimă. L-am legănat cum ai face cu un copil. Pentru prima dată, am simţit cum golul pierderii ei a fost înlocuit de plinătatea dragostei ei. Eram pe punctul de a exploda de bucurie. Şi în momentul ăla m-au lăsat genunchii. Au început să-mi tremure, păreau de cauciuc. Am simţit cum mă ia cu leşin şi am încercat să-mi reprim senzaţia. Dar apoi mi-am dat seama că asta însemna să-mi reprim sentimentele doar ca să nu cad. De ce să nu le simt? De ce mă privasem de frumuseţea dragostei? Aşa încât nu m-am oprit. Le-am permis bucuriei şi dragostei şi tristeţii să mă năpădească. Şi, cu acel pieptănaş lipit de inimă, am căzut de pe scaun.

Când am murit, am crezut că acela va fi sfârşitul. Dar nu a fost aşa. Când prietenii mei au fost găsiţi, am crezut că acela va fi sfârşitul. Dar nu a fost aşa. Şi după ce au trecut patruzeci şi nouă de zile, am crezut că voi dispărea instantaneu, aşa cum cred budiştii. Dar iată-mă aici. Aşa sunt finalurile, se

pare. Nu se sfârşesc niciodată. Când găseşti toate piesele care lipseau din viața ta, le lipeşti cu lipiciul amintirii şi al rațiunii, însă tot mai rămân piese de găsit.

Dar nu voi mai zăbovi prea mult. Acum ştiu ce se află dincolo de locul în care sunt acum. Prietenii mei au avut şi ei această intuiție la un moment dat. În boarea în care plutesc o sută de cărăbuşi de smarald. În ecourile care urmează fiecărei bătăi de tobă. În nemişcarea absolută când toate mințile devin una singură. Nu pot spune mai mult de atât, pentru că trebuie să rămână un mister, unul care nu se sfârşeşte niciodată.

Sinceră recunoştinţă

Le mulțumesc tuturor celor care poate nici nu şi-au dat seama de importanța contribuției lor. Precum o „libelulă care survolează suprafața apei”, am cules tot felul de indicii de la Rabih Alameddine, Dave Barry, David Blaine, Lou Demattei, Sandra Dijkstra, Ian Dunbar, Matthea Falco, Molly Giles, Stephen Jay Gould, Vicky Gray, Mike Hawley, Mike Hearn, Barry Humphries, Lucinda Jacobs, Anna Jardine, Ken Kamler, Stephen King, Karen Lundegaard, Terry McMillan, Mark Moffett, Ellen Moore, Pamela Nelson, Deborah Newell, Aldis Porietis, Emily Scott Pottruck, Faith Sale, Roxanne Scarangello, Orville Schell, Rhonda Shearer, Lizzie Spender, Frank Sulloway, Bubba Tan, Daisy Tan, John Tan, Lilli Tan, Oscar Tang, Sarina Tang, Aimee Taub, Christian Tice, Robert Tornello, Ken Zaloom, Vivian Zaloom, membrii Alta 16, cei din Gaşca Drumul Birmaniei, Prietenii Sarinei, Clubul Filosofic şi cei de la Rock Bottom Remainders. Structura mea interioară a fost pentru totdeauna schimbată de acest anonim necesar: bivolul de apă dinainte de Templul Clopotul de Piatră, porcul de lângă Ruili, peştii din Muse, ghizii din provincia Yunnan şi din Birmania şi toți cei dispăruți.

Lui Bill Wu îi datorez multe cine chinezeşti pentru că mi-a deschis simțurile şi mintea în fața naturii şi a nuanțelor, a artei şi a artei târguielii.

Pentru
Lou DeMattei,
Sandra Dijkstra
şi
Molly Giles
Fiindcă m-au salvat de nenumărate ori

Cuprins

Notă către cititori 7
Turiştii părăsesc Birmania, dispariția a peste 11 americani provoacă temeri 11
1 – Scurtă istorie a vieții mele încheiate prematur 14
2 – Cum mi-au fost date planurile peste cap 50
3 – Asta le-a fost karma… 77
4 – Cum a dat fericirea peste ei 96
5 – Fiecare trebuie să-şi facă datoria 119
6 – Salvând peştii de la înec 139
7 – Jacaranda 168
8 – Mai mult decât un truc cu cărți de joc 182
9 - Fără urmă 204
10 – Locul Fără Nume 218
11 – Şi-au rămas cu toții uniți 244
12 – Supraviețuitorii lui Darwin 269
13 – Atenție deosebită 281
14 – Inventarea tăițeilor 305
15 – O pistă promițătoare 322
16 – Cum se fac ştirile 343
17 – Încep să se producă miracole 359
18 – Ca toate finalurile fericite 379

PROZĂ XXI

„O farsă construită cu măiestrie şi umor, parţial un roman de dragoste şi parţial unul de mistere… Punându-şi la bătaie remarcabilul talent de povestitoare, Amy Tan face din această carte o sursă de plăcere pură, mai ales prin comentariile sale spirituale şi observaţiile de un mare rafinament psihologic…"

San Francisco Chronicle

„O poveste plină de aventuri şi răsturnări de situaţie, pe fondul nevoii umane de dragoste şi mister."

USA Today

„Amy Tan a dat naştere unei aventuri aproape magice care, pagină după pagină, se transformă într-o metaforă a relaţiilor dintre oameni."

Isabel Allende

„O carte uşor de citit şi greu de uitat."

Newsweek

EDITURA POLIROM

www.polirom.ro

{1} Tăbliţele spiritelor reprezintă un element tradiţional în cultura chineză. Aceste tăbliţe sunt de obicei din lemn şi sunt dedicate fie strămoşilor, fie diferitelor zeităţi. Cele dedicate strămoşilor sunt amplasate într-un fel de altar, în casă, urmaşii împărtăşind credinţa că spiritul strămoşului a fost transferat în tăbliţă. Tăbliţele din temple sunt dedicate diferitelor zeităţi.

{2} Tao Yuanming, poet chinez (365 - 427 d. Hr.) în mod tradiţional asociat cu crizantemele; la ferma de la ţară unde s-a retras în ultima parte a vieţii se spune că ajunsese să se hrănească numai cu petale de crizanteme.

{3} Unul din multele triburi din Bhutan; referinţa la culoarea închisă a pielii lor se poate explica prin faptul că se bănuieşte că ar fi înrudiţi cu tribul Limbu din Nepal.

{4} Mineral carbonat foarte rar considerat piatră semi-preţioasă, în nuanţe de la verde pal la verde crud; numele îi vine de la Peninsula Gaspe, din Canada, unde a fost descoperit.

{5} Galeria Arthur M. Sackler este una din cele două galerii ale Muzeului Naţional de Artă Asiatică şi face parte din Institutul Smithsonian, din Washington D.C.

{6} American Civil Liberties Union – Uniunea Americană pentru Libertăţi Civile.

{7} Muzeul Metropolitan de Artă din New York.

{8} A sta la pământ. La evrei, la moartea unei rude apropiate, se stă timp de şapte zile pe podea, în semn de doliu.

{9} *Kumquat* (numit şi *kinkan)* este un fruct dulce-acrişor din familia citricelor, cu coaja groasă, dulce, asemănător cu portocala.

{10} Unul dintre cele patru romane clasice de referinţă ale literaturii chineze, *Visul camerei roşii,* atribuit lui Cao Xeguin, este considerat cel mai reuşit dintre acestea şi a fost scris pe la mijlocul secolului XVIII.

{11} Bursele oferite de Fundaţia Macarthur sunt supranumite şi „bursele pentru genii".

{12} Revistă pentru bărbaţi fondată în 1933 care, printre altele, între anii '60 şi '70, a promovat tineri scriitori, unul dintre aceştia fiind Truman Capote.

{13} Raoul Gustav Wallenberg (1912–1947?) a fost un suedez care a plecat în Ungaria sub acoperire diplomatică pentru a-i salva pe evreii unguri de la deportare la Auschwitz, sub regimul lui Horthy.

{14} Joc de cuvinte bazat pe pronunţia asemănătoare a cuvintelor *orphan* (engl.) – orfan şi *fun* (engl.) – amuzant.

{15} Greşit. (engl.)

{16} Este vorba de ţigări de foi tipic birmaneze, un fel de trabucuri

tăiate drept la ambele capete; în engl., *cheroot.*

{17} *From Stone Bell to Jingo Bell.* În engl., *bell* înseamnă clopot.

{18} Substanță (dietil-metil-benzamidă) cu efect insectifug care blochează receptorii insectelor cu care acestea detectează posibilele victime; în mod normal se găseşte în concentrație de 25% în produsele insectifuge comercializate.

{19} Ghidul confundă *disagreement* (engl.) – dezacord cu *disagreeable* (engl.) – dezagreabil.

{20} În engl., pasăre – *bird.*

{21} Librărie independentă din Berkeley, cunoscută mai ales printre studenți, pentru care a devenit o adevărată instituție.

{22} În engl., *unruly* – turbulent. Joc de cuvinte intraductibil bazat pe pronunția asemănătoare a cuvintelor *Ruili* şi *unruly.*

{23} Consiliul de stat pentru restaurarea ordinii şi a legii.

{24} Consiliul de stat pentru pace şi dezvoltare.

{25} Viclean, alunecos, ucigaşi. (engl.)

{26} Sportul național birmanez, vechi de peste 1.500 de ani, este mai degrabă un joc de măiestrie decât unul competitiv. Şase jucători formează un cerc, iar în mijloc evoluează unul dintre ei, scopul fiind să țină mingea în aer lovind-o cu genunchii sau cu picioarele cât mai mult şi cât mai artistic. Seamănă cumva cu jocul numit la noi „menținere".

{27} Ritualul circumciziei la evrei.

{28} *Bun* şi *bine*, adjectivul, respectiv adverbul.

{29} E bine să vorbeşti bine, dar e mai bine să spui adevărul. (engl.)

{30} Sfeşnicul cu şapte brațe tipic evreiesc.

{31} Haggadah sau Cartea Exodului, carte tradițională evreiască în care sunt povestite principalele evenimente din viața evreilor, cu accent pe perioada sclaviei din Egipt şi a eliberării.

{32} În mitologia birmaneză, „moartea verde" sau „moartea crudă" desemnează o moarte prematură violentă; se crede că spiritele celor care au avut parte de o asemenea moarte devin „fantome verzi".

{33} Motiv muzical de fundal care se repetă.

{34} Declarație redactată de o persoană în deplinătatea facultăților mintale, în care detaliază ce îngrijiri doreşte sau nu doreşte să primească în caz de boală însoțită de pierderea capacității de a-şi exprima voința; în lumea anglo-saxonă e cunoscut drept *living will.*

{35} În engleză, *loot* şi *booty* (var. *bootie*) înseamnă „pradă de război" – primul având sensul de bunuri obținute în urma jafului pe timp de război, iar cel de-al doilea fiind folosit mai degrabă în legătură cu jafurile şi comorile piraților.

{36} În engleză, *countries of particular concern* este denumirea dată de

Departamentul de Stat american acelor națiuni care se fac, din punctul lor de vedere, vinovate de violarea libertății religioase şi a Legii libertății religioase internaționale din 1998. Printre aceste țări se numără: China, Arabia Saudită, Iran, Coreea de Nord.

{37} Tăiței instant care se bazează pe o rețetă japoneză de tăiței în supă.

{38} Mâncarea *spa,* nume dat mâncărurilor servite în aşa-numitele SPA-uri, centre luxoase de relaxare şi înfrumusețare, mâncăruri de obicei sănătoase, cu puține calorii, dar în acelaşi timp sofisticate.

{39} Consecință neintenționată sau efect secundar al unei adaptări; de exemplu: organele genitale masculine prezente la hienele femele. Termenul de „timpan" a fost împrumutat de biologia evoluționistă din vocabularul arhitecților.

{40} „În televiziune, perioadă de studiu a audienței canalelor locale (februarie, mai, iulie şi noiembrie), foarte importantă ca finalitate, deoarece rezultatele calculelor determină prețul spațiilor publicitare în anul următor". (Lucian Pricop, *Engleza producătorului de film. Dicționar de termeni specifici din cinematografie şi televiziune,* Bucureşti, Editura Fundației Pro, 2006)

{41} Cel mai prestigios premiu american din lumea televiziunii şi a radioului.

{42} Dans vioi englezesc, în trei timpi.

{43} Formă de *square dance* în care partenerii stau întâi față-n față, apoi fac câțiva paşi înainte până ajung umăr drept la umăr drept, un pas la dreapta până ajung spate în spate, apoi, mişcându-se cu spatele, ajung umăr stâng la umăr stâng şi revin în poziția față-n față.

{44} Rege. (engl.)

{45} În televiziune sau cinematografie, *back end* înseamnă o înțelegere prin care un actor sau producător e plătit (cel puțin parțial) pe bază de procent din profit în loc de plată în avans. Profitul respectiv se obține de obicei cu mult după ce s-a încheiat cea mai mare parte a procesului de producție.

{46} W. C. Fields (1880–1946) a fost un cunoscut actor, comic şi jongler american; Fields a creat unele dintre cele mai comice personaje din prima jumătate a secolului XX. Din cauza nasului său proeminent (rezultat al unei boli numite „rosacea"), trupului solid şi vocii nazale, a fost de multe ori caricaturizat.

{47} FDA (Food and Drug Administration), Comisia alimentelor şi medicamentelor, organism american controlat de Departamentul pentru Sănătate, care aprobă toate medicamentele în Statele Unite.

{48} Rețea de stat pentru pace şi inovații.